28-r.

3 pts. in 1. Prague 1601-1603. One of the great treasure-storehouse of emblems & imprese by the well-known Sadeler.

Cum Priuil. Summi Pontif. & Sac. Cæs. M^{tis}

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO D. MAXIMILIANO D. G. ARCHIDVCI AVSTRIAE, &ç. DVCI BVRGVNDIAE, &ç. ADMINISTRATORI MAgni Magistratus in Prussia, Tevtonici ordinis Præfecto per Germaniam & Italiam, Comiti Tyrolis, &ç. Domino suo clementissimo.

OMNIA FORTVNATA.

MAGNA AD MAGNVM PRINCIpem mitto. Quid enim maius Symbolis, partim Divinis, partim Humanis, & quidem eorum hominum: quos Deus sibi in orbis terræ imperio subrogauit? aut maius Maiestate Austria: quæ inter terræ Principes una diutissimè & felicissimè imperium Romanum gubernavit? Accipe igitur Magnanime Princeps munus tua granditate non indignum & fortunæ ac virtuti tuæ omnino congruum. Nam quod studium licentia nimia pervulgatum est; id quodam tempore solis Regibus ac Monarchis fuit usurpatum. Serenitas Vestra benè in Christo, beateq; valeat. Pragæ, Anno Christi seculari K. Sept.

Serenit. V.

Ser. obedientiss.

Ægidius Sadeler.

Candido Lectori.

EN Tibi Iam In Conspectv Svnt, Qvae In *Musæo Stradij, veluti in tenebris erant. Utere fruere, non contēplare modò. Nam si paullò penitius introspexeris; videbis, nō tàm oculos quam animū pasci, quod magnis illis viris propositum est: qui arguta breuitate, ingentia volumina superant: & ut sol exiguo quādoq; radio specū collustrat, pateat licet longè ac latè; ita animum totū corripiunt, ac fugatis errorū tenebris, vera pietate, solida virtute imbuūt. Distinguere necessariū non est, quæ discrimina in proscenio cernis. Et ex ipso illo indice satis apparet, non è triuio lecta, quæ abs Antiquario Cæsaris, magno studio, industria, & opere collecta. Igitur non commendo tibi, quæ prima facie arrident tibi: et per oculos mentem sincero amore subeunt, placere enim non possunt non animis ingenuis suapte natura. Ego verò quid accendam te amore ejus, cujus desiderio video te conflagrare? Quamobrem vale, et, uti dicebam, fruere munere, cujus utilitas cum voluptate certat. Si te gratum sensero, majora non, sed alia atq; alia meditabor.*

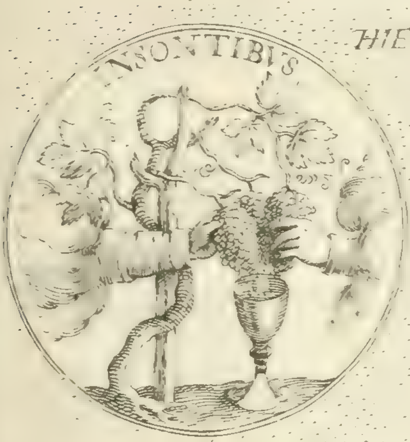
IDEM EIDEM.

NON *me fefellit meum, de sententia tua, judicium. Ita ubertim distrahuntur Symbola, quæ ego contraxi, & quasi in aceruum, tanto studio atq; sollicitudine coaceruaui. Sed quod multi sint, qui quæ vident, scire cupiant, ut in Prothyro magnæ beatæq; domus, scita emblemata, & ingeniosas imagines; nec habeant quem percunctentur semper; inseruitum est, non paucorum, sed omnium commodis atq; honesto desiderio. Reuocato enim sub incudem operi Isagogem adjunxi, ut semper habeas, cum Mysterijs Mystagogum: & me simul intelligas, tuæ beneuolentiæ studiosiorem esse, quàm quæstus mei. Iterum vale. Pragæ, ipsis Dionysijs. Anno primo hujus seculi.*

prima Hierographia simplex.
CARO MEA VERE EST CIBVS
ET SANGVIS MEVS VERE EST POTVS
ET GLORIA SOLI DEO HONOS
IHS
II
HIEROGRA.
GEMINA
SEMINE AB ÆTHEREO
CONSILIO FIRMATA DEI

Symbola Sacrosanctæ et adorandæ Eucharistiæ
Sacramenti ueritatis aureæ.

III.
HIER. GEM.

Symb: Sacro: et ado: Eucha:
Sacra: ueri: au:

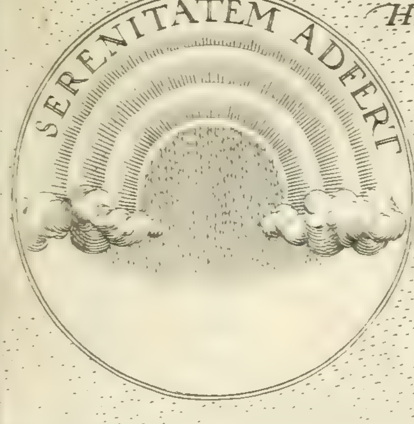
IV.
HIER. GEM.

Symb: Sacro et ado: Euch:
Sa: ue: au:

V.
HIER. GEM.

Symbola Sacrosancti et adorandi Euchares: tiæ Sacramenti ueritates aureæ.

VI
HIER:
GEM:

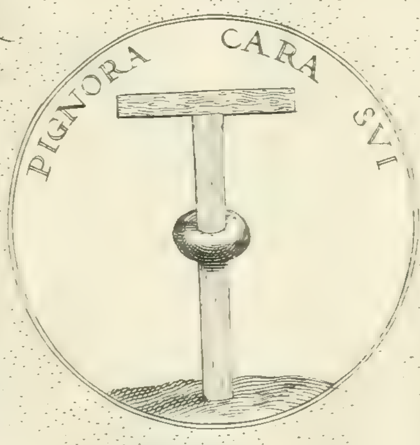

Symbola Sacro: et ador: Eucha: Sacra: ueri: aureæ.

VII
HIER:
GEM:

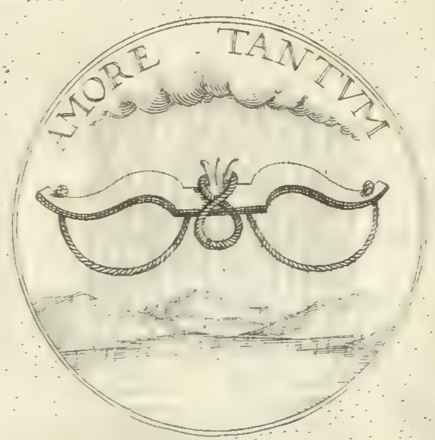

Symbola Sacro: et ado: Eucha: Sacra: ueri: aureæ.

VIII
HIER:
GEM:

SYMBOLA S. CRVCIS.

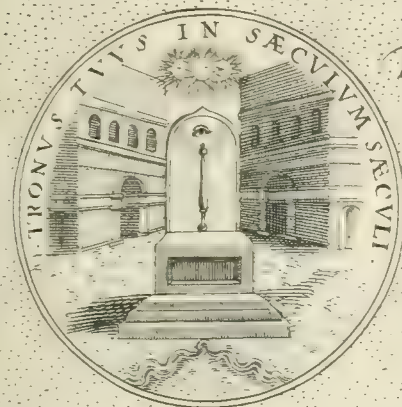
INSPICE ET FAC SECVNDVM EXEMPLAR QVOD TIBI IN MONTE MONSTRATVM EST.

Symbola Sanctę Crucis.

III.

HIER GEM

Symbola Sanctę Crucis.

IIII.

H G

Symbola Sanctę Crucis.

V.

H G

Symbola S. Crucis.

VI
Hier. Gem.

Symbola S. Crucis.

VII
H. G.

Symbola S. Crucis.

VIII
H. G.

Symbola S. Crucis.

IX

HIER. GEM.

Symbola S. Crucis.

X

H · G ·

Symbola S. Crucis.

XI

H · G ·

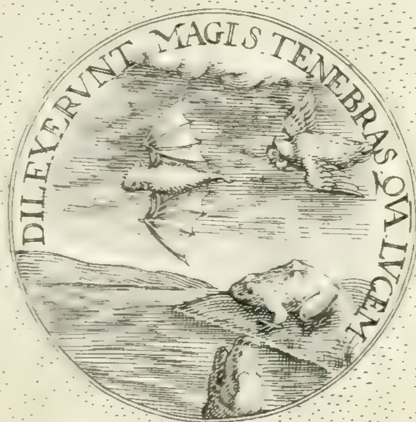

Symbola S. Crucis.

XII

H G

Symbola S. Crucis

XIII

H G

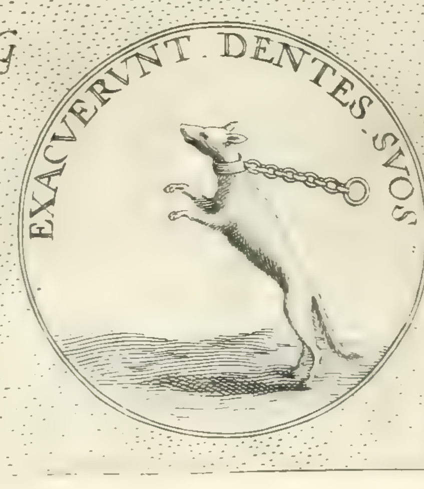

Symbola S. Crucis.

XIIII

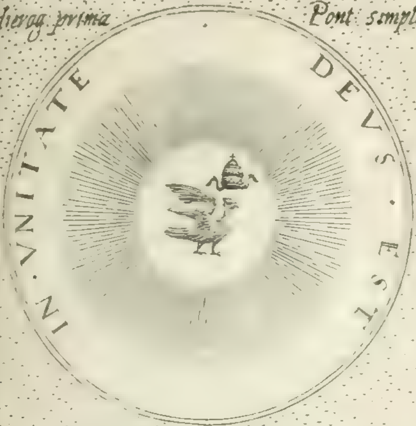
H G

Urbanus VI. antea D. Bartholomeus Butillus Neapolitanus, Pontifex Max:

Hierog. prima — Pont. simplex

Bonifacius IX: alias Perinus Tomacellg Neapolitanus Pontifex Max:

Hierog. II. — P. simplex.

Innocentius VII. Sulmonensis alias Cosmatus de Melioratis Pontifex Max:

Hier. III.

Gregorius XII. Venetus, antea Angelus Corarius Pontifex Maximus.

H. IIII.

Alexander V. Græcus Cretensis antea Frater Petrus Philargi Pontifex Max.

H. V.

Joannes XXIII. alias Balthasar Cossa Neapolitanus Pontifex Max:

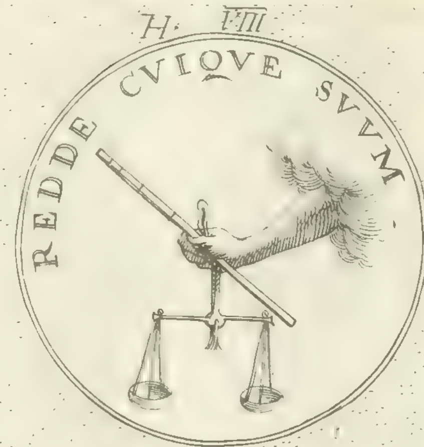
H. VI.

Martinus V. Romanus, antea Otto Columna appellatus. Pont. Max

Eugenius IIII. Venetus alias Gabriel Condelmerius Pontifex Max:

Felix V. Allobrox, olim Amadeus de Domo Ducum Sabaudiæ Pont. Max:

Nicolaus V. alias Thomas Sarzana Lunensis. Pontifex Maximus

Calistus III. Hispanus Valentinus antea Alphonsus Borgia. Pontifex Max.

Pius II. Senensis Tuscus antea Aeneas Syluius Picolomineus Pont. Max.

Paulus ii. Venetus olim Petrus Barbus Pontifex Max:

H. XIII.

Xystus iiii. Ligur alias Magister Frat: Franciscus Ruuereus Pont. M.

H. XIIII.

Innocentius viii. Genuensis antea Iou: Bap: Cibo. Pont. Max:

H. XV.

Alexander vi. Hispanus Valentinus alias Rodericus Borgia Pont: Max:

H. XVI.

Pius iii. Senensis, alias Franciscus Piccolomineus. Pont: Max:

H. XVII.

Iulius ii. Sauonensis Ligur antea Iulianus Rouereus Pont: Max:

H. XVIII.

Leo x. Medices Florentinus, alias Ioannes,
Laurentij filius Pont: Max:

H. XIX. *Gemina*

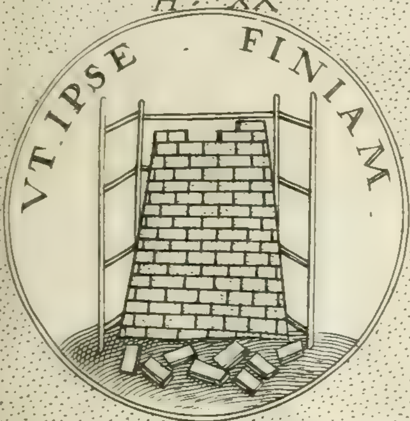

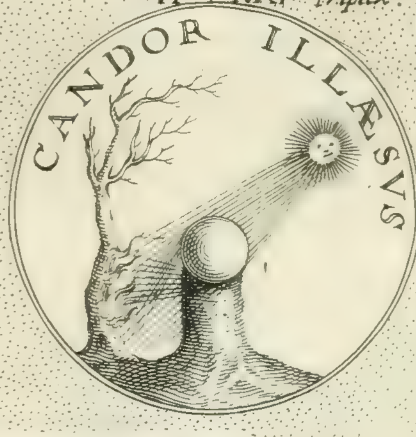
Hadrianus vi. Traiectensis, natione Batauus seu Holandus Pont. Max.

Clemens vii. Medices Florentinus, antea Iulianus Iuliani F. Pont. Max.

H. XX

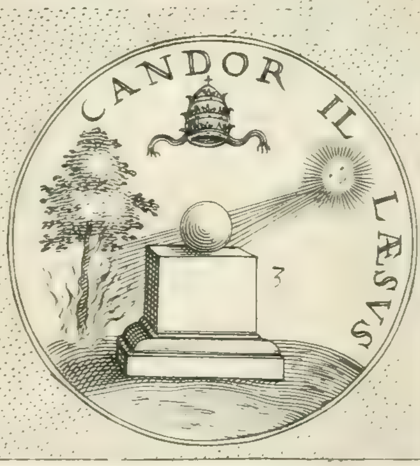
H. XXI. *Triplex*

Clemens vii. Medices Florentinus antea Iulianus
Iuliani filius, Pontifex Max:

Paulus III. Romanus antea Alexander Farnesius.
Petri Aloysij Fil: Pont. Max:

Iulius III. Romanus, alias Io: Maria de Monte Vincētij. Fil: Pon: Maxim:

Marcellus II. Thuscus, patria Pollicianen: familia Ceruina, Pontif. Maxim:

Paulus IIII. Neapolitanus, antea Io: Petrus Graffa Pontifex Max:

Pius IIII. Mediolanensis, antea Io: Angelus Medices, Pontifex Maxim.

Pius v. Alexandrinus. Prius frater Michael Gris: lerius. ex oppido Boschi. Pontif. Max.

H XXVII Gemi.

Pius v. Alexandrin. Prius fra: Mich: Gisl: ex oppi: Bos: Pont: Max:

H XXVIII Gem:

Gregorius xiii Bononiensis antea Iaco: Boncompagnus Pont: Max:

Xystus v. alias Fra: Felix Piretus. de monte Alto Marchianus Pont Max:

XXIX.

XXX.

Xystus v. alias frater Felix Pyretus de monte alto Marchianus Pont: M.

XXXI

Pius vi. Romanus, antea Io: Bap: Castaneus, Pontifex Max:

XXXII

Gregorius xiiii. Mediolanensis prius Nicolaus Sfondratus Pont: M:

XXXIII

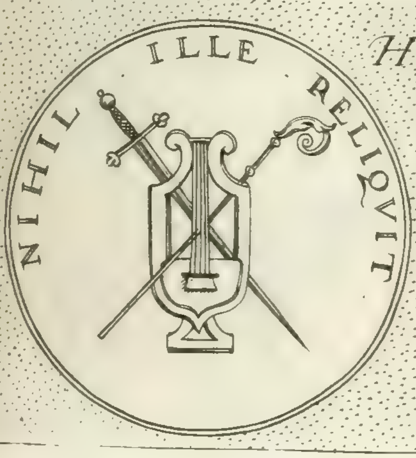
Innocentius ix. Bononiensis, olim Antonius Facchineus Pont: Max:

XXXIV

Clemens viii. Florentinus, alias Hippolitus Aldobrandinus Pont: Max:

H XXXV Gem.

Rudolpus i. Rom: Imp: Rex Ger:
Landgra: Alsat: Com Habspur

Hierographia prima Cæsari simp:

Adolphus Rom Imp:. Germ Rex
Comes Nassauiens: etc.

H II.

Albertus i Rom: Imp: Ger Rex
Austriæ Dux prim' Comes Habs.

H III

Henricus vii Rom: Imp: Germa:
Rex. Luceburgensis Comes

H IIII

Ludouicus Rom: Imp: Rex Germ: Vtriusq.
Bauariæ. Dux.

H. V. Gemina

Fridericus Pulcher Rom: Imp: Germ: Rex.
Aus. Stiriç Carint: etc Dux Com: Habs:

H. VI. Gem

Carolus IIII: Rom: Imp: Ger: Boh:
Rex Dux utriusq: Sles: Lucenb:

H. VII. simp.

Wenceslaus Rom: Imp: Ger: Boh:
Rex Dux utriusq: Slesiæ Lucenb:

H. VIII.

Sigismondus Rom: Imp: Rex Germa:
Hung: Boh: Dal: Crou: Scla: Bosniç

H. IX.

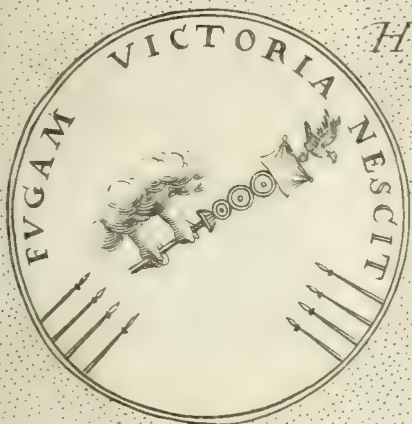
Barbara Hermani Com: Cilien: filia
Sigismondi Imp: uxor.

H. X.

Albertus II Rom: Imp: Germ: Hung: Bohe: Dalm: Crou: Scla: Bosnię etc Rex. Archi: Austr:

H. XI. Gemina

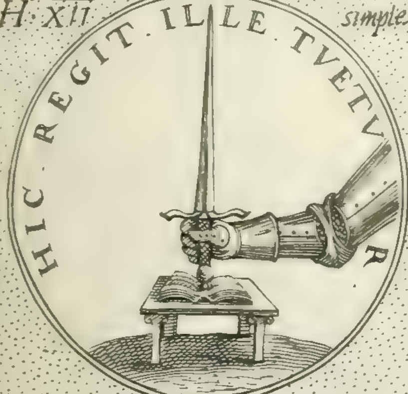

Fridericus III. Rom: Imp: Rex Ger: Hung: Dal: Crou: Scla: etc Arc: Au:

Leonora Eduardi Regis Portuga: filia Friderici III. Imp: uxor.

H. XII. simplex.

H. XIII.

Maximilianus I. Rom: Imp: semp: Aug: Pluriumq Europe Prouinciarum Rex et Princeps Potentissimus Archid: Aus: Dux Burgu:

H. XIIII.

H. XV.

Maria Ducis Caroli Burgundię filia uxor Maximiliani I Imp.

Blanca Maria Galeaty D Mediolani filia. Maximiliani I Imp: uxor.

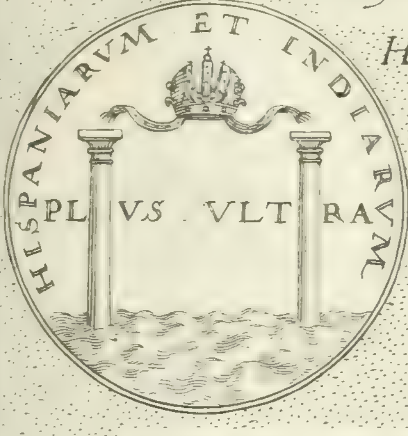
H. XVI. Gemina

Carolus V. Rom: Imp: ac Rex Germanię Hispanię utriusq Siciliæ. Hierusalem Hungarię Dalmatię Crouatię Sclauo: Sardi: et Indiarũ ac terra firmę maris Ocea: etc

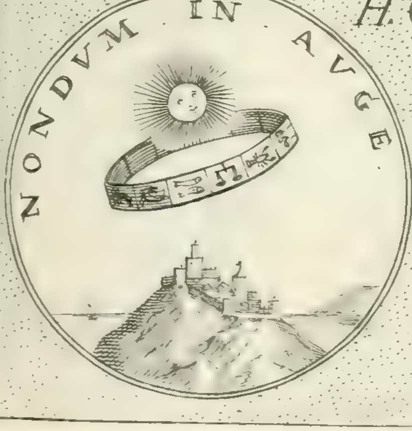
H·G·XVII.

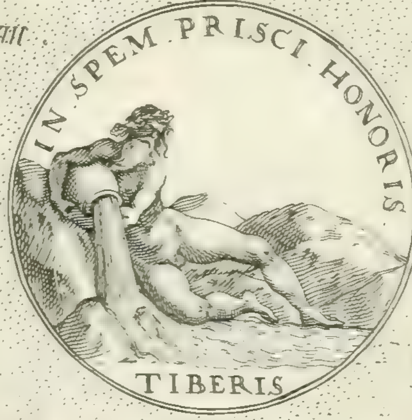

Carolus V. Rom: Imp: Germaniæ Hispaniarũ Indiarũ. Rex etc.

H. G. XVIII.

Carolus V. Rom: Imp: ac Rex Germaniæ Hispaniæ et Indiarum. etc.

Hier XIX. Gem:

Carolus V. Rom. Imp: Rex Ger. Hispa: Indiarum etc.

Isabella Emanuelis Regis Portuga: filia Caroli V. Imp: uxor.

H XX. Imp.

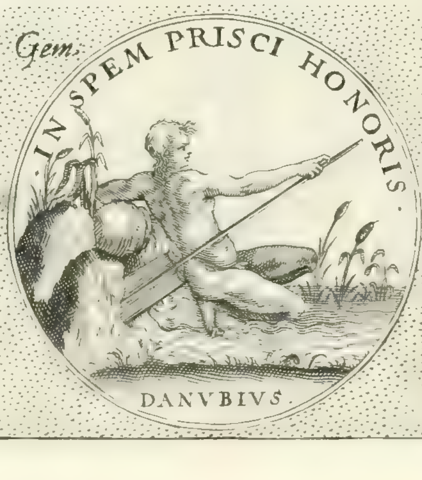
H XXI.

Ferdinandus Rom: Imp: Rex Germaniæ Hung Bohem: Dalmat: Crouat: Sclauo: Infans Hisp:

H XXII. Gem.

Ferdinandus Rom Imp: ac Rex Germ: Hung: Bo:
Dalma: Croua: Slauo: Infans Hispaniæ Arch Aus:

H XXIII Gem:

Anna Regina Hungariæ et Bohem:
Ferd: Imp: uxor. Wladis: Reg: filia

H. XXIIII. Simp:

Maximilianus ii. Rom: Imp: Rex.
Germaniæ Hunga: Bohem: Dalm et

H. XXV.

Maximilianus ii. Rom: Imp: Rex Germ: Hung: Bohe: Dal:
Crouat: Sclauo: et Electus Poloniæ Archidux Austriæ.

H·XXVI· Gem:

Maximilianus II. Rom: Imp: Rex Germ: Hug: Bohem: Dal: Crouatiæ Sclauoniæ, electus Poloniæ etc.

H.XXVII. Gem.

Maximilianus II. Rom: Imp: Rex Germ: Hung: Bohem: Dalm: Crou: Sclau: electus Poloniæ.

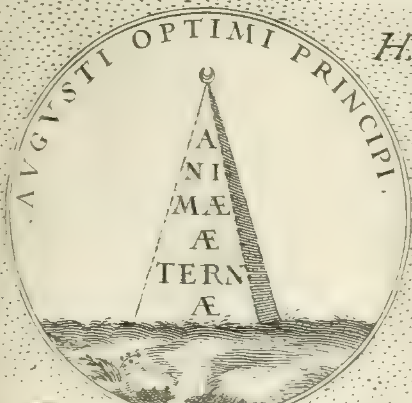
H.XXVIII.G.

Maximilianus II. Rom: Imp: Rex Germ: Hung: Boh: Dalm: Crou: Sclau: electus Polon:

H.XXIX.G.

Maximilianus Rom: Imp: Rex Germ: Hung: Dalm: Crouat: Sclau: et electus Polonię etc.

H. XXX G.

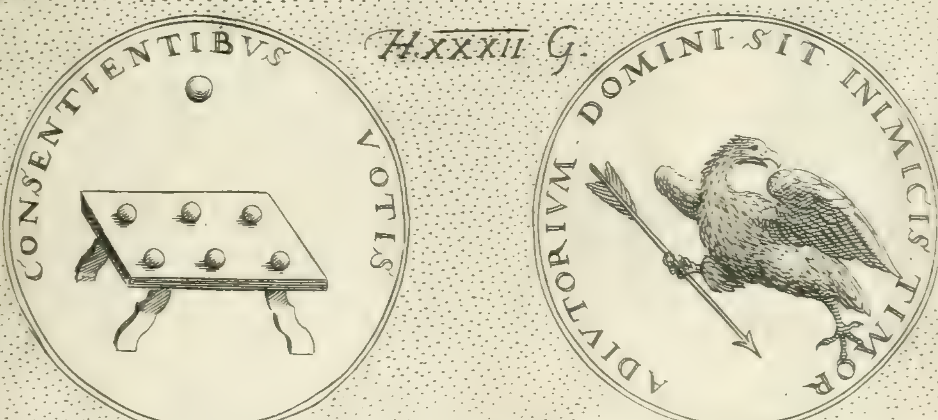
Maria Caroli v. Imp: filia Maximiliani Imperatoris uxor.

H. XXXI. G.

Rudolphus ii. Roma: Imp: Rex Germ: Hung: Bohem Dalm: Crou: Sclau: etc Archid: Aus:

H. XXXII G.

Romanorum Imperatores

Rudolphus ii. Imp: Rex Germ: Hung Bohe: Dal: Crou: Sla: etc Archidux Austriæ.

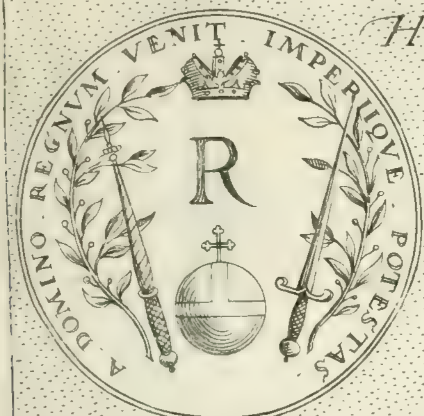
H $\overline{\text{XXXIII}}$ Gem.

Rudolphus ii. Rom: Imp: Rex Germ: Hung: Boh: Dal: Cro: Scla: etc. Arch: Austrię.

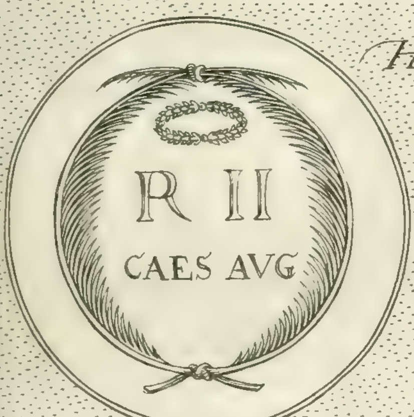
H $\overline{\text{XXXIV}}$ G.

Rudolphus ii. Rom. Imp. Rex Germ. Hung: Boh: Dalm: Crou: Sclu: etc. Arch. Aus.

H. $\overline{\text{XXXV}}$ G.

Rudolphus II Rom: Imp: Germ: Hung: Bohemię Dalmatię Crouatię Sclauonię etc: Rex. Archidux Austriæ.

H. XXXVI. G.

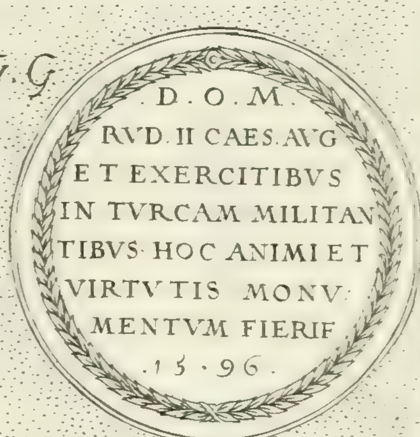

Rudolphus II. Rom: Imp: Germ: Hung: Bohem: Dal: Crou: Sclau: etc: Rex Arch: Aust:

H. XXXVII. G.

Rudolphus II. Rom: Imp: Germ: Hung: Bohem: Dal: Cro: Scla: etc: Rex. Arch: Aus:

H. XXXVIII. G.

Rudolphus II. Rom: Imp: Germaniæ Hungariæ Bohem: Dalmatiæ Crouatiæ Sclauoniæ Rex. et.

H. XXXIX. G.

Turcorum Imperatores.

Saladinus Sultanus Ottomanus Turcoꝝ Imp: Babiloniæ Damasi Aegyp: Rex.

Baiacet Sultanus Ottomanus Turcoꝝ Imp: Babiloniæ Damasci Aegyp: Rex.

prima H. *sim:*

H. II. *sim*

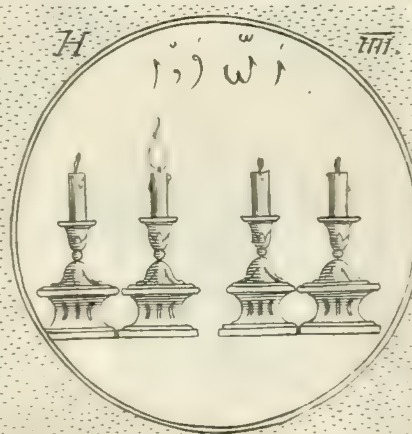
Selimus Sultanus Ottomanus, Asiæ Babiloniæ Aegyptiq; Rex. Turcoꝝ Imp:

Solimanus Sultanus Ottomanus Asiæ Babiloniæ Aegyp: Rex. Turcoꝝ Imp:

H. III.

H. IIII.

Ferdinandus iii Rex Legionis et Castelle qui Mauros in Betica pri: conclusit

prima H. sm

Alponsus x. Rex Legionis et Castelle Electus Imperator.

H II. s.

Sanctius iiii Rex Legionis et Castelle Alphonsi filius.

H. III.

Ferdinandus iiii Benignus Rex Legionis et Castellæ.

H IIII.

Alphonsus xi Rex Legionis et Castelle.

H V.

Petrus ii. Rex Arragonie.

H. VI.

Reges Hispaniarum

Jacobus I. Rex Arragoniæ qui Valentiā et insulas Baleares occupauit.

H. VII. Sim:

Petrus III. Rex Arragoniæ Primus Rex Siciliæ ciectis Gallis et Insulaꝝ Ballea:

H. VIII

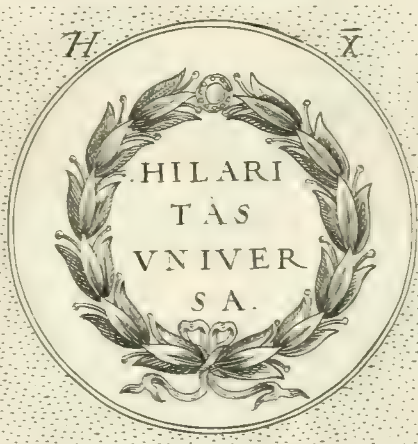
Jacobus II. Rex Arragoniæ Valentiæ et Insularū Balearium.

H. IX

Alphonsus III. Rex Arragoniæ Valentiæ et Insularū Balearium.

H. X.

Petrus IIII. Rex Arragoniæ Valentiæ et Insularum Balearium.

H. XI

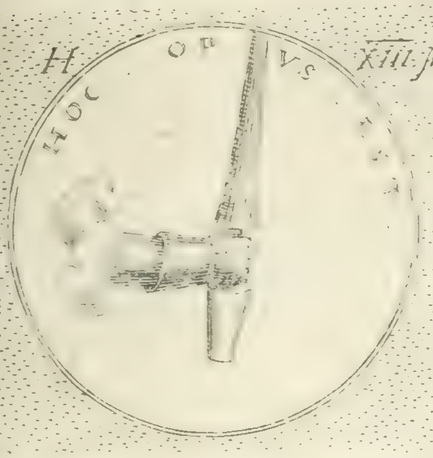

Martinus posthums Rex Arragoniæ et Siciliæ. qui regna Ferdinando reliquit.

H. XII.

Petrus Rex Legionis et Castellę

Henricus ii Rex Legionis et Cast.

Joannes I Rex Castellę et Insular. Ballearium.

Henricus iii primogenitus Castellę Rex.

Henricus iiii Rex Castellę et Insulæ Ballearum.

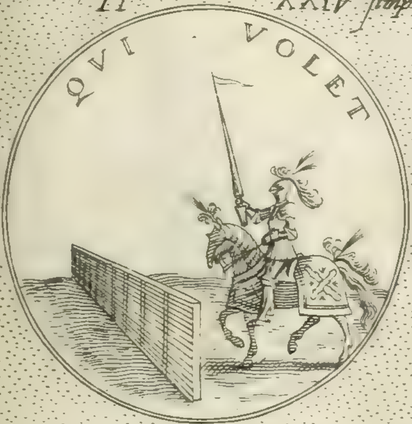
Ferdinandus Justus Rex Aragonię Neapoli et Isularum Ballearium.

Reges Hispaniarum. 30
Ferdinandus Justus Rex Arrago: et Neapoli.
Alphonsus Magnus Rex Arrago: et Neapolis sapientissimus.
Hier. XIX. simp.
NATVRÆ NON ARTIS OPVS
H XX
BVENA GVIA
Joannes Rex Arragonię Neapoli. etc.
Carolus Rex Valentię. et Maioricarum.
H XXI
DVRABO
H XXII
TARDA DEI VINDICTA
Ferdinan: Mag: Catho: Rex Hispa: utriusq; Siciliæ Hierusa: Sardi: insular: Bal:
H XXIII. Gem:
TANTO MONTA
TANTO MONTA

Philippus I Catholicus Rex Hispaniæ Maximiliani I Imperator filius.

H XXIV simp.

Joanna Regina Hispaniæ Ferdinandi Regis filia uxor Philippi I

H XXV.

Philippus II. Catholicus Rex Hispaniarum utriusque Indiæ Siciliæ. etc Archid: Aus:

H XXVI.

H XXVII.

Philippu II. Catholicus Rex Hispaniarum utriusque Indiæ Siciliæ etc.

H XXVIII. Gem:

Philippus II. Catholicus. Rex Hispaniarum et Vtriusq; Indię Siciliæ

Hier. XXIX

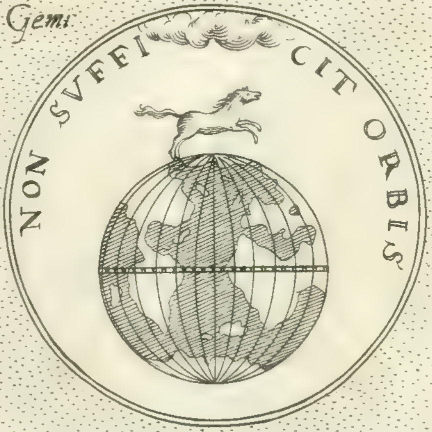
H XXX

Philippus II. Catholicus. Rex Hispaniarum et Vtriusq; Indiæ Sicilię.

H XXXI *Gemi.*

Philippus II. Catholicus Rex Hispaniarum et Vtriusq; Indię Siciliæ.

H XXXII *G.*

Maria Regis Philippi II uxor Ioã III. regis Portugaliæ filia.

Maria uxor Regis Philippi II Henrici VIII. Regis Angliæ filia.

H. XXXIII. Sim:

H XXXIV.

Isabella Valesia Philippi II. regis uxor Henrici II. Francor. Reg. fil.

Anna Austriaca. coniunx Philippi II regis. Maximil. II. Imp. filia.

H XXXV.

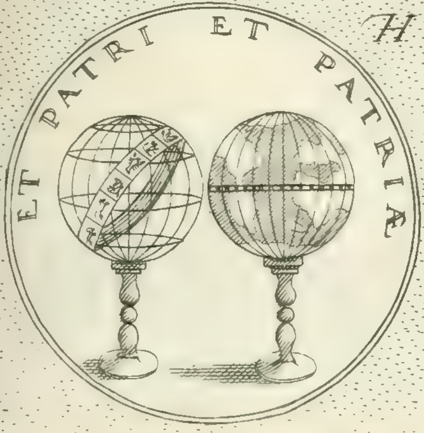

H XXXVI.

Philippus III. Catholicus Rex Hispaniarum. utriusq. Indiæ et Siciliæ. etc Arch. Austr.

H XXXVII G

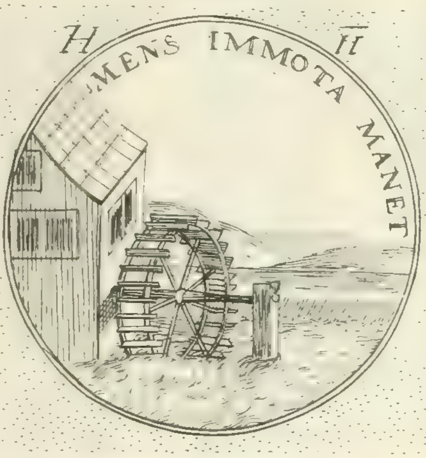

Clodoueus Fran: Rex ex Phramontium familia.

prima Hier: simp: Reg: Galliæ.

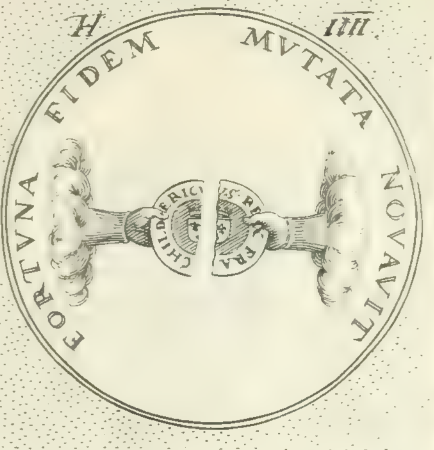
Clotarius Fran: Rex ex Phara: familia.

Childericus ultimus Francor. Rex ex. Pharamon: familia.

Ludouicus IIII Francor. Rex. ex Pipini familia. Caroli Simplicis F.

Ludouicus VI. ultimus Francor. Rex. ex Pipini familia.

Hugo Capetus I. Francor. Rex. ex familia Valesij Hugi Comitis filius.

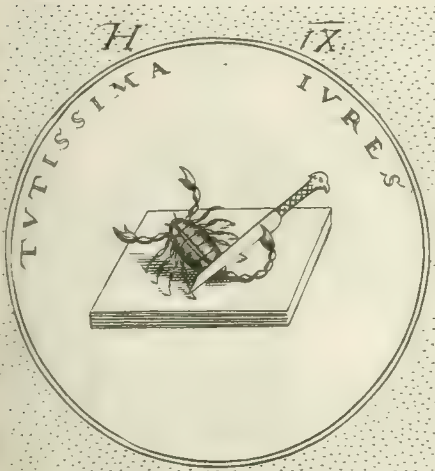
Robertus Valesius Rex Fra:
ncorum. ii.

Henricus i. Valesius Rex Fra.
ncorum. iii.

Philippus i. Valesius Rex Franc:
. iiii .

Ludouicus. vii. Crassus Valesius
Rex Francorum. v .

Ludouicus. viii. Valesius Rex Fran:
. vi .

Philippus. ii. Valesius Rex Fancor.
. vii .

Ludouicus ix Mitis Valesius Rex Francorum viii.

Sanctus Ludouicus Valesius pri: qui Rex Christianissi? appellatus

Philippus iii. le Hardi. Valesius Rex Francor. x. Christian:

Philippus iiii. Pulcher Valesius Rex Francor. xi. Christian:

Ludouicus x. Hutinus Valesius Rex Francor. xii. et Nauarre Christia:

Philippus v. Longus Valesius Rex Francor. xiii. Christia:

Carolus V. Pulcher Valesius Rex. Francor. xiiii. Christianis.

Philippus VI Valesius Rex Franc: xv. Christian:

Joannes I. Valesius Rex Franco: xvi Christianissi:

Carolus le Sage Valesius Rex Fr: xvii. Christiani:

Carolus VI. Valesius Rex Franc: xviii. Christianis:

Carolus VII. Valesius Rex Franc: xix. Christianis:

Ludouicus xi le Hardi et Belliqueux. Valesius Rex Francorum xx

Carolus viii Valesius Rex Francorum xxi. Christianissi.

H XXV sim

H XXVI

Ludouicus xii. Valesius Rex Francorum xxii. Christianissi.

XXVII

XXVIII

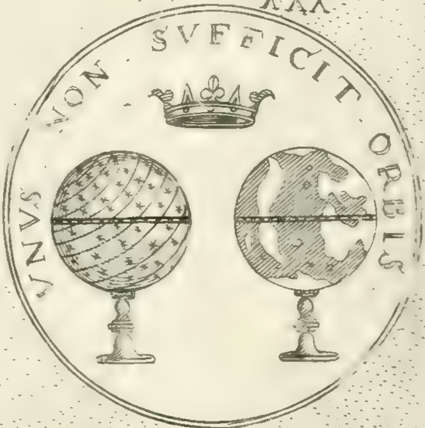

Fràciscus Valesius i Rex Francorum xxiii. Christianissi.

XXIX

XXX

Claudia filia Ludouici xii. regis Francor. Francisci regis uxor.

Helionora ab Austria Regina Franciæ Francisci regis uxor

H XXXI. imp

XXXII

Henricus ii. Valesius Rex Francorum xxiiii. Christianissimus.

H. XXXIII G

He[...]cus ii. Valesius Pex Francorum xxiiii. Christianissimus.

H XXXIIII G.

Henricus II Valesius Rex Francor. XXIIII. Christianissimus.

H. XXXV. Gem.

Catharina de Medici Regina Franciæ. Christianisima Henrici II uxor.

H. XXXVI. Gem.

Catharina de Medici Regina Franciæ Henrici II. uxor.

Franciscus II Valesius Rex Francorum XXV. Christianissimus.

H. XXXVII. simp.

H. XXXVIII.

Carolus IX. Valesius. Rex Francorum XXVI
Christianissimus

H XXXIX Gem.

Carolus IX. Valesius, Rex Francorũ XXVI.
Christianissimus.

H. XL G.

Carolus IX. Valesius Francorum Rex XXVI.
Christianissimus

H XLI G.

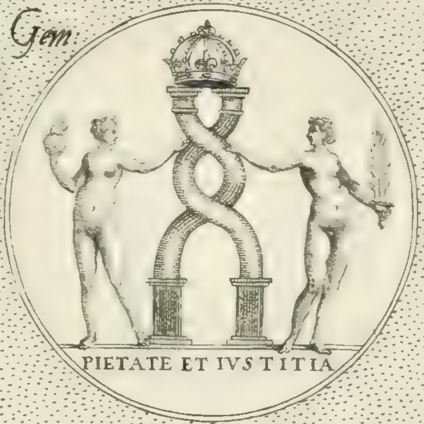

Reges Francorum

Carolus IX. Valesius, Rex Francorū XXVI.
Christianissimus.

H. XLII. Gem.

Carolus IX. Valesius, Rex Frãcorum XXVI.
Christianissimus.

H. XLIII. G.

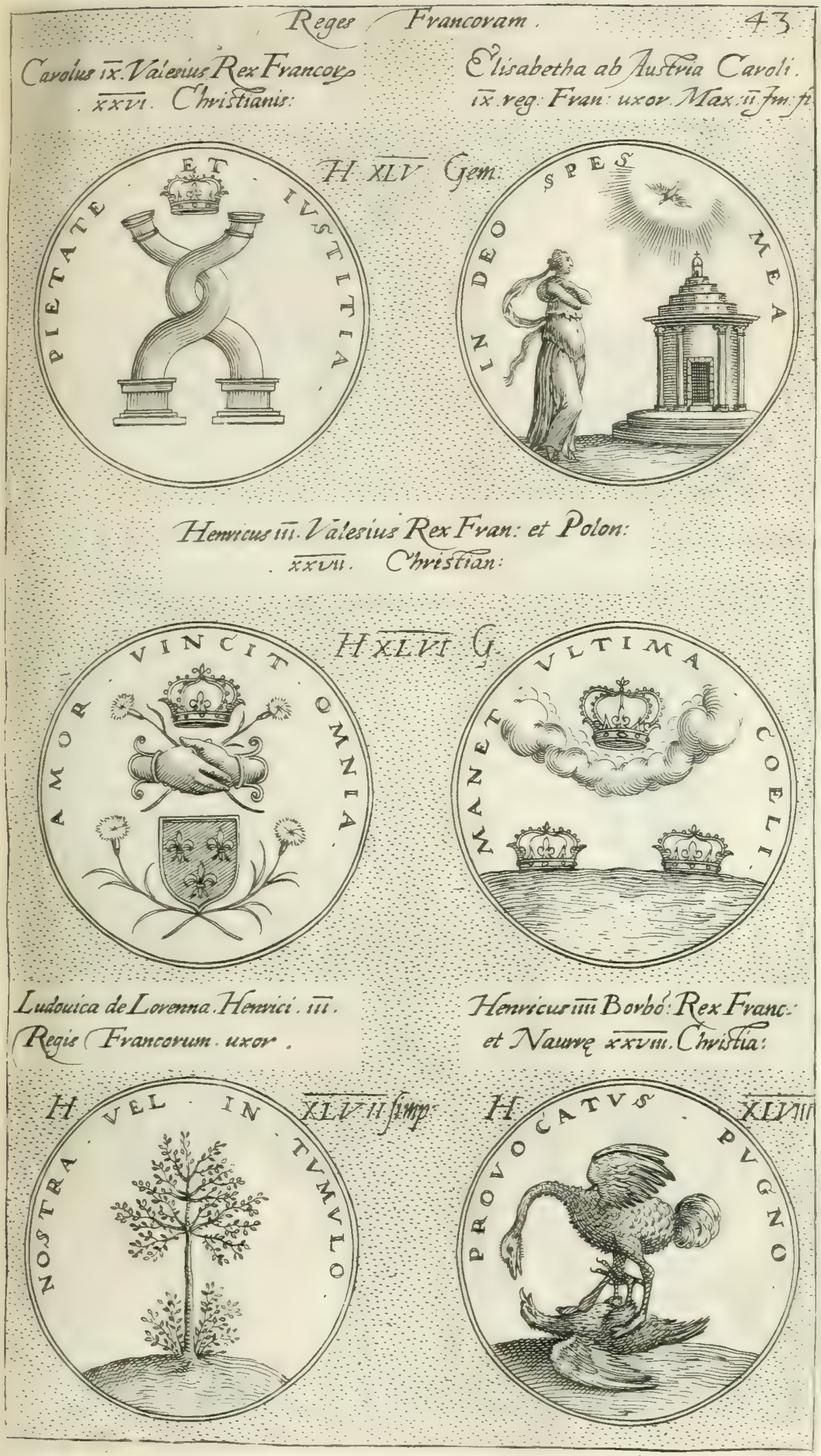

Carolus IX. Valesius, Rex Francorum XXVI
Christianissimus.

H. XLIIII. G.

Reges Francoram.
43
Carolus ix. Valesius Rex Francor. xxvi. Christianis:
Elisabetha ab Austria Caroli. ix. reg: Fran: uxor. Max: ii. fin: fi
H. XLV Gem:
PIETATE ET IVSTITIA.
IN DEO SPES MEA
Henricus iii. Valesius Rex Fran: et Polon: xxvii. Christian:
H XLVI G.
AMOR VINCIT OMNIA.
MANET VLTIMA COELI.
Ludouica de Lorenna. Henrici. iii. Regis Francorum. uxor.
Henricus iiii Borbó: Rex Franc: et Nauarrę xxviii. Christia:
H XLVII simp:
NOSTRA VEL IN TVMVLO
H XLVIII
PROVOCATVS PVGNO

Reges Angliæ.

Guilhelmus Conquereux I. Rex Angliæ filius Ducis Normandiæ | *Guilhelmus II. Rous Secundus Rex Angliæ.*

prima Hier: Gem:

Hendricus I. Rex Angliæ III. etc. | *Stefanus Rex Angliæ quartus etc.*

H. II. simp.

H. III. s.

Hendricus II. Rex Angliæ quintus. | *Richardus I. Rex Angliæ sextus etc.*

H. IIII.

H. V.

Ioannes Primus Rex Anglię VII.

Henricus III. Rex Anglię VIII. primus qui Hiberniam capit.

Edouardus I. Rex Anglię IX et Hibernię.

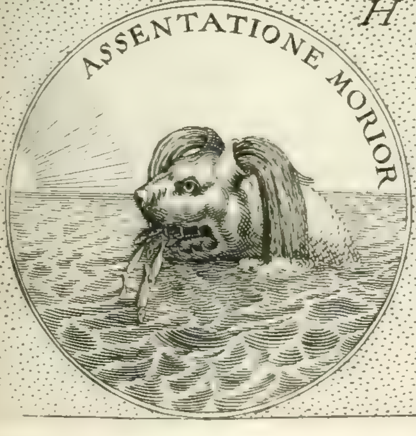
Edouardus II. Rex Angliæ et Hibernię X.

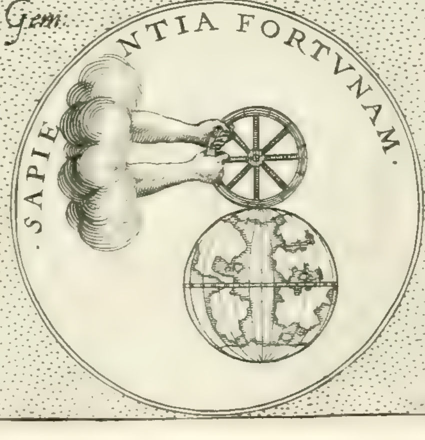

Edouardus III. Rex Anglię Francię et Hibernię, qui in bello vicit Regem Ioan. Francię.

H X Gem.

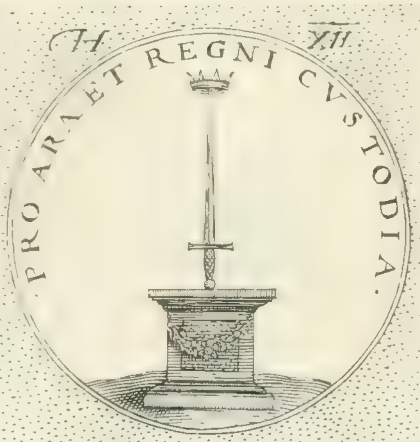

Richardus ii. Rex Anglię Francię et Hibernię xii.

Henricus iiii. Rex Anglię Francię et Hibernię xiii.

Henricus v. Rex Anglię Francię et Hibernię xvi.

Edouardus vi. Rex Anglię Francię et Hibernię xv.

Eduardus iiii. Rex Anglię Francię et Hibernię xvi.

Eduardus v Rex Anglię Francię et Hibernię xvii

Reges Anglię.

Richardus iii. Rex Anglię Franciæ et Hibernię xviii.

Hier XVII

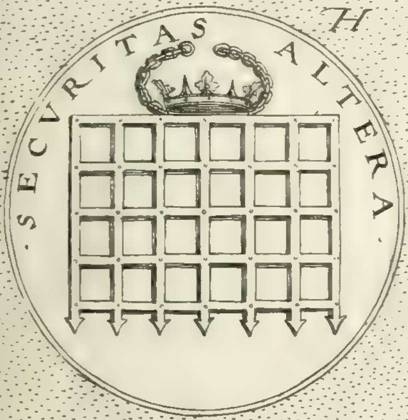
Hendricus vii. Rex Anglię Francię et Hibernię xviiii.

H XVIII

Hendricus viii. Rex Anglię Franciæ et Hibernię xx.

H XIX

Gem

Bolonia Valesia Regina Angliæ Hendrici viii. uxor.

H XX.

Anna Regina Anglię Hendrici viii uxor, soror Guilhel: Duc: Cliuię

H XXI sim

Iacobus II. Stuardus Rex Scotiæ. .IIIC.

pri: Hier *Reg Scot:*

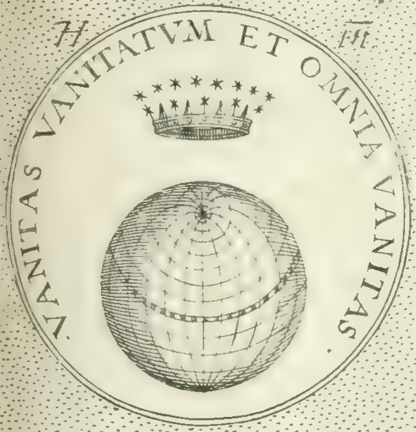
Iacobus III. Stuardus Rex Scotiæ. .IIC.

H *II simp:*

Rubertus Stuardus. Rex Scotiæ. IC.

H *III.*

Joannes Stuardus. Rex Scotiæ. C.

H *IIII.*

Iacobus IV. Stuardus. Rex Scotiæ. CI.

H *V.*

Iacobus. V. Stuardus. Rex Scotiæ. CII.

H *VI.*

Iacobus III. Stuardus, Rex Scotiæ CIII.

VII

Iacobus IIII. Stuardus, Rex Scotiæ CIIII.

VIII

Iacobus V. Stuardus, Rex Scotiæ. CV.

IX

Iacobus VI. Stuardus, Rex Scotiæ CVI.

X

Reges Portugaliæ.

Alphonsus III. Rex Portugaliæ.

prt: Hier: Reg: Portu:

Alphonsus IIII. Rex Portugaliæ

Petrus Rex Portugaliæ. etc

Ferdinandus Rex Portugalię.

Joannes I. Rex Portugaliæ, primus Fretu Herculeum transgress: Septa cæpit

Henricus I. Rex Portugaliæ qui Africæ littora classibus lustrare cæpit.

Eduardus Rex Portugaliæ, qui Tingin et Arcillam cæpit

Emanuel Rex Portugaliæ Florentissim qui amplissimu in Jdia Jmperiu constituit.

Ioannes II. Rex Portugaliæ et India-rum Orientalium.

H. IX.

Ioannes III. Rex Portugaliæ et India-rum Orientalium.

X.

Sebastianus Posthum. Rex Portugalię à rege Fesæ in Africa cæsus.

XI.

Henricus II. ultimus Rex Portugalię et Indiarū Orientaliū, antea presb: Card:

XII.

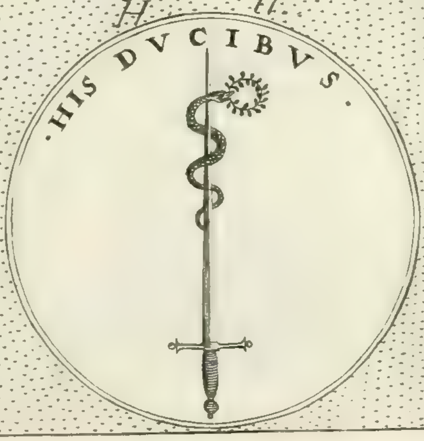
Reges utriusque Sicilię

Carolus Rex Neapoli Dux Calabriæ prima Hier. Reg. Sicilię

Robertus Rex Neapoli. Dux Calabr.

H. II.

Fridevicus Neapoli et Siciliæ Rex | *Ludouicus Andegauēsis Neapoli Rex*

Renatus Andegauensis Neapoli Rex. | *Dyonisius Tyranus Neapoli Rex.*

Volens Renatus Siciliæ Rex.

Gotfridus Bullonensis Rex Hierusalem primus.

prima — *Hier. Reg. Hiero.*

Balduinus de Burgo, Rex Hierusalem secūdus.

H — II.

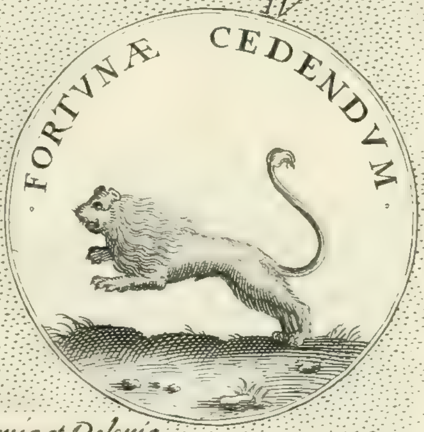
Balduinus Rex Hierusalem tertius.

III.

Almericus Rex Hierusalem sextus.

IV.

Reges Hungariȩ Bohemiȩ et Poloniȩ

Wladislaus Rex Hungariȩ Poloniȩ Dalmatiæ Crouatiæ Sclauoniæ etc.

prim. Hier. — *Reg. Hung.*

Ladislaus Rex Hungariȩ Bohem. Dalm. Crouat. Sclau. etc. Archidux Austriæ

H — II

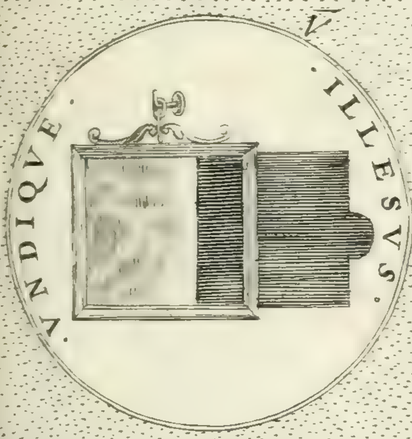
Mathias Hunniades, Rex Hungarię Bohe: Dalm: Crou: Sclau: et Bosnię

Wladislaus Rex Hungariæ Bohem: Dalm: Crouat: Sclau: Bosnię etc.

Ludouicus Rex Hungariæ Bohemiæ Dalmatia Crouatiæ Sclauoniæ etc

Ioannes I. Schipusiensis Rex. Hung: Dalmatiæ Crouatiæ Sclauonię etc:

Rodulphus Bohemiæ Rex. Dux Austrię fil: Alberti I. Rom: Imp:

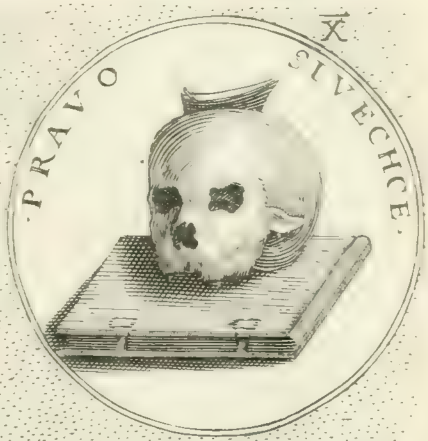
Ioannes Bohemiæ Rex. filius Henrici VII Imperatoris.

Cassimirus Rex Poloniæ Magnus Dux Lituaniæ etc.

Sigismundus I. Rex Poloniæ Mag. Dux Lituaniæ etc.

Bona Sfortia Regina Poloniæ Sigismundi I. uxor.

Sigismundus Augustus Rex Poloniæ Mag: Dux Lituaniæ.

Catharina Regina Poloniæ Sigismudi II. uxor. Ferdinandi Imper: filia.

Elisabetha Regina Poloniæ Sigism II. uxor. Ferdinandi Imper filia.

Henricus Valesius, Rex Poloniæ, fili Henrici II Regis Francorum.

H XV

Stephanus Bathorius, Rex Poloniæ Magn. Dux Lituan. Princ. Transil.

XVI

Anna Regina Poloniæ, Sigismundi I. Regis filia Stefani Regis uxor.

XVII

Sigismundus III. Rex Poloniæ Sueciæ Gothiæ, Selandiæ Vandaliæ.

XVIII

Reges Daniarũ et Suecorũ.

Fridericus Daniæ Noruegiæ Selandiæ Gothiæq; Rex.

pri. Hier. Reg. Dan.

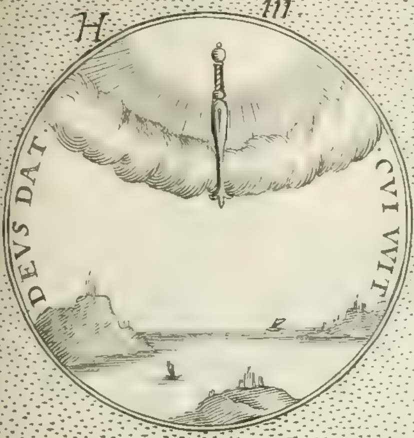
Christianus Daniæ Noruegiæ Selandiæ Gothiæq; Rex.

H II

Ericus XIIII. Sueuię Gothię Vandalięq́ Rex

Gotfridus I. Suecię Noruegię Vandalię Gothięq́ Rex.

Christiernus II. Daniæ Nornegię Zelandię Gothięq́ Rex.

Christianus III. Daniæ Noruegię Zelandię Gothięq́ Rex.

Nauarrorum Reges

Carolus Borbonius Nauarror. Rex

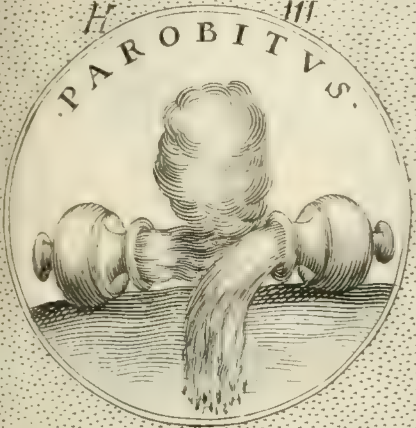
Ioannes Borbonius Nauarror. Rex.

Ioannes. II. Borbonius Nauarroru Rex.

III

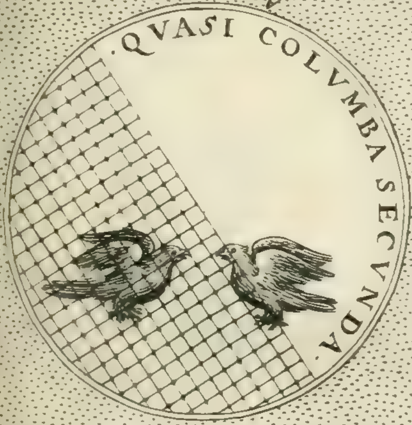
Henricus. I. Borbonius Nauarroꝝ Rex

IIII

Iana Elberta Nauarorum Regina Henrici I. uxor

V

Henricus II. Borbonius Nauarrorum Rex.

VI

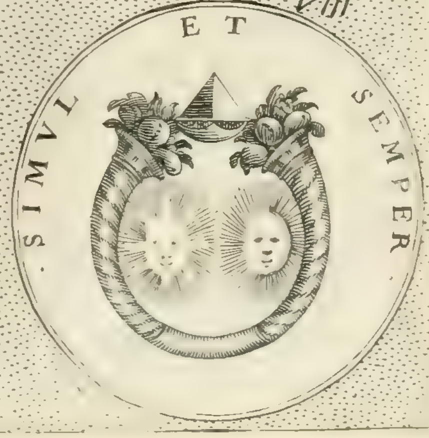
Henricus II. Borbonius Nauarroru Rex

VII

Margaretha Valesia Nauarorũ Regina, uxor Henrici II.

VIII

Nauarorum Reges.

Margaretha Valesia Nauarorũ Regina Henrici II. uxor.

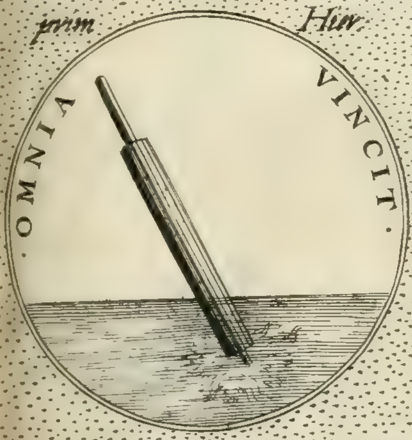

Reges Austriæ.

Theodobertus Rex Austriæ.

Gidelbertus Rex Austriæ.

Reges Cypri

Perinus Rex Cypri

Iacobus Rex Cypri ultimus

Reges Burgundiæ Siccambror, Metensiū et Abissinor.

Contramus Rex Burgundiæ — *Hier. prim. Reg. Varior.*

Bassanus Sicambrorum Rex.

H II

Sigobertus Primus Metensium Rex

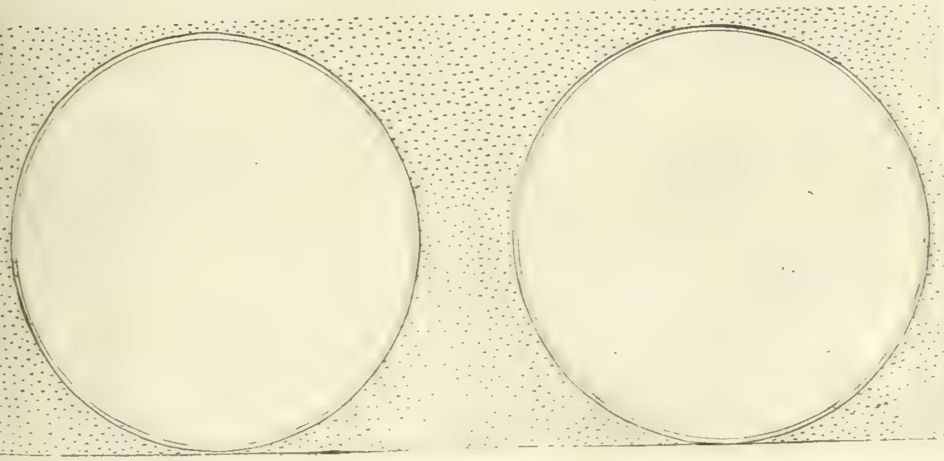
III.

David Maximus Abyssinor. Aethiopū. Rex.

IIII.

ISAGOGE

IAC. TYPOTII, Familiaris Aulæ
& Historiographi.

Sac. Cæ. Reg. Maiest.

IN
SYMBOLA
DIVINA ET HVMANA.

Cum Consensu Superiorum.

Anno Domini:

M. D C I.

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO D. MAXIMILIANO D. G. ARCHIDVCI AVSTRIAE, &ç. DVCI BURGUNDIÆ, &c. ADMINISTRATORI MAGNI MAGISTratus in Prussia, Tevtonici ordinis Præfecto per Germaniam & Italiam, Comiti Tyrolis, &ç. Domino suo clementissimo. Omnia optata.

CVM Symbola sub auspiciis Serenitatis tuæ, in lucem, non ita nuper emisissem; & vulgo requirerent Isagogem: quod non cuiusvis sit, aliorum mysteria perscrutari; eam nec alienis auspiciis censui publicandã. Quanquam enim lumen tanti ingenii, hisce tenebris non indigeat; ad alium non potui, vel animum vel calamum convertere, non modò, quod levitatis esset, à qua, natura abhorreo: verùm etiam, quod à testa sua testudinem faciliùs quam me ab admiratione Heroicæ virtutis tuæ, aliquis divulserit. Accipiat igitur sereno vultu Serenitas tua, hoc qualecunque operis corollarium; & posthac, si qua in re usui esse judicabit opellam meam, diligat, non negligat. Quidquid enim mihi est; id sibi non modò promtum; verùm etiam intelliget esse consecratum. Deus præpotens Virtuti Serenitatis tuæ invictæ fortunam adæquet.

Serenitat. T.

Servus obedientiss.

Ægidius Sadeler.

Candido Lectori S.

Quàm sim tui studiosus vides. Quam enim requirebas, in abditos Heroum animos, veluti adyton sacrosanctius, Isagogen habes. Quamobrem, ut ante oculos; sic jam & animū, satias, licet. Clarè enim obscura: distinctè varia: multa breuiter: enucleatè omnia, ab amico mutuatus affero. Nec meæ diligentiæ aliam mercedem vel posco, vel præstolor; quàm ut candidè hæc legas, quemadmodum ista suauiter spectasti. Quod si te cognoro, ut abs humanitate tua mihi polliceor, gratitudinis certamen non detrectare, superabo spem tuam: aut me ipse conabor vincere atq; superare. Plura enim præ manibus sunt: quæ tuis propediem manibus terentur. Faue modò lingua: & vale. Nam intra dies duodeuiginti aditum, in adyton, paratum, & quidem horis succisiuis habes. Ut ego, si plurimum Mystagogo, amico meo tribuam; non minus candori tuo concedam. Iterum vale: & dum hæc legis: utrumq; nostrum dilige.

Ægidius Sadeler.

Hierographia.

Nobis eſt, ſignificatio rei aut perſonæ ſacratior: notis, aut litteris: nõ tàm expreſſa, quàm impreſſa.

Sacratior.

Dicitur, non tantùm quod inventio ſacra ſit: aut res ipſæ Paganis omnes ferè ſacræ, imò plerumq; ritu divino habitæ; ſed quod myſteriorum inſtar, plus abdant, quam promant.

Notis.

Picta, ſculpta, celata inteligimus.

Litteris.

Scripta. Scribuntur Litteræ, Syllabæ, Voces, Sententiæ.

Dividimus igitur Hierographiam

In { Hieroglyphicon & Symbola. } Id eſt { Picturam & Scripturam.

Hæc annotaſſe diſtinctionis cauſsa ſuffecerit. Quæ duobus libris ad Imp. Rodolfum II. ſcripſimus.

Index Hierographiôn.

Aliæ ſunt ſimplices: aliæ Duplices:
Vna triplex.

EVCHARISTIA.

Ita non in trivio, at Synodo Nicæna, Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi appellatur.

Huius I. Hierographia.

EST, ut licet cernere, perspicua, nec indiget lumine, in medio luminis Phœbei: cuius luminibus obstruit superni Luminis fulgor, S. Spiritus, hoc enim mens, illo collucet oculus. Nam Pater lucem habet inaccessam, & in huius Lumine vidimus Lumen. In basi nomen est salutis plenũ, & quod basis salutis nostræ, Iesus sit; merito eius, quam Maiestati debemus, laus, gloria & honos adscribitur.

II. Hierographia est gemina,

ut numismatum ferè.

1. *Prioris Hieroglyphicon est, cœlestis imber. Non enim aër, at cœlum, aut veriùs cœli Rex, manna pluit. Symbolon verò, ut ipse legas si illud obscurum foret, cœlo sementem vindicat.*

2. *Posterioris Hieroglypton est Obeliscus: cui pro Pyropo, Crux digniùs imposita est. Nam si lucis causa, ille apicem teneret olim; quantò sanctiùs, Crux Pyramidem fidei nostræ occupat? Alté enim radices egit: & licet ad vitam æternam cœlestemq; rapiat; memoriam mortis Christi semper renouat. Fidei verò nostræ robur si non satis notat hæc in concussa moles; Symbolon aperit. Consilio Dei quippe temeritas & furor nequidquam reluctantur.*

III. Hierographia Gemina.

PRior est vitis: posterior est Tritici jucunda, non tantum admiranda species, in sacrosancto Mysterio. Pastus enim corporis, de pabulo animæ spem cõfirmat. Iam vitis amplexa et supereminens ulmũ, Christi amorem erga sponsam suam pandit. Et manus geminæ, quæ uvas in laticem exprimunt: caritatem nostram, & Ecclesiæ concordiam requirunt. Huc enim pertinet Symbolon: Insontibus. Nam ut Deus eodem imbre rigat justum & injustum; non ita hic & ille ad

com-

communem mensam Filii Dei accedit. Testis est Paulus: Quicunque manducauerit indignè; grandi piaculo sese obligat. Cæterum tritico nihil auidius, nihil plus alimenti trahit. Unde illud: Nihil feracius in Symbolo expressum. Vite nihil tenacius mariti. Unde impressus magis quam expressus à me amor Seruatoris. Natura vitem & triticum in promtu habet. Plinius naturam utriusque in litteras retulit.

IV. Hierographia gemina.

1. Hæc facies, tres scopulos mari figit. Quanta in numero indita reuerentia; tanta è rebus numeratis edita pietas. Fidei enim primus tumulus, in spei cumulum assurgit: & veluti per continens ædificium in caritatis iugum ascendens, Fidere & videre, simul statuit. Hoc scilicet cliuo fixum indicat, non dicit Sydus. Et quod diceret, si fari posset; Symbolum effatur: ac securitatem veritati, aduersus errorum tenebras promittit.

2. Illa autem facies, diuersè idem facit. Nam licet piorum animi lasciuiant etiam interdum, aut torpeant; cœlitùs inuamur: & superiores nos, hinc illecebris, hinc ærumnis, statuens Deus, reuocat ad salutem, non secus ac gnauus olitor sterilitatem corrigit: & puluillos ut vides, harpagio (sic n. foraminosum vas illud, à suctu aquæ nominant) in tempore perpluit.

V. Hierographia Gemina.

Priori parte Irides tergeminas: posteriori Solem unum vides plena facie, an face dicam? Hunc corona insignem ex spicis tritici, illas manantes largo imbre. Quæ cùm vides; legis hìc serenitatem promitti, parte enim cœli serena apparent, tenebricosa autem procellæ ruunt: istìc præsentiam eius, qui nusquam, nunquam abest. Iridem definiat Aristoteles. Nos scimus esse momentum fœderis: quo infinitã Maiestatem, infinita Bonitas conciliauit nobis, non audeo dicere, obligauit. Quin etiam Romani Iridem (ut Bekamus obseruat, & exstant numismata Traiani, atque aliorum) florem cognominẽ et concolorem Iridi consecrarunt Spei. Ut hinc liquido constet, sperandam esse doctrinæ serenitatem, etiam si diuersitas opinionum, omnia ferre videatur.
Quid verò de præsentia Solis, qui nusquam abest? Nam licet conspectum fugiat, semper aliquid operatur: & ipsius terræ viscera, variè afficit.

afficit. Quod de præsentia Hyperionis, ventosi homines etiam dubitent: quem patrem Solis, Poetæ Mystica disciplina tradunt. Coronam Sol meruit in pugna aduersus Gigantes. Ex tritico obtulit jam olim pietas, Mysterii rudis, quod Melchisedechus instituit: & Deo debuit.

VI. Hierographia gemina.

1. Sede: en tibi suspensa aëre Aquila: nulla enim alia volucrū, quàm generis consortes, contrà tuetur Solem, quæ calore delinita, implumes plumas spargit, & exuit vetustatem. Ludit ad hoc, quodam loco Psalmographus. Et nos ad imitationem Aquilæ, excutere vitia oportet: quando ad Deum, ut illa ad Solem, accedimus, quod de alto intonat Symbolum.

2. Siue aduersa sede, Cornu: cujus usus à Marte, ad Dianam & venationem, præludium belli transijt. Quid Hieroglypton velit; Symbolum notat. Terrorem quippe criminis sonat. Et quis terror, vel acerbior? vel sonantior est conscientia scelerum? Itaq; si uolumus æmulari Aquilam, quando ad Synaxim, ut illa, ad Solem accedimus; inhorrescamus scelerum memoria & Numinis præsentia, necesse est.

VII. Hierographia gemina.

Fuerit proxima contritionis; hæc est consolationis. Nam una sitientibus potum ostendit: altera facies esurientibus panem in manus dat. Quem verò, Deus bone, potum! quem cibum!

1. Ex rupe Moses elicit scaturiginem. Illa autē rupes, illa petra erat Christus, ut Paulus interpretatur: & sitim animæ nostræ, solus sanguis Christi explet.

2. Mittamus lignum, in panem ejus, inquit Ieremias jam animo anticipans conjurationem impiæ gentis. Et corpus suum, quod ligno suffixerunt, Christus panem appellat.

VIII. Hierographia gemina.

Consolationem excipit Moderatio quædam.

1. Nam prior intuitus, exhibet iracundiæ flagellum, quod obseruatum alicubi de cœlo; Attilas & Tamberlanes in terris prærogatiua

 sæuitiæ,

sævitiæ, pro nomine & honore usurparunt. Nec profectò sunt, nisi à Deo vindices peccatorum.

2. Secundus jugū quidem promit; sed id quàm suaue Christus alicubi, imò sua cuiq; mens testatur: et Symbolum Amoris, nodus Amoris dissoluit. Nam si volenti nihil difficile; amanti omnia sunt facilia.

I. Hierographia Crucis
Simplex.

EST, uti animaduertis, multis distincta iconibus, partim manifestis, partim obscuris. Inscriptio translata à tabernaculo Mosis, ad tabernaculum Christi, non incommodè. Icones inter, nihil clarius aut notius cruce, nobis ita suspicienda, ut execrabili felicitatis nostræ hostibus, Crucem facit antenna ex malo ad angulos rectos suspensa. Et hac, veluti bulla, insignire pectus, Christi sponsa in Ecclesiaste jussa est, undè descripta, quæ hîc in cruce scripta. Sub cruce sunt, & Plantæ, & Animantia, id est, Homines, qui à præclara natura, ad alterutram, ut Picus sentit, defecerunt. Vnicum quippe miseris & ærumnosis asylū, Crux est. Sed & Palma, sub dextra crucis, notatur Crux non tantùm Theologica, sed & Mystica Pierij doctrina: quemadmodum Ceruo Christus. Nam, ut illa, quò magis premitur; eò viuaciùs eminet: ita et Crux inclarescit calamitate. Ac quo ferè pacto Ceruus serpentes fugat; Christus Cacodæmones. Proxima, Cedrus est, Libani frutex, et ipsa imago crucis, quod ramos ea forma diuaricet, ut Ales suprà sedens, sit Christus: hic enim ille est, sub cuius umbra alimur: fouemur: crescimus in virtutem. Cui consonat apud Ezechiā ipse Dominus Deus: et sumam de medulla Cedri. Tertia est illa felix Olea, Ecclesiastis: sub qua, & ipso Crucis indice, Ouicula salubres herbas pascit, nihil jam metuens Diaboli insidias, pro quo Lupum introductum cernis: qui ceruum fugacem, & agnum non mordacem fugit. Sub læua Crucis, totidē arbores sunt, dignæ nota. Reliqua utrinq; scalpri luxuries est. Prima infelix, qua ferè voce Crux, aut palus supplicii à Romanis appellatur) & trunca, imago Crucis, quam ut agnoscas, hic est ille Aries, quem Abrahamus in vepreto cornibus impactum comprehendit, atq; immolauit Deo. Supra arborem, octo Stellæ, libram repræsentant, duæ examen: tergeminæ lances, qua ex re, clariùs ipso sydere collucet: pœnam esse adæquatam delicto: & insontem sontium pœnas dependisse. Altera est, Cupressus, et ipsa feralis arbor. Crux inquam: cuius apicem, Columbæ

figura

figura, Christi integritas tenet: Radices verò, quadripes informe, filium perditionis, Mystæ arbitrantur. Postrema sit Platanus: quæ æstate Solem non admittit, hyeme transmittit. Hic equus recubat, id est, effrenata nostra Cupiditas. Nullo enim non tempore receptus est ad salutem. Supra Crucem Pelicanus est, typus Christi. Nam ut ille pullos suos, suo ipsius sanguine nos Christus refocillat. Sub cruce Malus Punica, quæ licet undarum fluctibus videatur impeti; non commouebitur tamen. Tanta est firmitas Trianguli: & potentia Diuinæ Triadis. Ac ut Malus Punica, Plinio obseruatore, resurgit à radice; ita et Crux strata: firmiorq; est, ubi videtur penè eradicata. A dextra Trianguli, septem Lucernæ, de uno micantes candelabro, sunt totidem dona S. Spiritus: quæ Christo ita de nobis merito referamus accepta. Nam aliena, quæ sunt Holocausta; unius Christi sacrificiũ, omnia aboleuit. Emblema circà tortile, majori indiget veneratione, quàm expositione. Nam Eucharistia Christi nos alit: Christus nos tondit: et sacris suis initiat: caritate conjungit: memoria mortis tuetur. Et ex aduerso, recordatione passionis suæ conterit: ac frangit cor aduersus pietatem procax. contrito & pœnitenti, ne desperet: oleum instillat: ac consolatur. Gratia S. Spiritus, postremò abluit, & suo sanguine irrorat.

II. Hierographia gemina.

1. *Hieroglyptus Leo significat Leonem de tribu Iuda, qui quanto ludibrio in crucem ascendit; tanto honore de cruce triumphauit. Hoc enim trophæum jam est, carnis domitæ: Mortis victæ: Orbis et Orci deniq; subacti.*

2. *Aquila verò sculpta sacro mysterio, enitentem virtute, quod Maiestate tenebat, ad cœlum clamat Christum. Nam ut ipsa in altiorem charadram, si quando torretur siti, lapides dimittit; ita hic honestum pectus quinto capitali vulnere percussus, infera reclusit regna: & quorum sitiebat salutem, in lucem restituit, longè illustrior patiendo; quàm agendo Dauid: qui totidem glareis hostem immanem strauit.*

III. Hierographia gemina.

1. *Thronum Athenæus sedem honorariã, cum suppedaneo definit. Latini solium vertunt. Theologi cathedram volunt, in qua, quæ, nusquã sedet, Majestas Dei considat: id est, gloria coruscet. Glyptes, gloriam*

 Princi-

Principis universi non assequitur. Trinitatis figuram in fastigio non injuria locat. In medio sceptrum oculatum, quo prudentiam regnantis signarunt Ægyptii. Nos hîc intelligimus providentiam Regis regum Christi. Sub suppedaneo rivi manant (scansile est scalarum gradibus) ex eodem fonte in vitam æternam. Atq; hæc quidem omnia ad Deitatem Christi pertinẽt: et immortalitatẽ eius, qui pro nobis mortem obiit.

2. Palmitem de stipite suspensum degustant Alites. Et nos sanguine Christi de cruce pendentis, dictu mirum, alimur.

IV. Hierographia gemina.

1. Antica ocio adversatur. Exempla sunt Apes et formicæ, si quæ animantium, laboriosa insecta: ut Poësis naturam exprimit. Illas etiam æris sonitu colligimus: has arte dissipamus, aut cogimus nostro commodo. Ad crucem sine ambagibus, reducuntur. Feriari servus non licet ita occupato, imò afflicto rerum Domino.

2. Postica injustitiæ. Struthiocamelus documento est, quem fretum viribus, destituit prudentia. Quid enim ineptius, quàm tecto capite, molem illam corporis nudare hosti? Et assequitur, currentem licet, sagitta. Quot jam una pharetra sagittas habet? Sic peccantem & latentem, ut mortales, haud Deum immortalem pœna aut comitatur, aut tarditatem gravitate compensat. Ne hîc Palmam sine caussa pictam rere, quã Mystæ dicarunt Iusto, quod rami frondibus fruges adæquẽt: & ipsa incorrupta sit, quales iustitiæ præsides esse oportebat. Iam Palmæ assimilavimus crucem: sub qua nos ipsi agnoscere discimus, etiamsi nos nostri, bruti animantis instar, cœperit anteà oblivio.

V. Hierographia gemina.

1. Terebinthus, ea arbor est, sub qua infodit Patriarcha Iacobus signa. Crux inquam, quæ unius Dei cultu, Idolomaniam obruit salo et solo. Resinam fundit, ita salubrem animæ hæc; ut illa corpori. Quid Iani imago ad arborem inimicam simulacris? vel Paganorum superstitione, & arte Cacodæmonis: vel significatione Mystica veræ prudentiæ. Nam si Ianus bifrons: quod præterita & futura simul contempletur; Christianus est longè prudentior: qui ita animo repetit præterita, dicta & scripta, imò & facta; ut has rerum machinas, elato animo præteriens, memor Christi, à quo nomen habet, cruci nostra caussa fixi,

fixi, ad res multò angustiores contendat. Huc profectò spectat ad radices Grus, prudens gregalium dux, & solers officii: quæ unguibus lapidem tenet, ne conspita torpeat, & jam non de grege aliquem increpans, sed ipsum Magistratum, muneris admonens.

2. Lotus est, ea suauitate apud Homerum; ut gustata, qua nihil dulcius, patriæ desideriũ tollat. Fabam Græcam Plinius eandem asseuerat. Et hæc crucem exprimit. Quid enim suauius salute Animæ, quæ abs ea dependet. Certè cupit ille dissolui & esse cum Christo. Nec ad terrestrem voluptatem reptat: qui vera et cœlesti hac semel est delinitus. Sed audiamus volucrem, imò Animam volantem in cœlum: Quàm dulcia. Lege Symboli reliqua: sunt n. sacra & vera.

VI. Hierographia gemina.

En virtutis geminæ, totidem facies. Temperantiæ et fortitudinis. Delitiæ enim non est Crux.

1. Si inimitabilis est Christi virtus; Bos ab armento digressus, quod fit, & fieri scribit Aristoteles, ἀ...μαγελᾶρ *vocat, et sub ilice, recubans, solitudinem nobis: continentiam, & parsimoniam commendat: Iam enim non despumat in libidinem: & nos si vitaremus contagia: & ut ille, glandifera arbore, nos paucos contenti, pabulum Luxuriæ negaremus, næ tenor vitæ concinnior existeret et dignior Christo, cui vita nostra tanti constitit. Nec taurus solùm nos instruit, prò pudor! brutum animans; sed nec animans, frenum & canon, quæ de ramo ilicis vides pendere, ut appetitum refrenemus, & rationis canone compescamus.*

2. Et hîc bellua nos animat. Rhinoceros est, ad fortitudinem, ut Taurus, ad temperantiam, melius nota Oppiano, quàm Aristoteli. Nam Romæ Pompeius exhibuerat populo: & Emanueli Regi Lusitaniæ exhibuit Cambeja. Fortitudinis exemplar est, quod è duello, quod cum Elephante, propter pascua perpetuum est, nunquam redeat, ni parta victoria. Mori scilicet mauult, quam vinci. Ad fortitudinem quoq; spectant, quæ vides de annosa quercu suspensa, Arcus et Pharetra, imò ipsa quercus, quæ suo robore, elidit robur tempestatis, ne dicam temporis. Ita longæua est, quànquam non vires corporis, sed animi robur, animans nos per animantia, plantas, & inanima Natura à nobis requirat. Fortis enim est, qui se ipse vicit: &, quibus vulgo pauci reluctantur, si non ratione, recordatione crucis, superauit animi, veluti procellas, impetus.

 Mitia

VII. Hierographia gemina.

Mitia habemus exempla: sequuntur seueriora planè, ut Medici expediunt acria, si placida remedia langueant; legislatores, si non possunt suffundere, effundunt sanguinem.

1. Ciconia infesta Anguibus; vindicta Dei est, justè in peccata animaduertentis, ut Symbolum speratiùs loquitur.

2. Anseres verò, quorum imbecilliores, volatu præuertere conantur, et improbi nominantur à Poëta; & fugiunt aurum, vatibus amicam. Hi nos sumus, qui inter nos de improbitate contendimus: & vaticinia salubria fugimus. Miseri et hoc miseriores: quod miseri esse volumus: & nolumus Crucis ærumnas momentaneas, anteponere flagitiorum pœnis sempiternis.

IIX. Hierographia gemina.

Ad spem reuocat Mysta animum, tactum conscientia scelerum.

1. Nam hîc Satyrum sententiam loquentem facit oppidò salubrē. Satyrus autem, homo est, ut ille, in cupiditates diffluens: hic enim verè homo non est, sed monstrum hominis. Quicunq; tamen est, salutem sibi promittit, Pentagonum intuens, & à fistula septem cicutis distincta auersus. Hæc scilicet totidem peccata capitalia discriminat: Illud ex duobus Triangulis, Deitatem in Humanitate, & hanc cum illa, mysticè repræsentat. Est enim in Deitate & humanitate Trias, quam D. Augustinus, tantopere veneratur atq; admiratur.

2. Istîc Simiam, turpissimam bestiam, simillimam nostri, pari pietate informatam. Aut non est Simia, sed homo similis simiæ, non corporis, sed morum fœditate: qui in Filio Patrem agnoscit. Hoc enim Dauidis est, in Lumine tuo videmus lumen, et luna à Sole lumen recipit. Tantum abest, ut ullius optata aspernetur tanta bonitas: aut miseriam spe fraudet misericordia.

IX. Hierographia gemina.

In spe nos Mysta continet. Tuere mecum in utramq; eiusdē Numismatis faciem.

1. Prymnesium est Festo tonsilla, siue palus, ad quem alligatur nauis.

nauis. Columna hæc, inquam. quæ spes salutis nostræ est, verè sacra Anchora, de Cruce Domini nostri dependens. Quoniam confirmata est super nos misericordia tua Domine: ut hîc ex Dauidis vaticinio de cruce, transcriptum cernis.

2. Cornucopiæ est ad stolonem pacis relegatum. Ac ne repetam de Amalthea fabulam; verum est Symbolum. Nam verè pax est, quã sequitur rerum omnium ubertas, diligentibus, qua nulla æquior est, legem Christi. Ac ut fortuna virtutem quandoq; exerceat; animo tranquillo & suis rebus contento suppetunt affatim omnia.

X. Hierographia gemina.

Christus omnibus pependit de Cruce; sed non omnes pendent à cruce Christi. quod Mysta binis alitibus declarat.

1. Accipiter hos refert, qui aut impii aut ingrati sunt in meritum ita de nobis Christum. et olim à Mose relatus est inter immunda animalia: estq; infestus debilioribus natura. Ut meritò audiat, & sub huius imagine, Anima auersa à Deo: Os tuum abundat malicia.

2. Generosior Gallus gallinaceus, de cujus natura nihil ex Plinio afferam, natus n. domi est, Petrumq; increpuit violatæ fidei. Ut non injuria, sub forma Galli intelligamus Animam piam, sollicitantem suppliciis Numen.

XI. Hierographia gemina.

In utroq; latere Quadrupes infirmum vides. Et non vides te tota anima languere. Me miserum!

1. Elephantem variis morbis affici Ælianus obseruauit: & aduersus infestiores, præsens remedium esse vinum. Iam docilem esse, et pænè ad solertiã nostram accedere. Plinius refert. Hæc caussa est, quod ægritudine animi correptum Mysta, sub Elephante exhibeat: ut sub mole corporis, enormitatẽ vitæ intelligamus et execremur. Nam salui esse possumus, si volumus. Ita in promtu est sanguis, qui de cruce fluxit: & per vinum repræsentatur.

2. Ceruum sitibundum natura, cursus incendit magis. Nos nudos, inermes, rerum omnium indigos natura; hæ etiam destituunt sæpè, quæ nobis à Parente & Domino Naturæ obtingunt, non tàm ullius injuria quàm nostra socordia. ac nisi nos recipimus, unde fugimus, actũ est. Hæc pia mens secũ repetens, cerui instar, ad fontem vitæ reuertit festina.

XII. Hierographia gemina.

1. *A Symbolo exordiar: Iter impiorum peribit. Horrenda vox, & vera. Nam extra salutem; quis locus saluti! Salus autem nostra, est Crux Christi. Ad Hieroglyphon accedo. Draconi cum Elephante bellũ esse Plinius scribit: ac ut ex arbore, tanquam ex specula, in transeuntẽ, sese lancinet, graphicè describit. Draconem agnosco hîc. Pro Elephante vel crocutam, vel feram aliam video. Illam certè idem Plinius insidiantẽ Homini facit: & imitantem, hominis vocem: ut à societate in auia allectum perimat. Nihil prædæ, hoc loco, præter ossa.* σκίλος *Apollonii scoliastes appellat. Et ipsa fera præda est Draconi. quem fulmine tangi, & cœlesti igne vides conflagrare. Ita inenarrabili Dei iudicio aut humanitùs, aut diuinitus, impietas omnis castigatur, & quod inprimis mirêre, impius impium castigat: superiorem legibus, Deus: Quamobrem maneamus sub cruce Christi, Christiani: ne in inuia illabamur, incidamus in feras.*

2. *Lucifugæ sunt noctua, bubo & rana. Sunt & feræ quæ viribus non ita, ut solertiæ fidunt. quarum unam caput hîc exerentem puta. In scenam introducunt hos: qui inuenta fruge, ad glandem relabuntur: & à luce, qui est Christus, Crucis imagine territi, in antiquam vitiorum syluam abeunt, atq; Mundi caligine delectantur.*

XIII. Hierographia gemina.

1. *Basiliscus, quem fama est, inter serpentes, virulentia regnare: nemo enim vidit, si visu necat. Et si quod sceleton, nec affirmare ausim nec negare. Hic, inquam, Basiliscus Princeps inferorum est: quem Princeps uniuersi Christus domuit. unde hîc catena vinctus.*

2. *Draco custodiens aurea mala, ut insomnis excubat; sic nobis credita à Deo dona diligenter seruanda sunt.*

XIV. Hierographia gemina.

Informes Manium formæ. Duæ hic sculptæ sunt.

1. *Simiæ, immundi animalis. qua capitur Genius Luxuriæ.*

2. *Et vulpis, quæ exprimit Genium Homicidii. Veterator enim & fraudulenter moliens hostilia, Cacodæmon est. Quod autẽ vinctos tantos hostes cernimus; cum Principe tenebrarum subactos intelligimus, ne acumen dentium aut contemnamus, aut expauescamus.*

HIEROGRAPHIA PONTIFICVM ROMANORVM SIMPLEX.

COlumba suo lumine refulgens, S. Spiritum demonstrat, qui à Patre & Filio procedens, non unam modò οὐσίαν Hypostaseῶn conuincit, sed & concordiam in Ecclesia statuit.

II. Hierographia Simplex.

Si thema quoddam est hominis: & certus caussarum nexus; natura profectò ducuntur, quæ ratione non reguntur. Nec in animantia tantum, sed et Plantas. imò inanima, influit à supernis corporibus vis quædam. Ita compagine quadam, hujus Machinæ architectus, res omnes deuinxit inter se, atq; sociauit. Verbis opus non est. Ac ne miremur Anguem vel cantu in ignem, vel natura ad supera cogi; Homo serpens humi est: qui nec morte potest, à Christo, cujus amore & desiderio flagrat, separari. Hoc enim sapere est: & ut cætera improbus, sapientia celebris & clarus est Serpens.

III. Hierographia simplex.

Mons coronatus, ventorum elidens tempestatem, & locum aduersus injuriam, tenens, Innocentio VII. Romana Hierarchia est.

IV. Hierographia simplex.

Serpens circum scapum, lubrico loco, serpens, prudentia Gregorij XII. est, omnia in schismate, ad concordiam rimantis. Concilium enim ea de re habuit Pisis: & constantiæ in ordinē redacti, ordinem seruantis. Vides enim ut de summo fastigio solerter se dimittit, tenax sui.

V. Hierographia simplex.

Calicem Christi, Euangelium Christi astruit, quod Alexander V. libro subjecto dicere videtur.

VI. Hierographia simplex.

Vas in honorem, aut honoris vas, Deo acceptũ Mystæ olim pronunciarunt.

VII. Hierographia simplex.

En tibi repræsentat Hieroglypton, euenta magis rerum humanarũ, quàm successus. Eodem enim incendio abeunt in fauillas, Tiaræ Pontificum, coronæ Cæsarum, Diademata Regum, Tutuli Antistitum, insignia Principum. & quibus hæc omnia comparantur, aut conseruantur, arma. imò qui hæc omnia continet, ipse rerum orbis. Et concinit Symbolum Hieroglyphico, ut legis: intelligis n. si legis. Sic plana sunt verba. Sic plana planities rerum.

IIX. Hierographia simplex..

Justitiæ exemplar est Trutina satis manifestum: & Symbolum longè manifestiùs. ut executione magis sit opus, quàm interpretatione.

IX. Hierographia simplex.

Antitheta hoc placent, quod hoc sint. Quod Symbolum enarretur ipsi Hieroglypto; noui quid, at nihil alieni à vero est. Quis n. tàm cæcus, qui non cernat jactari fluctibus nauigia? quorũ spes non est desperata? Et Tilea, non modò subuecta cliuo, verùm etiam ex cespite peripheria, ut vides, circumsepta, spem firmat. Nam ut à nostro genere circumsidetur; ita, ut Plinius tradit, à nullo brutorum animantiũ appetitur.

X. Hierographia simplex.

Quadrata crux est, & taiecta vicissim, palmis: coronata verò quadrantali. Hæc fidei nostræ victoriam, quam æterna et vera pax excipit, asserunt: ut Symbolum taceat. Nam Crux quatuor orbis plagas obtinet: & pacem quáq; versum offert.

XI. Hierographia ſimplex.

Hanc crucis figuram Chriſtiani meliùs norunt: ut qua de Chriſtus pependit. Quid tiara honoratur; Hoc Symbolum explicat. Nam ſi Pontifex ſeruit cruci; quid non faciemus nos! qui aut unum caput Eccleſiæ agnoſcimus: aut corpus uniforme non agnoſcimus.

XII. Hierographia ſimplex.

Auctor et Symbolum, & Hieroglypton, manifeſtum facit. Eſt enim Æneas Syluius, qui præter ſpem, ad ſummum Hierarchiæ faſtigium, licet virtute aſcendit. Sed et Aãronis virga pullulauit: ad quam in re ſeria alluſit.

XIII. Hierographia ſimplex.

Vtrumq; hoc clarum. Ex tenebris enim auctor in lucem refulſit.

XIV. Hierographia ſimplex.

Non hic ulla difficultas: Pontem. Tiberim ſtratum vides.

XV. Hierographia ſimplex.

Heſiodus, loco impedito, pluribus verbis collocat virtutem. A verbis ad icona. Olea & palma Virtutis præmia ſunt.

XVI. Hierographia ſimplex.

Qui religionis cauſſa peregrinantur; in montes aſcendunt, in valles deſcẽdunt: flumina traijciunt: riuos tranant: ſulcant maria. deuia, inuia, non viam modò permeant: deflectunt in ſemitas. non ſemper tenent regiam. Quid religionis Antiſtites facere oportet! in hoc exilij loco? Hoc enim vult auctor Pontifex: cùm tres ſcipiones, S. Trinitatis auxilium præſentent.

XVII. Hierographia ſimplex.

Eadem manus pœnam & præmium offert. In nobis electio eſt.

 Obdu-

XIIX. Hierographia ſimplex.

Obductũ tenebris caſtellum in ſcopulo videmus; ſed et videmus coruſcantem ſerena luce lunam. Quid vult Myſta? Non hic tantùm, ſed & Apoſtolus. Vult ſperare nos, in aduerſis meliora: et ſecundùm miſeram hanc ac caducam, æternam ac felicem vitam.

XIX. Hierographia gemina.

1. Antica parte, pilam ſubjectam vides, quam ventoſam Plautus vocat, vento enim impletur: pugillatoriam Martialis, quod pugno, veluti neruo, excutiatur armato. & ſimul ſubjectum follem. Qua in re ſi qua obſcuritas; verbis illuſtratur. Nam ad virtutis exercitiũ et præmium: animi vigore, & magnitudine opus eſt.

2. Poſtica, frenum. & id quidem ſuaue. vel quod compreſſis voluptatibus, vita ſit oppidò ſuauis: vel quod poteſtate illa Leo X. moderatè uteretur.

XX. Hierographia ſimplex.

Vel fabricæ culmẽ: vel Belli inteſtini finem, hac imagine nequidquam optauit Hadrianus VI. Morte enim præuentus eſt. & Chriſtiani etiamnum malunt inter ſe, de gleba terræ: quàm cum Barbaris, de imperio orbis terrarum contendere: aut, qui ſolus tantum audet, Imp. Rodolfo II. ſubuenire auxilio.

XXI. Hierographia triplex.

Trium Hieroglyptôn, idem Symbolum eſt. licet bis Solem, Sydus ſemel adducat Auctor: & Soli iterum unam ex ſeptem pilis, gentiliciã objiciat. Ita Clemens VII. integritatem ſuam voluit, ab injurijs fortunæ et hominum vindicare: incendium urbis, ut hîc arborum, majori vi, quàm humanæ tribuens: & inuidia, qua flagraret, ſe eſſe ſuperiore, in lucida imagine oſtendens.

XXII. Hierographia
Simplex.

Roma, cui aræ erectæ à Paganis, hic in ara crucem manu tollit: hanc esse, cui debeatur cultus, claré demonstrans, inter Matronas, quarum feruentior pietas, ut quæ totæ, affectus sunt: & Patres si non hi sunt Prophetæ & Apostoli: illæ verò Sibyllæ. quarum oracula collegerunt Suidas & Lactantius. Symbolum certè Regij Prophetæ est à morte vindicantis Christum, qui in cruce mortuus creditur. Sic scilicet Deitas abs Humanitate distinguitur.

XXIII. Hierographia simplex.

Committit Plinius, aut veriùs Natura Delphinum cum Crocodilo. quod ad Symbolum adaptari posset. Ingenio enim et celebritate magis, quàm viribus, hunc ille superat. Ita Crocodilum armauit, & cute indurauit Natura: molli tantum, ac tenui ventre. Hoc non ignorans. Delphin mergit se, et hosti nixo viribus submittens dorsum, cui culteliata inest pinna, in tempore assurgit: et in aluum, solam, ut dixi, telis expositam insinuat sese: atque illa, ventris penetralia, haurit spina. Hoc autē natura ludicrum vult; ut aduersus potentiorem nitamur prudentia: & tempus atque occasionem ne negligamus. Voluit autem Mysta Delphinem, cum Chamæleonte in arenam adducere. qua ratione non intelligo: Delphin enim simul ac terram attingit, occidit. hac forsan: quod tarditate Chamæleontis, celeritatem Delphini temperandam: & modum tenendum existimet.

XXIV. Hierographia Simplex.

Villæ Iuliæ, cujus sciographiam habemus, fons est virgo. id est, virtutis sedes: nec delitiæ suburbanæ, vitijs urbanis inquinatæ.

XXV. Hierographia Simplex.

Micans Sydus, & altare fumans, admonent nos suppliciorum, & votorum. Nam quod nos nostrum thema lateat, aut fallat, tutissimum perfugium est, ad aram Numinis, potentis rerum. Primitiæ frugum altare circum, non tàm ad intuendum nobis, sed et ad imitandum

 propositæ

propositæ sunt. Æquum enim nos gratitudinem Deo, à quo omnia habemus, munusculo declarare.

XXVI. Hierographia gemina

I. Symbolum ad Christi æternitatem: Icon ad mortalitatem spectat. Sic igitur Pont. Max. loquiputatote: Regnum tuũ Christe, qui crucem sustulisti & tormenta crucis, amore nostri pertulisti, perpetuũ erit, nec ullis seculorum spatijs finietur: licet mors tua, impios perstringat. Temporis enim fuit, quod clepsydra caluariæ notat. imò mortis æternæ frenum est: quod sequens imago declarat. Ac si quē dubitatio, aut stulta sapientia ventilet; patent libri mystici: qui ut annunciarunt, ita confirmarunt regnum Christi, cruce partum.

2. Agnus in ara repræsentat Christum, propter innocentiam: et sacrificium Agni Pascalis, typus erat mortis Christi.

XXVII. Hierographia gemina.

Hic Symboli prioris auctor est Apostol. posterioris Propheta. Hieroglypti utriusq; Pius V.

1. Insignia qui submittit, se submittit Deo. Hoc Pius facit: & insignis spei assertor S. Spiritus, spem Pontificis ratam facit.

2. Atq; hæc quidem prioris sunto. Posterioris est Nauigiũ, procellis & tempestate agitatum, sed cujus fluctus mitigat, ac sedat: qui cœlum & mare, uti condidit ita regit.

XXIIX. Hierographia gemina.

1. Prior est fiduciæ in Seruatorem, ut manifestum fit ex Libamine & Hostia. si obscurum foret Symbolum.

2. Posterior, fructum fiduciæ, manu repræsentat: germen florens: & claues, tantæ dignitatis argumentum.

XXIX. Hierographia gemina.

Gre

Gregorius XIII. Portam, quam sanctam vocant, reclusit, et clusit. quo anno patet. Symbolum verò, optantis est, sanctum limen subire, sanctos & insontes.

XXX. Hierographia
Simplex.

Xystus V. vindex scelerum, & assertor justiciæ, in monte tertio (de monte vocabatur) ut eminentiori & magis conspicuo, gladium in acumen, quod crux tenet: fixus enim cruci Christus, est norma Patris: per libram, æqua bilance, id est, æqualem justi canonem, distrinxit. non in hac tabula solum; sed magis in Rep. Ex altero monte, Cornucopiæ: ex altero ramum oleæ producens. quod justam gubernationem personarum, pax: pacem, rerum copia, & ubertas consequatur. Quam temporis sui felicitatem, symbolo, ut legere est, expressit.

XXXI. Hierographia
Simplex.

Ærario insidens Leo, cum Stella, supra collem inter duos assurgentem, Pontificis curam de Rep. cujus neruus est, censore olim non solo Demosthene, res numaria, in plano, licet sublimem locat.

XXXII. Hierographia
Simplex.

Globus terrestris, si terrigenis omnibus, gratus est, nec affirmare ausim: multi enim queruntur. nec negare: nemo enim cœlestem quærit. Confugiunt nonnulli ad mortem, veluti ad portum. non mundi odio sed fortunæ suæ. Plures cœlum cavillant; sed quod excedere cogantur terra. Quod unus vir, probari se omnibus existimet; extremæ dementiæ est. Nam qui fuit, delitiæ orbis terrarum falsò; is fuit, lacrymæ Judæorum verè.

XXXIII. Hierographia
Simplex.

Hic optat, Manna perplui Robur gentilicium. imò Hesiodus non gentiliciũ insigne, at satam aut natam forte quercũ, si rectè vidit Theophrastus,

phrastus, manare sublucano illo liquore vult. Nam Matthiolo felicius concrescere videtur in fici, fraxini, Orneglossi frondibus. Certé si in Amygdalæ, Persicæ, Quercus folia deciderit, mellis more defluit. Nec suam modò familiam, quam ex robore æquum est agnoscere; sed Italiã totam: quam non solum fæcundæ, verùm etiam jucundæ arbores cohonestant. Nonnon. Poetæ, Manna nostrum est μελλιξηπόσ' ἄστος et liquor ille dulcior aut salubrior melle, cöalescit grumosus, cùm in frondibus arborum variarum, tùm in herbis & lapidibus, ipsoq; solo. In tanta benignitate Naturæ; benè præter Italiam, Ecclesiam, quæ Italiæ finibus non continetur, sed vix terminis terrarum orbis, complexus est votis. Quod piis, probo. Quod à Ioue, nescio an omnibus probarim. Nam licet Iuppiter sit iuuans pater; religio olim fuit, figura Iouis exhibere Deum. Iam Melle Iupiter pluit, Rusticorum fuit, Galeno teste, non Principum de Manna Italiæ, prouerbium. Hoc addo. ne quis nesciat ex Oriente aduehi, idem re, nominibus distinctum. Hoc Manna, illud Tereniabin Arabes vocitant. Quod autem ego vota Mystæ latius interpretor, mentem ipsius, non meam rimor. Est enim Pont. Max. pro Re, non priuata, sed publica Deo vota nuncupare.

XXXIV. Hierographia
Duplex.

Petri Lembus, jam olim Ecclesiam refert. quæ licet. jactetur ærumnis, ut procellis ille; gubernatore tamen Christo, semper liberatur & vindicatur ab injurijs.

XXXV. Hierographia
Duplex.

1. Prior tibi Ensem et Pedum, forma decussi, Harmonicè conjungit. quod Ser. Tullij Regis est: qui Numam & Romulum simul æmulatus est. ne, ut sub illo, dissoluerentur: aut, ut sub hoc, efferarentur animi ciuium. Nihil igitur omittit, qui Seruium in regno imitatur; sed rectam ciuitatis gubernandæ normam tenet.

2. Posterior, prioris confirmatio est. Nam ut scopulum, nequidquã verberant marini fluctus; ita suis librata ponderibus stat, & semper stabit justa rerum gubernatio: hostibus formidini, ciuibus quieti, sccijs præsidio.

Prima Hierographia Simplex uti sequentes Cæsarum.

Quemadmodum Pœnis, Romani populi legatus, eodem sinu pacem et bellum offert; ita Imp. Romanorũ Rodolphus I. Cæsar, eadem manu hostibus et dubiæ fidei socijs. ut animaduertis ex sparo et ramo oliuæ.

II. Hierographia Simplex.

Adolfus ab Augusto sumsit: Augustus ab Euripide, verba duo natura inter se opposita, & arte decenter cöalita. Hæc loquuntur, tantum vocem non edunt, anchora, quam moliri òperosum est: et Delphin, quo nihil expeditius. Præcipitare negocium, est id perdere. Si alijs in rebus mutare consilium & rationes licet, In bello, pœnitentiæ non est locus, vt hoc non ad voluptatem pictum, sed ad necessitatem præceptum intelligas.

III. Hierographia Simplex.

Hæc cunctationi opposita est: telum enim volatile Albertus I. manu tollit. tantùm non vibrat: et increpans in negocio prægnanti, tarditatem, Tolle moras inquit. ex Lucano forté: Recté, imò Regié. Nam Alexander Magnus, interrogatus, quid tantas res, ea ætate gessisset? Nihil differens, ait: Cæsar nihil minor, celeritate sæpiùs, quàm vi vicit. Eiusmodi Principes, cum habemus, non est quod alios de Rep. gerenda consulamus. Erudiunt enim ipsi nos. Tantùm abest, vt alienis, vel rudimentis, vel præceptis indigeant. Hic certe Imperator, duobus verbis summam belli gerundi complexus est. Tanti est cùm in omnibus rebus, tùm bellicis præcipuè non feriari.

·IV. Hierographia Simplex.

Fide parentium, puta: consilio autem imperantis, Resp. firmatur. Atq; hæc quidem, caduceo coronato vult Hierographus. Nam Mercurius virga inter angues forté dimicantes inserta, pugnam diremit: qui parte media sui voluminis, nodo, quem Herculeum dicunt, inter se vinciuntur: et ab hoc reflexi, dùm in oscula coëunt, circulum describunt. Sic scilicet iudicio Magistratus, controuersiæ inter ciues dirimũtur: et ejusdem cõsilio bella cum hostibus finiũtur. Manus verò inter se deuinctæ,

 non tan-

non tantùm volunt fortaſſe fidem ciuium; ſed mutuam beneuolentiam ciuium & Magiſtratus: jurat in leges, & injuratus legibus Diuinis tenetur: naturalibus obſtringitur.

V. Hierographia duplex.

1. *Aquila eſt orbi hiulco inſidens ita; ut unguibus hiatū cohibeat. Cum Hieroglypto concordat Symbolum ex eo natum: quod ſibi de competitore victoriam promitteret.*

2. *Et hìc Aquila Solem contrà tuens, audaciam ejuſdem, contra riualem, cujus familia Sole clarior, declarat. Symbolum ſimile. quo jam ſe non tantùm aduerſario opponit; ſed & cùm Deo parùm modeſtè ponit. Eſt quidem Aquila Ioui ſacra, ut ad fabulas rem reuoluamus: & à Mario. ut in hiſtoria, ſola legionibus eſt, Plinio teſte, conſecrata. Sed abſit mihi omnis cum Deo comparatio. Iniqua enim eſt, ne dicam, ſtolida & veſana.*

VI. Hierographia gemina.

Hìc femore tenus, Statua in baſi ſtat: iſtìc integra. Pugilis forte. Vtriuſq; idem Symbolum: haud dubiè, quod ut fundamentum, eſt ædificij firmamentū; ita conſilium Regis, ſit fundamentū regni. ut, vulgò homines, alia in Principe obſeruent: quemadmodū domus parerga potius, quàm domum. Demoſthenes profectò, cùm alij alia laudarent in Philippo Rege Macedoniæ, vituperare illas laudes & regias quærere. Quæ illæ? inquies: ſe regere, uti opinor, & Remp. gerere.

VII. Hierographia Simplex.

Lynx eſt acuto viſu, maculoſo tergore. Audaciæ ſimulacrum Sigiſmundus vult. Timidam tamen Horatius appellat. Olaus Magnus ab ignauia tuetur: cui de animali patriæ, ſcribenti debemus aſſentiri. præſertim ſi etiam cum ceruis bellum gerit, ut credit Geſnerus, Cerui enim in Suecia non ſunt. Certé, quæ præuidemus, minus timemus. ut illa perſpicacia, feram omnia contemnentem faciat.

IIX. Hierographia ſimplex.

Venceſlaus, ſi cætera, infra Majeſtatē Imperatoriam; hoc ſupra

multos

multos Regum et Cæsarum: quod, cui reluctari non poterat, cesserit fortunæ. nec in fratrem quidquam grauius statuerit, quem fortuna dedit aliquando in potestatem. Hoc vult cùm Naui & cœlo et mari agitata: tum sententia medius fidius graui.

IX. Hierographia simplex.

Orbem coronatũ decenter vides. An gnomẽ probes, nescio. Quemadmodum n. non eodem omnes palato sunt: cùm hos acria, illos dulcia capiant; sic nec ingenio. Vlysses tectus: Aiax nudus. Illi probaris facilè: huic minimè. Plures fortasse sunt Vlysses, quàm Aiaces. Et verè simulare, citrá injuriam, semper enim hæc absit, ad rem, si cujus, Magistratus facit. Nam solers mater, liberos infantes prudenter decipit; quos perderet, omnia nudando. In populo autem quot sunt infantes? Non quæro, ætatene? sed vanitate?

X. Hierographia simplex.

Danaëm Iuppiter aureo imbre perfudit, & compressit. Hac fabula, & non fabulosa sententia, conjunx Sigismundi Barbara, pudicitiã venalem censet, liberalior tamen pudoris sui.

XI. Hierographia
Duplex.

Imò pæne eadem. Nam idem signum, idẽ Symbolum. Hoc differens, quod hîc celitus detur: istic à signifero exceptum, nec ab eo solo gestetur: habebat enim signifer laboris socium. Et sunt eædem cuspides hastarum utrinq; in utraq; facie Numismatis. Signum, inquam, militare, quod à Persis (nam aquilam Xenophon notat in expeditione Cyri) per Macedonas imperij successores, ad Romanos transijt. Qui autem socio præreptum vult; in hostes videtur missurus, quod dubijs in rebus ad concitandos militum animos, factum legimus frequenter. Atq; hæc sub oculos cadunt. Quod autem cœlitus datur; à Deo pendêre victoriam Imperator ostendit. Ita videor Hieroglypta intelligere. Quod autem victoria fugã nesciat, non scio, quid Albertus II. velit. Nam ipse in apparatu belli Turcici, in agro Strigoniensi mortuus est: & fortuna in bello sæpe mutat vices; ut propior victo sit sæpiùs, qui tandem vincit. Dicitur

 Græcis

Græcis νίκη & quidem παρὰ τὸ μὴ εἴκειν à non cedendo. ſed quam ἑτεραλκέα Homerus, mutantem ſubinde vices, verius nominat: Virgilius alternam. Boni igitur ominis potiùs, quàm veri nominis cauſſa, dictũ quod ſcriptum legis, puto.

XII. Hierographia ſimplex.

Leges et arma in promtu habes. illæ regunt, hæc tuentur imperiũ. A Iuſtiniano habet Imp. Fridericus, ut ſine quibus Imperatores, non modò imperium, ſed ne nomen quidem tueri poſſunt.

XIII. Hierographia ſimplex.

Conſociatio eſt, quam compaginẽ vocant. Sed Imperatrix de Analogia loquitur, quæ nobis eſt proportio. Diuiditur autem in Arithmeticam, Geometricam, et Muſicam. Quam omnem Timæus Platonis, in mundi fabrica obſeruat. Bodinus in Rep. primus, ut videri vult. Duas certè priores ſpecies notant Plato et Ariſtoteles in Rep. Sed Poëtæ harmoniam Cadmo antè deſponderunt. Et illi concentum ex Arithmetica & Geometrica proportione, ſuauiorem quauis vocum harmonia cognouerunt. Eſt autem rerum proportio, in natura. ni eſſet illa; hæc non eſſet. Nunc concors iſta rerum diſcordia, Naturam ut ſtatuit, ita ſeruat. Eſt in Rep. ut ſtudia pacis, quam Palma ſignificat: et belli, quod ſigna & arma, totis finibus inter ſe diſiuncta, vel cæco declarant. Hæc enim coronam, quam læua tenet, retinent: & ut domi pacem præſtant; ita foris victoriam pariunt.

XIV. Hierographia ſimplex.

Cor, quidem cujuſuis eſt, ſed Regis dicitur à ſapiente eſſe in manu Dei. Nos enim legibus ſubjacemus: ille ſuperior legibus, Deo. Hîc cor, quacunq; tandem corona cinctum, Regium eſt. Velim eſſe ex Anagyri. cujus folia adhuc virentia ſedant tumores, ſi credimus Galeno. Laudabilis enim eſt in ſumma poteſtate, ſumma moderatio.

XV. Hierographia Simplex.

Sex ra-

Sex radijs Mystæ rotam vitæ humanæ fulciunt: propter totidem vices. Quam aspidem acumine gemino per internodia dirimunt; hujus vitam laboriosam volunt. Voluitur autē hæc rota sub mundo, qui mundi Principem notat. cujus vox quoq; exauditur: Per tot discrimina rerum. Quot verò? Quot acini sunt Punici mali. Sed et, ut hoc duri corticis est et insuauis; ita acini grati: nuclei medici. Ad rem accomodatè. Nam dulcissima est, rectè factorum recordatio.

XVI. Hierographia
Duplex.

1. Imp. Maximilianus primus, priorem uxorem duxit, Mariā Caroli audacis, ultimi Burgundiæ Ducis filiam, ex qua sustulit generosam sobolem utriusq; sexus. Hoc significare vult aquila. Ac quod hæc pullos suos, qui Solem contra tueri nequeunt, nido, ut degeneres expellat; prolem suam omnem generosam, ut erat, asserit. Hinc illud Symbolum. Sed et in eo vincit Aquilam: quod hæc tantùm tria oua pariat: et tædio alendi, exclusum, ex pullis, unum exturbet. Quippe eo ipsis tempore cibum negauit natura, ut scribit Plinius de quadam Aquilarum specie: ne internecione, reliqua animantia, delerent.

2. Posteriorem duxit Blancam, Ducis Insubriæ filiam. majori spe, quam re. Licet Iunonem Poëta appellet. quod nescio cui Ioui, apud Paganos, non licuit impunè. Hîc Iunonia est auis; ut istic Iouis in palma. non illa frugifera, si tamen altera non est laurus. Species referre arboris non est operæ pretium: & sine opera nostra, pretium est apud Plinium. ac nescio an apud Theophrastum quoq;. Hoc scio Aquilam in rupibus nidificare, & arboribus. In palma lauróue collocare licuit Imperatori: debuit sculptor in fæcunda. Multò minus Buxo. quod semper vernet, Belgæ palmam nuncupant.

XVII. Hierographia
Duplex.

Columnæ utrinq; sunt binæ. Inter posteriores Aquila, alis utramq; contingens. Coronatæ utrobiq;. Herculis appellant. siue montes Calpen & Abylon: siue æreas verè columnas. quod ulteriora, omnia esse mare, creditū sit vulgo. Nam Platonis in Timæo, alia longè sententia est: & ultra esse, si non continentem, insulas, Sertorius apud Plutarchum

 ostendit.

ostendit. Columbus auo materno Caroli V. Imp. orbem nouum aperuit. Carolus plura detexit, atq; occupauit. Unde Symbolũ, ex Pindaro sumtum: Plus ultra. utriusq; Hieroglypti idem. Nam & in Hieroglyptis hoc tantũ discriminis est: quod uno utitur, ut Rex: altero ut Imperator.

XVIII. Hierographia
Gemina.

1. Zodiacus est, & in circulo suo Sol. sed nondum in auge: sic enim Alfonsus Apogæum vocat, Græcè tamen: fulgorem quippe significat, usu populari: in arte verò maximum recessum solis à terra. qui est circa quartum ferè gradũ cancri. Quid vult Imperator tàm erudito Symbolo & Hieroglypto? Plura sperare ex quo nondum omnia detexerat: & magna licet, animi sui magnitudine duceret inferiora.

2. Spes prisci honoris, & restituendi imperij suscitata est, ex capta Urbe. quam Tyberis secat. Hic enim ille est, qui inter populeas frondes, tàm largo utre, riuum profundit, oblata fortassis ab aliquo assentatorum. Nam majori animo contemsit imperium urbis: quam sui urbem ceperunt.

XIX. Hierographia
Gemina.

1. Carolinorum dixi, non Caroli Numisma prius. Et hoc ærariorum Bruxellensium est. ut ex inscriptione constat. Calculus ex Pyxide ratiocinariorum. Est autem in hac facie, aquila, pede altero Basiliscũ calcans: altero anguẽ tenens. Aquila Imperatorẽ signat: Basiliscus et anguis, Imperatoris hostes, bello jam subactos: ut quos in manu, in potestate habeat.

2. Laurea cum ipsis baccis corona, victoriæ utilis index est: vincla perpetuitatem & pacem secutam indicat. Pacato igitur hostico, jure oblata est Carolo.

XX. Hierographia
Simplex.

Imp. Carolus, elocans filiam Mariam, Maximiliano Imperatori, locauit sub manu Dei. Hinc illæ manus: et duo M M (initiales litteræ, Sponsi & Sponsæ) fidi amoris ergò, inter se conjunctæ.

Chari-

XXI. Hierographia simplex.

Charites sunt, quarũ auersa rosas utraq; manu tenet, pro flore ætatis: dextra Myrtum propter venustatem: læua glandem, fæcunditatis ergò, aut moderationis in tanta fortuna. Vrna perpetuò fluens, stirpem generis promittit: Corona regnum. Genij sociare se Deabus gestiunt. quod augustiora sint, quam humana, quæ Principibus bona obtingunt. Quod non tantũ amore sed iudicio, in sua conjuge Imperator amplexus, ante Charites ponit. Nec diuinatio sagacissimũ Principem fefellit. Nepos enim rerum potitur: & filius hereditario matris regno creuit.

XXII. Hierographia gemina.

1. Biceps Aquila imaginem Crucifixi gestans, Ferdinandum Imperatorem proponit, omnia sua cum imperio, committentem Deo.

2. Danubius ex Germania per mediam Hungariam means, varijs ostijs se in Pontum Euxinum exonerat. Eo signatus est Numus, quo tempore res Imperatoris erant in Hungaria secundæ, recepta ex pacto Transyluania.

XXIII. Hierographia gemina.

Vtraq; habet Sphæram, cum insignibus gentilicijs. Prior super positam: posterior infra Aquilam. ut hîc sit basis, istîc fastigium. Vtraq; ductas à centro lineas ad circumferentiam. Aut me omnia fallunt: aut bonus Imperator undiq; spirat Deum: & sperat cœlum. Atq; ei hoc fuisse propositum, Symbolum clamat: Christo duce.

XXIV. Hierographia simplex.

Connexæ dexteræ, altera est Imp. Ferdinandi: altera Annæ, Reginæ Hungariæ, Filiæ Vladislai. Omen connubij. quod perpetuum, & stabile, expetit Symbolũ. Rosa, cum venustate, suauitatem prætendit.

XXV. Hierographia
Simplex.

M. cum

M. cum Cæſareo diademate, eſt Imp. Maximilianus II. mundus verò, quidquid in mundo eſt. Sceptrum autem jus: Enſis, arma, quibus jus vindicandum eſt. Quod quia difficile, Domino orbis, rem permittit.

XXVI. Hierographia
Duplex.

1. *Prioris Symbolum eſt Græcū: In tempore utrumq; id eſt, nunc placabilitate, nunc ſeueritate opus eſt, ad retinendam imperij Maieſtatem. quemadmodum Aquila biceps, ſi loqui poſſet, ſimul loqueretur. Sed vocalis eſt palma, præmij ſimulacrum: & fulmen, irati Iouis argumentum.*

2. *Poſterioris latinum. comminuam, vel extinguam, puta ſemiplenam Turcarum lunulam. Hoc n. Aquila, id eſt, Imperator à Chriſto optat; cujus Cruce inſigniuit faſtigium Coronæ.*

XXIIIX. Hierographia
Gemina.

1. *Sic aliena, qui inuadit, quod huic, ſub Equite, ſtrato eueniat. Non vana imprecatio Imp. Maximiliani Regis Polonæ deſignati. Nā Stephanus non fuit longæuus. & agnati. ſuos quisq; patitur Manes.*

2. *Victrix corona per Mundum & Diadema tranſiens Domino & Architecto Mundi, regnum & imperium refert acceptum: aut verò dignus ea corona Maximilianus, cuius Littera capitalis, medium obtinet. Nam ex Mundo, imperij inſigni, arcus exit: cuius cornua ad peripheriam Numiſmatis. quæ hic extima celi ſuperficies eſt, tendunt: quod non alius ſit poteſtatis regiæ tutor, quàm dator, Deus.*

XXIIX. Hierographia
Duplex.

1. *Simplex vtriuſq; & idem ſymbolum, nec non pium Nam de ſua diffidit prudentia: & prouidentiæ fidit diuinæ. Igitur Aquila, nunc inſidens Mundo cancellato, quod iudicium eſt difficultatis (egrandi) mordicus Anguem tenens, nihil aliud vult, quam Imperatorem, omnia & præter-*

et præterita, et præsentia et futura, Deo permittere. Hæc scilicet anguis, licet hîc non in spiram actus, notat.

2. Aquila innitens globo terrestri, ætate, ut apparet grauis, exhibet Imperatorem, mole rerum grauem, nec leuem ætate, in Deo, conditore hujus Machinæ, totum acquiescere. Tenia autem circumfusa sine notis, notat Imperatoris, & non cuiuis nota consilia——.

XXIX. Hierographia
Gemina.

1. Cœnotaphium est hæc Pyramis: nihil enim simile est Pragæ in monumēto. Ad imitationem veterū Ægypti regum: quos etiam æmulata est Roma, in tumulando Cæsare. Luna, in fastigio, deficiens, mortem designat, id est, animæ migrationem è corpore. Nam in scapo, Æternitas animæ impressa, dicam, an expressa est. piè à Christianis. Et Cyrus hanc viam ingressurus, grauiter apud Xenophontem, de immortalitate animæ desserit.

2. Romani Principes suos referebant in numerum Deorum. Pyra cremabatur corpus. in culmine Aquila erat retinaculis dextrè vincta. His adustis Aquila, altum cita tenebat ut pluribus, Herodianus. Et hæc credebatur, animam Principis, in cœlum vehere. Explosa superstitio est. Hîc tamen Aquila, pro Imperatore, verba facit. ut quiuis ex Symbolo intelligit. Nam insignia imperij, et signa belli, humi posita, apertè clamant, depositam esse rerum humanarū curam: quæ nihil ad diuinas.

XXX. Hierographia
Gemina.

1. Quæ sinistra est, ad dextram conuerto. Nam M. id est, Mariæ, (quod prima littera nominis sit) sola spes erat. M. id est Maximilianus: in marito enim fida conjunx acquiescit.

2. Posterior ergò re, quæ prior est ordine. Sed nec à proximo Numismate aliena est. vides enim inter frondes, frutices, pyra. id est pyramides. abs lato enim in acutum, quo pacto flamma desinunt. Vides, inquam in corolla. quæ cingit meditationes Imperatricis. et hac notat sobolem felicem: cujus, propter ætatem, tota spes erat, in frondibus, id est, in spe. Interiora sunt angustiora. Tres coronæ in medio positæ, media Imperatoria: dextra, Castiliæ: læua Aragoniæ designāt abjectū omnem

 fastum.

fastum. Subjecta corona spinea, quam quinq; vulnerum Christi capitalium stigmata, distinguunt, reliquam vitam in ærumnis, quæ tamen ad melioris vitæ spem erigunt, positam indicant. Atq; illa supernè fulgens spes ex Iride emicat. Corona clarum brauium, et certaminis præmium est. Quod etiam Poëtæ voluerunt Hesiodus & Horatius. Ariadnæ Bacchus dedit: & ea mortua, ut virtutis memoria non moritur, retulit in cœlum. Sydus est, supra humerū Arctophylacis. Oritur, cum Scorpione, Nonis Octobris: occidit, exoriente Cancro & Luna. Habet stellas nouem ordine, & in orbe. Si pictor subtraxit, ignoscendum est: si Mysta, cognoscendum est, octo species beatitatis designari. Sed et sunt qui octo tantum stellas numerent.

XXXI. Ad superius Numisma

te mecum converte, duplex est.

Semper secutus sum ordinem. Hic non excedo, sed in ordinem cedo, finem vitæ, & infinitam vitam Imp. Maximiliani II. Cæsaris.

1. Duo Hirci nitentes in contraria significant, ille immortalitatem animæ: hic mortalitatē corporis: Mystica interpretatione recepta antè.

2. Symbolum prius non exposui: positum enim est in luce. In hoc nihil obscuri. Et si quid esset obscurum; id manifestum fit, ex Anno et Consule. id est, inscriptione interioris circuli: scribitur enim quo anno ex hac vita misera & momentanea, in illam felicem beatamq; migrarit Imperator. Cæterum laurus cum baccis, immortalitatem patri, et immortalem gloriam liberis in hac etiam vita promittit. Certè & fascia, qua deuincitur, regiam, si non potestatē singulis: dignitatem omnibus.

XXXII. Hierographia

1. Calculi in abaco sex (septimus enim patri diuinitùs obtigerat, ne miremur subsultare) concordiam suffragiorum exprimunt: tot enim reliqui sunt, secundum Regem Boëmiæ, principes in imperio viri.

2. Semper parco labori meo, & tuo lector. scilicet, Hoc est, quod Symbolū prius, præterij silentio. Et hoc quid habet difficultatis? Aquila jam tùm meditabatur bellum in Turcas. Hinc illud telum, quod unguibus librat.

XXXIII. Hierographia

Gemina.

1. Rursus

1. *Rursus Aquila volatile telum tenet, vibranti similis, sedens in fascia, cujus Symbolum est: Adsit. Supple, inquit de Schola aliquis: Dominus. Mysta singulas etiã litteras ponderat, ut in nomine Adam Beda secutus Græcos. A. Adjuuante. D. Domino. S. Superabo. I. Imperatorem. T. Turcarum. Ego pijs votis applaudam: Quod faxit Deus præpotens, & immortalis. Versibus id varijs expositum Sec° Beruitio jam Pelsenæ imposui, ad Sac. Cæs. Mai. Hoc sum breuior.*

2. *Aquila hîc medium cœli tenet: quia dissipat Barbaros: ac tendit ad majora, quod cæsis fugatisq; hostibus spectet diadema illud* ἄφθαρτον *repositum in cælo.*

XXXIV. Hierographia
Duplex.

1. *Mundus. imperij orbis terrarũ insigne est: sceptrum, tuendi: ensis defendendi: utrinq; laurus, gloriæ paris bello & pace. inter mundum & coronam R. Rodolfi princeps littera. Hæc poterant esse occulta. Quid apertius pia sententia? A Domino pendêre regna et imperia.*

2. *Aquila tota in Deum versa, quem hîc Sol ostendit, significat Imperatorem, pro salute publica, Deo vota nuncupare.*

XXXV. Hierographia
Duplex.

1. *Duæ coronæ, hæc major, et quæ minorem cum nomine Rodolfi II. Cæsaris Augusti ambit: illa minor, diuersæ sunt. Laurea quippe interior: palmea exterior. Hæc major, quod multitudinis, optantis pacem: illa minor, quod Cæsaris cum sagacioribus, qui semper numero pauci sunt, sperantis victoriam.*

2. *Sic itur ad astra. Qua, quæris, via? Virtute & constantia. Deiq; inprimis, ne tollamur inani viriũ aut rerum fiducia, incomparabili auxilio.*

XXXVI. Hierographia
Duplex.

1. *En Cæsaris sydus oppositum, semilunæ Turcarum. Ita Deo placuit, horum immanitatem, illius humanitati opponere.*

2. *En*

2. *En contra monstrum, Parma constantiæ, & gladius vindictæ. Monstrum Chimæra est, quam Bellerophon bello vicit, tricorpor, ut Homerus describit. Charistius interpretatur tres unius virtute populos superatos esse. Et Cæsarem diuinitùs concitari, aduersus Turcam monstrosum hostem: quod enim hoc imperij genus? à parricidio auspicari? nullis terminare legibus? sola niti libidine? indicat Symbolũ, ex Poëta sumtum: Tu ne cede malis, sed contra audentior ito. Iam triceps est, quod in Europa, Asia & Africa tyrannidem extendat.*

XXXVII. Hierographia
Duplex.

1. *Aquila biceps, in rupe sedens, Imperatorem in fastigio exhibet; et dùm altero capite Solem suspicit, altero serpentes circa rupem reptantes despicit; bona spe implet, diuini auxilij, contra humanam cùm vim, tùm dolum. Atq; hæc duo sunt, quæ contra duo capita erigat Imperator, necesse est. Quæ illa capita? Potentia et Prudentia, mente in Deo non sole, at solo fixa.*

2. *Deo Opt. Max. Imperator proteia, piè defert. Deuteria copijs, modestè. Nihil n. sibi seruat: cui secundùm Deum laurus, quæ peripheria huius Numismatis est, meritò debetur.*

XXXIIV. Hierographia
Duplex.

Thema suum Cæsar Rodolfus utraq; facie exprimit, cum diuersis, sed notis Symbolis. Et antè, ut apud Tranquillum est, eodẽ signo signauit nũmum, Augustus Cæsar. Felix huic fulsit: illi feliciùs fulgeat, Deum, qui astra ut condidit, moderatur, rogo.

XXXIX. Hierographia
Duplex.

1. *Quid magis, inquit Iustitia, ad Deum prouocans, aut diutiùs præstolaris? nec subuenis mihi, cui tamen imperium rerum humanarũ tradidisti? cùm terra & mari oppugner? Fuit enim tempus, quo terra mariq; rem gereret Turca, hoc etiam bello.*

2. *Iam, Adsit, interpretati sumus anteà. Hîc boni ominis causa, benè repetitur: Diuinum enim adsit auxilium, ubi humanum deficit nos, necesse est.*

Prima Hierographia Mahometanorum, Simplex.

Saladini, qui regnum nostrum Hierosolymis deleuit, exuuias, vel supparũ, vel sagulum vides. Moriens enim circumferri jussit, ne quis rerũ successu insolesceret. dignus qui pro nobis staret: aut qui in Rep. nostra renasceretur.

II. Hierographia Simplex.

Hoc teste victoriæ Barbarus, perfidiæ nos arguit. Erant n. ea tempestate, qui fidem Barbaris datam violari posse, malitiosa juris interpretatione, censerent.

III. Hierographia Simplex.

Incremento Lunæ, incrementum imperij signat. Sed et decrescit luna: deleaturq; tyrannis illa opto. Supplicijs muliebribus non debellatur bellum. Quid igitur Cæsari opem non fertis, ô viri? ô Christiani? Sed & Deus in vota vocandus est: sine cujus ope, nostra hebent arma.

IV. Hierographia Simplex.

Quatuor candelabra, jam ante me interpretantur alij, totidem orbis plagas: & inscribunt Turcica lingua, Alla vere, id est, Deus dabit, ut religio Mahometana, reliquas orbis partes comprehendat. Quod non sinat Christus, lux mundi. Certè æstuabat tùm temporis ut hic lucerna una. Nunc incendium, proh dolor, latiùs serpit. Nulla virtute Barbarorum; sed nostra partim ignauia, partim discordia, proh nefas. ô Christiani. vos appello. Et quod cæterorum opem nequidquã plorem; vestrã imploro Germani.

I. Hierographia Regũ Christianorum. Primũ Hispaniæ Simplex.

I. est Ferdinandi III. Regis, ut vides, qui Mauris in Bætica conclusis, visus est sibi, non in Hispania tantùm, polliceri imperiũ; sed gubernatore Deo, clauum orbis terrarum.

II. Hierographia simplex.

Alfonsi hæc est litterati Regis. Pelicani meminit Ælianus. Storges nos antea. Celebris aliàs vulgò est. Vult intelligi, se deuouisse vitam suam Religioni & Reip.

III. Hierographia simplex.

Lacessentis & ad duellum prouocantis imago & sententia est. Ferocis sit in acie militis. Regis non est momento temporis, de summa rerum periclitari.

IV. Hierographia simplex.

Tres volutæ sunt, siue, coronæ statuarum: ars enim imitatur naturam. Artem docet Vitruuius. Supra has Diadema Regium. Quæri vult Rex rebus benè gestis honores cùm humanos, tū diuinos, id est immortales. Nam quod in lemnisco circum lamberet per litteras diuisum; id Ferdinandus quodā die, in aciem educens militem, fusius expressit: Dia de mas valer. Dies, quò virtus magis est illustranda.

V. Hierographia simplex.

Mustela fumo circumfusa, mori mallè dicitur, quàm transilire. ne pellem inquinet. et credit Iouius. Gesnerus tamen etiam flumina transilire continuatis saltibus, obseruatum scribit: nec metuere, ne tingatur. Cæterum Alfonsus Rex, eò spectauit. Nam admonitus, ut in conjuratos animaduerteret, quorū Princeps erat unus ex agnatis, regiè respondit, malle se mortem oppetere, quàm gentiliū sanguine, manus inficere.

VI. Hierographia simplex.

Hic magni fecit Imperium: aut veriùs imperantē omnibus Deum. Nam & Iouis hæc ales est: et Imperij Romani insigne. ut ante dictū. Verba nemo non intelligit. Sub umbra alarum tuarum Christe, quas pro nobis in cruce extendisti.

VII. Hierographia simplex.

Fortuna

Fortuna dubia et ancipiti, animo et virtute opus. Sic ſcilicet eques equitem ſternit.

VIII. Hierographia ſimplex.

Murex tetragona forma à Vegetio deſcribitur. in quamcunq; partem incubuerit, grauis exiſtit. Hic coronatur. Nam Regis Arragoniæ Petri eſt: qui Gallos è Sicilia ejecit. Magna de ſeſe opinio.

IX. Hierographia ſimplex.

Nota eſt fabula de cerua æripedi et cornibus aureis. quam Hercules fatigauit & comprehendit. Hic adjecit alas, & fabulantem facit, Con eſtas, id eſt, cum iſtis, auro & celeritate, ad cœlum enitar, ſi tu Deus faueris, calcatis & ſuperatis, potentiæ æmulis. Certè ubi opus eſt facto, nequidquam conſultamus: et auro omnia, hoc anno expugnari audimus. quod ut luctuoſum victo, ita nec pulcrum victori. Diffidit non ferro, qui aurum fundit. Profertur oraculum Apollinis. quis Apollo? Factum Alexandri. Sed quod reſpuit Romana virtus.

X. Hierographia ſimplex.

Symbolum luce clarius eſt: & quid obſcuri inſerto, ad firmitatem reuincto? cujus in apice annulus eſt, velut arrabo conſtantis fortunæ.

XI. Hierographia ſimplex.

Deo ſceptrum ſubmittit Rex, ut par eſt, Regi regum. Coronæ ſuæ orbẽ terrarũ. nihil modici promittens ſibi, gubernatore et adjutore Deo.

XII. Hierographia ſimplex.

Hic jam ipſe gubernaculum orbis terræ corripuit: et ſupra orbem in luce, nõ in tenebris ſedet: manu aut victoriæ aut pacis ramũ prætẽdens.

XIII. Hierographia ſimplex.

Manus armata lanceam tenet. Et quaſi nullum aliud Regis eſſet officium; hoc opus eſt: inquit Rex Petrus. & opus quidem eſt, ut Rex

regnum

regnum defendat armis, ſed multò magis legibus, quibus gubernet: & propulſet arma: multò magis conſilio, quo, leges et arma gubernantur: maximè juſticia, et hac animi affectione: Ne quem violem. Nam juſtum Magiſtratū Deus juſtus tuetur, defendit ac gubernat. Cæterum lancia, unde lanciarij apud Tacitum vocabulum Hiſpanicū Feſto eſt. Et hoc telo noſtri Proceres ſæpius in ſe, ad voluptatem, quàm ad neceſſitatem olim gladiatores concurrunt.

XIV. Hierographia ſimplex.

Duæ anchoræ vel propter ſe, vel propter formam decuſſim firmæ ſunt. Hic Rex duorum regnorū opes congerit, et egerit: diademate enim cingit. non malè. quod ducem bonū (hoc enim duæ voces Hiſpanicæ ſonant) optat, non impiè. magis piè, ſi non ducē itineris, ſed in omni actione anteſignanū Deū optaret. Ineptè, quod cynoſurā intrà et nō ſuprà collocat.

XV. Hierographia ſimplex.

Falconem quis primus domuerit non quæro: turpe enim ſi primus Cæſarum aliquis. Nam aliæ ſunt artes Imperatoriæ. Aucupio nimis eſſe deditos, quibus imperiū dedit Deus, argumento eſt Henricus Imperator cognomento, non abs re, & abs re, anceps. Majora cedere minori. ut falconi, id eſt, ingenio vim cedo. Et Principis eſt ingenium exacuere, non minus, imò magis, quam exercere vim. Hac n. belluæ nobis præſtant: illo nos nobis.

XVI. Hierographia ſimplex.

Quercus eſt. &, ut ait Symbolum, ſemper eadem. id eſt, Regem decet, nec aduerſis ſuccumbere, nec proſperis efferri rebus. quod conſtantia maximè hunc deceat, quo Reſp. ſtat & gubernatur.

XVII. Hierographia ſimplex.

Cernis turrim, et quidem figura perfecta. ſed infecta eſt: & fruſtra laborant, qui cuſtodiunt eam: niſi Dominus dominans cuſtodierit eam. Hoc fertur dixiſſe Arragonus, regni Neapolitani Rex, quando ſuorum leuitati, et Gallorū furori ceſſit. Nec falsò. Nam Carolus VIII. qui Gal-

qui Gallos rexit & duxit, non toto vertente anno, versis fatis, regnum amisit. Et certè, si absq; caussa nihil sit; quid facient secundæ caussæ absq; prima & principe?

XIIX. Hierographia simplex.

Natura detur, an industria comparetur virtus, quærit alicubi Plato. Et naturam arte erudiri, ac corrigi, usu comprobatum est. Ferdinandus voluit videri justus natura, non arte, nō cultu, non educatione. Fuerit talis beneficio Dei, qualis fuit, major est laus est, ab his, quæ acquisiuimus, quàm quæ accepimus. Aliter Regi visum est. Hinc Adamas passim ex rupe lucens, naturæ opera, non artificis.

XIX. Hierographia simplex.

Crystallū Plinius nihil aliud vult esse, quàm glaciem, quod locis gelidis nascatur. imò Græcis glacies dicitur τὸ διατῶν χιύες συσιλλεμενον. *Quid quid est, genuinum hic Rex non factitium de rupe ostentat, eadem, qua prius sententia, de Adamante. ut hisdem verbis sententiam explanat. Mutandæ autem imaginis caussa, idem sentienti fuit: quod non modò in re graui, quam refert Adamas; sed & in re fragili, id est vitrea, semper sibi constet. & quidem indole, non simulatione virtutis.*

XX. Hierographia simplex.

Sydus faustum, Hispanicè, faustū ducem appellat. Et hoc est, quod nauim ex tempestate in portum reuehat. Deus, inquam est, qui Principes varijs fortunæ jactatos procellis explicet, et restituat in integrum.

XXI. Hierographia simplex.

Salamandra siue alitur igne, siue extinguit ignem, ut Plinius tradit, constantiæ indicium est Pierio. Et huic supra, si non subscribit Rex Arragoniæ Ioannes. ut legis.

XXII. Hierographia simplex.

Aues natura armauit. Nos in mutuā perniciem arma cudimus.

F *Non est*

Non est igitur Aquila, quæ sagittis confodit accipitrem; sed Rex legitimus, cui ut aquilæ in aues, in populum imperium obtigit: qui Regulum aliquem, nequidquam rebellantem, vincit tandem, & castigat.

XXIII. Hierographia simplex, licet Duplex.

Est enim eadem & scriptura & pictura ferè. præter basim. Atque ut rem paucis perstringã. Gordianus nodus est, quem Alexander magnus discidit, non distrinxit, ut apud Q. Curtiũ est. Fama erat, rerum in Asia potiturum, qui hunc nodum soluisset. Vbi juuenis ille nihil ingenio profecisset; acynacem expedijt. id est, ad vim confugit. Iuuenem Regem, Principes juuenes et senes æmulantur. Tantum .n. quisque tenet, quantum manu tenere, et vi potest defendere. Quod quia majori opera nec eadem semper fit; basis alia atque alia: diuersas difficultates recludit. Rex Alfonsus profectò, motam de regno Castiliæ controuersiam, armis dissoluit, increpans æmulum: ascende solum, si pluribus lubet experiri.

XXIV. Hierographia simplex.

Burgundiæ Principem vides, & insignia Burgundiæ. Campum etiam, ut fit, interstitio diremtum: ut equitum sit, non equorum certamen. Prouocat ad pugnam quemuis, more et audacia majorum. nec ad duellum, sed bellum magis. Laudat .n. hunc ipsum Philippum Erasmus. nec injuria laudat. sed in juuenta, ut præcoces fruges raro ad maturitatem perueniunt, extinctus est.

XXV. Hierographia simplex.

Hujus uxor, sub imagine Pauonis, omnia vana censet, etiamsi orbi uniuerso imperaret, tanto Principe viduata.

XXVI. Hierographia simplex.

Belgæ Philippo II. Regi Catholico in inauguratione non tantùm humanos, verùm etiam augustiores tribuerunt honores. Tanti fecere unicum filium Caroli. Inter hos, illud est, quod Philippo cum Ioue imperium diuidunt, Pagana assentatione.

XXVII. Hierographia simplex

Huic

Huic conformis eſt Phœbus, imò Philippus, quem in quadriga Solis, ut plebs in omnibus immodica eſt, collocant: & poſt exterminare voluerunt.

XXIIX. Hierographia
Duplex.

1. *Quernea corona donabatur, qui ciuem Romanum ſeruaſſet. Donatus eſt Philippus, ſuſcepta tutela fidei, qua ſtat ciuitas Romana. Inſertæ Roſæ olent pietatem. quæ quod inter ſpinas pullulent, & pediculo ſint ſpinoſo, oſtendunt difficultatem patrocinij.*

2. *Reliquum orbis et delineatur et promittitur: ſed Dei ſolius eſt dare. ne miremur Regem cecidiſſe ſpe: aut aſſentatores Regis, opinione.*

XXIX. Hierographia
Simplex.

Hæc non eſt Regis Philippi, ſed Belgarū quorundam qui rebus nouis ſtudebant. Gueſeos appellant, id eſt, mendicos. à Gothis nomen deriuatū Nannius putat. Fidem Regi tamen ſe ſeruaturos ad incitas uſq;, præ ſe ferebant. Hinc eſt illa mantica: & circum Gallicè ſcriptum, fideles Regi ad manticam, id eſt egeſtatem, et incitas, ut dixi. Dextræ iunctæ ſocietatem denotant. Ex hac ſocietate natum eſt ſociale bellum, inter Belgas & Hiſpanos, quò etiamnum flagrat Gallia Belgica, nec intacta eſt Hiſpania.

XXX. Hierographia
Simplex.

Hæc Regis Philippi II. eſt, ut cernis ex diademate & inſignibus Burgundiæ. Nam ad hanc pertinet titulus. Et planè oppoſita, proximæ. Requirit enim in Principibus Belgarū, majorum fidem. planè, ut Darius, interrogatus, quid maxime optaret, reſpondit. (aperiebat tùm forte Punicum malum) tot Zopyros, quot acinos recluderet. Zopyrus autem is erat, qui Babylonem Regi Dario nequidquam diu obſidenti, auſus in ſe hoſtilia, & transfugiens ad Babylonios, ſubegit. ut Herodotus memoriæ prodidit. Nituntur herclè fide parentium, procerū inprimis, quos duces, ut paſtores grex, multitudo ſequitur, imperia Principum.

XXXI. Hierographia gemina.

1. Pace Cameraci facta, aut in agro Cameracensi inter Philippum II. Hispaniarum, & Henricum II. Galliarũ Reges, hic nummus signatus videtur. Nam ut cum duobus de armento tauris, robore præstantibus, cæteri ferè mussant; ita horum Principum sectam, reliqui Europæ Principes sequebantur. Est autem Pax, quæ valuas Iani gemini clausit, serto cincta ad festiuitatem, cornucopiæ id est ubertatem quietis, manu ostendens. sed dextra nequidquã faces moliens: arma enim flammam non concipiunt. quod pacis non diuturnæ omen erat. Certè in pace utrobiq; natum est bellum. primum in Gallia: deinde in Belgio. & furialibus armis prætendebatur religio. Stabat tamen inter Reges pax. donec frater Henrici III. Franciscus, tyrannidem in Belgio appetiuit. fratris enim copias simul traxit: non clientes modò.

2. Uni Pellæo iuueni nõ sufficit orbis. Pellæus Alexander magnus est, à Pella, regia Macedoniæ. Hoc an tortum sit in Philippum Hispanum ab æmulis, quod ad Monarchiam tenderet: aut datum à suis, quod uni orbis terræ imperiũ deberi arbitrarentur, in ambiguo relinquam. Equus effrenis et cursu, fusis jubis concitus, nihil Rege dignum hinnit; sed effrenem licentiam, & omnia occupandi libidinẽ: quæ procul fuerunt à Regis moderatione. Nam Gallis & juuenis et senex omnia reddidit, quæ belli jure occuparat, consilio magis laudabili, quam utili. De globo terræ nihil dico. est enim in conspectu.

XXXII. Hierographia gemina.

Regum Christianorum concordia, est temporis, quo seruatur, felicitas. Concordiam signant dexteræ.

2. Forma decussi Rami duo, truncatis frondibus, lauri, Ducum Burgundiæ sunt. Coronantur quod extincta stirps, renata sit, in familia Austria: quæ jam & regio et imperatorio diademate refulget. Cæterum laurus, quod semper viret, victoriæ dicatur. Scintillæ, quas undiq; sparsas vides, micantem ex hac gente, gloriam sonant. Et est ex igniarijs laurus, teste Plinio, quæ mutuo attritu, ignem fundunt. Quod si ad omen spectamus; felicitatem portendebat, si inter urendum fragraret. ut Tibullus quodam versu indicat. et interpres Homeri Eustatius. imò & Porphyrius Philosophus. Nugæ: semper .n. fragrat.

XXXIII.

XXXIII. Hierographia
Simplex.

Lusitana Herois, veluti Sydus resplēdens, soli Regi Philippo dicata et desponsa est: qui tùm ætate et potentia, ut illud cœli jubar florebat.

XXXIV. Hierographia
Simplex.

Regina Angliæ Maria, instaurare religionem conata, quo tempore, Philippo nupsit, præmium & pœnam expediuit. Ita cæcis lumen voluit restituere: timidis relinquere quietem.

XXXV. Hierographia
Simplex.

Connubio pace firmata, omnia sibi omnes feliciapromittebāt. quod Gallia, quæ hactenus lumini Hispaniæ tenebras offuderat, haud secus, quàm luna causatur Ecclipsim Solis, jam cum Hispania colluceret. Est autem insigne Galliæ Regum crescens luna. Cæterum corona tot stellis distincta est, aut debebat esse; quot regna habet Rex Hispaniarū. Stellæ in circulis Lunæ et Solis sparsæ, Principes et Ciuitates sunt, alterutrius sectam sequentes.

XXXVI. Hierographia
Simplex.

Querneis suspensus ramis & in orbem se gyrans serpens, mordicus enim caudam apprehendit, & alatus est. non ita sub mentem, ut visum venit. Prudentiæ tamen satis esse constat, hoc ipso; quod serpens est: Celeritatis; quod alatus: Diuturnitatis; quod rotundus. Quæ omnia cadebant in Philippum. erat enim longæuus, et vel propter hoc, prudens. Ad agendum suppeditabant vires. Habemus Philippū. ubi coniunx? Nunc vides columbam in trunco arboris? Hæc Anna Austria est, quæ in orba viduaq; domo surculum gentilicium inseuit. Philippum, inquam, III. qui nunc rerum in Hispania potitur.

XXXVII. Hierographia
Duplex.

1. Duo

1. Duo sunt globi, alter cœlestis, alter terrestris. Hunc patriæ conatur subdere: illum Deo. Non.n. pro focis tantùm, sed et aris pugnauit.

2. Oleæ rami serenitatem: fulmen, seueritatem notat, ut et alibi dictum est. Et temperare hæc inter sese, boni Principis est. Nam ut pœnam delictis; sic & præmia par est esse virtuti. Cæterũ fulmen Vulcanus alatum Ioui fabricat, ut apud Poëtas est, ministerio Cyclopum.

Prima Hierographia simplex,
Regum Galliæ.

Certè tutissimus eras, & nunc es beatissimus Clodouæe, et quiuis tecum: qui manus in cœlum erigit: & spem in Deo figit.

II. Hierographia simplex.

Mente immota spectare & exspectare rerum vicissitudines, si mortalium quemq; Principes maximè decet. Decet .n. sibi ipse imperet; qui alijs rectè imperaturus est. Agunt te injuriæ hominũ & temporum, machinæ molaris instar. Quid tum? Tu tibi consta. Ac ut aquarum cursus conuertunt non euertunt illã; sic tibi exercitio non exitio, qui & quæ tibi imprimis aduersantur.

III. Hierographia simplex.

Consilio, firmatam sibi Galliam, præpotentis Dei et dicit et ostendit Rex. Licet n. de gladio corona pendeat; nequidquam defenditur regnum: quod à Deo deseritur.

IV. Hierographia simplex.

Et Paulus Æmylius, & CrantZius Childericum scribunt fortunæ & regno cessisse, amissa, qua regna stant, parentium beneuolentia. Restitutum quoq; in regnum fide familiarium Principis, Guimei. Nam mutatis ciuium animis (successoris insolentia, mouerat desiderium exulis) dimidiũ Symboli (aureũ erat) uti conuenerat, Guimeus ad Childericum misit, quo agnito ex Thuringia in Galliã postliminio rediens, recepit regnum. Ita mutatio fortunæ Childerici, renouauit canam fidem Guimei. Vt aurũ scilicet flamma; ita fortuna fides exploratur. Symbolum

bolum ipse diuisum potes cernere. Tenent enim duæ dexteræ, suum quæq; frustum.

V. Hierographia simplex.

Rana est, animal, in terra & aqua, in cœno puta victitans. ut sibi non injuria vindicet, terram & lacus. Fortaße et hic Rex, impendentem calamitatem familiæ cernens, respectabat quò se reciperet, aut insulam aliquam desertam, aut solitudinem. Usus est Mæcenas antè, ut Plinius scribit, cum terrore Romanorum. Hoc enim signo signabat litteras, quibus absente Octauio Cæsare, imperaret pecuniam: coaxans non sibi, at Principi.

VI. Hierographia simplex.

Deside Domino suo, Hugo arma corripuit: & eo dejecto regnum occupauit. Ab hoc originem trahunt, qui hactenus Galliam imperio regunt. Symbolum, exprobratio ignauiæ Domini est. Sed et injusta usurpatio, imperij herilis.

VII. Hierographia simplex.

Hic non majorẽ à bello, quàm pace gloriam petit. Præclarè. Palma pacis: gladius belli insigne. quo nec utitur bonus Rex, nisi pacis causa. ut quies ciuium, non hostium spolia concupita videantur. Nam si tantum licet, quantum potes; quod scelus potentiori erit illicitum?

VIII. Hierographia simplex.

Cœlitus anguem tangi vides: & tandem præfractas ceruices subdere iteratis ictibus. Ita aliquoties admonitum clementer, eum, qui viribus fretus luxuriat, tandem diuina justitia perimit. Sed nos admonet tota Hierographia, ut contra hostem generis nostri, diuinam opem sæpe poscamus. Tandem enim Dei auxilio ex insidijs eluctamur.

IX. Hierographia simplex.

Scorpius hominem vafrum repræsentat. Inter Principes eum hostem, qui aperto Marte non congreditur. In cauda .n. vis nocendi inest.

Dentem

Dentem Plinius appellat, imò dentes. Nam quorundā caudam tribus dentibus horrentem ſcribit. Licet igitur eo ingenio hoſtis, paciſci nobiſcum velit: et paratus ſit tactis ſacris jurare in fœdus; fidem non faciet, ſi ſapimus: niſi ſublata nocendi facultate. Per librum ſacra intelligimus: per caudam, facultatem nocendi: per cultrum, unicam paciſcendi legem.

X. Hierographia ſimplex.

Elephas ex caſsibus ſeſe explicans: & fortunam virtuti cedere, non tàm dicens, quàm declarans, bono animo jubet eſſe viros principes et priuatos. Nam multis hominum perſuaſum erat: Fortunam ſuperiorem eſſe. quæ tamen ſi contrà nitendo nequit; ſuperari quit ferendo.

XI. Hierographia ſimplex.

Sceptri apicem manus armata occupans, clarè ſonat obediendum Regi. Non enim ſine cauſſa armatur.

XII. Hierographia ſimplex.

Lilium inſigne Regni Galliæ, in rupe inconcuſſa, vellet regnū hoc eſſe perpetuum. Sed & concuſſum eſt noſtra tempeſtate: & periodus regnorum fatalis dicitur circumacta. De quo autem nemo dubitat. Solius Dei regnum eſt æternum. Quidquid ortum eſt, occidit. Et herclè Capetus dominos ſuos redegit in ordinem: quemadmodū Carolini ſuos. Si per Lilium, humanam Chriſti generationem intelligit; do manus. Nam lilio Myſtæ Virginem Matrem aſsimilant.

XIII. Hierographia ſimplex.

Ab annulo, cujus forma perfectiſsima eſt, exiens ſceptrum, figura obeliſci, quæ & perfecta, coronatum ſignificat Regem mitem, cogitare nihil mortale; ſed ad regnum cœleſte pijs votis aſpirare.

XIV. Hierographia ſimplex.

Manus complexæ caduceum, pacem promittunt: & per internatas ſpicas, rerum copiam & ubertatem.

XV. Hierographia ſimplex.

Luna

Luna crescens significat hominem, dum spirat, sperantem. quod non diffitetur Rex inter homines, Philippus III, cui magnitudo animi, Audaci nomen fecit: fatetur enim, dum vixit, semper sperasse rerum suarum incrementum.

XVI. Hierographia ſimplex.

Gladius bellum: palma pacem notauit prius. Igitur dùm hic ipse, utrumq; dicit; neutrum ignorari potest.

XVII. Hierographia ſimplex.

Testudo domi et foris tuta est: suum enim tegumen, gladio impenetrabile, uti animaduertis, vehit. Hoc ferè pacto, quorum regna benè sunt constituta. Reges ciuibus tutelæ, hostibus formidini sunt. Transferunt enim quo lubet, copias et classem, animum inprimis justicia armatum, prudentia munitum: sine quibus animi præsidijs, nulla vis, quantumuis magna, satis valida est.

XIIX. Hierographia ſimplex.

Caduceum, virga Mercurij est: pictura verò virgæ Ægyptiorū; Indiciū pacis. Nam ut Feciales indicebant; Caduceatores finibant bellum. Virtuti igitur comes (quod in Symbolo supplendum) pax esse consueuit. Nam vera virtus, quæ vel prudentia est, vel sororum Regina, aut dat, aut accipit, æquis conditionibus pacem.

XIX. Hierographia ſimplex.

Quoties repetam, junctis dextris fædus publice, ut priuatim amicitiam exprimi? Et in publica concordia ac pace, rerum omnium ubertas est: quam non hic primum Cornucopiæ exhibet. Radij Solis supra fusi, Deum ipsum fauere cōcordiæ declarant. Quod dicit alterū non deficere; de se dicit. Per se scilicet non stare, quin semel inita, semper pax duret.

XX. Hierographia ſimplex.

Vltorem ulciscitur ultor. id est, lacessitus sæpe, lacessentem vincit & illatas injustè, fortiter vindicat injurias. Galea enim & lancia, ut cætera arma, ambobus communia sunt.

XXI. Hierographia ſimplex.

Coruſcans Stella eſt id, quod apparet: Corona Regem, qui non apparet, ſignat. Ad Symbolum accedo. Aſtra Regibus, ſic .n. tres Magos ſalutant, viam monſtrarunt. Ceteris Regibus, ſuum cuiq; thema eſt. Qui verò aſtra regit Deus, longè clariùs pijs & iuſtis Regibus viam commonſtrat, quàm vllus Horoſcopus.

XXII. Hierographia ſimplex.

Magiſtratui eſt poteſtas gladij: Hic rectè vtitur, qui non cæcus iracundia ſumit: at ſedatè, & facie, qua in hoc manubrio exprimitur, aut mente potius ad Deum, a quo accepit conuerſa. quemadmodum Luna, curua iſta facie in manubrio ſculpta eſt, quidquid lucis habet, a Sole, quem ſupra gladium vides, vt ſuperior eſt Principibus terræ, Princeps Vniuerſi, accepit.

XXIII. Hierographia ſimplex.

Matthiolus Plinium reprehendit, quod male intellecto Ariſtotele, ſcripſerit, viperam, Matris viſcera arrodere. ex Patribus tamen, qui de inuidia Græcè ſcribit, inuidiam cum vipera comparat: quod vt hæc matrem exeſt, haud ſecus illa perimat inuidentem. Ignoſcamus igitur huic Regi, qui ſubiectos at rebelles ſibi principes, qui iam ſunt filij, ut ipſe parens Reip. viperis confert. utcumq; .n. tenet; tenet: & quamuis cum ſua pernicie, habet in poteſtate.

XXIV. Hierographia ſimplex.

Salamandra iterum in foco. ſed iam Italicè loquens: Me alo, nutrio. Si de virtute intelligimus, regiè: ſi de muliere leuiter & amatoriè. vtriuſq; profectò ingens flamma eſt, & illius clarior lux.

XXV. Hierographia ſimplex.

Hyſtrix eſt, quæ ſpinas ſagittales, vt Auicenna loquitur, id eſt, miſſiles,

missiles, ut corrigit Gesnerus, in hostes, hi sunt canes, mittit. Nam assiduis aculeorum nimbis, hoc animans, ut Solinus, paulò meliùs loquitur, obruit canes. Propius ad rem. Ex quo, non satis scio, Francus referat, porcum fuisse Trojanorũ, et planè nescio, an hic spinosus, belli insigne. quem Echinum Græci, Erinaceũ Latini nominant. Ultus auos Trojæ, id est majores Trojanos Rex Galliæ est: quicunq; Italiam defendit. Nam ut Romani; ita & Galli, à Trojanis genus deriuant. Trojani, autem, id est Trojugenæ Romani Italiæ, imò orbis domini fuerunt. Cæterum porcus insigne Romanorum militare fuit, Festo autore.

XXVI. Hierographia
Simplex.

Inuentum esse Ceruum, cum Millo (sic appelletur collare ceruorum, ex quo, canum, nec habet aliud nomen) in quo incisum esset Symbolum Cæsaris; credamus Regi Galliarum, aut Regum Galliæ Historiagrapho. Hujus Regis Ceruus immortalitati seruit, aut cupiditati. Spectat enim coronã, quam si in cœlo cupit, ferendus. Neapolitani enim vix annum, regnantem tulerunt.

XXVII. Hierographia
Simplex.

Crater in cœlo oritur XV. K. Martias. Fit ut inter Eclipses. Qui usurpat, Ludouicus XII, in regnum Galliæ, Carolo VIII, sine herede mortuo successit: & Insubriam capto Duce occupauit. Sic ad defectus Principum respexit. Fortunæ hic, istic naturæ.

XXVIII. Hierographia
Simplex.

Torquis est ordinis Procerum Regni Galliæ. ut apparet ex pensili bulla Archangeli Michaëlis. Erat, inquam, jam .n. abolitus est: et erat tremor immensi Oceani: quamdiu illa concordia stetit contra Barbaros.

XXIX. & sequens XXX.
Hierographia.

Utraq; alibi exposita est.

XXXI. Hierographia
Simplex.

Candida candidis. id est, bona bonis. Digna Principe vox non fæmina tantùm, verùm etiã viris. Nam ut natura decet Principem esse facilem bonis; ita & seuerum oportet esse præfractis.

XXXII. Hierographia
Simplex.

Si qua Phænix est (fuisse perhibetur, Tacitus visam refert, quæ tamen non visa est ea esse, et jam fama non species tantum perijt) visa est Gallis Helionora, non tàm ad Solem, quàm virtutem solam conuersis, et matronale decus. Nihil vulgatius, ex cinere, renasci creatum.

XXXIII. Hierographia
Duplex.

Tres semilunæ, inter se complicatæ, cupiditatem imperio occupandi tres orbis partes, aperiunt. Plenilunium verò, totius orbis. Examina utriusq; Symbolum.

XXXIV. Hierographia
Duplex.

Delphinus coronatus Principem Galliæ exhibet, cui fortuna regnũ despondit: sic enim eum salutant populares. Sustinens globum terræ, ad imperium terræ capessendum excitat: et quasi arrham dat, clauso intra annulum orbe, cujus pala Adamas est: quæ tàm inuictum Regem fore, quàm ille, omnium victorem, ominabatur. Atq; hæc prioris explanatio est: posterior non indiget repetitione.

XXXV. Hierographia
Duplex.

Vtraq;

Vtraq; antè posita & exposita, præter H quadruplex: quod toties est Henricus: quia coronatum, Rex: quoniam sparsa Lilia, Galliæ.

XXXVI. Hierographia
Duplex.

Imò simplex, eadem. Symbolum enim idem planè: Feret lux ista quietem, serenitatem: hanc tempori, illam rebus interpretor. Hieroglypton antè declaratū, & idem est. Corona istic, regiæ fortunæ: hic absq; corona idem, facultatibus priuatorum, eadem Iridis imago promittit.

XXXVII. Hierographia
Simplex.

In Hastiludio (longè .n. aliud fuit armilustriū ludus, aut agmen Trojæ, apud Virgiliū) periisse Henricū II, Annales testantur, testabuntur, inquam, posteris. Nobis .n. viuax memoria est. Lancia igitur rupta, lacrymas conjugi mouit: consternata enim est caßide mariti refracta. Dolorem cuspis: lethalis enim fuit.

XXXIIX. Hierographia
Simplex.

Coronatum aureum nummum, ad Lydium lapidem dextra hæc explorat: & sic, id est, duris in rebus fidem explorandam docet.

XXXIX. Hierographia
Gemina.

1. Sampsonis forma, Hercules formatur: & utroq; majorem fore, Regem adolescentem, aula prædicat. si, ut Regem incendat gloria, benè: si ut deprauet, malè.

2. Cerui, odoris fragrantia, eliciunt abditas spileis serpentes, ut Plinius cum multis obseruauit. Et Reges, quod sciri volunt; nesciri nequit. Emunctæ naris sunt, omnia odorantur: Ne quis malitiosis consilijs obrepat, spe latebrarum.

XL. Hierographia duplex.

Vtraq; facilis & expedita. Prior introducit aut reducit verius Regem, qui duas columnas, id est, Religionem et Remp. restituat.

Posterior, quæ declaret, illa puritati, hac æqaitati restituta, rerum omnium abundantiam, & Regni felicitatem. non malè. His .n. fornix & concameratio rerum diuinarum & humanarum suspenditur.

XLI. Hierographia duplex.

Caduceum, pacis nuncium: Cornucopiæ, felicitatis indicium esse, quid toties repetam? Hæc tamen prior pars Hierographiæ est: posterior non impeditior. Nam duæ legum tabulæ, apertæ sunt: Districtus gladius, qui hostes arceat; micat: Parma, quæ tueatur ciues, prolata. Et hinc pax, quam signant Palmæ, in fœdere, cum Burgundis, decussi Burgundica. Operæ pretium facturus non sim; si diadema & insignia Regni Galliæ, facere coner illustriora.

XLII. Hierographia
Gemina.

Prudentia, siue prudens Rex: illa enim regina est virtutum; ut hic virorum, dùm rationes subducit; Læua tenet Apographa (inuentarium & repertorium Vlpianus dicit) pacem reperit, imò habet domi, id est dextera: hæc enim manus, insigne pacis gestat. Repetundarum, & peculatus reis, è medio sublatis: quos hîc subjectos pedibus, flagrare justo incendio videmus.

2. Duæ columnæ à statuis, forma non re differunt. Nam Pietas et Iustitia Remp. ut tibicines, ruiturã aliàs sustinent. Illa quippe Deum veneratur, qui Resp. instituit: hæc homines tuetur, quorũ societas, Resp. constituit. Habet illa lampadẽ, id est, cor ardens Dei tàm boni, quàm magni reuerentia: hæc ensem, vindicem scelerum.

XLIII.

XLIII. Hierographia
Duplex.

1. *Spiram pilei agnoscis, distinctam clauis, & offendicem fibula reuinctum. In centro, duo C. quorum alterum clamat Carolum: alterum verò Christianissimũ. Nam corona Regẽ apertè signat. Ad Symbolum oculos mihi jam attolle. Hoc vinculo et concordia bonorũ, compressa est, rebellium & facinorosum hominum seditio. Atq; utinam fuisset.*

2. *Insigne Regni Galliæ, ac Monile ordinis coronatum, in conspectu sunt: & Regem regno incumbentem ostendunt. Quod ne quis ignoret; Symbolum adjectum est. Consilio scilicet, non impetu Resp. rectè gubernatur.*

XLIV. Hierographia
Duplex.

1. *Pales libram mutuata à Iustitia, quod nihil justius sit Agricultura, justæ rerum distributionis spem facit.*

2. *Prudentia verò typham læua tenens, & fluentem plagam retinens, rerum etiam minimarum curam Regi commendat. Nam ut de plaga taceam, qualecunq; capitis ornamentũ est; muliebre est: Typham verò, in palustribus stagnantibusq; aquis nasci, si non videremus, Dioscorides nobis demonstrat. Et Matthiolus pappos ejus ab egenis expeti ad tomenta, & grabatos farciendos adijcit. Nec imprudenter res abjectæ ventilantur: quod leues interdum injuriæ, ut fauilla neglecta, grauiter exardescant.*

XLV. Hierographia
Duplex.

1. *Prior superiori demonstratione clara est, licet decussatæ jam sint columnæ. quod indissolubilis vinculi argumentum est. Non omnes eadem religio Resp. continet; sed quædam singulas necessariò. Dissilirent res humanæ, si non superni Numinis continerentur metu.*

2. *Posterior re ipsa clarior, quàm hac imagine. non tantùm quod Caroli conjunx, mortuo marito, Pragam redijt, & templum Deo,*

cui se

cui se consecrarat, in Palatio condidit; sed & quod mortua viuat: & Gallis non minorem sui reuerentiam, quàm desiderium suis reliquit.

XLVI. Hierographia
Gemina.

1. *Symbolo nil aptius ad Hieroglypton, nihil ineptius ad regnum imò ad omne vitæ genus. Amor .n. semper amarus est. Cæterùm Henricus III. amore ductus est, vt duceret, quam duxit lectißimam Principem. Amoris testes sunt dextræ datæ. vt Amoris nonodoris tantum vettonicæ sunt, inter pellices iniectæ, & subiectæ lilijs gratia omnium, quæ homini grata euenire, ab hac frutice, Antonius Musa, Augusti Medicus scribit.*

2. *Duorum Diadematum alterum Poloniæ, alterum Galliæ est Tertium cœli. quod nihil in terris maius sperare, vel nimis spectare deberet Illud loco sublimi et stabili: hoc in continēti, cuius littus verberāt variæ procellæ. Balthicum mare Poloni attingunt. Gallia Oceanum et Mare mediterraneum spectat. Sed aliud vult Mysta, Fluxa esse regna terrarum, & periculis varijs, haud secus ac procellis exposita.*

XLVII. Hierographia
Simplex.

Buxus Palma est Belgica, quod hæc, infæcūda. Discorides fæcundā, & Galenus Hericunte agnouit. Marem a fæmina distinguit. Fæminas Plinius negat fructū ferre, nisi prope marem conserantur. Quò respicit Regina Rege vidua. Nos respiciamus fidem, quam Marito in tumulo etiam seruet. Mortua .n. Mundo, Deo, & secundum Deum, viro viuit.

XLIIX. Hierographia
Simplex.

Strutiocameli & Accipitris pugna exposita oculis est: & eà a me non exposita.

L. Hierographia Regum Anglicorum Duplex.

Neutra

Neutra difficilis. Posterior ante in luce posita. Nec obscurum est, quæ imago prioris est, Leonem per media tela ruere frequenter. quò Rex animosus respicit.

II. Hierographia simplex.

Scala in conspectu gestatoria est. Sunt & gradus. Per gradus autem, Rex inquit, velox esto: hoc enim dictum puta. Quid autem dictũ, imò factum vult? inquies. Citiùs fieri, quod distinctè fit; quàm quod abruptè. Est quoddam principium, medium, et finis in omnibus rebus. quæ si commisces aut confundis; rem euertis: te; si non perdis, nequidquam fatigas: haud secus ac, qui ex scalarum gradibus, medios tollit; non ascensum aut descensum, sed ruinam struit.

III. Hierographia simplex.

Cristа galeam ornari, Heroum ætate receptum fuisse ex Homero patet. expauit enim Astyanax, patris per cancellos casßidis oscula. Nunc ornantur, si non grauantur tegmina etiam viatoria, et urbana. Hîc pennas, natura volatiles, venti non dißipãt, licet agitent, ut aristas, culmina ad voluptatem. Facit hoc ordo et unio. Si tanti ponderis unitas et plurium ordo est, in re leuißima; quanti vere momenti erit in Rep? Hoc .n. Rex sapientißimus colligi vult.

IV. Hierographia simplex.

Anchora est erecta, quæ jam parũ differt à Cruce. Et hanc velle intelligi, nullo negocio capiet: qui leget attentè per ocium, Symbolum Regis. Per fatum enim voluntatem Dei, pietas intelligit: & Grammatici interpretantur Fatum: quod Deus ita fatus sit. In rebus desperatis, spem in Deo collocare reliquam, non tantùm pij sed & prudentis viri est: solet enim diuinum adesse, quando nullum apparet, humanis in rebus vel consilijs, auxiliũ. Quod Poëtas etiam non latet. Nam ubi actũ est in Tragœdia, à Machina Deum adducũt, qui catastrophen finiat.

V. Hierographia simplex.

Duæ anchoræ decußi forma, quæ & crucis est, coruscantes centrũ, pleno Sole, angustiores sunt, quàm maritimæ. Diademati profectò, vel

 ornamen-

ornamento, vel præsidio sunt. quod aëre pendet. Et sunt regno tam præsidio, quàm ornamẽto. Qui enim dicit, Christo duce, hoc vel insigne, vel signum Christi crucifixi vult. Tutum, inquam, se cùm mari tùm terræ: hac jam una anchora, ex quo composita: et verè sacra. ex quo dolatæ duæ, ut ita loquar in salutiferum signum crucis.

VI. Hierographia ſimplex.

Hecla in Hybernia, ut Ætna in Sicilia, Vesuuius in Campania quandoq; flammas eructat. Ad Heclam suam Rex alludit: dùm faces virtutis regiæ attollit: veluti de specula. & ita prælucere popularibus virtute vult: ut præstat potestate. Felix profectò regnum; ubi non fortuna, sed virtus regnat.

VII. Hierographia ſimplex.

Longæua sit et pacis diuturnæ indicium Palma; mortalium omnium sunt mortalia. Nec ab hac conditione vindicant, aut ausa fortiter: aut consultata sapienter: aut deniq; euenta fortunatè. Quod si rerum dominis, à sapientissimo Rege persuaderi posset; næ sibi meliùs, non tantùm populo imperarent.

VIII. Hierographia ſimplex.

Siue casam istam, siue caueam manis (quanti .n. operis vel operæ fuerit, aut parietes addere? aut indere cancellos? in Xysto potest exercitata esse, aut in carcere cöacta Regis virtus. Principes Anglorum certè Henricum Regem suum, cum filio Eduardo, et fratre Richardo, Imperatore Romani Imperij designato, in carcerẽ conjecerunt: ex quo Eduardus feliciter elapsus, conjuratos fortiter vicit: & piè patrem cum patruo liberauit.

IX. Hierographia ſimplex.

Anacharsis dixisse non minus lepidè, quàm verè fertur: leges hominum, esse aranearum telæ persimiles, quale stamen hîc cernis, cum sua trama, et licio. Nam ut eam facile perrumpant vespæ, in qua muscæ hærent; ita legibus, veluti vinculis teneri constrictas leues animas: quas po-

quas potentia & impudentia vel fraude vel vi non difficulter perrumpat. Quod cui Regum, semel persuasum (huic videtur) is, nisi Deum legum vindicē metuat; ardentiùs & audentiùs ad scelus accingitur. Sed homines non ferunt dissolutam legibus potestatem: et Deus, ut differat, tandem coërcet, ac castigat.

X. Hierographia duplex.

1. *Delphinus pænè ludit nobiscū. Trachylus illudit Crocodilo, ut lepidè Plinius commemorat. Hoc refero, quod horum alter, poterat adulatoris personam subire. Balæna magis Regem decet. Sed cui nec nos temerè illudimus: periculosa enim est nauigantibus: nec quæ nobiscum ludit: si enim dorso non euertit, nauim, efflat imbrem, quo obruat ac mergat. Si non hoc est ludere nobiscum, cum ex gurgite in altum salit. Dicitur certè* φάλλαινα παρά τῦ ἐς φῶς ἅλλεσθ. *Et cùm in conspectum venit; piscatoribus fit prædæ. Planè, ut qui se adulatoribus palpandum dat, siue princeps, siue priuatus. Sed ut istic major præda; ita plures habet, quos in sinu quandoq; gestat, assentatores.*

2. *Hìc Symbolum impeditius est Hieroglypto. Nemo enim diuinarit: utram statuat altera superiorem: Sapientiam, an fortunam? Ex Hieroglypto apparet Regis sententia. Statuit enim orbem fortunæ, supra orbem terrarum. Sed pace Regis dicam, nimis Regiè. Nam in regno Prouidentiæ, non est locus temeritati. Aliter multa eueniunt, quàm sapientia statuit. Nostra, fateor. Quàm Diuina, nego. Nec sapientia nostra superatur, malignitate sortis. Fert enim si quid secùs euenerit, qua ratione vincitur fortuna, patienter.*

XI. Hierographia simplex.

Serpens non serpens, sed in se spiris circumuolutus, animum varijs curis exercitum, puta, significat. Dùm verò cælum intuetur; animū, ut se & sua tueatur, in Deum, qui cœlum habet, conuertit. Ne efferatur rebus secundis, aut prematur aduersis. Palma autem & laurus animum non cujusuis cingunt; sed aut benemeriti de Rep. aut imperantis. Quod autem cingunt; perfectionis est: quod simul; admirationis: quod deniq; ouali forma; spectaculi & auræ popularis: est enim forma theatralis. Cum his omnibus mire congruit inscriptio: videtur enim non à Rege sumta; sed Regi virtutis ergò data à Populo.

XII. Hierographia ſimplex.

Quod Symbolum loquitur; muſſat Hieroglyphicon. Vides .n. Aram, & Coronam. atq; inter hæc, Enſem pro utraq; ſtrictum.

XIII. Hierographia ſimplex.

Henricus V. Angliæ Rex, Normandiam & Metropolim prouinciæ, Rotomagum bello cepit. Caroli Regis Galliæ filiam, ea lege duxit; ut ſi quæ eſſet, ex ea ſoboles, ſuccederet auo materno in regnū Galliæ. Dura conditio expreſſa Gallis: ſi vera, quæ impreſſa collectaneis Dreſſeri. Hiſtoria enim non erat ad manum. Dubitandi cauſſa eſt, quod aliena à Lege Salica. Hîc exponendi ratio eſt, quod Aquila, veluti à Ioue, cujus ales eſt, Henrico V. corollā mordicus offerat, in ſpem alterius regni, aut ut ipſa loquitur, Imperij.

XIV. Hierographia
Simplex.

Manus Deo non eſt. incorporeo. Poteſtas manu denotatur. Nec poteſt Deus aliter ab homine intelligi, quàm intellectu humano. De fide taceo. Hîc manus altipotentis Dei, catena ſuſpenſum tenet mundum. Quod autē hic pingitur; ſimile quid abs Homero ſcribitur. Catena certè Iuppiter Deos tenet deuinctos, ne dicam ſuſpenſos: exprobrat enim & minitabundus quidem Iunoni. Nec aliud vult Rex Poëtarum; quàm Rex Britanniæ. Cauſſas enim ſecundarias ille obligat primæ ac principi cauſſæ; hic dicit nihil in Mundo euenire, ſine Deo; ex quo ipſa Mundi machina, à Deo dependet.

XV. Hierographia
Simplex.

Hoc quodcunq; vides utrinq; tenuatum; Fulmen eſſe, credere cogor Sculptori. Et quod ſtudio properandi, Cyclopes Vulcanus, ab imperfecto fulmine, et maſſa adhuc rudi ad arma Æneæ cogit, apud Virgilium;

lium; credo non inuitus. Non credo Regem Angliæ integra pietate, usurpasse fulmen. Nec jus, nec fas est, homini mortali, inuadere potestatem Dei immortalis. Et qui olim fulmen, non dico, Ioui eripere, sed æmulari tonantem voluit; is, is graues pœnas luit apud Inferos. Lege Virgilium. imò Symbolum. Expiabit aut obruet. Quis? Deus. Quem? Orbem terrarum. Quo? fulmine, igne. Hoc enim & Philo ostendit: & Hipparchus docet: et nostra demiq; fides nobis fidem facit. Rex fortè non huc prospexit; sed Deo vindictam in hostes et æmulos permisit.

XVI. Hierographia
Simplex.

Edouardus III. Rex Anglorū Gallos memorabili prælio ad Cressiacum vicit. Omnia silentio inuoluit vetustas. Cecidere Gallorū XXX. millia, præter socios & belli duces. Rem tantam vix abs obliuione vindicant Annales. Et nostri Heroes, qui perpetuare nomen volunt; litteratos contemnunt. Absint querelæ, licet & in Rep. necessariæ. Edouardi nomen, Ordo Periscelidis, incolume hactenus præstat. Nam in tripudio, fasciam Virginis adamatæ solutam, ut fit, & labentem, humo sustulit: ac collo circumdatam, torque quouis pretiosiorem habuit. Hæc illa est, quam hîc sculptam cernimus. Ac ut liberaret ab opprobrio Amicam, malè illi precatur qui quid sinistri suspicaretur. Ego, ne diris obnoxius reddar, amorem vel castum, vel secretum patiar. Silentio præterire me nec Rex patitur, nec Hierographia sinit: hoc esse initium & insigne Ordinis Britannici. At si quis Regum aut Reginarum mutarit ordinem vel aboleuerit, ut in Gallia accidit; nonne periclitatur fama tanti Regis?

XVII. Hierographia
Simplex.

Hæc non est ancilla, licet succincta lumbos. at domina ni fallor, Prudentia. Nam prudentis est scelere animum purgare. imò Prouidentia: quis enim nostrûm videt, quid serus vesper vehat? aut quis, si non prouidens saluti nostræ Deus, mundum ab immundo discreuerit, ac separarit? Non nostri præsidij est mi Deus; sed tui subsidij. Non nostræ prudentiæ,

dentiæ, sed tuæ prouidentiæ. Non nostræ imbecillitatis, sed tuæ misericordiæ. Sunt igitur æterna: quæ Deus ex massa (redigentur hæc in ignẽ omnia) subducet, et emundata Mundo restituet, hoc longè eminentiori. Ara est: & in ara, flamma. Supra flammã gyratur Anguis, hac forma, forma æternitatis. ut nihil à me dictum; quod hìc non pictum.

XIIX. Hierographia simplex.

Non solum animans hoc rationis particeps, quod sibi imperium vindicare in terris videtur, est amans societatis; verùm etiam expertia rationis, ratio ad societatem, & simul viuendi necessitatem cogit. Nos ratione præditi, & ab omnibus destituti animantibus, à plerisq; horum oppugnati, injurijs naturæ expositi, &, ut hæc omnia superemus, morti, velut noxæ dediti; qua humanitate ad societatem cogimur, ea feritate, omne commercium abrumpimus: & non modò abs humanitate ad feritatem, ciuili concordia, ad discordiam, vita ad mortem fugimus; verùm etiam odio consortium generis, in conditorem generis peccamus, ruimus, dicimus. Quod autem conditoris Majestas, omnem elidat oppositionem, non fulmine, quo potest, aut potestate, qua valet; at hoc ipso, quod est: in Magistratum, qui vices Dei gerit, iras condunt, & reliquum bilis euomunt. Miseri. Nunquam miseriarum, nunquam beatitis, nunquam conditionis humanæ ancipitis, mihi in venit; quin Deum vana licet, grati animi laude prosequar. Nam me liberauit, beauit, servauit deniq; utraq; fortuna, & quauis fortuna statuit superiorem. Hîc si de Deo taceam, homo non sim. Est enim Deus qui pro nobis aut veterno laborantibus, aut ignauia consopitis vigilat magis, quam dux gregis, grus. cujus gratia, tàm altè hæc repetita oratio. Grus, ut insomnem somnum suspendat, altera ungue saxũ tollit. Nihil tritius vulgo. Christus saxum Ætna grauius sustulit; dùm ærumnas nostras tulit, et sontium insons luit peccata. Gruem cernis, super truncam arborem casu alicubi confidentem. Nec à me dissentis. Sed non eadem sententia, qua aure Symbolum, mecum accipies. Non dormit, qui vigilat. Quanquam enim hæc continuatio sit præconij diuini; sunt qui ad Vicarios Dei transferant. Cedo, per me, tu etiam transferas, licet. Non enim laxo frena procaci linguæ in conuicia; at reprimo, &, ut ferociores equos constringo habenis. Cùm nos stertimus; excubant: cùm delirãmus; sapiunt: cùm nos dormimus, ut breuiter finiam, vigilant. Abstineamus igitur maledictis; & ea inchoëmus, quæ dicta et facta faciant, ad

salutem

salutem Reip.: & dignitatem Magistratus. Ut glomus generis solui-tur ac dissipatur, ni duce incolumi; ita cum Majestate Regis, Regni sa-lus cöalescit: nec potest hæc, absq; illa, diu salua permanere.

XIX. Hierographia duplex.

1. Catarracta, præter vulgatum receptumq; usum, cancellatæ por-tarum fores sunt, catenis supra pendulæ, quas vel unus, in re subita, dis-soluat: cùm tardiùs plures moliantur valuas. Hac elusus Annibal Sa-lapiæ est: Carbo exlusus Roma. ut videre est apud Liuium & Appia-num. Et videre usum & formam portæ catarractæ in dies est. Dele-ctatum credibile est Henricum VIII, Angliæ Regem: non enim sine caussa coronauit. quanquam non eò tantùm spectauit; sed, ut aduersus subitam hostium impreßionem, probauit haud dubiè, machinam pensi-lem; ita non in uno, vel re vel persona, verùm in alio atq; alio præsidio, salutem suam collocandã existimauit. prudenter: Nam ut res huma-næ perpetuo motu feruntur; ita nec satis firma, quibus illas moderamur, humana consilia sunt. Quid igitur animũ despondeam, si hîc spe cado? Viri prudentis non est. Regem igitur, quem nõ minus prudentia decet, quàm potentia, capere aliud consilium, par est: & in re cita hoc probare, quod agile & dextrum, non impeditum. Nam sicubi opus est facto; diu opus non est consulto.

2. Rosas natura discriminauit, quod nemo nescit: et Regum Angliæ aliquis, familias gentis regiæ coloribus Rosæ distinxit. Hæc naturæ æmu-latio, succeßoribus capitalis extitit. Ita purpurati cum candidis semper certarunt. donec connubio cöaliti sunt in eundem truncum. truncatis ve-luti stolonibus, ne Remp. in posterum turbarent, utriusq; familiæ omni-bus. Hoc consiliũ Iouius laudat, et erat fortaße neceßarium. Sed quan-tò salubrius erat, non excitare discordiam? quam atroci, licet sano cura-res consilio? Documento sit Regibus nostris, ne qua re excitent, sed quo-uis pacto fomentum discordiæ extinguant. Cæterum Rex Angliæ ad hoc consilium spectat, dùm spectandam exhibet rutilantem, ut ipse loqui-tur, Rosam. Nam sine spinis, loquitur. id est, sine gentilibus, qui spi-narum instar pupugißent Rosam coronatam. Regem, inquam, cujus gestamen erat coronata Rosa.

XX. Hierographia simplex.

Hic Re-

Hic Reginæ Angliæ tribuit, quod Galli Reginæ Galliæ. Refulget autem Sydus, intra circulum, quem Anguis in se reuolutus facit. Micans sydus, virtus Reginæ est celebris per orbem terrarum: quemadmodum illud toto suo orbe, qui æternitatis sit, diffusis radijs collucet. Dictū est de Hieroglypto. Dicamus de Symbolo. Boethius supra fatum Prouidentiam statuit: sub fato fortunam. ut verè prudentia major sit fato: et astrorum vim, sapientiæ robur elidat. Nam licet in corpus illa quandoq; sæuiant; animus, cujus fax est sapientia, lumen prudentia, liber fato, id est, nexu caussarum, quas primū mobile caussatur; non .n. primo Mobili, at primo subjacet Motori, major & superior est fato: quoties sibi ipse constat, & non rapitur ab hac norma mentis. Ne quid faciam injustè: etiamsi patiar infanda. Hoc animo, hac sententia, hoc decreto si fuit Regina; quo decet esse Principes & Reges?

XXI. Hierographia simplex.

Panduram positam cernis: & audis, versa est in lacrymas. Audiuisti autem, vel legisti Henricū VIII, Angliæ Regem plures duxisse uxores, quarum alias necauit, alias repudiauit. Inter has est Princeps Cliuiæ Anna quæ repudiata et relegata à Marito, cum Pandura, quod lætitiæ signum est, lætitiã, id est exultantis animi motum posuit. Quanquam enim non indignè fortunam suam miserata sit; fortunæ tamen injurias constanter tulit.

Prima Hierographia simplex
Regum Scotiæ.

Corona humi posita, quod jam firmitatis est, rerū se potentem Iacobus II. Rex Scotiæ declarat: exeuntes autem intra radios crux et gladius Regi pietatem & justitiam commendant. Et ipse quasi arripiens, pro lege, inquit, crucem: pro grege ensem capio. Hæc ego non disiungo: pietas enim fundamentum justitiæ est: & bellum nisi justum, non est bellum sed latrocinium; at distinguo.

II. Hierographia simplex.

Gallina pullis incubat. Corona Regem refert. qui sub gallinæ simulacro, animum suum vigilem et deuotū populo, significat. Regiè. Nam

regum

regum Rex Christus hac similitudine φιλανθρωπίαν suam, quæ omnem similitudinem excedit, nobis inculcat. Et Reges, per Christũ, ni pro Rep. vigilent, cum Rep. occiaunt. Ita laboriosa non delicata res, regnum est.

III. Hierographia simplex.

Si vanitas vanitatum est Mundus, et omnia quæ in mundo vana; quid nos mutuo incessimus mortales? imò lacessimus Deũ immortalem. Est autem mera vanitas, auctore sapientissimo Rege Iudæ, Salomone. non Machina mundi ita pulchrè à Deo facta, & numeris absoluta. nec enim hoc vult Salomon, quemadmodũ furiosorum quorundam hominum opinio est: et cum omnia sint vana, nihil homine vanius est: cujus caussa, Salomon vana asserit, quæ sunt tàm perfecta; ut nihil sit tàm exiguũ, ex quo non, magna Conditoris laus resultet. qui etiã ex nostra vanitate gloriã suã collustrat: dùm ex malis, quorũ nos autores sumus, elicit bonum. Audiamus igitur alterum Salomonem, Regem Scotiæ, conantem nos, ex tantis tenebris eripere: restituere in lucem.

IV. Hierographia simplex.

His ornari àut mori (gladios trajectos supra orbem signatum cruce vides) decorum Rex putat. fortiter magis quàm prudenter censet. Est enim bellum ex malis: nec alia ratione, quàm necessitate & justicia probatum. Malim igitur, quæ potiores sunt, & arma armant, ut ita loquar, & verè: nam, sine his valde debilia sunt, atq; in hos, qui sumsêre, frequenter vertunt) legibus dixisse. quarum minister est, qui rerum inter homines, dominus est.

V. Hierographia simplex.

Nomen Dei hîc magis honoratur corona. ut jam olim receptum est primitias frugum offerre Deo: & quosdam flores ac frondes, ad usum stemmatis secernere; quàm cingitur. Deus enim qui nomine terminatur, nullis terminis clauditur. Regem verò Deum intelligere, ex eo patet, quod in Symbolo dicit: In virtute tua, (supplebo, nescio an potero explicare mentem Regis) Deus non mea, spem rerum mearum, & regni omnem collocaui. Nam cujus fidei tutiùs commisero? hanc terræ

portionem? qui orbem terræ uniuersum, ut condidisti; ita et gubernas. Sic Regem dicere putato. Atq; utinam idem dicerent ac sentirent omnes Principes & Reges.

VI. Hierographia simplex.

Iterum Balæna: habet .n. ora in fronte ex quibus nimbos, horresco referens, & memoria repetens Oceani tot tantaq; discrimina, efflat. quæ notæ belluæ, etiam Plinio notæ sunt. Et Musculus in vada præcipitem, assequitur, et jam jam præuertit. Tantillum pisciculum cum tanta Bellua, conjunxit Natura. Est autem huic ille oculus, ut loquitur Plinius: quando prægraui superciliorum pondere, obrutis ejus oculis, infestantia magnitudinem vada, prænatans demonstrat, oculorumq; vice fungitur. Hoc autem voluit natura: aut veriùs naturæ parens Deus; ut, qui Dei vices in terra obeunt; non nimis sese à grege hominū sejungant. Nam in pannoso quandoq; est; quod paludatum juuet. imò seruet. Iam Reges Scotiæ, quam nec ipsi cum Gallia comparant, semper Regibus Galliæ ad majora tendentibus auxilio, præsertim contra vicinos, vel cum exitio suo extitere. Atq; eò fortè respexit Scotiæ Rex. si non Britanniam sibi despondit, in societate tanti Regis.

VII. Hierographia simplex.

Per hos duos scopulos, Galliam et Britanniam intelligo: lego enim apud Iouium & alios, inter hæc regna, veluti Symplecadas, Reges Scotiæ jactatos. In Symboli explicatione, non tantum est difficultatis; quā in obseruatione.

VIII. Hierographia simplex.

Utrumq;, forte, contundam, dùm ambos inter se committā Galliæ et Angliæ Reges: vel, obseruabo. ne hujus gratia, illius odiū subeā. Quî verò mi Rex? si neutro loco, stabili gratia? Nam ut potentiorem esse oportet, qui bellū inter vicinos ociosé spectat: aut esse tandem præda victori. Si utrumq; tempus intelligis, & ut alter Ianus, ex præteritis futura conjicis; jam te non solum potentem; verùm etiam Regem prudentem agnosco.

IX. Hierographia simplex.

Non in-

Non injuria Rex hic Coronam in cuspide statuit. quam tempestates undiq; viderentur deturbaturæ. Perijt .n. & post uxor. Stat tamen adhuc, ut vaticinatus est: & Filio regnum Scotiæ mansit incolume.

X. Hierographia simplex.

Fama est Regem Scotiæ Iacobum VI, sinistrum latus spatha esse, à Natura signatum. Et eà forte hac imagine nummum signauit. Solent enim principes viri, ut de Alexandro Magno, & Scipione Africano accepimus, hujusmodi sermonibus delectari: & concitatam de se alere opinionem. Cæterùm, pro me, inquit, hoc gladio utar, si me ipse, de quo nemo ducitat, reor in me esse. Anima .n. in nobis est, quamdiu viuimus: etiamsi animus in cœlo & terra procul vagetur.

Prima Hierographia Regum Portugalliæ.

Siue Quercus, siue qua planta, & tempestatem cœli & procellas maris despicit; Rex Portugalliæ, sub hac imagine, imaginem inuicti animi sui, videri gestit. Et quasi improperans fortunæ, scalpturæ insigni, vernacula verba adæquat. Nec unais terreor, nec ventis moueor, id est nulla res euenire mihi, aut obijcere sese persona potest: qui gressum meũ tardet, vel reuocet à præclaris fortibusq; ausis.

II. Hierographia simplex.

Velum ventis pandi. imò vela, quæ sunt Acatiũ, maximũ: Thoraciũ, in summo mali fastigio: Epidromus, ad puppim: et Dolon, ad proram) quicunq; vidit, hîc videt. Sed omnia ventis credere; aut qua nihil certius est, tempestati permittere, Regis non est; sed Regis est consilio niti, & ubi consuluerit, in tempore ad rem accedere. A consilio si abest injusticia, quacum nihil fieri potest rectè: si ignauia, quæ omnia deformat; si iracundia, si amor, et id genus alia: quæ lumen judicij, caligine obducunt: & majores tenebras rectis consilijs offundunt; quàm mari magno ullæ tempestates.

III. Hierographia simplex.

Obseruãt nautæ cœlum, non ignari cœlestis, cum re maritima, com-

 mercij.

mercij. et Cynosuram sub hoc hemisphærio. Seruarunt et de cælo Magi. Unde tribus illis Paganorum primoribus stella serenior refulsit: ut, vel opinione artis suæ in certa scientia confirmarentur. Siue igitur Rex ad hos piè: siue ad illos, prudenter respexit; laudabilior eo est, qui fortunæ & ventis omnia credebat. Nam ut piè, ita & sapienter possumus. imò debemus rebus nostris consulere.

IV. Hierographia simplex.

Momus, Deorū parasitus, in fabrica hominis, desiderabat hians pectus: & per hiatum, patens ac reclusum cor. offensus haud dubiè, simulatione istorum: qui aliud semper dicunt, ac sentiunt. nec homines tantùm, verùm etiam, si possent, fallerent Deos. Sed nequidquam desiderabat. Nam Architectum suum, nullus Sinon fallit. Rimatur ille scilicet, arcana cordis, & penetralia plusquam Lynceis oculis terebrat. Unde etiam ab Apostolo nomen, laudem à Propheta inuenit. At fallit nos. Conatur, sat scio. Sed quis sapientem fallit? qui tantum cuiq; credit, quantum expedit dicenti. Decipitur pactis: fallitur conuentis. Si in Lysandrum incidit: qui ut astragatis pueri, ludebat fide data cum jurejurando. Quasi verò sapienti illuderet vel Lysander vel Sinon; & non pejerarent in suam perniciē, qui fallunt jurati. Raro igitur sapiens aut nunquàm fallitur. Et Rex hic ut potens, ita prudens, videtur hominum corda penitiùs introspicere, ac scrutari. Aciem .n. gladij, acumen judicij puta. Duo corda, exempli caussa, trajecta statue. Nam si duo non idem sentiunt; multò minus plura. Nec hic Lilium florere: aut istic spicas tumere cogita. Telluris enim hæc sata sunt, non cordis. Cogita potius, aliud corde alium agitare: nec voto uno, ut ille ait, viui. imò longè majorem esse animorū discordiam; quàm oris diuersitatem. Hoc illud est, quod Rex sapiens rimatur acumine ingenij, ut dicebam, non ensis. Nec rimatur curiosè. Nam cùm in Rep. versetur, quæ ut Mundi machina, ex rebus diuersis, ita ex varijs ac discrepantibus inter se personis constat; rationem prudenter horum init, quos aut in familiaritatem ascisit: aut Reip. gubernaculis admouet. Qui enim gratia, aut commendatione, non judicio ducitur; fieri non potest, quin aut ipse periclitetur, aut regnum exponat periculis. Accidit, ut cum Rep. extremum subeat discrimen. Præstat igitur in tempore de unoquoq; cognoscere; quàm serò queri & quærere: Cur non idem utrumq; sentit? Cur non ut Balbus; ita & Brutus fidelis Cæsari? Si cognouit antè, sibi imputet, quam consilio auertere poterat calamitatem.

V. Hiero-

V. Hierographia ſimplex.

Joannes I. Rex Portugalliæ, exercuit ſeſe minus periculoſa primū expeditione, & ferrum, id eſt, militem enſe armatum acuit atq; animauit: ut per ſilicem traijceret gladium. imò claſſem benè munitam et inſtructam omni bellico apparatu, trans mille pericula tranſmitteret. tranſmiſitq; non minori felicitate quàm fortitudine.

VI. Hierographia ſimplex.

Magnis in animis inſita eſt quædam gloriæ cupiditas. nec ea reprehendenda, at laudanda & concitanda, ut in circo, applauſu multitudinis. ſi ad veram gloriam fertur: nec aurā captet popularem. Hic Rex Africæ littora claſſibus luſtrare cepit. Regiè: Regium .n. eſt regni fines, ſine injuria, ſi poteſt, extendere. At Barbari illi erant, ad ſeruiendum nati: quos niſi preſſeris; premunt te jugo: & quod poſſunt, non quod licet, volunt. Jure igitur quodam ſibi à gratis poſteris, perennitatem laudis pollicetur. Huic animi Regij propoſito reſpondet Pegaſus: alis .n. ad cœlum, ubi nihil mortale tendit. Calce autem calcat Leonem, id eſt, ingenio feras illas gentes ſubigit: & frenatas poſteris tradit. Sumſit autem Pegaſum à Bellerophonte (hujus meminit Homerus, illius Pindarus) qui vectore lapſo, cœlum petijt. ubi Articum circulum ſpectat, pedibus æſtiuo orbi adnixus: extremo ore, caput Delphini tangens: & Aquarij manum dextram, ceruici applicans. Sunt qai Hiſtoricè rem exponunt, à quibus Natalis comes accepit, Pegaſum nauis inſigne quondam fuiſſe, ſic dictæ & pictæ, ἀπὸ τοῦ πηγνύναι, *id eſt compingendo. Ideò cupidius adjeci; quod à Regis ſententia, rei maritimæ ſtudioſi non abhorreat.*

VII. Hierographia ſimplex.

Loco & Tempore bellum ſe gerere. id eſt, tempeſtiue & conſideratè dicit Rex. quem ſequantur noſtri Reges & Principes: alterutrum enim prætermiſſum, in magnas præcipitat, cum ipſos, tùm regna, ærumnas ſæpe. Quod autē hoc velit Rex Portugalliæ, ex Lancia manifeſtum fuit: quæquia belli, bellum notat. Anguis autem callidè circum repens, utrumq; oſtendit. Abeſt .n. qui geſtet: et quoniam abeſt; eſt occaſio ac facultas obrependi. Iam aſtutiam vitantis cuſpidem ipſe cernis.

VIII. Hierographia simlex.

Hic circum orbem terrarum Oceanus fertur: & circumscribitur; Primus circumdedisti me. quæ Prosopopæja est Terræ. fatetur .n. primos fuisse Lusitanos, qui Rege Emanuele, classibus Oceanum ingressi: quod nequidquam tentarunt, quo tempore, opibus maximæ valuerunt Persæ) terræ non aliquem sinum aut partem, sed globum circumnauigarint. Terram parentem nolim offensam. Verùm enimuerò, non hæc fortassis terræ; at terrigenûm imò Lusitanorum assentatio, non sententia est. Nam Hispani de hac dignitate cũ Lusitanis contendunt. Et Drakij Angli, non tantùm Megillanis Hispani, magnum nomen est: Licet hic tempore sit prior.

IX. Hierographia simplex.

Si Hyeme istìc est æstas; quæ æstate æstas? id est, fælicitas, et rerum omnium ubertas? Dicit autem istìc perpetuam æstatem esse Rex. Et nos si Regi Portugalliæ non habemus fidem; habeamus Regi cœli & terræ: qui terram & cœlum ita condidit. Quid enim toties eandem plantam decantabo?

X. Hierographia simplex.

Crux cognitu facilis. Nec lectu difficile: tu hoc signo, quod est Crucis, vinces. Quæ sententia, quod signum sententiæ, cujus animum subit; is licet ab omnibus destitutus, de quouis sibi hoste trophæũ statuet. Quis enim Christo repugnet? qui hoc signo Carnem, Mundum, & Diabolum vicit atq; superauit? Sumsit à Constantino Magno.

XI. Hierographia simplex.

Concharum generis Pinna est Plinio, imò & Aristoteli. ex quo pænè describit. Nascitur in limosis, subrecta semper: nec unquam sine comite: quem alibi Pinnotherem, alibi Pinnophylacem appellat. planè, ut hic, lib. Hist. Animalium V. Cap. XV. Is est squilla parua, et eà Cancer Plinio, καρκίνος μικρὸς *Athenæo dicitur. Hæc non ocio abundans scribo. Sed concham video: & custodem ab hac forma differentem ac quasi deformem. Verùm enimuero siue Cancer hic, siue Squilla, sic*

enim

enim à Cicerone non tantum Plinio appellatur, cibi caussa, societatem init, cum Concha, dapis, cujus partem auferat, assectator. Et Sebastianus Rex Portugalliæ non cibi, sed aliqua caussa, fœdus icit cum Regulo Fessæ profugo. cum Concha, id est occæcato Principe, ut rebatur, ipse oculatus. Hoc ego conjicio ex Hieroglypto: cujus gratia, ista recensebã ex veterũ commentarijs. Cùm nec me, nec ullum fallat, amicitiã ab Aristotele distingui: & Principes ciuitatesq; in fœdere, utilitatem sequi. Sed non semper alios fallimus, si quando voluptatem aut utilitatem in concilium adhibemus. Multò sæpius ipsi nos. Hinc hinc Tragicus iste exitus, belli Comici. Septentrionem vides. A Luna Conchas impleri, & exinaniri nemo ignorat. Quod si scisset Rex juuenis, boni ominis caussa plenam Lunam descripsisset. Nunc dùm crescere potentia, & proferre imperium vult; vitam cum regno amisit. Video .n. quod et boni ominis caussa, crescentem Lunam exhibeat. Nec ita illa serena & celsa fauebat consilijs; ut conatis luridus Cometes aduersabatur.

XII. Hierographia simplex.

Regis eruditi, Symbolon eruditũ. Accitus, imò à Natura, ab aris ad solium regium coactus, multùm diuq;, haud dubiè deliberauit secum ipse, & cum familiaribus. Nec ita agitatur nauis in alto procellis & ventis (quæ caussa est onerariæ hìc velis pandendæ) ut ipse agitauit animo: succedendumnè esset Nepoti, aut cedendum Philippo Regi Catholico. & ipsi Nepoti, sed non ex fratre. Genitus enim erat ex Regibus, at non geniturus Reges, ea ætate. Profectò si cessisset; patriam seruasset, & furiali bello, quod fatum ejus excepit, liberasset. Nunc coactus, ut dicebam, popularium impetu magis, abnuentiũ proximæ gentis imperium, quàm consilio familiariũ, ostendit se sapere: quid esset desipere. Nam cùm dicit vel Oceano: vel Delphini; Vber es, & tuber. imò utriq;; nihil verius dicere potuit. Quoties enim mare commodum quidem, intumescit iracundia; toties periculum vitæ affert non tantùm fortunis, quæ tanto periculo petũtur. Et ipse ita blandiens generi nostro Delphinus, ut videatur esse consors generis. quemadmodum, præter Poëtas, Lucianus quodam loco refert, pinnam in dorso habet, quam ante cum Plinio cultellatam appellauimus, qua vel imprudens carinam perforet. Sumebat autem Card. Henricus cũ regno Portugalliæ, maris imperium; ut utriusq; imagine, non inconcinne, unam animi anxij sententiam expresserit.

Prima Hierographia Regum utriusq; Siciliæ, Simplex.

Aurea non Regia tantùm Sententia. Nam cui propositum est, omnia tolerare, & patienter ferre; hujus vita nihil moderatius. In moderatione autem, quemadmodum in temperamento colorum, egregia pulchritudo, Venus ipsa, est perpetuus tenor vitæ. quo ecquid suauius? Debet autem sapienti esse propositum. Ferendũ enim est, quod conditio humana vult: aut hujus arbiter statuit Deus. Iam multùm refert, cùm ad laudem, tùm ad rem ipsam: volens feras aut nolens. Cum sententia congruit pictura. Crux, id est ærumnæ. quæ tamen patientia altæ, in florem germinant oderatiorẽ Rosa. Et hæc inter spinas crescit. ne quis mihi in delitijs veram voluptatẽ quærat. Ad eandem sententiam pertinet scissa serra rupes. quanquam minori compendio, fecerit id Annibal, ut Liuius commemorat, aceto.

II. Hierographia simplex.

His ducibus, inquit. Quibus, inquies, ducibus? fortitudine inquam, aut potius justitia, qua nihil fortius: utrumq; enim ensis sonat. Et prudentia, quam serpens notat. Rigida certè est, & injusta sæpe justicia: fera & immanis fortitudo: nisi prudentia gubernatrix accedat. Quid autem his ducibus aut quæritur, aut retinetur; sapienter anguis ostendit. Mordicus .n. coronam fert regnanti: offert triumphanti.

III. Hierographia simplex.

Cremauit librorum partem Sibylla, in conspectu Tarquinij Prisci. Prætor Romanus, omnes libros Numæ Pompilij: Athenienses, ejus qui de Dijs non diuina scripsisset. Quem horum sequatur Rex, Oedipus diuinet. ex eo, quod dicit: Recedant vetera, Prætorem videtur æmulari: qui post tot secula, Numæ commentarios deleuit incendio. Ego ariolor simultatibus, repudij libellum misisse: & optasse positis odijs finem discordiarum. Nam antiquitatis fuit studiosissimus, et cum de usu feudorum statuit; populi Romani jura non antiquauit.

IV. Hierographia simplex.

Digna

Digna Rege sententia, & quæ sententiam exponit libra. Sola enim justicia perpetuat regna & ciuitates.

V. Hierographia simplex.

Insignia sunt Andegauensia: quibus, sibi et posteris æternam pacem optat, à non cruce, sed Christo crucifixo. qui solus dare pacem, cujus rami circum surgentes sunt germina, & seruare potest. Quod autem orbem terræ signent; ad dignitatem facit: Videntur enim cæteros Principatus obscurare.

VI. Hierographia simplex.

Ex Sicilia in continentem imperium protulit Dionysius: & quas proferre aut non potuit aut non voluit, regni ærumnas, familiariũ alicui explicauit. Jusso .n. lautæ mensæ, inter optatas formas, in rosa accumbere, gladiũ repentè, perforata testudine, supra verticem, de seta equina suspendit. Qua hic re expauefactus, cùm oculos à fornis, manus à dapibus cohiberet: furentiq; similis, ex sede, metu exiliret; Rex eum complexus, & leniter arridens: hæ meæ delitiæ, quas vulgò mirantur, & tu antè prædicabas, nec aliæ sunt. eoq; grauiores, quod non tantùm humanitùs; verùm etiam diuinitùs multò atrociora impendent.

VII. Hierographia simplex.

Verba sacra, sed militis gloriosi, non Regis prudentis. si fiducia virium loquitur: et brachio armato, inermis ratione animus respondet. Si verò fiducia Diuini præsidij; nec se nec nos fallit.

VIII. Hierographia simplex.

Non præceps in consilijs Renatus, bouem non equum suis decorauit insignibus: quod ille pedetentim, & hoc Gallicè Rex, eò perueniat: quo hic, si citiùs, non feliciùs. Non malè. quod Gallus, cui nationi innata præcipitantia, sic enim dicatur ille animi feruor, laudi non est. & sæpè exitio. Male, si quis diceret, inter eos, qui natura sunt cunctatiores. Alij enim calcaribus urgendi: alij coercendi habenis.

Prima Hierographia Regum
Hierosolymitanorum, Simplex.

 Gotfri-

Gotfridus quod armis regnum compararat, pace et legibus firmare statuit. ut ex Palmæ pacificæ ramis videre est. & quidem, Volente (pietas .n. manifesta est) Deo.

II. Hierographia simplex.

Ad nos, laudis Amor. Quos? qui licet excelso honoris gradu: altior nullus est regio fastigio) ad altiora enitimur: proferre, inquam nitimur regni limites: aut plura regna occupare. quēadmodùm hîc Capreolus ex rupe excelsa, in eminentiorem, salienti similis prospicit. si Rex non respexit ad Capram Amaltheæ, quam Iuppiter, in cœlo collocauit. Certè Antipatridem, Cæsaream, Ptolomaidem, Tripolim et Berythū vi captas, cum ingenti Saracenorum strage, accumulauit regno. præter Apameam & Laodiceam Syriæ: Carras Mesopotamiæ.

III. Hierographia simplex.

Omnibus gratus si hic fuit, nemo facilè et verè dixerit. Nam etiamsi Deo, ut apparet, apparente cum Stella, Angelo, & optimo cuiq́; habet etiam Virtus, non vir tantùm mortalis, æmulos & hostes. Hoc ex annalibus constat non alio unquam tempore, ita res nostras floruisse Hierosolymis. Instituit Rex ordinem Equitum, qui Rhodum diu tenuerunt, nunc Melitem habent et tuentur aduersus Barbaros. Nec societatem Templariorum & Teutonicorum militum aspernatus est, licet ab alijs institutam. Ita omnium fouens, nullius inuidens virtuti, superauit fortasse inuidiam. ne non tam explodere Symbolum; quàm tantū Regem allatrare videamur.

IV. Hierographia simplex.

Leonis effigiem in conspectu locat. Nec celauit animum Leoninū. Nam cum Saracone, qui Ægyptū, redactis in ordinem Caliphis, occuparat; & successore ejus Saladino, non domi reses, sed Ægyptum inuadens, fortiter magis, quàm feliciter dimicauit. Hinc illud, Cedendum fortunæ. quæ jam verterat ad hostes: non nostra quidem ignauia aut socordia; sed discordia ciuili, ac contentione.

I. Hierographia simplex Regū Hungariæ, Böemiæ, Poloniæ.

Vladislai

Vladislai Poloni audacia ingens contra socios & Barbaros ab Historicis colitur. Quibus si credimus; non tàm falso, quàm ambitiose dictum ab eo est: Me me vindice Hungaria restituetur in pristinam dignitatem.

II. Hierographia simplex.

Ladislaum Austrium, Alberti posthumũ fata ostendêre tantùm regnis hereditarijs. Nam Imp. Fridericus impuberem educauit: puberem mors occupauit. Arcanum regiæ potestatis & voluntatis, quanquam adolescens, celandũ sciuit. Et ut Brutus in ligno cauo, ipse in Danubio profundo, altum celauit.

III. Hierographia simplex.

Matthias ex carcere, imò morte eluctatus penè, de se, Durat, inquit; et, quod non tantùm viueret, sed & regnaret, imò vinceret: Lucet, inquit, licet de Annulo videatur loqui, in cujus pala Adamas. quo non tacitè, inuictum se esse gloriatur.

IV. Hierographia simplex.

Huic natura & fortuna opposuerunt Vladislaum Polonum ex Elizabetha Austriaca, ferocem et ipsum, vel iuuenta, vel judicio Boëmorum, à quibus in regnum, Georgio Boiebracio suffectus est. Grauiter id Matthiam tulisse ferunt, qui cum Austria, Boëmiam spe deuorarat. Vladislaus nihil fortuna aut iracundia æmuli motus regnum suscepit. vel in cœlum, si scancile esset: aut ipse non esset implumis, ascensurus. Nam cum Austrijs, cognatis suis, quodam tempore, Hungariæ caussa, simultates exercuit. Quocirca alatus ille Genius, qui ad apicem & Coronam enititur; Angelus non est; sed cupiditas, omnia, regni parandi & amplificandi caussa, tentandi.

V. Hierographia simplex.

Speculum in theca illæsum, significat animi integritatem, in corpore, quo tegitur, integro. Hoc autem de se voluit sentire vulgò homines: quod antè natus sit, quàm natura cutem pelle tegeret, membrana, inquàm. frustrà. Nam ut ante diem natus; ita & mortuus in fuga. cum Turcis imparatus & imprudens congressus.

VI. Hierographia ſimplex.

Ita conatus eſt aduerſarios pacare. Nam cùm ab altera factione, et ſtudijs Turcarum adiutus regnũ Hungariæ inuaſiſſet Zepuſius, Lupa gentilicia ſignauit Numiſma. fortè hoc non cogitans: illud, quod dicebã, agitans magis. Nã ut Lupa nõ ſuos tantũ catulos, generis pignora alit et lactat, verũ etiã gemellos Martis nutriuit; ita ſe fore, omnib⁹ Hungaris eũdem. nõ his tantũ, qui defenderãt, ſed et qui offẽderãt, demõſtrat.

VII. Hierographia ſimplex.

Maſcula ſententia. Cura Remp. qui regnas. Et cùm alij quietem capiunt, tu vigila. Onus .n. Ætna grauius ſuſtines. Cæteris ſomnolentis: tibi quieto eſſe non licet. Somnus, tùm non ſomnians, apud Homerum, Agamemnoni conſopito ſimile quid in aurem inſuſurrat. Hic Rodolfus loquitur, non tàm alijs, quàm ſibi. imò & alijs rerum dominis. Rodolfo ſuccinit ales Martius, in Lituo diſplodens guttur. et ipſo ſonoro ac Martio. Et dormitis Chriſtiani Principes. Si vos non excitat tuba Imperatoris (ſcio de Rodolfo Alberti filio iſta nos accepiſſe) euoluat è ſtratis, quo, neſcio, veterno graues, aut bello leues, terror Turcarũ.

IIX. Hierographia ſimplex.

Neminem, inquit Ioannes, admitto. Tu intellige, ad regiam poteſtatem, quæ impatiens conſortis eſt. Nam ad Regni Boëmiæ delitias, quoſuis inuitauit, non tantùm admiſit. ut taurus fuerit, qui cum tauro Regem munificum compararit. Præſertim cum hìc non ſit de grege, at ſegete certamen. In paſcua .n. totus eſt diffuſus. Quin et voluiſſe alicui Principum cedere, certis pactis, fama eſt, regno. quo indignior comparatio, & minus vera oratio eſt.

IX. Hierographia ſimplex.

Caſimirus II. cognomen juſti inuenit, cujus colorẽ, multi Principum ementiuntur. Cur quod ſimulant, non faciunt? Nam vera virtus altè radices agit: Simulata, citò areſcit nullo nixa fundamento. Cæterũ Rex ſui ſimiles habere voluit plurimos. Hinc illa Palma aduerſus pondera, exſurgens. ut intelligãt, quos virtutis deſiderium tenet, difficultas deterret: Iuſti, nequidem totum orbem, ſi collabatur, eliſurum caput. Nam vides mundi machina Palmã premi non opprimi. Et ſupra Machinam, qui jam æternitatis index eſt, ſedere mulierem nudam, id eſt, veram non fucatam virtutem: quæ etiam laniat comas, ab æmulis irritata vel exacerbata; ſuperior tamen erit temporis et hominum injurijs.

X. Hiero-

X. Hierographia ſimplex.

Caluaries eſt mortis meditatio: quam Philoſophia, cujus liber ſubjectus, magiſter eſt, plurimùm facere conuincit, ad regiã cupiditatem comprimendam: & conditionem humanam, varijs caſibus obnoxiam, ſapienter conſolandã. Igitur non injuria, ex cerebro, lampas lucet: quæ de oculis vanæ aut impiæ mentis, caliginẽ depellat. Quid agis? Eram, quod es. Quid moliris? Eris quod ſum. Quantò rectiùs, mortalis cum ſis, mortis memor, Deo pareres immortali? Symbolũ .n. latinitate donatũ, nihil aliud vult; quam nos meminiſſe in tempore, juſti judicij Diuini.

XI. Hierographia ſimplex.

Ceruã Hercules, quod Dianæ ſacra, nec in certamine violauit. Et quanti Trojanis conſtitit, cicurẽ pro fera in Latio imprudentibus ſauciaſſe? Hæc Bona vel fando acceperat, vel legendo didicerat. Induit igitur Ceruæ perſonã, Regina cum eſſet: capiſtrũ .n. maritale, imò regale eſt. quo deuincta Regi Poloniæ, aut hinnuli potiùs, ætatẽ tùm virentem et vigentẽ non celans: et ſub arboris pacificæ, Maritũ pacis cuſtodẽ intelligẽs, umbra, Nemo me tangat, inquit. quod ex Petrarcha. Tutaq; inter exteros vixit reuerentia maritali. Mortuo marito, fuerunt, qui ſimultates ſererent, ac fouerent: inter matrem et filium. quæ cauſſa fuit in patriã, cum detrimento filij, reditus. Quod exemplũ documento ſit Regibus et Principibus, quadruplatores, regiæ peſtes, ab aula abigẽdi, ignauũ fucus.

XII. Hierographia ſimplex.

Inſigne Regum Poloniæ, Aquilæ quædam ſpecies eſt. Et receptum eſt, inſignia referri inter Hieroglyphica. nec malè: redeunt .n. unde originem ſumſerunt. Mirum igitur non eſt Aquila Regem delectatum: & quod ſtudioſus eſſet pacis, ea: quæ pacem, parta victoria præſtaret. Hanc autem oculus obijcit, quem roſtro tenet, ſurculus palmæ. Iam fulmine Aquilam non tangi Plinius aſſerit. Hic quadrifariam coruſcans fulgur Aquila non pauet. id eſt, quem jam dicebam Aquila delectari, iratos & armatos vicinos fert admodum ſedatè.

XIII. Hierographia ſimplex.

Vni Sigiſmundo ordine duas elocauit filias Imp. Ferdinandus, infelici utramq; fato. Catharina Anchoræ ſacræ, id eſt Cruci Chriſti innixa, velut ſcipioni, in Deo (inquit) ſpes mea. Nihil facilius dictione. Sed multi ſeſe impediunt in executione. Quis .n. in Deo verè ſpem collocat? et non potius in bonis caducis? imò malis perennibus.

XIV. Hierographia ſimplex.

Nympha hæc, aut ſi qua Nereidum, quã Triton, quò neſcio tranſportat, prioris conjugis ſororem repræſentat: eamq; jam viduo Regi deſponſam. Fortunæ .n. inquit, omnia committo. in regnũ alienum, ſola Regis fide nixa, tranſiens. haud ſecus, ac qui, fragili vitam et fortunas committentes rati, in vaſtum ſe, procelloſumq; dedunt mare.

XV. Hierographia ſimplex.

Quos hîc ſubjectos Soli cernis; oculos eſſe mihi perſuaſit, qui ſcalpſit. Videre profectò oculorum eſt. Sed quid ex capite euulſi videant, non video. Dicit autem Rex: Non cognouerunt præſentem lucem. Eruit igitur Rex? Non cadit in tantum Regem, tanta crudelitas. Nam qui non cognoſcunt; erudiendi ſunt, non necandi. Pœna eſt præfractis & obſtinatis ingenijs: Mitibus ad pœnitentiã receptus. Ego maluiſſem veſpertiliones eſſe, non quod alia deſint animantia, quæ lucem fugiunt. Sed quod veſpertilionum temeritas noctu inualeſcit. Tentant aërem, quos vix tellus ſuſtinet. Et volitans, ſi Plinio credimus, geminos pullos ſecũ deportat, ſui ſimiles, egregia genetrix. Iam Alciatus debitores, ſcribit veſpertiliones appellari, quod interdiu latitent: noctu prodeant foras. Si obæratos, veſpertiliones rectè appellamus, qui metu creditorum latitant; cur non damnatos omnes? aut audentes damnanda? Noctu .n. inuolant in bona bonorum: aut vitæ dolum parant, vim intentant. & majori longè, quàm illi, licentia graſſantur, increbreſcentibus tenebris. Cæterùm ſiue ſint oculi extra corpus, aut in corpore tenebricoſo; Rex queritur, de temporis ſui et ciuium maleuolentia. Semper vulgò homines, mutationes rerum quærunt: & Principibus, malè, ſi nequeant facere, dicunt. Horum liuidos oculos Rex indignabundus perſtrinxit. Quamuis enim Regum ſit, teſte magno Rege, bene facere et malè audire; dictu tamen mirum eſt, ut leuiter dicta, iniquè ferant, et grauiſſimè frequenter puniant. Iam tempus, quo Henricus ſecundus, in Gallia regnaret, in nouatores rerum illapſum eſt. quorum cauſſas dũm cognoſceret, in tanta claritate, nõ potuit obſtupeſcere tantã, ac tam denſam caliginem.

XVI. Hierographia ſimplex.

Papauera ſomnium conciliant: regni curæ depellunt. Illorum manipulum, & hujus ſignum vides. Symbolum ut parum latinum eſt; ita rudioribus non obſcurum. Italicum eſt.

XVII.

XVII. Hierographia ſimplex.

Mordet Regina hominem, non de plebe aliquem; ſed qui amorem ſimulans, maximo & incredibili mœrore eam conficeret. Nam Crocodilus, quem interfecit, huic illacrymatur. Unde tritum ſermone vulgi prouerbium: Crocodili lacrymæ.

XIIX. Hierographia ſimplex.

Tres coronæ, totidem regna manifeſtè ſignificant. Et quid certiùs, quàm cœlitus dari ſublimia? cùm nihil boni ſit, quod non à ſummo illo et æterno Bono, veluti perenni fonte manet? Erat Sigiſmundus eo tempore, Rex Poloniæ & Sueciæ. Et erant, qui illi Moſchouiam deſponderent. Ipſe fortaßis regnum cœli ſuſpexit.

I. Hierographia ſimplex Regũ Daniæ & Succiæ.

Fides rara eſt, inquit. & fortunam vel occaſionem in pila volubili ſtatuens, ſentit hominum pleroſq́, leues, ventoſos & inconſtantes: qui ut illa velum cum vento, cum fortuna animos mutant.

II. Hierographia ſimplex.

Regni inſignia, Corona, globus, ſceptrum, enſis Regibus aut calculis aut natalibus obueniunt; ſed niſi à vigilantibus, non ſeruantur. Certè nec nauis oſcitante hoc, qui clauum tenet.

III. Hierographia ſimplex.

Deus dat, cui vult. Quid bone Rex? Sceptrũ, inquit, quod de cœlo vides, pendêre. Sed mi Rex, hujus tibi ipſe ſi fidem facere potuiſſes, non è regno in carcerem illapſus, vitam cum morte commutaſſes. Cæterum non regni modò, ſed omnium bonorum, inter quæ, fortunæ bona, inſimo ſunt gradu, Dator & præbitor eſt, rerum omnium dominus et omnium dominans Deus. Quod ad laudem Dei corollarium eſt; apud ſtudioſos Diuinæ laudis non neceſſarium: patet enim ut ab uno fluere numerum omnem; ita unum et ſummum Bonum, eſſe cauſſam & originem bonorum omnium, corporis, animi, fortunæ. Et quæ his anteſtant, cœleſtium, immortalitatis & beatitatis Animæ.

IV: Hie-

IV. Hierographia simplex.

Nequidquam, nisi emisissem. Militaris vox Regis ut apparet, acris in bello, & prudentis in foro. Frustra certè in pharetra sagittæ custodiuntur: ni, cùm opus fuerit: exemtæ vibrentur. Et cui usui sunt Regi ignauo. et, ut iumento, virium suarum ignaro, vires? viri? exercitus? classes? regna? ciuitates? Ac quod vox Regis latiùs audiatur: quia vecordi scientia? imprudenti, rerum et Historiarum cognitio? Nil magis, quam impudicæ; forma: latroni vires: prodigo res. & si quid boni alijs aliud, quo non rectè norunt uti. Ita à Regibus erudimur.

V. Hierographia simplex.

Aquilæ cum Dracone bellum esse perpetuum Plinius narrat. Nec opus est teste. Obseruatur enim & demonstrationi perspicuæ, congrua est ratio. Uterq; enim virium fiducia alteri, & quidem propter pabula, quæ Draco non tantùm infestat, verùm etiam funestat, natura inimicus est. Atrox igitur bellum sæpe exoritur, et quidem in aëre, crediderim, ut animantibus & inanimis voluptati sit. Cùm illis Aquila, his etiam Draco infestus sit, & contactu fædet omnia. Hujus rei non ignarus Rex, Aquilam cum Serpente committit. hostium aliquem notans, quocum bellum gereret. non cum Dracone, licet et hic Serpens sit, atq; appelletur. quod hostem viliorem duceret, licet strenuum, quem cum Dracone compareret.

VI. Hierographia simplex.

F. quod S. complectitur est Friderici Filius. Arctoi .n. Patronymica habent non nomina aut cognomina, plane ut Græci, præter paucos. Quid enim aliud? Æacidæ, quam Ajacis? Pelopidæ, Pelopidis filij? Christiernus autē III, erat Friderici Filius. Son, .n. ut Danis ferè, quē admodum Germanis Filius. Hæc de Hieroglyphico. Gnome vera est. Nam pietas in parentes, nō regna tantùm firmat, verùm etiā familias beat, ac perennat liberos. Debebat autē præ cæteris parenti Christiernus plurimū. Nam Rege, propinquo ac domino suo, in exiliū exacto, regnum Daniæ occupa[r]at Fridericus.

Prima Hierographia Regum

Nauarræ, Simplex.

Pallas

Pallas videtur belli simul et pacis insignia præferre. quod Regi prudenti libera ferè electio sit. Nam parcit minori: cedit majori. Carolus bellum paci præferēs, fortasis parùm honestæ, aut nimis cupidus armorum: Requies, inquit, hæc certa laborum. Quæ? Arma, arma, hinc inde posita. Si in labore requiescunt Reges, quandò tandem quiescunt? Nunquam: Imperatorem enim stantem mori oportere dicebat, Vespasianus Imperator. Licet ab eo Carolus dissonet. Nam ille non armis tantum occupari Principem, regium ducebat; verùm etiā legibus. Sed animus militaris extra bellum, castra, aciem, nullam vitā ducit. Hinc Alexander metuere: ne ocio torperet, subacto orbe terrarum, & illum lubenter audire: qui innumerabiles esse Mundos asserebat.

II. Hierographia simplex.

E nauali erumpit nauis: solent .n. nauigia in naualia hyeme subduci. et succlamat Rex, sub Sole, id est, in alto: sub umbra, id est, tecto: sed quid clara obscuro? virens: id est non situ putrens, aut dilabens vetustate. Se, inquam, clamat, licet, ut nauis, fortunæ fluctibus jactetur, nec aduersis frangi, nec prosperis extolli; sed patientem quietis esse juxta ac laboris. si per hostem liceat.

III. Hierographia simplex.

Duæ urnæ, altera ignem efflans, altera aquam effundens) duo hominum genera in scenam introducunt. quorum alij in cœlo, mente versantur: alij in terra hærent, nō corpore solum; verùm etiam toto animo, in agendo occupantur. Neutri quidem reprehendendi, si studijs moderarentur. Prudénter enim Plato, cum Musica Gymnasticen conjungit. Et Socrates Philosophiam è cœlo reduxit: & inter homines, hominum sapientiam collocauit. nō modò, quod scire vires pæne amittat et torpeat: nisi scire te, alij sciant; sed quod theoria, utamur enim eorum vocibus, à quibus accepimus, si non in praxim transeat, mutilis, imò et manca sit. ac ut in corporibus ociosis accidit, suo cùm vigore, tùm nitore destituta. Jam capere videor, quod urnæ non capiunt. Quid autem vult Rex, cum ait? Par obitus. Non aliud, quàm Rex & Propheta Dauid: Stultus & sapiens peribunt. Mortales inquam esse, omnes Mortales. Nam fama post fata in terris: et sedes extra terras, differunt.

IV. Hierographia simplex.

Cœlo Septentriones, Mari cymbam aut lembum cernis ſine clauo, velo, remis, remige. Horreſco cernens. Nam ſi qui in carina forte cubat; quanto cum periculo, Deus bone, cubat? Etenim ſatis à ventis & procellis, roſtratæ naui & rebus omnibus inſtructæ, periculi eſt. Majori animo Rex: Quo fata trahunt, ſequar, inquit; ſi tamen magni animi eſt ſponte ſe in diſcrimen conijcere. Aut non intelligimus Regem: qui non fortunæ temerario arbitrio ſe permittit, quod nauim compegit nobis, & in naui, agitationem animi et rerum ſuarum exhibet; ſed res ſuas ac vitam Prouidentiæ commendat Diuinæ. Si hoc ſentit; ego à Rege non diſſentio. Prudentiam enim noſtram mancipare Diuinæ Prouidentiæ jus et fas. Incidunt etiā ea tempora, ex quibus ſolus nos Deus eximat. Me certè à Regum poteſtate, ſolus Deus, regum Rex liberauit. quod ſemper gratè refero: hìc præterire nequeo.

V. Hierographia ſimplex.

Columbas ſimplices natura genuit, & ſocij amantes, ut ſtudioſas pullorum. Hinc columbæ nomen, cujus ſpeciem gerebat, ad ſponſum Iana detulit, priori columba orbum: & ſponte ſub plagas, id eſt, in mariti poteſtatem concedit.

VI. Hierographia ſimplex.

Caluaria cum Angue, quem ex cadauere naſci tradunt, mortem hominis vel cæcis oſtendit. Regis vox audax: Nunquā te timui. Chriſtus enim mortem expauit, non ignarus, quid eſſet, ſeparatio Animæ à Corpore. Nec contemnere pænam peccati: nec nimium angi neceſſitate, hac enim conditione nati ſumus; humanū eſt. Hìc ſcio quid audiā: Non philoſophari Reges. At quid magis regiū. Non mediusfidius delirare.

VII. Hierographia ſimplex.

Et hercle ſenſu ſimplex. H. enim Hieroglyphicon eſt, & clarè reſonat Henrici nomen. Diademata circum fuſa, boni ominis cauſſa ſunt. Nam vix unius regni erat potens.

VIII. Hierographia ſimplex.

Annulus perennitatem: pala ſplendorem ſignificat. eſt .n. circularis ille: hæc adamantis. Significant, inquam & pollicentur Regi ac Reginæ

Reginæ Nauarræ. quorum virtutes, Mysta hic, cum clarissimis cœli luminibus comparat. Pollicentur, inquam, simul id est ambobus, semper et sempiterno cōnubio constrictis. Et quod circuli extremitates, cornu copiæ instar, in pala coëunt; satis patet, quanta rerum ubertas, ex felicitate connubij regalis, in uniuersam multitudinem sit redundatura.

IX. Hierographia simplex.

Margaretæ Valesiæ oratio ad Regē Nauarræ, verbis succincta, regrauis & prolixa est. Me ambiens, non secutus es, inferiorem genere. ne quid grauius addam, sed Regibus Galliæ satam et genere coniunctam. Abrumpo orationem. ne oratio, exprobratio sit: aut muliebris cauillatio. Marito viduata & dictum seruauit, & confirmauit facto. Caltham enim auro puro insculpsit: & in puram putamq; materiam, amoris sui constantiam incidit. Nam ut Solem aureum, flos aureus sequitur: eoq; oriente oritur: occidente occidit; ita se occidisse cum marito, præ se fert: nec lucem aliam exspectare, quàm qua maritus è tenebris resurget. Hic autem est Iesus Christus vita mortuorum, lux viuorum, salus beatorū, spes ærumnosorū. Hæc nos Regina docet. quantò potentior fortuna, quæ nos cùm beat, dementat) tantò imbecillior sexu. & lasciuimus. O nos miseros! Me miserum!

X. Hierographia simplex.

Lilium et Bellis, à Dioscoride illud, hæc à Plinio describitur. Mystæ Lilium florem regium asserunt, proceritate adducti. sed & colore. Nam si rubet, Regem decet: si albet Reginam. Reges Galliæ usurpant in Triade, nō absq; singulari mysterio. Hìc ex uno lilio, geminæ Margaritæ ascendunt: alludit enim Mysta ad totidem Reginas, eodem nomine, ut virtute insignes. Herbaria enim Margarita, Bellis vocatur latinè & bellius flos: Grecè βέλλις, quasi βίαλλις: quod algore hyberno inuictus, quasi vi rediuiuus in auras irrumpat. Quid Margaritæ herbareæ, cùm Reginis Margaritis commune? Hoc commune, imò propriū et peculiare: quod ut illa fert, imò vincit hyemis vim; ita hæ superant, potestatis licentiam: & imbecillitatem sexus.

Prima Hierographia simplex
Regum Austriæ.

 In Ægy-

In Ægypto certamen ortū fuiße Herodotus narrat, de potentia Deorum. Vulcano palmam magna pars tribuit: quod ignis latè populetur & vastet omnia. Huic illusit, et opinionem sectæ extinxit; qui congressus cum igne, informi statua, sed ventre projecto, atq; fistulato (Cera enim quæ erant foramina obstructa diffluente, vi caloris) ignis, aqua, qua venter testaceus tumebat, suppressus ac quasi suffocatus est. Minori compendio Rex, ut Regū edicta & dicta vehementiora sunt, ostendit, facibus in aquam conjectis, elementorum, non Deorum (Christianus enim est) Aquam eße potentißimam. Et de Elementis quæstio à Poëtis mota à Pindaro inter cæteros, à Philosophis excepta et subacta est. Quid ambages quæro? & non respondeo, ad Regis propositum? Omnia vincit Aqua. vincat. quid tùm posteà? Calore cor tumet: frigore subsidit. Non est aqua, mihi credite, quæ judicio Regis vincit omnia: quid enim ad Regem elementa? quorum natura et investigatio, ad homines ociosos pertinet; sed patientia, quā lentæ aquæ frigus aqua clariùs haurit: aut quid rerum & hominum victrix? Sapientia herclè non est: ubi non est patientia. Hujusmodi Reges cùm habemus; quid parentes desideramus? aut magistros quærimus? Benè olim dicti sunt Magistratus, qui Remp. tenebant. Regebant enim & mores.

II. Hierographia ſimplex.

Leo manibus hastam tenens, ferienti similis et iracundo, Væ illi, inquit, quem feriam. Nondum tamen jaculatur: et dum hastam mordet, iram refrenat. Quæ hæc imago? cujus sententia? Gidelberti Regis Austriæ sententia: et animi ejusdē Leonini imago. digna Rege. Irasci .n. peccatis Regem decet: sed tardè succedere ad vindictam. & generositatis suæ non oblivisci: cùm recordatur imbecillitatis aliorum.

Prima Hierographia Regum
Cypri, Simplex.

Aquila ad rapinam: Lepus ad prædam videtur nasci. Et hunc venatur illa, à ventre stimulata. quoties autē capit, despuit, non pari hoste congreßa. Hoc autem à magnanimitate proficiscitur. Et Regem fortaße puduit, quos, non conijcio, imbelles hostes bello subegiße.

II. Hierographia ſimplex.

Pyxis

Pyxis Hesiodiana exhalauit omnia: nec quidquã reliqui fecit miseris Mortalibus præter spem. quæ licet sæpe fallat, semper nos comitatur: & non discedit, quàm ubi conclamatum est. quod quandò fiat Aristoteles alicubi docet. Hæc Iacobum Regum Cypri ultimũ lactauit diu vana. Et ipse nec spei vanitatis, nec conditionis humanæ imprudens, arbore sterili & arescente, animi sui sententiam, quasi bilem euomuit. Nam quod gaudiũ, cujus radix, spes est? incerta? fallax? & illudens sæpiùs nobis? quàm nobiscum colludens. Miseri mortales. Nam cùm speramus; timeamus simul, necesse est. Animo igitur non constamus, sed jactamur. & licet speremus magis secunda, quàm metuamus aduersa. quod non est prudentis) animus vacillat, et spe pendemus. ut spe frustrati, majori ludibrio simus inimicis.

Prima Hierographia Regum
Burgundiæ & aliorum, Simplex.

Somniorum Macrobius quinq; genera distribuit: et me repetendi, te, lector, hic legendi onere leuat. Non semper nos ludi insomnijs certum est. Ego in Suecia cum essem in custodia, & nulla humanitùs fulgeret liberationis spes; somniaui cùm finem tùm ordinem. Nec hîc dicerem, de Regis somnio dicturus. Sed cogit non inuitum, Rex regum Deus, qui me solus restituit in libertatem. Cæterùm Rex Burgundiæ Contramnus, de venatione fessus, et præuentus tempore, in saltu alicubi cubans, cum armigero, dictu mirabile, somniat se subire specum: & istic gazam ingentem, magni pretij inuenire. Hæc videns, æstuare, mouere, voluere sese. ut animi affectum, corporis motus sequitur. Armiger aut nondum consopitus, aut motu heri experrectus, egrediens ex ore herili, minutum quadrupes videt. hæsitare autem, & vadum quærere, ubi ad riuulum pluuia aqua fluentem venit. Miraculo rei is attonitus (luna pernox erat) et misertus animantis, gladio districto riuulum sternit. quem transiens animans aut anima domini, in spilæũ proximum, hiabat foramen exiguũ, ingreditur: nec multò post regressum per os herile in herũ sese recipit. Quo viso consternatus exclamat armiger & Regem excitat. Rex ad se rediens somnium, armiger visum commemorat. Diuinum, ut erat, id ostentum ratus Rex operas tempestiuè cogit: & perfosso colle, subjectaq; specu thesaurum inuenit. quem non in regiæ delitias, sed Dei honorẽ vertit. Ædes sacras à fundamentis erigit: aut vetustate collapsas restituit. Fabulosum sit, quod vera

narrat Historia. Pium est, sic uti à Deo datis facultatibus. A quo .n. accepimus, grati animi est, bona ei referre accepta.

II. Hierographia simplex.

Sicambros Bassanus imperio tenuit, et jure gubernauit. Nam et in filium capitali supplicio animaduertit. superante, amorem patris, reuerentia juris. Cùm prodiret in publicum, apparitor ensem strictũ flagro inuolutum antè ferebat. terrori sontibus; insontibus solatio. Hæc res vel à Rege in tabulas relata: vel admiratione Iusticiæ, Regis memoriæ, à posteris consecrata. Nam Symbolum ex Æneide Virgilij sumtũ nemo ignorat: Discite justitiam moniti, et non temnere Diuos.

III. Hierographia simplex.

Draco Mystica disciplina Sabasiorum, Iouem repræsentat: quod hac specie, stuprum obtulerit Proserpinæ: Romanorũ verò non occulta sapientia, poscit vigiles & semper in actu milites. quod ea natura sit. Hinc ab illis ut Deus colebatur: ab his inter signa militaria. quæ sanctius colebant quàm Deos. Hic igitur manibus orbem, siue manus unguibus, tenaciores enim sunt, tenens, admonet pari virtute custodiendum esse imperium, qua comparatũ. Nec immeritò. Nam nisi multis excidit: hisdem artibus seruatur, quibus paritur regnum. Quid sententiã fundo? Ipse Rex, cum Poëta loquitur: Non minor est virtus, quàm quærere, parta tueri. Cui si quidquã credimꝰ; fortunæ est quærere: artis seruare.

IV. Hierographia simplex.

Leonem, de tribu Iuda, Christum à Mystis appellari & scimus, & diximus. Hic Leo, non alius crucem tenet. Quid igitur non, ut Leo, injurias vindicat? Quod à patientia dictus sit Leo. Et profectò, Philosophorum, non Christianorum modò sententia majoris animi est, ferre, quàm inferre injurias. Lege Platonẽ. imò hinc Regem: quid .n. intra cancellos me non contineo? Veritas persuadet. Nam ubi veritas fidem facit; vis, quæ plerumq; injusta est, hic non est necessaria.

SOLI DEO LIBERATORI MEO
GLORIA.

Candido Lectori

AEg. Sadeler.

HAEc nostra Isagoge est, tantopere à multis expetita. breuis quidem, ne quem alijs rebus occupatum remoraremur; sed facilis: res enim enodata, nec verbis obscurata est. Quod si cui uberior; gratior oratio est: & huic geretur mos Tomo secundo. qui proximo mercatu Francofordiensi, juuante Deo, in lucem prodibit. Ac ut hic cauimus, ne caliginem offunderent styli angustiæ; ita operam istic dabimus: ne copia fastidium pariat. Sunt autem Symbola Cardinalium, Patriarchôn, Magistrorum Ordin. Sacræ Militiæ, VII Virorum, Archiducum & reliquorum Principum Sacri Romani Imperij. quæ cum Mystagogia sumus, si modò scenæ operam nostrã probabimus, quam satis probatam, litteratis & principibus Viris scimus, publicaturi. Nam multitudo est, quæ rem laudabilem, qua ego non pascor, quæstuosam facit. Et quid scena, ab arcanis Principum abhorreret, curiosior cum sit natura? Non tamen vulgamus ea, quæ rimari malignitas solet: sed quæ cognita, Principum gloriæ, & utilitati omnium conducunt. Nihil enim aliud est Hierographia, quàm præclara institutio Magistratus. ut si præcepta non moueant honestate; Præceptores flectant maiestate. Vale.

Errata Typographica sic corrigenda.

In tit. Cæ. lin. 4.	lege Cæs.
Fol. 4. col. 1. paucos. lin. 19.	paucis.
Fol. 6. col. 2. taiecta. linea 4. finali vel à fine.	traiecta.
Fol. E. Cux. lin. pen.	Crux.
Fol. 7. col. 1. deflectrunt, lin. 6. fin.	deflectunt.
Fol. E. col. 2. superiore, lin. fin. 3.	superiorem.
Fol. 9. col. 2. pijs. lin. 11.	pie.
Fol. 13. col. 2. iudicium. lin. 2. fin.	indicium.
Fol. 21. col. 1. rliquam. lin. 7.	aliquam.
Fol. 22. col. 1. finibant. lin. 27.	finiebant.
Fol. e. col. e. fororum. lin. 29.	sororum.
Fol. 27. col. 1. ardentiùs. lin. 3.	ardentiùs.
Fol. 28. col. 2. mihi in venit. lin. 20.	mihi in mentem venit.
Fol. 13. col. 2. astragatis. lin. 17.	astragalis.
Fol. 36. col. 1. Caluaries. lin. 2.	Caluariæ.

INDEX ALPHABETICVS, CVIVS PRImus numerus folium indicat ubi figura reperiatur, alter ubi figura explicetur.

A.

B.

C.

Albertus Carolus

Eduardus

Gotfridus

Rudolphus

INDEX SYMBOLORVM.

Ascendit In

Fugam Victoriæ

INDEX.

Fecit

FINIS

SYMBOLA
uaria Diuersorum
PRINCIPVM
Sacrosanc Ecclesiæ
& Sacri Imperij
ROMANI.
Cum uberrima Isagoge
Iac. Typotij Familiaris
Aulæ & Historiographi
Sacræ Cæs. R. Q. M.
TOMVS SECVNDVS
PIETAS.
ÆTERNVM BONVM
IVSTITIA.
FELICITAS CIVILIS
Deo soli gloria
VNICVIQVE HOMINI SVVM
RELIGIO
POLITIA
Ex museo Octauij de Strada Ciuis Romani Symbola desumpta sunt
CVM PRIVIL. SVMMI PONTI ET SAC. CÆS. M^{tis}
... Praga

ILLVSTRISSIMO AC REVERENDISSIMO PRINCIPI ET DOMINO, Dn. FRANCISCO A DEITRICHSTEIN, MISERATIONE DIVINA S. R. E. TITVLO S. SILVESTRI CARDINALI PRAESBITERO, EPISCOPO OLOmucensi, Regalis Ecclesiæ Bohemicæ Comiti, S. C. M. Consiliario, &c. Principi ac Domino suo colendissimo.

CVm, ILLVSTRISSIME ET REVERENDISSIME PRINceps, Symbolorum Heroicorum Tomum absolvissem alterum, eum cuinam dedicarem deliberanti, Tu mihi occurristi, non solum loco excelso natus; sed ingenio quoque sublimi prædìtus; avitis propriisque, germanis virtutibus clarissimus; ideoque CLEMENTI VIII, PONTIF. Max: & RVDOLPHO II. IMPERAT: charissimus; Purpuratos inter pietatis splendore nitens; inter Senatores verò judicis dexteritate eminens; verè Heros. Hujus igitur fœlictatis Tuæ maximæ, ut, cum Summis quibusq;, ne nimium etiam congratulantem admittere, hancque compellationem & dedicationem voti & ominis boni nomine institutam, accipere digneris, iterum atque iterum rogo. Vale.

Illustriss. Vestræ
Celsitud:

Servus obedientiss.

Ægidius Sadeler.

FRANCISCVS A DIETRICHSTEIN PRAESBITER CARDINALIS
S. SYLVESTRIS EPISCOPVS OLMVC
INOPEM ME COPIA FACIT.
Gratia quę Cęlo quę Roma et Cęsare venit
Poma arborq; tibi. et Symbola clara volant

HIEROGRAPHIAM, VT PRIori Tomo, usurpamus, pro integro Mysterio.

CVIVS PARTES SVNT HIEROGLYPTON ET SYMBOLVM.

Id est.

Pictvra et Scriptvra.

SVNT AVTEM

Hierographiæ Cardinalium	XCVII.
Hierographiæ Mag. Ordinis S.Ioan:	IV.
Hierographiæ Patriarcharum	VII.
Hierographiæ Electorum	XIV.
Hierographiæ Archiducum	XXV.
Hierographiæ Princip: Imperij	XCVI.

CANDIDO

CANDIDO LECTORI
S. ÆGIDIVS SADELER.

EN mitto, quæ promisi Symbolôn variorum, Tomum secundum: & in Symbola, Mystagogi nostri Isagogen. Ac, quod aliis alia placeant, majusq; sit animi, quàm palati fastidium; paullò, quàm prioris Tomi, copiosiorem. Nec accepis modò, ut recepi, fluentem rivis verborum, in tanta rerum luxurie. atq; abundantia; sed & interjectam imaginibus. quod passim quæri inaudivissem. Ego quidem disjunxeram; ut sua cuiq; libera esset conjectandi ratio. Cùm autem nostra malle habere in promtu, quàm sua proferre in medium, plerosq; intelligam; consilium mutaui, ad vestrum velle & volupe. non secus, quàm nauta velum ad ventos volvit & revolvit. Iam ne quis studiis Principum Ecclesiæ & Reipub. à lectione operis deterreatur, ut tempestate & procellis adversis, multi à navigatione, sulca hoc nostrum mare, omnino securus. Nescium enim est irarum & contentionum. Tàm placidi animi Mystagogus est. Et materia non est litigiosa: quæ Remp. sanctis legibus, Principes bonis moribus informet. parentesq; horum exemplo ex belluina vita eximat, & inserat in humanam. jucunda magis narratione, & faceta comparatione; quàm severa, qua mens generosa frangitur aut irritatur; non flectitur non eruditur, castigatione. Quid me & te fatigo, labore non necessario? Purgent opera sua, qui ea inquinarunt. Tu lege & judica. Nam omnium candidorum censuræ, me subijcio. Vale. Pragæ Anno Christi 1602. Idus Martij.

Idem Eidem.

Vix ad hujus Tomi Hieroglyphica Mistagogum suum absolverat Jacobus Typotius, cùm (ecce) fatis concederet; ità ut in duobus, qui restant, alium ipsius vices subire necesse sit, cujus operâ tertium iam adorno Tomum, quem exspecta. Iterum Vale.

I. HIE.

Cardinales S. Romanæ Ecclesiæ

Alphonsus infans Portugalię Presb: Cadinalis S. Xysti Frater Jo: III.

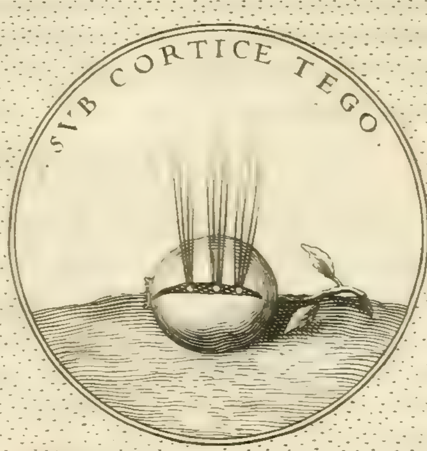
Henricus Presb: Cardi IIII Coronator. Episcop: Zagitanus Frater Jo: III. Re Por.

Ludouicus Aragonius ex regio sanguine ortus. Diacon: Card: S. Xysti.

Theobaldus Arragonius presb: Card: S. Sabinę. Episcopus Valentiæ.

Carolus Arragonius ex regio sanguine Diaconus Card: S. Mariæ.

Carolus de Vendosme Gallus nepos. Regis Franc: presb: Card: S. Sabinę

CARDINALIVM.

ESse in Hierographia, plus in abdito, quàm promptu, vel ex hac prima Purpuratorum, satis patet Nihil Symbolo manifestius, nihil notius Hieroglypto. Quid autem velit Cardinalis, non omnes peræq; intelligunt facile. Erunt enim qui contendent, esse desperantis: erunt qui sperantis. Nec deëst causa discrepantibus sententijs. Pedum destitutum desperantis est. Statutum, non abiectum, sed fixum, est sperantis. Atq; in hanc me sententiam, cùm rei veritas, tùm auctoris dignitas inclinat. Nam qui terram & mare cernit, & audit, ut nihil iuvat; ex Pedo non difficulter colligit, Virum non minus pietate, quam genere insignem, certiori loco spem, quam humano collocasse. Non enim ille tumulus, in terris licet, terreus est; sed eius, qui in terris versatur, spes celestis, cuius si cui fidem non facio, is oculos tollat: & videbit manum, cum manubrio; non esse humili aut presso loco, quanquam non elato, sed humili animo, Celum adiatur. Alfonsus igitur, in regia familia natus, & Rep: Romana constitutus, secundum rerum variarum usum, ac tædium omnium, cum actum ageret, hoc egit, quod videmus, & pedum siue scipionem imo pedem, certo loco fixit. Quis ille? Spes in DEum. Hic enim ut cetera deficiant, facit, quæ rogatur, imò supplicia sæpe nostra placabilitate & gratia anteuertit: si ex re nostra est, cuius causa & nos ipsi, & alios fatigamus.

II. HIEROGRAPHIA.

Videre & hîc est omnia vulgo nota: audire non ignota his etiam, qui à limine viderunt Latium. Ab auribus incipio: Bonæ spei Neutra vox obscura. Ad oculos venio. Libram, qui unquam vidit, simul ac videt, norit. Ita de ansa, iugum: de iugo bilances pendent quod æque, non ita apparet examen. Apparet tamen cuiuis Libram esse. Nec quisquam est tam cæcus, qui non videat, sublibra corbem decerptarum, cum frondibus, frugum multijugum. Quod autem Cardinalis non sit propola, dubitarit non iniuria quispiam: quid ad libram corbis? Deinde, cum bonæ & spei, voces tritæ sint, hiulca autem oratio; nota etiam ignoramus: cogimur saltem circumspicere, quó referantur, aut, ad quem pertineant. Ego ariolor spectare ad ipsum Cardinalem, videor enim dum hæc meditaretur, mussantem audire. Multi & multa me spe mea fraudarunt, vel quod rara hominum fides sit, rerum omnium perpetua vicisscitudo, & instabilis conditio: vel quod ego ea statuerim firma, quæ erant infirma, & his fiderem imo palpandum dederim, qui rei meæ gratia, verba, mihi darent, grata magis, quam vera, Maior itaq; in me residet, quam in alijs hæreat culpa. Quid me miseror? aut alios criminor, mutanda consiliorum ratio. Et nihil optandum, quod iustè non licet. Consilia iusta & modesta, bonæ spei sunt. Iusticiæ libra est. Modestiæ Corbis. Non satis autem est deliberationes nostras, iustas esse: nisi & sint modestæ, imò hoc antè etiam, quam illud cogitanti, primum occurrat. Nam sibi quisq; prauo ingenio aut instituto, longe plus iusto indulget.

Hinc

Hinc illa non in homines tantum, verum etiam in Deos immortales, indignatio Animi insolentis, non a ratione profecta, sed cupiditate stolida, inani, molesta. Quid enim huic cæno debetur? Non præmium sed pæna. Hæc enodatio Hirographiæ, digna est Principe Viro, Cæterum & bonæ spei annona est: quæ in iusto commercio versatur.

III. HIEROGRAPHIA.

Vitem dictam Varro putat, quod ad vuas percipiendas inuitet Vinosi, quod sitam in ea vitam existiment. Nec abs ventre omnino, quibus vivere est bibere. Si Vino tantum mergeremur, Nunc vitis latex non est, quod Vinum hordeacium Herodotus appellat. Et quot alia sunt poculenta? quæ non tantum ad sitim, necessitatem, verum etiam ad voluptatem & furorem hauriuntur? Cæterum Vlmo maritatur propter raritatem foliorum, ipsa Luxurians vitis, cùm pampinis, tùm capreolis, in quas nuptias intentum M. Ciceronem, non solum spes generosæ sobolis verum & culturæ suauitas, naturæ dexteritas oblectant. Ita clauiculis, veluti manibus, maritum circumplexa, felicitate sua gaudet, & quasi alacritate diffunditur. Hinc iste frondes, instar porrectæ frontis, quas vinitor coërcet, &, ut prudens gubernator, plebem à luxurie ad moderationem, ipsam castigat, ac cogit à frondibus ad fruges. Quid igitur se ipsa sustinet? ut in Symbolo est? Quod in nuptijs, unum ex duobus fiat. Non se vitis sustinet, sed vitis & ulmus, siue, ut in connubio maneam, ulmi vitis. Accedit cura Vinitoris, sed qui adiuvet, non afferat naturam. Quod verò, ad cælibem, nuptialis Hierographia? Aragonius est, regali prosapia Lodouicus. Inter purpuratos coöptatus, veluti in aliam familiam transijt. Atq́ hinc est, quod gentilibus sua remittens, & de jure suo cedens, audacter dicat. Res Lodovici vestri, vobis habetoté: Nam se ipse sustinet, jam Ecclesiam ducit: qui repudiatis mundanis & vanis, rebus sacris sese mancipat.

IV. HIEROGRAPHIA.

Inter potulenta, siue poculenta, est vinum mali Punici, quod Rhoitem Plinius, quemadmodum hordeaceum cereuisiam Lactantius nominat. Cæterum hoc ad proximam propius, quàm hanc Hierographiam pertinet, si tamen non & ad hanc. Nam liquorem maturiùs ex pomis expresseris, quàm vaporem expectaris, præsertim, qui Iridem coloribus suis referat, ut Scalptor vult. Erumpere liquorem in altum posse non nego. Vis enim ea est, contra naturam, & ea de causa, momentanea, aut non diuturna saltem. Flos satinæ Mali Punicæ Cytinus dicitur: balaustium siluestris, Dioscoridi Huius distincta coloribus genera reperiuntur, candidum, fuluum, puniceum. At Mysta, sub cortice, inquit, hæc tego, sub putamine, quod Malicorium Plinius cum Dioscoride appellat, non flore. Sub cortice verò, quæ Malum Punicum continet, sapore non colore discriminat. Ille quidem dulcia, acria, mixta, acida & vinosa: hic verò, quinq; ista in tria redegit fastigia, ut Matthiolus declarat. Vni dulcia: alteri acria & acida, tertio mixta & vinosa tribuens. Propius ad Dioscoridem Mysta accedere videri posset: si

 sub

ſub unius cortice hæc eſſent omnia. Nunc ſaporum varietas; eſt ſpecierum diverſitas. Quod. ſi membranam candidam, qua intra corticem, veluti ſupparo, Malum tegitur: acinos puniceos: & quid per interſtitia, vernans, neſcio, conſiderare lubet; hæc natura non exhalat: putreſcit enim & malum fit malum, ſimul ac quidquam exhalat. Obſervo autem hos colores, Iridis cauſsa, cui aſsimilat Scalptor. Eſt enim in Iride, puniceum quid, viride & purpureum, ut Ariſtoteles obſervat. Flaui enim apparitio eſt non exſtantia, orta ex comparatione Punicei & Viridis. Quod autem mille, id eſt, infinitos colores trahere. Iridem Virgilius facit; facit ad ſcenæ & multitudinis opinionem, ac plauſum. Si tantum ſculptori tribuo; quantum tribuemus auctori? Fecit tricolor intercus Malum. Si tale non eſt naturale; factitium reperietur, quale præter naturam vult: & erit Pyrobolus, Mali Punici forma quod totidem colores evomat, quot ſapores illud diuerſis ſpeciebus continebit. Erit, inquam, Malum Punicum, ſi non conforme genuino prorſus; congruum cum ſententia Cardinalis. Nam colores animi ſui boni, non Mali ullius pandit. Et ſe auſterum præfracto, placabilem miti, ſuſpenſum medio ingenio vult declarare. Hæc mea ſententia eſt de ſententia Theobaldi Cardin. Aragonij: Nec obſtat mihi, pios Manes teſtor, quod cum naturali factitium recepi, cum educatio ſit altera, & quandoq; potior natura.

V. HIEROGRAPHIA.

Suus cuiq; Planetarum color eſt, uti Plinius notat. Saturno candidus, Ioui clarus, Marti igneus, Lucifero candens, Veſperi refulgens, Mercurio radians, Lunæ blandus, Soli, cum oritur, ardens, poſtea radians. Quos verò & quot, aera ſubintrans cauſsatur colores? Idem tamen eſt, & ſolus, licet ex repercuſſu plures appareant Soles. Magnum Mundi miraculum. Et cum hoc mundi miraculo, perſpicuo ac magno, Architectum Mundi Deum Opt. Max. comparat. Nic. Cuſanus. Quemadmodum enim aliter, in cæno & cera operatur ſol; ita Deus in inſanabili & ſano pectore. Et non videtur aliud ſentire Myſta hîc noſter, cum ait: Idem per diuerſa. Nam ut idem Sol per diuerſa eſt, licet media varient lucem Solis; ita & Deus, ſolus, idem & unus eſt; quamuis per diuerſa appareat longè diuerſus. Quod ſi de ſe ipſe loquitur, & vitæ rationem aliam atq; aliam purgat: ne à ſe ipſe diſcrepare videatur, ut enim ætas alia, alios mores poſtulat: ita & tempora incidunt, quæ non unius ſolum ætatis, verum etiam momenti conſilia varient, citra leuitatis notam, aut labem inconſtantiæ] audiendus eſt æquis auribus, non ſua tantum, ſed & noſtra cauſa. Homo enim erat, nos homines ſumus, à quibus humani nihil eſt alienum. Et pertinax ſæpius eſt, quam conſtans, qui ſui in re priuata, aut inſtituti maiorum tenacior eſt in Rep. Nec injuria Aeſchynes Demoſthenem reprehendit, Athenienſes exemplo maiorum, ad bellum, inciſis neruis, cohortantem: Quid enim hoc aliud erat, quàm equum, ad ſtadium, in quo florens ætate vicerat, annoſum reducere? Vertumnos nolo. Volo ſcientes uti foro. Alcibiadem ſua dexteritas tandem deſtituit.

ſtituit. T. Pomponium Atticum virtus ſervavit. Ita,ſi abſit fraus,& laudi & ſaluti eſt, eundem eſse, inter diverſos: aut huic commodare, ſine illius injuria.

VI. HIEROGRAPHIA.

Locum non eſse infinitum, Ariſtoteles ex loci natura oſtendit. Sunt enim Loci differentiæ, ſurſum, deorſum: antè, retrò: dextrum & ſiniſtrum, non modò, ratione noſtri, ſed & reſpectu totius determinatæ quod infinito ex diametro aduerſatur. Si locus non eſt infinitus, nec herclè corpus, quod nullum ne imaginari quidem poſsumus, extra locum. Hac præfatione, hoc loco utor, quod cernam, ex orbe univerſi, alium orbem exire, quem Anguis extricans ſeſe, & in ſe reflexus facit. Non tamen in ceſso, quem interpretor, Myſtam. Non enim ſtatuit in rerum naturâ,Infinitum. At ſupra Naturam AEternitatem ſcilicet,quam Anguis Myſtica paſsim denotat. Et hoc eſt, quod de diametro AEternitatis, Mundi Machina dependeat. Nam tempus eſt menſura Motus: & cum primo Mobili incepit, quod quia compoſitum eſt non poteſt eſſe æternum; ſed quia temporis eſt prius & poſterius; eſt aliquod primum, ſuperius Tempore: quod jam aliud non eſt, quam AEternitas. Ita & Naturæ, pro loco: & Myſtæ pro dignitate ſatisfactum ſit. Nunc ad rem accedamus, in qua jam nihil obſcuri reliquúm eſt. Dicit enim gloriam eſse immortalem. Non eſset autem talis, ſi anguſtijs Mundi coërceturi finiretur enim tempore, quod rerum omnium Mundi edax eſt. Quod autem Myſta dicit, aut de Nominis,aut de Animæ gloria dicit,ſi de Animæ gloria,nihil verius potuit dicere. Nam AEterni omnia ſunt æterna. Talis autem eſt Anima Hominis. Menti enim qui oculus Animæ eſt,nihil mortale, ſed Verum, quod jam immortale obiectum eſt. Si de Nominis gloria,ea tenus verè; quatenus Nomen ab interitu eloquentia vindicat. Nam non modò rerum præclarè geſtarum, verum etiam ſcriptarum licet prudenter monumenta, temporis intercapedo, non admodum longæua intercipit, ſi deſtituantur eloquentia.
Et id ſentit Plinius,cum ait(Minorem dico)facienda, quæ ſcribantur: aut ſcribenda, quæ legantur.
Auerſamur enim magis ineptè ſcripta, quàm improbè facta ubi affectus ſubſedêre.

Carolus a'lotharingia de Valdemon Presb: Card: S. Mariæ in

Carolus Borbonius Diac: Card: S. Martini Frater Regis Henrici. ī Naua:

Ludouicus Borbonius Episco: Card: S. Sabinæ Portuensis. nepos Reg: Na:

Georgius Radgiuil. Presb: Card: S. Xysti Epis: Vilnés genev Sigis: R Pol:

Andreas Bathorius. nepos Reg: Stef: Pol: presb: Cardin: S. Hadriani.

Claudius de Guisa Diaconus Card: S. Clementis frater Ducis Caroli.

VII. HIEROGRAPHIA.

Siue λαμπτὴρ siue φανὸς est, inflammata ista flamma de cuspide; Persarum Reges non procedebant, absq; igne, ut videre est apud Herodotum, in expeditione Xerxis. Et si maiorum nostrorum, juniores enim Persis sunt, recordari lubet, erat qui ex Græcis in exercitu, ignem præferret, dictus abs re, Pyrophoros aut πυρφόρος. Erat, qui Romano Magistratui, non tantum in bello. Atq; hoc quidem nobis numismata testantur, ut in vita, inaugurationéq; Gordiani liquet. Illud in Genial. Alexander ostendit: hoc Eustatio, imò tritum vulgo proverbium: οὐδ' ὁ πυρφόρος ἐλείφθη quod Erasmus in Paræmijs uberrimè enarrat. Nihil absq; causa refero Persæ ignem sacrum habebant, & eà alebant perennem, quemadmodum Argiui & Romani. Ita non poterat aboleri, ignis super holocaustum celitus diffusi memoria. Et sacrorum causa reliqui, habuerunt in promptu ignem. Græci inquam, & Romani, non illum ignem perpetuum. Nec sacrorum modò caussa; sed & Sacrosancti Magistratus ergò Romani, ut intelligeret se ille, in oculis, in conspectu, atq; adeò, in luce versari. Huc profectò Lampas de hasta refulgens, omninò respicit. Vita Principum certè omnium oculos in se conuertit, & longè potentior est, ad æmulationem. Lege, quam tamen ut in obelisco lumen Aristoteles in ciuitate collocat. Xenophon clarissimus imperator, & sagacissimus Philosophus, duci militiæ censet & sensit labores admodum graues; sed hoc leuari, quod videat se ab omnibus videri & conspici. Et ex re alia, quàm publica voluptatem capient? qui militiæ, togæq; dominantur? Aliud sine controuersia est sceptrum, aliud plectrum. Quare si Rex es; te rege: & quæ Regem decent; face. Lux enim Principis, quod publica, ingens est, ut legis in Symbolo, & ita malo legere, quàm ignes Principis. Quid enim hic ignis ad Principis lucem? Et si ignes, veluti igniculos M. Tullius, dotes & animi Lumina intelligis; legis mecum: & diligis Principem, non Lucernæ prælucentis, sed animi virtute relucentis gratia.

VIII. HIEROGRAPHIA.

Non exploditur voluptas, amica inimica, quod voluptas sit; magis hoc culpatur, quod ærumnas caussatur, & quidquid non est volupe id omne in malis ponit. Contra Virtus laudatur, & probatur sanis, non tantùm, quod rectè facta sequatur voluptas vera, atq; genuina, verum etiam, quod comitetur, imò antecedat, animi in se ipso, velut theatro, exultantis, cum motu quies, & gloria. Quemadmodum enim verum est uberrimos esse fructus virtutis; ita falsa est ipsius Virtutis, cum amara radice comparatio. Delectatur sudore & labore suo, qui agrum suum colit. Qui excolit ingenium, aut animum exercet, non seruilibus ministerijs, at virilibus officijs; cedet Agricolæ? Non reor Mascula sententia. At multos sinistra deprauat opinio. Cedo: nec enim numeramus, sed ponderamus, ut viros verè viros decet, sententias. Et jam tritæ, omnium manibus, Origenes Mosis, ex ocio Maioribus nostris, nata, quæ etiamnum nos fatigant negotia, conuincunt. Cuius auctoritati, si quid nostri

noftri temporis impudentia derogaret,omnium temporum memoria fuffragatur. Ita nihil boni facimus,cum nihil facimus,necefsitasq; eft,quæ extudit, ut loquitur Virgilius, & confervat, ut ego adijciam,artes. Quorfum hæc tam longè repetita oratio? Ad Symboli confirmationem. Ex omnibus enim liquet,Virtutem infirmitate perfici: ærumnis exerceri: rebus & hominibus aduerfis efflorefcere: fecundis remitti: feruidioribus torpere: ocio deniq; intermori: & quafi fublato nutricio,fine antagonifta, concidere. ut patet, fi non antè fatis patuit, in Rep. Romana. Quamdiu populum Romanum famnites, Pyrrus, Carthaginienfes oppugnarunt; tamdiu iftic virtutis lumina viguerunt. Victis verò fuperatifq; hoftibus imperij æmulis; pullulare fenfim vitia donec non mole rerum,fed mutatione morum,à fundamento rueret,florentifsima omnium ciuitas: & prædæ his effet, quibus antè fuerat terrori. Myfta non Romanos, aut qui antè rerum potiti funt, Macedonas, Perfas Afsyrios adducit; fed adolefcentem,ut videre eft,quem non in curru, fed humi: non in ciuitate, fed folitudine: non fereno, fed pluvio celo: non nudum quidem,fed nec fuperbè amictum: aperto,non operto capite: & folo deniq; fcipione, id eft,fola virtute,& mente fupra ætatem conftanti ftatuit. plane ut Herculem Prodicus Chius, nifi quod illum hic inter virtutem & voluptatem: plane ut Homerus Vlyfsem, omnibus malis prefsum non opprefsum, nudum tandem abijcit. Ita exoticis utor pigmentis: quod fordeant nobis in noftra Repub. natæ Chriftianæ Virtutes. Vnus Iobus pulchrior fuit tolerantia, quàm ullus Paganorum,non dico,fuit, fed fingi potuit,ab ullo, vel Poëta, vel Hiftoriographo, licet eloquenti. Nullus enim eft, in quo non fit nævus, nec ille quidem, qui deceat, fed deturpet ac deformet formam Virtutis. Et huic uni Iobo palmam eripiunt, Martyrum non unus aliquis, fed multi exercitus.

IX. HIEROGRAPHIA.

Tabulam hîc rafam cernis: & legis,Melior fortuna notabit,Ergò fcribenda,& memoriæ confignanda,læta modò & jucunda? nec commemoranda fimul aduerfa? Non ea Myftæ mens eft. Liberam enim & veram effe oportet rerum narrationem præfertim,quæ ad pofteros tranfmittitur, manca aliâs futura, cum oporteat in utramq; partem propofita lectori exempla, ut habeat, quæ fequatur, quæ vitet. Iufticiæ enim exitus aut optabilis eft, aut tolerabilis. licet fuccefsus plerunq; minus fint profperi & optati, Poëtæ, quemadmodum pictores inumbrant quædam, filentio, ne offendunt, multa involuunt, & quibus affentantur, his placita magis, quàm alijs probata fcribunt. Sed ab horum leuitate & adulatione, multum ab eft Cardinalis tanti grauitas. Quid igitur vult nuda fua tabula? Fortè quod Seneca, Beneficiorum nunquàm maleficiorum citò obliuifcendum. Nam Ariftoteles mentem noftram, ad imaginem rafæ tabulæ dolat. Quod fi penitius in animum Myftæ lubet defcendere; præceptum nobis animaduertemus, Mentem ærumnis fractam, fpe meliorum erigendam: & aduerfitatum tantum modò recordandum, ne infolefcamus. Iucunda enim eft præteriti laboris recordatio.

X. HIEROGRAPHIA.

Altare tibi demonſtrandum non eſt, Ardet quippe, non fumat. Nec Agnus ad victimam: faces enim lucent, & ſecuris in truncum hæret impacta. Quid igitur Cardinalis? ſacrificijs non delectaberis. Non aliud haud dubiè quàm Dauid, cuius ſunt verba ad Deum. Fuit ex inſtituto Moſis, quem æmulatum Cacodæmonem Romæ Tertullianus ſcribit, varius ſacrorum, apud Iudæos, apparatus. Agni immolatio longè vetuſtior Moſe. Nam & in AEgypto renouatum eſt ſacrificium Abeli. Et cum cetera aliò tenderent, in illa umbra; Agnus repræſentabat Chriſtum. Hæc ego, non refero, ut noua, vel in audita; at Symboli cauſsa. Tempus enim fore diuinabat Dauid, quo Chriſtus, uno ſacrificio, omnia eſſet antiquaturus quanquam & ea tempeſtate, qua vaticinaretur, & regnaret, Deum animaduerteret, peccatis impiæ gentis offendi magis, quàm victimis placari. Qua de cauſsa, non abolet quidem, ſacrificandi ritum, ſed puræ menti imperat, purius ſacrificium laudis Diuinæ. Aut me omnia fallunt, aut hoc etiam Cardinalis vult, Vult inquam, pietati Chriſtianæ, vitam conſonantem.

XI. HIEROGRAPHIA.

Phænix, Græcis, palma eſt. Atq; hinc non nomen modò fabuloſæ Aui datum eſt; verum etiam nomini ratio. ut vult Plinius. Sic enim dictam auim vult, quod, ut planta, ex ſe renaſcatur. Res magna & memorabilis. Aui tot ſeculis conſtitit fama, ex quo, doctorum hominum fabula conſtituit famam Auis, quam volebant ἀπάτορα & ἀμήτορα. Fama verò, aut fabula verius erat, ſexcentos amplius annos viuere & non vitæ tædio, at deſiderio prolis, in voluntarium tranſire incendium. Pyra ſcilicet congeſta, quam eminentiori loco Sol incendat, ardere ſpontaneam: ex cuius cineribus ipſa repueraſcat. Ita, ni fallor, Herodotus, & qui omnes falſos ſcribit, Tranquillus. Liberum enim erat, longæuo æuo, mendacium. Sequens ætas, aut minus credula, aut maiorum inſipientia ſapiens, fabuloſa cenſet, quæ falſa ſenſit. Batthorius Phænicem in foculo collocat ut vides: & rei magnæ, magnifica adijcit verba, ſe necat, ut viuat. quod de Phænice dictum, in ipſum quadrat. Nam hic ipſe Cardin. Batthorius, dùm ipſam Tranſſyluaniam appetit, cum Principatu amittit, prælio ſuperatus, à Michaële, Vaiuoda Valachiæ. Ita ſæpe neſcimus, quæ præſcimus.

XII. HIEROGRAPHIA.

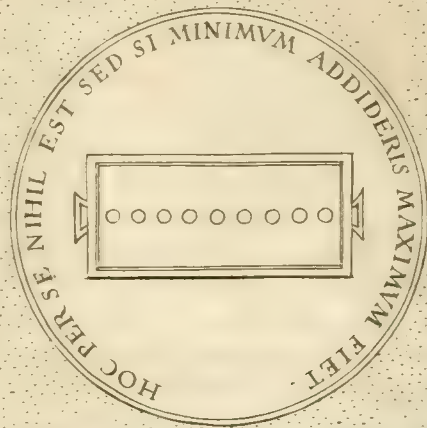
Hanc Paradinus Cœnobio cuidam tribuit: & aduentanti Guiſio, qua vides ſpecie, Pyramidem erectam. Nec euoluit, ſed carmen Gallicum ex baſi exſcriptum, in litteras retulit, quo animus Cœnobij explicatur. Id ne malè: vertam, paucis ſi expoſuero, tuo etiam labori parcam, prolixius enim eſt. Rex eſt Pyramis & herclè Regis Hieroglypton, διχότομος, ſiue creſcens Luna. Hedera verò, Card. Guiſius. Hæc ferè ſunt Epigrammatis, ſcitu digna. Nam his cognitis, cuiuis manifeſtum eſt Symbolum.

bolum. Te, ô Rex, ſtante (ſtabis autem, pyramidis inſtar, ſemper incolumis & in concuſsus) ego, qui te obſequio & benevolentia obſeruo, atq; amplector, in morem hederæ, nec poſsum a te auelli, ego viuam & florebo: nec marceſsani ætate, ſed in ſenecta etiam virebo, tuis Rex honoribus, non meis opibus. Vt enim humi nata, paullatim aſſurgit, & radiculis obrepit arboribus & muris, non modò ſuis diffiſa viribus, ſed altiorum amans hedera; ita ego longè infra Maieſtatem illam Regiam genitus, tueri tua beneficia, ſine tua beneuolentia nequirem. Cæterum Hedera in oculos paſsim incurrit. Quæ extra oculos ſunt, Dioſcorides, Plinius & Theophraſtus in commentarios, velut in pænu abdita, ſtudioſis Hiſtoriæ Naturalis conſeruarunt, coaceruaruntq;. Cætera quid perſequar? Creſcens Luna, ſignum militare Turcarum etiam eſt, non modò proteruè, verùm etiam imprudenter ſumpta. Nam quæ creſcit, ſeneſcit quoq; Luna. Et cùm ſit inſtabilis, ab alio, lumen mutuatur. At ſigna, felicia ac fauſta, ſagacitas Principum ſumit: & omen infelix priuatim etiam auerſamur.

Ludouicus de Guisa Lotharingius Gallus Diaconus Cardinalis S. Iuliani.

Aloysius de guisa Lotharingius Gallus Diaconus Cardinalis S. Laurenty.

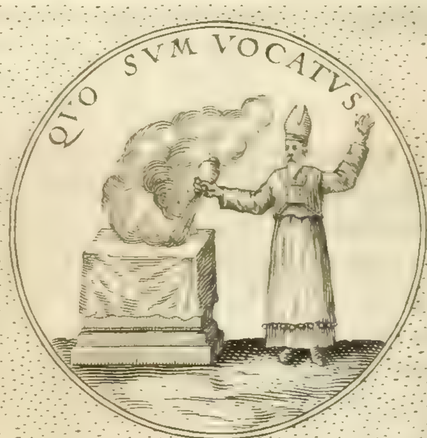

Ferdinandus Medices Presb. Cardi. S. Eustachy Protector Hispaniarum.

Ioannes Medices Presb. Cardina: IIII. Coronator. F. Fran: M. D. H.

Alexander Medices Presb: Card: SS. Quirici et Iulitæ. Archipis: Florentię.

Ioan: Angelus Medices Presb: Card: S. Stephani in Cælio monte Epis Sypentin?

XIII. HIEROGRAPHIA.

Symbolum Gallicum eſt, Meo commodo. Hieroglypton, Ciconia. Quæ quo pacto inter ſe concordent; alius fortè melius me dixerit. Nam Ciconiæ in ſocietatem publicè conſentiunt, ut Plinius refert & nos videmus, commeant enim gregatim quotannis: & priuatim parentibus gratiam referunt, atq; nutricamenta, juſtè perſolvunt. Vnde πελαργικοὶ νόμοι. Meminit Ariſtophanes, imò ad Ciconiarum inſtitutum, Solon pubem Atticam inſtituit. Et ultimò aduentantem reliquæ, in expeditione interficiunt, diſcerpunt. Quæ omnia, non priuatum commodum, ſed publicam ſalutem redolent. Serpentem roſtro tenet. Teneat, per me licet, ſed grandæuis parentibus, hunc ipſum paſtum, tanto diſcrimine comparat: & non ſuo commodo, ſæpe enim ſuo exitio deglutit, at noſtro emolumento, cum ſerpentibus bellum gerit. Quæ cauſſa erat Theſſalis vindicandi ab injuria Ciconias, uti Plinius narrat: & capitali ſupplicio, non ſecus in eum animaduertendi, qui Ciconiam, ac, qui hominem necaſſet. Non ignarus naturæ Ludouicus Guiſius, vidit ſibi bellum eſſe, cum turbulentis hominibus, ſi dignitatis locum tenere, & tueri vellet; haud ſecus ac Ciconias cum ſerpentibus Natura committit. At, ſi Ciconiæ non omnia, ventris gratia faciunt, ſed officij, pleraq;, uti jam demonſtratum eſt; nemo eſt bené natus, aut rectè inſtitutus, qui ſuo commodo potius, quàm publico, ad rem præclaram accingatur.

XIV. HIEROGRAPHIA.

Σωρείτης eſt captioſum diſputandi genus. Nam ab euidenter veris, ut Vlpianus tradit, per breuiſsmas mutationes, diſputatio ad ea, quæ maniſeſtè falſa, perducitur. Nomen inuenit, quod in acervum ſenſim creſcat, uno velut, ut M. Tullius loquitur, addito grano. σωρεία enim vel σωρὸς, acervus eſt. Symbolum hæc omnia explicat: Hieroglypton ſub oculos adducit. Sunt enim grana novem, quæ per ſe nihil ſunt. Nondum enim ſunt decem, ſed ſi minimum, quid, addideris, unum puta, ſunt decem. Denarius autem numerus, radix eſt, & jam non per minuta, ad ſummam rerum, aſcendendi principium. Quocirca ut nec pertinaciter repugnare, ita nec temerè omnia, inſtituto de re ſeria ſermone, concedere debemus. Si hoc in verbis cauendum eſt, ne nos irretiamus ipſi; quantò magis, in re cùm publica, cùm priuata? Certè minima interdum prætcrita, aut neglecta, ærumnarum gravium cauſa exiſtunt. Atq; hinc eſt ſublatus, è medio, Athenis, puer infans licet, cornicum oculos configere ſolitus: & neglecta cura Alcibiadis, curæ poſteà fuit, omnibus Græcis & Barbaris. Ita nos nobis noſtro malo: & delitijs ſuis Reſp. & Rerump. Principes, ſuo periculo, indulgent. Leuis jactura Auiculæ eſt. Atſi puer ille, in virum euaſiſset auſus eſſet, tùm in ciues, quod ante in aues. Et ſi auiculam, quam in curiam intulerat Alcibiades, parùm memor ordinis, ſolutam fortè ſenatus non collegiſſet, ſed caſtigaſset leuitatem hominis; moderatius foret & Senatu & Populo uſus. nec accendiſset bellum, quo patria conflagrauit.

XV. HIE-

XV. HIEROGRAPHIA.

Crux Florentina aut Pisana verius tam Coronata, quàm pileata est. Corona non regia, sed principali: & pileo non seruili, sed Cardinalitio. Res nec noua, nec stupenda, in familia Medicea. Symbolum licet vetus, pium: & in hac impietate stupendum quoq;. A Domino factum est istud. Refert enim Cardinalis, a quo accepit, acceptum Domino Deo, genus & honores. Meritò inquies. Sed quotus quisq; ea est gratitudine animi in Deum? Et si omnes sunt, quos veluti è grege legit, & ad honores, subuexit Deus, cur non meminêre beneficij diuini & conditionis suæ? Aut si meminerunt, cur voluptates suas sequuntur, & non obsequuntur Legi, id est voluntati Diuinæ? De Magistratu instituta est quæstio si in nos institueretur; ne nos quidem purgare nos nobis possimus. Tantum ab est, ut Deo. Quamobrem non iniuria admirabar, in summa fortuna, summam moderationem.

XVI. HIEROGRAPHIA.

Adolet hîc non Aäron, sed Ioannes Mediceus, thus Deo: & magna cùm pietate, tùm admiratione, inquit: Quò sum vocatus? Et meritò inquit. Non enim leue est, seruire Deo non Regum alicui, cui vel vitiosa assentatione, vel simulatione virtutis, operam probes; sed quem nihil fugit, Regi regum Deo, Cuius cui in mentem venit, non potest, non animo turbari, & corpore toto inhorroscere, quoties ad altare accedit.

XVII. HIEROGRAPHIA.

Eclipsis Lunæ est defectus luminis Phæbei in Luna qui accidit, cùm ipsa Soli ex diametro, opposita, vel cum exigua latitudine vel tota, vel aliqua sui parte in umbram terræ intermediæ, incurrit, lumen enim tamdiu amittit, dùm suo ipsa motu ex umbra terræ eluctetur & collustretur, quo solo lucet, iterum a Sole. Sub hisce tenebris Lunæ, celat Mysta, & velut caligine inuoluit animi sollicitudines, quas quod P. Iouius non declaret, per me non eliminabuntur. Nam si tempus aperuit tùm animo recondita; me Mystagoga non est opus. Si non aperuit tempus; falli qui possum, nolo fallere Lectorem. Verùm enimuerò non animi tantùm anxietas, sed & fortunæ anxiæ difficultates per Eclipsim intelligi possunt. Et virilis animus vel sua virtute fretus, vel spe in Deum coniecta, non minus verè, quàm grauiter dixerit: Hinc aliquandò eluctabor. Multa profectò sunt constantiæ humanæ exempla, plura documenta fiduciæ diuinæ. Marius quantis ex periculis euasit? Reuertêre ab exilio Demosthenes & Cicero. Danielem ex morte eripuit Deus. Et me maiori miraculo idem Deus in custodia, non Leonum, sed hominum efferatiorum sustentauit: ac tandem à potentioribus æmulis seruatum liberauit, & vindicavit in suam solius potestatem. Deus bone & potens; quàm bonus? quàm potens es? Diuinæ Laudis gratia hæc adscribo; sed & consolationis humanæ. Nam ferre qui potest; superare & potest injurias: Deus autem & vocatus & invocatus, duris in rebus, subsidio venit celerior vocatus. Ita vult, quod volumus, si ritè volumus.

XVIII. HIEROGRAPHIA.

Siue de arbore, Mysta, siue de Hedera loquitur; verum est Symbolum: vix nata sustentor. Nam arborem Sol a stirpe fouet: Arbor hederam. Nec obscura est, clara imago, aut latens sententiæ sententia. Nam ut sol arborem, & arbor hederam sustentat; ita se a Pont. Max. prouectum, hunc à Deo ad illud honoris fastigium, intelligit euectum. Cæterum Hederam Festus dictam putat ab hærere: alij ab edere. Prima quidem breuis est, & arbores exest. Mira tamen adhærendi vis & natura. Nam thyrsis ad id instructa, Theophrasto videtur, & non modò circum arbores, & muros repit; verum etiam in cornibus cerui enatam (ego fractam alicubi & adglutinatam puto, non enim marcescit intercisa, ut docet Plinius) naturam animalium persequens, Aristoteles scribit. Miratur Plinius Hederæ, siue ederæ locum esse, non dico in sacris, verùm etiam profanis in locis, quod commoda coniugis ad se trahat, & exsugat, quasi id non facerent, qui facere non deberent, præditi ratione homines. Quod autem lubenter serpentes serpere, sub umbra Hederæ queritur; injustè queritur. Semper enim sub umbra bonorum, mali latent, imò Lucent, & fulgent honoribus. Hæc pro Hedera imò Mysta dicta sunto. Licet enim floreus inuenta, prudens Hedera utitur, qua Liber se, Alexander exercitum, vulgò olim templa coronarunt. Semper enim virens, maius quid, quàm animo anticipemus, promittit.

Hippolitus Medices Florentinus Clementis VII. P.P. frater Diac: Card: S Laurentij. Archiepis: Auinionen: et Montegalen: S.R.E. Vicecancel:

Hippolitus Medices Diac: Card: S.Lau: Archiep: Auinionen: et Monteg:

Ludouicus Estensis Presb: Card: S.Aga: Episco: Ferrarien: Alphõ: I Ducis Fra:

Aloysius Estensis Diaconus Cardinalis S. Eustchij: Frater Herculis Ducis Ferrarię.

XIX. HIEROGRAPHIA.

Ingressus inquit, & haud dubiè, speculam istam, a fundamentis, ex vivo marmore, ad tantum fastigium subductam. Et non regressus. Speculam dixi, propter Hypæthrum & perforatum etiam fenestris supra culmen. Non Pharum, quod hæc maritima sit. Non Carcerem: patet enim Et nemo sapiens malè sibi ominatur. Quò igitur aspicit Mysta, qui nos de turri despicit? Ad animi constantiam, sodes. Semel enim meliora, licet ardua secutus; nunquam debilitate animi, aut difficultate negotij territus destitit ab incepto. Tantum animi robur propositum nobis ducamus, non modò ad intuendum, verùm etiam ad imitandum. Nam animo in rebus magnis dificere, & velut, de alto spectantibus, suffusa oculis caligine ac horrore, mente collabi; pusilli non virilis animi est. Est quando fortuna vim suam frangi non vult, quo tempore, cedere impotenti rerum dominæ, non magis in vitio est, quàm de aduersanti sub mittere, & in tempore contrahere, vela tempestati. Vi, inquam, de statione, depelli possum, de honesto nec volo nec possum.

XX. HIEROGRAPHIA.

Emergit pressa, quæ? Pila in conspectu pugillaris imò salit, exsultat, ad astra fertur, impulsa. Nec minus minor licet, palmaris pila. Sed ventosam illam Mysta exhibet. non modò quod familiarior sit Italis, verùm etiam, quod, ut hæc vento, ita homines vulgò, aura populari ferantur, nec ventos nacti secundos, cupiditatum voragini statuant modum. Atq;, de hoc hominum genere loqui Mystam, mihi persuasi: quod Pila tomento fulta & quasi durata, constantiæ propior sit, quæ de compluvio excepta, nunc palma, nunc plaga extenta sublimius & longius excutitur, nec inflanda toties, ut illa, velut refocillanda, in deliquio. Nam hoc ipsum ad fractos & degeneres animos pertinet; ut nunc castigentur, nunc consolentur.

XXI. HIEROGRAPHIA.

Quanquam stella hîc perlucida sit, & sola inter omnes appareat; Iouius tamen, rem totam obscuram Multitudini, & paucis, quos Litteratos vocat, intellectam putat. Nam verba Horatij sunt, & rapta, ut fit, ex integra sententia quæ est: Micat inter omnes, Iulium sydus. Et jam micare incipit, Symbolum: ac quasi illato igne, obscuritas in clarescere. Sed quod Iulium sydus? quod velut Luna, inter minores ignes lucet? C. Iulius Cæsar natus est ad IIII. Id. Quinctiles: Hæc clara natalia Mensi postea nomen dederunt. lege Svætonium, & consule Mathematicos, quo Horoscopo. Noster enim Mysta, Iuliam Gonzagam, miratur: & ut Venerem Horatius ceteris stellis, quæ, cum Solem antegreditur, Lucifer: quando sequitur, Hesperus dicitur, sic ipse omnibus matronis anteponit. Malim in alio occupatum tale & tantum ingenium: quid enim cæno muliebri, cum celesti lumine? Nam potest comparatio extendi ad digniora. Indulgeamus amori & ætati; semel enim si non pluries, omnes in sanivi-

insanivimus. Reuocemus modò in memoriam, εὐφημίαν meam in proxima Hierographia, si tamen mea, quam Græci & Latini fecere tanti; ut nihil magni aggrederentur priùs, quàm sibi suisq; precarentur bene. Plato sané cum frugalitatem Spartanorum, in sacris probat; cum munificentia Græcorum, comparat eorundem, imò antefert, vel nomen vel omen. Non enim minus fuere parci verborum, quàm rerum. Hippolytus certè Mysta hîc noster non natalicium, at funebre sydus Iulium inauspicatò seruans; vel accelerauit, vel auguratus est fatalem diem. Cometes enim Cæsaris funeri, ut plerunq; magnorum Principum illuxit. Et in tabula pictus, quod in celo fictus, Hippolyto portendit. Extinctus enim paullò post in fundo Iuliæ, ut Pindarus in genibus pueri adamati.

XXII. HIEROGRAPHIA.

Q. Smyrnæus, duodecimum certamen Herculis, ut cetera breuiter cum Dracone insomni commemorat: Præmium victoriæ fuit, Mala Aurea. Hoc Symboli gratia scribo. Non enim Palma ab insomni Dracone custoditur, sed virtute paritur, & cum tui simili, homine non portento, tibi de palma, de decore, de victoria res est. Palmam pro victoria non primus accipio. Nam ferre palmam, usu jam olim receptum est. Et si tibi cum potentiori hoste res est, ne trepides: sæpe enim exigua manus, maximas hostium copias fortiter, fortunateq; profligauit. Nec hercle Luxuries, etiamsi bellum sit cum debiliori: nunquam enim hosti deest voluntas nocendi, & tua securitas dat facultatem. Hoc a Mysta dictum, a nobis non malè intellectum puta. Quid verò Palmam sterilem proponit? Meo, quod sentio, quàm exiguum sit, judicio: quia Virtus se ipsa contenta est. Id quidem Zeno non omnibus peræquè probat. Romani tamen, recta natura & institutis, non operosa doctrina, quamdiu illa valuerunt, Laurea corona triumpharunt. Ac ne principes modò decus spectasse existimes, ne civica quidem aut muralis, quæ tanto periculo pararentur, erant pretiosiores. Ita Romæ, ne miremur istic tamdiu imperium fuisse, pensabantur omnia, non utili, sed honesto.

XXIII. HIEROGRAPHIA.

Altiora citimo celo, est ipsum cum orbibus suis undecimum celum. Quis verò supra nubes Latus altiora petit? & accenso funali quid scrutatur? Non internuncius famosi Iouis Mercurius: nec enim pedibus alatus, aut caduceo armatus est. Mihi videtur esse Animus Mystæ. Nam virorum pietate illustrium animus in celo, non in terris versatur. Et quid nos versamus terras, aut in terris? Quærimus, quæ perdamus, aut seruata nos perdant. Meliora quæso. Et eá me ipse admoneo verarum & dignarum homine Christiano meditationum, quanquam in exemplo, documenti satis sit. Funale autem manu tenet, non quod luce opus sit, ubi omnia collucent syderibus; sed caritatis vim, & ardens desiderium, summi & AEterni Boni non potuit clarius explicare. Ac ne nimium nugemur, Prometheus est, qui non ascendit cœlum, sed descendit cum fatali igne: ne quæ supra nos, rapiamus ad nos.

Sic tua nos virtus (quemcunq; tandem Myſta affatur) trahit, retinet, deuincit ſibi; quemadmodum Scombrus Alauſas ducit, & quo vult amore ſui ductas rapit. Quod ſatis cauſæ viſum eſt Gallis, ut narrat Bolonius, has virgines, melius meretrices, illum Lenonem ſi dignè, appellandi, quanquam nonnulli dubitent, ſitne idem, qui in Gallico mari capiuntur, & per propontidem qui Plinio teſte in Pontum influunt. Gallorum nomenclatura eſt noſtræ interpretationi commoda. Nam & Socrates ſæpe à corporis amore, in admirationem animi, cuius bellum domicilium exarſit. Nec Plinij teſtimonium à vera ſententia alienum eſt. Nam Byzantinis, Regem Scombrorum videre, quod felicis augurij foret, in optatis erat, credo propter ubertatem. Cæterum videre unum ſemper ex omnibus præ cæteris, excellere: nec ex Scombris modò: latè enim hoc per omnes naturæ meatus patet; argumento eſt, Vni in Natura & ſupra Naturam deberi principatum Deo. Magnum naturæ miraculum. Quanto admirabilior, qui naturam ita condidit? imò venerabilior, ut in natura tota, & omnibus naturæ partibus, quo, neſcio, modo appareat, & ſeſe benignè comiterq; oſtendat? Maxima pars hominum, unius imperium ſequitur. Et ſi Scombros non tantùm conſortes generis, verùm etiam alieni ſequuntur, non leue momentum accedit ad maieſtatem Regis. Natûra enim expetere videtur imperim unius, non in unam tantùm nationem.

(⋆?⋆)

Sacrę Romanę Ecclesię Cardinales.

Aloysius Estensis Diac. Card. S. Eustachij. Frater Herculis II. Duc. Ferra.

Hippolitus Estensis Card. Diac. S. Marię in Aquino. Fr. Alfonsi II. D. F.

Herculis Gonzaga Diac. Card. S. Marię Novę Epis. Mant. F. Lud. D. M.

Franciscus Gonzaga Presb. Card. S. Agathę Epis. Fanen. Nep. Duc. Mant.

Perinus Gonzaga presb. Card. S. Agathę Epis. Mant. Nep. Duc. Mant.

Ioan. Vincentius Gonzaga presb. Card. S. Marię in Cosmediæ. Mag. Prior Barlettæ.

XXV. HIEROGRAPHIA.

Testudo,licet tardet, adrepit tempore, quo ipsam ducit natura. Quid hîc distinguam testudinum species? quod fecit Plinius? sed sint aliæ terrestres, aliæ aquatiles, quanquam & hæ in terram exeunt. At harum rursus aliæ, marinæ: aliæ, fluviales: aliæ lutariæ. Omnes enim tardæ sunt. Terrestris autem est, quæ in conspectu est. Si luberet multa potius, quàm commoda ad propositum congerere; ex Plinio, Dioscoride, non modò vera, sed et verisimilia possem exscribere. Iam hoc nobis non est propositum. Et si luberet aliorum mendacia cöaceruare; malim aliquid novi ipse comminisci. Celeritas actioni necessaria est: consultationi inimica. Igitur, dum nobis Mysta testudinem proponit; vetat præcipitare negocia, quod faciunt, qui deliberationem expeditione anteuertunt. Sunt autem qui in facto consilium capiunt malè, nisi in re subita & improvisa, cuiusmodi in bello, & mediusfidius in pace interdum multa eueniunt. Sunt qui post factum,imprudenter: serum enim est,re perdita, pænitere. Quamobrem optime Caius Salustius,ex Isocrate ni fallor, sine libris enim scribo: Priusquam incipias consulto: at ubi consulueris maturè opus est facto.

XXVI. HIEROGRAPHIA.

Mysta Italus,Hispanice loquitur: Non plus tollo,quam sim ferendo: & simul Camelum humi sternit. Tollo in belluam intuens dico, quod ille ad animum conuersus dicit: Tolero. Ferre potui vertere: est enim tàm corporis, quàm animi. Nunc volui distinguere corporis & animi molestias. Multum enim interest. Et sunt huius, quàm illius, longè graviores. Ad rem propius accedamus. Camelus sponte se, ad hoc se natum intelligens; sternit stratori: nec enim frustra gibbosus est. Et cum Africis datum sit ad onera succolanda, ut ita loquar, unum tuber; geminatum est Bactrianis, ut Plinius scribit. Hanc Dromadem, illum Camelum appellant. Aristoteles nomine non distinguit. Ac ut intelligas, intelligere Camelum,tantum oneris suscipit,quantum ferre potest. Et ad hoc alludens Mysta, deprecatur grauiorem humeris molem. sive quem Apollinem sive quam venerem. Nihil humile ego, de viro principe sentio. De venere cõjicit Iouius. Et nos venerem Apolline molestiorem sensimus. Iam quam morosæ sint, mulieres impudicæ, vel usu vel auditu cognouimus. Extra iocum, his dictum & repetitum non tantùm ab Hippolyto Estensi,qui patientia alterius abutuntur: læsa enim sæpius fit furor.

XXVII. HIEROGRAPHIA.

Ne nos nimiùm miremur, aut ægriùs queramur: priuatim nobis esse simultates, publicè bellum; Natura inter animantia etiam bruta, discordiam seuit. Ac ne abs re, de re loquar. Plinius narrat. Cygnis Aquilam esse infestiorem natura,siue magnitudine corporis,siue forma offensus, ut ferè magna potentia, alienam horret virtutem. Quid enim in

Cygnis

Cygnis mali? quos volucres ceteræ omnes diligunt & obſervant; Pythagoras ab animantium eſu ſuos reuocat. Et ſine diſciplina Cygni ab omnibus ſeſe abſtinent. Sed hunc amorem ceterarum avium, Aquila perſequitur odio pluſquam Vatiniano. Vtinam inter Homines, inter has aves certè, ut ſcribit Aelianus, vincit juſticia. Hinc eſt, quod Myſta Symbolicos: Sic repugnant. Malim, repugnat: Nam ſi ne Hercules quidem, cuius nomen refert Cardinalis, contra duos; quid novi à duobus diſtineri, ſuperariq; Aquilam? Repugnant tamen legendum eſt: quod duo Cygni, alas Aquilæ, ſingulæ ſingulas, mordicus ſtringant, & ipſam enecent dolore. Et paullatim capio, quid velit ipſe Card. Hercules ſe quidem amantem pacis, ſi tamen cogatur, non defuturos gentiles & ſocios, qui contra potentiorem libidinem, arma & animos coniungant.

XXVIII. HIEROGRAPHIA.

Bella gerant alij. Verba Helenæ Ouidianæ ſunt, quæ in quem torqueat Franſc. Gonzaga, Oedipus divinet. Roſcellus ex fonte non ſumit, forte ut ab exprobratione lectorem, ad probationem ſententiæ ſuæ traduceret. Ipſe, licet pacis ſtudia eſſet amplexus, vigere tamen in ſe patritas auitasq; virtutes, oſtendit: dum Aquilam, ſub qua vicerant, in ſurculo aut ramo Palmæ collocat, inſigne gentilicium, & ſignum militare Imperatoris, ut ut colore vel forma variam. Non enim degenerem columbam Aquilæ generant. Ego me ſacris, & ſacrorum præſidi Deo deuoui. Si tamen laceſsieris, reuiuiſcere in filio patrem cognoſces. Deſine bilem mihi & tibi perniciem mouere. Hæc loqui ab elato animo virum memorabilem exiſtimo. Quem verò increpet, ego non magnopere indago. Sciat per me quæ ad laudem bonorum ſpectant, Lector. Quæ ad vituperationem, ignominiam, labem ullius pertinent; obſcurare malim, quam declarare.

XXIX. HIEROGRAPHIA.

Hercules cum Hydra congreditur. Nota vulgataq; fabula. Nam licet Naucrates Erythræus, ſeptem: Zenodotus Epheſius, nouem: Heraclides Ponticus, quinquaginta illi capita fuiſse tradiderit; belluam multorum capitum extitiſse, omnes fabulantur, & uno truncato, renata confeſtim eſſe dupla, ni concidum colli thyrſum, ignis voraſset. Ad hanc difficultatem acceſsit camer. Pereundum igitur Herculi erat, duorum violentiæ, ſolo expoſito: ſi non Iolaus propè opem tuliſset. Explicemus nos fabulæ cautibus. Myſta & ſe & ſui ſimiles viros animat exemplo Herculis, aduerſus quamuis & licet monſtroſam, horribiliorémq; humana vim, quod ſi non ſatis eſt, ad colligendos erigendoſq; animos, aut lapſos metu, aut difficultate conſternatos, grauem illam ſententiam, veluti ſcipionem adhibet: Tu ne cede malis. Noſti quæ ſequuntur apud P. Virgilium. Ita præter exemplum fortitudinis, habemus documentum ſapientiæ. Licet & in ipſa lucta plus ingenij ſit, quàm virium. Motum enim malum, tollendum eſt: aut non mouendum. Ac ne puerorum hæc primùm audientium inſtar, in fabula hæreas; plebem Demoſthenes, belluam

belluam multorum capitum nominat, ut Magistratui diligenter videndum sit, quid agat: quo in loco versetur: & quibuscum deniq; habeat negotium. Desinit quoq; esse fabula, hæc de Hercule fabulosa narratio, in vita priuata, si obliuione, veluti igne obruamus quas nequidquam exercemus simultates imò omni in re siue publica siue priuata. Nam fibræ multæ, sunt in omnium malorum radice.

XXX. HIEROGRAPHIA.

Hîc scapus est, sic enim Vitruvius appellat columnam perpendiculariter basi insistentem: & sub basi stylobata fulcimentum illius: epistylium deniq; modulus, qui scapo imponitur. Non hæc docendi, sed notandi caussa a me dicta sunto, ut nobis expeditiora sint, quæ Mysterijs inuoluta cernimus. Sic immortalis sum, inquit Mysta. Qui verò? ut scapus stabilis. Quo iterum pacto stabilis est scapus? stylobata. Videor sensim capere, quod Mysta sub columna recondidit: se lucem illam celestem, quam collucens stellis Epistylium declarat, & vitam beatam sibi promittere, a stylobata hoc est, fulcimento salutis omnium nostræ Iesu Christo. Nullum enim aliud fulcimentum esse immortalitatis, vel excogitari potest. Ita omnia Mundana sunt vana: et ipsa mundi Machina non potest esse æterna, quod composita. Nam ante compositum, est simplex. Columna autem hoc voluit ostendere, quod conspicuo loco posita, conspicua sit & non omnino dissimilis similitudo. Sub Pyramide autem Reges Aegypti, supra columnas conditi sunt Imperatores Romani.

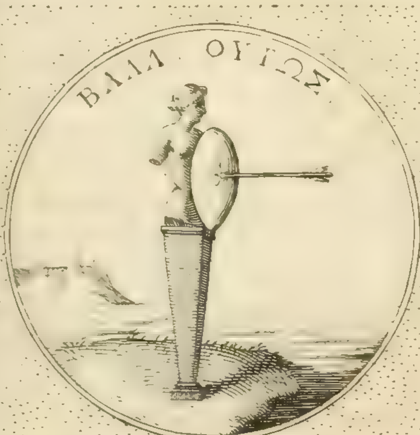
Sigis. Gonzaga presb. Cardinalis et Patriarcha in Hierusalem :

Raimutius Farnesius presb. Card. S. Angeli et maior penitentiarius :

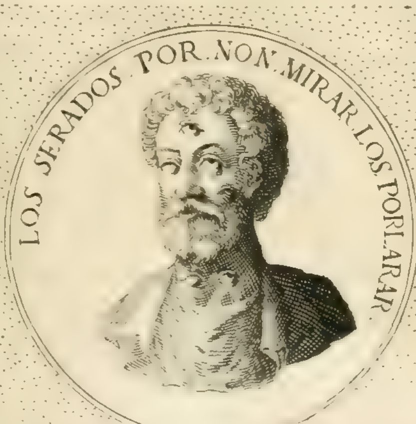

Alexander Farnesius presb. Cardinalis Episc. Ostiensis et Velitrensis S. Collegij Decanus. S. R. E. ac Vicecancellarius. Legatus Patrim: Protector Arago: Lusit. et Pol.

Rodericus Borgia Valentinus Diac. Card. S. Praxedis Alex: VI. P. P. nepes :

Hieronimus Rouereus Frat. Duc. Ioan. Ilar. presb. Card. S. Petri ad Vinc.

XXXI. HIEROGRAPHIA.

Potius mori, quàm fidem fallere. Magnifica verò vox & tanto viro digna. Fides autem est duplex, altera Theologica: altera ciuilis. Nam de Historica, & rebus in alijs credulitate, Mysta non loquitur. Et quanquam manu signum Crucis tenens, Theologicam, ut dignum est persona, quam gerit, clarè prætendat: & hoc ipso, fidei præferat ciuili; est tamen hæc maximum ornamentum fidei Christianæ. Et quis inter Christianos merito referat? quorum doctrina, nihil, quod non mite sit, suadet, vel aduersario nostro, teste Marcellino? qui fallere, mentiri, peierare, & violare, ut breuiter finiam, audet fidem, justiciæ fundamentum? cùm ne inter homines quidem numerandus sit, qui pacta humana violat: & justiciam, sine qua res humanæ stare nequeunt, euertit, funditus. qua collapsa, pietas, ubi se stustinere possit, non invenerit locum. Deo igitur, in cuius verba adacti sumus sacramento, seruemus, ut par est, inprimis fidem; sed & his, quibus cùm nos consortio generis Deus coniunxit, & in hoc domicilio orbis terræ sociauit, non tantùm datam, sed & debitam, etiamsi non datam redintegremus. si debemus, quibus non obstringimur peculiaribus pactis; quantam debemus, quibus obligamur, Dei vicarijs, terræ dominis? Longius non profero lumem in tanta luce.

XXXII. HIEROGRAPHIA.

Suaue lego: & video spiritum, supra non aquas modo, sed aquas & terram, imò Machinam, quæ terram, aquam, aërem, & ignem, nec elementarem modò, verum etiam celestem uno eodemq; ambitu complectitur Mundum. Quæ cùm video; audio discordis Naturæ (quid enim tàm dissonans, quam elementare & celeste? mortale & immortale?) suauem oppido concordiam. Si quis non audit, fit familiaritate concentus. Nam ut his qui ad catadupa habent, obsorduerunt aures; sic & nobis euenit, quibus celestia venerunt, ex quo familiaria, in contemtum. Celare tamen nefas est; quæ fas audire, Sed ex quo, Spiritus, qui implet orbem non terrarum modò, quem vel cernere, vel audire, suaue est; animi recessus, non hircos oculorum recludamus. Et videbimus confestim quæ expetit animus, animante omnia Spiritu, concordiam & ubertatem. Nam annonæ felicitatem discordia elementorum: corporis sanitatem, humorum inæqualitas, animi tranquillitatem, meditationum diuersitas: Reipub. sanitatem opinionum discrepantia, sola non alia caussatur caussa. Mysta, cuius longe augustior mens est, non hæc leuia aut mundana consectatur, ex quo S. Spiritum supra verticem Mundi collocat; sed primæ rerum originis meminit: & cum Materia ac forma, vnionem, non Priuationem, sub aspectum adducit. Eodem enim, quo coaluerunt, Spiritu res conseruantur. Suauis autem est S: Spiritus cùm recordatio, tùm operatio. Ita nihil est, sine Spiritu: nihil vivit sine Spiritu, nihil spirat sine Spiritu: nihil sperat deniq; sine Spiritu. Hanc suauitatem non aurium sed animi percepit aut præcepit Mysta; sed & aurium. Nam quæ menti suauia sunt; sunt suauia & jucunda auribus quoq;.

XXXIII. HIE-

XXXIII. HIEROGRAPHIA.

Homo non eſt, quem hic vides, parma ſuccinctum; at ſcopus hominum, de dexteritate certantium, qui alia, atq; alia forma, hoc etiam tempore formari ſolet, ut pubes ferire rectè diſcat. Quod Græce audis; aude & ſic feri, ſi audis & audes. Sunt enim Agomemnonis Homeriani verba duo ad Teuerum, latentem ſub ſcuto Aiacis, & feliciter ferientem Troianos. Non enim ad hunc pertinent modò, quem ea tempeſtate pietas pro Græcia in Barbaros armarat; verum etiam ad omnes, quos ſi non neceſsitas, pietas communi periculo involuit, ſed & verſantem togæ, non militiæ tantum. Nec enim aliud dicit, quàm: Hoc fac & vives: & tibi, ſi ſic feceris ut maximè cades, ſupererit Reſp. Hæc ego de meo largior. quod prodigi animæ ſint, quorum animi ſunt ſtudio gloriæ inflammati. Non quod ſitiam horum ſanguinem qui ſe Dîjs Manibus pro Rep. de voverunt; ſed velim latere ſub ſcuto Aiacis. & injuſtam vim, juſto præſidio propulſare. imò velit Reſp. Non enim omnes ſumus Aiaces, ſed quidquid ſumus; Reip. debemus. Et quidquid ſumus; eius maximam partem Reſp. debitam repoſcit. Quid non Deo? qui nos in Rep. & hac luce collocauit, alios Teucros, alios Aiaces? Nos & noſtra omnia ſine controuerſia. Verùm enimuerò, ut multum eſt, & non illaudabile, in arduis audere: ita temeritas & impudentia, quarum illa rebus, hæc nomini obeſt, ſemper abſit. & noſtram ſtationem tueamur, ſi Rem tueri publicam, & non noſtram evertere volumus.

XXXIV. HIEROGRAPHIA.

Cùm viderem Hierographiæ faciem hanc ab illa vix differre, aut ſententia, velut animo convenire; contraxi utramq;, & breuitati ſtudens, appellaui libro ſuperiori Geminam. Hanc breuitatem meam officere lumini ſuo ratus ſculptor rogauit, ut ſingulas illuſtrem. Quod prece non pretio adductus, in hoc otio, lubens feci. Quamobrem eiuſdem Symboli non diuerſum, ſi non figura, Hieroglypton aggredior. Scopus enim eſt quem in ſuggeſtu (ſic appellare lubet murum iſtum ex vivo aut viridi ceſpite, non latere aut ſole aut flamma excocto, propter ſagittas) medium vides, ad quem collimant jam olim, vel exercitij, vel premij Cauſſa. Nec tàm differt forma ſcopus hic, a priori; ut aliò flecti poteſt idem Symbolum. Diverſis placent diverſa, nec ita palato, ut ſententijs diſsentimus. Hos belli illos pacis ſtudia delectant. ne perſequar diſcrepantium ſtudia & inſtituta. Ac cùm non minus plectro ſuo gaudeat Muſicus, quam ſceptro Rex; conuenire poſsunt in eadem ciuitate, qui non conueniunt in diſciplina. & ſemper magis concordes ſunt, qui ſtudijs diſsentiunt. Nunquam enim idem ſentiunt, qui eadem ſtudia conſectantur. Acuit quidem aminos mutua æmulatio, hactenus non reprehendenda: ſegnitiem quippe fugat, & quaſi concitatis ad laudem ſubdit calcaria verum ſi hæc in ambitionem exardeſcit; odium non ciuile oritur inter priuatos, & pluſquam ciuile bellum, inter ciues. Huic malo occurrit Myſta, cùm inquit: Huc collima vult enim quo te natura trahit, aut diſciplina ducit. Sed quod debili ætate & judicio, non quod ſemper de-

 bemus,

bemus, vitæ geuus ingredimur, ut M. Tullius, in præclaro illo opere de Officijs obſeruat, id pete, vnde Laus petitur. Honeſtas enim eſt aut deberet eſſe principium deliberationis, terminus actionis.

XXXV. HIEROGRAPHIA.

Si Pictorum eadem licentia eſt, vel Ouidio vel Horatio judice, quæ Poëtarum; quid auerſemur informem hanc formam? qui Hydram paullo antè, deformiorem multò accepimus. Traduximus Hydram ad uſum publicum & priuatum. Et fortaſſe in hoc capite aliquid erit, quod Magiſtratum, caput Reip. & membra, Populum vel juvet, vel delectet. Intendamus oculos modò. Tres oculos habet nyctantes imò clauſos: totidem lucidos & apertos. Quid hoc monſtri eſt? Quaſi verò non centum oculis Poëtæ Argum donarint, ut minus monſtroſum ſit hoc caput quod quia non fabuloſum, ſed Myſticum eſt; intueamur paullò accuratius. Primus oculus & quidem videns frontem occupat non procul à cerebro. videt itaq; clarè iſtìc, ubi recte videntium plurimi cæcutiunt. Qui ſuo loco ſunt, id eſt, in ſpecula & quaſi cuſtodia corporis humani; horum ſiniſter patet & læua ſede cor eſt, arbiter animi humani. Idem habitus eſt oculorum intra iugulum & pectus, quo ſcilicet loco videndum eſt, ne luxuriæ fomentum ingeratur: & ſimul, ne laxemus frena iracundiæ. Hoc autem unus, non minus benè, quàm duo curat. Nam & nos dùm collimamus; altero oculo conniuemus: & quaſi diſsipatas ac diuiſas videndi facultates in unam contrahimus. Hìc videor aliquem videre, a Capite in me conuerſum. Quid igitur clauſi oculi? quod horum officium? ſi inutiles; quid ficti? ſi ficti non indoctè; doce & explica uſum Quis ego ſodes? Ad ſpeculandum, non docendum veni. Docet nos uſum oculorum, quos ſtudio clauſit, Myſta, Hiſpanice. Clauſos non mirare (id eſt non cenſe clauſos) a rationis cauſsa. Sic ſymbolum interpretor. Nam Agricultura oculos apertos requirit. Qua igitur de cauſsa cenſemus oculos eſſe obductos? Alexander unam aurem pandebat accuſatori, alteram claudebat, quam ſcilicet reo ſeruaret calumnia intactam & impollutam. Cui hìc finguntur, qui pinguntur oculi obſerati? Curæ non ſeruili, ſed liberæ atq; grauiori. Videmus enim ſæpe eos nihil videre: quos de rebus grauioribus meditationes occupant. Quos cùm videmus; videmur intelligere, quid oculis non tantùm apertis, ſed & clauſis Myſta velit. De Numero autem nulla relinquitur dubitatio, propter Trinarij Numeri religionem atq; celebritatem.

XXXVI. HIEROGRAPHIA.

Huic nihil mortale In optatis eſt; cui optatum: Duret in ævum, ut ex Symbolo liquet. Quid igitur optat durare ævum, & exiſtere ſempiternum? Non vitam hanc, quæ mortalis eſt. Non ornamenta vitæ, quæ non poſſunt eſſe diuturniora vita. Non memoriam, quæ Mortalium non poteſt eſſe immortalis. Purpureo Galero Montem inumbrat. Et ex hac umbra lucet, ſe dignitatem ſuam deferre digniori quæ pietas etiam non in pietate noſtra viguit. Nam C. Iulius Cæſar diadema ſibi oblatam,

Ioui

Ioui erat delaturus, ſi per Pontium Aquilam ſiciuiſset. Quis verò hic? præter Montem enim nihil cerno cui Myſta quo ſe ſpoliat, decus conſecrat Chriſtus ſine controuerſia, ut de Chriſti Antiſtite, & ex re ipſa, coniicere debemus; aut quod Chriſtus montem plerunq; aſcenderit vel docendi vel orandi cauſsa. Symbolικῶς ſuſcitans nos à terreſtribus & perituris curis, ad celeſtes, digniores hac forma corporis in celunſ erecti, imò Anima hominis, ad imaginem Dei, facta: aut quod Chriſtus ipſa Petra fuerit, quæ comitaretur Synagogum. Si Chriſto honorem defert, ut debet, Montem intelligit, in quo Chriſtus docet, non Petram aut ipſum Chriſtum. Dam immortalitatem precari Neo immortali, abſonum à fide atq; ratione eſt. Monti autem, id eſt Eccleſiæ militanti felicia optare, non modò pium eſt, ſed & neceſſarium. Nam ut Mons omnium ventorum flatibus, ita hæc omnium hoſtium, externorum & internorum obiecta iniurijs eſt.

Cardinales S. Romanę Eclesię

Carolus a Lotharingia Episc: Card. Ostiensis et Velitrensis S.R. Jmp: Princ:

Matheus Langus Presb: Card: S. Alba: Arch: Salzburg: et Rom: Jmp: Protector.

Otto Truchses Presb: Card: S. Balbina S. Rom: Jmp: Princ: Episco: Augustensis.

Christophorus Madrutius presb: Card: S. Martini. S. Rom: Jmp: Princ: Epis: Tridentinus.

XXXVII. HIEROGRAPHIA.

Manus Sacerdotis est, ut ex tenia cruce signata, stolam vocant, patet: quæ gladium flammantem gestat. Audaciæ plusquàm sacerdotali adiecit verba Card. Lotharingus nihilo abiectòra: Auctor ego audendi, cuius tandem? Annales consule. Gladiûm Spiritus permissum Sacerdotibus nemini dubium est. Et hic videtur Mysticus gladius vel acceptus ab excubatore Paradisi, vel eidem debitus. Sed cùm Elias, cum Samuel expediuerunt arma non Mystica, aduersus impios & Dei hostes. Negant Sacerdotibus gladium: qui gladios in Sacerdotes stringunt. Quod si idem hostibus nostris persuadere possemus; næ incruenta victoria subigeremus omnes gentes, atq; nationes. Nunc difficulter eius fidem ulli facimus. Nemo enim ferè est, qui non sit vim vi, si possit, propulsaturus. imò omnes ferè vim alijs illaturi, si liceat impunè. tanquam aut facere aut pati iniuriam necesse sit.

XXXVIII. HIEROGRAPHIA.

Perfossa hæc non est, sed oculata Manus, digitis attingens obeliscum. Novæ dextræ, nova sententia est: Fide & vide. Si tamen dexteræ nova. Blandienti enim adolescenti multa, Plautianus leno respondet: se manus habere oculatas. rem pro verbis flagitans. Et sententia etiam tota, non ita nuper nata est. Epicharmus enim vetat fidere. Tantùm sobrietatem commendans. Ita nova non sunt, sed renovata. quæ alicui nova, prima facie videbantur. Hoc autem jure inquiret aliquis: quid? quod moneat Mysta: Fide & vide. ac non potius, è diuerso: Vide & Fide. Nam Lenoni fidem factura erat, visa & contacta manu pecunia. Mihi videtur Lango aliud, ut par erat, quàm Lenoni propositum. Hìc enim de questu, & quidem sordido laborat: ille de, non suo, sed aliorum commodo. Quid cum pernicie adolescentium, salutem civitatis comparo? Mat. Langus inter opinionum varietates, jactari veritatem, & veritatis studiosos simul periclitari animaduertens, Fide, inquit, & Vide. Nam qui fidit, & de Christiana pietate nihil dubitat; videt singula capita, etiamsi rationem superare videantur, rationi esse conformia. ut præter alios Nic. Cusanus pluribus docet. Nec alienum est à veterum doctrina, principia quædam scientiarum statuere prima & αμεσα imò si Mathematicis sua axiomata negaris, non poterunt sua tueri, quæ sola volunt sciri posse. Nos etiam de vera Religione, scripsimus nuda ratione: ex quo inclinatis rebus omnibus in ruinam, sacrarum literarum vacillat auctoritas.

XXXIX. HIEROGRAPHIA.

Quam difficile sit duobus dominis seruire; Christus rerum omnium sciens & dominans, exemplo declarat. quanquam auctoritas, satis momenti afferret, ad rei probationem. Est igitur, & semper erit laudi Card. Truccesio, retinuisse benevolentiam Pontificis simul & Cæsaris. Quanquam enim deferbuit illa, de dignitate, Historijs celebrata contentio; magnæ tamen integritatis est, in quam te semel, insinuaris; vtriusq; retinere

nere amicitiam. Mæcenas & ſiquis alius apud Horatium conciliabat ſæpe Antonium Auguſto. Sed eo perdito, huius quoq; gratiam aliquando perdidit: & in Vrbe, velut in exilio vixit. Truccefius igitur rem memorabilem, imagine inſigni ad poſteros tranſmiſit. Claues enim geminas decuſsi forma coniunxit (quod Pontificiæ felicitatis inſigne eſt) & totidem Aquilas (quod Romani imperij ſignum) adiunxit. Qua re ſatis oſtendit, ſe obſequio honeſto, non dirimere, at reſarcire pacta conventa potentiſsimorum Principum. Id autem per ſe inſigne, ſit comparatione inſignius. vulgò enim calumniando & blandiendo, non rectà captant, ſed obliquè inſinuant ſeſe, in Principum familiaritatem. Quæ artes tolerari poſſent, ſi ſibi modò conſulerent: & non huic alterum proderent, utrumq; perderent. Alit ea portenta, ætas etiam noſtra, & aluit ſemper, ubi malæ artes vigent, vigueruntq; olim, aula. uti apparet in aula Philippi Regis Macedoniæ penultimi. Rex igitur Demetrium occidit: &, cui noluit detectis inſidijs, Perſeo imperium reliquit. Ita noſtrorum virtutes, & non noſtrorum vitia inter ſe comparo; vt rei dignitas, ſine ullius contumelia, magis illuſtretur. quemadmodum ſolis jubar, ex denſiori caligine, clarius erumpit, & reſplendiſcit. Verùm enimuero, inter dominos duos jactor, neutri diſplicere, alteri placere magis velim, aut utriq; ſimul; qua id arte, qua induſtria, quomodo conſequar? Non mala, cuius eventa ſemper ſunt mala. Non ſimulatione, quæ non poteſt eſſe diuturna. Sed animo candido & ſincero amore. Quod ego non doceo, ſed diſco ex ſymbolo: Sic his qui diligunt. Quid tandem? Vt quemadmodum hæc inſignia coëunt inter ſe; ita Principes diuerſi redament eum, à quo ſe vident citra fucum, integrè amari. Nulli tam infeſti hoſtes fuerunt, quàm Cicero & Antonius. utriq; tamen placuerunt Atticus & Varro. pepercitq; utriq; Antonius, qui omnes & omnia Ciceronis ſuſtulit.

XXXX. HIEROGRAPHIA.

Quid jam inter geminas Aquilas pendet Chriſtus de cruce? eodem Symbolo? Difficile eſt Deo placere & Hominibus: quod Deus honeſta, Homines placita etiamſi non honeſta expetant. Et hoc feraci ſcelerum omnium ſeculo, Regia vix quærit, quid Deo placeat: exequitur ſine cunctatione, quod probatur Regi imò & Seneca patricidium Neronis excuſat: & parricidio ſtat Tyrannis Turcarum. Quin & Bodinus reprehendit eum, qui in gratiam Imperatoris, noluit fratricidium defendere. Hæc cum legimus, cernimus, audimus; non poſſumus non amare & admirari eum, qui hero ſuo fidem ſeruat quidem at citra offenſam Dei. Periculoſum eſt non facere imperata. Quid tùm poſtea? Nam etiamſi ſit capitale; non fecerit, cui potior eſt Deus quàm homo: pluris fama, quàm vita: optatius ſemel perire, quam ſemper pænitere. Debet autem eſſe omnibus. Nam Dei cum homine nulla eſt comparatio: pluris eſt ſapienti fama, quam vita: nec ſapienti modò, optabilius ſemel occidere, quàm rei patratæ memoria, ſemper excarnificari. Iam ſeneca, gratia Neronis excidit: paſsim malè audiuit: & tandem vitam amiſit. imò coactus, in cuius gratiam profligauit famam, Numen offendit, ut ſibi ipſe necem

necem consciscerent. Hæc comparatio Hierographiam Card. Truccesij spectabiliorem facit. Et ego, quod clara virtutis exempla non spectanda tantùm, verùm etiam æmulanda ducam, si non potui amplificare, nolui minuere dicendo.

XXXXI. HIEROGRAPHIA.

Perit, ut vivat. Non quæro, quis aut quæ? Redit enim sub aspectum Phœnix: & feliciori omine nomen Christ. Madrutius, si non unum, ingens Lumen Germaniæ, imò & Italiæ invenit; quàm infelix And. Bathorius. magnus & ipse vir, si mediocria sapere potuisset. Quæ de fabulosa ave, credidere olim magis, quàm comperêre vulgo (Nam quæ Romanis temporibus apparuit formæ propter novitatem spectabilis judicio Taciti, non conveniebat cum fama veterum) ex Palma videntur orta. quæ & ipsa, Phœnix Græcè dicitur. Est enim quædam, & præ ceteris fructu commendata, quam in Chora, ex se nasci, Plinius tradit. Atq; utinam tu Madruti ex te renascerére. Si enim solus non eras, princeps eorum eras, in aula Romana, qui sunt non appellantur modò Cæsariani. Esse autem qui potentissimos terræ Monarchas, sublata discordia, quam serunt huic blandientes, illi obloquentes, utrumq; perdentes, in concordia, amicitia, benevolentia retineant, aut, si opus fuerit, reducant; est è Rep. Christiana universa. hac præsertim tempestate, qua in mutuam perniciem conspirare, & complanare iter Barbaris reliqui videntur. Sed & in gentili Madrutius reviviscit, cui ad virtutis maiorum renouationem, nihil aliud deëst, quàm dignitas generositati maiorum, & in augusto illo orbis terræ consilio, debitus insitæ consessus.

XXXXII. HIEROGRAPHIA.

Barbarorum aliquis, quibus de concordia nequidquam verba faciebat, protulit manipulum sagittarum: & robustissimo ut rumperet, tradidit. Quo in cassum laborante, jussit forte debilissimo ex proximis, ut exemptas, singulas frangeret. Eo sine mora & difficultate, mandatum executo, Hoc illud est, inquit, quod volebam dicere. Concordes vos nemo superaturus est. Discordes & quasi vinculo solutos, contemta civitas, aut imbecillus Rex, sub jugum coget. Simile quid commentus est, non barbarus sed Romanus, Sertorius. Manipulo contentus (quid enim pluribus in re manifesta exemplis opus est?) auctor sim concordiæ cupidis (sunt autem omnes, qui cupiunt esse incolumes, partes enim sine incolumitate totius, non modò saluæ, sed ne esse quidem possunt) ut Micipsæ Sallustiani orationem legant. quam Imp. Seuerus, liberis, moriens, legendam misit. jam tum videns inter fratres crepitans odium. Nec aliud Madrutio Mystæ nostro propositum fuit, qui nobis fasciculum ob oculos ponit, & una voce, Vnitas, exponit. vult enim Christianos esse vnos & concordes: contra immanitatem Barbarorum, & seditionem civium. Quod vult; Deus faxit. Nos enim qui eius argumenti orationes aliquot edidimus, non soli, surdis canimus.

Loudouicus Madrutius. prsb Card. S. Onuphry Epis Triden S.R.J. prot

Carolus Dominic' Cavett' presb: Card: S. Vitalis Archiep Auinionensis.

Philippus Boncomp: Bonon Presb Card: S. Xysti maior pænitentiarius

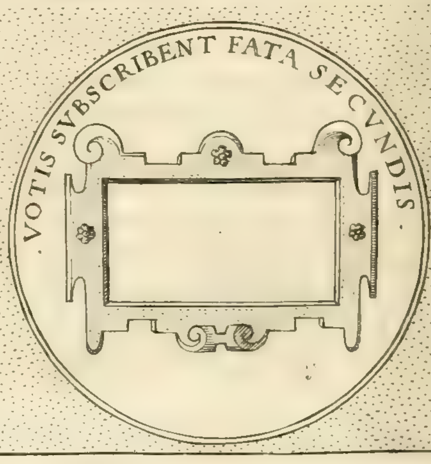
Christopho de Monte Aretino Presb: Card S Praxedis Archiep Messané.

Ascanius Sfortia Card: Diac S. Georgy. Episco: Albiganensis F. Francisci. Mariæ Ducis Mediolani. etc

XXXXIII. HIEROGRAPHIA.

Qua Columbæ forma, S. Spiritus, hic ſedet ſupra orbem; ipſe ſe Mortalibus exhibuit. Nam cùm per ſe, ſub aſpectum non cadat, per alitis ſpeciem, candorem incomparabilem: velocitatem incomprehenſibilem: fæcunditatem incredibilem repræſentat. Quod autem facit S. Spiritus; hoc loquentem hîc Myſta facit: Lucem fero. Fert profectò lucem Mundo & immundis cordibus, diſpellitq; de oculis credentium, veluti caliginem, tenebras errorum: labem peccatorum. Et nihil lucidi, aut formoſi in Mundo, aut ulla tanti operis parte; quod S. Spiritus, non ſit architectatus. Tria eſſe rerum naturalium principia Ariſtoteles docet præclarè. Sed tertium quod Priuationem ſtatuit præter naturam Principij. Quod vnum eſt; idem æquale eſt: nec enim aliâs eſſet unum. vnitatis autem & AEqualitatis, conjunctio quædam eſt; quæ ſi priuaret exſtantia, quæ ſunt; non eſſent ea. imò nec ipſum eſſet, ſi priuatio eſſet. Eſt autem coniunctio hæc, vel coniungens iſta, in Phyſicis, non priuans potentiam actu; ſed cogens potentiam ad actum. In Metaphyſicis verò Amantis & Amati, quod ab utroq; procedat, Amor infinitus & indiuiduus: Verbum æternum, Mentis Aeternæ, licet æternus, in tempore effatus. imò & ipſum tempus, fluxum æternitatis. cum primo Mobili, incipiens motum, cuius, illud, menſura eſt. Hoc ferè pacto, non priuans forma ſua Materiam, aut ipſe priuatus exſtantia, S Spiritus Mundo & in Mundo creatis lucem attulit: oſtenditq; quod quæq; res ſit. Et jam lucem fert nobis, ac renouat corda fidelium, ut dixi: Et ante me Eccleſia canit, magno omnium, concentu & conſenſu. Nam in lumine tuo, qui eſt filius tuus unigenitus, ó Pater luminum, vidimus lumen tuum: qui eſt S. Spiritus.

XXXXIV. HIEROGRAPHIA.

Igne conflagraturum orbem terrarum & Philo tradit, & Nero expavit. Fuit igitur doctrina patrum jam olim diſſeminata: & creditum fore aliquod eius exitium, cuius aliquod extitiſſet principium. Si autem aqua perijt olim; quæ ſordes eluit potius, quàm euertit ſordidatos: ſuperfuit enim ſeminarium, ut naufragij ſemper ſunt tabulæ; peribit igne. à fundamento, inquam, ne juſta ſæpius irrita ſit vindex Dei ira. Opponitur enim Aquæ Ignis, & omnia abligurit. An ab effectu Myſta, de cauſſa efficiente prima & principe conijciat hoc loco, dubitari non injuria poſsit. Nam in vindicta eſt vindex. Et Numen, Symbolicos, ignis conſumens eſt. Nec ea eſt ſuperſtitio Card. Caretti quæ Medorum & Perſarum, aliorumq; fuit, Ignem non modò pauentium, verum etiam adorantium. quod celo lapſus ignis victimas incendiſset. Quid jam flagrantius eſt flagitiorum conſcientia? Igitur quem non video; timeo: & terreor aſſpectu Domini, qui, cùm non alius, mentem flagellat, urit & juſto incendio perſequitur.

XXXXV. HIE-

XXXXV. HIEROGRAPHIA.

Daniel est in cauea Leonum, celebris Historia est. Huic testimonio præsentiæ Divinæ, in ærumnis, Mysta sententiam magnificam adijcit: Si Deus nobiscum; quis contra nos? Certè quantò, Deus Maiestate & potentia antestat omnibus; tantò securius vivit, qui in Deo spem collocat quàm qui aliorum gratia fulcitur, aut suis vel opibus, vel consilijs fidit. Hoc autem Deus ceteris præstat; quod omnes & omnia habet in potestate. Iam potentia humana, momentanea est; & si diuturnior, temporanea. æterna nullius Regis aut Populi. Ferarum vis robore humano major est; sed bestiarii nullo ferè negotio, conterunt, vinciunr, domant immanitatem. Hìc cernis Danielem nullis armis, nulla arte, aduersus potentissimum Regem Persarum defendi: & inter Leones fame etiam efferatos seruari. Qui vero Divinitus, ex quo non humanitus. Insignem miserationis suæ memoriam Deus sæpe renovat. Me profecto non ex Leonum, sed hominum Leonibus efferatiorum faucibus eripuit: & non minori gloria vindicavit in libertatem, ut facile convincerem, si quid ingenio pollerem. Difficilius enim efferos homines, quàm feras domare. Nec ego lenivi. Deus, qui nec prece, nec tempore flecti volebant, fregit. Quod eloquentia nequeo, gratitudine molior. Hæc mihi loco prætereunda non videbantur tàm opportuno: si enim nihil ad illustationem; facit plurimùm ad confirmationem piæ sententiæ & veræ Historiæ. In hac vita ærumnosa & lubrica, facio & patior multa, quæ animus auersatur. Nihil grauius quàm si Deum offendam, qui me defendit.

XXXXVI. HIEROGRAPHIA.

Mirum Naturæ opificium. Inter omnia admiratione digna, hoc ceteris non minus obstupescendum; quod nescias, pluribusne stellis celum, aut floribus solum sit conspersum. Et ut Sol diurna spatia percurrit; ita noctu micare stellas, lucere, minori, ut par est, face Lunam. Quieti enim hoc tempus, illud labori datum. Hoc opere non Naturæ, sed Parentis naturæ Dei perlustrato; videamus deinceps, quid Mysta noctem pinxerit & noctis, quæ dicebam Luminaria depinxerit. Non hoc spectasse mihi videtur, quod nos cum admiratione spectabamus. sed longè quid admirabilius: Opificem non Opus. non per ambages, ex hoc, illum: ab effectu ad causam procedens; sed ἀμέσως ipsum Deum. Symbolum enim est: Illuminatio mea. Ecquis? Deus, hæc enim perfecta oratio est: Deus illuminatio mea. Comparatio autem licet nocturna, Sole meridiana lucidior. Quemadmodum Solis æmula, Luna lucet noctu, & nocturnas tenebras fugat; ita Deus solus mihi in his Mundi tenebris refulget: & animum mersum densa caligine, eripit, liberat, collustrat, cum spe, tùm re. Ac quod subiecto mari, varias jactat naves, quarum gubernatores, non ita clavum manu, ut oculos in polo tenent; credibile est Mystam cum socijs & propinquis, vel temporum, vel hominum injuria agitatum esse: expertumq; vana præsidia, Dei & poposcisse & sensisse opem, veluti palpitantem, in tenebris lucem. Sic omnia cum Davide consentiant, cuius splendida & regia oratio est: Deus illuminatio & salus mea, quem timebo? Nosti quæ sequuntur.

XXXXVII. HIEROGRAPHIA.

Ecclipſim Solis depictam cernis. quam cauſſatur nobis Luna,inter Solem & aſpectum noſtrum poſita. quod propinquior nobis ſit. Quemadmodum enim manus oculis oppoſita intercipit etiam longe maiores ſe & incomparabiles, ædificiorum, & montium moles; ita nihil vetat nobis obſcurare, minus Lunæ corpus, longè maioris ſed remotioris lumen Solis. Quid hac imagine obſcurarit veriùs,quam declararit Myſta (nec enim ſemper tutum eſt queri) Iovius declarat. ſuffragatus erat Roderico Borgiæ , in petitione Pontificatus: qui Alexander VI. ſalutari voluit. Quod autem beneficii ſui memoriam extinctam videret; cum ſole ſe comparat,quod ſua ſolius opera ferè, ad id faſtigii ille aſcendiſcet. Cum Luna Pontificem: quod ut illa Soli tenebras offundit, à quo lucem accipit; ita Pontifex eum cum familia extinctum vellet, a quo dignitatem haberet, Ita erumpit indignantis animi bilis: nec omnium ſtomachus concoquere poteſt injuriarum memoriam. Sed pluribus, quàm opus eſt, quæ clarius Italicè Iovius ſcribit.

XXXXVIII. HIEROGRAPHIA.

Paul. Iouius ſcribit ſe Hieroglypti huius & Symboli auctorem fuiſse Myſtæ. Non alium igitur ſuffitem quæramus. Tabula pura eſt. & latina magis, quam obſcura gnome. Paucis igitur multa. præſertim cum tabulæ eiuſmodi non multò prius expoſitæ, recordari mecum juvet, ſi lubet. Si fata votis meis ſubſcripſerint, explicabo animi mei ſententiam. imò ſubſcribant. quod optantis eſt, votis meis ſecundis, qua voce ſignificat, ſe, licet ardua, non tamen iniqua animo agitare, aut concupiſcere. Tam autem taciturnum Myſtam fuiſſe notat Iouius; ut ne quidem florens ætate,in Hierographiam conſentiret. Hanc tamen recepiſſe: quod cum animi ſui decreto, ad amuſſim, quod ajunt, planè conveniret. tanto juventutis ſuæ decore,quanta ignominia grandes natu effutiunt, verba etiam per jugulum reditura. Hæc comprobatio,abſq; ullius opprobrio, commodo omnium rem claram fecit clariorem.

Ascanius Sfortia Card. Diac. S. Georgy Epis: Albigarẽ F D Mediol:

Franciscus Sfortia d. S. Flora Rom: Diac. Card. S. Georgy in Velabro.

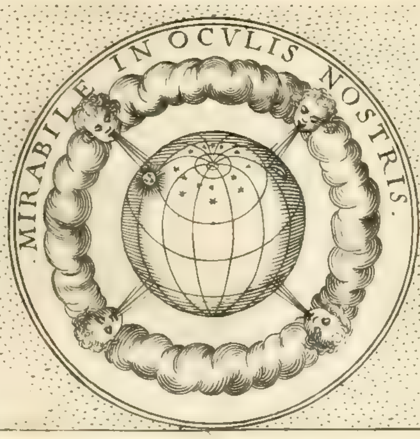
Franciscus Theobaldus Vrsinus Presb. Card. S. Sabinę Archiepis: Sypentinus

Mattheus Vrsinus de Monte Jordano Presb. Card: S. Sabinę Epis: Ostiensis.

Joannes Caietanus Vrsinus Romanus Diaco: Card: S. Theodori.

Jacobus Vrsinus Diac. Card: S Georgy ad Velũ aureũ Apos: sedis Protonotarius.

XXXXIX. HIEROGRAPHIA.

Huius quoq; Hierographiæ auctor Paullo III. Pont. Max. & nobis Myſtagogus eſt P. Iovius. In bello, quod Imp. Carolus V. cum Duce Saxoniæ, Lantgravio Haſsiæ, quiq; eorum ſectam ſequerentur, ſuſcepit, adiutus eſt à Pontifice. qui totus in hoc occupatus, Hierographiam poſcit, rei, quæ in manibus erat congruam. Iovius cum Anathemate Pontificis, fulmen Iovis comparans, hoc ipſum utrinq; accuminatum, uti videre eſt finxit. & Pontifici, ut jactat, operam ſuam probauit. Nam Pontifex hos Principes Lutheri dogmata ſecutos proſcripſerat: per cuſſeratq tremendo olim, non minus, quàm fulgure Iouis, anathemate. Eſt autem Anathema ab Ανα9ε7ναι id eſt ſuſpendendo donum propriè Dijs donatum, & de tholó ædis ſacræ ſuſpenſum. Pollux paullò uberius. Ab hac prima ſignificatione transferunt Iudæi ad piaculum, &, ut D. Hieronymus docet, ex D. Paullo liquet, ad extremam execrationem. Quam autem poſt ſe relinquit impietas? quæ hominem, non ſolum ab humana ſocietate, verum etiam communione diuina auellit? Eccleſia non Iudæos, ſed Apoſtolum æmulata, utitur voce, ſi cui aqua & igni interdicit. quemadmodum tum Pont. Max. Lutheranis.

L. HIEROGRAPHIA.

Occaſio eſt, auctore Feſto, opportunitas temporis, caſu proueniens. De eadem ferè idem, M. Tullius. Poëtæ fingunt occiput caluam, ſinciput capillatam: ut de facie nemo non agnouerit hoc loco. Nuda enim eſt. & eſt nuda, quod planè aperta, ſimplex, nec ullis fucata coloribus ſit. Statuit autem pictor loco ſublimi. quod caſus de celo cadat, & cauſa eius tam ſit Deo nota, quàm nobis frequenter ignota. Præcipiti verò loco ſtatuit & obijcit vento quod lubrica ſit, & niſi arripias, præceps feratur, ruat, pereat. His de occaſione cognitis, audiamus Myſtam: erit altera merces. vnde? Celitus. Quemadmodum enim Occaſio celitus datur; ita & exſpectatur celitus præmium, rectè utenti occaſione rerum gerendarum. Querimur ætatem ſine fruge rapi. cur non uſi ſumus? Querimur pulcherimas rerum occaſiones præterlabi. cur non utimur? Deus enim utenda, fruendaq; dat: & rectè utentes cumulat præmijs. Quæramur itaq; de nobis ipſi, quod ſemina virtutis non colimus: quod principia felicitatis negligimus. imò ſi meliorem rerum noſtrarum ſtatum, publicè aut priuatim optamus, excutiamus veternum & diſcamus noſtro malo ſapere, qui noluimus alieno. Amentium quidem hoc eſt, ſed non omnino delirantium. Nec queramur, quæ revocari nequeunt, lapſa aut tempora, aut temporum opportunitates; ſed arripiamus quæ in dies eveniunt: nunquam enim deeſt occaſio, in melius mutandi aut inſtitutum aut conſilium. videbimuſq; propediem in melius mutari, qua perdita, turpata, deplorata, cernimus.

LI. HIEROGRAPHIA.

Hæc cum calice & Hoſtia aut D. Clara eſt; ſic enim peculiari quodam priuilegio in templis ſpectatur: aut Anima Myſterij granditatem

considerans, & non quærens, cum impietate Iudæorum: Quomodo hic poterit nobis carnem suam dare ad manducandum; sed Conditori suo se subijciens. Symbolum enim animum Animæ ex vultu resplendente loquitur: sola fides sufficit. Sed ô rem indignam & acerbam. Quæ gnome tollere debebat, & truncare omnem dubitandi ansam; ea nobis invexit procellas dubitationum. Hac enim multi, non dubitandi caussam tollunt, sed piè beatéq; vivendi fomitem suffocant. Si enim credere satis est; superfluum est facere. Quam consecutionem, quæ sequuntur incommoda? quod personarum exitium? quæ rerum strages? Est tamen satis credere Intellectui, cuius est Fides: ubi enim fidit, acquiescit. Non satis Cordi: cuius non fides, sed operatio, tranquillitas est. Hæc quod non distinguant bene Magistri: & peius interpretentur Discipuli; salubrem sententiam, in perniciem suam vertunt: & cum cognitione operationem confundunt. imò virtutem, veluti solem è Mundo tollunt. Nec obstat salubris sententiæ interpretationi veræ; quod Paulus neget ex operibus legis, salutem pendere. Est enim Lex duplex: Ceremonialis & Moralis. Cum Ceremonijs autem, perijt legis Ceremonialis fructus: ut exsiccata arbore marcescunt fruges. Non perijt, fructus Legis Moralis; ut enim perpetuò coërcendi sunt mores Lege Mosaica; ita perpetuò sperandi fructus Legis. quam ut per Mosem tulit, ita per Christum alit S. Spiritus. si non perijt fructus Legis Moralis; integra est Lex, radix fructus: nec Fides notionis lumen abolet, sed operi appellit, operationem Cordis.

LII. HIEROGRAPHIA.

Circinus hic est ad multa accommodatus: Pyxis ad navigationem: tabulæ ad Geographiam. Omnia, ut summam rerum paucis subducam, ad ingenij humani dexteritatem. Quod magis ex sententia licet conijcere, quàm ex imagine lubet cognoscere. Duo cum verba sint, licet, interpretatione ampla sunt. Nam licet varia sint bona corporis, animi, fortunæ; uni tamen vulgò omnes veluti testæ adhærescimus: præter quod, nullum bonum, bonum ducimus. Ad vanitatem amatoriam rapit Iovius quasi Mysta, unius amore captus, & huius sale carptus quod in virginum choro esset frequentior, responderit adamatæ; se plurium consortium non fugere, sed uni, ipsi scilicet, adhærescere. Et hac de caussa Celum ceruleum variis syderibus sparsum quidem. Sed ut nauclerus unam Cynosuram miratur, licet totum celum, & tot celi stellas contempletur; ita se, humanitatis caussæ ceteras colere ceu virgines, ceu Matronas: unam illam venerari & adamare, si de disciplinis, aut rebus aliâs gravibus interpretoris; rectius feceris.

LIII. HIEROGRAPHIA.

Mirabile in oculis nostris. Quid verò vel mirabile, vel spectabile? Mundi machina, quantacunq; est. Tota enim oculis exposita est magis, quàm ventis. Si enim ventus est aëris motus, haud extra Mundum sunt; sed Mundi regiones, septentrionem & Meridiem: Orientem & Occasum Solis,

Solis, non ineptè demonſtrant. Et qua tandem re mirabilis eſt Mundi machina? ſe ipſa, velut à Torneuta, in orbem circumducta: nec ullis librata ponderibus, at ſuo ſtans ordine, & natura volubilis. Nec ſuo tantum circulo aut ordine modò. Verum etiam rebus omnibus, quas continet, & ex quibus compoſita. Taceo de rerum diſcordium concordia. miramur celum, miramur ſolum. Illud volubile, hoc ſtabile. Miramur Aquæ humorem: Ignis calorem. Ex his verò tot res ac tantas, diverſâ ſpecie, ſpecies, quis non miretur? & ſingulas ad unguem perpendens obſtupeſcat? Alia ſunt, alia vigent, alia ſentiunt, alia ratiocinantur. Progredi non audeo; licet alii ſint rerum gradus. Nam qui ſupra rationem ſcandunt; non aliter mihi facere videntur; quam ſi belluæ, expertes rationis, vim humanæ naturæ ſcrutarentur. Quæ ſi prudentiam noſtram non aſſequuntur; qua via nos ſequimur imperveſtigabilem Providentiam Divinam? Cùm igitur omnia totius Mundi, cum Mundo mirabilia ſint oculis noſtris; quæ clara, perſpicua, Lucida oculis noſtris: orbium celi duplex motus: terræ perpetua quies: Solis jubar: Lunæ uſura: ſtellarum errantium nullus error: fixarum nulla vincula: elementorum in ſumma diſcordia, ſumma concordia, ortus unius, occaſus alterius: maris altitudo: terræ profunditas: aëris raritas: ignis calor: terræ inquilini: maris incolæ: aëre vagi, igne nulli. Si non ſalamandra, aut ignæ aliud naturæ, illum orbem habet. Et nihil mirabilius oculis noſtris, nobis ipſis, quibus hæc omnia, ut ſtoici rectè ſentiunt, condita ſunt: qui hæc omnia ingenio comprehendere, & judicio metiri poſsumus: quorum oculis deſcripta celi tabula, manibus tellus culta, ingenio ſtratum mare claſsibus, ponte flumina, paſsibus rupes: quos domeſtica honorant, fera pavent animalia. Sed hæc omnia nobiſcum ut mirabilia, ita ſubjecta, ſunt oculis noſtris. Hoc autem, quod ſubjecta, minus mirabilia. Neſcio enim quo pacto familiaria abeant in contemtum. Concedamus igitur Myſtæ, Mundum eſſe mirabilem in oculis noſtris, & quæ nobiſcum ſunt, ne nobis ipſi nimiùm blandiamur, nobiſcum in Mundo. Cedet enim nobis ut Oppifici opus, Mundus Deo: & concedet Myſta, longè mirabiliorem eſſe, qui hæc omnia condidit nobiſcum, & venerabiliorem Deum. eoq; mirabiliorem, quod non ſit, nec eſſe poſsit, quod procul remotus ab omni ſenſu, in oculis noſtris. Ita ab effectu ad cauſſam pervenimus: & quod ultra nec volumus nec poſſumus tendere; Hierographiæ piæ & eruditæ finem imponamus.

LIV. HIEROGRAPHIA.

Natura an ars plus poſsit in cultu ingenii olim quæſitum eſt: & ut de aliis taceam, a Cicerone, in eloquentia: ab Horatio, in Poëſi. Hic videmus flores florere. & aqua ſuffuſa in nimbo ali. Certant igitur inter ſeſe, natura, quæ peperit: & ars, quæ nutrit. induſtria, inquam, labor, & virtus humana. Si in floribus ſenſim defloreſcentibus, tùm ſumus induſtrii, atq; diligentes, quanto diligentiores eſſe convenit, in animi æterni frugibus cùm colendis, tàm colligendis? Natura ſemper adjuvari vult. Terra arari: Mare ſulcari: Aër peti Ignis elici. Proveniunt natura omnia, quæ non ſolùm neceſsaria, ſed & jucunda Homini. Sine labore, ſollici-

ſollicitudine, cura non proveniunt. Erat quondam liberalior natura & ſponte ferebat, ut ait ille, omnia, tellus, quæ neſcio quis Poëtarum, apud Græcos, in ſpecies diſtinguit: & velut è popina, in os ingerit, hæc aſſa, illa elixa, non matura tantùm. Ac licet hic ludat; fuit quondam liberalior natura. Non enim ad cultum terræ, ſed Dei, Homo factus eſt. Cùm autem non ferret tantam felicitatem, ut difficilius eſt ſortem bonam, quàm aduerſam ferre & ocio laſciviret; mutavit Conditor, conditionem rerum, & quæ gratis dederat, laboribus venum expoſuit. Sic terra celi, celum notari, mare tentari cepit. & neceſsitas extudit, ut Virgilius ait, artes. Serviamus igitur neceſsitati, per ſe quidem non expetendæ; ſed rerum expetitarum compendio, & artium omnium, liberalium & illiberalium principio. Cæterum mollis Caltha, ut & aurum, relucens flos eſt: qui in nimbo eſt. Heliotropij ſpecies, licet enim ſubdubitare videatur. Matthiolus, agnoſcit Adrianus Iunius, quod cum Sole oriatur & occidat, aut folia ſua circum agitet, ut Dioſcoridis interpres. Quid Caltha, odore gravis? & non flos naribus gratior. Quod viſum, inter ſenſus, omnium nobiliſsimum, oblectet: & nos, ſi non cecutimus, dùm cum ſole verſatur, ab hoc inſtabili rerum ſtatu, ad ſummi, ſtabilis & ſempiterni Boni cultum rapiat. Nequidquam enim laborat, qui inanibus curis & ſæpe non neceſsariis ſe cruciat: nec laborat Deo.

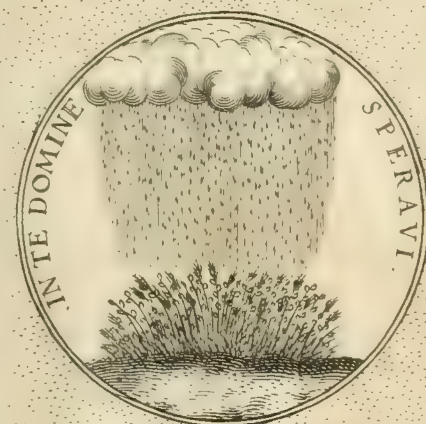
Iulius Vrsinus Rom. Diaconus Card. S. Eustachij Epis. Fanensis.

Prospor Columna Domicellus Dia. Card. S. Mariæ in Velabro Protec. Neap. et Sici.

Pompeius Columna Domicellus Rom. Dia. Card. XII Apostoloru. Epis. Reatinus.

Stephanus Columna presb. Card. S. Marię in Aquino Archiep. Syponunus.

M. Antonius Columna presb. Card. S. Petri ad Vincula Legat. Campanię.

Franciscus Carassa Neapolit. Presbyter Card. S. Sabinę Epis. Ostiens. et Velitre.

LV. HIEROGRAPHIA.

Satis diu ſeria. Nunc ad iocos, ut reficiant animos, tædio & mora, ſi quando affectos vident, Oratores ſeriis rebus iocoſas. veluti ſalis micam, commodè aſſpergunt, exemplo ſumpto à Demoſthene, documento ab omnibus, qui artem dicendi profitentur. Studio nihil à Scalptore factum eſt. Sed ut in rebus humanis caſu evenit, rerum viciſſitudo: ita & in narratione earundem, ne miremur Myſtam fabula, veluti cortice, veritatem tegere. De natura Elephantium, multi multa tradunt; hoc Plinius, ex quibus, neſcio, auctoribus, prætcrit enim nomina, in Mauritaniæ ſaltibus, ad quendam amnem, cui nomen erat Amilo, niteſcente Luna nova, greges eorum deſcendere. & purificantes ſe ſolemniter aqua luſtrari: nec antè, quam ſalutato ſydere in ſyluas reuerti. Hoc lauacrum ſi ſit religionis, an voluptatis, non inquiram: nec enim Plinius valdè ſuperſtitioſus eſt. Et ego Myſtam potius intueor, qui hac imagine pietatem ſuam nobis teſtatam reliquit. Non enim Luna ſalutata, ſed Deo adorato & pietatis cauſa, noctes multas inſomnes ducens, ardua petivit. id eſt, quòd undiq; ſurſum eſt, celum. Hoc oſtendit Elephas unus, id eſt ſolitudo, quæ meditationibus ſacris amica eſt. &, non reditus ad antiquam ſylvam, id eſt cuius pænitet, vitæ prioris inſtitutum, ſed tranſitus fluminis, in ripam eminentiorem. quæ eſt, ut dixi, longè ſublimior hac celi regia. Quod illud flumen? vita hæc, quæ ut illud, rapido curſu fertur & nunc exareſcit, inopia: nunc copia rerum intumeſcit: ſecunda, hac parte: illa verò aduerſa: interdùm fluctibus fortunæ ſæva. interdùm valdè lenis. Ac ne Myſta videatur ignoraſſe naturam Elephantis. Tranat flumina, vadum littori proximum calcans, altiori alueo, cum undis luctans. Antiocho Regi duo erant. Aiax alter, Patroclus unus ſalutabatur. Dux ille ſociûm erat. Ventum eſt ad flumen. Tranſire juſsus Aiax renuit. Pronunciatum eſt, eius fore principatum, qui fluvium primus traiiceret, prolatis etiam phalaris & reliquo ornatu, quo maxime gaudebant, in illo hominum commercio. Patroclus nihil moratus, & princeps agminis appellatus, & inſignibus donatus eſt. tanta invidentia & mærore Aiacis, ut inedia ſibi mortem conſciſceret, Hæc non hiſdem verbis, at ſententia refert Plinius.

LVI. HIEROGRAPHIA.

Teophraſtus cepam variis generibus diſtinguit, unam Aſcoloniam appellat: quæ plantata, caulem edit, ſemenq; tantum fundit nec mora, exinanitur, atq; inareſcit. Eius generis videntur, quos vides, bulbi tres: & eſſe vult, non videri ſolùm ex cuius Muſeo prodeunt, Antiquarius Cæſaris. Ex quo bulbos de facie agnoſcimus, supereſt, ut mentem Myſtæ rimemur. Nam Romanus eſt, & quidem Columna, inter Patres, virtutis merito, conſcriptus, ut nihil ſit vulgare, à principe Viro exſpectandum. Cepe quidem vulgaris cibus, & contemtus, Græcè κρόμμυον διότι τας κόρας μύειν ποιεῖ, ut teſtatur Athenæus; ſed non vulgaris Myſtæ ſententiæ: Prius mihi, poſt Soboli. Quemadmodum enim cepa, & ſemen cepæ, brevis eſt, & nullius fere vitæ; ita & Homini evenit; ut Parentes velo-

velocis ævi, ſequantur liberi cito gradu, & quandoq; præveniant fato. Comparat autem cum cepa, quam propter odoris gravitatem averſere, Hominem, cuius enormia ſunt vitia, ſed nullum gravius, tætrius, aut majus faſtu, ſe ſuperi, audentis adæquaris; ut modeſtiori utatur, propter vitiorum fæditatem, longè fædiorem cepa: & reddat meliorem, propter ævi celeritatem. Iam ut Aſcalonia Venerem ſtimulat; ita Myſtica conſideratio reprimit; & à propaganda ſtirpe, ad propagationem nominis excitat memoriam, omni genere diuturniorem.

LVII. HIEROGRAPHIA.

Rigatur, uti cernis, ſitiens pluvia ſeges, non inundat imbrè, aut ſternitur tempeſtate, non fertur turbine. Quis dubitet modò terram arere, modò perplui, noſtro commodo, divinitus? etiamſi, nec lapidibus, nec ſanguine, nec carne pluat? Certè hîc Pagani, non dicebant, at credebant, Iupiter. Romani etiam Iovem Elicium, quem aquam orabant in ſiccitate. Tribuunt igitur plus Deo, quocunq; nomine, aut ſuperſtitione; quam noſtrum ſtolidi ſapientes, qui omnia temerè ferri volunt in tanto rerum ordine, ut aduerſarios excitent, qui omnia neceſsariò fieri contendunt. Qui dùm ſe mutuò conficiunt; faciamus quod cogit neceſſitas, vult utilitas, ſuadet deniq; honeſtas: & certi noſtræ ſpei, Dei opem quovis tempore rogemus, nubilo, ut eluctemur: ſereno, ut diu fruamur. nec enim Agricolarum modò, res & labores, in optatis verſantur; verùm etiam ſalus noſtra & mundana & æterna, in votis maximè conſiſtit. Nam tot caſibus, tot injuriis, tot ærumnis expoſiti, quaſi telis, cùm ſimus; accerſimus, non ipſi nobis, vel malitia, vel ignorantia, vel debilitate præſentis vitæ cladem, ſecuturæ pænam. In tot tantiſq; miſeriis, beati eſſe poſsumus; ſi non tantùm poſcimus, Verùm etiam promittimus nobis, auxilium divinum. Ea pietas Davidis: nec alia Ambroſii & Auguſtini. Quemadmodum enim ille incipit Pſalmum ſic hi finiunt Doxologiam ſuam in te Domine ſperavi. Et cum his Columna hîc contendit de pietate. Symbolum cuius eſt, eadem & pia iſta illorum ſententia.

LVIII. HIEROGRAPHIA.

Scutum fidei, inquit hic, proteget me: & ſimul Infulam Pontificiam depingit, quæ capitis eſt ornamentum, non tegumen corporis. Panoplian Chriſtianam Apoſtolus deſcripſit; ut Myſta, non malè ſub Scuto fidei lateat. Fides quippe in Deum, & certa de Dei ope perſuaſio, neminem fallit. Ac licet huius non peræquè omnibus fecero fidem; exemplis tamen in dies declaratur, ut ad auditum, accedat, viſus & quaſi tactus rei claræ, manifeſtæq;. Tragædi olim rebus deploratis, à machina, adducebant Deum: & quaſi in ſpeculo commonſtrabant, res ſolutas, ſparſas jacentes. Solum erigere, colligere, reſtituere in integrum, quæ noſtra culpa nobiſcum perirent funditus. Sed quid ornamentum cum munimento? Galea non tantùm celat, ſed & decet caput. Infula tantùm decet, auro & gemmis, non chalybe aut ferro rigens: & vittis non tæniis fluens. Quemadmodum Diadema Regem, quod regium inſigne; eodem modo Infula Pontificem. Hunc igitur Myſta intellligit, ſub cújus ſcuto, ut Aiacis, Teucer ſecuritatem ſibi pollicetur.

LIX. HIE-

LIX. HIEROGRAPHIA.

Palma jam sæpius nobis,à diversis Mystis in palmas data est ; ut longo usu potuerit nobis innotescere. Hæc est ceteris æqua : ut internoscatur,veluti nota,Symbolo discrera : sic duret utrumq;,Sol & Luna,quæ in conspectu sunt, ut Planta verum quidem est, si vera tradunt scriptores, Palmam renasci, ex se, ut quodam loco annotavimus. Sed & Sol cum Luna, uti occidit, ita & oritur, sic ut hac parte vivacior non sit planta. Dicit tamen Mysta: sic duret utrunq;, nec possumus, aliæ videre, de quibus dicit, quam quæ, & per quæ, cetera videmus: Solem & Lunam. Quid optas Mysta ? Tam longæua, celi duo lumina clarissima ? quam Palma est ? Aut vis dicere ? si tam vivacia essent celi sydera ; essent æterna. Nam non loqueris de Palma : quæ si reviviscit,beneficio luminum reviviscit ; sed de Iusto viro : qui ut Palma non tantum vivet, sed & vigebit ac florebit sempiternum, ut non solum vaticinio credimus ; verùm etiam ratione percipimus. Est enim Iusticia, temperamentum. Iam non modus, at excessus & defectus, ætatem, morbum, interitum sentiunt vivet igitur Iustus vir in perennni vita ; quemadmodum Palma vivit in mortali.

LX. HIEROGRAPHIA.

Anserum alios esse domesticos, alios feros, nemo ignorat, vigiles omnes. Cùm igitur Mysta dicit, nocuisse locutum, non facile dixerim, de bipedis istius loquacitate, an nostra loquatur. Satis scio ad nostram disciplinam pertinere. Et Gallos enitentes in Capitolium sensêre. Vt Gallis nocuerit, vel locutos, vel tumultuatos esse, Sed & feros prodit venatoribus clangor,ut & in ipsos Anseres dictum quadret. Sed nostram vaniloquentiam notatam puto. Nam aptior in alteram partem erat sorex, indicio suo, ut inquit Terentius periens. Et nos prudenter admonere taciturnitatis, etiam in solitudine, verùm & hîc dices, coruus est. Et corui credita terræ arcana, eliminarunt, ut P. Ovidius memoriæ prodit, verum est, at coruus fari, non Anser discit, licer aliquis Philosophum affectatus sit: alius amore, inveni devinctus lubens prætereo, quæ ab instituto aliena non sunt. Hoc tacere nequeo, licet præ manibus habeam, exemplum modestiæ, ganzas olim in Germania anseres esse appellatos, minores, ut scribit Plinius, nomen enim in Germania tot seculis superest.

Ioannes Tolledanus Frater Ducis Fer. Albæ presb. Cardina. S. Xysti.

Hieronimus Doria presb. Card. S. Eustachij Archiepis Bavensis.

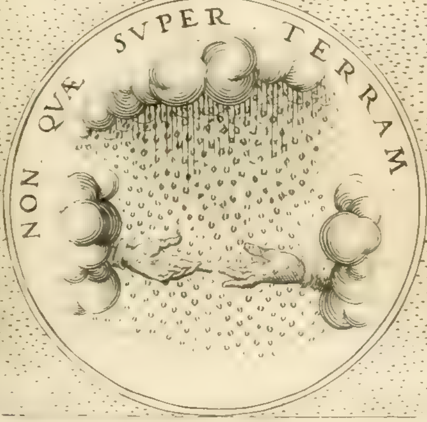
Hieronimus Auria Genué. Diac. Card S. Thomæ in Parione nep pr. Dorię

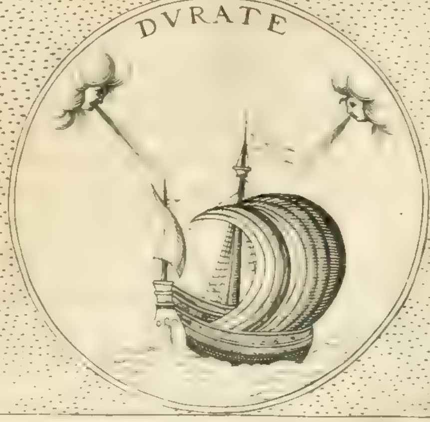
Iacobus Sabellus Rom: Epis: Card XII. Apostolor. supremus Inquisitor. Magis

Henricus Turnonius presb. Card: S. Sabinę Archiep: Massilliensis.

Antonius Perenotus Granue: Burgú: Presb. Card S. Sabinę Archiep. Megl:

LXI. HIEROGRAPHIA.

Vides ne Lauri ramos utrinq; rotæ inter radios? Laurum enim teſtari victoriam, aut decretam, victori non ignoras, vides quoq; rotam, quæ vel vento vel indiuſtria agitari poſſet, grandi mole penſili immotam ſiſti, & quaſi ſufflamine cohiberi, ne vel ſpontè voluatur. Legis autem: Fata obſtant. Et ſi non legeres, per ipſam molem, intelligeres: maiori vi cedere minorem. Fortunam verò in rota collocari à pictoribus: rotari cum rota à Poëtis fando audiviſti, aut didiciſti aliquando. Iam fortuna, quæ natura volubilis eſt, Fatum propter conſtantiam, potentius eſſe neceſſe eſt. Quid igitur fortunam urgemus, aut increpamus? ſi noſtris conatis maior & occulta vis reluctatur? Theognes Deo tribuit ſanior nobis, quæ nos Fortunæ non Deæ. Homerus in vero opere ſuo ne meminit quidem, Nam de Hymnis, ut Orphei verſibus dubitari non injuria poſſet. Euripides ſanior ſe ipſo in Electra, Deorum miniſtram, quam cum aliis Deorum Dominam fecerat, appellat. Fatum contra Homerus agnoſcit. μοῖραν puta, ſed & αἶσαν Græci nominant, cui non Poëtæ, ſed & Herodotus tantum tribuit; ut nec ipſos quidem Deos Fato repugnare poſse arbitretur, impietate maiori, neſcio, an inſania. Non enim Dii ſunt, at ſervi, imò captivi, quos maior continet vis, aut violenta detinet neceſſitas. Quæ igitur noſtrorum vel impudentia, vel imprudentia? qui unum, verum, Solum Deum cauſarum nexibus, veluti vinculis irretiunt? Quod ſemel decreuit; mutare non poteſt, aiunt. Et quis Regum noſtrorum, ô nihil minus, quàm Iuriſconſulti, ſibi ligat manus? Iam nihil ſcis quid decreuerit, qui auctoritati Diuinæ Hiſtoriæ nihil tribuis. Et ſi ſcires; non intelligeres. Quam enim multæ ſunt leges quas alij aliter interpretantur? Sed & Myſta noſter inquit: Fata obſtant. Cedo: intelligit enim cauſas ordine manantes, quas plurimùm poſse, longi temporis obſervantia, manifeſtè docet, in nos quidem; ſed non in ſuperos, qui ita dicti, quod ſupra eorum orbes collocati ſint. Tantùm abeſt, ut in ſuperûm Regem, & Dominum nonſtrum Deum. Verùm enimuerò, ſi in nos habent Vim, ac poteſtatem; quid agimus? quid molimur? quid nihil profutura tentamus? Perdamus in rebus vanis oleum & operam; in ſanis operæ pretium facimus: Licet enim ſerò, ſeria adipiſcimur. Dicam quod ſentio, apertè. Si enim in his, quæ amittere poſsumus inviti, minus nobis ſuccedit; prætereamus animo elato, & ad æterna contendamus. Nam ut iſtîc obſtant fata; ita hîc anteſtat nobis & ſecundat omnia, cauſarum prima, princeps, libera, & fatis imperans Deus.

LXII. HIEROGRAPHIA.

Caluaries, ſub ſydere, in duplicata Hederæ corolla, quod ſilet, ſententia enunciat: AEterna parantur Virtute: Quid doctius pingi, aut veriùs dici potuit? ſtella lucem: Hedera ſpem: Orbis perennitatem: intortus, neſcio quid maius: & in minores orbes circumvolutus, aliquid amplius notat. Beatitatem, inquam, Animæ in celis, & claritatem nominis, in terris. Hæc autem comparantur, non diuitiis, quæ ſunt fortunæ: non conciliantur forma, quæ, ſi quæ eſt, ætatis eſt: non aquiruntur

robo-

robore, quo à belluis vincimur; sed vaneunt una & sola virtute qui est rectus usus bonorum: sic enim crassa, quod aiunt, Minerua, diliniemus virtutem: Quid ergò dicet aliquis, viro pauperi interdictum est virtute? Deformi ne suspiciendum quidem ad virtutem? Debili nullus usus virtutis, imò verò maximus, debili, deformi, pauperi, usus virtutis, plerumq; id hominum genus, animi bonis abundat, quæ tantò sunt meliora & maiora bona bonis fortunæ & corporis; quantò excellentior & sublimior est animus. Audiuisti Vlyssem non à forma, sed prudentia laudari. Eumenes etiam infirmus, firmas & validas hostium copias fudit. Seuerus ostendit caput imperare non pedes. Fabritios, Fabios, Tuberones paupertas non tantùm victoria insignes facit. Si igitur nemo ex hac palæstra excluditur; sed patet contemto peræq; atq; illustri hominum generi; utamur bonis, quæ à summo & Aeterno Bono, nobis obuenerunt, ad summi, Boni & Aterni Dei laudem: hoc enim malè prætermittitur, aliâs enim in fastum, quo nihil magis aduersatur virtuti, omnia desinunt quæ ad virtutem faciunt, & præsertim animi bonis, quæ non injustè, ante fortunæ & corporis bona collocauimus: propius enim ad æternitatem appropinquant, imò & ad securam felicitatem. Nam aliis bonis aliter atq; aliter uti possumus: virtutibus animi, quas morales vocant, nisi rectè non possumus, ullo modò uti.

LXIII. HIEROGRAPHIA.

Vigilantibus, inquit, Mysta, & cervum obiicit. Ergò insomnem noctem ducam cerui gratia? qui licet gratus, elabi è manibus potest? fugax enim est, & ne sequare tutò, locum acclivem, præcipitem, canibus deniq; horrendum petit. Verum quidem est, ubi cornua posuit, secessum quærere, ut Plinius scribit, & non nisi noctu prodire. Sed omnia latibula sunt interdiu peruia etiam vestiganti. Si non sunt, leuis prædæ caussa, quæ me fugit, fugiam somnum, qui me leuet graui pondere negotiorum? voluptas est venandi studio captis, quæ & teneræ coniugis, ut Horatius loquitur, & ipsius voluptatis, ut ego, immemorem reddit. Cedo. Concedo etiam ab Alexandro Magno captos ceruos & collum æneo vel aureo monili cinctos, unde de ætate coniectura, repertum enim est, licet adipe haustum & occultatum. Tenera tamen coniunx, quam venatorum etiam aliquis pro fera occidit, & non tenera, sed negocia difficilia debebant esse pluris præsertim, quæ manibus tenentur; quàm quæ è manibus effugiunt, sive cerui, siue damæ. Nam in Leones impingant, quibus perire propositum est. Hæc dissero, non reprehendendi Mystæ caussa; at sententiæ explorandæ gratia. Videntur enim mihi ratiocinatio quædam esse a minori ad maius. Si vigilant principes juventutis, ut cervum sequantur: sæpe enim non capiunt, & Horatius Romæ quendam notat de capturæ ineptè triumphantem; quid Principes ciuitatis facere oportet? ut ciues in seruitate contineant? imò ne ipsi seruiant potentiori? eijciantur imperio & vita? Nam non ita difficile est, à summo fastigio præcipitem dari; ut vivere à præcipitio.

LXIV. HIEROGRAPHIA.

Siue hordei calamus,siue tritici scapus,hîc in orbem circumvolutus est nata est ingentis & ferè incredibilis diligentiæ. Quis enim vel in semine stipulam voluat & non frangat? Non lenta est,ut fruticeta quædam.Ars est,quæ naturam flectit & castigat. Et ex hoc naturæ vel obsequio,vel obseruantia, habemus, quæ non haberemus. Licet enim ferax sit Natura; pertinax est natura: & nisi vitulum mulceas; taurum metues. Quamobrem Mysta non abs re vaticinatur: Et vitæ, mortisq; comes. Quis verò? Labor improbus, sedulitas, industria. Quidquid enim ingenuo Labore comparatum est; comitatur nos in vita, & morte,imò superstes nobis est. Quam dulce, juventæ fructus,in senecta delibare? quàm bonum relinquere etiam posteris,famam nominis bonam? Ne cessemus juvenes: ne fatigemus senes: laboremus viri,vt quisq; sementem fecerit; ita & metet. Tritici orbem volebam,cuius substantia corpus,species animam nutrit. Deus bone, quàm es bonus? Nec ego tibi seruio,qui me seruas.

LXV. HIEROGRAPHIA.

Paradinus hanc pluviam celestem vult & Manna interpretatur. Turnonii, ut apparet, familiaris. Nihil igitur cum hoc pugnemus, qui ab illo accepit: mentem enim & sententiam Mystæ,nemo melius intellexerit. Et Manna ad S. Euchariſtiam transfert,non abs re. Fuit enim Manna, ut cetera ferè illius tempestatis, huius temporis, ita lucis tantæ umbra quædam, ut jam non Paradinus, sed Christus ipse nos docet. Quid igitur manus geminæ captant? quæris. Quod manibus capi, imò nec ingenio, licet humani ingenii dexteritas ingens sit, comprehendi potest. Sola fide Mysterium tantum capitur. Hinc est, quod dicit: Non quæ supra terram (supple, ex quo imperfecta oratio) capinutur in terra: aut intelliguntur,à terreno Homine. Celestis enim sunt,& angustioris animi, nec dubitationibus impediti; sed expedientis se angustiis rationis, & subiicientis Deo.

LXVI. HIEROGRAPHIA.

Si Paradinus novit Turonium, ego Card. Granuelam, quo tempore, pro Philippo. II. Hispaniarum Rege, gubernavit Regnum Neapolitanum, probauitq;, quod aliquando epigrammati inseruerim, Tibulli illud, Non sunt apta meæ grandia vela rati. Si tamen Tibulli, non enim est ad manum. Satis est, quod meum non erat, & erat ad nomen eius perquàm aptum: relatu autem hîc non incommodum.Nam velis omnibus nauim ferri cernimus, agitatam ventis: & velut de celo, admoneri symbolo,qui ferantur navi, Durate. nosti quæ sequuntur: & vosmet rebus seruate secundis. Mascula vox, & in rebus duris, ad colligendos,aut confirmandos animos necessaria. Nam animus bonus in rebus malis, dimidium est mali) Et semper tempestiua, ut enim omnia nos deficiant, in pyxide Hesiodi, spes semper est reliqua: eaq; non fabulosè, sed naturaliter contra metum comparata est. unicum in rebus omnibus, nisi extremè perditis, ut Aristoteles prudenter obseruat, solatium.

LXVII. HIE-

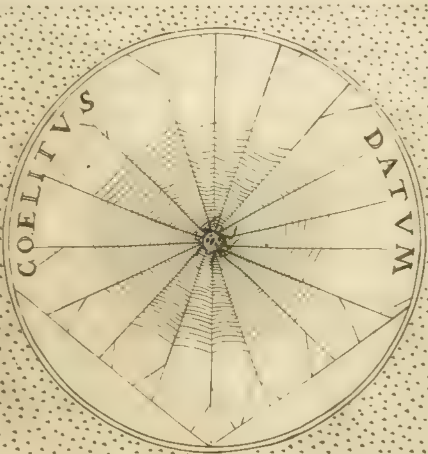
Carolus Borromeus presb. Card. S. Theodori Archiep. Mediolani.

Joan: Hieronimus Moronus presb Card S. Stephani S. R. Eccl. Archidiac.

Rhudolphus Pius de Carpi Diac. Car. S. Crucis in Hierusalem.

Joan: Paulus Chiesia. Cardina: Diac: XII. Apostolorum.

Petrus Franciscus Ferrari presbyter Card: Sancti Xysti.

LXVII. HIEROGRAPHIA.

De circulo Lacteo Proclus in sphæra, & quem situm nunc habeat, Severtius in orbe catoprico tractat. Ad hunc spectat Mysta, ut videre est, ex celi aspectu; dùm ad celi conditorem & principem universi, oblectatus oculos haud vana imagine, aciem mentis erigit. Hic enim non circulus, sed Deus in rebus arduis & obscuris iter monstrat. ne quid offendamus. ut necesse est, veluti in tenebris, si absque Deo de rebus divinis, imò & humanis, quandoque disserimus. ut liquet ex contentione Philosophorum de summo Bono: discordia gentium de cultu Dei: Christianorum deniq; de ipso Deo. Igitur est, quod Mystam sequamur. aut verius Deum, quem nobis commonstrat: ne in vitæ instituto peccemus, aut erremus in deliberationibus de re, quæ nobis ad hanc vitam commoda est, aut ad perennem & futuram necessaria. Qua via sequemur? Lactea sodes, id est animo syncero, candido, &, ut ad rem verbum adaptem, Lacteo.

LXVIII. HIEROGRAPHIA.

Parte una Fontem cernis, & subjectum si non cratera (sic conceptaculum aquæ, Plinius vocat) siphunculum (quem, alij papilias, alij ubera, alij caput tubuli, sive scaturiginis appellant à forma. & hoc loco, capitis effigiem refert) omnia circum latè inundantem. Parte alia Cervum æstuantem, anhelantem, & sitienti similem. superare rivum, tenere ipsas salebras, appropinquare ad fontem. Quid verò obsitus & pænè exessus serpentibus sit, mirabitur, non injuria aliquis. Nam & veteres tradiderunt: & nos notantes veterum antè vestigia, scripsimus. Cervos in noxium reptile, animam efflare. Imò hoc ipsum est, quod serpentes multæ, ut virum fortem plures, in solitudine deprehensum, globo cingant, vi comprehendant, &, cum virtutæ nequeant, numero superare conentur, cervum. In Lybicis campis qui spectarit, nescio: Oppianus refert, scio licet in Africa gigni cervos Plinius neget. luctatur à diu cervus, sed numero inferior, superior fit, ingenio. Ad proximum enim fluvium festinat, & à fluvialibus cancris remedium petit. Nec mora his gustatis, defluit inimica lues. quam ut conficiat jam ad naturæ odium, accedit cupiditas vindictæ: ipsius vulnera spontè obducuntur: & nisi in Aquilæ ungues, aut hominum tela incidat, ad grandem ætatem pervenit. Hæc fusiùs juxta fontem effudi. quod nos etiam cum Propheta interdum clamamus. Quemadmodum cervus ad fontes aquarum; ita anima nostra ad te Deus. Et cum Rege Ptopheta concinat hîc Mysta: una salus. Nihil enim aliud dicit; quàm: cervo ut est fons; ita nobis una salus est Deus. Et verè dicit. Fons enim omnis boni, Deus est: & nunquam satiatur Mens hominis, ullo bono. nisi summum illud Bonum adepta. Nam cupiditas, natura est infinita. nequaquam repræhendenda sed coercenda, intra honesti cancellos: ac ratione admonenda, ne ad concupitum magis, quam verum bonum feratur. Non enim ita œstro rapitur fera; ut effera cupiditas, opinione boni dementata. Quid verò in nobis serpentes? quæret aliquis, si non dissimilis similitudo est? vitia in

nobis ſerpentia, nec cutem, ſed cor rodentia ne dicam enecantia. Hæc in ſolitudine, id eſt, longè à Deo, procul à ratione, comprehendunt nos & in peccata capitalia deducunt, accelerant, inquam, animæ mortem. ni eluctemur, & concitato curſu recipiamus nos ad Deum, datorem, eundemque ſervatorem vitæ. ſed eſſe cancros oportet: & ut fortia facere, ita & pati neceſſe eſt. Nam ut ex delitijs naſcuntur, alunturq; vicia; ita probi mores duris rebus inſeruntur, & rectæ ſententiæ, ſana mente apprehenduntur. haud ſecus ac fluentibus ex nutu ventis, Laxant corpora, ſocij navales: adverſantibus verò, intendunt nervos & remos.

LXIX. HIEROGRAPHIA.

En aranea ut exorſa telam, licijs vinxerit: ſtamine percurrat: trama trameat: & è medio, veluti centro, extrema obeat: Quid enim deſcribā? quæ melius & luculentius ſcribit Plinius, quàm pictorum ullus pinxerit. Hac autem arte Deus non alius, vile inſectum imbuit, atq; informavit. Natura prędicatur, in alijs alia; ſed quę omnia uni debet conditori omnium Deo. Nam quod alia ſit atq; alia, ad Deum, quod eſt unicum & ſimplex principium, neceſſario reducitur. Magne Deus, quàm ſpectabilis es, in univerſo, & partibus univerſi? Opus non miramur quod familiare ac domeſticum. Ne textricem miremur quidem ſi placet. quanquam & gracile corpuſculum & teretes digitos (ut ita loquar) ſunt profectò tribus inter nodijs diſtincti, ad opus factos, & confiteamur & miremur, neceſſe ſit; unde ex tantillo abdomine tanta materies? Naturæ ea vis ſit ac liberalitas. Magnæ artis eſt texere: cujus induſtriæ, retexere? ſolers aranea. Majoris animi, quàm ſolertis, imbrem præſentire, antevertere tempeſtatem. Non abſq; cauſſa, ex multis pauca colligo. Dicit enim Myſta quidquid id quantumcunq; eſt, divinitus obtigiſſe. Et non obſcurè comparans ſeſe cum aranea, ſi quid haberet à Natura, Fortuna, Induſtria (habebat autem plurima) id omne acceptum referebat, cui debebat, Deo. Quem ſi ſequerentur beatiores inter mortales; minori cum invidia & majori ſecuritate, bonis gratuitis potirentur. Nunc animum non adæquantes beatitati, in ærumnas ſæpe graves incidunt. His tamen gravius eſt, quod à ſe ipſi degenerant: &, ut Arachne in araneam mutata eſt, propter ingratitudinem à Pallade, divinitus puniantur, & ſimiliores fiant belluarum, quàm hominum ratione utentium.

LXX. HIEROGRAPHIA.

Hanc Ruſcellus non tàm explicat, quàm implicat Myſtæ laudibus. Altare tamen eſt, & ne ignoremus, quid fiat, in baſim inciſum eſt: Litatur. Differt autē litare, à ſacrificare: quod hoc ſit petere, & orare; illud impetrare & exorare. ut paullo aliter Nonius. Et inter duas ſtatuas Altare eſt, anchoris revinctas. quę tenſa vi retinacula vocat Myſta: & ſunt, ut cernere eſt, vi tenſa cùm anchoralia, tùm anchorę. Spectemus jam, ſi videbitur, ſtatuas. Primùm ſtant, aut veriùs fixæ ſunt. quod conſtantiæ eſt. Deinde, infra umbilicum, meræ, ut dicuntur, ſtatuæ quod referente libidinis eſt. Poſtremò truncæ, manibus. quod incorruptelæ Aegyptij ſtatuunt. virilis

autem hæc, illa muliebris. ut ex coma apparet. Ita ſenſim veluti tenebræ, Aurora appropinquante, defluunt, omnis Hierographiæ difficultas tollitur, & jam jam evaneſcet. Nam ſtatuarum in morem, ſtare, & collocare in Deo ſpem oportet: ac eidem vi amoris conſtringi, exutumque pravos affectus, cor mundum & immaculatum immolare; qui egregiè velit & ex ſententia litare. Hoc autem propoſitum fuiſſe Rod. Pio carpenſi neceſſe eſt; ſi veræ ſunt laudes, quas verè illi Ruſcellus tribuit. Et nobis propoſitum eſſe debet, quando ad Sacrum accedimus.

LXXI. HIEROGRAPHIA.

De Leone, quæ ex varijs, varia congerit, Geſnerus, operæ pretium non eſt, ut huc conveham. Ferum animans eſſe, omnibus conſtat. Hanc feritatem domari tamen, non tantùm audivimus, ſed & vidimus. Cicurem enim ex Africa deduxit Ioan. Auſtriacus. Mars ille, cui nihil defuit, ad ſummam gloriæ, præter ætatem. Et in Africa primus Mortalium, cujus quidem memoria ſit, Hanno Carthaginenſis, Leonem ſubjugavit. magno terrore civium, non feram, ſed animum viri, qui tantum auſus eſſet, non feciſſet tantùm, expaveſcentium. Patria igitur, ne quid domi novaret, extorris actus eſt. M. Antonius Triumvir, majora auſus Romæ. Leones ſub currum, cives ſub jugum mittere, impunè factum tulit. Nam finis hic erat libertatis populi Romani, & oſtentum libidinoſæ ſervitutis, principium intolerabilis imperij. Hæc ad iconem pertinent. Vides enim Leonem habenis vinctum, & has manu regi. Humana an auguſtiori, non expreſsit Myſta. Et in fabulis eſt. non fabuloſè Cupidinem in Leones etiam imperium habere. De quo quis Græcorum, non memini, Epigramma ſcripſit. De Antonio, ſcio Alciatum ſcripſiſſe. Ruſcellus eitam conijcit Myſtam in juventa & ætati & amori indulſiſſe. veniſſe autem in ſpem demulcendæ Amicæ inimicæ, ex intuitu Leonis, qui tempore feritatem exuit & humanæ aſſueſsit diſciplinæ. Quò etiam ſpectat ſymbolum. Dies & ingenium. ſed malim referri comparationem ad negotia & ſtudia quædam graviora, dignioraque homine cum ſacris operante, tùm verſante in Rep. Quanquam enim multa ſeſe & multi objiciant honeſtis, & honeſtis conatis; ſua tamen tempore ſeneſcunt & torpent. Si contra niteris. Idem evenit in meditationibus litterarum. Nam ſi ingenium acuis, & ipſe ſudes; Labor improbus omnes moleſtias ſuperat: tempus omnes difficultates lævigat: ingenij vigor omnia abdita ex tenebris eruit, colluſtrat, & ponit deniq; in luce.

LXXII. HIEROGRAPHIA.

Vel Aetna, vel Veſuuius eſt: nec enim reor Myſtam Italum ad Heclam reſpexiſſe, qui flammas undiq; exhalat mons. Licet non ſemper ardeant, nec undiq; eructent ignem. Et hoc eſt, quod Myſta dicit: Ego ſemper àrdeo. quod vult dicere: Ego totus flagro, Si amore Dei, laudo: ſi mulieris, rideo. Celeſtis enim ille amor, hic terrenus. ne miremur Venerem quandam à Platone celeſtem appellari, multum à hac cænoſa,

non

non maritima discrepantem. Rideo, inquam, primæ ætatis cæcum judicium. atq; utinam hoc non ad crescentem ætatem serperet. Multum enim refert, cui rei, laudatęne an concupitæ à teneris tete assuefeceris. Cęterum quid Aetna ardeat, Iustinus docet. Aetneus ager cavernosus est. Mons sulphureus. Per cavernas igitur si quando veluti per tubos, insinuat se ventus, haud aliter, ac folles, igneum illum fomitem excitat: qui ex levi scintilla in horribile illud incendium evaporatur. Ante Petrarcham, Vesuvij incendium describit Plinius Minor, &, dum vestigat miraculum naturæ suffacatum esse avunculum scribit, vel fumo, vel cinere. Non fuit pœna illa fortuita, sed divina. Nam qui Naturam supra Parentem admirabatur, in admiratione naturæ, justo Dei parentis Naturæ judicio extinctus est. Quod Homo cupidine exardescat, à natura est: est enim infiniti cujusdam boni nobis insita cupiditas. Quod in electione aut fruitione erret, à corruptela Naturæ. supplicijs igitur, non conatibus tantum opus est; ut cor nostrum Deus regat, & sui amore occupet. non quod alia non sint, quæ velle non debeamus: multis enim indigemus, in natura omnium indiga; sed semper debemus velle infra Deum. imò ipsa inferiora bona, non nisi ordine suo distincta, & quasi gradibus separata.

Guido Ferrari presb. Card. S. Balbinę. Epis. Tusculan.

Petrus Bembus Venetus presb. Card. IIII. Coronator. Epis. Albanus.

Antonius Corarus Venetus presb. Card. S. Georgij. Legatus Campanię.

Augustinus Spinola Genuensis presb. Card. S. Martini S. Eccl. Camera.

Philippus Spinola Genuensis presb. Card. S. Sabinę. Legatus Perusię

Alexander Criuellus pres. Card. S. Laurentij S. Rom. Eccl. Camerarius

LXXIII. HIEROGRAPHIA.

Putei inventionem Danäo Græci tribuunt. quanquam necesſitas Majores rem utilem, multò antè docuerit uti liquet, ſi non ex re ipſa, ex Patriarchia imò ex ſermone vernaculo Græcorum. Nam à puteis, vel fontibus, Pagi (& pagatim olim habebant,) appellati ſunt. Nihil fruſtra refero. Puteum enim hic, nemo non agnoſcit. Ita & adverſus præcipitium ſubſtratus eſt: patens crepidine: & liberalis aquæ in tympano, uno fune, duo hauſtra, quorum alterum eminet, alterum grave unda ſubſidit, verſante, ad refocillandum non modò animum, ſed & os invitat. ſed, Motu clarior, quod Myſta dicit, non ita intelligi, ut puteus videri poteſt. ſcio perſpicacis ingenij eſſe plurimos, qui omnia primo intuitu penetrent: pluros à vanitate animi inſita, non modò velle aliis oſtendere, ſe videre, quæ non vident: verùm etiam pluries ſeſe, quàm alios fallere. Ego de me loquor. Licet enim ex D. Baſilio, fontem ſymboli, Ruſcellus hauriat; vereor tamen, ut motu turbetur magìs, quàm inclareſcat fons. Loquitur quidem Baſilius, de Aqua Putei hauſta; & quò magis hauritur, limpidiorem reddi; ſed dubitans, & ut ſitulæ de orbe, abs aliorum ore & ſermone dependens. Cum nemine contendo: ſed ad veritatem tendo. Nam antè Baſilium, Plinius, aquam putei eam ſaluberrimam cenſet, cui exercitationis ratio crebro hauſtu contingit, & illa tenuitas colante terra. cui ut adſtipulemur; uſus cogit. Alga enim non fontes tantùm quietiores, aut ſtagna & Lacus; verùm mare etiam, ſi quando quietem capit, occupat. viciſti. quid amplius molire? ut victoriæ fructum, ut operis mercedem legas. Motu clarior fit aqua jugis. ſit, non fiat modò: & fiat, quia ſemper movetur haurientium frequentia & indigentia. Quid tùm poſtea? ut te vel dicundo, vel faciundo exerceas: nec in eo torpeas, ad quod te aptiſsimum ſenſeris. Alij enim ad artes ingenuas, alij ad ſellularias ſunt natura facti magis. Anchiſes apud Virgilium, Romanis poſteris Aeneæ artem imperandi commendat. quaſi ceteræ, indignæ ſint eo, quem Deus ſublimiori loco ſtatuit, ne ad manuum opera ſe dimittat. Quemadmodum enim tempore etiam ſilex liqueſcit; ita exercitio & familiari uſu, omnia ſuperantur & miteſcunt. Quod etiam mihi videre videor ex ipſa Ciconia; non enim eſt palus per alterum trajectus, ad aquæ hauſtum; ſed planta lentè ad hoc inflexa.

LXXIV. HIEROGRAPHIA.

En Caltha iterum, ex vaſe figulino florens. Ne repetam naturæ vim: quæ Calthæ tandem, ſoliſequij nomen fecit Myſta, aut æternitatem ſibi promittit: aut perennitatem laboris, in vita mortali. nec falſus opinione ſua eſt, nec fefellit promiſsis. Nam Petrus Bembus eſt, qui quamdiu fuit; in actu fuit: & ſuperſtes vitæ nomen eſt; eritq; quam diu Sol duplici voluetur motu, Sed & animadverte Caltham non fortuitò alicubi enatam, aut in horto tantùm cultam. Familiarius multò attrectatam, & in crudo fictili, ſufficiente, occultos per meatus, radicibus humorem. ne vidiſſe, ſatis exiſtimes, quæ non ſine gravi cauſſa, à graviſsimo viro picta, ac ficta ſpectas. Nam fictile vas eſt, ac fragile, in quod indita anima eſt,

ex quà

ex qua totidem facultates, Memoria, Notio & voluntas, sole perenniores. Hoc autem si non scitu, novi quisitis quos nihil latet, memoratu dignum est; ut Mystæ exemplo corpus ita regamus, lubricum & fictum: ne cum vita hac omnis nostri intereat memoria. imò ut ex vita caduca, in celestem & perennem emigremus.

LXXV. HIEROGRAPHIA.

De Murice sive tribulo antè Machina tetragana est, notæ significcationis & usus. spargitur enim adversus hostilem equitatum inprimis. Hîc non miles in Muricem impingit; at ventus evertere nequidquàm conatur. Et si everteret; converteret in æque noxium Latus. Et hoc est, quod Mysta dicit: Vndique frustra. Quid autem sentit, qui hoc dicit? sentit Animum constantem & justi, non sui solum juris aut opinionis tenacem: virum quippe constantem, appellant quadratum) imperterritum esse, etiamsi undiq; premeretur ab hostibus: & hoc statu mentis superiorem fore, aut hostibus, aut fortuna. Masculè. sed unde, amabô, hæc animi constantia? In promptu est, qui respondeat, Q. Horatius: Nam rem suapte natura magnam & amplam, amplificat suavitate & granditate carminis. Si totus collabatur orbis, Impavidum ferient ruinæ. Impavidum autem statuit integrum vitæ. Ergò nihil est aliud, quod virum reddat inpavidum & constantem? Stultè ferocem multa. Præter Deum, vix aliud. Quem enim torquet scelerum & flagitiorum conscientia; non potest non animo angi, & quandoque inhorrescere. Nonnullos familiaritas peccati, minùs torquet. At hi graviori etiam morbo laborant. ut repens latenter malum semper est ejus: Et Nemesis, id est, justa Dei vindicta imminet improvido. Igitur aut non peccandum, quod potius est: aut pænitendum, quod proximum est, placandumq; Numen, & satisfaciendum his, quos læseris est; si nulla culpa pallescere, nulla velis pavere pœna.

LXXVI. HIEROGRAPHIA.

Cùm & symbolum clarum sit: & præsidij porta pateat; Videamus primùm formam Ianitoris. Fœminam esse, ex facie apparet, pube tenus Cornipes quod sit, monstrosa est, & non nostri generis mulier. Licet nostrarum pleræq; & animo & forma monstrosæ sint. Satyrorum fuisse insulam, ex peregrinatione Hannonis constat, quam Arrhianus describit. Satyros fuisse alibi extra illam insulam, usu compertum: & verè in annales relatum. sed corrigeri erant. ut hæc sit aliena progenies. Pan quoque cornutus fingitur. Huic filia, ut Philochorus refert, Iambe fuit. de cujus forma nihil comperi. Sed ut Pan similior fuit, Patris, Mercurius is fuit hircum indutus, quàm matris, quæ fuit Penelope, ea specie. quæ Græciæ juventutis principes commovit; ita & Echus, cujus si nihil in conspectum venit, multò minus, cornua, quæ non sunt ejus: ex hac autem genuit Pan, similiorem fuisse filiam Iambem conijcio. Pedes paterni sunt: non enim eo flexit oculos. mater: Facies materna, quod in eam intentus esset pater, solvens virgineam Zonam. Hæc profectò

fectò visa, ad sobolis formam, plurimùm facere arbitrantur. Cætera etiam cum Iambe conveniunt: Patris Musica, & Matris solitudo. Hîc autem & sola est, & tibijs instructa, Scio Panos inventum Monaulum & Fistulam: docet enim omnes Plinius: Midæ tibiam: Marsyæ geminas tibias. Quid refert, paterna indole, Musicam adamavit? materna verò quæ omnium æmulatrix est; aliud Musicæ genus sit amplexa? Nihil est memorabile. Sæpe à parentum studijs planè abhorrent liberi. Hoc potius observandum est, quod tibias dextras à sinistris Terentius distinguit: quarum illæ eadem parte oris & manu regerentur, hæ adversa. Videtur enim honesta hominum voluptati & natura indulsisse. Harundo certè quæ minus operosa & luxuriosa materies, atque ea de causa tibiæ antiquissima fuit, si radicem antecederet, lævæ tibiæ convenire: quæ cacumen, dextræ, credebatur, ut nostræ credulitatis robur Plinius vult: Nam harundo omnis, ex una stirpe, numerosa: atq; etiam recisa, fœcundius resurgit: Radix natura vivax, geniculata & ipsa. Sacr[illegible]cæ Thuscorum è buxo: ludricæ ex loto; ossibusq; asininis, & argento fiebant. Major esset luxuries scribendi, si non major esset animi temperies. Dextra & sinistra tibiam Iambe tenet. Vt modò intendat, modò remittat animum. Nam ut arcus, si semper tenditur; rumpitur: ita etiam animo cavendum, ne perpetua obruatur sollicitudine, sed ut interposita recreëtur hilaritate. Quæ animi harmonia, si in quo est, is Deum colit, & nullius injuria, sua custodit. Hoc autem expetit symbolon: & Mysta informi forma, animum informat. quanquam capræ velocitas, quæ pedibus notatur, non deformet mulierem; sed corpus à probro, famam ab infamia vindicat. Quamdiu enim ociosa est; non est ociosa, at turpi ocio sese occupat. In actu cum sit; potest fieri, ut agat, non semper fœde. Non de muliere somniavit? qui vigilans hæc concepit, quanquam & Muliebre imperium, virili Deus interdum, non absq; caussa opponat. Animam voluit, veluti in scena, exhibere, Deo devotam, & salutis suæ studiosam. Cujus pulchritudinem, muliebri quâ maximè stupemus, expressit: vim & acumen, gressu caprarum, quas de rupe alicubi videmus pendere, exposuit. Pendet enim & anima bene constituta de celo, non hæret in hoc cœno, Quæ anima quodcunq; corpus animat, sub Dei tutela, res suas tuetur, non appetit alienas. quam limitationem caussantur, quos cernis Lauri surculos, ante Iambem sparsos. Hinc enim nihil aliud legi potest; quàm contemptus victoriæ. Lauro coronabantur victores primùm: deinde & ornabantur Imperatorum fores. Iambe abijt, & ludicrá penè ducit, cum Cicerone, puerorum. non quod non optanda victoria sit, in bello pio & justo; sed quod modestè ferenda, & tribuenda, cujus ope paritur, Deo. Et ferre cladem hostis potest, quia debet. contumeliam nec ferre potest, nec debet. Quamobrem speciosissimè semper triumphat, qui in victoria se ipse vincit. Cavillata cum Cerere, Iambe dicitur. Res tamen & serias gessit. Iambum profectò invenit, cujus prior syllaba brevis est, posterior longa. Non absque caussa, palestræ rudimenta affero. Quadrat enim pedis mensura ad rem, quæ præ manibus est, velut ad amussim. Nam ex brevi injuria, aut brevi momentaneaq; quæ injuriam sequitur, vel comitatur potiùs, oblectatione, gravissimæ & longissimæ simultates oriuntur. Quàm multa & cruenta bella, pro-

pter dictum leviter, aut factum breviter, gesta sunt? Tutius igitur est sibi moderari, quàm alijs insultare. præsertim ærumnosis, qui etiam moderata quandoq; in contumeliam vertunt. Ac Iambe Panos filia, cum Anima esse videatur; Pan & universum, & universi Parentem significat, à quo Anima directè originem repetit. Ne mihi in memoriam revoces, alium esse hujus & illius casum gignendi. Nam Deus aliter longè generat, ac creatura. Nec mortales tantum Philosophi, Verùm & Genij immortales ita Deum appellant, ut Tiberij imperio, quo mortuus est Christus, audire fuit. Palam enim ex vicina insula legentibus littus Neapolitanum, & clara voce, ut omnes exaudirent, nunciatum. Plutarchus scribit: Pan mortuus est. Quod tàm verè, quàm eruditè Crinitus, de Christo Filio Dei interpretatur. Et hinc magis liquet, quare sub porta. Iambe sedeat. Sumus enim ut præclarè Socrates apud Platonem, in hac vita à Deo, veluti abs Imperatore, in statione collocati quam ne deseramus, aut prodamus hosti, à Mysta admonemur: & tessera instruimur, Religione & custodia.

LXXVII. HIEROGRAPHIA.

Ridet Q. Horatius Flaccus, quos, nescio, oratores, quorum princeps, nomen erat Persio, Brutum solem Asiæ, stellas verò comites salutaret; sed Romæ, fumante adhuc libertate ridet. Persarum Rex in litteris ad Constantinum Magnum, ut testatur sacra Historia, fratrem se ipse Solis & Lunæ nominat. Philosophi Regem cum Sole comparant; quod ut ille ceteris in celo syderibus fulgore præstat; ita hic ceteros in regno suo potestate antecellit. deberet fulgore animi, virtute. Mystica etiam disciplina, Sol regem repræsentat. ut hoc loco Solis radijs clariùs nitet. At Symbolon de pluribus est: Non cernuntur & adsunt. Quid tum? Nam in suo quisque regno solus est Rex; ut Sol in celo. Et Soles sæpe plures ex repercussu luxere. Quo tempore bellum cum Mosco auspicati sunt, Poloni, Sueci, & Tartari, Holmiæ, quæ Suætiæ metropolis est, & Regis sedes, quinq; Soles cum Aurora subitò exorti incrementa, quatuor paullatim sumserunt. Post meridiem decreverunt donec relicto, uni verò, & soli Soli, celo, paullatim omnes evanescerent. Nec plures annos ferè vixerunt, quàm horas apparuerunt Soles. Theodorus Moschorum, Stephanus Polonorum, Christianus Danorum, Ioannes Süecorum, qui fato suo postremus omnium functus est, Reges. concesso, ut celi, ita & terræ imperio, soli, cujus perenne est, Deo. Licet igitur pace Horatij, Reges appellare Soles: & licet Brutus, regni odio pugnaret, erat verè tùm sol Asiæ. in quo ferè solo non libertatis modò amor, sed & prisca virtus resplendesceret. Bene est, jàcta sunt hujus disputationis fundamenta. in ipsa Symboli verba, veluti ariete nos oppugnarent: Non cernuntur, & adsunt. Sol enim & cernitur & adest. dicet aliquis. cùm autē abest; quî cernit? Sed ex fæce vulgi, aliquis. Nam Solis beneficium noctu etiam sentimus: & Solem contra tueri Aquila posit, nos non possumus. Major dubitatio angit me: quo illud pacto ad Reges aut Principes referri posit. Cernuntur enim quamvis nonnulli se subducant quod primus Medorum Rex fecisse abs Herodoto, post à Suætonio Tiberius proditur. & illi concilianda fama

fama erat Majeſtatis, ex privato, Regi facto) cùm adſunt: & cùm non adſunt, non cernuntur. Sed me dubitatione, liberavit memoria Cyri, qui Oculos: Dionyſij, qui Aures inſtituit. id eſt, Aulæ delitias, qui omnia ſpeculati referrent ad dominos. De Cyro vult nos Xenophon credere, cognoſcendæ & remunerandæ virtutis gratia, lectos eſſe viros graves ac bonos. De Dionyſio dubium non eſt, quin metus cauſſa, homines pernicioſis populo ſubmiſerit. Nunquam enim bonos laudat hic fucus; ſed bonorum vitę & bonis inhians (quandoq; enim immittuntur in bona damnatorum) falſa nunciat Principi: & ut veriſimilia faciat ſimilia ſuſpicioni affert. Sub Tiberio & ſucceſſoribus multum potuerunt. T. Veſpaſianus, ſalubri conſilio, memorabili exemplo ex aula, ex urbe, ex Italia, in Inſulas deſertas deportari juſsit: in quoſdā ſeveriùs animadvertit. quanquam nihil tam atrox ſit, quod non delatorum ſcelus ſuperet ac vincat. Seianus Tiberio, Plautianus ſevero, cùm his artibus occupaſſent animos Principum, nequaquam levium, pænè, cum vita, imperium ademêre. De his fortaſſe ſatis. Iam enim intelligo principes adeſſe, etiamſi non cernantur. Hoc autem nobis propoſitum erat, non ad illuſtrationem Solis ad ſententiæ.

LXXVIII. HIEROGRAPHIA.

Sive roborarium, ſive vivarium mavis, circumſeptam cervam vides: & jam non parturientem, ſed parientem ferè. Quod non minus mirere, audis: A ſemitis impiorum elongor. Quæ enim dicti & ficti ſymphonia? ſenſim ſodes. Plinius narrat cervas partui vicinas, à ferarum latibulis ſecedere, ad non ſemitam, ſed propinquiora ſemitæ humanæ. Et hanc naturæ ſolertiam, malitiam appellat. Mihi videtur prudentia ex maximo diſcrimine, ſi omnia circumquaque periculoſa & infeſta ſint, in minus ſeſe conijcere. Hoc naturæ inſtitutum cerva ſequitur, in vivario etiam, cum pluribus feris incluſa, eadem de cauſſa; quod hoſtium ſuorum omnium, Homo placidiſsimus ſit: & non internetionem gentis, at uſum quærat. Quemadmodum igitur cerva partui vicina, cùm ſibi, tùm hinnulis conſulit; ita nos parturientes aliquid, vel Deo ad gloriam, vel conſortibus ad ſalutem. honeſtamne voluptatem, feros & intractabiles animos effugere, aut ſaltem vitia (contactu enim omnia fœdant) convenit enitare. Qua in re, quod nobis cum Salomone conveniat; non ero longior. Lucem enim non orationem quærimus. Comparationem Gentis aut Hominis, quivis ſecum inſtituat, ſi quando uſus feret. Ego offenſam omnium, quantum in me eſt, exemplo cervæ declino.

LXXIX. HIE-

Cardinales S. Rom: Ecclesiæ.

Raphael Riarius presbyter Card: S. Georgy.

Joan Baptista Cigala Genue Diac: Card: S. Clementis Epis. Perusy.

Zacharias Delphinus Venetus presb Card S. Eustachy Epis. Iauriensis

Alexander Campegius Bononien: presb: Card S. Balbani.

Joan Franciscus Gombara Diac Card: S. Hadriani Epis Prenestinus.

Stanislaus Osius Presb: Card. S. Cle: Epis: Warmiensis.

LXXIX. HIEROGRAPHIA.

De hoc remo & orbe terrestri P. Iovius prudenter. Nam Mystam vanitatis damnat. Magni animi fuisse non negat. Sed ut in magnis animis, inest plurimum, insana & infinita gloriæ cupiditas; ita Riarius ad conata sua magna innuebat sibi opus esse gubernaculo orbis terrarum: quod tùm magna parte Pont. Max. gubernabat. Ostentui igitur omnibus fuit, Leone X. Pontifice salutato. Ac ut proni sumus in ruinam, si quando labi incipimus; ita hac spe cadens, cum Petrucio conjuravit. & exutus fortunis relegatus est Neapolim. Neminem libens perstringo: maligni enim animi est: & carere debet omni vitio, qui in alterum convitijs debacchatur. Nunc Iovium sequor, si non eloquentia; modestia. Et ex re tàm litteraria, quàm publica est; in Hierographia, ut Historia diversa exstare monumenta rerum; ut habeas, quod sequare, quod vites. Paullò antè per Soles, Princeps Mystæ prudentia, nobis sistebat præsentes, etiam absentes. ne cui malediceremus Principi. non quod liceat maledicere privatis; Sed quod illud plerunq; periculosius. ut ut (Iulius Cæsar dicere consuesset: In libera civitate, debere liberas esse hominum linguas. Nam etiamsi fuerit libera; fit serva, uno rerum potito. Certè non diu fuit, ut Tacitus non tacet, quin inter crimina Majestatis, quas non fuisse cavillationes ostendit, referretur. Nunc Mystæ vanitas, Dei metum acuit. Fastum enim Mansuetudo illa aversatur, ut exitu vanæ de se opinionis Riarij declaratum est. Nam à tanta dignitate, in tantam indignitatem divinitus incidit. Ac ne quis fortuitò omnia evenire, vaniori ore contendat; ne sententia Herodoti quidem Deus sinit nos φαντάζεσθαι. Sed ut summa quæq; ferit fulmine; ita magnos spiritus comminuit, & pessumdat consilia superborum, arrogantiumq; hominum. Hoc omni seculorum memoria observatum. procul à casus temeritate, ad legis certitudinem accedit.

LXXX. HIEROGRAPHIA.

Mysta natione Ligur, in mari etiamnum versatur animo, ut difficile est patriç, & quibus à pueritia assueveris, oblivisci; Licet Romç versaretur. Non tamen mare tantùm animo subjectum Ligusticum illud; sed omnia maria, omnes regiones, imò Oceanum habuit cum terrarũ orbe universo. Quod certius videbimus, si loquentem audiemus: En curas hominum. Non enim has tantùm notat, quas notat. Sed ut nautæ, vitæ prodigij se & sua omnia, sævissimis & infidissimis, Mari ac Vento exponunt, lucelli caussâ; ita lucri, imò detrimenti, exitijq; gratia pericula maritimis longè majora, & terra & mari Mortalium multi quærunt. Prætervehamur Piratas, qui metuentes, ut metuendi, classibus mare infestant. Evitemus Prædones, qui vias obsident. Quid Annibal per Alpes quærit? aut Alexander petit terra, mari? Gloriam. si ita appellari debet, assentatio familiarium, & stupor imprudentium. Leander de specula se præcipitat. Amoris ergò Fabulosum est, sed nihil verius, quam hujus vanitatis caussa, multos & in aquas & in flammas incurrere. Nullus enim est ulli terminus cupiditate aliqua enormi, quæ modum nesciat, semel inflammato. Am-

to. Ambages facesse. Eadem fidelia omnes, sive terra, sive mari victitent, Mysta denigrat.

LXXXI. HIEROGRAPHIA.

Vel ex hoc apparet, Deum esse solum, qui hæc omnia condidit, continet & gubernat; quod ceteris sua sint opposita: varietas enim naturam colorat, & diversitas constituit. Si omnia essent aut idem, aut unum; non esset hæc rerum series, varierate delectans, multitndine satisfaciens, copia adimplens. Luci tenebræ repugnant. & tantùm audet, quod nihil est; contra id, sine quo nihil est. Quæ discordia nobis concordiam conciliat: nox enim dat consilium; & fessos diurno labore artus, nocturna quiete reficimus. Hæc pro Deo, contra impietatem nostræ tempestatis. Nam si Natura nihil facit frustra; nihil Deus absq; providentia. Quod ad Solem hîc inter nubila reconditum attinet; ad depellendam de animis caliginem spectat. Quemadmodum enim nubes densæ Solem abscondere nonnunquàm possunt, nunquam verò tollere; ita & virum bonum ac constantem, premere multi & multa possunt, ac solent. nihil, nemo opprimere. Cùm ut ille ex nubium atrocitate; ita hic ex ærum narum varietate tandem erumpat. Ac quod in Sole cernimus, nitidiorem se ipsum existere, ubi ex tenebris illis emerserit; idem in viro bono animadvertimus. se ipsum majorem evadere, exercitum ærumnis. Nam ut istic fulgor aliquamdiu repressus, & in se coactus, clarior erumpit; ita hîc virtus despecta quodam tempore & compressa, spectatur illustrior: ipsaq; honestiùs attollit caput.

LXXXII. HIEROGRAPHIA.

Serpens per pyramidem humo subvehitur, & jam proxima fastigio est. Res, quæ in oculos incurrit; non indiget demonstratione. Si modò serpens hæc est, & non serpens virtus, non obliquo, at recto gradu. De virtute enim quæ per ardua & magna ausa inclarescit Mysta interpretatur. Sed Mystica traditione serpens denotat Prudentiam, quæ est species virtutis. Nihil obstat nostræ sententiæ. quod τὸ ἡγεμονικὸν gubernet, & sociarum non socia, sed regina sit. Sed qua de causa per Pyramidem? Quod hæc ignis figuram, unde & nomen accepit, referat: Ignis autem celum petat. Nostra autem Pyramis est S. Spiritus, qui propter vim Amoris erga nos, refulsit igne clarior. Hunc si mutuo amore circumplexi sequeremur, terram calcantes, teneremus celum. Et qnid mortalia tantùm quærimus; si non est mortale, quod optamus? Mittenda terra est, quæ tamen amittenda: cui propositum est in terra nomen immortale: in vita immortali, vita non tantùm perennis, sed & beata. Animadverto, per Deum rogo, quàm paucis multa percipimus: & quàm utilis sit, quæ ad voluptatem modò comparata existimatur, Mystica doctrina. Me profectò nec piget, nec tædet inchoati laboris. quanquam amico ingenioso, non meæ famæ propositum fuerit inservire.

LXXXIII. HIEROGRAPHIA.

Quem vomerem appellat M. Cicero, dentem uncum nominat P. Vìrgilius.

gilius. Non verbum expono; sed hic mihi magis rem in medio ponere videtur: ea enim forma est, aratri ferrum, in burim insertum, quod liras ducit. Hoc autem ferrum, ut quodvis aliud, usu splendescit. Aratri tamen ferrum sive momerem, sive Dentem uncum mavis, Mysta sumsit: quod hoc ferro nullum sit justius, & Porsenna omnem alium ferri usum, præreptum voluerit Populo Romano. Stivamnè ergò tractabat, aut colebat agrum? Nec enim Reges Persarum, aut duces populi Romani abhorruerunt à re rustica. Non opinor. At in liberali ocio, liberalia studia confectans, à cultura agri, similitudinem trahit, ad cultum animi. Et cùm se consolans, tùm alios docens, exercendum esse ingenium, convincit. Nam si ferro durius aut obtusius sit; tempore mitescit, & ut ferrum, splendet. Et fortasse non ingenio solùm operam dabat, sed & corpus curabat. quod Plato vult Musica & Gymnastica. Cùm enim alterius indigeat ope, in eo commercio alterum corpus efferatur, neglecto ingenio: & rursus ingenium se perdit, si negligat corpus. Longiùs etiam comparatio derivatur. Nam ars atq; disciplina omnis, prętér naturam & artem, exercitium requirit. Quo laudabilior Mysta qui re facili & trita, rem difficilem explicat: & ab ocio vagum militem ad castra: Luxuriosam pubem ad studia: ignavos opifices ad opus, & ad suam quemq; officinam. quod ne illi quidem, qui istos regunt, ulla ratione vel oratione possunt, paucis verbis, si quidquam sapiunt, revocat.

LXXXIV. HIEROGRAPHIA.

Quis hic cervum sublatum humeris, & quò portat? sive socius Vlyssis, sive Aeneæ, ad navim. De alterutro autem, aut utroq;, hic enim illius personam induit, cogitasse crediderim Hosium: vir enim omni politiori litteratura fuit excultus; dum imaginem funderet. Si non memoria natalis soli & venationis Polonicæ species aliqua, animo obversata est. A sententia viri nihil abhorret. Nam onus, quod humeris grave susceperat, animus grandior suave faciebat. Nihil sanè erat tàm grave aut difficilè, quod Christi amore aut studio Reip. detrectaret. Quocirca nullus venatorum, quamvis non modò voluptas, sed & necessitas huc impellat, ita exsultat, inter latrantes: & quasi gratulantes victoriam, parta præda canes; ut vir bonus & pius oblectat se rectè factorum conscientia. Non ignoro Herculem cum cerva, cujus æreipedes fuerint, & cornua aurea, Luctatum esse. habitabat in Mænalo. Cùm autem nollet interimere, ne violaret Dianam, cui sacra erat, cursu annum totum fatigasse: & effugientem ad Ladonem amnem, jam jam tranaturam comprehendisse, Mycenasq;, quo jussus erat, humero deportasse. Sed hujus ante exhibita suo loco facies est: ego autem varietate lenio fastidium, nausea non onero. & hoc loco, feræ moles, succolantis faciem abscondit. Iam Valerius observat ruminandi vim significare pietatem, & studium angustioris doctrinæ: Bifidum verò scientiam discernendi, verum à falso, justum ab injusto, pium ab impio. Est autem Cervus ungula bifida, & illa facultate ruminandi præditus. Quare & Hercules sit Mysta, quod sacra susceperit, non profanarit. & sit cervus, vel sustinens molem Cervi, quod pietate juxta atque eruditione, nulli fuerit, in angustissimo illo orbis terræ concilio secundus.

Georgius de Armiaco Gallus presb Card S Crucis in Hieru Epis Musill

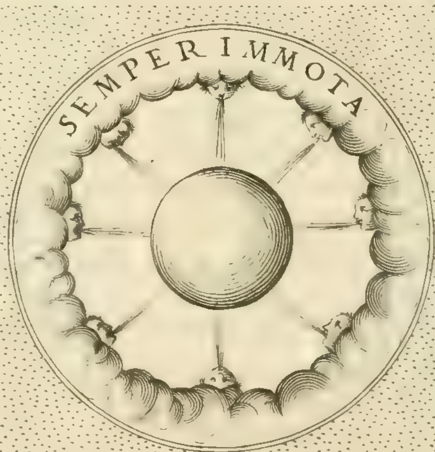

Nicolaus Fliscus presb: Card: S. Mariæ in Aquino.

Frater Vgo de Verdala Presb: Cardinalis et Magnus Magister Equitum Militensium

Aloysius Venetus Diac: Card: S Theodori. Miles Hierosolimitan'

Franciscus de Mendoza Hispanus presb: Card: S Joannis.

LXXXV. HIEROGRAPHIA.

Magnus Myſtæ animus. Licet enim generis ſplendori adæquaſſet honoris ſummos & illuſtres gradus, Altiora, inquit, peto. Quæ, amabo, Præſul Maſsilienſis, Cardinalis Romanæ? Si Armeniacorum gloriam militarem, quid Deo te mancipans, repudij libellum, miſiſti inſtituto Majorum? Si Pontificiam dignitatem, Deo te, à quo illa dependet, & ſpem tuam permitte. Multi olim peregrinorum, id faſtigij attigerunt: nec jam, ſi meretur Roma eſt, exteræ inimica virtuti. At mihi vidêre propius ad faſtidium honoris Mundani, quam deſiderium veniſſe. Nam cum altiora non ſint, his, in quæ natus & cooptatus es, in terris; petis haud dubiè, quæ infinita ſunt, alto & ſublimi loco, in celo. O te beatum, & vel hoc ſolo, omnibus majoribus majorem. Quid enim majus, quid grandius, quid ſublimius, vel iſta ſpe, vel hoc animo? Diſcamus æmulari principem virum; & qua avellimur, humo tollamus, ad celum, quo innitamur, oculos. ubi vita immortalis, quæ hîc mortalis: ubi vera quies, quæ hîc nulla: ubi ſolida bona, quæ hîc fluxa. ubi denique tanta felicitas quantæ hic ærumnæ. Pia oratio, inquies, Et tempeſtiva, inquam ego. Myſta enim arborem ſibi proponit: ego nobis arborem inverſam, ipſum Myſtam. quem nobiſcum Deus, in celum erexit: & oculos ſtupentes rerum miraculo, fixit polo. Arbores ſpectare, quæ neſcio quo genio ad celum enituntur, & inter has aut Robur, aut Abietem, quarum hæc proceritate, illa pollet robore, hominem tantillum. imò altiora ſibi promittere, his, quæ caput inter nubila pœnè condunt, ridiculum videretur: ni obviam itum ſtupori eſſet. In confeſſo enim eſt, Animi magnitudinem, longè majorem eſſe: qui non tantùm nubes ingreditur, verùm & in celi regiam ſeſe inſinuat. dignus cùm ſpectet ac rimatur omnia, quem omnes ſpectent. Divinæ enim eſt ô Homines, non humanæ facultatis.

LXXXVI. HIEROGRAPHIA.

Qui præcipit, Avia ne torſeris, ſaluti noſtræ conſulit. Si enim quiſque ſuum munus obiret modò, nec à via honeſtatis deflecteret; maxima eſſet domi felicitas, & in civitate pax. Nunc cùm alter in alterius poſſeſsionem, officinam, functionem involat: & pauci ſuis contenti vivant; forum clamoribus perſtrepit, ex foro in aciem deſcenditur, & homines non humana lege, controverſias dirimunt. Hæreat igitur hoc nobis infixum pectori Symbolum: &, cùm res noſtras agimus, ne attrectemus alienas. Honeſta oratio; ſed qui convenit, cum Symbolo Hierogrypton? Vtinam nobis inter nos ita conveniret. Viperæ virtus vel functo. & malo hercle, quàm uſu, cognoviſti. At illud virtus, ſua arma, hoſtis perniciem, vipera evomit, congreſſura cum Muræna ut Oppianus lepidè ſcribit. Cardanus etiam putat Viperas, quæ aquas habitant, parum habere, aut nihil veneni. quod non ſuo loco ſint, haud dubiè. Nam Hydrus, non quod in aqua natus minus habet veneni, ut Plinius docet. Sed Vipera in nexu eſt, inquies. Eſt ita: ſatis enim vinctus eſt; qui inermis eſt. Qua de cauſſa ſatis mira-

 ri nequeo,

ri nequeo, esse homines, qui audeant non tantùm sentire, verum etiam dicere, imò scribere & posteris prodere: nonesse bello decertandum, cum Turcis. quasi in nostra manu pax foret: & non Barbari tantùm vellent, quantum vi tenere, atque occupare possunt. Non esse arma, nisi piè & justè, contra ullum: adversus potentiorem, nisi necessario quoque sumenda, concedo. Ergò cedam potentiori, si digitis concrepuerit, ut mancipium hero? aut impia, injusta faciam imperata? stomachor, non fateor Turcas in servitute potentiores esse Christianis à Deo, Europeis Natura liberis. Dum nos continemus nos, intra cancellos nostros justa etiam & prudentia, non temeraria arma statuo. Verum si Turca exorbitat, hac via, ut vipera, in plagas incidet, dices. Haud abs re. Sed viros providos & fortes, non aliena, at virtute sua, armari video. ut, quidquid superat, in lucro ponendum sit: non dandum hosti, ut nos fallat: socio ut decipiat. Ponendum in virtute nostra, quod opponendum fallaci socio: hosti importuno & semper molesto, Ita jus magis laudatum est, quam tutum.

LXXXVII. HIEROGRAPHIA.

Apologus Aesopi est, puerili etiam sermone tritus: Gruem, cùm aliquando ad vulpem divertisset, sæpius innotata, abijsse jejunam, quod callidus & avarus hospes, in Lancem, unde sorbere illa non posset, omne prandium effudisset. Patienter qui fert, cumulate refert injuriam. Vulpes igitur esuriens, cum ad Gruem pòst venisset; propere illa succincta lumbos, sedere jussa, apparat cibum: ac fluitantem jure in Bóbilio apponit. &, quin admoves manum, Reinalde? inquiens, nùm quæ de veneno, tibi suspicio? Pone metum, ego prior, labra admovebo. Dicto citius, rostrum per os angustum ingerens, totum, rigente Vulpe, exorbuit. Sic fraudem fraude compensavit. jure. quod talionis non injustum est. imò justum cretizare cum Cretensibus. quemadmodum Romani dimidium navium cum Rege Vertumno pacti, secari omnes jussêre: & Regem tota classe exuerunt. Quamobrem vera virtus, non modò laudatior, verùm etiam securior est. ne quis decipere malit, quam vera virtute laudem capere. Nam latere aliquamdiu possumus. Tempus est, quod ut colores Sol, adventu omnia discriminat. Cæterum dubitarit non injuria quispiam, quid fabellarum scriptor, vel inventor potius, cui nemo se possit, ad hanc usque tempestatem adæquare, gruem cum vulpe commiserit, quos neque Plinius ut opinor, qui de amicitia & inimicitia animantium, jucunda & stupenda scripsit, neque alius antè simul in scenam adduxit. Quod vulpinam solertiam, malitiam quandam; gruis verò, propiorem prudentiam judicarit. vulpes enim dùm alienæ saluti insidiatur, suæ oblivisscitur. Grus contrà citra aliorum injuriam, in rem magis publicam, quàm suam incumbit. Nam si quod est cum Pignæis duellum, pro grege est: & apertum est. Vulpes pro se tantùm singulæ agunt, & ex insidijs tectæ latebris nocturnis plerunque agunt. Non igitur bruta animantia exhibet, sed malitiæ prudentiam: & viro vafro, virum bonum, candidum, apertum ex diametro, in clarissima lepidaque imagine, eleganter opponit.

LXXXVIII. HIE-

LXXXVIII. HIEROGRAPHIA.

Sive ventus ſit aër motus, ſive, quo celum reſonat, & tellus verrit, alia ſpiraculi definitio; nihil hoc loco ad nos. Ventos fuiſſe obſervatos olim tot, quot ſunt plagæ celi, notum eſt. Et paullò poſt totidem ſeſe inter latera ingerere obſervatum. Hi orbem terrarem hîc feriunt. Licet totidem pòſt, non orti, ſed notati. quos diligentior obſervatio jam duplicavit. Quod autem finiunda ſint omnia, & hic nullus ſit finis: Quidam enim 64. ventorum genera introducunt.'quibus ſi jeſſerimus, erunt etiam, qui plura) maneamus intra cancellos ſculptoris. Vna ruunt diverſi celi regionibus, & in terram incumbunt, eodem impetu ac tempeſtate, pugnantes inter ſe venti. Nec octo ſoli, ſi placet, ſed quotquot habet in poteſtate Aeolus, Mares & Fœminas (ſexu enim diſtinguit Homerus etiam) terram verrant. Ferunt ſata evertunt teſta, tentant ſublimia, quatiunt cavernoſa fortaſſe. Terram loco non movent, non ſolvunt cardine, non ſubvertunt. In quæ dùm intueris, ventus haud aliud ſimul facere videris, quam ſervitia. dum vel pavimentum, vel cavedium verrunt, quædam hîc ſubmoventia, iſtic exſtirpantia. Suo relinquunt terræ globum, ut, ſcoparij, domum loco. Et hoc eſt, quod Myſta dicit: Semper immota. Tellus ſcilicet. Quid novi aut inauditi dicit? inquies. Fuêre olim, quos etiam bella ingenia nunc ſequuntur, qui contendunt terram moveri; celum ſtare. quod hoc dignius ſit quiete ſuperûm. Quod autem nobis moveri videatur celum, non ſecus evenire; quam qui navi vehuntur: quibus videtur moveri terra. His igitur qui fidem facere velit, noſtræ ſententiæ; ea nova apparebit, & contrà erit argumentis pugnandum. Cum ejuſmodi ingenijs, negotium nobis non eſſe, ſatis ipſe ſcio. Non tamen repudio veterem Myſtæ, quod vera, ſententiam. Sed quod probata vulgò hominibus, facile ſino me, gnomicæ admoneri conſtantiæ. Si enim immota ſtat tellus, tot ventis, tanta conſpiratione, impetita; quid facere & pati Mentem decet, in Deo, longè firmius, quàm terra eſt centro, fixam? Nam facere honeſta & pati æquo animo, æqua & iniqua: ſecunda & adverſa: læta & acerba. multò præclarius eſt, quam ventis obluctari.

LXXXIX. HIEROGRAPHIA.

Conſiderate Lilia agri. Quis hoc præcipit? qui condidit. Eſt profectò Natura ſpectatu digna: & ſingulæ ejus partes dignæ admiratione. Nihil enim eſt in toto, nihil in partibus, quod non referat Majeſtatem Conditoris. cùm utrobique ſit materia, Forma: &, non Privatio, ſed unio utriuſque. Non evagabor longiùs, ex quo ſubjecta oculis Lilia habemus. Quid enim non conſiderem? quæ rudimentum Naturæ, Lilia facere condiſcentis, flos naſcens per frutecta, convolvolum nominat Plinius, perquam ſimilis colore, non odore, antecedit? quæ facta, Ars æmula Naturæ, inficit & tingit: altiùs condit & citiùs tardiusq; producit? Roſis nobilitate cedant, aras, ut illæ decent. & proceritate omnes ſuperant flores. Candor eximius eſt folia ſtriata foris, & ab anguſtijs in latitudinem calathi more, paulatim ſeſe pandentia, reſupina per ambitum,

labra,

labra, ſtamen tenue & croceum. Eſt & rubens lilium quin & purpureum. ne roſis colore cedant. Narciſum vocant majoris, ſed unius bulbi. Ita quædam, ut niſi ſumus, de Lilijs quæ oculis patent, conſideravimus. Penitiora Naturæ, & devinctus inſita, promit Galenus. Ac quidem, quid Naturæ & pactium conſideratio, ad rem afferat, ceperam dicere. Quæ quod generica, & ab omnia, ratio pertineat; exploremus nunc, quæ peculiaris cauſſæ ſit Lilia agros decentia, contemplandi. Oblectant oculos, & profuſo odore, nares quoque demulcent. Sed dùm ſenſus titillant, quo ſenſu ad animum tranſeunt? Numinis reverentia perfuſos. deſperare vetant egenos: luxuriare divites. Nam cum Liliorum divitias adæquet labore nemo; quid hi ſe efferent? aut iſti immoderatè ferent fortunam? quam potens rerum dominus ſubitò mutare, & ab his ad illos transferre poteſt? nec raró ſolet? Magnum & dictu manis in utramq; partem, ad confirmationem animi, nunc nimium torpentis, nunc pariter laſcivi, momentum.

XC. HIEROGRAPHIA.

Quid in mentem venerit Plinio, & qui hunc ſecutus eſt, Galeno, ut ſcr berent Viperarum catulos, per matris viſcera in Lucem eniti; Matthiolus comperit uſu veritatem, & catulos, cum præclara genetrice, incolumes depræhendit. quemadmodum antè Apolonius Tyaneus. Nec Ariſtoteles ſcribit viſcera perrodere, ſed membranam qua in utero matris obvolvuntur, ut citius in lucem prodeant: illa enim ſingulos ſingulis diebus parit. vulgatam fabulam ſecutus eſt Myſta, quod vulgo & ſcenę ſerviat, volenti magis nova, quam bona: amanti minus vera, quàm veriſimilia. Et attonitis miraculo rei: quid enim indignius quàm ab his perimi, quibus vitam dederis? ſententiam occinit, plauſibilem & veram: Ingratis ſervire nefas. ut ſentiamus, quid ſentiat. quemadmodum videmus, quod commonſtrat; Parentum ergà nos merita recolamus primùm: à quibus deindè parentum indulgentia habiti; poſtremò omnium, quibus aliquo beneficio devincti ſumus. Sic ſcilicet, ne infanda faciamus; nobis prima erit cautio. Proxima erit in delectu, his famuli: illis domini, omnibus amici. Multum enim hîc peccatur. & fit, ut infanda patiamur. non, quibus malèfecimus, ſed in quos malè beneficia contulimus. Eſt quidem de omnibus benè promerendum, quod homines ſint. quanquam vir non imprudens benefacta, malè collocata, malefacta exiſtimet. Sed videndum quibus cum poſsimus coäleſcere: & in interiorem familiaritatem tranſire. Sunt enim homines invidi, maligni, ingrati, in quibus nihil eſt hominis præter formam. & hæc vel pilo rufo, vel facie aduſta, vel felle perfuſi, vel corde aſinino, vel fronte canina, vel aliqua denique alia nota noti, & deformati. Ab his mihi cave inquit Myſta. Nam ingratis ſervire uti noxium, ita nefas. Quid enim hoc aliud eſt, quàm ſalutem ſuam, quam nobis natura tantopere commendavit, prodere? Nero non pepercit parenti: Nec hercle Lenas patrono. aut Brutus Cæſari, à quo etiam hæres eſſet ſcriptus. Tam intractabiles hominum animi ſunt, ut ca-

ut cavere nobis jure debeamus. Principes inprimis, quibus ejusmo. ejusmodi serpentes simulatione quadam obrepere consueverunt. Quod ipsos non latet. Sed ut scabie sua quisque, suo malo delectantur. & cùm potentiores exigant aula, in sinu hominem abjectum retinent Scriba tamen, proditis Thebis, ut Plutarchus narrat, potentiam Spartanorum dissolvit: & scriba Gambacurtaon Pisarum, ut Macciavellus scribit, dominatu, dominum suum ejecit.

Hieronimus Palmerius presb. Card. XII Apostolor. Archiep Baren

Innocentius Cybo Genuens Card. Diac. S. Eustachij S. R. E. Decan.

Innocentius Cybo Genuensis Diacon Cardi:
S. Eustachij S. Rom Eccle Decanus

Georgius Drascouitius Hungarus. Presb. Card. Archiepis.
Colocencis Epis. Jaurien et regni Hug. primas.

XCI. HIEROGRAPHIA.

Quod faſciculus Palmarum revinctus benè ſit; benè eſt. Mortalium enim nulli ita colligantur. Inter Prudentes & fortes æmulatio quædam eſt. ne dicam odium. Si temperantes inter, ſopiti ſunt affectus, vix poteſt eſſe affectio.. ut ſoli relinquantur ex bonis & virtute præditis juſti, quorum idem ſit velle ac nolle, perpetuum ac conſtans. De malorum & flagitioſorum conjunctione, ſuperfluum eſt, ut verba faciam. quippe quæ conjuratio ſit, non amicitia. Sed ubi tot ſimul juſti? quo loco? qua in civitate? imò quando? & qua tempeſtate? unus multis ſeculis, nomen Iuſti meruit: & neſcio, an meruit. Quod ſi tot ſint Iuſti, quot Thebarum portæ, & hos ramos numero vincant; ſuccidendi non erant rami palmarum. Nec enim truncati florent. Tantum abeſt, ut fructum ferant. cum ipſa arbor decerpto cacumine ſterileſcat, ut uſus Plinium docuit. Ita nobis prima facie videtur. Intuentibus verò pœnitiùs in animum Myſtæ, quem credibile eſt, nihil temere nobis finxiſſe, aliud longè, neceſſe eſt apparêre. Superat enim. Iuſticia, ætate Palmam. Temporanea ſcilicet hujus vita eſt, illius æterna. Aut quid injuſtius eſſet, Iuſtiſſimo rerum conditore, eodemq; gubernature? ſi non alius eſſet flos, aliæ fruges Iuſti, quàm Palmæ? Nam Iuſti plerumque in hac vita, quæ Palmæ, nobiſcum coæva eſt, torquentur, affliguntur, enecantur. Taceo de Ariſtide. ἄριστος omnium Chriſtus, in perpetuis ærumnis vixit & mortuus eſt in cruce. Qui Chriſtum verè ſequuntur, hos quanta invidia ſequatur, imo comitetur ipſos Chriſtianos inter videre eſt. Nam ſub Paganis, tàm clade ſunt, quàm pietate inſignes. Excipit igitur alia hanc vita. de qua dubitent ſcioli. Senſere fortiter Pagani. Xenophon, Plato. alij. Sed Principes notaſſe, utrumq; Socratis diſcipulum, ſatis eſt. ut igitur ramis Palmæ ſucciſis, ſuum decus manet; ita juſtos fruges juſticiæ manent ſuaves & ſempiternæ.

XCII. HIEROGRAPHIA.

Quod cribrum Cicero, incerniculum Plinius nuncupat. ego neminem doceo. ſed quod à cernendo, hoc dictum ſit; & hîc, ut cernis, & audis, bonum à malo ſecernatur. Ex pertuſa membrana, ut nunc, olim fiebat. Ex ſetis equinis Galli invenerunt. quod nec debui præterire: Video enim ſetaceum cribrum. Quos tædet vocum, quibus tamen ſine, animi ſententia, incommodè & inſulsè exponitur; ad rem animum convertant. Quemadmodum enim pollinem cernià furfurum videmus recrementis; ita à bono malum diſcernamus, ne in rerum confuſionē, offendamus, decet. Eſt autem diſtinctio pœne facilior. Nam ut hîc recrementa, motu defluunt; ita ne mota quidem, intende aciem modò, abeunt prava in ventos, falſa in favillas. Sunt qui nobis fucum faciant, & ſubrepant blandiendo. Sed, crede mihi, nullus nos deciperet, ni captos amore exitii, & perniciei noſtræ. Aliud nomen, quo vetita appellem, concinnius non reperio ex tempore (Quàm benè non dico: quàm citò ſcribam, ſcio. quod ipſa præceps dictio indicat fortaſsis) Nam nos niſi bonum à malo ſeparamus; ut illud ſequamur, hoc vitemus; incidemus in manus, tàm

ſeveri

ſeveri judicis, quàm nunc mitis patroni: qui cribrat diligentius: & malos in perniciem ſegregat à bonis & beatitate æterna.

XCIII. HIEROGRAPHIA.

Cinyra Agriope filius, præter alia, invenit incudem, ut Plinius, rerum aliquot inventores ordine recitans, commemorat. Eſt autem moles illa, in officina ferraria, ſupra acmothetam, in qua ferrum tunditur, non vanis ictibus, ſed ex quibus, vocum modulatio, ſi, quidquam credimus priſcis nata. Transfertur ad alia. ut verſus malè tornatos, quos Horatius incudi reddit: orationes, quæ Ciceronis vim ſine follibus & incudibus non ſpirant. Myſta hìc ad animum transfert. aut quæ animi decora ſunt, fidem in Perſonis, conſtantiam in rebus. Atque hoc mihi loco magis placet quàm alterutro iſtorum, vel utroq; iſto. Nam ſi ſcitè loqui aut ſcribere, in laude & pretio eſt; quantò laudabilius facere? non addo pretioſius? Virtus enim ſeipſa contenta eſt: & viro bono longè ſonantior eſt, conſcientia rectè factorũ, quàm ullius amphitheatri vel conſonantia vel frequentia. Rei gravi & inconcuſſæ verbum plenum gravitatis Myſta adæquat: Durabo. Magno certè & intrepido animo, eum eſſe convenit: qui in tantis fortunę injurijs: hominum inſidijs: naturæ neceſſitatibus. conſtat ſibi: nec de gradu viri boni & conſtantis vel hilum poteſt moveri. Et eſt quidem hujus magnitudinis magna pars in affectione animi collocata. quam conditio rerum humanarum in medio poſita confirmat quidem; Sed Deus inprimis, à rebus caducis ad æternas revocans: & in his ipſis ærumnis, non raro, imò quotiescunque nobis expedit, ſubveniens.

XCIV. HIEROGRAPHIA.

Quoties dicendum eſt, Solis imagine, Dei Majeſtatem à Myſtis exhiberi? Certè nec obeliſcus, recens eſt conſtantiæ animi figura. Quemadmodum igitur dies eſt, quamdiu, ſupra axem noſtrum, ab ortu ad occaſum decurrit; ita ſine fine erunt, & quidem beati ac felices verè, quos Deus, Sol miſerationis, colluſtrabit. Non enim ut Sol oritur, & occidit; ſed radios infinitę bonitatis ſemper diffundit. Quid igitur inter mortales immortalia ſomniamus? quæ in ſuperûm ſede, ſi ſapimus, nobis certiùs poſſumus polliceri? Non eſt nomen contemnendum, aut omnis de fama abijcienda cogitatio eſt. Fama enim nominis, incentivum eſt virtutis: & qui quid de ſe homines ſentiant ac loquuntur, omnino negligit; non tantùm profligati nominis eſt, ſed & vitæ morumque. Sed famæ gratia velle omnia, hominis vani eſt & futilis. Ab aura populari, res ad certius judicium traducenda eſt. Et non hoc agendum ſudandumq;, qui placeamus populo; at qui non omnino nos improbet Deus. Hac via non nomini modò decus, ſed & animæ ſalus paritur. Quamobrem qui ſine fine es, Deus; ſis propitius, & adſis nobis perpetuus, ut poſthac (ſatis enim peccatum eſt) omnia ad nominis tui divini gloriam referamus: & Majeſtatem tuam unanimes, in celi regia, continuo & perenni encomio collaudemus.

XCV. HIEROGRAPHIA.

Amabile columbarum: Turturum etiam fidum conjugium. Opus non eſt verbis, in re ſermonibus vulgi etiam celebri. Iuvenilis igitur amoris,aut furoris veriùs,id erit Hieroglypton: hoc verò thori maritalis. Quid cum connubio, Myſtæ, viro cælibi? Non connubium ipſe curat duorum in lecti ſocietatem conſentientium; ſed curæ eſt Pannoni,patriæ ſalus. Nam per ſocietatem Turturum, priſcam Hungariæ utriuſq; concordiam.& hoc nomine tremendam Barbaris intelligit.& plorat diviſam Hungariam imperijs: Ferdinando enim legitimo Regi, Ioannes Sepuſius ſe objecit. ut me imò Myſtam paullò attentiùs audias, & facilius capias. Iugum confractum, eſt regnum Hungariæ ſuperæ & inferæ, Ludovici morte lugubri & intempeſtiva diremptum in partes. Licet enim fractum ac diviſum ſit, juſto Ferdinandi, & injuſto Ioannis imperio; neutram tamen liberam ſtatuebat. quod diſcordia Principum, portenderet ruinam totius regni. Hæc profectò viam Turcis ſtrauit. ut ferè vitijs noſtris vincimur, non virtute Barbarorum. Quid de Hungaria queror? quam Deus Cæſari ſalvam præſtet. labefactat diſcordia, res totius Reip. Chriſtianæ. De Hungaria quærebar potius. quod ſola impetum ſuſtineat: & interpretandum ſuſceperim hoc loco, oraculum verius Draſcovitij, quàm Symbolum.

XCVI. HIEROGRAPHIA.

Et hæc Draſcovitij eſt. Illa ſtudium de Repb., hæc inſtitutum benè de omnibus promerendi oſtentat. Leonis fortitudo,quin & gratitudo, non tantùm fama,ſed & uſu cognita eſt. Ac fortitudine quidem, quod ſe Leoni adæquet, vix quadrupes eſt. Leo nos gratitudine ſuperat. Ita benè meritis refert gratiam. utrumq; hîc oſtendit Myſta. primum in Laniena, non quadrupedum modò: alterum in ſpolijs, quæ velut in triclinio ſtrata vides. Qui animo Leonino omnes & omnia ſuperavit; Chriſtus omnia ſua diſperſit, & dedit nobis. Ex cæno in hanc ſpeciam ſubduxit: in domicilio,imò imperio orbis terræ collocavit: celum aperuit.& ne quid nobis deeſſet ad ſummam felicitatis, ſe ipſe liberaliter donavit, Itaq; ſi ſe, & ſua largitur: non aliena,aut aliena,parta injuria,multis paſsibus Leonem antevertit. Quæ hac tàm iniquè comparata comparatio? Deus eſt antè omnem comparationem. ut à nobis attingatur,in ſimilitudinem, non ſimilis conſentit. Myſta cujus nomen in aula Cæſaris celebre, vindicat; ab oblivione Tiburtius. Himmelreichius ſecretarius Hungariæ dignus hoc nomine & munere, quæ à Deo acceperat, imitatione Dei, in conſortes generis & pietatis liberaliter diſtribuit.

Magni Magistri Equitũ Rodien et Militentiũ

Franciscus a Dietrichstein presb. Card. S. Sylvestris Episc. Olmuc:

Frater Fabritius Carettus Magnus Rhodiensium Equitum Magister

Frater Franciscus Villadum Gallus ultimus Mag. Magister Equitũ Rhodiẽ

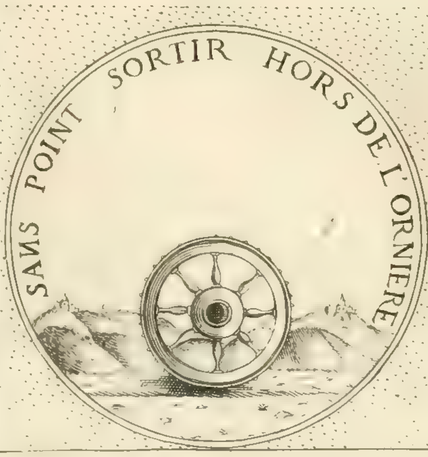

Frater Joannes Valeta Gallus Magnus Magister Equitum Melitentium

PATRIARCHÆ AQVILEGIENSIS etc

Frater Vgo de Verdala Magnus Magister Equitum Melitensium.

Jacobus Grimanus Patriarcha Aquilegiensis.

XCVII. HIEROGRAPHIA.

Inopem me copia. venuſta hercle ſententia, animi ſui liberalitatem explicat Myſta. ſi tamen explicat. Ita pænè prodigus eſt, profuſus inquam vitij enim illud eſt) opum ſuarum. quemadmodum fraudo accepi: non enim ſalutavi internuncium Cæſaris & Pontificis. imò referunt mihi, hoc ipſo momento,quo præ manibus erat Hierographia, duo viri nobiles & litterati. Magna magnitudo animi, ferentis & contemnentis divitias. Nam quibus has fortuna dat , niſi altè radices egerit, mentem adimit. Multi ſunt, qui opulentia ferociunt: multi qui laſciviunt: multi qui profundunt, multi qui abdunt, & quibus eruerunt, reddant viſceribus telluris. Quotus quiſq; rectè utitur ? Irritamenta malorum, & inſtrumenta, bona fortunæ ſunt. Nec admirabor in Didreſtenio domi illuſtri: foris claro: duobus citra invidiam, terræ Monarchis probato: florenti ætate & honoribus, dignam quidem tanto animo liberalitatem, ſed raram virtutem ? Pomum exhibet, quæ frugum granis rumpitur ? Et ipſe non ſua tantùm deſcerpi ſinit; verùm etiam ſe diſcerpi pænè. Tam eſt, non munificus modò; ſed & officioſius ? Reip. cauſſa,quot ſuſtinet labores ? Benè promerendi ſtudio, omnium animos occupat. Et hæc ſpecies benignitatis eſt, longè ſpecioſior: & magis probata Ciceroni; quam quæ ex arca promitur. Nam hæc præripi à fortuna, quæ dedit, poteſt. ut queritur D. Ioan. Chryſoſtomus (in ordinem enim redactus eſt) Nec enim appetiverat ſuo commodo lautiorem fortunam; at ut alios incommodis ſuis levaret. Illa, qua magis uteris, eò magis frueris. Nam Virtus, hoc habet peculiare natura; ut non teratur ſed illuſtretur uſu.

I. HIEROGRAPHIA. MAGIST.

ORDINIS. RHOD. ET MELITENSIVM.

SIGnum de columna ex cruce, licet non albere videatur, oſtendit eſſe Ordinis, quem fortiſsimorum militum, Balduinus de Burgo inſtituit, Rex Hieroſolymitanorum. Duces Stratioton ſive Magiſtros militiæ ſecutus & æmulatus Carettus, collabantes res, quantum humanis viribus potuit, voluit inſtaurare. ſin minus, relinquias ſervare. Quem animum, quas ſollicitudines, quod inſtitutum, Canis biceps latrat. Eſt enim canis pervigil ædiu cuſtos. Ac ne videretur poſſe aut velle obdormiſcere: canibus enim ſopitis, anſeres defendêre capitolium: bicipitem canem finxit. Sed & unum caput ſatis non erat, Barbaris terra mariq; incumbentibus. Ita ergò animatus ad tuendam ſtationem, frangebatur ſubinde, & animo ſubſidebat, inclementiam Divûm, & Barbarorum vires increbeſcere animadvertens. ut non cęcis omninò, ventus contrà ſpirans, & Draco marinus pænè excenſionem faciens, manifeſtè demonſtrant. Nec enim quęro an ea forma Draco ſit. Alberto Magno potius concedo, quæ ex Ariſtotele & Plinio, ſumit & variat. imò ad teſtaciorem immanitatem Barbarorum, indulgeo exaggeranti horrorē penicillo, ſemper cum calamo Poëtarum, libero. Hæc igitur certò videns, ſine dubio, inquit Magiſter, & non abſq; gemitu inquit, actum de nobis eſt, Socij. ni antiqua

 pietate

pietate Deum leniamus, & veteri disciplina intendamus rem militarem. falsus utinam vates. sed potestas omnis, ut hîc gladius, in rota, id est discrimine versatur.

II. HIEROGRAPHIA.

Nihil clarius Sole: nihil facilius Symbolo. Nemo Mystæ negaverit, Solem ubique sui similem. Quid igitur & dicit & scalpit? de quo, mortalium nemo, quæstionem movet? Vltimus hic Rhodum imperio obtinuit. ut conjectura assequar, dixisse & sculpsisse, ad confirmationem levium, abjectorumq; animorum. Cingimur obsidione: tentamur cuniculis: oppugnamur machinis. Dira & dura est rerum & hominum facies. Quid tum Socij? Non primum jamcum hoste tetro & barbaro manus conserimus. Si non antè angustiores nostræ res; eò clarior erit victoria. Quò magis à Christianis deserti, quorum mutua odia, ammarunt, & armarunt, eò propitium magis, imò præsentem, credere debemus nobis Christum: cujus nutu, tellus & cœlum reguntur: cujus arbitrio regna instituuntur & servantur: cujus postremò voluntate certa, non temeraria fortuna, bellum & pax juxta administrantur. Quid Turcarum ululatu, non tàm hostium nostrorum, quam Christi ipsius, consternamur? semper Christus & ubique sui similis est. Nec ita Soli constans est lumem, ut stabilis, eadem, perennis Christo, rerum omnium potestas. Excutiamus, veluti veternum, pavorem istum indignum viris: & benè Christo juvante, vi vim repellamus. in causa meliori, & Deo æquiori. Hæc & plura infelicem magis, quam ignavum ducem, dixisse putatote. Et verè quidem dixit. Nam Deo magis etiam potentia sua constat, quàm Soli Lux. Sed peccata nostra, Deum à nobis abalienavit. Et certè justius in nos, quam hostes animadvertit, si & nos gravius succensemus nostris, quàm alienis. quando nostri, non nostra faciunt, & nos benè de se meritos, scelerate produnt, aut ingratè lædunt: Nihil hæc ad Hierographiam, sed plurimùm ad salutem Animæ & Reip. Nam de peccatis dolor, animum erigit, animam humiliat.

III. HIEROGRAPHIA.

Iactati salo Rhodij, & solo extorres, Melitam habere tandem jussi sunt ab Imp. Carolo V. Austrio. Nam ut littora proxima Italiæ, erant Italiæ; ita & Melita cui propinqua Siciliæ. in cujus imperium & totius dominatus, avo materno successerat. Hæc autem Melita est in cujus specula signum Rhodium cernimus. adversus Piratas, ut alibi & olim & nunc turres erectæ: vel ab advenis, statim, ut omnium rerum quoddam principium est, condita. In quam intuens magister Ordinis, & Rhodum animo nequidquam proponens, dùm alij fundamenta jaciunt, alij materiam convehunt. & in agro sterili, non aureo illo, reliquam spem fortunarum collocant. Nisi Dominus, inquit, ædificaverit domum; frustra laborant, qui ædificant eam. Desperantis quidem vox non est, quod à vera pietate alienum est; sed spem in solo Deo, non isto solo collocantis. Nec ipsum aut successores spes fefellit. Hactenus enim societatem Deus tuetur: & insulam ex arcta obsidione eripuit Cipro pòst amissa, & cum Guleta Regno Tunetano.

IV. HIE-

IV. HIEROGRAPHIA.

Videtur hic, illius ſententiam excepiſſe. Quid enim eſt exorbita excedere, aliud? quam de via decedere? Vagari? incerto ferri loco? Orbita certe eſt, veſtigium, ut ita loquar rotæ Via autem regia, quæ inter duas orbitas. Cùm igitur dicit Gallice, Non excedens ex orbita; ſupplendum eſt, ut hiulca ferè ſunt ſymbola, tuebor etiam in ſterili hac inſula, ſocietatem à Deo conſtitutam, & fidei meæ creditam. Hoc verò eum velle, Rota vel ſtridens in orbita ſua loquitur. Multùm enim refert, quavis in re ſive publica, ſive privata, tueri locum atq; ſtationem: nec ſua deſerere, aut aliena invadere. Quemadmodùm ſanè teſtudo domi ſuæ eſt tuta ſimul ac exerit caput, oportuna redditur pedibus; ita oportuni injurijs hoſtium ſunt, qui ex munimentis inſolenter excedunt. ut militaris prudentiæ, virum non tantùm in rebus bellicis ſequendum, verùm & alijs imitandum: & à præclara ſententia laudandũ exiſtimem. Non me latet, aliam eſſe ſententia militis, ætate incauti & ingenio fervidi. Sed tuta magis, quàm ſpecioſa cepto, horrenda exitu, aut exitio potiùs, viri cordati amplexantur.

I. HIEROGRAPHIA.

PATRIARCHARUM.

CAlvaries cum tibia, aut quo eſſe humano ſatis nota eſt. In hæc enim abijt, iſta corporis noſtri ſpecies. Licet robore & ſpecie pollens. O nos miſeros? Atq; hæc animo Myſta anticipans, Mors, inquit, omnia æquat. Quid vulgata vulgat? aut animo anticipat moleſtiam? Quod Chriſtianæ. quin & humanæ philoſophiæ ſit, de morte meditatio. Natura enim reliqua & à viris bonis ignorari, & ſciri ab improbis poteſt. imò ſcita ſæpius mentem inflat vana opinione, quàm ignorata depravet. Nec natura noſci poteſt, Morte incognita. Hinc averſi à conſideratione Mortis, Naturæ dant, quę Deo debent. De Morte cogitatio, mentem ſublevat, ad Parentem Naturæ. Qui enim videt hanc naturam eſſe mortalem, cui conditam & natam Naturam Stoici viderunt; in naturæ, imò in ſui, quæ difficilior eſt, cognitionem veniunt: & ad venerationem Dei accedunt, qui Mundum hac forma finxit & diſtinxit. Hęc igitur in cauſſa ſunt, quod Mortalibus ſub oculos Myſta, informem formam Mortis ſub aſpectum adducat. Rei nota dignæ, ſententiam dignam obſervatione accumulat. Mors omnia æquat. Comicus apud Græcos minus verecundè, ad ſeceſſum mittebat, qui de ſe ipſi ſentirent arrogantius. Et hęc riſum movent in theatro, inconditæ multitudini: qui qua movetur levitate, eadem ſubſidit. Mortis recordatio non riſum concitat, ſed, qui ſalubrior eſt, animo horrorem incutit: aut non vagam & vanam conſolationem affert. Nam pijs ſpes eſt melioris vitæ: non extremè perditis, vitæ cauſſa in melius mutandæ. Quid enim ſuper ceteros efferam caput, ſi dies appropinquat, inſtat, adeſt, quæ ſummos imis æquet? aut non feram, quæ conditionis humanæ ſunt, ſi mors ut finis hujus vitæ, eſt ita principium æternæ? Ita pro Symbolo & Hieroglypto, quod valgatum & vulgare eſt quidem, ſed non eâ vile aut contentum, paucis dictum ſit.

Daniel Barbarus Patriarcha Aquilegiensis.

Jacobus Gallus Patriar: Hierosolymit: Qui fuit Vrbanus Papa. IIII.

Angelus Corarius Patriarcha Constantinopolitanus qui fuit Gregorius Papa XII

Fr. Petrus Philareti Patriarcha Gradensis qui fuit Alexander Papa V

II. HIEROGRAPHIA.

Holocausta celitùs flammam concepisse,ita certum est, ut flamma divinos sortita honores sit,apud, non Barbaros tantùm Persas & alios;.verùm etiam his multò juniores Romanos, & Argivos. Ignem omnes perpetuum sive τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ut Pollus in Prytaneo Atheniensium vocat, alebant & colebant. Nec enim in aliud Vestam, ut inquit Ovidius,quàm Vivam intellige flammam. Hanc exstingui,religio erat: quæ incuriam custodis capite damnaret alicubi. Non probo à Deo, qui victimas celesti igne tetigerat, ablatum: aut huc translatum honorem; sed tactum de celo sacrificium ostendo, indelebili memoria. Nam & hic focus videtur esse celitus, aut accensus, aut restitutus. Bene est. Hieroglypton ex fumo erutum est. Adaptemus symbolum: volentes. In voce nulla difficultas. volentes enim divinitùs coruscant. Quod in tenebris versamur, in caligine hæremus, in vitijs deniq;, quæ animæ tenebrę sunt,volutamur,suis in morem,in volutabro; nostræ socordię, amentiæ, malignitatis est. Cùm nusquam,nunquam desit fax Animæ,Lumen Dei. Ergò si volumus non solum felices in hac vita; verùm etiam in perenni, terq; quaterq; beati esse possumus. Nostra culpa,nostra miseria est. obvio semper Deo,si volumus pœnitere. Nam ut stella semper micat, etiamsi visum media intercipiant; ita Dei gratia semper lucet. etiamsi peccata, lucem non adimittant. Rusceilus trahit longiùs: & lucernæ instar adhuc fumantis, & à lucerna ardenti recipientis facilè ignem fumi: Hominem statuit mortuum reviviscere, & quidem in vitam beatam, nam illud omnibus commune est, in Christo, cui vita nostra tanti constitit, si velle, quod fumi instar, supera petit, non exstinguitur. Probo sententiam, conformem pietati divinæ.

III. HIEROGRAPHIA.

Quid in hoc spineto? quid palpitat? quid variè movetur? Cor humanum, ô Homo. An sensus extra corpus,sedem sensus? Ne mihi sophistικῶς age, ubi sophῶs opus. Qui motus est cordis, in corpore humano; hic corpore,velut transenna submota,exhibetur, extra illas latebras, sub die. voluptas & dolor,ex cognitionis sede,in sedem affectus,per meatus occultos, aut per catalepsin, veluti per infundibulum, dimanant. Has duas cordis perturbationes,duplicant tempora. Nam præteriti temporis recordatio, si justè transactum, reficit animum: si petulantèr & injustè, conficit, utraq; hæc cordis affectio conscientia dicitur; Sed hæc est carnificina, illa jucundissima recordatio. Iterum suspensus animus, ad futurum tempus;totidem motibus quatit animum. Subsilit igitur spe cor, & villos expandit: Metu contabescit, & villos, tanquam rugas contrahit. Iam nulli dubium est, præsentiam mali aut boni, variè cor afficere: & motus, ut ventis incumbentibus, stridentibusque increbescere. Non enim præterijt aut appropinquat, sed adest alterutrum. Exposui, quod Mysta in luce posuit,cordis motus. Cum autem omnia humana, sint quodam modo momentanea, si cum tempore æterno & infinito, comparentur; mens futuri & æterni, non temporis provida, sæpe angi-

tur,&

tur,& torquetur metu pœnæ, quam hîc potest effugere eòq; magis, quod hic possit effugere: sæpe recreatur, quod hic interdum negatur, & quia negatur præmij cujusdam spe sempiterni. Audiamus Mystam: Recordare novissima. Atq; adjungamus,quæ sapiens vir supplevit. Et in æternum non peccabis. Animadvertis,ut proximè ad Mystæ sententiam accessimus. Quæ illa novissima, quæret aliquis. Mors certa: Iudex justus: Summum Bonum: & summum Malum. Hæc illa novissima, hi fines peccandi,hæc retinacula libidinis tætræ ac dissolutæ. Quid agimus? moriendum est semel. hoc scimus,quandò nescimus. & quamvis longissima sit,ut non est humana; certa, longæva dici non potest, cujus aliquod est extremum. De Iudice dubitas. Nam Lucianus idiotas appellat, qui ullos putant Manes esse,aut regna subterranea. Et sacræ litteraturæ auctoritatem, impietas non admittit. Sed tu, qui nulli habes fidem, consule mentem tuam: tibi enim ipse non potes diffidere. Quid? ecquid ruminas? quid moveris? Aut enim speras, aut horres. Ea est Synteresis, ea vis conscientiæ. Quid? quem metuis? si vel lates judices, vel superior es mundanis legibus? sine ulla contraversia, dominum & judicem omnium, Deum. Nihil fingo, sed,quæ Poëtæ non finxerunt, argumenta veluti faces,ad caliginem impiæ mentis adhibeo. Ita certos Iudicij & Iudicis,sequetur aut pœna, aut premium necessariò. Quæ certò qui seriò agitat mente, & secum severiùs perpendit; non potest non inhorrescere & pavere metu, quod acre profectò telum est,adversus licentiam peccandi.

IV. HIEROGRAPHIA.

Quis has conjungit? Virginem formosam cum deformi Morte? Aliquid enim vult Mysta. Et virginem licet flore ætatis & forma sexus insignem, Mors sæpe rapit, etiamsi alteri sit desponsa. Mihi videtur dignus,qui nunquam moriatur, Mysta,comparasse inter se, impar hoc par, ut Mors comparata, cum tanta venustate, magis dicam? obtenebretur, aut resplendeat. Certè, ut optimi cujusque pessima est corruptio; ita cadavere humano nihil tætrius, nihil sceleto informius. Si tam deformes Mortui; quantò tætrior, abominabilior, horribilior ipsa Mors est, tutè considera. Nec enim aut Poëtæ rectè describunt, aut Pictores,scitè depingunt. Et qui possent, personam non humanam? opere aut opera humana. Effectum monstrant, non caussam. quæ si opposita conditioni est, quæ tàm pulchra, jam magis animo, quàm palpebris liquet, quam sit horrenda. Hæc tamen est ultima (horresco referens) ut Mysta ex Lyrico,rerum linea. Quod si finis modò miseriarum esset, quæ sunt in hac vita, vel solæ, vel potiores, tolerabilis quidem. Licet dulce sit Animæ & corporis commercium. ita, ut hæc suavitas, illam asperitatem leniat,& quasi molliat. Nunc initium sæpe existit, perennium ærumnarum: & non vitæ, sed mortis immortalis. Sed absit omen & nomen Mortis.

V. HIEROGRAPHIA.

Rex hic pro tribunali sedens,magnam præ se fert severitatem. ne quid

gravius

gravius dicam. Nam nec jus nec fas eſt Principibus maledicere; facere cùm poſſint malè, & leviter dicta graviter punire. Hoc dicere auſim, quod quia pro tribunali ſedet, induerit perſonam judicis. Fuit quidem uſurpatum priſcis Regibus, jus dicere & non injuria: ſunt enim, juſticiæ cauſa inſtituti. Viſum poſteris eſt, judices & recuperatores dare. ne ſe onerarent negotijs privatorum, qui ſumma Reip. gravantur: & ut ſe explicarent invidia, querelisque multitudinis. Ita ad ipſos, ſic enim juſſerunt, tanquam ad Deos in terris provocatur. Inter priſcos Reges, regnavit in Creta Minos, juſti tenax qua juſticiæ fama regiam judicandi, ea eſt ſine provocatione, poteſtatem apud Inferos, ut in fabulis eſt, obtinuit. Et ſi Minoa Vlyſſes apud Homerum, probè delineat; hic ipſus eſt quem ſculptor nobis repræſentat. Ita dignè perſonam incorrupti judicis expreſsit. Accedunt pullæ reſtes, ſeveritas vultus & titulus deniq; inexorabilis. Apage mihi cum iſto ſive Rege, ſive Iudice. Primùm enim nec amictus, nec locus placent. Deindè clementia eſt quæ eximit è grege mortalium Reges, & reddit immortales. Eſt ita. ſed ut actionis terminus eſt mors; ita ſecundum mortem aut irroganda æterna mulcta eſt, aut præmia conferenda ſempiterna. Hoc ex ratione; collegere quondam, viri ratione præditi, id eſt viri verè viri: & ſub perſona Hominis, exhibent vindictam Dei. Myſta verò noſter, ad confirmationem veri Iudicis & Regis vivorum ac mortuorum, Poëtarum ſententiam, omnium ſententijs comprobatam adhibet: & judicij, in quo nec gratiæ erit, nec deprecationi locus, terrorem incutit præfractis; ut mites animos conſolatur, qna hìc deſtituuntur, ſpe remunerationis.

VI. HIEROGRAPHIA.

Hîc magna rerum omnium felicitas, copia, ubertas. feſta & læta omnia. ſaliens Cryſtallinus fons, manantes lacte rivi, exundantes nectare fluvij, frondes ambroſia ſtillantes. Nox nulla, dies perennis. Sol nunquam occidens: mali nihil oriens. Omnia alacritatis plena. Nullum doloris ſignum. Breviter multa dicam, Aut Dijs ſacer, aut Deorum immortalium locus eſt. Neminem videmus quidem. Sed ſi magnificam domum, tecto ſublimen, fabrica cetera inſignem, ingrederemur. licet nec patremfamilias, nec familiam videremus; crederemus tamen eam, nec araneis nec gliribus ædificatam, & eo ordine ac dignitate ſubſtructam; ita nec aviculis licet canoris, nec feris licet cicuribus, quas videmus & audimus, locus hic ſtratus gramine, conſperſus floribus, conſitus arboribus, redundans frugibus eſt. Et non videmus loci incolas, non quod nulli ſint; ſed quod mortales non videmus immorrales. Lucianus quidem hoc loco, id eſt, in campis Elyſijs, homines collocat, non homines, id eſt, ſub forma hominis, umbras hominum. quales vult Deos Epicurus, qui quidem corpus non habeant, ſed quaſi corpus non carnem ſed quaſi carnem: non oſſa, ſed quaſi oſſa. & quaſi ea omnia, quæ nos corpore induunt. Hæc ſi ſub tactum non cadunt, quomodo ſub viſum? ſi color eſt terminus figuræ? Offerunt ſe Genij, ſed in corpore, aut ſpecie corporis. Inter ſe ipſi nec corpore, nec ſpecie indigent: imò ut mens noſtra nihil ſynceri agit, niſi à corporis commercio in

cio in saginam modò proni sese secernat,& quasi à contagio se subducat; ita puræ illæ animæ, hoc sunt intelligentiores,quo liberiores. Tempus erit,quo & mortalitatem exuet corpus; sed illud tempus nondum advenit. Contenti igitur simus, spectaculo sedis & beatitatis Animarum etiamsi sedentes Animas beatas non videmus. quanquam Sciographia hæc sit aut Paradisij aut Elysij; non vera topographia aut horti felicis,aut campi soluti curis. Certa quidem est & distincta colonia piorum ab impijs. ut mens sua cuiq; subijcit, & testatur. Quin & Plato (dictu mirabile) expiari posse & crimina quædam non capitalia, pœnis temporarijs, à fato, vidit. Sed nihil sub oculos cadit, quod oculos non ferit. Quemadmodum igitur Homerus, & hunc secutus Virgilius, locos istos distinguunt; ita pictores describunt & dividunt, proponunt, inquam, ea pijs,quæ homini maximè sunt in optatis: quæ animus maximè adversatur impijs. Tu verò non animo merso in corpus grata, aut terribilia propone; sed animo à fœce corporis libero. si potes paululum respirare, & vis emergere ex hoc cœno. Sic sic quiëtem Animæ; quæ Pytagore judicio,erat summum Animę bonum,purius contemplabere. Videbis enim & perspicuè quidem videbis, non in horto quantumvis culto & fœcundo Animam acquiescere; multò minus in campo licet patenti & ubere. Nec enim vulgari vult, quæ vult quiescere: nec septis cogi, cujus cupiditas infinita. ubi ergò acquiescet? quæret aliquis anhelans. Tu te consule. Boni appetens es. Nullus enim malum appetit: & si quis appetit, specie deceptus, aut animo depravatus, quemadmodum oculo & palato evenit, bonum ducit & petit. Et es appetens non exigui, at infiniti boni. Nam insatiabilis est, mens hominis,ejus, quod semel concupivit. Vide libidine inflammatos, avaricia occupatos, ambitione concitatos: & velut in speculis, Mentem infiniti, quod jam bonum quisque horum ducit, nec enim solus Paris, concupitam formam & regno & gloriæ anteponit) esse appetentem. Tàm in avaro deëst, quod habet, quàm quod non habet: & Alexander nugantem illum de Mundis infinitis, cupidè atq; attentè audit. Faciamus potiri voto Parides, Midas, Alexandros. quod fieri non potest: quod ut aqua, quò plus pota, eò plus excitat ad potandum; ita nunquam satiat,quod immodicè appetitur. Sed faciamus potiri posse. quod non magis fieri potest, quam expleri, ardentis in febri, sitis; Infinitum non est, an bonum non quæro, quod ut cupidè acquirimus,ita amittere possumus inviti. Ad te revertor. Si appetens boni es,& quidem infiniti, ut jam videris vidisse in alijs. ne tui te respectus occæcaret; in Bono infinito acquiesces. Hoc autem Bonum si in terris non est; querendum est sede digniori & securiori, in celo. Bona quidem multa sunt in celo. Si enim tot gradibus distincta in terris; quot in celi regia, ubi tot domicilia, specie diversa? Multi boni, aut omnes veriùs: huc enim nihil mali admittitur? sed ut singuli boni & singula sunt bona;ita unum est summum,Infinitum Bonum,Deus;à quo omnes boni sunt,quod sunt: & boni habent,quidquid habent. Vt enim flumina derivantur à Mari,& in mare relabuntur: & quasi fessa se exonerantur; ita ad Deum revertamur necesse est: si fessi Mundi ærumnis, quietem capere tandem volumus. Nam aliud Bonum summum & infinitum, non reperitur, ut apparet.

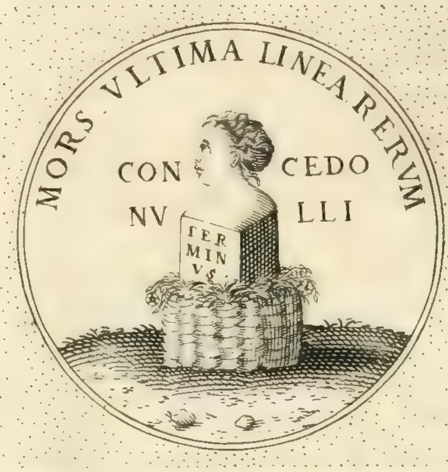
VII. HIE-

VII. HIEROGRAPHIA.

Novissimus hic inter Patriarchas est, anonymos, ut superiores quidam. Numisma enim non babemus, sed ex membrana descripsit sculptor, orbem veluti studio, à blattis arrosa. Ita omnia sunt infesta claris viris. Et dùm me colligo, ac proximos subduco, video pios homines quatuor novissima, quæ appellantur, quemq; sua Hierographia, unum, ordine esse complexos. eo consilio, ut perpetuò in oculis essent, manibus tererentur &, quod maximè è re nostra fuerit, obversarentur animo. Quatuor enim hi fines, aut terrebunt à flagitijs, aut nihil animum adversus salutem obstinatum, intra honesti cancellos reducet, ac continebunt. Summo Bono nihil opponitur: est enim antè oppositionem. At summæ animæ felicitati, opponi summam infelicitatem, rationi consentaneum est. Nam ut summa & absoluta beatitudo, est, frui Deo; ita carere, est extrema & summa miseriarum. Et ut sedes quædam est Beatorum; ita & Damnatorum. Iam si beati sunt apud superos; necessariò sequitur damnatos esse apud inferos. His Poëtæ Plutonem, id est, Ditem præfecerunt. Infandum etiam carcerem descripserunt. & Cerbero tricipite ad fores religato, tribus fluvijs circummunierunt. portitore qui animas ter miseras transportaret, constituto. Scalptor æmulatus est quidem hæc; sed veritus. Mysta, ne satis scitè, ut mensores, hospitum; nomen Ditis inscripsit, verbis Virgilij qui locum umbrarum, dicendo illustravit. Nos ἐκ ὀνομαστὸν locum prætereamus silentio. cujus horror, ex celi comparatione, satis ingravescit. & Deum deprecemur poenam. cujus Filius, nostra peccata luit in cruce. Miserere, miserere nostri Deus. Nihil enim superest præter vota nostra & clementiam tuam.

Principes Electores S. Rom Imperij.

Albertus Presb: Card. S. Chrysogoni Mogunt. et Magd. Archiep: S. R Imperij. Elector.

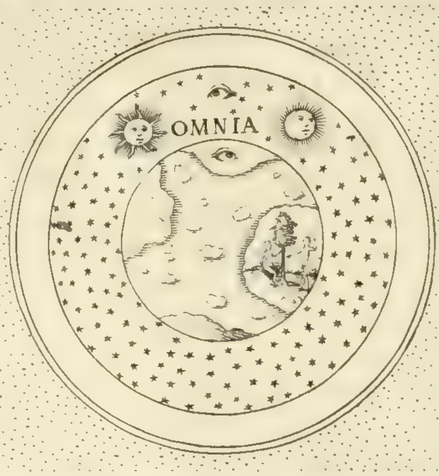
Daniel Archiepis Moguntinus. S. Rom. Imp Elector Archicancell: p Germani.

Salentinus Archiepis Coloniensis S Ro Imperij Elector et p Italia Archican

Ernestus Archiep: Colon S R Imp Elec et p Ital. Archican Dux utriusq Bauariæ.

Iacobus Archiepiscopus Treuiren S R Imp Elector et p Gallia et reg Arel Archiep:

Archiepis Treuire S R. Imp: Elec: et per Gallia et Regni Arelaten. Archican

I. HIEROGRAPHIA. SEPTEMVIRORVM S. ROM. IMPERII.

MAgna vis ſuperſtitionis eſt, ubi ſemel animos hominum occupaverit. Qui Deo debetur, honos ad lapidem limitaneum transfertur, ingenti, non impietate ſolùm, verùm etiam imprudentia. Colendus eſt Deus propter ſe. Ea eſt Majeſtas ſummi Boni. etiamſi poſſet eſſe; ut eſſet nullius cauſſa boni, quod eſſe non poteſt. Sed & Deo obligamur, gratitudine, ac gratiarum actione, ita de nobis merito. Nihil enim habemus boni, quod non debeamus Deo. Cogimur etiam ad vota & ſupplicia. Ea eſt conditionis humanæ miſeria, & indigentia. Quid ſaxo debemus? aut à ſaxo præſtolamur? Terminus, hic enim lapis præ manibus eſt, dividit agrorum confinia & ſimul controverſiam de finibus. Ingens profectò beneficium. Sed juſticiæ, non ſaxi. Myſta pietate inſignis, ad Mortem tranſtulit, ut ex inſcriptione manifeſtum eſt: Mors ultima linea rerum. Nam non ea eſt noſtræ ætatis, quæ priſcæ ſuperſtitio, colentis mortem. cum vix Deum ipſum colat. Longè quidem alia erit imago Mortis apud Eleos. Sed Termini ſtatua vim mortis, quam Iovis ſui poteſtate, ſuperiorem ſtatuit Homerus, non malè refert. cum dicto ſuperbo: Nulli cedo. Et Myſta haud dubiè, ita loquentem ſub aliena ſtatua Mortem facit; ut terminaret, horum cupiditates, illorum querelas. Nam ſi mors eſt terminus humanæ aut mundanæ verius tàm felicitatis, quàm infelicitatis; non eſt, quod laſciviant, indignæ fortunati aut malè infortunati. Extat eius argumenti Epigramma Agathiæ. Nec brevi aut jocoſa, ſed lepida & longa oratione, ſeriaque Alcidamus Mortem laudavit. quanquam quod per ſe laudes Mortem, nihil video: eſt enim deſtructio Naturæ. Quod nulli cedat, nec hoc planè verum eſt. cedit enim de magna poſſeſsionis parte, Filio Dei. Et in corpus quam retinet, tenet, & quaſi beneficiario jure obtinet, voluntate Dei. Quod nulli cedat, Eraſmus, patrum ætate renovavit. Nam cùm & ipſe Terminum ſumſiſſet cum eodem Symbolo: ac multorum incurreret repræhenſionem: quod videri vellet, nulli litteratorum cedere, ut mole terminus, virtute ſua & eruditione fixus; ipſe, ut verſatili erat ingenio, à ſe detorſit ad mortem, verbi arrogantiam. Quidquid eſt tandem Mors, aut quocunq; animo purgationem Eraſmi accipias; negari non poteſt, morte finiri, omnem cupiditatem, omnem potentiam, omnē deniq; cogitationem humanam. Quid agimus Mortales? tàm certi mortis? quàm incerti horæ Mortis?

II. HIEROGRAPHIA.

Sol, ut vides, occidit: Piſcatores verriculum colligunt. & audis: Pudet nos perdidiſſe diem. Si piget, damni eſt, & pudet, dedecoris, ut vult Donatus; pigere dicendū videtur. Nec enim eſt me ejus pudeat, cujus culpa, eſt fortunæ: detrimentum meum. Si piſcare eſt artis, & retia non temerè jactantur, ſed callide tenduntur, ut feris plagæ; ad jactum infauſtum, & dedecus accedit. Sic non modò piget infauſtos piſcatores, ſed, & pudet irriti jactus, imperitos. Iam videtur Myſta, non piſcari piſces: deſierunt enim id noſtri Antiſtites. nec venari feras. quanquam id principibus vi-

 ris fami-

ris familiarius ſit; ſed inſinuare ſeſe in benevolentiam civium,& captare optimi cujusq; gratiam: hoc enim Principem decet, & Principatum firmat.Duo ſunt,os unum:Pudeat nos perdidiſſe diem. Is ſcilicet conſenſus Principis rerū ſit,&Principis familiarū,oportet.Et ejuſmodi fuit Achillis aut Patrocli: Aeneę ac Achatis. ſi tamen fuit. Rara n. vix unquā perpetua ulli cum Principe ſuo, amicitia. unius Nicolai memini apud Egeſippum,qui numquā in Herodis, Iudeorū Regis offenſam incidit: & Regis mortui famæ voluit conſultū.Ex gratia Auguſti excidit Aggrippa,& Mitylenem involuntariū abijt exilium. prægravis fortè,propter gloriā militarem. Quid omnium horarū homo,& aſſecla fortunæ Imperatoris non dux commeruit? ut in urbe peteret & impetraret ſe ceſſum? Hîc duo ſunt. & quid miſerius. Principe? cui ne unus quidem eſt,ex omnibus quo cum ſecurè vivat, aut ſincere loquatur. Pudet, ajunt. cur non? piget. Quod animos generoſos, fatiget magis dedecus, quàm detrimentum. Et me hercle, nihil re levius, neceſſario peritura: nihil fama gravius,nunquam moritura, Quanquam igitur cum probro conjunctum ſit damnum; illud tamen præponderat. ut non abſque cauſſa dicant: Pudet. taceant: Piget. verùm enimvero, ſi nec de feris, nec de piſcibus, ſollicitum eſſe Myſtam, credibile ſit; quid quæritur? aut quid dies totos quærebat? Amicos,ô amice. Nam Princeps nullus eſt, ſi eſt princeps animo, non fortuna ſolùm,cui non ſit ſatis ad benè beateq; vivendum. Nulli Principum rursùs, etiamſi rebus omnibus, quæ animo collubitæ, abundet,cui ſatis ſit, vel poſsit eſſe amicorum. In hanc autem ſententiam venio, quod T. Veſpaſianus domum quodam die revertens, quo nullum ſibi,beneficentia comparaſſet, dixiſſe fertur: Amici, diem perdidimus. Nam ſimiles ſunt bonorum boni; ut vitia plerunq; ſunt ceterorum eadem.

III. HIEROGRAPHIA.

φιμὸς & κημὸς ejuſdem ferè ſignificationis ſunt. παροσθόμιον Heſychius interpretatur,quo ora canum aut ferarum refrenantur ne mordeant. Hæc mecum ruminans, quæro, quî appellare liceat,tegumen coriaceum, quo falconum oculi, ne antè tempus, è manu aucupis evolent, ſpectata præda, obducuntur. Ac quod Heſychius περισθόμιον appellat frenum oris, quod Græcis ſtoma eſt,περιοφθάλμιον videtur appellari poſſe, quod oculos tegit. Ophthalmus enim oculus eſt Græcis quorum libertate & felicitate in fingendis vocabulis, non eſt nobis interdictum. Res enim nova eſt, & Germani Imperatoris inventio. Quare ſi novæ formatione litterarum. Typographia, nomen Græcum impoſitum eſt; nihil vetat uti eadem licentia. Nam mihi non conſtat,ſive quis fortè anteverterit,& ſuperaverit nomenclatura, In re minima occupatus ſum. at ſine qua intelligi non poſſum. Vides enim Falconem extra aucupis conſpectum, pendente, de cervice perophthalmio. & ſub perſona volucris audis loquentem non volucrem: Recepto viſu libertatem arripio. Sunt ne igitur cæci, qui ſerviunt? De his, quos ad ſervitium adigit neceſsitas, non quæritur. De his,qui mercede ſerviunt,lege Lucianum. Cæterum & Accipitres, inter hos Falco eſt, Thracibus mercede ſerviunt, & in aucupio quaſi partæ, partem prædæ accipiunt. ſi Plinio credere fas eſt.

IV. HIEROGRAPHIA.

Totum universum, exiguo orbe sculptor inclusit. Adjecit geminos oculos sede distinctos. Hunc celesti & sublimi: alterum nostra. Sculptor scalprum suum commodavit Mystæ. Quid Mysta vult intelligi? quæ hæc voluit pingi? unica enim vox, Omnia,non satis omnia exponit. Omnia inter geminos Oculos,notant,omnia oculis posita. Eccujus? Dei, dubio procul, qui omnia regit,& condidit: nec minus potentia in terris, quam gloria in celis versatur. Si oculis Dei omnia exposita sunt: nec cordis arcana fugiunt eum, qui corda finxit; ne desperemus, adversis in rebus: aut insolescamus secundis. veneremur potius & vereamur Deum: quem præsentem scimus: & vindicem timemus.

V. HIEROGRAPHIA.

Vitem sexennio nubilem reddi,& maritari scribit Plinius. Vlmo cupidissimè. Proximam amori.Populum esse nigram, Non spernitur ficus, fraxinus,olea. si non sit umbrosa ramis. Recenset plures, veluti dotatæ virginis procos. De vite arbustiva loquor. Nam & vidua est, & Vetula,jam humi depressa. & compluviata, & pergulana,& jugata Columellæ, quæ pedamentis transversa, & cauterijs jugatur. Loquor autem de arbustiva. Nam ea in conspectu est. si tamen arbos est, quam amplectitur: ac non pertica,quæ jam pedata ac statuminata dicitur. Et de arborum varietate loquor, ne quis me percunctetur, de marito hujus vitis. Quasi id Principes curent scilicet. & non plebs magis ac nunquam ociosi vinitores. Curarunt hercle principes viri, Cato & Seneca, imò & Bacchus, Deus habitus. curant principes, sententiam principis & Archiepiscopi Trevirensis: semper fertilis. Non enim videtur de vite hoc dictum velle: quæ hyeme, tàm aret, quàm verè germinat, gemmat, non ausim dicere: æstate frondet: autumno fructificat. Quid si vellet. Sunt enim vites triferæ, quas vocatas ob id insanas, Plinius tradit, quoniam in ijs, alia maturescunt, alia turgescunt, alia florent. Sed intelligit Ecclesiæ & Reipb. concordiam, quæ sterilescit nunquam.

VI. HIEROGRAPHIA.

Taurus, licet in Venerem,natura proni, naturæ tantùm servit: & concepta spe sobolis, non contactu modò, verùm etiam convictu vaccæ abstinet sese. Par est in victu parsimonia. Ita ruminat,antequam deglutiat. eumq; parabilem,& sparsum passim cibum. Hæc partim videmus, partim legimus apud Aristotelem. Igitur si Taurum imitaremur; sequeretur nos uberior annona. Magnum enim vectigal parsimonia est: aut ut Mysta loquitur, ex frugalitate ubertas. Sed videtur Mysta præter frugalitatem intelligere, & statuere ubertatis auctorem inprimis Deum. Nam coronare victimas, receptum olim erat. Taurus autem collum coronatus est corona collari. quæ Plutarcho dicitur, ὑποθυμὶς quod θυμὸν, id est collum circumdaret, ut Adr. Iunius observat. Et rectè quidem statuit Deum: qui agros felicitat, & labores manu nostrarum beat.

Fridericus S. Rom. Impery Elector
Comes Palatinus Rhem. Bauarię Dux

Mauritius Dux Saxoniæ S R. Impery
Elector & Archimar land Thurin: etc

Augustus Dux Saxonię S. Rom. Imp Elector & Archimar:
Landgr Thuringiæ Marchio Misnię Burg Magd:

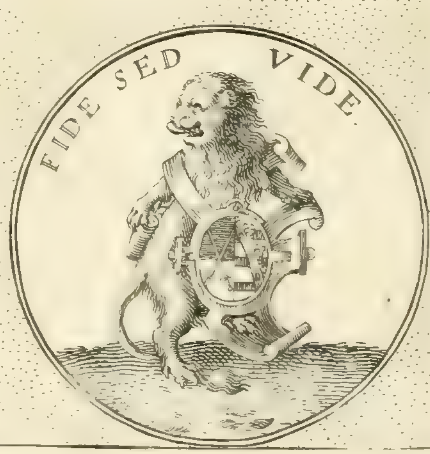

Anna Ducissa Saxonie Augusti Electoris
uxor Christiani Regis Danię filia.

Christianus Dux Saxonię S. R Imp
Elec & Archim Ladg Thur Mar. Mis

VII. HIEROGRAPHIA.

En tibi libram de celo pensilem. Non est opus demonstratione. In oculis sunt jugum, ansa, examen, Lanx. Opus magis est dictione, cur de celo supra globum terræ, pendeat. Sed & hoc Mysta labore nos levat, cùm dicit. Qui judicatis terram; diligite justiciam. Admonitio enim Dei est, non Hominis, Et cum ratione congruit. Si enim justiciæ gratia, regnant Reges: & regia potestate, etiamsi regio nomine abstineant, regunt orbem terrarum, Principes & Populi; diligant. par est, justiciam. imò Deum verentur, qui nihil injusti sinit, &, ut unicuique suum tribuant & conseruent, sibi in rerum gubernatione substituit.

VIII. HIEROGRAPHIA.

Balæna est, ut ipse cernis, si de facie nosti: ora enim in fronte collocat Plinius, & hæc sunt, quibus super natantes aqua, nimbos efflat. Sed quid dolia? pilæ, bacilli? Hæc belluæ obijciunt Nautæ. Tantilla, tantæ? Sic ferunt. & dum in hac vires vanè exercet. Nautæ velis & remis effugiunt discrimen. Vnde hæc nota Mauritio, homini Mediterraneo? Fando, vel utendo. non mari, sed terra magis turbata quàm ullum mare. Quid ergò sentit, dùm hæc pingit. Potentioribus illudendum, non aperto Marte congrediendum esse. Hinc est, quod adjiciat: His artibus. quas artes fallendi, si ipse calluit; Historia ejus temporis, quid ego te & me fatigem? satis testatur.

IX. HIEROGRAPHIA.

Decussi forma Principes Saxoniæ geminant Enses. Hoc insigne gentilicium, Augustus dux Saxoniæ, geminis ramis Lauri includit, nisi qua parte fastigium tenet, septemvirale tegmen. Et ne dubitemus, quid velit, Symbolum adijcit: Tandem bona caussa triumphat. Fratri profectò, cui erat invisus, supervixit, succeßit, & posteros reliquit.

X. HIEROGRAPHIA.

Quid novi video? ex aqua Navis, quæ jam ad terram appulit, nequidquam oppugnatur. Illa enim in vado est, Hi furore suo pereant, ni absistant cepto, est necesse. Sed quo gubernatore, res suas in tuto collocavit? Christo cujus imaginem, ut cruci peccata nostra suffixit, in velo vides. A Ioannis Friderici, qui cum Landtgravio Hesßiæ, bellum gessit contra Imp. Carolum Quintum, oppugnatus est, prosapia. De hac, victoriam uti debuit, refert acceptam DEO. Est enim etiam nunc grato populo, illius memoria.

XI. HIEROGRAPHIA.

Anna Regis Daniæ Filia, Augusto Duci Saxoniæ nupta, non minus cara viro fuit; quàm Livia Augusto Cæsari. hoc etiam felicior, quod beavit Maritum prole. Hòc tamen cum Livia Drusilla comparo, quod

 Matris

Matris nomen à subjectis accepit. Hoc enim & Liviæ oblatum est à Romanis. qua in re major dux Augustus, longe melior & temperatior fuit, quam Tiberius Liviæ filius. Passus enim est uxori nomen deferri, quod matri filius Tiberius invidit. Et fuit in Anna quod retineret ducem in mutua benevolentia: ac conciliaret Saxoniæ. regium quid, quod melius capi animo, quàm calamo exprimi potest. Atq; hoc illud est, quod voce unum, re varium, interna Hierographus appellat: & præstantiora, pulchritudine, genere, divitijs statuit: ac sub pavone omnia exponit. Sunt enim animi bona propriè nostra: nec ætate deflorescunt, aut tempore emittuntur. &, ut caudam Pavonis, Sol illustrat, ita bona corporis & fortunæ, meliora faciunt; ac reddunt seipsis clariora. Quid enim forma cum probro? genus cum decore? divitiæ cum Luxu? potestas cum impotentia animi? Annæ vivax memoria est, & memoriæ a tot litteratis viris prodita.

XII. HIEROGRAPHIA.

Christianus Dux Saxoniæ, coäcervatam, magno studio à parentibus pecuniam, brevi tempore, omnem dissipavit. magno potiùs, quàm prodigo animo. Hic Leoni ut apparet, exerenti linguam, insignia familiæ, atq; dominatus in ungues dat, & ait: Fide sed vide, supple, cui Symbolum sagax: Hieroglipton prudens. Nam virorum fortium & fidelium custodia requiritur (& hic eos repræsentat Leo) ad tuendum, quem multi appetunt, Principatum. Sed nemo sibi sapit. ut mirum non sit, Principem antè senectutem, melius consilium alijs dedisse, quàm sumsse sibi. si modò vera sunt, quæ vulgò ferunt. scio enim nulla re alia Magistratum, quàm odio laborare. quod si metus aliquamdiu compresit, eo liberati, id homines, omne expectorant.

XIII. HIE-

Electores S Roman Imperij

Joachimus Marchio Brandeburgij
Sacri Roman Imperij Elector

Ioannes Georgius Marchio Brandeb.
Sacri Roman Imperij Elector.

Duces et Archiduces Austriæ

Leopoldus Probus Dux Austriæ
Comes Habspurgi etc

Ernestus Ferreus Archidux Austriæ
Dux Styriæ Carint. Carniolæ.

Albertus Sapiens Archidux Austriæ
Dux Styri. Carinth. Carniolæ.

Sigismundus Archidux Austriæ Dux
Styriæ Carinthiæ Carniolæ etc

XIII. HIEROGRAPHIA.

Tritum jam eſt, ſermone hominum,proverbium, quod olim ſapientèr ab aliquo dictum,tributum eſt Deo: & inſcriptum valvis templi Delphici. nullo ſeptem ſapientium Græciæ, id auſo ſibi vindicare. Sic ſæpe latet, ſub ſordido & pannoſo homine, inſigni ſapientia. Teri autem cepit, ex quo, propoſitum, non modò palam eſt; verum & expoſitum,à Socrate Platonico: M. Cicerone: Plutarcho, & poſtremùm, Eraſmo. Quidnam? Symbolum: Noſce te ipſe. Socrates non potiorem Hominis partem, cenſet eſſe Mentem, aut propiùs Animam, cujus illa oculus eſt; ſed Hominem ipſum veriùs: corpus, modò inſtrumentum, modò vehiculum. Ita qui animum ſuum noſcet; judicio Socratis, noſcet ſe ipſe. Hoc autem difficile eſt. quod, ut, oculi eſt ſpecies rerum cernere & diſcernere; ita & Mentis cùm omnia, tùm ſe ipſam ſpeculari. Atque hoc, quàm cetera difficilius eſſe, patet. Nam ſpeculum,dexteritas Hominis invenit: & antè inventionem ſpeculi, corpora ſuppeditat Natura,quæ viſum recipiunt, & reddunt. διαφανῆ ejuſmodi corpora appellant. Speculum Animi, nec natura exhibet. in qua nec ſapere, nec reminiſci eſt: nec Homo, licet in omnia ſeſe verſet, fabricat. Socrates, quem natum, non in tenebris, ſed luce pietatis veræ,dixeris, ſpectrum Animæ, Deum ſtatuit. Concedamus id Socrati, ex quo Moſes, Hominem factum ſcribat ad ſimilitudinem Dei. Non enim de corpore,ſed anima ſcribit. magne Deus. Speculaborne me in te? qua fronte? quibus oculis? qua audacia? Miſerere mei,mi Deus, miſerere noſtri; toties,quoties dico,non obſtipo capite, in te intueor; ſed oculos in terram reflecto. Videorque te videre acutiùs, cùm videre nolo; quàm, cùm elato animo videre volo. Aut ita mihi perſuadeo; aut ita grata eſt modeſtia Deo. Certe nihil magis ad cognitionem ſui facit. percurre omnes, qui rem tractant; quam deſpectus ſui, & reſpectus Dei. Arrogantia autem hanc comparationem tollit: & ut in celis omnia turbavit. unde Gigantomachiam exoticæ litteræ etiam celebrant; licet fabulosè, ut neceſſe eſt, ubi à veritatis fonte diſceſſeris) ita in terris omnia peſſumdat, & imprimis ſtolidè aliquid ſibi arrogantem.

XIV. HIEROGRAPHIA.

Caduceum eſt, quod & alibi fuit. ne non neceſſaria repetamus. Cuſpidem tegit galerus Mercurij, cujus & virga eſt, à P. Virgilio, graphicè depicta. Saurotera verò alæ de talaribus Mercurij detractæ. Sic appellatur cuſpis adverſa, ſive obverſa mucroni haſtæ. Hæc de Hieroglypto. Symbolum autem eſt,utriuſque auxilio. Quid autem hoc ſit: & quæ duo ſint,quorum auxilio nititur Marchio; paullò obſcurius eſt. Ab Hieroglypto ſumamus auxilium Symbolo. Serpentes minas ſpirant: & in oſculum coëuntes, ut ponunt iras; ita finem minarum & irarum promittunt. Si antequam exſcandeſcant,tùm enim vix ſanari poſſunt; Mercurij celeritatem, & eloquentiam adhibeas: reſponſio enim mollis frangit iram. ut ait ille,& verè ait: quemadmodum accendit contumax. unde caventis Pythagoreæ, illud, eſt: Ignem gladio ne fodito.

I. HIE-

I. HIEROGRAPHIA. DVCVM, ET ARCHIDVCVM AVSTRIAE.

VIRtuti nil invium. Magnus animus, magno viro, ſententiam veram & tanto dignam Principe, exprimit, Horatianæ conformem: Invia virtuti, nulla eſt via. Hieroglypton, Symboli veritatem confirmat. Annibalis enim manus, aut miles eſt, qui per invias Alpes viam invenit, perfractis, disjectisque aceto & igne ſaxis, quæ natura advenis veluti de induſtria objecerat. Ne narrem uberiùs rem dignam memoria, in cauſſa eſt, Hiſtoria T. Livij, digna lectione. Nec opus erat exemplo. Fit enim ut virtus aut ferat, aut domet omnia. Ita ſemper invicta, ſemper victrix. Quod autem non ſemper fortunata, hoc fit æmulantium invidentia, aut conditione rerum humanarum inſtabili.

II. HIEROGRAPHIA.

Auſpicabor iterum à Symbolo: Telum virtus facit. ita mihi placet, ut factum fortiter; ita, dictum Principis, ſapienter. Nam principe futili, nihil eſt ineptius. Contrà, quid majus aut admirabilius, Principe in factis claro? in verbis ſtupendo? De veritate nihil eſt dubij. Nam ſi arma deſint, vir fortis, mordicus ſeſe defendet, imò Alcibiades nondum vir. Cùm enim ab æquali humi ſtratus jaceret, expedivit dentes.& increpanti, canum hoc eſſe, argutè reſpondit: imò Leonum. Princeps, hîc, ut irritatæ virtuti, ipſe furor, & juſta iracundia miniſtrat arma, corripit flagellum. Sic ſcilicet appellat Iunius palum, cum minori bacillo, penſili & mòbili. quo jam teruntur fruges, abolito tribulo, quod vehiculi genus erat, ad id, comparatum. Et paſsim in re ſubita, quæ ſors offert, armant ſe paſsim, ſaxis, ſudibus, & id genus armis non armis. Qui igitur in mentem Principis introſpicit altius; is tranſibit; in ejuſdem ſententiam facilè, uno exemplo conantis oſtendere: Nunquam viro forti arma defutura, adſit modò animus, ad tuendam dignitatem, & vindicandam injuriam.

III. HIEROGRAPHIA.

Quid monſtri hîc mihi in acie ſiſtit? Femore tenus, truncus ſtat, non vir. Hic tamen, Princeps aijt, virum agit. Quam velim ſemiviros eſſe omnes hoſtes Majeſtatis Auſtriæ? Deus benè vertat omen. At Albertus, cognomento ſapiens, in re ſeria non ludit. Nam vel mole reliqua, miles reſiſtit hoſti. vel integro femore propagat ſobolem, etiamſi reliquis membris eſſet captus. Iam quotus quisq; militum pugnat? Magna pars, numerus eſt. Caput in duce exercitus requiritur: pedes in ductoribus ordinum: manus in milite. ut dux ordinet aciem: ductores ducant ad hoſtem: milites pedem & manus conferant. Huc ſapientèr ſapienti propoſitum, auguror: melius ſentienti, lubenter cedens.

IV. HIE-

Præcedit Symbolum, ut deſint vires. Quem verò notet Princeps, obſcurum eſt. aut potius, quem laudet, ſive principem ſocium at inopem: aut militem temerarium, licet imbecillum. Animus enim eſt, non Lacerti, qui virum fortem facit. Deiotarum Romani amarunt.& laudarunt non propter vires, ſed fidem. Qua de cauſſa antè, unius Pergami Regem pluris fecerunt, quam Macedoniæ aut Aſiæ potentiſsimos Reges: & Regibus Aegypti in amicitia adæquarunt. Nec Carolus Quintus in Antonio Leiva corpus, ad animum ſuſpexit. Nam facimus ferè quidquid volumus. & non tantùm nos, ipſi ſuperamus, ſed & hoſtes & fortunam & naturam ipſam: ſi omnino volumus. Tantum præſidij nobis eſt domi. Quod ſi vis major rectis conatis adverſetur; Laudatur tamen ſemper, velle juſtum & arduum.

Ferdinandus Archidux Austriæ Dux Burgundiæ Stiriæ
Carinthiæ Carniolæ Wirtenbergiæ et Ferd. Imp. Fil.

Ferdinandus Archid. Aust. Dux Burgundiæ Stiriæ
Carinthiæ Carniolæ Wirtenbergiæ et Ferd. Imp. Fil.

Carolus Archidux Austriæ Dux Burgundiæ Stiriæ
Carinthiæ Carniolæ Wirtenbergiæ et Ferd. Imp. Fil.

V. HIEROGRAPHIA.

Potentia fati magna eſt. ut ex Tiberio & Domitiano Imperatoribus populi Romani, manifeſtum fit. Horum enim Mathematicus imperium, alteri alter exitium, vaticinatus eſt. imò & ſibi. Erat autem Mathematici illius nepos. Magna igitur eſt vis fati. Si non in animos; in fortunam & rerum ſucceſſus atque eventa. Myſta noſter, ter miſerum hominem, qui aut naufragio enatarat: aut blanditia temporis & maris invitatus, laverat, in Balænam incidere (quantulo enim ſpatio à rictu abeſt,) qui alterum pedem in ſepulchro habet? oſtendit: &, ut certi caſuum, qui huic naturæ impendunt, incerti quorum, & quo tempore, in melius vitam commutemus: & diligentiùs nos commendemus. cujus providentia, longè potentior eſt, potentiſsima vi fati. (Neceſſe enim eſt primam cauſſam, ut priorem; ita & ſuperiorem eſſe ſecunda) graphicè admonet.

VI. HIEROGRAPHIA.

Firmata, inquit Princeps, reſiſtunt. & ſimul Navim, quaſi digito commonſtrat anchoris jactis firmatam. quam hinc procellæ, iſtinc venti, nequidquam impetunt. Omnem enim vim perfert, & elidit tempeſtatem. Si Navi ſua ſunt fulcra, & quaſi fundamenta in mari; nobis ſacram anchoram oportet fixam eſſe in celo. Suo enim quisq; rectè ſtat Loco. Si alio ſtat; aliò nititur. ut ſursùm levia deorsùm gravia. Magiſtratus bonus, eſt Magiſter bonus. Felix civitas, & natio, cui obtigit. Felix fortunataq; Auſtria, cui jam hæreditarius eſt. Felices nos, ad quos communio bonittias, & portio bonorum tranſit.

VII. HIEROGRAPHIA.

Hæc, non re alia, quàm numero, à proxima diſcrepat. Forte tùm ſocios ſecum conſtantię & ſecuritatis admonuit. Nunc ſe ipſe ſtabilit: & adverſus omnem vim, quam celi incommoda & maris diſcrimina referunt, ſe conſilij dexteritate, ac animi conſtantia obfirmat. Nam lubrico in loco verſamur omnes, quamdiu in terrarum orbe verſamur: Principes etiam præcipiti, quo magis arduo & excelſo conſiſtunt loco.

VIII. HIEROGRAPHIA.

Vtrum hîc obſcurius? Symbolum an Hieroglypton? dictu difficile eſt. Ab hoc incipiam. Veritas eſt, quæ tabulam temporis ſuſtinet: matriq; ancillatur effætæ. æquum enim eſt. & gratius eſt genetrici annoſæ, obſequium filiæ, quam ancillæ, Eſt autem tempus, omnium vetuſtiſsimum. Nemo me repræhenderit, crediderim. Si pro fœmina accepero, quod indiſcreti ſexus eſt apud Latinos, maſculi apud Græcos. Nam dies apud utrosq; fœmina eſt. & temporis momentum antiquiſsimum. Hoc fortaſsis ad rem non ita multum, ſed malevolentiæ rugentium, & invidentiæ ſciolorum nihil ſatis. Cæterum tempus in tabula habemus: quo Ferdinandus tabulam ſignavit. Aggrediamur, Symbolum. litteræ ſunt quinq;,

quinq;, cum nota aſpirationis. quæ conjunctæ nullam vocem conſtituunt: disjunctæ ſententiam faciunt: verba ſingulæ, ex quibus oratio componitur. Nihil eſt novi in Germania; ſed accerſendus è Græcia, Oedippus aliquis, qui interprætetur. Ac quod aliæ ſunt Græcorum Litteræ: ne accitus aut non veniat, aut non intelligat; ſortiamur, quid dicamus. V. ut. T. tunc. (anno ſcilicet M. D. LVI.) H. hoc, E. ego. S. ſemper, E. ero. Quod autem ego ſic conijciam (meliorem enim non reijcio enarrationem) facit Principis perpetua, etiam in re amatoria, non gravi ſolum, & conſtans animi Heroici conſtantia.

IX. HIEROGRAPHIA.

In ipſo Ponte Euxini oſtio, trans Boſphorum Tracium, aut inſulæ, aut ſcopuli duo ſunt, Symplegades appellant. coëuntium ſpeciem, tàm propinquæ ſunt, deflexa paullùm acie intrantibus præbent. Vnde jocus Martialis, & horror Euripidis. Hoc ſcopuloſo & periculoſo loco, ſi non ſe, militari habitu animum ſuum invictum Princeps ſtatuit. anchoram jacturo ſimilem. ut omnes intelligant, ſe ex ſtatione; quam à Deo obtinuit, non eſſe exceſſurum; ſed defenſurum terra & mari: imminet enim ex terra, mari. & quidem ut ipſe loquitur absque metu. Magnus animus invicta mens. Nam hinc Veneti, iſtinc Turcæ ſemper incumbunt. Nos Principis exemplo, ſi in documento, præſidij non ſatis eſt, incitemur ad res magnas cùm obeundas, tùm perferendas. Turpe enim eſt animo labi, etiamſi undiq; circumſiſtant dira & dura. Laudabile, imò & ſalubre, contra niti. Nam ſæpe cedit fortuna virtuti: & ſi non cedat, victoriam quidem, ſed cruentam relinquit, aut impeditam victori.

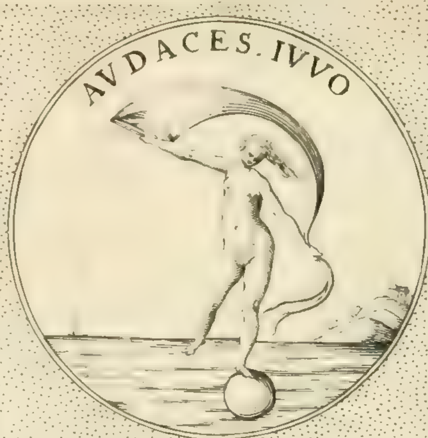
X. HIEROGRAPHIA.

Manus hæc inſertum aut paſtillum flores collegit. Ita noſtræ non neceſsitati, verùm etiam ingenuæ voluptati natura indulget. in ingenti gaudio fœcunditatis, tàm variè ludens, ut neſcias, pluribuſnè ſtellis colluceat celũ, an florib. terra reſpergatur. Si tàm liberalis natura, ac quaſi prodiga rerum, facilè naſcentium, & niſi decerpas, dehiſcentium primo, fluentium pòſt, & pereuntium jam jam: quot enim non ſuperant diem? quo ſpectet Myſtę Symbolum: ſuſtine & abſtine non ſatis intelligo. verùm quidẽ eſt, non omnes peręq; ſalubres eſſe: nõnullos, ſi propiùs admoveris, nares offendere. Iam veneno coronã tinxit Cleopatra, (ut narrat Plinius) illudere volens cautiori Antonio, & omnia metuenti, principio belli Actiaci, nec niſi prægustatos cibos ſumenti. Ergò procidẽte hilaritate, invitavit Antonium, ut coronas biberent. ut vel amentium, vel amantium ferebat conſuetudo. qui decerptam de capite Reginæ coronam haurire incipiens, oppoſita manu prohibitus eſt. En ego ſum, inquit illa, carę Antoni, quam tu nova prægustantium diligentia caves. Adeò mihi, ſi ſine te poſſem vivere, aut ratio aut occaſio aut ingeniũ deeſt. Inde eductus è cuſtodia, qui hauſit è veſtigio expiravit. Non nihil igitur cauſſæ, eſt Myſtæ præcipienti, in hac prodigalitate ludentis Naturę: Suſtine & abſtine. Sed Myſtica diſciplina receptum eſt, aliud velle, & aliud videri velle. Flores igitur aut formę ſunt, aut aliquid forma indignius: aut deniq; flores, non fruges. & id genus alia, quorum faſtidium, dignius homine libero & ingenuo, quàm deſiderium Naturæ enim flores & odores in diem gignentis, magna & palam admonitio eſt: quæ ſpectatiſsimè floreant, citiſsimè marceſcere.

Archiduas Austrię

Carolus Archidux Austrę. Dux Burgundię Stirię
Carinthię Carniolę Wirtemb. et. Ferd. Imp. Fil.

Ernestus Archidux Austrię Dux Burgundię
et. Maximiliani: II. Imp. Fil.

Mathias Archidux Austrię. Dux Burgundię
et. Maximiliani: II. Imp. Fil.

Mathias Archidux Austrię Dux Burgundię Stirię Carinthię
Carniolę et. Generalis supremus Regni Hungarię

XI. HIEROGRAPHIA.

Plinius non unius Delphini amorem erga puerum: quem dorſo excepto veheret ad ludum litterarium, & reveheret; Sed plurium erga plures, commemorat. Quæ viſa & à dignis fide, prodita memoriæ, fabulam Herodoti de Arrione,confirmant. cùm & Muſica Delphinem capi, uſu compertum ſit. Hîc non puer, at Dea vehitur, vel occaſio, vel fortuna. Velum enim hujus eſt: capillitium illius. Si igitur credibile eſt homines adamare, quod aliquando fuerint homines; non eſt à fide abſonum, naturæ parere auguſtiori. Nam & hoc homines faciunt, ut par eſt. ſatîs pro Hieroglypto. Nam de Bacchi ſeveriori vindicta exſtat Dialogus Luciani. Ad Symbolum accedo: Audaces fortuna juvat. Audacem & pluſquam audacem Horatius facit, qui primus fragilem, commiſit pelagoratem. Quantò audacior, qui ſine rate? qui Delphinum equitat? Et non ſolùm periculo maris, verùm etiam lubrici piſcis mobilitati ſalutem credit? Audacior longè profectò eſt. Navim enim gubernat ille: hic fertur & gubernatur à Delphino. Sed quantò audacior hic, illo; tantò audacior, qui fortuna fretus, longè inſtabiliori,cùm mari, tùm vento, ad res gerendas accingitur. ne dicam temerarius. Et foret ædepol temeraria audacia: ſi non juvaret, & conſilio regeret fortunam. ut hîc fortunata occaſio, Delphini curſum, excepto in velum vento.

XII. HIEROGRAPHIA.

Solvit nos dubio Princeps. Nam quæ loquitur, Fortuna eſt: pila enim ſtat, ubi Poëtæ, propter mutabilitatem collocant: & quæ Poëtæ, in os ingerunt, effutit. Ego de Fortuna duos libellos ſcripſi, & ſcripſi Homerum non meminiſſe Fortis fortunæ. Et certè non meminit in tota Rapſodia. unde certè convincitur, hymnos alterius eſſe, in quibus fit Fortunæ mentio. Quemadmodum ſi Orphei eſſent omnia, quæ ſub nomine illo feruntur, ut plauſibiliori; Phocylides non tribueret Iovi, quæ ille fortunæ. Sortita nomen & numen Fortuna ſero eſt. prudentium callida inventione, ut à vero Numine, in falſum fabulosúmq; nomen, contumeliam hominum averterent. Cauſantium ſemper Deos, ſi quid aliud,quàm ipſi vellent. Lege Senecam in Agamemnone,& Euripidem in Hecuba. quanquam nec hæc convitijs in Iovem abſtineat, criminatur utrobiq; fortuna. Palladas modum excedit,qui vitam hominum,fortunę ludum appellat. Bupalus fortunæ ſignum, primus omnium, apud Smyrnæos effinxit. capiti polum imponens: altera manu,vocatæ Amaltheæ cornu. Nec refert, non eandem hîc aſſe imaginem. Nam Tibullus & Ovidius in orbe ſtatuunt, quos Myſta noſter ſequitur. Quod quiſq; ſentit; de fortuna dicit & fingit. Archilochus anum facit,altera manu flammas geſtantem, altera aquam ſignificare volens omnium bonorum & malorum. Ovidius alibi cæcam vehi ciſis, quæ cæci traherent equi,ludit. verè nihil aliud eſt Fortuna, quàm incerta rerum cauſſa. Hîc, cujus cauſſa tàm longa excurrit oratio,audax loquitur: Audaces juvo & non tàm inſolentes, quàm verè loquitur. Semper enim aut plerunq; ſequitur fortuna virtutem: nec in ærumnis, quenquam magis,quàm nos ipſi,criminabimur,

bimur, si sapimus. Et si quid nobis non tantùm preter opinionem, verùm etiam meritum eveniret. Iobi in mentem deberet venire, eodem animo adversa accipientis à Deo; quo animo prospera, accepta refert Deo.

XIII. HIEROGRAPHIA.

Ex duobus ramis, Lauri & Palmæ, orbiculari forma, in totidem diademata, coactis, videmus corallam: & legimus soli Deo gloria. Hac Hierographia μακαρίτης Archidux Ernestus, suam erga Deum pietatem, posteris testatam reliquit. Pacis enim & Belli, commoda & ornamenta Deo vindicanti, regnum celi & terræ tribuit. omniumq;, quę laudem & gratiarum actionem merentur, soli Deo, piè ascribit. vulgata sunt. Vtinam ita re, uti sermone vulgata. Nihil enim boni, in nobis est, aut è nobis; sed à Deo, fonte boni: & solo bono. verte te in omnes partes impie. Ad unam, simplicem, & primam caussam, veniendum est necessariò. Si debetur Deo; reddatur Deo. Hoc est, quod tacens loquitur Ernestus. dignus longiori vita. Nam si haberemus Principes, qui nos, non tantùm Legibus regerent, & armis protegerent; Verùm etiam moribus præclaris informarent; Legibus non magnopere indigeremus. cùm nulla sit efficacior lex, quàm viva Lex, Rex.

XIV. HIEROGRAPHIA.

Amat victoria curam. inquit Mysta, & præmium Victoriæ, Lauream coronam, supra scopulum collocat alatam. bravij instar loco conspicuo & eminenti. Nec tantùm amat, sed imperat & exigit curam: præpete aliàs penna ad hostes transitura. Quot exercitus in ipsa victoria sunt cæsi fugatiq;? quot duces victi? quot reges subacti? solvit enim blandiens fortuna, ordines: mollit duces: depravat Reges. Ad Ravennam, imò & multò antè victores Galli, vel internecione deleti, vel paulò pòst. Italia magno accepto dedecore & detrimento, exacti. amisis ducibus. Epaminondas quoq; ad Mantineam, hostibus acie superatis, lethale vulnus accepit. Alexander supervixit rebus à se gestis, & subacto Orienti; sed vitijs victarum gentium delibutus, à se ipse degeneravit, & quasi victus est. Eadem pestis Pænos victores invasit, & Italia expulit. Si tanta difficultate, retinetur victoria; quanta cura & industria paritur? captæ enim feræ etiam mansuescunt. Quamobrem ad victoriam, cùm acquirendam, tùm custodiendam, omnes non ærarij solùm, verùm etiam animi nervos intendere oportet: nec committendum, ut si quid adversi evenerit; nostra id culpa accidat. Nam opinio de nobis, multum apud cives, nec minus apud hostes, in utramq; partem potest.

XV. HIEROGRAPHIA.

Alia figura Princeps eandem sententiam dilineat. quam nos jam, Poetarum coloribus, depingemus. Perseus liberat Andromedam, expositam ceto. Andromeda, quam Nereides scopulo alligarunt, quod secum de forma contenderet, est nuda. Cetus è mari mergens inhia prædæ. liberator intervenit. aut intervolat potiùs (virgo enim insons erat. Cassiopes de filia ea errat jactantia) succinctus talaribus Mercurij alatis. Nec, etiamsi veniret citus, venit imperatus. Sed armatos erat galea Platonis, gladio Mercurij,

Mercurij, & scuto Palladis, in quo esset caput Medusæ, ut tàm sibi saluti foret, quàm hosti exitio. Cæto igitur rigente in saxum, Andromedam solvit periculo,& sibi copulat conjugio. Ita, quæ,à Poëtis,accepi multis, ego paucis reddo. Quid ad Principem, aut Principis sententiam hæc fabula? Quod, ut Andromeda Ceto objecta; ita Hungaria, de cujus amenitate, felicitate & pulchritudine Historici & Geographi; sit exposita injurijs Turcarum. Quam qui in libertatem vindicaturus sit, festinet, ac celeret, advolet in tanto periculo necesse est; Sed ne imparatus, ne impar hosti, caveat. Et quod Dij de cœlo jam descendant, fugiant contagio mortalium, immortales; descendànt in Hungariam, adversus communem hostem Christiani Numinis & Nominis, Principes & populi: Cæsarémq; levent auxilio. Medusæ enim caput foret, & si quid terribilius, Vindicta Dei, Turcarum Tyranno, concordia, & fœdus Christianorum. rigeretq; non ad conspectum modò, ut Cetus, verùm etiam ad ipsum nuncium. sic fortè ad sententiam Mystæ accedimus. Sed quod paucos moveri aut suo, aut publico discrimine videamus; tibi pia precatione Deus, reliquam spem Hungariæ commendo, rogans atque obsecrans; ut sedem etiam nunc nomini tuo faventium, olim pietatis tuæ propugnaculum, à terrore, libidine & rapina Barbarorum liberes: & legitimo Cæsaris Rodolphi, famuli tui, domini nostri, imperio restituere digneris.

XVI. HIEROGRAPHIA.

Ciconias & Grues è longinquo venire concedimus Plinio. ne graves veniant, has æstatis, illas hyemis esse advenas, naturæ sagacitas est. Grues verò, nam harum aliquam considere, in acervo armorum, video, in expeditionem eligere ducem: servare ordines in itinere: quæ extremum agmen cogant, medium obtineant, primum ducant, esse veluti tribunos: Vigiles servare nocturnas excubias. Lapillum pede sustinentes, qui laxatus somno, & decidens, in diligentiam coarguat. Cæteras dormire, sub alis capite condito, alterno pede subsistentes. ducem erecto providere collo insomnem, & dare Mandata. solertioris, omnia, quàm brutorum animantium, naturæ sunt. Nam nos in rebus gravibus delitias agimus: in periculosis ludimus: in bellicis torpemus. Quæ caussa est Mystæ volucrum exemplo, ut, leviores his simus, veterno excitandi. Nam si quidquam moramur; morimur, aut vitam precariam retinebimus & vivemus, omni morte detestabiliorem.

Archiducs Austriæ.

Mathias Archidux Austriæ Dux Burgund: Stir:
Carinthiæ Carniolæ Generalis Supremus regni Hung:

Mathias Archidux Austriæ Dux Burgundiæ Stiriæ Carinth: Carniolæ: etc.

Maximilianus Archidux Austriæ Dux Burgud: etc. M. Mag: Equitu Theutonicor.

Maximilianus Archidux Austriæ Dux Burg: Stir: Car:
Carniolæ etc. Magnus Magis. Equitu Theutonicor. ordinis S. Georgij per Germ:

XVII. HIEROGRAPHIA.

Antè Marium, Lupi, Minotauri, Apri, Equi, cum Aquila erant, si quæ militaria Romanorum. Aquila fuerat Persarum. ut ex Plinio & Xenophonte manifestum est. Draco Indorum & Scytarum. Post recepta etiam signa Principum, ut ex Dione colligitur: & jam olim etiam ducum. ut Statius innuit, nisi annuat ad receptum morem Romanorum. Nam Apollonius Rhodius, suis duces insignibus insignit. Igitur & Principi nostro etiamsi exemplum non haberet, licuit vexillo superponere, qualemcunq; animantis effigiem: modò sibi sua constet ratio. Nam cùm alij excitent militem ad virtutem, fortitudinem, vigilantiam, & imitationem ferarum, quas in signis ostentant; ipse gnarus virtutis & fortitudinis Germanorũ, sociorumq;, in Grue sua hæret: iterum atq; iterum excitat: & sub eadẽ imagine, expediti consilij atq; consilij rationes exigit. Dixi vexillo superponere. Nam licet pila sit, vel orbis, quo Isidorus Augustum esse usum, ut ostenderet orbẽ subactum; mediũ relucet à centro, alijs atq; alijs pilis ad circũferentiam usq;, è purpura, ut reliqua, cui aurũ intertexi ceperat. Cęterum hoc signum, signũ imperij, duę Nymphę nudę, id est ceteris curis solutæ (quod satis habeat quod agat, qui potentem hostem habet, inter signa militaria & arma (satis enim non est habere, sed & oportet tueri) ægræ sustinent manibus, sustentant humeris. Si vix Deæ ferendo sunt; quì nos efferendo? nisi nos Deum in auxilium advocemus? & nobis ipsi opitulemur? satis dicit, quod factum vellet, Princeps.

XVIII. HIEROGRAPHIA.

Quemadmodum bonus paterfamilias, aut clarus Dux, idem atq; idem sæpius hisdem inculcat: quibus videt, aut ingenium, aut animum deesse; ita Archidux, salubre iterat præceptum: Amat victoria curam. diversis semper ut apparet, ut removeret fastidiũ, simulacris. Iam enim duo Genij alati, signum Augustale admonent Palmæ: Orbem, inquam, à priori differentem, quod hîc folia, quæ Palmæ æquæ sunt, à centro ad peripherian fluant: & æquitatis causę æquos esse successus demonstrent: nec dubium fore exitum felicem, si nobis curæ sint successus. quod Grus super palmam sedens, non stertens, eructat.

XIX. HIEROGRAPHIA.

Si Laurus est scapus, in quo vigilat Grus, non satis discerno. ita nycto. Tres scapum circa in orbes tres laurum duci topiario opere, vel cecus, etiamsi nil de numero. si non viderit, senserit. Ita redolent cum frondes, tùm baccæ. Et fortè cæcus si de numero audiverit, meliùs nobis divinarit, ut illi fabulosè evenit: evenire solet, animo à sensibus abstracto, quid tres orbes, circa eundem diamitrum velint, præsertim Laureati. Divisum enim si audierit olim, in totidem partes, orbem terrarum; conijciet veluti de palo suspensum universum orbem; explicatum verò in suas partes, ut divisione clarior sit, & habendi cupidos magis accendat. Cum autem Gruem audiet, teneri Scapi cuspidem; manus tollet, &, hîc cura, omni aliarum rerum cura quæ non sunt necessariæ, posita, opus est, exclamabit. Hæc si cæcus viderit; quid nos hallucinari possumus, in hoc rerum usu; aut cæcutire, in tàm molesti diuturnitate belli?

XX. HIEROGRAPHIA.

Leonem qui antè non vidit; ex unguibus & rictu, hanc esse imaginem Leonis, animadvertet. adeò vulgatum est Leonem & omnia Leonis, spectare ad rapinam, impetum, sævitiam. Hoc tamen sæna, rapaci & edaci forma, Natura abdidit animum placabilem, beneficum, & generosum magis quam sævum. Magna vis Naturæ, inter tàm contraria, eminentis. Negat sævire sævitiam illam inter se Plinius. Hoc inprimis insigni cum probro hominum, non ita ulli animantium, ut sibi mutuò infestorum. Quod si ne fœminæ quidem mas, licet adulterij impatiens, ultrà quàm irascitur; aut amor est, qui furorem lenit, aut animus plusquàm placabilis. Plinius addit, supplices audire & exaudire: multisq; exemplis auditu rem stupendam comprobat. Nec ita in circo reor. Leonem amiculo Gætuli, objecto consternatum; ut hostem ignavum contempsisse. Nam rotarum stridor, Galli gallinacei cantus, naturæ sunt, tantæ feritati illudentis. In Thoas, & de quibus digna memoratu victoria est, aliâs fertur. ut laudem magis appetere, quàm prædam petere videatur. Hæc breviter de forma & natura Leonis: nec inepta, uti apparet, ad Symboli enarrationem, Fortibus resistit. Leo enim Archidux Maximilianus est, qui in carcere etiam animum retinuit invictum. & missis, à quibus erat vocatus in regnum, attractus in carcerem, Turcis, quos non injuria fortes appellat, animo Leonino sese objecit toties. majori virtutis, quàm fortunæ gloria.

XXI. HIEROGRAPHIA.

Castris positis, Militemus inquit. Mascula, imò & magna vox, dignaque tanto Principe. Quid ergò? inquies, omniane sunt in castris posita? Minimè verò: sunt enim ut gemina Reipub. tempora; ita diversa belli & pacis studia. optatiora quidem hæc, sed & illa clariora. nec minus necessaria: cùm tantum quisque tenet, quantum manu tenere posit. præsertim vicino, cui satis caussa bellandi est, caussa dominandi. Rectè igitur, Militemus inquit, cùm eò ventum est, ut Marte sit agendum, non disceptandum Lege, Hæc enim Lex est, non à nobis inventa, sed à natura lata: & insita in indole animantium etiam reliquorum: Vim vi ut repellant. Et rectè nobis inquit. Quanquam enim ad nos propius in dies, furor hostilis penetret; nemo ferè ex socijs, ad commune incendium accurrit: solus Cæsar pro omnium pugnat salute. Cæterum Pyrrhus castra metari primus docuit: & eo nomine, non postremum nomen, inter clarissimos belli duces, judicio Annibalis obtinuit.

XXII. HIEROGRAPHIA.

Quæ hæc virago? quam hasta armatam comitantur cicur Leo, & sus ferus? Si Circe, unde scutum Palladis? Si Pallas; Plutonis ubi galea? ubi pro crista galeæ, ales Martius? Iam mamillare, sit pelliceum; non est Aegis, quam Virgilius & Euripides describunt, horrens monstrosis capitibus & distincta Lacinijs serpentinis. Breviter nil Palladis video præter hastam, à qua nomen, apud Græcos invenit: & scutum capite Gor-

gonis

gonis insigne. Ad Circem ferarum domitricem, aut efferantem homines comites propiùs spectant. Et hanc nec cassis, si tamen non est caliendrum, capitis istius tegumen: nec hasta dedecent. Sarmatarum enim Regi nupsit: & sublato Veneficijs viro, ausa est, in viros usurpare tyrannidem. ut non providè; sic nec prosperè. Regno enim exacto in Italiam abijt exulatum. Hæc refero, ut ostendam, arma decere Circem quoque. Quod si Symbolum pateretur; Circe esset. Nunc, Frangit & attollit, licet Historicè de utraq; dici posset. Hasta frangit comminuit, delet: & scutum attollit, sin, contra majorem vim, defendendi gratia; Mysticè Pallas frangit hostem, id est sapientia, cujus illa præses est, temeritatem in dictis & factis tollit: & attollit, in Luce collocat, digno statuit loco, rectè consulta & fortiter facta. Quid igitur Mysta sibi augustius quippiam arrogat? Non ea est mens Principis modestissimi; sed per sapientiam Dei, justissimam Cæsaris caussam, ab injustis armis Turcarum detrimentis, pollicetur sibi victoriam, de potentissimo Tyranno Asiæ, Africæ & Europæ. Nam Plato in Cratylo, de Pallade, ex Iovis cerebro, nata, ea scribit, ferè, quæ nostri Theologi, de Verbo æterno, Mentis æternæ. multùm differens à Luciano, qui partum illum, in quodam Dialogo per contumeliam, describit. Iam per Leonem, Turcam intelligit. Per suem, ecquem? alios percunctare. Ego enim à convitijs, calamum meum libenter abstineo.

Carolus Archid. Austriæ Princeps: Hispaniæ Philip. II regis Filius.

Albertus Archidux Austriæ Dux Burgund. Stiriæ Carinth. Carniolæ et Com. Habs.

Ferdinandus Archidux . Austriæ . Carinthiæ Dux Stiriæ Carniolæ . Wirtenbergiæ .

XXIII. HIEROGRAPHIA.

Duo erant olim ducum belli decora,ut ita loquar,momentanea. Græcis Trophæum, Romanis Triumphus. Plura militum, Romæ præsertim: & infra Triumphi decus, ducum quoque summa attingo. Video enim Trophæum hîc depictum. Erat autem Trophæum,spolia hostium, truncatis apice arboribus & ramis arborum, fixa. ut Virgilius Mezentio cæso ostendit. Momētaneum dixi cum Triumpho. licet enim diuturnius foret,aut defluere armà,aut labi vetustate arborem erat necesse. Reperti sunt, qui celarent ære, aut marmore scalperent. inconsulto consilio. Nihil enim ad perpetuandas simultates efficacius est,memoria maleficiorum. Excitabant Milciadis trophæa, Themistoclem. Et Persas eadem revocabant in Græciam. Romani devorare potuerunt, ignominiam & cladem, nece Crassi, & internecione exercitus acceptam. Signa verò Crassi,id est,memoriam repetunt: & his redditis Augustus quiescit. Oportet exstare monumenta Virtutis. Deus Bone? & quod monumentum clarius? vivacius, perennius, Historia? vero, unico & solido monumento rerum gestarum? Triumphus & Trophæum, M. Ciceroni, videntur, ut sunt, ludicra pænè puerorum. Nec Princeps, Melitemus inquit. quasi non alia spe,quàm Trophæi. abest ea Levitas, à tanta gravitate; sed ad milites, si non oratio: ratio efficax est, impigrè pugnandi. Spolia hostium, sive in medio posita, sive de arbore suspensa. Prædam ea colluvies. Pauci sunt qui laudem petunt, abolita consuetudine Romanorum, pro aris & focis non tàm pugnantium, quam sese devoventium. quod fieri necesse est,ubi mercede conducuntur, non amore in patriam ducuntur. Quemadmodum igitur Cyrus Minor, maxima Græcis promittit, quibus Erasmus scribit Germaniam ex Germania exciri posse; ita mercenario militi prudens dux, quibus inhiat, spolia hostium demonstrat.

XXIV. HIEROGRAPHIA.

Iason est,quem cernis,sparum læva,vellus aureum sublata dextera tenere: & dextro pede draconem calcare, velleris aurei custodem: manu dextra securum, sinistra habere ignivomos victos & in domitos tauros. Ita ex una imagine colligimus breviter, quæ vix legimus apud multos Poëtas,omnia. Multis pòst seculis, quàm hæc aut facta, aut ficta sunt, Philippus, quem non falsò cives, Bonum appellarunt, Dux Burgundiæ, Ordinem Procerum lectissimorum instituit, & vellere aureo insignivit: non abs ullo fastu, sed animo religionis servandæ, propagandæq;. ut ex Epitaphio ejus, ne fictum in gratiam, aut metu expressum testimonium videatur, liquido apparet. Nam memor infaustę expeditionis Hungariæ, jam tùm posteris ostendebat viam, non in Colchidem, sed in universam Asiam, recepta Europa,transcundi. cujus opes Turca veluti Draco, præreptas & præclusas nobis servat. Nam ut Iason, non solus, at socijs totius Græciæ Principibus, in Colchidem pervenit; ita duci expeditionis arduæ,& jam necessariæ: non enim in Colchide quærendus est hic Draco, sed foribus nostris propulsandus. opus est subsidio & societate Principum

cipum & Civitatum, totius Christiani nominis, omnium. ut pluribus P. Iovius nequidquam docet. Et quemadmodum Iason, non mari tantùm, sed & terra jactatus fertur; haud aliter Turca terra marique, ne habeat, quò se vertat, incusso & illato undiq; terrore, oppugnandus est. Nunc dùm terra bellum trahimus, aut mari ducimus; ipse vires in unum contrahit, & facilè sustinet impetum. imò cùm non pugnet qui deberet, sed qui cogitur: & alter alterius prelium ociose spectat, singulis aliquid præripit. ac in Medeam, id est, recta consilia sequamur, & in commune conferamus vires; quod rationi consequens est, non vaticinor. sed vereor. Brevitati studeo, & fugio querelas: quid enim tibi fastidium pariam? aut mihi molestiam, nihil Reipub. profuturam? Præcipites enim ruimus, in mutuam perniciem, bellis intestinis. Hîc prolixior fui studio Mystæ: cujus consilium Hierographia expressum, est salubræ & necessarium. Ac ne consilio aliquid desit; Symbolum (Assiduitate) ad Hieroglypton accedit. Nam consilio quidem opus est antè factum; sed à facto non cunctandum. studio, assiduitate, diligentia, potiùs maturandum. Horum si fidem Christianis facere, Christianus Princeps posset; Turcas, verè Tauros: sunt enim nostrorum multi, qui in belluinam degenerarunt naturam, qui Turcæ ancillantur. imò hoc est robur, hæ vires, (hoc præsidium Draconis) etiamsi ignem & Martem spirarent, nullo negocio subjugaremus, & frangeremus spiritus. Ac ne nascantur, ex dentibus gigantes, id est, posteri majoribus potentiores. ut à contemptis initijs, in hanc immanitatem, Tyrannis primùm contemta evasit; abrumpenda omnis societas, rescindendum omne fœdus, inferendum uni ab omnibus bellum est: & malum omnibus infestum, ab omnibus eradicandum. Sic sic aureum Vellus, aut sub hoc nomen, incredibilis Orientis semper divitis, nunc nostra miseria ditati, opes, cum ingenti perennique nominis gloria reportabimus. qui nunc inter nos non minori periculo, de mutuo exitio decertamus. Quantum civilibus aut socialibus bellis, auri, sanguinis, Virûm, exercitus, falsum est? Cadmæ tamen victoria vicerunt. omnes, si qui vicerunt. Nec tamen, qui vel suo vel alterius periculo sapiat.

XXV. HIEROGRAPHIA.

Legitimè certantibus, inquit Mysta: & per coronam auream, traijcit geminos Palmæ ramos. Nam in ludicro certamine, palma donabantur Græci, aureo diademate cingebantur, cùm alijs de causis, tùm, ut nunc regnandi. Ac divus Paullus quidem ad morem istum respiciens, extatur nos ad legitimè certandum: Spirituale illud certamen, cum Carne, Mundo, & Diabolo. proponit præmium coronæ nunquam marcescentis. Non quod operæ debitæ, ulla debeatur merces: aut non satis sit præmij, in ipso Dei servitio & cultu; Sed quod animi hominum invitentur præmijs: & licet non debita, Virtuti & Pietati Deus præmia rependat. Hinc Mysta cùm præmia proponit, tùm ea distinguit quoque. Alia enim sunt præmia justa & hujus vitæ: & alia æternæ. Proponit autem eodem consilio, quo Paullus. quo bonus legum aut lator, aut gubernator, & ut beatitatis æternæ gratia, haud dubiè & fœlicitatis Reipub.

Nam

Nam non minima felicitas Magistratus est, parentiū virtus. Et de virtute, est jucundissimum certamen. si virtute certatur; & non uter potentior, sed melior evadat. In bellum aliâs non bellè ruimus: & necessarijs armis honestam aut piam caussam prætendimus. cùm ne cum perduelle quidem, nisi piè & justè bellandum sit. imbecilliori etiam, nisi necessariò. Non enim semper benè fit, quod benè: nisi etiam tempestivè. Pollentiori nisi non solùm quid possit, sed & quid debeat, consideret. Debet autem in judicium adhibere rationem, non libidinem. Nam, quam maximè appetit, gloriam amittit semper: quæ enim est gloria, cum scelere, in justicia, immanitate conjuncta? nonnunquam &, quod vult invadere, imperio excidit: quod enim validissimi exercitus, exigua manu fusi fugatiq; sunt? His de causis Princeps ætate florens & studio Reipub. incensus; præmia non tollit, sed relinquit certantibus legitimè.

Duces et Principes S. Rom: Impery

Philippus Audax Dux Burgundię et Brabantię Comites Flandrię etc

Margarta Philippi uxor ludouici ultimi Comites Flandrię et Braba: Filia

Ioannes Dux Burgundię et Brabantię Comes Flandrię. Artesię Rossilioni etc

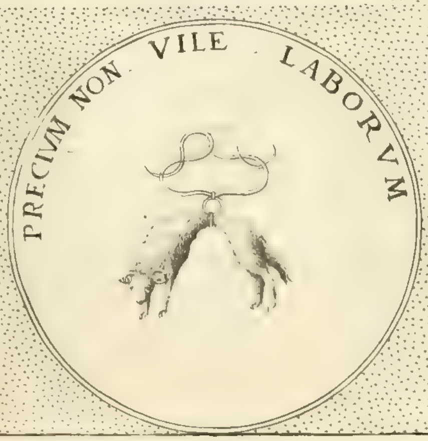
Margartta Ducis Alberti Bauarię et Com Hannonię Filia. Ioanni. Duci uxor

Philippus Probus Dux Burgundię et Brabantię. Comes Flandrię etc.

Carolus Dux Burgundię et Brabantię ultimus. Comes Flandrię etc.

I. HIEROGRAPHIA PRINCIPVM

SOlinus ignitabulum appellat, ex quo, ignis, percussu silicis elicitum. repertum apud Pyrpilem insulam, nunc ubiq; gentium (necessitas usum probat) divulgatum. Hoc sive ignitabulum, sive igniarium, ut Budæus nominat, est, quod Dux Burgundiæ pro Hieroglypto usurpavit, quod Symbolo hîc decorat: Antè ferit, quam flamma micet. Et Verum est. Antè enim fomes, sive suscitabulum, ignem excipit, icta supina parte (στορεὺς dicitur.) quàm sulphuratum (ramentum est sulpuhra tinctum) flammam ex esca eripiat, & accendat Lucernam. Cur autem Burgundo usurpatur quod servile munus; quæstio superest. Paradinus existimat, belli averruncandi caussa. Nam cùm dux natura bonus esset, & sciret bellum sæpius injustum, nunquam bellum: quod tàm atrox, crudele, inhumanum; ostendere voluisse suis, & vicinis, nimiùm pronis ad arma: ex conflictu duorum, ignem, stragem, ruinam omnium prius sæpe nasci, quàm bellum inchoatum sit. Nihil egit. si satis est, voluisse aliquid, arduis multùm, & quidem longè plurimum egit. Non enim est Cyneas, qui dissuadet bellum; aut Seneca, qui Alexandros, prædones appellat; Sed Burgundiæ Princeps bellicosissimis populis imperitans, ipse non ignavus. Et multum facit, ad faciundam fidem; quis sit, qui consilium dat. Nihil egit, dico: quod Carolus Dux Burgundiæ, stirps hujus, in bello mortem occubuerit; cujus caussa erat, currus ovinis pellibus gravis. non alia culpa Ducis, quam quod Monfortium clientem suum, rapti reum, injustè defenderet. Hæc omnia ad Paradini sententiam pertinent: nec enim is sum, qui recta oppugnem, ut qui ex alieno probro, sua alijs probare cùm nequeant, laudem malitiosè captant, sed qui propugnem, si possem: aut quidquam valeret hic stylus. Olim tamen irę tributum est, & sumbtum à fulgure, quod ante tonitru corruscat, & sine quandoq; tonitru; ut ante flammam, scintilla ignis. Ita priusquam animum nudent multi, irati nocent. nec Principes solùm, qui quibus succensent, plerosque habent in potestate; verùm etiam privati, qui volunt haberi & sunt χειροδίκαι Hesiodo, manibus jus vindicantes. si tamen jus, quod injuria vindicatur. quoties jam injuria vindicatur injuria? Horum aliquem ita incaluisse ira. Theocritus scribit, ut ab ea facile καὶ λύγνον ἅψαις planè, ut ab esca, inflammatur lucerna. Hoc similitudinis caussa, non dissensionis à Paradino, adjeci. Nam ad belli, præsertim conciti & injusti caussas, accedit ira, malus ejus, quod agitur, etiamsi benè consiliarius.

II. HIEROGRAPHIA.

Revulsa hæc de vipera opinio antè à nobis, sive potius Matthiolo est, cum usu suo, tùm aliorum testimonio. Nondum evulsa ex animis hominum. & Herois ista, antè Matthiolum vixit. Si autem dicit, quod in Symbolo dicit; quòd ipsa tantùm infœlix est, sed & genetrix in partu obijt. Aut quid dicit? sentit, inquam, cùm dicit? Hac natam me,

ratione

ratione puta; ratio id est talio, genus pœnæ non iniquum semper, necat. Referri & ad alia potest. ut antè attigimus. Nec tantùm invidus se macerat ipse & enecat: Verum suo quisque vitio. quodcunque tandem est, carpitur: & nisi singulari præpotentis Dei indulgentia, pauci effugiunt, quod in alios audent. ni fortè æternis cruciatibus serventur, quos si qui non horrent (contabuerunt certè Pagani, nec vulgò homines, sed Tiberius, Nero, alij contemtores Divûm & oppressores Legum) quid pallent? quid pavent? quid quò propiores morti sunt, quæ finit ærumnas humanas, eò magis, ac magis trepidant? Ne igitur è nobis nascantur, quæ nata nobis pœnam, interitum accelerent; non concipiamus animo infando; sed cor Sacrarium S. spiritus, servemus impollutum Deo.

III. HIEROGRAPHIA.

Columna hîc est ansata. solida, ex marmore, aut qua alia materia: structile enim nihil apparet, nec striati. At scapus, supra scapum, capitulum: infra, spira, inferior Stylobates, feriunt conspectum. Iam annulos duos, circa medium, totidem, in diversum, manibus trahi, nemo non videt. Nam alteram cochlea, alteram ala insignit. Et ut cernere omnia proclive est; ita intelligere, collatum ad imaginem Symbolum, cuivis judicij est. Vna enim vox, & non brevitate obscurum. Testudo, tarda est: ala verò præpes. Vtcunque moliris; evertes columnam, sivè citò, sivè tarde. conare modò, & incepto persevera. Licet altè fixa, aut æquè librata sit. Hoc est quod Mysta dicit: & dictum imagine illustrat. Architecto inquies, dixerit. quid mihi cum columna? importunus es. Quod in columna vides; id quavis in re experire. Omnia straveris, evertes, pessum dabis. Nihil erit tàm arduum, quod non superabis. Nihil tàm difficile, quod non vinces. Obdura modò. Quidam & quædam spontè & citòt ibi cedent: si ostenderis te velle, quod vis, nec pateris tibi verba dari: aut vanis promissis, spem eludi.

IIII. HIEROGRAPHIA.

Aquilam pictor Grui hîc subjecit. Nusquam tamen huic cum illa volucre bellum esse legere memini. Nec sunt libri quos consulam. Plinius varia, Aquilarum genera statuit. Duo colligo, Gnesion & in suas species dividitur: ac spurium quod non subdividam: nec hercle Aquilis movebo de statu quæstionem. Cæterum Percnopterus Aquila Plinio est non gnesia. Vulturina specie, alis minimis, reliqua magnitudine antecellens, sed imbellis & degener. Sed hanc Aquilam corvus verberat, eodem Plinio teste, non Grus. Et quo animo lacesseret Gruem, temerè ordines non deserentem? cùm ne aquaticas quidem aves, nisi solas aggrediatur, quæ illis caussa, gregatim versandi? Iam mascula vox est. Symbolum. ut Corvus sit lacessitus, non Grus. Sive tamen Grus, sive Corvus lacessitus, hostem improbum magis, quàm impigrum habet pedibus subjectum;
Herois

Herois prudentèr unumquemq; admonet: ne meliores, pollentiores ingenio aut viribus lacessant. digna, quæ hac tempestate renasceretur. Ita scioli, audaculi, Thrasones, Bavii, omnes tentant. & ut generosos equos canis villaticus allatrat, non accedit; molesti sunt omnibus bonis. præsertim, nisi simul impudentes sint, absentes. Sed quid Heroidem repeto? castigandi verberibus, non verbis sunt. Quam Laudem Baro Boëmus Pragæ non ita nuper, pænè est adeptus. Nescio quis malus Genius, à compescenda linguæ petulantia, & rusticana licentia, virum generosum diverterit.

V. HIEROGRAPHIA.

Vellus arietis, quod aureum fingunt, pictum & præmij instar cùm vides; tùm audis: Pretium, non Vile laborum. Honos alit artes: Merces operas. Hoc interest inter sordidos & ingenuos animos. Hi ratione ad gloriam, illi ventre ad necessitatem ducuntur. Nemo, ut dicam, quod sentio, nemo ferè est gratuito bonus. præsertim ubi latrocinari, quæstuosiùs est, quam arare: plausibilius simulare, quam colere virtutem. ubi, inquam, benè meritis præripit honores & opes, malignitas, & invidentia. Quod animadvertens longo rerum usu Mysta; proponit laboribus præmium non vile. Nihil enim auro pretiosius est. Quid jam, si ad opes tantoperè Mortalibus concupitas, honores accedant? qui etiam viles animos, subinde tangunt? Certè plus gloriæ, quàm auri Argonautæ sunt adepti. Aut enim fabula est, aut historia, de aureo Vellere. Si fabula, aurum est fictum; laus vera: Si historia, aurum sive factum sive infestum, jam diu perijt, gloria superest immortalis. Tàm celebris ea expeditio est. Hoc agitabat secum Dux Burgundiæ, cùm sub eodem Vellere, Burgundis & opes & honores promitteret. imò Christianis omnibus, si aurum nobis diu evulsum, non Vellus aureum. cum ditissimis fœcundissimisque regionibus, unanimes reciperent: & injustissimum incubatorem depellerent, barbarum Turcam. Non libenter scribo, quæ ab alijs, mandata litteris sunt. Quod sæpius indicat sermo de vellere aureo; in summam, quæ ab alijs sparsa, contraham. Prixus, novercale odium fugiens, cum sorore arietem conscendit, non cujus Vellus esset aureum, sed navim, cujus insigne, aureum Vellus erat, & fortunas simul suas aveheret. Has mortuo Phrixo Iason, ut ferè, opes hostem alliciunt, in Colchide reposcit, quem exilio locum, & in exilio regnum sortitus erat. Et cum nequidquam res per feciales repeteret; expedivit arma: & socios expeditionis, ut antè narravimus, sumsit Principes. Græcorum, quorum nomina, nulla delebit oblivio. Mortales autem cùm simus; nihil viro benè nato & educato optatius esse potest nominis immortalitati. Prudens igitur Hierographus. Cùm enim ostentat prædam Iasonis; renovat gloriam Insonis atque sociorum. Movent autem teneros animos, exempla sæpius, quàm præcepta.

VI. HIEROGRAPHIA.

Hystrix est, Græcis Acanthochæron, nobis, in sua cuique lingua ferè,

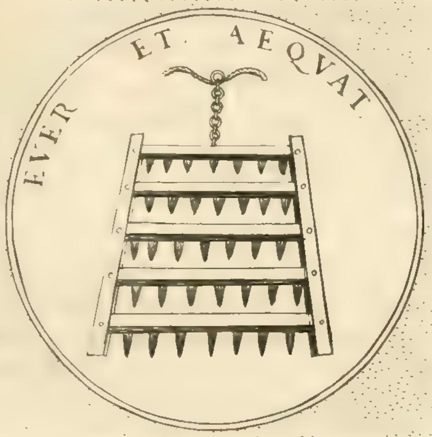
porcus

porcus ſpinoſus, animal non amphibium, ut quidam opinati ſunt; at ſilveſtre, ut Oppianus tradit, cui adſtipulatur Geſnerus. ſpinis contectum, ut Erinaceus; ſed longioribus, miſsilibuſque, cùm intenderit cutem. Ora enim ut ſcribit G. Agricola, urgentium figit canum. & (quod ad Symbolum pertinet, Cominus & Eminùs) paullò longius, tanto impetu, ut in ligno hæreant. Hæ ſpinæ, ſive aculei partim albicant, partim nigricant, non confuſis, ſed diſtinctis ordine coloribus, & in mucronem exeunt. Quo autem pacto inhorreſcant, conſpecto hoſte; ex eo conjeceris: quod Oppianus neget, in opacis ſilvis, ullam feram, horribiliori apparêre conſpectu. Tota igitur imago, cum magnitudine animi Principis congruit. Ea enim erat virtute, ut, licet Belgarum & Burgundiorum opibus niteretur modò, Lodovicum XI. Galliæ Regem compeſceret. nec hunc vicinum tantò potentiorem, ſolùm; verùm etiam Imperatorem, in ſui admirationem raperet: & Italiam metu percelleret. Dux Mediolanenſium profectò, conſilium Lodovico dedit: quo ſolo Rex, non armis ſervatus eſt. Ab Helvetijs, quos contrà incitabat Lodovicus, eſt cæſus quidem; ſed deſertus à Cominæo, qui arcana Caroli prodidit: & proditus à Campobaſſo. Iam Duces Burgundiæ ad acmen pervenerant; ut vel deſcendere vel labi de illo faſtigio foret neceſſe. Hoc erat in fatis. imò & Carolo in optatis, ſi ingentes illos animos conſideres, quibus ſine controverſia, optatius erat cadere, quàm cedere.

Carolus Dux Burgundię et Brabantię ultimus Comes Flandrię etc

Guilhelmus ab Hannonia ostrouadanus Comes Comesq. Pal. Rheni. Holandię

Ludouicus Dux utriusque Bauarię Comes Palatinus Rheni.

Albertus Dux utriusque Bauarię Comes Palatinus Rheni

Guilhelmus Dux utriusque Bauarię Comes Palatinus Rheni

VII. HIEROGRAPHIA.

Præter ignitabulum, de quo pendet Vellus aureum, en decuſsi forma Laurei rami duo, igne fulgentes. De ignitabulo & vellere nihil repeto horum, quæ paullò antè præmiſimus. Petere magis lubet, unde ignis cui inimica laurus? conijce in ignem, audies ut crepitet, & averſetur flammam. Ad focum non ad Plinium te mitto. Idem Plinius tamen ſcribit attritu lauri & Hedere elici ignem. imò & mutuo attritu laureos ramos, micari igne, uſu compertum eſt. quemadmodum & Leonis oſſa. Quid hoc naturæ, miraculum? de Lauro quæro, in cujus imagine occupati ſumus. Vrere vult Laurus, non uri. Et Carolo propoſitum erat inferre, non ferre vim. quod nec ipſe diffitetur, cum in novat ſuperius Symbolum antè ferit quàm flamma micat. Non enim exſpectabat, ſed præveniebat hoſtem: non indicebat prius, quàm inferret bellum: & dedenique telis, non minis, aut litteris pugnabat. Hic ardor Martius Caroli erat, qui in flammam ſæpe erupit, coruſcàns ſemper antè. Fuit Laurus olim etiam in honore. Nam alibi pacis, Romæ & victoriæ erat inſigne. non quod ſemper vernet: hoc enim ab olea ſuperatur; ſed quod fulmine non icitur.

VIII. HIEROGRAPHIA.

Pecten ſine dentale, cratis iſta, eſt, dentibus aut ſtylis ferreis vel ligneis confixa: qua ſementem obruunt & occant ſolo. Huc in expeditione Africana, de qua Froſardus, ſignavit militare ſignum Dux Abertus: promittens ſibi in bello pio victoriam. videtur enim velle, populare hoſticum & omnia æquare ſolo. Paradinus aliò transfert. Nam ut Demoſthenes nequidquam ſcutum fauſto nomine; ita & Bavarus felici omine vexillum. Transfert autem à belli ad pacis ſtudia. iniqua æquat Dentale. & Princeps inquit Paradinus, ſuccreſcentes, bonorum injuria, malignos & flagitioſos homines tollere è medio: reliquos æquis legibus, & jure civili æquare inter ſe poteſt, atq; ſociare. Ad quam, quod Symbolum apprimè quadret, nihil adijciam. cùm hæc enarratio modeſtior ſit, & dignior Principe. Non enim in conſtantes viros, cujuſmodi principes eſſe decet, canere triumphum decet antè victoriam.

IX. HIEROGRAPHIA.

Congreſſos cum Leonibus, Sampſonem, Davidem: quid enim ſemper teſtimonia proferam, ex Hiſtoria exotica? & herclè ſi exotica exempla vis, Herculem, Lyſimachum. imò objectos belluis in circo, & evaſiſſe victores accepimus. De Primoribus noſtræ pietatis, verba non facio. quibus non ſoli Leones ceſſere. ſed feræ omnes, imò terra & mare. ipſa, ne dicam natura pæne. Nam pijs nota ſunt & trita Divorum monumenta, impijs non probata. Quem hîc ſtatuat ſuperierem Leone Myſta, & mordicus apprehendentem belluam, inter tàm diverſos, obſcurum eſt, Nihil clarius Symbolo: Iræ modereris & ori. Certè tanta claritas Sxmboli, ut Hieroglypto lucem afferat. Videtur enim fortior Leonis domitore

domitore & victore: qui iræ moderatur, aut os saltem refrenarit. Videtur, inquam, judicio Principis Philosophi, inquies non Principis. Et ego, Philosophorum princeps, inquam, Plato, felices ducit illas civitates, in quibus aut Philosophi regnant, aut Principes philosophantur. Actum enim boni & sapientes viri agunt, nisi idem, à cujus nutu, cæteri dependent, hoc ipsum agat: & facto magis quàm dicto comprobet. Iam si non iniqui sumus rerum æstimatores; non quis. Sed quid dixerit, considerandum est. Nemo autem est, cui non magni est, magni viri auctoritas. Quid de Principe dicam? Qui intra potest, suadet. salutare consilium accipio: cujus mandatum, licet sævum, exequi conor. Satis pro Præceptore ;semet: quæ varijs alijs, mentem vellicant. Venio ad rhombum. Animæ quot sunt facultates, totidem animalia appingere consueverunt. Sunt autem facultates tres, Ratiocinandi, Irascendi, Concupiscendi. Et Reginæ Ratio: Leoni ira: Simiæ concupiscentia comparatur. Ratio certè cerebrum, veluti regiam tenet. Irarum fremitus, veluti satellitum, si non vis ferarum, circa cor versantur. Sub umbilico cupiditas, fœdior simia, veluti ad culinam relegatur. Mysta noster, sui similem, hîc, superiorem infami cupiditate, arripit. Nec enim Leo est, in cujus rictum, manus insinuat; sed os hominis procax in contumeliam, quod sanare, & digitis compescere nititur. etiamsi sanguis bulliret circa cor: & per os, scrutatur, qua via, ad cor pertingat. quam cum interseptam videt faucium angustijs, sententiam, veluti salubre poculum, quasi per infundibulum, infundit. Iræ sit modus. Rationem non adjecit. Legislatoris enim est jubere, non suadere. Et satis rationis est, in modo. Nam quidquid modum excedit perniciosum est. Et quod corpori evenit, in qualitatibus; hoc evenire animo, necesse est in affectibus. Vtrobique enim ad sanitatem, temperantia requiritur. Sed quæ res, quid modum iræ quærit? & non potius finem statuit? tollit? eradicat? Quod affectus necessarij sunt ad actionem. Nam si cor non moveretur, & quasi impelleretur ad agendum; nihil vanius fuerit, nihil ineptius, nihil ociosius Homine. Non sunt opiniones, ut volebant Stoici, affectus: habent enim suas natura sedes: & in recto usu, Virtus, in pravo Vitium consistit. Ita nobis cum Mysta ferè convenit. Quod autem ori vim, non cordi admoveat; fit cordis magnitudine, quod molliri ratione & oratione vult: & linguæ proterviam, quæ quoties præcurrit, prodit perdit, mentem? se secandam, aut simul cum capite, carnifici præbet? Alibi oratione, hîc vi opus est. Manlius certè Tribunum plebis, ad jusjurandum, non ratione traxit; sed ense stricto, mortem minitans & ostentans coëgit. Moriere si emiseris vocem. Ratione tamen, si, veluti medicina, non sit intempestiva, videtur sanari posse, linguæ præcipitantia. Natura hoc voluit: & ea, dentibus, ut vallo, circumvallavit: superduxit labra. Nil agit. Fert suppetias ars. Augusto familiaris suasit, ut quoties ira incalesceret, aut qua alia vitiositate, puniret lingua; non antè efferret quæ lubido afferebat; quam recitaret, elementa Græca. moram, quæ alibi inutilis, hîc necessaria erumpenti malo quærens. Erasmus qui de lingua non satis temperans

perans calamo, cetera præclarè ſcripſit, elementis Græcis, Orationem Dominicam ſubſtituit. Ita non tantùm moram quærit, ſed auxilium invenit ab eo, in cujus potenti manu cor eſt, & omnia cum corde noſtra.

X. HIEROGRAPHIA.

En tibi iterum de Leonibus dicendum: ex quo duos Myſta, oculis ſubijcit. quorum ille agnum amplectitur, hic verbere regitur, & imperia patitur. Agnoſco officium. Nonenim idem, duo volunt. Sed cùm alter parcatHomini,alter parcat agno; debemus & nos obedire meliori: ignoſcere minori. Paret autem Leo Homini,& ſenſim exuit feritatem; imò repentè interdùm & ſponte Homini ſe ſubijcit. ut Plinius exēplis lepidis perſuadet lectori Diu: Ambroſius cauſſam quoque inveſtigat. & intuitu naturæ Hominis, cui Deus imperium orbis terræ dedit, evenire arbitratur. Si Leo Hominem agnoſcit, cujus potior pars eſt mens, quam non videt:& quo minusvidet, eò magis reveretur; quid nos à reverentia Dei cohibet? qui non ſolùm eſt melior, ſed Optimus & Maximus? Non videmus,nonaudimus,non tangimus. Hoc ipſo ſpectatior eſt. Si enim ſub ſenſum caderet; non eſſet Deus. Si tamen videre lubet; intuere magnitudinem univerſi, opera manuum ejus. Si audire; rituales libros habes. ſi tangere; nihil habes boni, quod non à Deo accepiſti. Parendum igitur Deo inprimis eſt; ſi meliori. Eſt autem meliori parendum: quod ſic etiam melius ſit parenti. ut corpori ſi paret animæ: diſcipulo, ſi magiſtro. Secundum Deum, parendum eſt Magiſtratui. Non eſt melior, dixerit aliquis, rerum novarum cupidus. Sed noſtrum non eſt, inquirere,in magiſtratum. Et ſi non eſſet melior; parendum tamen eſt, Dei, qui inſtituit, & ſine controverſia melior eſt, reſpectu. Deus autem ſi non meliorem Magiſtratum dat, & Barbaro vel Tyranno mancipat civitatem; facit id, quod civitati melior ſit & utilior ejuſmodi gubernator. facit enim plerunque populo in vitia defluente & aſpernante leges. Quod cùm facit; ſervat, quos perdere videtur: Compeſcit enim animos effrenes, aſperiori & digno freno. ſtupenda plane ſapientia. Nam haud ſolum bonitatis ſuæ participes facit; verùm etiam ex malo alieno (ut Boëthius docet) bonum elicit. Bone Deus, quàm es bonus. De uno Leone dictum eſt. Iam de altero dicam, aut potius, quid alterius exemplo, nobis faciendum eſt. Huc enim Symbolum refertur: Parcere ſubjectis & debellare ſuperbos. cum feris, cum hominibus pugnat Leo. Solo terrore primum.cum venatoribus ut vi coactus,non terrore perculſus eſſe videatur. Nec cedit, quamdiu patenti campo res geritur. licet canibus & venabulis urgeatur. Ita pulchrius ducit mori, quam cedere. A quo ictus, hunc unum è millibus petit: ſi abſque vulnere. & ipſe parcit cruori. Nobis inlaceſsitus parcit. Fames ſi ad infandas dapes cogit, antè in viros,quàm fœminas fremit. poſtremò in infantes,fame,quaſi furore,à generoſitate ſua diductus. An agno parcat,neſcio. Catellum ſimul educatum memini; ſed ut cum potentiori periculoſa familiaritas,

liaritas,tandem discerpisse. Concedamus Mystæ,agno parcere. Nam & officiosum mendacium, viro bono permissum est. Docemur hujus imitatione, parcere debiliori. Sed dicet aliquis P. Virgilium,à quo mutuatus Princeps Symbolum,Principis orbis terrarum populi officium, non nostrum exposuisse: sic enim inquit Anchises apud Virgilium. lib. 6. Aeneid. sub finem.

Excudent alij spirantia mollius æra:
Credo equidem, vivos ducent de marmore vultus,
Orabunt caussas melius, celiq; meatus
Discribent radio, & surgentia sidera dicent.
Tu regere imperio populos Romane memento,
Hæ tibi erunt artes, pacisque imponere moram,
Parcere subjectis & debellare superbos.

Cedo.& concedo aliud esse officium viri Principis & privati. Multa enim hos tollunt,quæ istos deprimunt. Ac ut nemo ferret privatum,qui ferret sceptrum; sic nec Apelles ferebat Alexandrum, in suo ergalio regnare. Sed in exercitio virtutis,commune certamen,omnibus est. imò si volumus Deum nobis ignoscere; vult ut consortibus generis ignoscamus. Et nobis non tantum dedit præcepta salubria; verùm etiam exempla reliquit efficatiora. Nec bonus Princeps aliud vult, quam cives sui simillimos. non potestate, at probitate: Illius enim nullum est commercium: hujus vero mutuum consortium. Ita dictum sit de Leonibus, paullò uberius. Sed res poscebat verba.

XI. HIEROGRAPHIA.

Si nulla foret Hierographiæ doctrinæ utilitas, quæ summa est: ut non ego sed res ipsa demonstrat. quemadmodum jam diu mecum, quivis & intelligit & colligit; summa tamen voluptas est, tot principum, non solùm instituta; sed & arcana. Quod enim cuique animo propositum est maximè; hoc cùm evulgare, turpe semper sit, nonnumquam periculosum quoq; ita exponit; ut non minus tacitum sit,quàm dictum. Nam in interpretatione, semper est effugium. Quid ergò nos interprætamur? quia affectus ponimus, qui Menti maxima caligo sunt: & adjuvamur, successu atque eventis rerum. personarumque citra metum aut assentationum,intuitu. Et hanc voluptatem, magis volupem facit varietas. Quemadmodum igitur alia atque alia scenam, non personæ tantùm delectant; ita imaginum & sententiarum diversitas, fastidium levant. Hoc simiarum caussa dico, quarum altera, periculum effugit: altera propinqua arbori & saluti est. Nam aut assentando, aut gyrando videtur ex Lyncis unguibus & faucibus sese explicatura. Ita in omnes artes se vertit simia. Vt similitudinis nos pudere non debeat. Fabula est, vulpeculæ narranti & jactanti tehnas suas,felim respondisse: etiamsi ex dolis consuta sis tota, una tamen solertia, quæ his omnibus præstat,te supero. Qua verò? dùm quærit illa; en venator, & canes, dicto citius circumdant vulpeculam, cato in proximam arborem, veluti ad asylum, perfugi-

perfugiente. Nec in fabulis nec in historijs forte Lynces venari simias. qui captant simias, Orsos in India Plinius, Strabo Prasios nominat. Iam hoc ab omnibus naturæ investigatoribus concessum, à Leone appeti, in ægritudine, remedij caussa. Natura ipsam pavere testudinem ut Erasmus, limacem ut Gesnerus, crocodilum. Sed sive Lynci, sive cui alteri hosti potentiori illudit, intelligimus, quid Princeps velit. vult enim vim virtutè superari. Ad cujus sententiæ probationem pertinet, quod Catus in Aegypto simias venetur, mamonetum puta. Cercopithecum vocant. Nam astutia simias, teste Isidoro, vincit. Idem de Pardali testatur Aelianus. mortem enim simulat, ut alliciat simias. Vnde Pardi somnium. ita enim & Panthera appellatur. tecta etiam pelle candida, & macularum notis pulchrè distincta. gratissimum spirans odorem. cujus illecebris, ut fere, quod volupe, dolosum est, non solas simias illaqueat. Hujus & simiæ concinnius fuerat duellum. similitudine vestis, deceptus Princeps, Lyncem pro Panthera cum, simijs commisit. Et foret jucundius spectaculum: ubi alter, alterum ingenio superat. Sed propositum fuit, in belluarum certamine, quantum solertia corpulentiæ præstet, declarare. imò virtus ut loquitur, violentiæ. Poterat comparatione Regum, sui & prisci temporis. sed minori invidia animantium ferarum. & Hierographi raro Homines hominibus proponunt. Quod planè non liceat, ut vulgo volunt, id refellimus his libris, quos de Hierographia scripsimus.

XII. HIEROGRAPHIA.

Multum hic Princeps tribuit virtuti, & non injuria tribuit. Aut enim virtus à viro: aut viri, quibus Princeps imperat à virtute. & certè, nisi ut potestate, ita virtute, parentes antecellat, debile imperium est. Aut enim parentes abnuunt, aut metuunt imperium. quorum utrum perniciosius sit; non facilè dixerim. Hoc prudentes viri putant, nihil tutius ad diuturnitatem, benevolentia: metum supra contemtum non esse: esse utrumq; capitalem Magistratui. accelerare ruinam, hunc magis. Est igitur caussæ satis, cur virtuti suum tribuat. Nam si nihil esset, in vel è virtute commodi; satis est quod deceat virum. imò virûm principem, decori. Cùm autem sola imperium non modò cohonestet; sed & contineat: meritò Princeps, virtutis encomium repetit. Posset enim aliquis virtutem laudare quidem; sed in alios intuens, aut potentiores, aut feliciores, rem laudabilem flocci facere: & quærere alia principatus, aut regni præsidia. amplos fines, immensas opes. Cùm autem idem Symbolum: vincit vim virtus) alia similitudine stabiliat: Laurum enim digito ostentat, quam nec fulgur tangat, quam nec tempestas deformet, quam nec hyems defloret; isagoge convincit, nec principi, nec privato viro, bono, à potentiori viribus, aut opibus, quidquam esse metuendum. En, ut vernet, nec ipsa percussa, nec folia decussa. Quæ erant loco congrua, suo loco, de lauro collegimus. Ex hoc habitu arboris, hîc colligimus, non omnia in viribus consistere; at sua cujusq; virtute, sive animantis sive stirpis. Nec fidet secundùm Dei auxilium, quod omni in re, inprimis necessarium est, vir virtuti? colamus modò virtutem, & tanti boni semina excolamus. Non est, nõ est, ô viri. quod paveamus temporis, aut timeamus hominum injurias. Tantum presidij est in solida virtute: & mente à vitijs repurgata.

XIII. HIE-

Duces et Principes S. Romani Imperij

Guilhelmus IIII Dux utriusque Bavariae Comes Palatinus Rheni

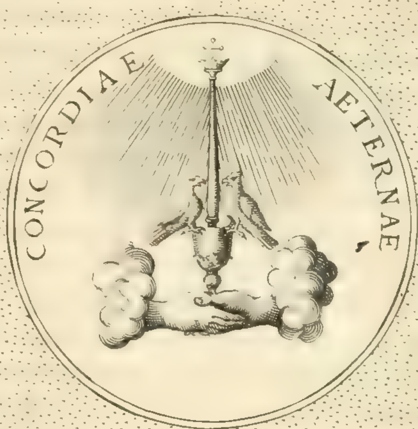

Renata Lotharingia Ducis: Bavariae Guilhelmi IIII uxor.

Maximilianus utriusq. Bavariae Dux Comes Palatinus Rheni Eques Aur. Vell.

Ferdinandus utriusque Bavariae Dux Comes Palatinus Rheni:

Otto et Philippus Comites Palatini Rheni Bavariae Duces

XIII. HIEROGRAPHIA.

P. Ovidius, duas Arctos esse tradit: quarum altera, ursa minor quin & Phænice appellatur, quod à Phænicibus observata primùm ut Aratus tradit: altera verò Helice, à Græcis notata. Ad has cursum olim Nautæ direxerunt. Quid si celum interdiu nubilũ? aut noctu obscurum? Amalfitani igitur, majori cum laude sua, & utilitate omnium, Magnetis usum invenêre, & inclusere Helicen in puppi. Pyxis nautica in puppi est, ad quam, veluti ad normam, gubernator navim regit. Gnomon enim Ursam majorem commonstrat, magnete tinctus, aut tactus. nec ante conquiescit. Scio polum Mundi, à polo Magnetis differre: nec ubique eundem esse usum Magnetis; sed hîc nihil horum tradimus, sed transimus ad Hierographiam. ut delibasse suffecerit. Miratur Pachimerius, πῶς συμπαθεῖ μαγνῆτις τῷ τῆς κηλίκης ἄστρῳ. Et est admiratione dignum; sed alterius loci & majoris ingenij consideratio est. Nos Minoris ursæ caussa, de majori diximus, & huc sermonis tractu, ut fit, huc delapsi sumus. Ad rem revertamur. Cynosura duce, obdurandum inquit. aut gubernator navis, aut Reip. Nam in conspectu navis est. & ut navis Resp. diversis, ut procellis illa, motibus agitatur. Cynosuram ipse, una stella exhibet. quanquam sint stelle septem unius syderis. Hoc dictum sit ne ignoretur. non quod ad rem multum pertineat. Illud verò ad Mysticam traditionem inquirendum, si ut Cynosura duce ferendum, quidquid mari evenire posit incommodi, spe commodi; ita Deo duce, quem haud dubie, ut astrorum conditorem & rectorem intelligit, ferendum quidquid conditio humana affert incommodi, spe beatitatis sempiternæ? Est enim hęc vita, plena miseriarum. quam si non alia, melior, felicior, diuturnior, imò æterna vita exciperet; homine misero & mortali, quid esset inter mortales miserius? Extra omnem controversiam Princeps, consortes generis omnes, secum complectitur, & benè promerendi studio, ad constantiam excitat, atque ad perseverandum cohortatur. At sui similis inprimis, Principes. Nam non est nova, at perpetua, jam ab Heroibus recepta comparatio gubernatoris Reip. cum gubernatore navigij. Et hercle Resp. veluti navis, qua vehimur in hac vita procellosa, gubernante Magistratu. qui præ ceteris Constantiæ admonendus est, ut cujus motu & cives, & civitas, quemadmodum Navis & vectores, regimine gubernatoris; ut nobis constet, quid sequamur, quid evitemus. Sunt enim, ut in mari, vada & scopuli, interna: & externa mala, tempestates ac piratæ; ita & in Rep. factiones internæ, & externæ, non ita tamen mala, impresiones hostium. Et si socij navales ac vectores, gubernatori obediunt: imò malis ipsi cognitis sponte occurrunt; haud aliter cives decet; & imperata Magistratus facere, & quandoq; antevertere studio, diligentia & amore salutis publicæ.

XIV. HIEROGRAPHIA.

Habemus hîc, quod mens horreat atq; aversetur omen, Mundum, cui mare dehiscit: aut si quæ unda, Oceano major est. Mare enim à terra separatum non est, quod natura terram abiret, sed retecta mari ad animantium sedem, & hominis imperium. Globi, inquam, duo, in unum, coaliti. Extra Globum verò, Hippodromum aut Catadromum, quod æquè absurdum est. Non enim in aëre, aut decurritur, aut decertatur equis.

Iam

Iam nec in ſtadio, ne, ullo curriculo, medium Meta tenet; ſed ipſa hoc, ut alterum extremorum Carceres. Hîc in medio eſt Meta, Pyramis excelſior. ſi non hæc Pyramis, eſt palus, de quo bravium, ad concitandos animos, oſtenditur. Hîc profectò, cœlitus, ultra nubes ſcilicet, Lauream coronam Palmę Rami, decuſſi forma incerti, ſuſtinent. Erunt igitur fores ante obeliſcos tres, Carceres; ex adverſo, totidem obeliſci Meta. Quid igitur Eques fertur concitato equo ad Carceres à Meta? ἀνὰ ποταμῶν quod ajunt? Quemadmodum enim ſecundo flumine facilius labitur carina; ita à carceribus ad metam decurrere, feſtivius eſt. Et hoc eſt, quod Myſta innuit, cum ait: Agnoſce, dole, emenda. quaſi, inquies, illum fatiget, juventę ardor, vel furor. Si ludicro certamine delectetur, neſcio: hoc ipſe nec tu ignoras. ſeria ſemper, jocoſa aut jucunda imagine tegi, à Myſtis. Et ſi furor eſt, non eſt recens, Heroibus receptus, Argonautæ enim certarunt in Lemno, ut Apollonius Rhodius tradit: Commilitones Achillis, in funere Patrocli: Aeneæ ſocij in paternis exequijs. fabuloſa ſunt. Hiſtorica eſt Olympias, & ludi Grecorum alibi etiam & aliâs exhibere ſoliti. Parum quidam virilis. At hercle Martij Romanorũ, in campo Martio. Non ſanguinolenti. Gladiatorij ludi, plusq̃ ſanguinolenti erant. Erant ſervorũ. Liberorũ erant apud Gallos. quorum patria aliquot deſcendens de Alpibus, exhibuit Annibali captivi erant. Sed & Reguli anteq̃ aſcenderet Alpes, de regno certarũt. In duellũ corã Scipione in Hiſpania & Principes venerũt. Auguſtus quoque Trojæ luſum vel agmen reducere conatus eſt. Ita bellicoſis gentibus, ſemper placuit, in arena prius exercere virtutem, quàm in acie. Et certè quod joco didiceris; meliùs ſeriò feceris. Hæc vindicandi ab opprobrio, vetuſtiſsimi inſtituti cauſſa, quod Imperatores Germani, legibus quibuſdam finierunt, poſtquam privati duello ceperunt, ut Principes bello, litem dirimere, uberius produxi. Ardor enim eſt generoſi impatientisq; indignitatis animi, non furor: ſi vel juſticiæ defendendæ, vel virtutis exercende gratia, arma ſummitur. Sed furor ſit, poſtquam in conventu omnium Chriſtianorum, Pont. Max. abrogavit. non illud virtutis præludium; ſed vindictæ privatæ ſtudium; quid animo occurreret Principi, quæris, cùm retrogrado gradu Equitem facit currere in Hippodromo. ludit in ludicro certamine, & illudit vanitati horum, qui de re nihili inter ſe certant: cùm globi terreſtris dimidium, non mare, ſed mari ſævior Turca hauſerit pænè atq; abliguririt. Sunt offenſæ. at quæ aut Reip. erant, aut Chriſto ſaltem condonandæ. Si populus Romanus, potuit exorare Pompeium & Craſſum; ut in gratiam redirent Reip. cauſſa; non permittemus, ſi hoſti ignoſcere hoſti non poſſumus, vindictam Deo? Cretenſes ſeditioſi natura, adverſus hoſtem externum cöibant omnes. poſitis tantiſper, quæ finiri non poſſent, odijs atq; ſimultatibus. Nos cum Turca conſpiramus: & à Meta, vindictæ privatæ ſtudio, ad carceres, jugum Barbarorum, verè carceres, læti decurrimus. O nos miſeros, licet ovantes? imò toto terrarũ orbe, & mari ſimul amiſſo, neſcio quod ſtudium imaginemur, quod nusq̃ niſi in terra eſt: neſcio quod premium nobis promittamus. quod omnę à celo dependet. & non hoc, ſed legitimo certamine petitur. Hoc mihi videtur, ſi quid aliud Lynceus aliquis viderit; ego, qui cecutio, nõ refragabor Mihi profectò ſubſcribit Princeps, in Symbolo? Quid enim eſt? Agnoſco. Non aliud, quàm cognoſce errorẽ tuum, quiſquis es,

tàm

tàm alieno à Rep. à tua, animo. Quid Dole? Dole aut tuam aut alienam amentiam? Nec aliud eſt: Emenda, quàm muta ſtudia & conſilia, in melius. Hæc ſunt, quæ Princeps dicit. An cum noſtra ſententia congruant, aliorum eſto judicium.

XV. HIEROGRAPHIA.

Inſignia Myſtas ſignant. Corona Laurea triumphantes decuit. quod in Parnaſſo uberrimè proveniat, & Apollini ſacra. Ex cujus oraculo, principium libertatis p. Romani. quod Brutus rectè interpretatus, genitrici omnium telluri oſculum dedit: & arrepta occaſione, ex ſtupro Lucretiæ, extorres patria, Tarquinios egit. Boni ominis cauſſa retinuerunt Principes, averſi licet à libertate. non in triumpho tantum. Sed & in veſtibulo. Ante fores enim excubaſſe & Cæſarum & Pontificum, auctor eſt Plinius. Quod igitur hìc ſignat inſignia, quæ ſuperliminaria viſuntur, non in ſolis Principũ ędibus, nihil eſt inſoliti, aut novi. Lothoringa cinxit peculiari de cauſſa. Nupta enim Bavaro, in connubio conſtantem & perpetuum amorem optat. imò & floridum, vernantem, ſemper ſui, ut laurus, ſimilem. Quod votum non tàm Lauro celat; ut Symbolo intonat: cor unum & anima una. Sunt fœminæ omnes, natura loquaciores: ut & viri futiles, ſenesq; ruſticani. ne miremur principem fœminam, longè aliam à numero, & extra numerum, in amore qui per ſe, ut Laurus crepitat, non jactabundam, ſed exultantem. Quod qui damnat, omnium calculis damnaretur, ſi quid ſancti juris, humani aut divini eſt. Non enim hic eſt impurus, ſed geminus amor. ſine quo, unius ætatis foret res humana: aut nos omnes ſpurij, ferarum more geniti, & genituri ſucceſſores. Ponunt voluptarij in vaga libidine voluptatem: & proponunt incommoda Matrimonij. Sed quæ voluptas, quam pœnitere ſequitur? quæ incommoda, quæ moleſtia non levant, commoda uxor? & in quibus renaſcimur, nati atque adoleſcentes, tanta cum ſuavitate Liberi? Vxor moleſta. Non omnis. & ſi quæ, in poteſtate tua eſt. feræ domantur leniri & virago poteſt. Si vitium tolli nequit; quit ferri. Quid ſi ſterilis? fœcunda tu virtute. ſi liberi degenerent; id cave recta inſtitutione. Quid ſi bonam ſpem mors intercipiat? Moleſtus ipſe es, in exaggerandis moleſtijs Matrimonij. Quid ſi celum rueret? In terris verſamur, non in celis. Ergò nobis excedendum è terra? Ineptus, non ſolum moleſtus es. Si ſine illis eſſe poſſemus; quibus carere non poſſumus; neſcio an eſſe vellemus. ita quas non debemus; volumus. & morbo aut probro contaminus nos: ſus verò non ſua quemq; uxor expilat, exhaurit, exinanit. cùm opibus, tùm viribus. Quod ſi uxor etiam, tui prodigalior ſit, tua eſt. licet non probem, nec probam deceat. Vt enim viri eſt coäcervare; ita uxoris cuſtodire.

XVI. HIEROGRAPHIA.

Eadem ſententia, non ejuſdem Myſtæ. Dignus enim matre filius, eodem animo eſt, in Matrimonio, re eadē. In eodē calice, par turturum, ſub eodem ſigno crucis, ſtatuit: & eadem pluvia perfluit, aut ijſdem radijs luſtrat. Quem calicē binę dextrę conjunctę ſuſtinent. Et ſcribit, ſive adſcribit

Aeternæ

Aeternæ concordiæ. Turtures fidos amantes referunt: calix ritu Christiano convenisse testatur: Crux radijs clara, in omnem fortunæ casum consensisse demonstrat. Aerumnæ enim crux est: splendor verò, quæ sub cruce beatas Manus conjungere, est alibi in fœdus, alibi in amicitiam, alibi in contractum alium; hîc in matrimonij leges coire. Animadvertis, ut, quod à matre suxit, Princeps Bavarus expreſsit. Quod non absque caussa adijcio. Isocrates enim putat, Principes debere parentibus, non ita in potestatem, quæ fortunæ est; ut in virtutem, quæ longè spectatior, & illam aut dat aut corroborat, succedere.

XVII. HIEROGRAPHIA.

Quæ hîc Delphinum equitat? Deane? aut mortalis virgo? Nuditas, nec virginem nec pudicam vult. Exuit n. fœmina cum beste pudicitiam. Sed ab opprobrio vindicat libra, insigne præsidis, æqui & boni, Astreę. Nam ut sua Magistratus habet, quò spectatior sit insignia; ita Dîj, Deæque apud Poëtas. Præripiant inter Mortalis, alij alij honores. quæ res nostras sæpe quatit: & tandem, ut vereor, multumque equidem vereor, ex cardine excussa evellet. Inter Deos, non est fraudi, non est simulationi locus. Quæ itaque Veneres dedecet; decet Astream nuditas. Est enim Astręa, Iusticia: quæ tegi non vult. quod sub latebris plerumque latet aliquid, si non deforme, turpe, obscænum; plurimum iniqui, impij: nihil sinceri, fucati multum boni. Qua de caussa Athenienses, nervos oratoriæ facultatis, ad fallendum comparatæ, Præmium & Epilogum inciderunt: Lacones, nullam partem orationis admiserunt. Et nostri non tàm propter barbariem: nemo enim inter suos barbarus est; quàm propter justitiam, Iurisconsultos oratoribus subrogarunt. Sed hominum malitia, Iusticiæ præsidia, sacrosanctis legibus, si tamen hæ semper sunt sacrosanctæ, Iusticiam oppugnat. Cessent querelæ. Iustitia nuda, fruendi libidinem, habendi cupiditatem, potiundi furorem extinguit. ita; ut nihil sic aversentur voluptarij, avari ambitiosi. Omnes enim hi, latibula scelerum, cupiditatum perfugia, & clandestinos de honore, quem non merentur, conventus quærunt. satis operta, quæ sic defensa Astræa est. Nunc alia dubitatio angit de plebe aliquem. id est, qui plebeio & agresti judicio legit Historiam: Pueros legi (complures numerat Plinius) quos adamarunt, & reconditit veluti vagina, cultellis, tergo exceperunt, vexeruntque quò illi vellent. imò desiderio mortuos vita defunctorum. Nunquam fœminas. & caussa in promptu est. Omnes, quos de navi deturbavit Bacchus, & in Delphinos transierunt, viri erant. lege Lucianum. sive igitur pertæsi muliebris consortij, sive appetentiores novæ consuetudinis fœminas non amant, non recipiunt, non vehunt. Qui ergò Astræam? Quod Dea sit, Dn. Magister. Non est verum, si dicet Magister; quid respondebis. Quod æquum est, tu mentiris. Non intelligis, quæ legis. Fabula est, involucrum veritatis. Fingitur Iustitia à Poëtis Dea, ut vel hoc nomine auctoritatem retineat, a pud Mortales. & est profectò divina, ac norma Aevitatis Divinæ. Quod autem Delphinum conscenderit; fugientis est. Mirum enim ut gressum ille acceleret. Quos fugit Dea? sui contemtores, Homines impios & injustos.

 Quò

Quò tendit? Peregrè,si quos forte,his nostris vitijs impollutos repererit. At Poëtæ scribunt, jam dudum terris excessisse & recepisse se in celum. si fingere hoc Poëtis licuit: nunquā enim à celo absuit,aut quo posset celi, quo moventur stare duplici motu? Harmonia est, quæ in compagine, etiam in statione celi. Licet & Principi Bavariæ, vera de Iusticia comminisci. Certum enim est, & in vicissitudine rerum humanarum diligenter observatum, quod Siracides scribit: Regna de gente, ad gentem transferri, propter Iusticiam. Ita, ut fabulosè scribit Hesiodus, fatigat quærimonijs & supplicij Iovem. Sed audiamus valedicentem nobis: Cognosce, elige, matura. Quid cognoscam virgo? Me esse incorruptam. Quid eligam? Quod cernis præponderare justum injusto. Quid maturem? ne momentaneo peccato, æterna pœna te obliges. Hæc publicè omnibus: privatim dicta singulis puta.

XVIII. HIEROGRAPHIA.

Coram Deo & hominibus, fratrum concordiæ. Magnifica verò vox, & Principum dignitate digna. imò conditioni tàm periculosè quàm optatæ alijs, necessaria. non vox, sed quod voce expressum est. Plures enim loquuntur, quàm meditantur concordiam. Qui autem aliud sentiunt, ac loquuntur; næ sibi, ipsi malum accersunt. Nam etiamsi adipiscantur,quod maximè volunt; se alterum necat,qui fratrem aut propinquum, regnandi caussa necat: & se ipse, perenni ignominia maculat, ne dicam, horribili exitio implicat. Aut enim non fert impunè tantum scelus: aut in posteros derivatur vindicta. Id Tyranni curant, scilicet. Sed curat Deus. violenta igitur morte Romulus perit, qui fratrem occiderat: & Cresus proavi flagitium luit, qui dominum interemerat. ne quis sibi licere in alios putet,quod in suos etiam natura sibi videt interdictum. Miraculo igitur in Hispania fuit olim trium fratrū in principatu concordia, ut fabulę tres in unum contraherent, qui tricorpor habitus & creditus à posteris est.ea potētia,quæ ab Hercule,id est Deo. nō homine dissoluta sit. Et medius fidius,ut discordia,omnia labefactat; ita è diverso,concordia, tenues etiam opes colligit & facit invictas. Sed Tyrannis, uti dicebas,nec curat pænam, nec admittit præcepta. Nam & nostra ætas, fratrum,in eodem regno, discordiæ meminit, & defectionis populorum à suo Magistratu.Et in ipsa Hispania, in regno Gothorum, perpetuæ fuerunt lanienæ Principum,antequam tota Hispania,unius subiret imperium. Ita est. At quo plura sunt discordiæ exempla & mala; eò laudabilior & salubrior est, quorumcunque est, Principum concordia. Nostri Mystæ testantur Deum: nec quos poterant fallere,homines solos,conjunctissimorum animorum testes producunt. Nequidquam sua hominibus probare nititur; qui se non potest probare Deo. Animorum igitur arcana relinquamus Deo, qui falli non potest, nec debet: & speculemur nos, quæ concordiæ dedicarunt fratres: ac qua imagine, consentientem voluntatem nobis declararunt. Primùm habemus insignia, quæ quod eadem sint agnatis; admonent ejusdem originis, sanguinis & qui hinc merito flueret,mutui amoris. Deinde quod hæc necessitudo fallat plerumque; ad scutum adjungunt unam eandemque Panopliam. En, si non Cudo,

Galea

Galea coronata,cum Cono,in quo Leones,& alia terriculamenta ; cancellis bucula. Inter Galeam & Clypeum,Lorica : aut thorax ferreus.non Pectorale tantùm. Nostri enim milites non credunt Statio,nullum esse à tergo metum. Sed quid Panoplia una ad unionem animorum ? Quod mutua defensio,ut tritum est sermone hominum,sit tutissima. Non hercle inopia Principum, qui ferramentorum, & armorum curam inprimis habent ; sed copia amoris est. Planè igitur, ut Phorcidas Poëtæ fingunt, uno oculo & dente, plures cùm essent, uti ; ita germani isti fratres,unam Panopliam pingunt. Sed munimentum, hîc video, dicet aliquis, unum, quemadmodum istîc unum oculum : Dentem verò hîc,id est,arma,nullum. Sed ignoscamus Plastę. Minimè vero, inquam ego. Cognoscamus potius diversitatis caussam : nulla enim illius culpa; sed Principum summa æquitas: quibus propositum erat sese mutuò defendere:decretum offendere neminem.Ita non in se tantúm justi; sed nec in ullum injurij sunt, aut videri volunt.

Duces et Principes Sacri Rom: Imp.

Joannes Cassimirus Comes Palatinus Rheni Bauarię Dux.

Wolfgangus Comes Palatinus Rheni Bauarię Dux.

Joannes Georgius Comes Palat. Rheni Bauar. D. Co. Veldētz.

Ricardus Comes Palatinus Rheni Bauarię Dux.

Antonius Dux Lotharingię Comes Richemontis etc.

Gotfridus Bulonensis Lotharingię Dux Vidémontis Comes.

XIX. HIEROGRAPHIA.

Casus mirus Casimire, si constanter & sincere agimus: in te non inquiro. Nam vulgo constantiores sunt in malo, quàm sinceri in bono. Iam in malo pertinacia est, non constantia, si suis quæque nominibus distinguere & notare notis volumus. Et sinceritas in malis nec est, nec esse potest. Principum altior mens est. eà te à multitudine secerno. ideoque in annulo, cujus palam adamas: oppositum veluti punctum, geminæ dextræ claudunt, insignia tua gentilicia. quæ decussa forma dividunt palma & laurus. imò quid velis video. vis enim familiæ benè ominari, pace & bello: ac simul omnibus patefacere, tuam in educando nepote aut filio ex fratre, fidem constantem, & sinceram constantiam. Benè facis. quanquam enim amplissimum testimonium sit rectè & facti & decreti, mens sibi rectè conscia; interest tamen Reip., ut at te nihil pertineat laus tua, habere principes, tantæ fidei, cùm principatus esset, perfidiæ præmium, verum, integrum, & late resonans. exemplum. Nec enim in Macedonia Archelaus propinquis: nec in Insubria, Io. Galacio patruus pepercit. & Principes nisi boni, quorum exitus horrent; horum facta avide consectantur. Tantò pollentior est spes præsentis boni, quàm metus absentis mali, aut secuturæ pœnæ. Ita nomini tuo consulo, secundum fata tua; qui meam æquitatem, in gratiam fratris mei, Carolo duci Sueciæ, commendasti. quanquam genuina sit hæc Hierographiæ tuæ, non adulterata, interprætatio. Nam adamas constantiam, dextrarum nodus, sinceritatem, cujusvis judicio, significant. Nihil igitur gratiæ tribuo, sed omnia veritati: & ut tibi non assentior; ita conabar explicare, quod tu sentires.

XX. HIEROGRAPHIA.

Iusta, inquit Princeps, Tyrannorum punitio. & justè inquit. Quid enim gravius in eum statui aut dici potest? qui quarum custos & minister est, leges aut instituta præclara violat? qui quorum caput est, artus suos, cives lacerat? qui denique, nulli parcit, in se, in sanguinem, in viscera sua audet infanda? Sed plebs hæc solet dicere, cujus libertati tyrannis adversatur: & Tyrannoctonis præmia statuere, statuas erigere. imò quos Tyranno aut cæso aut fugato subrogat. Cæterùm si hoc agit plebs, cui ut agno adversus lupum, innatum est odium, metus, fuga, abominatio Tyrannidis, & dicit non absque gloria; quanta laus Principis, quæ potestatem gravant invidia, execrantis, detestantisque vitia potestatis? Nam Regem novi ego, non ita olim vita functum: apud quem, capitale erat, non ipsi tantùm maledicere; sed dicere, quid à Tyrannis & de Tyrannis factum Historia referret. Certè illius, qui omnia ferè, laude digna gessit, nihil ferè laudabilius; quàm cum de more, daret ensem Præfectò Prætorij, hæc sit effatus: si meruero pro me, aut contra me. Ita Mystæ encomium ex diversa comparatione resultat clarius. Sed quò pacto scriptura Mystica, cum pictura convenit? Hoc tu videris. vides enim luctam Draconis, cum Elephante. Natura inter hos jecit discordiarum semina. ut ostendat nihil esse tam vastum corpore, aut validum robore: cui non aliud

aliud vel corporis agilitate, vel animi ſolertia ad verſetur. Hîc præter gloriam, & lucrum, ut fit, Draconem ſtimulat, feruens ſcilicet æſtu, frigidiſsimum ſanguinem Elephantis appetit. Hinc ex arboribus, ex ripis, inſidiatur validiori. atque ex improviſo correptum, lethali cingit cauda: & in ipſa nare caput condit; præcluditque ſpiritum (ſequor Plinium) non ſpecte Pictorem. Draco tantus eſt, ut totum ſanguinem capiat. Hæc aviditas igitur, ipſi draconi etiam perniciem affert. ut alibi quoque alijs immoderatio. Nam Elephas moribundus cadit, & draconem ebrium obruit, moleque corporis elidit. Atque hinc eſt Græcis Milton, nobis Minium (Galenus & Dioſcorides Cinnabari, neutro genere appellant) vel potius, ipſe ſanguis eliſi Draconis: aut permiſtus utriuſque animalis. Quid hæc picta, ad ſententiam ſcriptam? Plurimùm mehercle, Nam duæ feræ, ſimul cadunt: & quod juſtiſsimum eſt, duo feri homines mutuis vulneribus occidunt. Eteocles in fabulis & Polynices In hiſtoria, & quidem ex oraculo, Philippus Macedo, victis non diu ſupervixit. Sine oraculo Cæſar non longo tempore ſuperſtes fuit Pompeio. Hoc unum me angit, quod Elephante nihil humanius, nihil mitius, nihil indignius, ut cum dracone ne dum Tyranno comparetur. Quotquot enim de Elephante ſcribunt; ea afferunt, quæ etiam nobis, & Principibus noſtris allatura gloriam forent. Serpentes inter ſe, aut quas alias feras velim inter ſe commiſſas. Nam nec vaſtitas Elephantem efferat: nec Tyrannum potentia, at impotens ſui animus facit. Elephantem noſtra ætas & Belgium vidit, quem Rex Hiſpaniarum Philippus II. Imp. Maximiliano II. miſit dono.

XXI. HIEROGRAPHIA.

Quacunque tandem forma, qui hoc loco & lucet & fumat; Lychnus eſt, & quidem, ſtabilis, uti videre eſt: ſunt enim & penſiles Lychni, arborum inſtar, ut hæ floribus, illi relucentes lucernis. Candelabra vocant Latini. Etenim labra candelæ ſunt. alveus ſcilicet cum margine, fomenti ignis. Non me fallit lampadem Græcè etiam nominari. Sed & pro face Pub. Vurgilius uſurpat. & candela non id modò eſt, quod eſt & dicitur; verùm etiam quod candeat, quævis lucerna. planè, ut λύχνος Græcè παρὰ τὸ λύειν τὸ νύχος. Porrho ſi antiquior eſt alveus, an ſcapus, non facile dixerim. Video Vliſſem apud Homerum, quaſi de trulla ferrea ligni ſegmenta incendere. Secamenta ejuſmodi ſunt Homero σχίδια. & fiunt ex ſicca arundine, ſed præcipue ex picei generis arboribus, cujuſmodi ſunt, teda, larix. Ita ante utrumque videtur aliud fuiſſe, quod igni Veſta conſecrarit. Nam ne deflueret oleum, labro opus: ut clariùs luceret candela vel ſebacea vel cerea, candelabro eſt. Hujus ſuperficiem Aegina, ſcapos Tarentum elaboravit. ut Plinius ſcribit. Quorſum hæc tàm altè repetita? Et quædam non omnibus probata fortè? Iam jam intelliges. Cleſippus fullo, à Geganea accepit, gibbere, & alio fœdus aſpectu, candelabrum immenſi pretij, æreum, in quo ſuperaret materiam opus veluti arrham impuri amoris accepit. Ex fumo autem hujus candelabri, in lucem erupit, impotentia libidinis. quàm dùm Cleſippus, vult inducere, Geganeæ ſepulchrum nobile conſtruxit. per quod non exſtaret gratitudi-

gratitudinis suæ) sed æterna super terras, ut ait Plinius, utriusque dedecoris, memoria duraret. Hoc quod vel legisset, vel audisset Princeps, cavet: ne quis in flagitio jactet: aut malum malo curet. Nihil enim aliud consequitur impudens excusatio, aut imprudens purgatio; quàm quod fomitem probri, senescentem tempore, & fumantem modò, suscitet, hominum linguas acuat; & odium contemtum infamiam inflammet. Si in re ipsa nobis convenit; de verbis parùm laboro. Sit igitur Lampas, si vis, voluit stabilem esse Mysta; ut meliùs te, velut in speculo contemplere. Quemadmodum enim stupeus ille; vel Xylinus funiculus (ellychnium Plinius vocat) in oleo natat: & nisi emungas ac subleves; mergitur, extinguitur, moritur ante diem; haud aliter nobiscum agitur. & nisi marcescentis animi virtutes excitemus, à vitiositate repurgemus; in corporis voraginem immergimur, & vitam vivimus belluinam, quam frustra celamus. Tempus enim omnia ex solitudine, veluti ex caligine eruit, & collocat in luce, Cæterum Ellychnium, ut vox ipsa indicat, non fuit semper, ex gossipio, aut qua stuppa; sed ex lychnide: & verbasco alijsq; tomentosis herbis, ut Matthiolus ariolatur. Est autem Lychnis, ut scribit Dioscorides, non igniaria solùm; sed & coronaria, floræ albæ violæ simili, sed purpureo. expeti à virginibus ad corollas scribit Matthiolus. quod quùm scribit, superiori nostræ sententiæ subscribit. Nam qùam volunt impudicitiam floribus tegi nonnullæ veluti fumo; hanc in luce ponunt irritatæ hominū linguæ, offensa oculorum. Quid opus est verbis? semper flamma fumo proxima est, ut ait Plautus. quod tanto applausu ait, ut in proverbium abierit: significat enim lepida similitudine, malum in tempore evitandum. Non posse melius evitari, Erasmus adijcit; quam si evitetur occasio.

XXII. HIEROGRAPHIA.

Quemadmodum fabri fabricando; ita nos tractando Hierographiam, Hierographi simus. Taceo de Symbolo, quod jam lippis & tonsoribus notum est; ipsum Hieroglypton, suo quisque Marte, enodarit. qui modò in memoriam revocet, quæ hactenùs memoriæ mandavimus. Nam Principis insignia, non jam primùm, annulus, cujus pala adamante lucet ambit. Et ante visi, intra orbem rami Palmę & Lauri. Spem enim concipit de æternitate stirpis, quod valde Principibus familiare est: dùm insignia generis, in insigni perennitatis collocat. Item de gloria. cùm in pala animum magis, quam lapillum, indomitum locat Quin & de victoria, quæ lauro signatur: & placabilitate. quæ Palmæ est, indicis justiciæ. De hac spe, ne desperet posteritas; Symbolo, veluti aculeo instigat: Invia virtuti nulla est. Habemus ęmulos virtutis, invidos potestatis. Video, prędvideo. Quò plures invidos; eò simus ad rem nostram attentiores. Quò plures æmulos; eò in virtutem incumbamus diligentiùs. Rectè, sed tu videris nos ad majora impellere. quod non tantùm justę diligentiæ, sed & majoris audaciæ fuerit. Ita est, ait. At virtuti via, nulla est via. Deo præsertim auspice & auctore. Macte isto animo ac sententia Princeps. Nihil enim videris injusti vel affectare, vel concupiscere. Si Deum proponis tibi & posteris ducem. Nam stolida de se suisq; opinio, multarum sępe & gravium ęrumnarū origo & caussa exstat. Nec obstant quę protestant exempla.

exempla. Etenim non licuit Cæsari Borgiæ; quod Iulio Cæsari licuit. Benè precari tuis, per nos etiam tibi licet. Sed quidquid ortum est; hactenùs occidit Pelidæ Aeneidæ, occidéntq;, qui regnant & reguntur. Nam aut fortuna deserit virtutem: aut hæc illam. & nihil in caducis, potest esse sempiternum. Quod hîc quęris, si quęris, in celo invenies.

XXIII. HIEROGRAPHIA.

Domine vias tuas demonstra mihi, inquit Mysta: & lucente nocte, Septentrionibus scapham, ut vides, subijcit, sine ut apparet, vectore gubernatore, remige. medio mari, procellosoque. Quid? quò vult? Inprimis Symbolum, sententia sacra est, & sancti auctoris. nec ad legendum nobis scripta tantùm; sed & ad repetendum eodem animo, in eodem discrimine, relicta. Deinde sive in terra, sive in mari versamur; mille periculis expositi sumus: & plusquam decumanis jactamur fluctibus. Non opus est demonstratione, in his, quæ cernimus atque experimur. Postremò cùm tàm incerta nobis consilia nostra sint, quàm de quibus consilium capimus, eventa; multa quidem effugere possumus; sed aliud, quàm Deum, asylum non habemus. Ex his, quid scapha, Princeps, & quò velit. Scapha enim, corpus est, quod sine remige, sine gubernatore, animum hominis, qui sub visum non cadit, vehit. & ut illa inter procellas & scopulos fluctuat, incertum, quo eventu; ita & Homo, qui nihil aliud ferè est, quàm corpus (aut animatum dicam? qui omnia corporis cupedijs expendit, & impendit? in varijs periculis & erroribus versatur. ex quibus nulla alia evadendi ratio est; quam veluti ex sentina, è corporeis voluptatibus graviùs, quam ulla sentina olentibus, ad unicum salutis sydus, oculos attollere, Filium Dei, Iesum Christum. Tàm piè ego ex sententia pia, de Principis sententia conijcio. Et quid aliud vellet, cùm nulla sit alia salus? aut quò vellet, cùm nulla alia sit, ad salutem via? ut omnia nobis obtingat, quæ homini mortali possunt esse inoptatis; & homo ut appellatur, mortalis: ac cetera omnia, quæ nulli tamen mortalium obtigerunt, cum vita finiuntur. Homo autem, natura illa digniori & non mortali, nihil mortale, sed infinitum quid appetit & consectatur. Id quia in terris non invenit, percunctatur eum, ubi quærat, cujus bonitas infinita, potestas ætetna, majestas summa.

XXIV. HIEROGRAPHIA.

Nulla re animus sibi malè conscius, impotens sui aut levis, & magnarum illicitarumque rerum cupidus; quàm successu & eventu, angitur, tabescit, ac torquetur. Nam vir constans, securus est sui: & vitæ integrum nihil, ut omnia cardine moveantur, perturbare potest. Transit tamen sollicitudo, ad homines non extremè perditos. Hinc auguria, auspicia, sortes, oracula: & si quæ alia sunt divinationum genera. quæ non tantùm privata curiositas invenit; verùm etiam publica anxietas recepit. Quod si caverent homines, in vita ne peccarent: in consilijs ne errarent. imò recordarentur conditionis suæ, suarumque rerum; non anticiparent animo molestiam, aut nihil profuturis se macerarent curis. Si

malè

malè fecisti, aut facere deliberasti; quid speras boni? si benè, quid metuis mali? Nam si votis respondet eventus; est quo gaudeas: si repugnat; non est quod magnopere doleas. vacare enim culpa, ut ille ait, magnum est solatium. Bona verba. Deus ipse Patres admonebat futuri. Magnum beneficium. Sed si fuit privilegium; quid vis? Nostrum enim est leges accipere, non dare. Iam non fuit privilegium, quod ad nos dimanat: si benè interpretari possumus. Et multa providentiæ divinæ, prudentia humana percipit, si suo manet loco. Godefridi Biliònæi caussa hæc dico, qui oratione Vrbani VI. Pont. Max. (qui graviter Reges & Principes Lugduni increpuit, quod Palestinam finerent à Saracenis teneri: & ubi pietas nata esset, dominari pietatis hostes) ad pium & justum bellum exitus, dux justæ expeditionis fuit, nemine Principum caussante longam à domo militiam, nemine privatorum detrectante itineris difficultatem. vincere enim omnibus propositum erat, aut in conatis mori. Ex hac constantia, ex hoc consensu, ex hoc ardore, eadem omnibus spes erat. ne miremur ducem tàm elato animo, & in pacato & hostico fuisse. Accessit in obsidione Hierosolomitana, res non admodum magna, quæ duci, videretur, felicitatem & victoriam portendere. Prætervolantes fortè tres apodas arrepto jaculo, trajecit uno eodemq; ictu. stupentibus miraculo rei commilitonibus, & erat herclè stupēda, non defuerunt auspices, qui certam victoriam gratularentur, non dextero solùm, verùm etiam fortunato duci. Sapientiores, non auspicio, sed argumento, ceperunt rem expendere: & de felici jactu jaculi disputare accuratius. Casunè, an certiori consilio, providentiam vocant; telū ita feliciter cecidisset? Atq; hinc est Symbolum ex Poëta sumptum: Dederitne viam Casusve, Deusve. T. Livius pravam religionem appellat, quę minimis in rebus, Dei providentiam collocat: cùm refert prudentissimū senatum P. Romani, viro, quem sano judicio legerant, audito soricis morsu, Magistratum abrogasse. Verùm enimvero, si omnia fiunt, ut fieri aliter nihil potest, quam causis antecedentibus; & minima suas habent caussas, quæ veluti pet gradus, ad principem caussam ascendunt, fine ulla cōtumelia. imò cum laude, omnia moderantis. An nos benè vertamus; alterius quæstionis est. imò nullius. Conscij enim sumus nobis ipsi, nostræ inscitiæ & superstitionis. Pomponatius ostendit, vertere nobis, quò lubet, licere: non interpretari solùm; quod Homo sub Luna, præstantissimus animantium, ut habet liberum imperium; ita & liberam ostentorum interpretationem. Certè Epaminondas, cùm antè Leuctricam pugnam, varia essent ostenta, missis faustis, infausta proferens, & hæc, inquit, fausta erunt, si vos viri Chaldæi ad tabulam celi, nos ducunt. Si ultrà, manum de tabula, inquam: Nam Magister adest Deus. cui servire, & justam caussam commendare; securissimum est de rerum eventu, augurium. Sed peccata fiunt, & quæ Deus non vult: Privatio sunt, non exstantia. Hæc quærimus, & studiosius, hoc ipso peccamus. Non enim magis sensus, quæ suprema cognitio ceterorum animantium est, sentit, quid sit ratio, qua nos illis præstamus; quam ratio, quid sit Intellectus simplex. Hinc David nostrę audaciæ occurrens, Iudicia tua, inquit, Domine, abyssus multa. Et verè in caliginem incidimus; quoties ad inaccessam illam lucem accedimus. quemadmodum noctua offendit, si quando in diurnam lucem impingit. Qui non

N necessaria,

necessaria, nequidquam quærimus queremur justiùs de nostra, non dico, ignavia: nunquam enim magis exercita est disciplina militaris; sed cæcitate, qui videmus Barbaros nostris cervicibus imminere, si tamen videmus, & odio partium cæcutimus. Quod si reviviscerent Godefridus & successores, cum tot præclaris Heroibus, qui hostem barbarum & immanem, per tot locorum intervalla, utlra petebant mare. & viderent nos mutua discordia in mutuam perniciem conspirare; ac Turcam non minus barbarum, immanem, ac Mahemetanum, recipere intrà viscera Reip. Christianæ, quos gemitus, quæ suspiria, quos singultus ederent. Nihil est illis beatius; sed & hoc beatiores sunt, quod tristi isto & lamentabili oculorum spectaculo careant. Memor majorum, Dux Mercurius accurrit. Quid non concurritis, Christiani, & vos memores majorum? Dolore impedior, ne pluribus querar.

Duces et Principes S. Romani Imperij

Renatus Lotharingie Dux. Filius Friderici Comitis Vildemontis et

Margaretha Lotharingie Ducissa et

Margaretha Lotharingie Ducissa

Carolus Lotharingie Dux et Comes Videmontis

Geberhardus Dux Brunswicensis & Luneburgensis

XXV. HIEROGRAPHIA.

Fuerunt jam aliquot Principes fœminæ, quibus Pavo in delitijs fuit, alijs atque alijs de causis. Hæc ut ex Gallico Symbolo, uti audire est, quod formæ venustati, integritatem fidei, & constantiam amoris, erga maritum anteponat. Explicat Pavo caudam, laudatusq; gemmantes expandit colores. & de industria, umbræ quosdam repercussus, ceteris, qui in opaco clarius micant, conchata quærit cauda. adverso ceteros Sole, quod sic fulgentibus radiant. Gemmis superfusum aurum diceres. Oppianus majori arte descripsit, quàm plastes scalpsit. Huic tamen, sivè venustati, sivè opulentię, aut imagini divitis, formosę & inclytæ proavis fœminæ. nam & hoc, Iunonis dare, creditum, cujus Pavo est) pudicitiam in fide maritali anteponit. & non injuria anteponit. Quid enim matronæ reliqui? ut illa dicebat, quæ stuprum violentum, morte voluntaria punivit, amissa pudicitia? Quid verò miserius, prostituta conjuge? sic mysterium Heroidis interpretor. Nam Pavo alias animal malevolum; & antequam Pauo, Argus, in suspicione pellicatus, serviebat Iunoni. quorum hoc Ovidius, illud Plinius docet.

XXVI. HIEROGRAPHIA.

Cum Livia Drusilla pacta esset Cæsari Augusto, aquila sedenti sub dio, fortè, gallinam conspicui candoris, in sinum abjecit integram, quæ rostro teneret, Laureum ramum, suis baccis onustum. Res nova, ut erat, visa; & consulti aruspices, qui Gallinam jusserunt ali: ramum seri. Id factum est in villa Cæsarum, quæ abs re vocaretur, ut scribit Plinius, ad Gallinas. miréq; nemus provenit. unde Cæsar postea in triumpho, quem successores secuti sunt, non modò coronatus est, sed & ramum virentis lauri, tenuit manu. Et Heroina hîc nostra, ramum baccis gravem, non serit, at satum ostendit. Hoc Drusilla longè felicior, quod sobolem non laurum propagarit. quam ubertatem stirpis suę, cum laurei surculi miraculo comparat: Et se consolans inquit: si me fata vocant; en generosa soboles, in qua me vivam: quæ me non sinit mori: cujus præsentia, me desiderium, marito leniet. in quam qui intuebitur, me non magnopere desiderabit. Hęc enim nos nihil vetat ex paucis colligere; quæ pluribus enunciare, genetrici erat turpe. Nam & suos simia, cum nullis, catulos comparandos putat.

XXVII. HIEROGRAPHIA.

De Palma, scribunt Theophrastus, Dioscorides, Plinius. alij. Quoties jam nobis Hierographi, materiā scribendi renovant? Palma, quod ad hāc Hierographiam attinet, victoriæ Præmium semper Gręcis, in celeberrimis istis ludis, Olympicis, Pythijs, Nemeis & Isthmijs fuit. Licet n. pecularia essent victorię præmia, oleaster, pinus, pomum, apium; tamen mos idē omnibus fuit, ut ubiq; locorū, palmā manu gestarent. Hoc apud Pausaniam leges: illud ex uno Gręco Epigrāmate habemus. Palmæ autē is honos habitus est, judicio Plutarchi; quod oneri non succumbat, at gnaviter resistat. Vnde etiā ad latinos transijt: Palma in medio proposita est. &: hoc mihi palmariū. Hæc relatu nō indigna, nec scitu injucūda; si, ut fit, visa tantùm

palma,

palma, recenſerentur. Nunc ad Symbolum planè pertinent. Nam Herois, quæ per coronam duos, Palmæ ramos, id eſt ſe cum marito trajecit, Palmæ inſtar florentes, licet de corona & majorum opibus certemus, & in periculum veniamus aliquando, quo pacto quinquertioni, & cuivis ad gloriam accincto, evenire ſolet; tamen non cadimus. quod juſta cuique ſit rerum ſuarum defenſio.

XXVIII. HIEROGRAPHIA.

Nihil hæc à proxima diſcrepat; quàm quod ſublatum diadema: ſubjectum M. prima nominis littera. & gentilicium Lilium, inter decuſſim formam palmæ atq; diadema. in tanta propinquitate loci, & ſimilitudine Hieroglyptici (Symbolum enim idem eſt) nihil addam.

XXIX. HIEROGRAPHIA.

Legere eſt apud Suidam, Crucem eſſe, ſigna duo, ad rectos angulos devincta, ac connexa: & in Serapidis templo, dùm fama Deorum, imperante Theodoſio, ſubruerentur, Hieroglypticas literas inventas eſſe inter quas figura crucis celebraretur, quam ſalutiferam aſſerebant, qui ſalutem oppugnabant. Tantum tribuebant Aegyptij, auctoritati majorum, & ſacrarum litterarum teſtimonio quod Euſebius ni fallor, luculentè ſcribit. Chriſtiani etiã, naſcente Eccleſia in ęde ſacra colebant crucem. Nam his id obiici Tertullianus contra Gentes, teſtatur. Conſtantinus Magnus, laborum in formam crucis auguſtiorem transmutavit. ut Prudentius non ſuaviter minus, quàm piè canit. Et antè, ſuppara, faciebant omnia ſigna Romanorum, cruces. quod etiam ex Patribus quidam, reſpondet Paganis. Trajecto enim ligno erant pendula. Vbi crucem non ſolùm in templo colere, aut in ſignis inumbrare; verum & ſub diu efferre, & palam explicare licuit, quanquam & Conſtantino fulſiſſe de celo, memorię Proditum ſit; cruce non ſigna tantùm, ſed & milites, ſua quiſq; cruce ſignatus eſt. imò & cruces celitus lapſas, in veſtibus hæſiſſe, cognitum eſt. aut comburamus annales; & lucem temporum, Hiſtoriam, tenebris involvamus. Nec ante Vrbanus V I. Pont. Max. Chriſti gloria, ad pium bellum, Chriſtianos potuit impellere; quàm ſalutiferum ſignum tolleret: & Crucem, velut, ex erario proferret. Ergo & militum claſſes, variata cruce, diſtinctæ ſunt: & vetitum Lege, ne ſculperetur humi crux. ne cujus ſignum eſt, ejus Majeſtas lederetur. ſubjecta ea pedibus, quaſi ad ludibrium, conculcanda. Ceperunt ut, degeneratum à majoribus ſcias, averſari etiam Chriſtianorum quidam, quo ſigno, Chriſti & Chriſtiani nominis perpetuum hoſtem, Imp. Iulianus, quem transfugam vocant, fugari in ſuo delirio cognovit. Reſpuunt enim piæ aures: quo reſponſo, Diaboli mancipia, non ſacerdotes, factum purgarint. Si crucem non averſantur; ſed pictam crucem: cur non & ſcriptam? Nam memoriæ cauſſà, uti pingitur; ita & ſcribitur. Iam pingere latiùs patet: & cum litteratis, rudes litterarum, complectitur. quod maximè Idolis, infeſtus, Gregorius Papa, ſolerter obſervavit. Secura eſt, quam Papa maximè vitabat, Idolomania, inquiunt. Aliquanè igitur honoris ſpecies

 cies

cies eſt,quæ Chriſto pro nobis cruci fixo,non debetur? Non n. lapis,aut lignum eſt, cui honos defertur; Sed qui pictus aut ſculptus intelligitur. quod in pictura notant; id Seb. Francus in ſcriptura,cenſoriè perſtringit. Cum enim libros ſacros haberent omnes,in ore,& manibus. ac ne effluant,religatos de menſa, compedibus; dixit, jam iſtis volumen hoc Idolum eſt. quàm verè aut piè, non diſputo. Nam inſipiens ſapientia eſt, divinis rebus illudere. juſtè non poſſum negare his, qui ſubmovêre ab oculis hominum, quod homines Chriſtianos maximè in ærumnis erigat: in felicitate ſedet & quo nihil denique ſalubrius eſt, vel rei, vel ſpei noſtræ,commonefaciat, in hac vita lubrica & infelici, vitæ & ſalutis ſempiternæ. Nam ſi abuſus culpatur; quis uſus,amabô,lectionis ſacræ? Quæ profectò ſequi deberet lectionem,dilectio ut apparet,nulla ſequitur; ſed, odium,rixæ, bella. quæ à dilectione Chriſtiana,& cruce Chriſti omninò aliena ſunt. Hæc pro Principe dicta ſunto. ut cùm ipſi, tùm ſucceſſoribus, bona cum venia vicinorum, liceat retinere Crucem. qua Chriſtus primus: Conſtantinus Magnus deinde: poſtremò Godefridus Bilioneus ſplendidè triumphavit. Nam Godefridus non poſtremus ex majoribus Myſtæ, ſub ſigno crucis, magnificum egit triumphum; ſed æmulatus gentilem,ex Regibus Luſitaniæ aliquis. uti in Symbolis Regum, meminimus obſervatum.

XXX. HIEROGRAPHIA.

Sylvanus iſte,Sperno invidiam,inquit. & quis, inquam ego,tibi invideat? nudo,egeno, ſeni? Miſeria te tua,invidia liberat. ſed quod invidiæ vox ambigua ſit,& tàm in eum cadat,qui invidet,quàm cui invidetur; utamur invidentia, quod M. Cicero dictum cenſet, à nimis videndo fortunam alterius. ut alter alterum intelligat,hæc principio ſermonis noſtri, dicere libuit. Qui igitur in te, tuamq; fortunam intuetur; quid tibi ô mortalium miſerrime,invideret? Me quidem miſeret tui. Tantum abeſt, ut invideam. Malignitas hominum,invidet beatis,& ſe melioribus natura fortuna,aut induſtria. Quis tibi vir ruſticane? aut quid invideret? ſi tua te nuditas,ruſticitas,ſordes oblectent; fuere iſtis tuis delitijs,tibi per me licet. Ego enim malim mihi invideri,ut cùm Pindaro ſentiam,ſi non loquar; quàm mei miſereri homines. An hoc te effert? quod Principis feras inſignia? Næ ruſticus es Ruſtice. Nam & Aſini ſacra portant,Deorum, non Principum myſteria. Quod qui videt; non invidet, ſi ſanus eſt,at ridet vanitatem. Et quis non rideat homines ad omnia ineptos, cæco judicio fortunæ, à Principibus adamari? omnibus conſilijs adhiberi? cuivis negocio adaptari? Ego certè riſu diſrumperer; niſi riſum cohiberet, metus de Rep., de Principe, de ſalute. quæ ſalva eſſe non poteſt, inſanis hominibus credita. Quid cum Sylvano ſtomachor inſonti? nec horum ruſticorum & agreſtium ſimili? qui nudi virtutibus, operti ſunt opibus & honoribus? Nuditas enim hujus, ſignificat animum ſyncerum Principis Brunſvicenſis: & generis ducum vetuſtatem. Nam ſynceritas tegi non vult: & fama eſt homines quondam,ſola virtute coöpertos, in ſylvis vagatos aut ſilvis abditos, vitam egiſſe,quam felicisſimam ducebant,liberam & inſontem. Ita de Sylvano noſtro opinemur. cui ut credidit

ut credidit insignia; ita & mandata dedit, ex corde suo, veluti ex solitudine: quod enim nemus tàm opacum, tectum, solitarium? sententiam enunciandi: sperno invidiam. Quanquam enim nec Principis viri, nec privati sit, contemnere, ut M. Cicero indicat, quid homines de se sentiant, ac loquantur: cum nihil ulli pretiosius fama sit: & nihil Principi periculosius sinistra de se opinione concitata: tamen magni, constantis, & digni Principe animi est, rumusculos & malignos de se hominum sermones despicere: si falsi sunt, tacere, si veri. Spreta enim invidia, ut contentiosæ mulieres, conticescit. Alcibiades cùm nec eluere, nec negare facta posset; insuetæ magnitudinis canem emit, & solutum per urbem vagari sinit. in quem cùm ab ipso & linguæ & oculi aversi essent, nunciantibus amicis, hoc, inquit volebam. Philippus Persei pater rex Macedoniæ, Heraclidam probris & criminibus oneratum in custodiam conjecit: & omnem à se invidiam avertit. Ita publicè & privatim ars, conciliandæ benevolentiæ, aut odij effugiendi, inventa est.

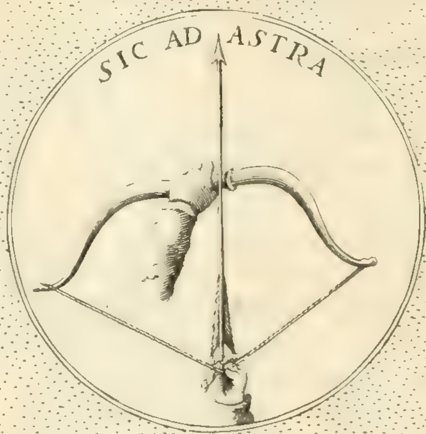
Ernestus Dux Brunswicensis & Luneburgensis

Ioannes Guilhelmus Dux Brunswicensis & Luneburgensis

Ericus Dux Brunswicensis et Luneburgensis

Henricus Dux Brunswicensis et Luneburgensis

Iulius Dux Brunswicensis et Luneburgensis

Quis hic, qui vix ex Ephebis excessit? nondum enim vel tenera lanugo, mentum vestit: qui subjecit pedibus crocodilum? lacertæ similitudo ostendit. & confidens non ignavia: hoc enim cogitare nefas est. in experimento tantæ virtutis. ac me hercle, ne fessus quidem labore: nihil certè æstuat (destricto ense, & objecta parma, vim non modò propulsaturus? sed & facturus, Iusticiæ caussa: fortitudo enim virtus est pugnans pro æquitate, & civium commodis) videtur? Ernestus Dux Brunsvicensis, meo judicio: at Principis sententia, Iustus. Hoc enim Hieroglypti Symbolum est: Iustus non derelinquetur. Quis ille justus? Christus solus. quem ne capitales quidem inimici, ullius criminis insimulare in convitio, nec accusare in judicio, qui omnia auderent, ausi sunt. Nam effectatio regni nulla erat: & si quæ fuisset; non fuisset injusta: est enim rex celi terræ; non jam modò, quod meruerit virtute; sed quod condiderit providentia, & regnat semper prudentia. De templo calumnia erat. &. si de templo Salomonis, & non corpore suo, unico sacrario æterni Numinis dixisset; non poterat momento temporis, XXXX. annorum lapides restituere? qui orbem statuit ex nihilo, & tot seculis conservat? Non opus est verbis in tanta veritate: & est opus, in tanta diritate temporum. Me miserum! in quæ tempora incidimus. Sed vindicat se æquitas, ab iniquitate: & erit veritas semper superior falsitate. secundum Christum quis sit justus, non reperio. Nam, ut nævus in pulchro corpore; sic & inter virtutes germinant vitia: quæ nec Historici negare, nec Poëtæ dissimulare possunt, in vivis illis, ut Tacitus loquitur, virtutibus. Christus etiam conculcavit caput serpentis, ut vates cecinerant. tenera quidem palma; sed non incruenta victoria vicit. Ita ad spiritale certamen Hierographiam transferre, si libet, licet. & non tantùm licet, verùm etiam decet. Laudare enim Deum inprimis par est. servato igitur decore, Christo; mihi videtur Dux, in justa belli caussa, nullam hostis vim reformidasse. imò jam debellasse, & sub pedibus habere pressum. hostem præ ceteris formidabiliorem. Crocodilus profectò infestissimus natura quadam Homini est ut omnes tradunt. Ad duodeviginti cubita excrescere Plinius scribit: & paullò post, sui immemor, accrescere, quoad vivit. utcunque est. fera Homini infesta est. odium auget, gulæ irritamentum ira appetens est humanæ carnis. Et fortè nullo odio; sed à cupiditate trahitur: luget enim mortuum. unde Crocodili lachrimæ. Bellum quoq; inter homines, ut odium accendat, cupiditas fovet. Nec tàm infestus est homini Crocodilus aut ulla alia fera; ut homo. Hæc ad comparationem. Et quemadmodum nullius hominis tantæ sunt vires: quas alterius non adæquet vel fortuna, vel virtus; ita etiam salsamenta homo invenit contra morsum Crocodili. Nec trochilus modò & ichneumon, partiti vices, crocodilum opprimunt. tantilla, tantum; verùm etiam, Delphin, ultus nostras vices: & nostri generis. Tentyritæ. sic appellantur homines, ab insula, quam habent, mensura corporis parva; sed præsentia animi, in hoc tantùm mira. Terribilis, inquit Plinius, hæc contra fugaces bellua est. fugax contra insequentes. Adversum ire, hi soli audent. Quin etiam flumini, dorsoque, equitantium modo, hærentes, veluti frenum,

num, hiantibus resupino capite ad morsum, clavam injiciunt, dextra ac læva, tenentes extrema ejus utrinque in terram agunt captivos. imò olfactu homuncionum, ut Psyllorum, serpentes fugantur. Ita nil vult esse natura, quod nequeat vincit. Et naturæ parens, exigua sæpe manu, immensam edit validissimorum hostium stragem: ac multis seculis tyrannidem constitutam, momento temporis, eruit à fundamento. Hæc ad pleniorem comparationem. ut Hierographia Principis, quæ oppido ingeniosa est, pronius intelligatur.

XXXII. HIEROGRAPHIA.

A belli gloria semper benè audiverunt Principes Brunsvicenses. Sed hæc magno & difficili labore paritur. Mars enim communis est: & alea belli incerta. Quocirca ne aut ipsi terrerentur periculo: aut suorum aliquis, fractus animo cederet vel hosti, vel necessitati, Præconem Majorum, Sylvanum, cum insignibus, ex quo vestem fecialem non induit, nec legit verbenas mittit qui, quasi de rostris, de hoc tumulo, sublata voce clamet: Ex duris gloria. His tribus, quod ajunt, verbis, omnes, contemtis laboribus & periculis, ad audendum concitari posse, Dux putat: sui enim similem quemque unusquisque existimat. Et ducis similes, sine controversia, incitantur. Tanta est animis magnis insita laudis cupiditas. Nec olim erant pretiosæ, sed honoratæ, victrices coronæ. Poëtæ fortium virorum præcones, de vili hirco certabant, aut qui hirco etiam vilior est, de populi applausu: quid enim vilius judicio Multitudinis, in qua pauci sapiunt, plures dominantur? ubi pretio ducitur virtus; vir non est virtute præditus. Commiscuit, veluti torrens quævis absque discrimine, Poëtas cum Principibus. Verùm non hos tantùm quorum ingenia, viribus corporis, aut fortunæ magnæ adæquat pænè, gloria quædam titillat; sed & famæ quoddam desiderium, per omnes officinas pervadit quoque. ut in libellis de fama conamur enarrare. Non igitur surdis cecinit Sylvanus; sed animos omnium commovit, & vel famæ, vel gloriæ studio (magnum inter hæc discrimen est, accendit. ut, si pluries prodierit in proscœnium, non modò benevolè, sed & attentè audiendus sit. Ita evenit sæpe, ut, à quo minimè exspectes; in eo, digna maximè spectatu spectes.

XXXIII. HIEROGRAPHIA.

Non est hîc Corytus, aut Pharetra; sed arcus & Sagitta, in promptu sunt, imò in crena hujus, illius nervus. Omisit Glyptes, alas non uncinum teli: Quæ manus lentet arcus cornua, non est, quo quæram: robusta enim est; sed quo collimet (scopum enim video, & si aërem ferit, nequidquam ferit) jam jam cùm jaculaturus videatur, cujuscunq; tandem manus est, lubet observare. Me moræ aliquis impatientior, non attendet ad id quod faciet; sed dicit sagittarius. Nam licet telum sit, ut appellatur volatile; vox tamen antevertit. quod cunctatiorem facit prudentiorem virum in dicendo. Non enim ut telum, dictum revocari potest. Et nos, si placet, audiamus. nondum enim manus dextera laxat nervum. Sic ad astra, itur. ipsi suppleverint, qui sapientes viros antè audiverunt. ut fieri

fieri necesse est,in longioris vitæ curriculo. Habet igitur alium scopum sibi propositum,quàm ego rebar,hoc exiguo inditio: & aërem non ferit; at celum petit. non vi; sed virtute. in quam nisi omnes animi & corporis vires intenderis: verè aërem feris, & frustra laboras. Militaris & erudita Ducis Erici sententia. quam factis longè accuratius,quàm dictis aut pictis illustravit. Hic enim ille est, qui labentibus fere omnibus collegis, fidem Regi Catholico servavit. De religione taceo, quam non mutavit.

XXXIV. HIEROGRAPHIA.

Magna me tenet admiratio, legentem & videntem ista. Verè enim sunt Hierographiæ: & aut oracula Prophetarum, aut ex ore sequacium missa. Tantumnè potest, accepta à majoribus,& retenta,in Deum pietas? Cum Austrijs Principibus,in amicitia, tot mutuis beneficijs obligata, animorum constantia? Miror & admiror legens & videns. Henrici animus & major & lucidior. Neutri enim fortunæ succumbens. imò & in adversa se jactans, qua alij torpent,aut non viriliter se gerunt. Exemplo sit Achilles. in nece Patrocli. non ut Heroem decet sese, quemadmodum Plato repræhendit, testimonio Homeri, gerens. Hæc mediusfidius fortuna æquiori, sine gemitu effudit. Visitavit nos Oriens ex alto. Cujus verba sunt,nemo ignorat. Nam Sol æternæ Iusticiæ Christus est, aut Lux Solis: Lumen Luminis. Nam sparsi ab utroque radij, S. Spiritum repræsentant. propter gratiarum abundantiam: & processum ab utroque. Quid ergo Deum mali statuit auctorem? Non cadit tanta impietas, in pietatem tantam. Statuit Deum potentem rerum dominum. Et se non castigatum,at salutatum existimat,ab eo; qui cum posset perdere, servarit. Quid si statueret pœnæ auctorem? Nihil alieni esset,à Majestate Dei, quam & justam esse convenit. Multùm enim malum pœnæ, à malo culpæ differt. Non est malus, qui culpam castigat; sed qui committit. Et in justa vindicta Dei; moderatio elucet. Ni eluceret: omnes & omnes abirent in antiquum chaos. Mihi certè nihil ego possum vindicare,præter misericordiam tuam Domine: quam continua nobis, oro atque obsecro, ad nominis tui divini gloriam magis, quàm salutem animæ meæ. Cupio enim servari me; servari omnes meos, tuos, servari,inquam omnes, ut tibi posthac serviam, serviant omnes perennitates. Non enim mortui laudabunt te: neque ullus horum qui ad inferos descendunt.

XXXV. HIEROGRAPHIA.

Caduceator non novus adest. Quid enim Præconem dicam Principis Brunsvicensis internuncium? aut fecialem nuncium pacis? Caduceator Sylvanus, non sylvanus, sed Lar familiæ Brunsvicensis: aut,si mavis, familiaris & tutelaris cliens adest. Non insignia tamen, sed lumen gerit. An ergo Cynicus? Minimè, qui est aulicus. & Diogenes, à quo illi, in caula, non in aula educati, clausum habebat, ut ille apud Plautum in cornu Vulcanum. Hic de candelabro lucentem candelam.

Nec

Nec hoc rusticana impudentia, aut agresti imprudentia facit, Nestor Brunsvicensis (sic sane appellatur Sylvanus, qui jam tot hominum ætates vicit) at summa sapientia & singulari cognitione rerum. Nam lux animi, usu non consumitur; ut lumen candelæ cereæ, vel sebaceæ. Est quippe virtus, clarissimum animi jubar, quæ non senescit, sed invalescit ætate, & usu. Sed aliter, inquies, loquitur; quàm tu sentis. Audiamus, inquam ego, quid loquatur: Alijs inserviendo consumor. Dictum bene. Sed in vos, qui in his rebus versamini, quæ usu teruntur: cujusmodi sunt, omnia fortunæ & corporis bona tandem. etiamsi usus sit laudabilis, non obsonus à natura. Labor enim fatigat licet, exerceat aliquamdiu, & tandem affligit corpus. Liberalitas minuit, & postremò exhaurit arcam. Vera virtus quò magis exercetur; eò magis illustratur exemplo, sit contra istam prodigalitatem; quod ex arca non promitur, benè de omnibus promerendi studium: & adversus immanitatem corporis, fortitudo animi. In vos hæc cúm dicet Princeps Iulius; secum ipse gaudet, & exultat, velut amplissimo orbis terræ amphitheatro; rectè factorum conscientia. quæ meum non est, sed Historici domestici posteris testari.

XXXVI. HIEROGRAPHIA.

Effrenis & saliens equus, utrum ex habenis mordens, nescio, eandem sententiam loquitur. Quid facient istîc viri? ubi tàm graviter bestiæ sentiunt? Non enim diceret, si non sentiret. Sed ut dixi, Principis longè alia sententia est. Verè enim de se equus: qui strigosior sit currendo: & debilior gestiendo: qui in ardore pugnæ cadit, ut lento igne candela torretur: qui deniq; in usu versatur, & quocunq; casu, aut tempore, quod diuturnum Vitæ non est. Et ut esset; quæ tandem diuturnitas? ubi aliquot extremum? occidit atque extinguitur.

* * *

XXXVII. HIE-

Dux & Princeps Sacri Imperij
Henricus Julius Postul. Episcopus Halberstadiens.
Dux Brunswicensis & Luneburgens.

Henricus Julius P. Episc. Halber.
Dux Brunswicensis & Luneb.

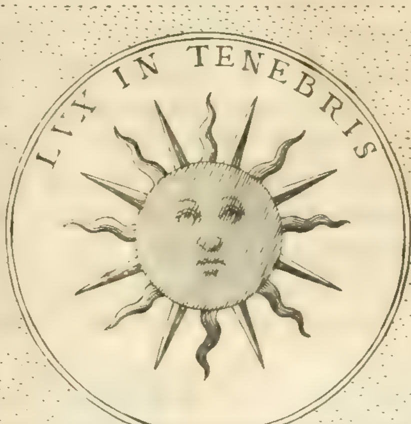
Henricus Dux Brunswicensis
& Luneburgen. Eques Aurei Velleris

Otto Henricus Dux Brunswicensis
& Luneburgensis.

Carolus Dux Geldriæ ultimus.
Eques Aurei Velleris

XXXVII. HIEROGRAPHIA.

Factum benè ab antiquario Cæsaris, quod suum cuique Hierographiæ auctorem & Hierographum ciet. Si modò nomen exstet, & non tempus edax rerum, hoc quoq; abliguririt. quemadmodum hujus Hierograghiæ, non modò Brunsvicensium, sed & litteratorum Principem, Henricum Iulium. Nam cum sit inter proverbia: μὴ πρὸς λέοντα δορκὰς insignem verò gloriam, dicet aliquis, si capra vel silvestris, è rupe alicubi rapta, vel domestica è stabulo erepta sit à Leone? capra autem est, in quam hîc leo insilit: serpillum enim (sic hirci barbam appellant) non cerno. Si tantus contemtus est cornuum capræ; est autem: etenim pueri infantes rident etiam capri cornua, non despiciunt Leones modò; nec horrendus profectò morsus: lingit enim non mordet. Vnde & aliud proverbium: Sontem vel capra mordeat. De tam vili hoste nec spectanda nec exspectanda laurea est. Quod si Capra stravisset ac cepisset Leonem; res nova, memorabilis, spectabilis fuerit. Nam pollentiores, in manu, ut Leo in ungue, jus habent. Hoc si quandò Deus vindicet, ut Sinnacheribbo profligato aut virtus à Deo, ut fugato Xerxe apparuit; id verò admiratione & honore dignum, homines censent. Hæc diceret aliquis, qui nesciret. Principem litteratum esse auctorē. Cùm autem constet, quis sit auctor; is figura oculos non terminat; sed redit ad mentem: & penitius de capra cogitat. Est autem, animal natura subdolum. Astum Principes generosi, & pectore aperto, ut pestim aversantur. Quid cùm postea? dicet aliquis. Non enim satis caussæ est, in odio ut invisum damnent: vel in gratia, ut indignum honorent. Importunus es sine me cetera persequi. Eupolis in comædia, Aeges, multas arbores & frutices commemorat, quas Capræ ligendo corrumpant. Iam Libero mactabatur, vitis caussa. imò Leges in locatione, ex fundo ejici permittunt. Noxium igitur animal est, non non modò subdolum. Noxæ autem agere, sive cum hostibus, sive cùm subjectis, Principi, non solùm fas; sed & jus est. Iuris enim caussa Princeps est. Ita fortè ad sententiam Principis litterati appropinquamus.

XXXVIII. HIEROGRAPHIA.

Hîc verbis opus non est, sed factis. Ita sunt omnia aperta, vitanda partim, faciunda partim. Duo sunt Symbola. Prosopopææ tres. sub veritate, calumnia & mendacium. in circumferentia: Bene faciendo neminem timemus. Circa veritatem: veritas vincit omnia. quæ mirum dictu, ut inter se quadrent. Nam cui persuasum est, securitatem in benefactis consistere: & est profectò animi fiducia, validum præsidium adadversus metum; ne simulatione nitatur, & malit videri, quàm esse bonus: Veritatis simul vis explicanda erat. quæ calumniam eludit, mendacium elidit tempore tamen. Quis levi temporis usura, aut æterno opprobrio se maculet? aut manifesto opprobrio exponet. Calumnia personam diffamat. Mendacium orationem invertit. Voluit Princeps omnia patêre, propter utilitatem. Hierographi aliâs latere volunt propter disciplinam.

XXXIX. HIE-

XXXIX: HIEROGRAPHIA.

Adest iterum Sylvanus Brunsvicensis cum hasta, & ferula ardente. Ecqnid molitur? Honesti aliquid pro patria, uti audire est, ex Symbolo. imò quidvis facturus. Huc enim arma referuntur, & flamma. Ego ejusmodi vitium, amicum quam hostem malim. Nam ut ferro, ita & igne grassaturus videtur. nec laturus, sed vindicaturus quovis modo injurias patriæ illatas.

XXXX. HIEROGRAPHIA.

Aliud est fortia pati, aliud facere. Proxima Hieropraphia videbatur, quidvis facturus: hac omnia passurus, patriæ caussa. O Principem, non prudentem modò, sed & fortem virum Principis enim Sylvanus arcana effert. Patientiæ lux est, accensus in læva foculus. Nam Scævola, sic abs re appellatus, in focum, lævam immisit, constantiæ ostentandæ gratia, & contemtus tormentorum. In nostra religione etiam receptum olim fuit, prunas calcare, invocato Deo, si falleret. Et Pagani anticiparunt factum, Herculis, ni fallor, sacerdotes. Ita superstitio propinquà religioni est. Et Magi in Aegypto, adæquarunt pænè præstigias suas, miraculis quæ erant divina, Mosis. Iconi fortitudinis: fortior enim est patiens, quàm immanis) adijcit Princeps non minus piam, quàm fortem sententiam. In manu Dei colloco. Hoc enim ferè Symbolum Germanicum est. Etenim, si Deo permitteremus omnia; felices nos ter, ut dici solet, quaterque. Hic enim ut solus potest, ita & vult, non solùm ab injurijs vindicare; verùm etiam à flagitijs liberare & pœnis eripere. Nunc nos sumus, qui simul accusamus & damnamus; si possumus: si non possumus. socios injustæ vindictæ quærimus: aut malitiosa juris interpretatione, vis evertere conamur.

XXXXI. HIEROGRAPHIA.

Guil. Budæus, libros sacros cothurno Tragico assimilat. Nec herclè aliter jam ad omnium opiniones, etiam toto, quod ajunt, celo, discrepantes, detorquentur; quàm Cothurnus, utri, vellos, pedi indueretur. Caussa Symboli hoc dico. Nam pij juxta ac impij, hac sententia, Lux in tenebris, & post tenebras lux, promiscuè utuntur. Luna est, quæ nocturnas tenebras discutit, & noctu lucet. Sed ambo, non de luna; sed veritate religionis, quæ luminibus Animæ multò clariùs relucet; quàm illa, corporis, loquuntur. Hoc autem fit, quod sua cuique placeat: & multitudini insanæ verisimilia, sic appareant vera; ut sanis vera; videndum igitur est, à quo quidque dicatur, & pingatur; ut superiùs monebam. ne fallamur. Nam ut meretrices interdum matronæ faciem mentiuntur; ita viri impij muta pietatis persona loquuntur piè. Non vereor ut quis hæc de Principe dicta interpretetur. Principem enim norunt omnes. Sua autem fama quemq; tueatur. Et me à malignitatis suspicione, in scribendo, modestia tuetur.

XXXXII. HIEROGRAPHIA.

Aquila ſuper globum terreſtrem, Altiora, inquit, peto. ſi celum benè. ſi te majora; vide quid petas. Multi enim quod gravius humeris tollunt, oneri ſuccumbunt. imprudentiores camelis, qui plus non recipiunt, quàm cui ſint ferendo. Si non tantùm majora; verùm & ea, injuſtè; aut in conſectando cadis, aut in fruendo angeris: & vel te ipſe, vel poſteros tuos, tuis, nihil meritos, pœnis miſerè involvis. Ad Carolum poſtremum Geldriæ ducem pertinet oratio: qui patrem in carcerem detruſo, uti narrat Cominæus, tyrannidem occupavit, Et Mariæ, quæ Maximiliano I. Imperatori dignius nupſit, nuptias ambivit. Nec ſera fuit paricidij pœna, ut Gygis homicidij. In bello enim cecidit, quod Galli, qui ſe, patre virginis ſuperſtite non moverant Virgini Mariæ inferebant. dignus, qui caderet, in carnificina.

* * *

Guilhelmus Dux Cliuię I. et Comes Marchię

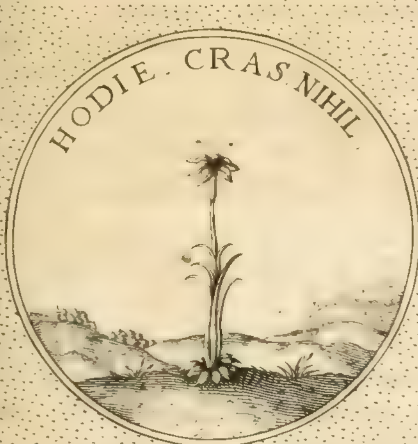
Ioannes Dux Cliuię II et Comes Marchię

Ioannes II. Dux Cliuię III. Comes Marchię.

Ioannes III Dux Cliuię IIII. Iuliacensis et Montis primus.

Adolfus Dux Cliuensis V. Iuliacensis et Montis II. etc.

Carolus Fridericus Princeps Cliuensis Iuliacensis et Montis

XXXXIII. HIEROGRAPHIA.

Centauros fabula est. Compressa Nube, quæ Iunonem referret, ab Ixione, natos esse. Hyperphialum, inquam, qui congressus cum equabus Magnesis in Pelio monte, genuit Centauros. Historia verò Centauros Ixionis filios cum sodalibus, dictos fuisse; quod ad depellendam externam vim, armis correptis, equos conscenderint mortalium primi. quos cùm agrestes essent conspicati, judicasse superiore parte homines, inferiori equos: appellasse autem centauros, quod, de quibus erat certamen, tauros, & reliquā vim pecoris, ante se agerent, &, ut fit pungerent, urgerentque stimulis. Fuerunt inter eos vitijs & virtute inclyti. Ac ne plures commemorem, Chiron, qui Achillem, non solum ad bellum, sed ad omnem virtutem informavit: & Nessus, militaris luxuriæ, qui Deiamirę Herculis, vim inferre conatus est. Brevius rem prolixam enarrare non potui. Debui attingere, ne quem agrestium quoque, jam species monstri hìc picti deciperet. Non est tamen Nessus, qui puellam vehit: nec herclè Deianira, quæ vehitur; sed quocunque tandem monstro Libertas fertur, ut ex Symbolo manifestum est: læsæ libertatis affectus. unde liquet, libertatem esse. à quo autem læsa, non addit. Temporis ratio & loci vicinitas, libertatem Belgarum, ab Hispanis attentatā, animo subijciunt. Nam Belgæ, à quibus semper antè, ut monstris abhorruerant; ad horum societatem confugerunt odio Hispanorum. Ita dum fumum servitutis fugimus, in ignem sæpe incidimus Nec tam firma est libertas, liberarum & fœderatarum civitatum, quam nobis apperet. Nam non longa dies multa novat. & mercenario milite utuntur. quid dicam? quod duci perpetua potestate, in bello animos addunt: plebem conciliant. & viam complanant ad tyrannidem? quam maximè fugiunt.

XXXXIV. HIEROGRAPHIA.

Plinio sæpe utor, & ferè solus ad manum est. Hìc carere nequeo. Delphin enim supra mare apparet, ut ex cauda trisulca apparet. quem velocissimum omnium animalium Plinius non marinorum modò testatur. ocyor volucre, ocyor telo est. Huic celeritati, ne ceteris piscibus exitio esset, natura occurrit. ore multo infra rostrum, medio pænè, in ventre abdito. Hinc enim fit, ut nisi resupinus & conversus, non corripiat. quæ res vel inprimis celeritatem belluæ pandit. Ingluvie enim concitus fugientem, in vada ima piscem insectatur: & cum animam diutius continere nequeat, ut arcu excussus, ad respirandum evolat. tanta vi atque impetu; ut supra vela navium feratur sæpe eadem contentione. Hoc autem relatu hìc necessarium erat, ne quis quæsitam auribus fabulam retur. Nam quod Plinius, ultra vela; hoc Mysta amplificans, ultra nubila inquit irridens assentatores, pestem Principum; qui vitia horum extenue aut, promiscue virtutibus dealbant: aut factum non malè aliquod. laudibus ad celum vehunt. Sunt quidem facta Principum hòc illustriora, quò ipsi sublimiori sunt loco; sed non minus pravè quam rectè facta. imò sæpe illa, ut intentiores sumus in aliena vitia, quam virtutes,

tes, ſæpius emanant: & majori ſanno excipiuntur, quam laudabilia applauſu.

XXXXV. HIEROGRAPHIA.

Suis coloribus Lilium varij depinxerunt, ut nos ſuo loco obſervavimus. Si tamen ars, naturæ opificium poteſt exprimere. Odorem certè pictura non ſpirat; quem natura ita gratam fllori afflat. ne quod miramur minùs lilium miremur. Hoc tamen lilium, non pictum, ſed factum à natura, ad agri ornamentum: ab hortulano traductum, ad horti delitias: ſi decerpis, flaceſsit: ſi relinquis, marceſsit. & ut hac luce floret; ſic craſtina moritur: & fit, ut Myſta inquit, longè aliud. imò amiſſo colore & odore, omnino nihil. Myſta autem eſt, idem, qui prioris Hierographię, dux Cliviæ Ioannes II. ut me non pæniteat conjecturæ meæ de Delphino. Quemadmodum enim iſtîc ſub Delphino Principes ſtatuit; ita hîc ſolerter omnes privatos & principes ſub flore comprehendit. Brevis enim ævi ſumus omnes. & vita noſtra, ſomnij inſtar. imo umbra, ut Pindarus ſentit. vivit alter altero diutius; Nemo certus vitæ vel momentaneæ. Hanc communem miſeriam deploro uberiùs in oratione funebri Ioannis III. Regis Sueciæ. Quid iterem quærelas nihil profuturas? & miſera hæc vita facit, ne nimium illam miſeriam deploremus. Cùm igitur moriendum ſit; vivamus mortales, ut aliquando, etiamſi neſciamus quando morituri.

XXXXVI. HIEROGRAPHIA.

Phœbus inter Principes ventos lucet: & quaſi frontem corrugat, intuitu tempeſtatis. Aut non eſt Phœbus? ſed Chriſtus, qui vitam Hominis, quam tanti redemit, videt, ex alta illa ſpecula, tot tantiſque ſubjectam miſerijs? Solis profectò incommoda, & celi tempeſtates, nec ſemper ſalubres ſyderum aſpectus perſentiſsimus. O nos miſeros & niſi miſericordia tua Domine, mitigaret juſtam patris iram; perijſſemus jamdudùm funditus Sic non impie, ad ſententiam Principis Cliviæ, quaſi in tenebris collimamus. Nec fortaſsè aberramus à ſcopo. Nam & Poëtæ fingunt, Tellurem apud Iovem queri, de Humano genere: nec ſe ferendo eſſe, oneri flagitiorum. Quaſi verò opus foret teſtimonio Poëtarum: cum ſua cuique mens locuples teſtis ſit.

XXXXVII. HIEROGRAPHIA.

Signum & vexillum diſcreverint priſci, aut vocum promiſcuus fuerit uſus, hic ſcire nihil refert. Ex quo à crucis forma deſcitum eſt. auctoribus Barbaris (acceptum enim morem à majoribus Conſtantinus Magnus illuſtravit magis) vexilla, magis ſunt, quæ non infra crucem haſtæ, ſed ſublato ligno transverſo, de haſta dependent. Hoc cognitu neceſſarium quin & illud, ſi tamen quiſquā ignorat, pediti haſtam, equiti lanceam datam. Nam hîc lancea eſt rupta, cum vexillo. quod ſimilius

lius est Romano (quadrum enim ferè)quam vexillum hastæ,latè fusum, aut circumvolutum, circa hastam. De Hieroglypto dictum est. Audiamus Symbolum: Mali, consilio. aut,si mavis: Malo consilio. Signa non dantur signifero, ut pugnet aut pungat hasta signata. potius, ut pugnam accendat. Ad signa enim tanquam ad Deos suos miles respicit, & Romanus supra Deos colebat. sive igitur suo, sive alterius consilio errat Vexillarius, si tanta re credita abutatur. Non me latet, rebus profligatis nunc, ut olim, contusis aut abjectis hastis. signa à ludibrio hostium viros fortes vindicare. Necesitati non dantur leges. Quis usus signorum sit, significatum est. quanquam Mysta, non tàm signiferum, quàm ducem exercitus, Archistrategum Græci vocant, feliciores & uberiores in dicendo: (Latini enim nisi felicem ducem, imperatorem salutant) admonitum officij velit. Decorum quidem est,non tantùm erat, ut T. Livius ait, ipsis concurrere ducibus. vel opima spolia: & hercle laus opima. Nam detrectare certamen, non solùm cum ignavia,verùm etiam, cum exitio conjunctum est quandoque. Sed distincta sunt ducis & militis munera. In illo consilium, in hoc fortitudo laudatur. Ac ut milites non rectè fecerint, si mandata abnuant, quod ipsis aliter videatur & sententiam suam, consilio anteponant ducis; ita & dux, si in periculum ruat; & non potius videat, ut è periculo, exercitus evadat. Si enim ipse, pugnæ avidior, in pugna cadat; actum est de exercitu, aut de victoria. Capto Rege Francisco Gallo I. fœda fuit peditum strages, equitum fuga. Cæso Epaminonda, inutilis illa præclara Thebanis victoria. ne succenseamus Philippo Regi Macedoniæ, qui ut Lucianus scribit, apud Inferos Alexandrum reprehendit, non minus manu promptum, quàm consilio bonum, licet in acie non ceciderit; quod vitæ prodigus, & laudis avidus, in mille discrimina sæpe ita meritum, exercitum duxerit. filium pater. Non enim fortuna, imprudentiæ culpam levat.

XXXXVIII. HIEROGRAPHIA.

Hi Germani Principes, fuisse insigni inter se fide, & benevolentia videntur. Optant mediusfidius, non alio nomine felicitatem. Felicitatem verò eam felicem & stabulem ducunt. quæ à Dei bonitate provenit: & ejusdem numine defenditur. Princeps non solum genere, sed & virtute, ut decet esse, qui genus & nomen tueri volunt, insignes. Nam quorum felicitatis origo, aut injusta, aut levis est: nec firma est, nec optanda. Quis enim bonus vel regnum cum scelere exoptet? aut ad celum ferri, ut breui post, ad tartara relabatur? Ne prudens quidem. Nihil profectò violenti, impunitum est: nihil leve, perpetuum. De sententia autem Principum ex Hieroglypto quivis divinarit. Quod enim de loco in locum distulimus; Amalthea fuit capra, quæ Iovem lactavit, postquam Rhea clàm Adrasteæ & Isdæ dedisset educandum. ut scribit Hermogenes de Phrygia. Hujus alterum cornu,capra in celum relata, nutricibus Iuppiter jam adultus dedit, cum hac facultate, ut Xantus, in rebus Aetolicis: ut quicquid esset possessori in optatis,

eo repente cornu redundaret. Hoc cornu hîc, & fulmine armatum cernis. fabulosum est. quis negat? Sed vero verius est, gratitudini & pietati sua esse præmia ampla in terris, ampliora in celis. ut veritatis Magister aut potius, ipsa veritas Iesus Christus nos docet. & usu discimus. Nam & malos, non tantùm bonos, tanta Bonitas, consortes reddit. Nemo certè est, qui Deum frustra aliquid poscit. Etenim si non dat, quod volumus, dat, quod magis expedit: si non citò; cumulat, cum nobis maximè est commodum.

Duces & Principes S. Romani Imperii:
Carolus Fridericus Princeps Iuliacens. Cliuens.
& Montis Comes Marchiæ & Rauensburgi

Carolus Fridericus Princeps Iuliacensis.
Cliuensis & Montis. Comes Marchiæ Rauensburgi.

Joannes Guilhelmus IIII Dux Juliacensis
Cliuensis & Montis Sextus.

Guilhelmus Princeps Vraniæ Comes
ac Nassau Eques Aur: Velleris

XXXXIX. HIEROGRAPHIA.

Aurea virtutis merces, ſudore paranda eſt. inquit Princeps & Peëta bonus. Nam virtuti ſuæ præmium nullum petit. Major eſt animus Principis virtute contenti. Quis enim is eſt, qui bona animi, his compenſari putet, quæ fortunæ appellantur? At alienæ virtuti præmium proponit: & quaſi Agonotheta cives, non tantis animis præditos ad certamen de virtute accendit. Et ſunt ædepol Tyranni, non Principes: qui vitia caſtigant, nec remunerantur virtutem. Quocirca de M. Antonio Imperatore accepimus: quanquam extirpare mala vellet, ſi poſſet; praviorem fuiſſe tamen, in remunerationem bonorum. Verùm enimverò, virtutis, inquies, naturam exponere debuit potiùs, quam premia proponere; ſi munerarius, non tantùm eſt potens; ſed & prudens. Nam P. Romanus, cùm cepit mirari aurum; deſijt excolere virtutem. Eſt non-nihil quod dicis. ſed populus ille agrarijs legibus, veluti furijs agitatus eſt à Tribunis plebis. Populus erat, inquies. imò fuerit, inquam ego, fæx populi, plebs; pars erat tamen civitatis: & Patricij, princeps civitatis pars, fœnere merſam tenuerunt ſæpe civitatem. Ita non ſemper culta eſt; ubi maximè, culta eſt virtus. Nemo gratis, facit, grata. Nec rere vitiatos tempore, ut fit, Romanos. Agros publicos, honores regios, Patricij nullo jure invaſerant: ut longi temporis poſſeſsionem, plebs, licet intempeſtivè, non injuſtè omnino turbaret. Romani tales erant domi, metientes omnia utili, non honeſto. etiamſi non tantùm utile honeſtum, verùm etiam Deos prætenderent: qui auderent in concione plebis dicere: plebem auſpicia non habere. At foris fortes. Fuerint. Vna ſpecies virtutis eſt fortitudo: & hac quidem ratione, ſi non injuſta: quis enim fortem unquam prædonem, piratam? & non verius immanem ac dirum appellat? Quod autem ſui commodi cauſſa pugnarint fortiter, argumento eſt Italia ſubacta: & victis ſocijs redactus in ſervitutem: quid enim aliud erat, provinciæ forma? orbis terrarum. Et teſtimonio, non Methridates ſolus, gravi illa epiſtola, apud Saluſtium; ſed & cives Romani, apud M. Ciceronem in libris de Rep. ut conſtat ex fragmentis. Nam veniendum fatentur ad caſas, quibus hoſpites exepit Rex Evander. Si juſticiæ ratio habeatur. An ergò imitabimur Romanos? Non, ſi ſapimus. qui legibus vivimus, non exemplis; potiora enim optimo cuique virtutis præcepta ſunt, quàm virorum exempla. Sed ut Romani ſecuti ſunt majoares; ita Minores, Romanorũ veſtigijs inſiſtunt. Rectè igitur virtuti Princeps ſtatuit præmia; ut honeſtè malint ſujecti imperio ſuo, quàm cupidè, cùm parare, tùm ſervare opes. Nec enim cum perfectis agitur. Laudata olim magis melioribus: quis enim perfectus, in vita hac, omnibus vitijs infecta, & inquinata? quàm probata paucis, Zenonis ſententia eſt: Virtutem ſe ipſa contentam. Ariſtoteles in omnibus, ſui ſimilis & excellens, ad bona animi; corporis bona & fortunæ requirit. quod nihil præclari, ut velit, poſsit: quem cura valetudinis impedit. & egeſtate multa præclara ingenia contabeſcant. Natura paucis contenta eſt; ſed quæ ſine ingenti labore aut diſcrimine, multi, & vel hòc infelices, non comparant. Iam non paucis contenti; ſed multa, jure an injuria, poſſidentes, admittuntur ad hnoores. Ac ne queramur noſtri temporis moleſtias;

leſtias;

leſtias; cenſus, non virtus, in florentiſsimo ſtatu Reipub. aperuit Romæ curiam. Hæc pro bono Principe, ſi non benè; benevolè dicta ſunto. in quibus ſi prolixior fui (copia rerum, copiam verborum poſcebat)fabula nauſeam levabo,nō aggravabo. Non enim relatu modò digna ſed utilis eſt, ne dicam, neceſſaria. & ſi dicam,verè dicam. Picta enim eſt pugna Herculis, cum Dracone, de pomis aureis; unde hauſta ſententia Principis, quæ nos torſit. Quæret enim ſpectatorum aliquis, ſine controverſia; quid hoc certaminis? & qui non ignorat rem totam; rei ſeriem declarari expetet. Eſt igitur inter Herculis decora hoc non poſtremum. quo præter exuvias draconis, aurea mala reportavit. Erat autem Draco,Typhonis & Echidne filius, Ladon nomine ut Appolinius Rhodius ſcribit. quem,de ſtatione excederet, alebat Heſperidum ſacerdos. ut Virgilius ſcribit Heſperides autem Heſperi Atlantis germani filiæ fuerunt, Egle,Aretuſa. Hipertuſa. ut plurium opinio, licet Eubulus Atlantis contendat. forte quod hortum aureis pomis, à virginibus conſitum, non ſepimento,ſed montibus circumſepſerit. fore enim Themis cecinerat,qui raptum veniret, Iovis filium. præclaro oraculo, de filio Principis Deorum, Ita opes alliciunt quoſvis,quovis. Etenim extrema ora terræ, ut Dionyſius de ſitu orbis, tradit, Heſperidum ſedes. Habes fabulam amice lector: & ex fabula colligis, non vulgò homines tantùm, verùm etiam Heröes legere,in victoria,prædam,& ſpolia hoſtium. ut ovum non ſit tàm ovo ſimile; quàm Symbolo Hieroglypton. ſive igitur, per aurea mala oves intelligimus, quæ ſolæ erant olim opes: à pecude enim pecunia, ut poſterior dicta eſt. ſive pomum arborem, feracem aureæ frugis: Lucullus enim & Perſicam Malum, & Ceraſum in triumphum intulit; in idem res recedit: ſunt enim & hæ divitiæ, parabilioresq;. variè interpretandi eandem fabulam, antiquis eſt eadem vox μῆλον. qua ſignificatur & Pecus & Pomus.

L. HIEROGRAPHIA.

Non pulli Aquilini, ſed Principis virtute & ætate Adoleſcentis carmen eſt: Me juvat auſpiciis magno adoleſcere Divûm. licet tacitus pullus, quod non canis, facit. Nam in cranio ſtans, canino forte, militiæ ſuæ præda atq; rudimento, in patrem intuetur, nec veretur, qno ille conſiſtit, fulguris micantis fulgore. Nullum autem felicius auſpicium eſt, patris obſervantia: & ſi virtute inſignis, imitatione. Ex hac comparatione Principis & Aquilæ creſcentis, res obſcura, veluti ſydus, fluentibus tenebris paululùm inclareſcit. Pergam igitur cetera Hieroglypti indagare. Faces accenſæ in medio ſunt. & ut quivis conjecerit: Caſtoris & Pollucis. Nam Pauſanias in Arcadicis ſcribit, creditos eſſe navigantium Deos, quod coörta tempeſtate, digreſsis à Sigæo Argonautis, Orpheus pro ſalute vota conceperit: nec mora, geminas flammas, circa Caſtoris & Pollucis capita fulſiſſe: ſubſidijſseq; vim tempeſtatis. Subjecta ſtella fabulam diſcutit: & mutationem in melius lucet. Sed laurus aliter in horto & Parnaſſo, quam hîc viſitur. Mirum non eſt. Quo enim ducit & flectit ingenioſa manus, ramos & herbas. Hîc Laurus in orbem flectitur, id eſt, in coronam: & divaricatur, quod gloria honeſta parta,

per

per omnes gentes ac nationes latè diffunditur ac diu conservatur. Quid nunc adijciam? quod aut scitum, aut dictum est priùs, Aquilam Iovi sacram? Laurum Apollini? Castorem & Pollucem Iovis filios? Repetendum quidem memoria est sed admonuisse sit satis. Nam Princeps magnorum Deorum auspicijs fretus videtur, ad virtutem, cui laurus debetur, eniti: ut ex repetitione Symboli, manifestum est. An ergò Divos censet, quos Pagana recepit superstitio? Bona verba. Domi satam laurum, & cœlitùs lucentem Majorum, quorum ęmulatione ducitur, gloriam intuetur. Et sine ulla superstitione; piè censet de proavis, nec inepte Divos appellat, quos virtus in celum intulit.

LI. HIEROGRAPHIA.

Magna me angit dubitatio, ecquis sit, qui dignos meritis propter virtutem, tollat ad sydera. Si Virgilius benè depingit virgam Mercurij, ad Homeri exemplar (hac animas ille evocat orco Pallentes: alias sub tristia Tartara mittit) Mercurius est. Nam quod cetera itineraria deposuit; factum est, quod vehatur. Sed quadriugo curru Sol ferri solet. Non respondebo, Mercurium Apollini, ut ante boves, sic equos jam subduxisse: aut pace facta utendos accepisse. suæ enim cuiq; Deorum Dearumq; thensæ erant. & nostras Veneres sejugi etiamnum vehunt. ne Mercurio invideamus quadriuges. Sed neminem video horum, quos in altum tollit, inquies præter aurigam in capso. Nihil te turbet. Heroes exuerunt mortalitatem, qua caderent sub visum: & sola refulgent virtute. quæ si oculis cerni posset, incredibilem cieret amorem sui. Quod autem videamus Mercurium, fit; quod Dij possint, quidquid velint. Si aperte vis dici, quæ rectè sentit Mysta. Deus non pictus, non fictus, sed benedictus in æternum, præ infinita sua moderatione, aperit miseris mortalibus celum; sed qui coluere numen suum in terris. Dicerem de Mercurio, quæ prudenter inter Ethnicos sensere, vulgus dixere. Sed vir magnus fuerit, qui in terra res magnas gessit: non enim sine caussa positus stellato in celo, hominum benevolentia, inter Planetas. & hujus quidem loco, qui motu inprimis varius est, & fabulæ ac famæ congruus. Omnis fatiscit instituta, cum Deo comparatio. Ceterum columba, quæ fastigio Virgæ insidet; Caritas est semper conspicua, & tantopere adamata Deo.

LII. HIEROGRAPHIA.

Bestiarij capiendarũ, domandarumq; belluarũ, & regendarum, belluarum rationem quandã tenent, quam sequantur. Magistratus, cui non cum belluis, sed consortibus generis, res est; non inibit rationẽ capiendi domandi & gubernãdi hominis, pręstantissimi animantiũ? Inita jam olim est. ut alias relinquam his, qui in Rep. versantur, aut scribunt de Repub., duas invenio principes, Benevolentiam & Metum. de quibus nec me pigeat pauca dicere, nec te tædeat audire. Pertinent enim ad explicationem Symboli & Hieroglypti. ut ipse audis & cernis. Nam Symbolum est Italicum: Optimum Benevolentia præsidium: Hieroglypton verò, Parma cordibus perpetuis turgens. Et tanquam prius Symbolum non esset satis

 ad rei

ad rei declarationem: Hic murus aheneus esto; tàm doctè quàm prudenter adijcit. Etenim vix ac ne vix quidem Magistratui persuadetur, tutiorem esse benevolentiam metu licet exempla exstent: & difficulter, ut ratio convincit, unus omnium poſsit obsistere insidijs. quod non diffitetur. Hinc enim custodes corporis; sed hi ipsi in dominum sæpe conspirant: castella; sed quæ manu hominum constructa, homines manu destruunt: præsidia; sed quæ prodant hosti. Metu si Tyrannis consistit; fit Divûm inclementia: nihil enim adversatur ita hominum naturæ, qui duci, non trahi volunt. Et Europæi quidvis ferre malunt, quàm inviti jugum. ut satis mirari nequeam, viros fortes, & natura liberos nō ire concordes, adversus tyrannidē Turcarum sub paterno imperio Imp. Rodolphi II. etc.

LIII. HIEROGRAPHIA.

Cor diademate insigne sub S. spiritu, Principem testatur: & ipse agnoscit, se, per dominum Cordis, esse ac versari in manu ac potestate Dei. Egregia ac regia sententia. Enimvero, si ea mens esset Principibus ubique omnibus; næ multò æquiores, essent multi, in Principatu, quem precariò obtinent, à rerum domino Deo. Nam si non hominum intuitus flecteret à rigore ad mansuetudinem; raperet ab affectione ad rationem, respectus Dei. sensere cum Principe, Philosophi: qui cupiditatem subijciunt rationi. Nec nos dissentimus, qui in libris de optima forma Reipub., rationem submittimus Deo.

LIV. HIEROGRAPHIA.

Audaces fortuna juvat, Princeps Orangiæ, inquit. Quis? qui Imp. Caroli V. à quo summis affectus beneficijs, filio Philippo II. Regi Catholico, telam in Gallia Belgica exorsus est, quam nec ipsa Penelope retexerit. caussis alienati animi Harius referat. Nostrum est examinare Symbolum: fuit enim audacis animi adversus tantum Regem, bellum suscipere. quid dicam gerere? continuare? & debilitare magis, quam simul omnes Christiani & Barbari, Reges ac populi? Noverat Belgarum vires, quam desiderabat in bellis, majorum virtutem, videbat usu disci, &, ut ceteras artes, exercitio. Hoc animasse Principem, argumento est Populus in medio posita. quam Hercules, præripiens animo victoriā, caput cinxit, antequam ad Inferos, non leve certamen, præclaram arenam descenderet. Et per arborem, intelligit Multitudinem, qui Populus etiam dicitur, accentu modò ab arbore differens, nec omnem, sed aquaticam. Ceteros enim Belgas, videbat constantiores & fideliores Regi. Misso igitur continenti insulas & peninsulam Hollandiam felicius tentavit. Inter aquaticas verò arbores Plinius numerat Populum: & Poëtæ non dissentiunt, qui ad Eridani ripam, sorores Phaëtontis conversas esse, lacrymantes in Populos ingeniosè fingunt. Est etiam Lentitia Platano, sicut & Alno, sed madida. & ideò scutis faciundis: plaga enim contrahit sese protinus, cluditq; suum vulnus & ob id contumacius, transmittit telum. Sed nec arbor insignem, nec scutum ex arbore; sed Populus Zelandiæ & Hollandiæ pollens opibus, audacem Principem fecit. Et sub hoc scuto plus multò fecit; quàm sperare unquàm sit ausus.

LV. HIE-

Sacri Romani Imperij Principes

Mauritius Princeps Vraniæ.
Comes de Nassau

Wilhelmus Princeps Vraniæ.
Comes de Nassau

Renatus de Schalon Princeps
Vraniæ Eques Aurei Velleris

Philippus de Croy Dux de Arscoth
Eques Aurei Velleris

Antonius Marchio Bergiæ Eques
Aurei Velleris

Hugo de Melun Vice Comes de Gualtz
Eques Aurei Velleris

LV. HIEROGRAPHIA.

Sive Herculis id duellum eſt, cum Achelöo: ſive pugilis cum tauro luƈta (nam Hercules cornu, quo comprehenderat rivalem, fregit: & Theſſalorum inventum eſt, cornu intorta cervice, tauros necare) Comes Mauritius ingeniosè magis quàm viribus, in Hiſpanos inſurgit: & cornibus, id eſt opipus ereptis, nunc claſſe, nunc tributo, ſternit, lentoque bello, ducit pæne ad tabem. Hoc non ego, ſed ipſe tacitè dicit. Contumelia cladem exaſperans. ut vel ex ipſius pugilis habitu videas: vel ex mugitu bovis audias.

LVI. HIEROGRAPHIA.

Duo funalia per coronam lauream trajeƈta, funebria ſunt in Patris Vilhelmi Principis Orangiæ exequijs accenſa. licet non ignorem, funera, cum ſcirporum luminibus, efferri olim ſolita: ſunt enim humum verſa. Et licet, ad faces referri poſsit, extinxiſſe nefas; de Patre filius queritur, violenta morte mortuo. Sequanus fuit, qui Principem ſclopeto trajecit. Regis Hiſpaiarum juſſu volunt. fortè quod, ut (Iulius Cæſar, Attrebati illi patriæ, quàm ſui amantiori, Sicarium ſubmiſerit. Proſcriptum & læſæ Majeſtatis damnatum conſtat. Ego dubia non affirmo.

LVII. HIEROGRAPHIA.

Claudiam Vilhelmo huic, Carolus V. Imp. Comiti Naſſovio, deſpondit, cum Principatu Orangiæ. Principum verò Orangiæ poſtremi, ille in Italia, hic in Gallia cecidit, uterque inſigni fide erga erga Carolum Imperatorem. Horum alteri, quanquam utrique, hoc honoris, familiarium aliquis, tribuere ut potuit) tribuit. quod Hierographia tibi demonſtrat. Ecquid? Non vides ex rupe canem, in ſubjeƈtum focum, moliri ſaltum? Audiam, quid non latret, ſed dicat (Principis enim Orangiæ Renati vox eſt) Hoc quoque feciſſem, ſi mihi vita foret. Quid tandem bone Princeps. Quod canis fidos heri aſſecla. Mori maluiſſem præcipitio, incendio, & quovis mortis genere; quàm à Domino meo deficere.

LVIII. HIEROGRAPHIA.

Qui hujus viduam duxis (erat Lethoringa) Dux Arſihotus, de hac fortaſsis conjuge loquitur: Iugalis fides. certè de ſua loquitur, ut ex orthographia Baſilicæ ſuæ, non jacentis, ut in ichnographia, ſed ereƈtæ apparet. Ad pietatem in parentes, quàm amorem conjugis, Ciconia, qnam in nido conſpicis ſupra Vaporarium ſpeƈtat.

LIX. HIEROGRAPHIA.

Toties nobis eadem redeunt; ut faſtidiat magis oculus videre, quàm auris

auris audire. Grus eſt, jam uſu familiaris. Nec hoc inauditum, quod videmus lapide ſublato, cavere ſomnum. Vanum tamen Hieroglypton non eſt. ſunt enim quæ ſæpius iterari debeant: & ejus nos decet periculum facere: cujus experimentum alijs non infœliciter ceſsit, at ſervavit pereuntem ſine periculo. Ejuſmodi hoc eſt. Nihil enim ailud eſt, quam admonitio diligentiæ. quam faſtidire nemo debet, quod alijs attulit ſalutem. imò quod attulit, ſperandum quoque allaturam nobis vel ſalutem, vel quam rem aliam petimus. Hoc autem velle Marchionem Bergij ex Symbolo manifeſtum fit: ſic ſperare licet ſalutem nobis, tibi quietem & finem belli, Rex: ſi ut Grus, ad rem attenderis. Si tamen hæc oratio ad Regem & non ad gubernatorem pertinet.

LX. HIEROGRAPHIA.

In ſpe, inquit Vicecomes Gandenſis, & ſilentio, fortitudo mea: & ſimul ſubijcit navim roſtratam. Nec dubium eſt, quin ubi te ventis & mari, duabus rebus incertiſsimis te, ubi nihil niſi pontus & aër in conſpectu ſunt, expoſueris; quin ſublato conſilio, omnia ſint in ſpe, & votis pro felici reditu nuncupatis Deo. nec non in ſilentio & quiete, ne remigum officia, ſociorum navalium munera, aut gubernatoris mandata turbes, aut impedias. Hoc igitur certum eſt. & forte non incertum, Myſtam commendaſſe Rempub. Belgicam Deo in tanta ac tàm diuturna tempeſtate: proximum quod erat publicæ non at privatæ ſalutis, ne quem offenderet, cùm non poſſet patriam defendere, linguæ ſilentium imperaſſe. Promptum enim eſt, in publico malo, privatum publico nihil profuturum accerſere. Ita Reipub. cùm nihil videret conſilio poſſe adjuvari, ferente omnia furore & caſu, piè ac ſibi prudēter conſuluit. imitentur, qui pari in diſcrimine verſantur.

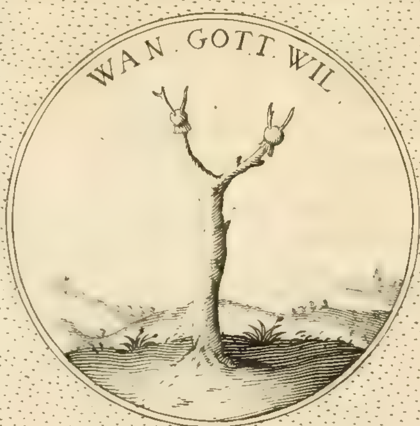
Duces & Principes S. Romani Imperij

Cristophorus Marchio Badensis etc. | Eduard Fortunatus Marchio Badensis

Guilhelmus Princeps & Comes in Henneberg: | Christianus Princeps Anhaltinus. Comes in Waldersee

Philippus Flachtus de Swarzburg Eques ordinis S. Jo. Hieros: & p. German. Magis. | Philippus a Riedsel de Lamberg. Eques ord. S. Io. Hierosol. & p. Germa. Magis

LXI. HIEROGRAPHIA.

Tempestati parendum inquit Marchio Badensis. Mascula vox. & si non sine mente, digna Principe. Multa enim ut tempestas, eveniunt publicè & privatim: quibus repugnaris nequidquam, cesseris non incommodè. Exhibet in palude Typham. quæ stagnanti in loco, non admodum eget imbre: fert tamen, & qui ariditate defluerent, madefacit pappos.

LXII. HIEROGRAPHIA.

Non aliter, Marchio ait, illius, ut reor filius, Fortunatus infortunatus, quàm Laurus vigorem & virorem (supplenda enim imperfecta sententia est, experfecta imagine) in sole ostendit: ita videtur velle famam suam vindicare ab opprobrio agnati, qui in principatum, quo jure nec dico, nec disputo, invaserat: & vitam, præter amores vagos, cetera insontem in sole, in luce, in corona totius imperij ostendere. Morte subita præventus est.

LXIII. HIEROGRAPHIA.

Quando Deus volet (verba sunt Principis Hennebergij) truncus, in quo surculum seni (vides, non opus est indice) repuerascet, & feret suos, non suos fructus. Ità primùm res ipsa eruta in lucem. Quam rem animo Mysta conceperit: cujus fidei commiserit; me latet. Hoc neminem latere potest. piè factum, non dictum modò; quod ipse inchoarat. ejus proventus spem, in Deo esse collocatam. Sumtum quanquam non solis agricolis usurpatum, ab his ipsis, morem fatigandi superos votis, quorum manus in solo, oculi in celo. Nunc enim pluviam eliciunt precibus, nunc aversantur. Iam precantur, jam deprecantur serenitatem. Non satis menini, quæ Paganis serere, cum imprecatione fuerit consuetudo. Rebus profectò secundis, oblivio nos ejus, cujus beneficio secundæ sunt, nobis capit. Vbi reflare, quemadmodum ventus, fortuna incipit; tùm ferè & Dei & nostri, nobis in mentem venit. Cæterum inferendi duplex est modus. semine & surculo. uterque casu observatus. Nam semine aut ab avibus, àut vento in arborem delato, vidisse platanum in Lauro: laurum in Ceraso, & baccas simul discolores. Rursus circa sudes, quò minus putrescerent hederæ à sedulo fundi domino circumjectæ, suam ex alieno fecere vitam. Ita casu inoculatio & insitio nata est.

LXIV. HIEROGRAPHIA.

Quid hoc? Ex hoc in hoc. Mihi videtur, si non omnino cecutio, Ensis. Quid vult Princeps hoc. ense? Difficilis est conjectura, de alterius consilio. Principis præsertim. Debebant enim Principum consilia, esse abdita & arcana. non quod nostra liceat esse aperta; sed quod Principum majoris ponderis sint & momenti. quæ temerè vulgata, Principes cum Repub, labefacta. Nam falli cives volunt: Hostes cognita aut præ-

aut prævisa in Principes vertunt. Quò magis miseret prudentes viros, vanitate familiarum, omnia Principum non dicta solùm, sed & somnia efferri foras. Et tamen id genus hominum; pestim hominum,& suam, Principes amant in secreto habent,& pæne in sinu gerunt. Hîc me consolatur & ab omni dubitatione liberat Princeps Anhaltinus. Non enim conijciendum, sed recolendum memoria; ut varijs in procellis versatus sit. Atque inde statuendum de gladio, fido & perpetuo Comite Principis, ex hoc in illud bellum illapsi, etc.

LXV. HIEROGRAPHIA.

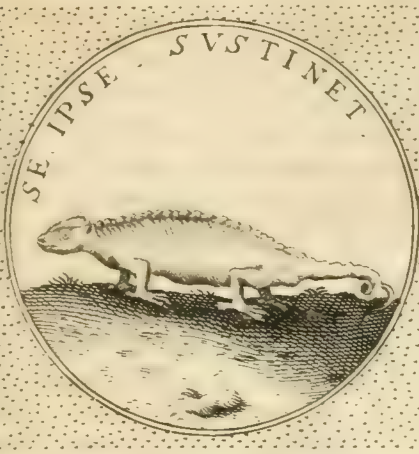
Quanquam eadem sententia, alium antè usum, satis recordamur: virtute & meritis dignos ad sydera tollo; vel memoriæ, vel utilitatis caussa, relegatur. Est enim è Repub. sciri & credi, præmia quædam esse virtutis. Iam Symboli fastidium tollit, novitas Hieroglypti. Est enim præpollens viribus vir, qui adolescentem humo tollit, coma diffusa spectantem celum. Quis ille? si non virtus mascula; est Chiron, qui Asculapium, Achillem educavit & hujus patrem, Peleum, ad summos honores extulit vulgata de Thedide fama. Est autem tollere, & educare: & extollere. ut nemo ignorat. Et Chironis exemplo, Princeps bonus, præclara ingenia fovet, educat, & in via collocat: qua in terris honos, in celis beatitas quæritur. Chironis formam requiris. Num hæc virilis? est, sed nuda. Et quæ vestis Monstra tegit? Nudus est, quod apertus, bonus, integer. Sed non est monstrosa forma, inquies. Cedo, nec enim in tam humanum ingenium ulla feritas cadit. Et qua ratione Chiron non equus, sed eques erat? eadem Princeps in bello. Nunc pacis studia Chiron tractat.

LXVI. HIEROGRAPHIA.

Triremim qui unquam vidit; nihil dubitare potest, quin hæc triremis sit. Ita inter proram & puppim extenditur. Ac ut notare est foros & transtra; ita & columbaria, per quæ, remi, promicant, & scalmos, imprimis malum infractum, ad truncum arboris religatum. Acroteria enim & reliqua sive instrumenta, sive ornamenta, cum navi communia sunt. Quæ visu percipi debebant; percepta sunt. Audiamus quæ auditu accipienda sunt: Non frustrà. Quid? quod vides, contractis velis, quiesco: aut adverso vento, recipio me ad remos. Nunc versorium secundam ostendit tempestatem. Significat igitur quiescendum quandoque à negocijs: imò nihil vetare, & bellum inducijs interdum suspendere. & sese, ut in lucta fit, colligere, ut paratior ad rem accedas: fortiorvè in hostem redeas. Si posterior limitatiò magis placet, nec intueris, velim de summo mali. quod si aplaustre appellandum est, in etymo errant, qui non cessarium putant, est enim maximè necessarium, variantibus sese varijs ventis; agedum ad remos, ad scalmum, ad labores. nec fortunæ cede, sed animo forti obsequere.

LXVII. HIE-

Carolus Philippus de Croy Dux d' Arscoth Marchio de Hawre Baro in Vislingen

Fridericus Dux Wirtenbergie et Teck Comes Mumpelgardie

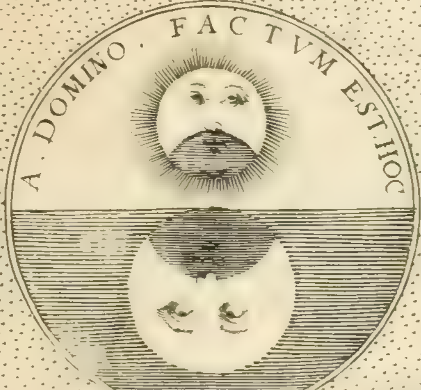
Georgius Ludouicus Landgrauius in Leuchtenberg Comes in Hals.

Joan. Fridericus Dux Pomeraniæ Cassubiæ Vandalor. Rugiæ et Stetin.

Carolus Dux Munsterburgensis. Comes Glacensis etc

Henricus Dux Lignic. Brigen Slesien.

LXVII. HIEROGRAPHIA.

Chamæleon eſt, de quo Haureus loquitur. fama à majoribus accepta, feram hanc paſci aëre. Plinius deſcribit; ex hoc vide, an rectè depinxerit Glyptes. non quod deſint, qui Plinium mecum ſecuti, multis rebus inventis, multa adjecerint. Quid fera verſipelli uteretur. Marchio candidus, & inter optimates Belgarum non poſtremus; magna me dudum admiratio tenuit. Nam nihil ferè aliud habet laudabile; quàm quod accipitres, mira naturæ vide celo trahat, infeſtos, volucrum generi, minorum præſertim & inſontium: juſteque voret, quaſi conſcientia vinctos & nihil repugnantes. Nam colorem mutare, aut timidi aut callidi animi eſt. Iam Auſtriadum colores ſunt, in quos mutare ſeſe Chamæleon nequit. quo ferè pacto ut ut ſimulet improbitas; nunquam redditur ſimilis viri boni. Hæc in cauſſa ſunt, ut negarem eſſe Marchionis, qui & bonus eſt, & litteratus poſtquam me collegi, ac rem penitius inſpexi; Marchionem Hauræum non animi ſui latebras explicare; Sed Principi Inferioris Germaniæ, velut in ſpeculo declarare: belli impenſas non fore tantas, quæ ut charibdis, vorarunt immenſam Hiſpanorum gazam, ne dicam pænè, Regem ipſum. Si dextrè geratur; ita bellum ſe ipſum alit. nec refert civiles ſit, an externum: maritimum, an terreſtre. Quemadmodùm enim colores non mutant naturam feræ; ita nec ſpecies, belli quantumvis feri; conditionem: accidentia enim ſunt diverſitas belli, & color animantis. Eadem olim & Regum bellicoſorum, & ducum clarorum ſententia fuit. Quæ autem dexteritas (licet alibi alia interdum opus ſit) in bello debellando, tàm diuturno, à importuno, celanda multitudinem uni aperiunda eſt.

LXVIII. HIEROGRAPHIA.

Draco cervices telo confoſſus, inſperatum, cum anima evomit. Aut Princeps VVirtenbergij, de terribili hoſte, qualis eſt Draco, dicit: præter omnium ſpem, cæſum eſſe, ac majori vi, quam humana profligatum. Nam nec prudentis viri eſt, dicere, non putaram: nec hercle fortis; eo nimium dolere, ſi id patitur, quod alteri erat facturus, certè nec Principis eſt, bona venia omnium Principum dicam, inſultare victis. Vulgò Hectorem jam mortuum vellicant. Achilles, ubi ad ſe redijt (nam in cadaver ſævire, amentia erat, non amor Patrocli, aut odium Hectoris) corpus patri reddidit.

LXIX. HIEROGRAPHIA.

Princeps Leuchtenbergius, difficultatem negotij, in quo verſaretur: & certitudinem divini auxilij, eadem Hierographia, exponit. Nam cùm dicit fata invenient, viam ſcilicet elabendi ſuperandique omnes difficultates; Deum dicit, qui ſecundas cauſſas, ut Princeps & prima cauſſa, ſubjectas imperio habet. Iam nos ante ex Philoſophi non vulgaris, Boëthij ſententia, Providentiam ſtatuimus ſuperiorem fato. Quod diſcrimen ſi Virgilium, aut neſciſſe, aut hoc loco non admiſiſſe putas;

ſiſſe putas; per me licet: Nam Helenus Virgilianus, multa Aeneæ vaticinatus,& de muſis anxio,ſic finit ſermonem: Fata viam invenient,aderitque vocatus Apollo. quo planè nos modò, ærumnoſos,& exitu rei ſuſpenſos conſolamur, quanquam noſtra oratio, plena rationis ſit. Verè enim Chriſtus accelerat opem vocatus.

LXX. HIEROGRAPHIA.

Dux Pomeraniæ,cùm nihil dicere videatur; lõge plurimùm dicit: Mundus eſt Mundus. Eadem enim eſt hominum,& rerũ humanarũ conditio. eritq; quam diu erit. non Mundi ſolùm & machinæ hujus eadem ſpecies & figura. Ac quemadmodùm P. Virgilius,binis Heroibus Homeri, Achilli & Vliſſi,unum Aeneam ſufficit; ſic dividuntur aliquãdo,quæ aliquando conjunguntur virtutes Heroüm. Nec non ut alibi Comici, alibi Tragici ludi luduntur; ita hîc pax,iſtîc bellum. Paucis finiam,quod pluribus poterã oſtendere. In idem amphitheatrum diverſæ perſonæ introducuntur: eadem res exhibetur. prorſus aliter ac Hiſtriones. Nam ut Hiſtriones iidem, non eadem referunt, ſed variant in dies; ita Homines non iidem, eadem faciunt,quæ majores. Et ſi caſus aliquid novat,nihil mutat. ut hîc Princeps ſigna priſci temporis, à ſignis noſtri. & totam Panopliam ferè, diſtinguit: qua cum comparet arma veterum, cui lubet.

LXXI. HIEROGRAPHIA.

Vtriusq; Luminis defectum proponit Dux, & ſimul exponit à Domino factum. impietati os obſtruens. Nam ſi natura à Deo; & naturæ operatio ad Deum non magno inrervallo pertinet. Hoc in promtu eſt. Quid jam in adito? Duos aut Principes aut privatos,ſibi mutuo,inter ſimultates officere, ut fit: & alterum alterius, aut ſuiſmet ipſos, luminibus obſtruere. Iam in Eclipſi Solis, potentia Perſarum corruit, nobili illa victoria Alexandri ad Arbela: Lunæ verò, Macedonum & Athenienſibus; jam ſoluturis, in Siciliam, protendit calamitatem.

LXXII. HIEROGRAPHIA.

Vitis pedata aut ſtaminata eſt,quæ circa palum,aut perticam volvitur. Hoc cernere eſt,iſtud verò audire: Dum volvitur iſte. & quis,oculos perſtringit,radians Sol. Nunc mentem Myſtæ intueamur. Mihi videtur hoc hebeti judicio,aut erga amicum benevolentiam; aut erga conjugem declarare amorem. Singularis animi affectio. Facilè enim offendimus & offendimur,in arctiori familiaritate. præſertim,quam nec vitæ huius luce, at celi lumine terminat. Et digna principe, digna viro. Quæ enim ea eſt levitas? ſi quid offenderis in familiari uſu, quod nolles aut neſciebas? mutare ſententiã, fidem, jusjurandum? cùm tu ſi non ſcateas,nec careas vitijs? Quin potiùs noveris, non oderis vitia ſocij, ſociæ? Faciamus, diſputatione non eſt opus,quod Dominus & Magiſter vitæ præcipit: Alter alterius oneris portate.

LXXIII. HIE-

 Comites Principes S. Rom. Imperii

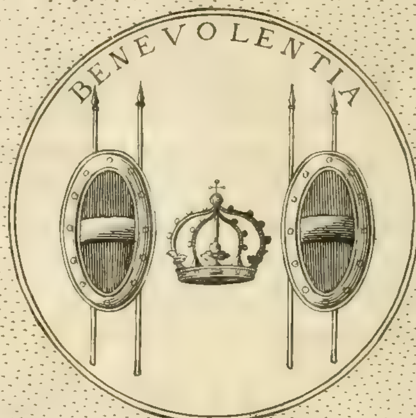
Sigebertus Comes Habspurgensis Primus

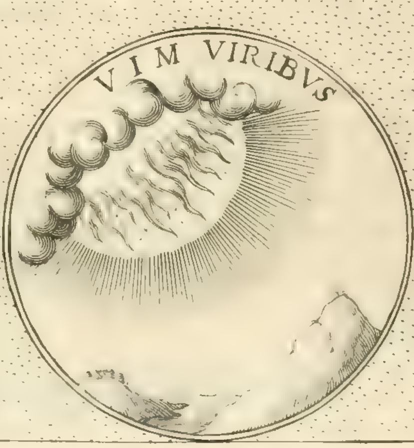

Ottobertus Comes Habspurgensis II *Babo Comes Habspurgensis III Grat.*

Rotherius Comes Habspurgensis IIII Æquus *Heotoprechtus Comes Habspurgensis V. Cautus*

LXXIII. HIEROGRAPHIA.

Pervenimus, ad fontem Principum, radicem Regem, ſementem Imperatorum (quod nobis Deus,regum Rex, & Imperator univerſi benè vortat) Comites Habsburgenſes: Qui ſe primus nobis offert; videtur animo eſſe militari. Nam ut ex unguibus Leonem; ita Comitem Sigibertum fortem & impigrum ex tibia agnoſcimus. Hujus enim crus ocrea veſtit, pedem calcar armat; cujus animum ſententia animat: Hoc opus eſt. ut ſemper ocreatus, nunquam deſes in actu ſis: quò cogit neceſsitas, trahit ſocietas, impellit gloria, accenſurus equum. Eſt enim in ſtapede, pes à nobis vocabulis non abhorreo,in rebus novis. Cùm,quo religetur de ephippio, & aptetur tibiæ, fibulato loro. Quod ſi de calcare interpreteris Symbolum; non male quidem. Eſt enim ut calcare opus, in incitandis regendiſque equis; ſic in rebus gerundis,celeritate. nec committendum,ut ſortia ſeneſcant conſilia. Sed quid parergis iſtis opus erat? ſi de ſolo calcare cogitaſſet Myſta? Sua cuiq; ſtet ſententia. Nam licet diverſis ſententijs, ut vijs, ad idem ſorum accedimus: & juſticio in dicto, efferimus ſigna.

LXXIV. HIEROGRAPHIA.

Rebùs, ut apparet, fluentibus ad nutum. ita virtuti magis indulget, quàm adverſatur fortuna; illuſtrior, inquit Comes, ad ſalutem. non meam. quam Deo & Reip.devovi,at civium,ſociorum. & ſi qui meopem poſcunt,aut ad me confugiunt. Non do majorum laudes, poſterorum auribus. Intuere in vitem, qua nihil frugalius. Hæc rigatur pluvia,ſiccatur ſole, non ſibi: quæ ſucco terræ, & rore celi contenta eſt; at nobis. Nos ſumus,qui vinum bibimus, non tantùm ad ſitim, verùm etiam ad voluptatem. & multò plus meri,voluptas; quam neceſsitas haurit. Qua cum quod ſe comparet fiducia animi Heros; ego contentum recta conſcientia fuiſſe judico: & ſi quid fecit dignum memoria: quid autem non fecit? feciſſe non ſuæ, at alienæ ſalutis cauſſa. Quod qui fecêre olim Hercules; & crediti originem à Dijs trahere, & Dei facti. Noſtri Hercules carent encomio, quod in ſeculum vel rude, vel ingratum inciderunt.

LXXV. HIEROGRAPHIA.

Itanè cito degeneratum eſt? Si eſſet, nihil eſſet novi. Nam Principes olim aut nullos reliquerunt,aut meliùs nullos reliquiſſent. Prioris generis eſt Romulus: poſterioris Cyrus. Lampridius plures coäcervat, inutili ſtudio: patet enim. Nunc ab hoc opprobrio & calamitate Ottobertus Comes Habsburgenſis,Sigebertum liberat. Citheram manu tenet, inquies. ſed armata inquam ego. Et Achilles Heroum res geſtas, quarum commemoratione, ſeſe excitaret ad imitationem, canebat Citharam. quam hic pictam vult eſſe Nebriſſenſis. Sunt profectò ſeptem chordæ, ſive fides, quot Planetæ: Hypate, Parhypate, Lichanos, Meſe,Parameſe,Paranete,Nete. Aliud erat claſsicum inquies quàm cithara. Erat.

primum concha: deinde cornu: poſtremò lituus. antequam ad luxum veniretur. Quid ergò uſurpat Myſta citharam pro tuba? Aliud longè facit, quàm dicit. non tamen mendacium dicit. ſed fide & concordia ſubjectorum, veluti tuba excitari ſe dicit, ad audendum. Concordiam illam, fidium concentus repræſentat E ſimilitudine non ſolum Princeps, verùm etiam Philoſophi utuntur. Quod ſi Principes ubique omnes uterentur; ne multò major foret, cùm Principum laus, tùm civium felicitas.

LXXVI. HIEROGRAPHIA.

Corona inter duas parmas, haſtas, verò quatuor videtur parari & ſervari armis, quanquam benevolentia ut loco digniori, & potiori præſidio ſit. Hæc prudentis Hierographiæ, ſimplex enarratio ſit. Nam non ſatis eſt, in alterutro præſidio, præſidij. Benevolentia civium, ſine diligentia Principis, manca eſt. Et arma rurſus Principis, cum odio aut contemtu populi, debilia ſunt. Philippum Alexandri Magni patrem, ſecuritas perdidit Phalaridem, civitatis totius odium evertit. Cyrum vigil animus, inter vigiles coſtodivit, &, ut Xenophon ſcribit, ad maturam ſenectutem perduxit. Paucis multorum Comes admonet Princeps. ut rectè ſibi conſulturus ſit, quicunq; Principum, prudenter dicta diligenter, fecerit.

LXXVII. HIEROGRAPHIA.

Rari hactenus viri, aut potius virtutes. Hic comes, nihil majoribus minor videtur. Non enim absq; graui cauſſa nomen Aequi invenit. Iuſtus ante appellatus eſt Ariſtides. Sed obnoxius legibus, quæ juvenem quoque ferocem, niſi ſimul vecordem, cogunt vel exercere, vel ſimulare virtutem. Rotherius Comes Habsburgenſis, in illa poteſtate & dignitate, nomen æqui tulit, longè majori cum gloria. Nam illi, uti patuit, non licebat eſſe iniquo. Principibus an liceat, non diſputo: video, quid faciant, occaſione freti. Hæc de appellatione Comitis: nunc de ſententia. vim viribus. vi, jam antè dictum eſt: & eſt dictum plane idem. Sed hæc ſententia, abs æquitate, cujus nomine laudavimus jam, æquales Comitis ſecuti, multum diſtat. Hæc enim in legibus, illa in manibus verſatur. Quî verò? Natura enim non modò licet, verùm etiam neceſſe eſt vim vi repellere. Naturæ autem lex, potior eſt, conſtitutione hominum, etiam non iniqua: vetuſtior quippe & ſanctior. Homines quoque, qui leges condunt, interpretantur, aut exequuntur; quod jure nequeunt in cauſa juſta, non injuſtè arma expediunt. Non igitur iniquum eſt, æquis armis, ubi fractæ ſunt leges, æquitatem defendere. quemadmodùm M. Tullius in lib. de officijs, ſanctè oſtendit. De ſententia Comitis, quid ſentiam, imò ſentiant eruditi & prudentes viri, audis. Supereſt, ut videamus qua figura ipſe ſententiam ſuam declarat. En jubar, quod per caliginem perrumpit. imò depulſa caligine, radios longè lateq; diffundit. Hoc ſcemate illuſtrat, quod dictum videbatur obſcurius. Vt enim jubar ſuperat, diſperdit, perdit tenebras; ſic virtus inſignis, qua nihil illuſtrius, hoſtes domeſticos obterit & peregrinos fundit, fugat.

LXXVIII. HIE-

Cautus hic Comes à provida mente, & ſagaci judicio cognominatus eſt. Quam viri laudem ſi ſilentio prætermiſiſſem, præter ingratitudinem, lumen Hierographiæ extinxiſſem. Multùm enim refert, à quo quidq; dicatur, ut ante dictum, recordare mecum potes. Ad rem accedo. Superabo, inquit, alibi. & ſimul lucente Sole, duas arbores quaſi indice oſtendit: quarum altera areſcens, alterà frondens eſt. Et Sol averſus ab hac, illã colluſtrat. Si Comes eſt Sol:& erat, ut dicitur Cautus; non debuit ante florentes opibus hoſtes aggredi, quam debiles, aridos, & pænè enectos, qualis hîc altera arbor eſt, radicitùs evertiſſet. Sic aliquem ratiocinari ſecum, audire videor. Sed generoſi animi eſt fractis & jam manus dantibus parcere: cum integris, æquo Marte manus conſerere. imò & cauti. cùm enim hoſtis videt licere, victo vivere; ignavior fit: & quibus in victoria peperceris, ex hoſtibus ſocios facis.

Lamprechtus Comes Habspurgen. VI. Gratiosus.

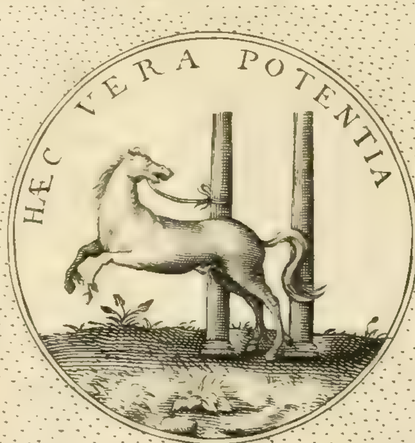
Guntramus Comes Habspurgen. VII. Fortissimus.

Vilitarâus Comes Habspurgen. VIII Religiosus.

Luitfridus Comes Habspurgi IX Laudatissimus

Hunfridus Comes Habspurgensis X Honoratissimus.

Guntramus Comes Habspurgen. XI Modestus.

LXXIX. HIEROGRAPHIA.

Gratiosus hic Comes, non tulisset hoc nomen, si non fuisset insigni virtute, quæ blandè, in hominum animos influit, præditus. Sunt autem, quas vulgus maximè admiratur, & quasi obstupescit, virtutis species, continentia & clementia. Illa enim voluptatem, hæc iracundiam continet, ac quasi vinculis constringit: quibus maxima hominum pars cedit, atq; superatur non invita. Ego de Continentia, ex nomine conijcio: gratus enim suis non est, quicunq; Principum, alienos incestat thoros. Ipse Comes de Clementia testatur. & verè quidem. Nam si falso, aut æquales non tulissent, aut posteri refutassent) Cùm ait: Læsus juvo. & simul ostendit duos foculos, in quorum alterum conjecta est pila, vel ænea, vel ferrea. quæ quo perforata est, ore flat, & opopsitum focum, quasi folle excitat & inflammat. Sic scilicet Comes, à duobus contentiosis, in rixæ ardorem, compulsus, hujus fert, illius lenit injurias. & si nequit, ut nonnulli beneficijs irritantur, coäcervat in verticem, non lentum ignem. sed prunas, ut veri Mystæ loquuntur ardentes.

LXXX. HIEROGRAPHIA.

Quæ proximum seculum antecessere, barbara fuisse rudia litterarum, ab inundatione Barbarorum, quidam volunt Litterati non sapientiam in scriptis, aut humanitatem in factis desiderant; requirunt modò eloquentiam. Sua cuiq; stet sententia. Ego nec temporum injurias, quæror: nec quæro rei exactius examen. Principes video non tantùm sapientes, verùm & eloquentes. Comes Cuntramus, fortissimi nomen accepit. non vulgare. Et cùm nostri Thrasones, in tanta litterarum luce, à litteris abhorreant. quasi immanitas sit fortitudo; Comes fortissimus, Contramus, secutus majores, purissimum nobis Simbolum ex M. Cicerone; & Hieroglyptum ingeniosissimum reliquit ex Homero. Non solum nobis nati sumus. nosti, quæ sequuntur apud Ciceronem. Et quis ignorat noctuam ab Vlysse agnosci, sacram Minervæ, in speculatione nocturna? Ergò erat hic Princeps, non viribus tantùm ferox. quibus, à belluis superamur; sed & animo fortis, quo vir virum superat. tinctoq; litteras, & imbuto preceptis veræ virtutis. Cæterum parma & gladius in promtu sunt; ut non solùm excipias dextrè, sed & inferas justè bellum. Multùm enim interest, exspectes, an antevertas hostem, cùm ad famam, quæ in bellis plurimùm potest, tùm ad rem: avertis enim clades belli in hosticum. Non est semper tutum, inquies. Hoc videns Comes, in umbone Clypei, Noctuam sculpsit. ut vigilet, qui bellum gerit. Tutius enim est vigilanti duci exercitus in hostico castra, quàm in pacato metari. unde Annibal: Illis (de Romanis loquitur, quibuscum in Italia pugnabat Afer) ignavis esse licet. Nobis nisi in virtute nullū est præsidium. Multò minus, effugium. Quod ergò timidi formidant; duces rei bellicæ periti, quærunt periculum sæpe. Et Cato in Hispania, non à fronte, sed à tergo, hostium castra oppugnat. ne ad sua castra respectaret miles; sed aut vincendum aut moriendum intelligeret. Proximè Noctuam, Lauri surculus assurgit. Nemo tàm noctuæ similis est; qui non videat. Comitem pro-

mittere vigilantibus, & non torpentibus in bello victoriam. Insigne documentum, etiamsi non reliquisset, qui fortissimi nomen in acie invenit, ullum nobis exemplum.

LXXXI. HIEROGRAPHIA.

Deus bone, quæ hæc propago Heroum? sua quisq; virtute insignis est. Et non exclamabo? non clamabo? ut perpetues non virorum, sed virtutis propaginem. Nihil profectò salubrius Reip. datum est à te, qui multa donasti & donas, omnia ut breviter finiam, quæ aut habemus publicè, aut possidemus privatim; Principe, qui nobis non solum præsit potestate; verùm etiam præeat virtute. Erit qui hæc dari posteritati censebit. Ego tamen non, sed antiquitas honoravit nominibus, & quasi suis coloribus, distinxit, virtutes. Et non grata memoria repetam, quæ nostros vel ex væterno excitent? præsertim, cùm ut Ptholomæi Reges Aegypti, vitijs insignes; ita Comites Habsburgenses, virtutibus clari & illustres sint. Nam per ludibrium Philopater, Philometer, Philadelphus appellati sunt. quod, ut Turcæ suos quisque interremerit. Verum enimvero hic omne punctum tulit, quem pietas Religiosissimum nominat. Quid enim cultu & observantia Numinis majus ad rem humanam? vel augustius ad divinam. Solet pietatis studio animus mitescere. ut non modò compertum est, in superstitione Numæ, sed & in religione Salomonis. Sed Carolus & Constantinus Magni, ut pij in templo; sic acres in bello extiterunt. docueruntq; & Deum coli & bellum geri ab eodem posse. Nec video, quid sedentaria ista quorundam pietas, otij altrix, de nepotibus tutè conijce, Reip. conducat. Mysta noster se ab hac ignavia, pietatis simulatione. aut superstitione tecta, liberè vindicat. In Leones enim animum Heroicum atq; Leoninum ostendit: Scipionemq;, Principis alicujus scilicet potestatem dividit, ac mordicùs comprehensum deripit, comminuit, tollit. Quod cùm facit; pro æquitate, inquit. sine qua, ne piorum quidem societas consistit. Ita latè patet Iusticia: & omnia, supera, infera, media continet & ordine disponit.

LXXXII. HIEROGRAPHIA.

Rebar me ad apicem, & summam virtutis pervenisse. Nunc Luitfridus signum tollit, quem video laudatissimum salutari. Præstat igitur proximis hòc: quod ut laudent, ita & paveant homines fortitudinem potentioris: & religionem Principis plures contemnant, quàm laudent: ipse omni virtutum genere excelluerit. si laudem ubiq; invenit: nec odium modò declinarit, sed & excesserit invidentiam. Quæ Principis virtus ne inimitabilis: aut fortuna ne incomparabilis, cuiquam esse videatur; moderatio est in rebus qua citra invidiam, ut Terentius loquitur, laudem pares ille quidem de studijs liberalibus, nos de civilibus. Ac ne videar à sententia Comitis aut vos deducere, aut ego dissentire; Comes, equum paullò antè effrenem, ut apparet, manet enim in vultu ferocitas, Lupato domitum & constrictum, vacerræ alligavit. id est, hostem sub jugum misit, non trucidavit, at servavit. Nam cùm ista faceret; dixit: Hæc vera

potentia.

poentia. Quæ? victis parcere. imò ad melius vitæ institutum traducere. ut horum salus quæsita, non spolia, aut gloria tua videatur.

LXXXIII. HIEROGRAPHIA.

Ego lego, Immersabilis: memini enim Horatij loquentis, de Vlysse: Aspera multa Pertulit, adversis rerum immersabilis undis. Nec quenquam latet, quod Homerus subtili rate vectum, nec tamen mersum soluta scribat; virum fortem notari: qui licet jactetur varijs temporum procellis, nunquam mergitur. Immersabilis enim est, ut suber, magnitudo animi: & semper supernatat. Et hæc ad nomen honoratissimi apprimè quadrant. Virtus, inquam & fortuna. Nam non plenis honoribus refulget, cuicunque altera deest. Fortunam enim multi virtutem pauci honorant. Sed Hunfridus, cognomento, Honoratissimus non Vlyssem sed testudinem exhibet: & ad spectaculum, Solem quoque adsciscit. fluitantis supra undas. Si cognominis rationem habuit; non abs re: Troglodijtæ enim Aethiopiæ populus, adnatantes testudines, si Plinio credimus, fama fuit, adorasse. Si rei magis ad rem. Domi enim testudo manet. Quod si Principibus ubique omnibus persuaderi exemplo posset; pauciores sua amitterent, cùm appetunt aliena. Iam quod evehi in summa pelagi, quemadmodum hìc pingitur, à Plinio scribitur, blandiente antemeridiano Sole: ut siccato cortice, dùm toto dorso, eminent vapore Solis mergi nequeant; prorsus ad virtutem pertinet. quæ quò magis excolitur in palæstra, imò coloratur, & indurescit sub sole, in luce, in conspectu, in conflictu; hoc minus mergi ærumnis, aut cedere fortunæ & hominum injurijs potest. Fit enim ut testudo, immersabilis.

LXXXIV. HIEROGRAPHIA.

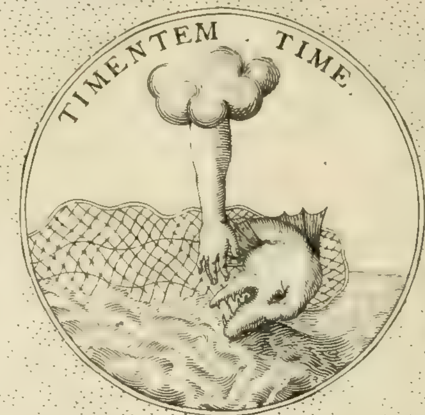
Quo quisq; sublimior; eò modestius se gerat. quis sapientium Græciæ dixerit, & an hisdem verbis dixerit, non satis memini. Nos si non verba, rem assequimur & Modestiam cum Potestate: Comitatem cum dignitate: temperantiam cum licentia meritò admiramur. Quis enim nostrûm, quos leges veluti vincula constringunt, perpetuum in vita tenerē servat? Humana non Barbara ætas, quę Principes suos, à virtutibus, appellabat & honorabat. Vt enim ex Mortalibus eximunt; ita pæne Dijs immortalibus adæquant. imò virtutes sunt, quas in celo homines collocarunt. Si tamen virtutes, superarunt enim vitia in Dijs Paganorum. Comes nomine Modestus, cujus caussa, hic institutus est sermo, in caveam adducit Elephantem, cum catello. cur non cum mure? inquies. Indigna comparatio. Canis facilè assuescit & homini & belluæ. Si hunc spectat, Tempore & assiduitate, quod est Symbolū Comitis: aut ad Elephantem, qui non modò jugum hominis subit. tantilli, tanta bestia; verùm etiam genua submittit, dona offert, mandata accipit, & facit imperata; Verum est Symbolum, & hujus, quàm illius exemplo illustrius. Quò enim quidq; incredibilius; eò factum admirabilius est. Quid autē velit hoc ænigmate Comes, ex cognomine manifestum fit. Nam ut iracundia Principis, multos irritat; sic modestia etiam iratos placat: & non statim ruens in vindictam, hoc ipso vindicat: ac cedendo vincit, subigitq; iracundiorem cane, & immaniorem Elephanto hostem.

Comites Principes S. Rom: Imperij

Betzo Comes Habspurgensis XII Fortissimus.

Ropatus Comes Habspurgensis XIII Constans

Bernherus Comes Habspurgensis XIIII Liberalis

Otto Comes Habspurgensis Decimus quintus. Prudens

Albertus Comes Habspurgensis XVI. Diues.

Bernherus Comes Habspurgensis XVII. Justus.

LXXXV. HIEROGRAPHIA.

Degenerare à majoribus liberos; ita notatum jam Heroicis temporibus,& longo post ævo observatum est; ut in proverbium abierit,Heroum filij noxæ. Eheu. in quantam & labem,Constantini & Caroli Magnorum posteritas desijt? Quò magis miror & vereor, eandem omnium Comitum Habspurgensium,indolem. peculiari solùm virtute, quæ inter cetera animi lumina, veluti Sol inter sidera, clariùs luceat,distinctam. Ac quasi natura effæta,non haberet,quam aliam virtutis speciem, in stirpe generosa exprimeret; Betzo, refert unum ex proavis. unde ab eadem magnitudine animi invicti, nomen Fortissimi quoque accepit Ipse nec Dei donum, nec hominum de se judicium aspernatus: ἀπέβλητα enim ne viliora quidem munera, (ille apud Homerum existimat)Taurum in arenam adducit, quibus nihil terrebatur, prætervectum, uti cernis, plagas. Cùm autem adijcit: conscia virtus: nemini dubium relinquitur, quin se sub non vana imagine ostendat,virtutis suæ conscium, nec vim apertam hostium,nec, veluti retia,insidias pertimescere. Est enim generositas huic animanti magna. ut vel ipse conjeceris, ex torva fronte, auribus setosis, cornibus in procinctu dimicationem poscentibus. Sed tota vis, in prioribus pedibus stat. Nam ira gliscente,alternos replicat,spargit in altum harenam, solus animantium, eo stimulo ardescens. Cum hac generositate, & quis se comparari nolit? Certè domitus laboris vetustissimi & necessarij nobis socius est. Damnatus Romæ est & actus in exilium, bove, tanquam colono suo interempto. Homerus etiam divinitùs castigatos Vlyssis socios scribit, quod armentum, non solis at siculorum (eruenda enim ex fabulis veritas) mactassent, atque abegissent.

LXXXVI. HIEROGRAPHIA.

Nova inclarescit virtus. Adesdum spectator. Constans novo cognomento Comes in scenam prodit. In hunc mihi oculos conijciant: qui nunquam sibi constant, sint cum basis Regni, & norma Reipub. Levia enim & ventosa consilia, nulli magis noxia sunt (quanquam plurimis noxia & capitalia) quàm ipsis ut plerumque mala consilia, pessima sunt consultori. Levitas in muliere est. Quamquam imbecillioris sexus ea sit; non est tamen sine probro,aut fama. Muliebri cujus est,probrosa levitas. vir cujus non est,non meminerit,cujus est gravitatis suæ? Hic Princeps meminit. non enim casu invenit nomen: & si delatum assentatione foret; jam dudum,temporis decursu,& vi veritatis ablatum. Ipse rei gravis exemplum,in re levi invenit, Piscatoria ut vides. Oportet enim constantes, imò pertinaces esse in piscando: qui jactum faciunt, etiamsi toties jacturam fecerint,modò retis,modò temporis, Hic verriculo implicata est marina bellua. Orca forte, qua cum Balæna bellum est, tanto motu. ut mare, non secus, ac tempestate,sæviat atque intumescat. A dentibus putat Plinius, cùm cetera, massa aut moles veriùs carnis sit, cognosci posse. Quæcunq; est; capta est. & constantia est,quæ omnes difficultates superat. ne quis me mei,aut Comitem sui immemorem existimet. Quod autem lente manum,ad prædam licet reti irretitam extendat: &

dat: & hoc constantiæ est. Nec ignavus est, qui timentem timet, ut in Symbolo est; Sed temerarius, qui contemnit. Sæpe accidit, ut victorem victus, nimis properum ad prædam, solutis inter prædandum ordinibus, vincat: & partam è manibus extorqueat victoriam. Nec ullus dux sapiens, hosti ad necessitates compulso, copiam pugnandi fecit.

LXXXVII. HIEROGRAPHIA.

Quibus arboribus folia non defluant; nihil ad hanc Hierographiam. Hæc enim lapsis pomis deflorata & frondibus nudata est. Et video tamen circum, veluti circino ductum: Facilis jactura. forte quod legi posint. nisi, ut apparet, tempestate sint, ut ante tempus decussa. Quod enim sunt, quorum copiæ sunt, copia pomorum? Vlysses vix potuit Laërti persuadere, se ipso natum esse: nisi pomos ostenderet, quas blandienti puero pater in horto (decorum tùm erat Heroibus & Regibus hortum colore) liberaliter donasset. Hæc animo agitantem, veluti lux quædam, cognomen liberalis, circumfulsit. Vidi enim Comitem Bernherum liberalem, esse hanc arborem. Et quid aliud est homo; quàm arbor inversa? ut volebat ille. Nec tempestate, aut necessitate adductum, ut sua profunderet; sed tactum augustiori quadā sententia, quàm humana, despicere divitias, quarum, si non utare, nullus est usus, & uti liberaliter. Cavisse tamen, ne prodigè largiendo, fontem liberalitatis exhauriret. Stat enim sua, illa, nixa radice; ut & ille haud dubiè stabat in suis fundis, potens rerum. Ac ut arbore, suo tēpore reflorescit; ita fundi exuberant, & inundant Lacunas.

LXXXVIII. HIEROGRAPHIA.

Prudens hic appellatur. & cujus, nescio, manus, Leonem, jubas, molliter attrectans, paulatim, cicurem reddit. Si hæc solertia; prudentia est, inquies; prudentes bestiarij sunt. qui licet hac in re industrij sunt, ceteris in rebus plerumq; non bestiarij, sed bestiæ sunt. Tanti momenti est, quid agas & quibus cum versêre. Negare non possum ita plerumq;, usu evenire. Principes tamen Civitatum, Hanno & Antonius, ejusmodi studium non sunt aversati. Ha ha he, Quis Antonium Triumvirum unquam prudentem censuit? Nam Hanno licet occultior, hac dementia, animi sui latebras aperuit. & meritò damnatus est. ille superior legibus erat. Non erant, non erant laturi censores, subjugatis Leonibus, cum meretrice & ea mima vehi, exercitus p. Romani ducem. Ita me rides. Atsustine me persequentem dicendo, quæ volebam. Iam enim meditabar non Leones, non feras; sed Leoninos animos & efferatos homines: quos Princeps prudens, leniter & sensim agendo faciliùs demulserit, quàm iracundè urgendo. Hoc enim Comes, quem Prudentem habuit sua ætas, vult & prudenter vult. Nam secus si feceris; Rempublicam turbaris.

LXXXIX. HIEROGRAPHIA.

An hîc sit calamus Aucupis (sic Martialis perticam appellat quam visco linit) ramos enim, & nostri aucupes, injiciunt; aut arbor alicubi, ut repe-

ut reperiuntur multæ sterilis infœcunda. Noctua est omnibus avibus fere infesta & invisa, præterquam Accipitri: quam circum glomerantur, & nequidquam impetunt tot aviculæ. Nam & ipse Accipiter subsidio adest, vel amicitiam Noctuæ spectans vel prædam oblatam. Sic ferè potentiores conveniunt: & licet bellis alia atque alia caussa prætendatur; non amicitia est, illa societas, in qua suum quisq; commodum sequitur. Noctua sive ingenio, sive subsidio freta, insultat assultantibus aviculis. Sarcasmus enim est. Ego movebor. Quid vultis? Non facessam vobis diu negotium, sed movebor, avolabo subducam me ex invidentium oculis. Hæc cùm præ se ferat, propiùs accedentes capit tenaci vngue, & cum Accipitro, partitur prædam. Et quod dixerat se moturum castra; id præstat, profligata Imbelli multitudine. Aliò enim transvolat prædatum. Quod si sola deprehendatur, & majori alitum multitudine circumcincta, non videt effugium; tùm resupina pedibus repugnat: & collecta in arctum, rostro & unguibus tota tegitur. Ita & nos in nostram virtutem nos colligere deberemus; si quandò potentior hostis ingruit: & socij deserunt. Cæterum Principi multa aucupia sunt, augendi opes. etiam citra injuriam. nec pori sunt, ex quo ferrum hebet, pecunia dominatur, reprehendendi. Sed injuria semper absit. Nam malè parta, malè dilabuntur.

XC. HIEROGRAPHIA.

Divitis nomen Comes proximus à fortuna obtinuit. quanquam & prudentis viri filium, necesse ferè sit, divitem esse: & animi non abjecti sit, opes cùm quærere, tùm servare. Hic verò à virtute, & quidem à regina virtutum, quæque sola videtur virtus, nomen Iusti. fortitudo certè, efferatior: continentia, mollior: prudentia, malicia videtur. Hæc de nomine auctoris. Nam sine Mystagogo, rem cernis. Sus enim, ut cernis, ferus, in venabulum pæne insilit. si non mordicus petit: & ut audis, Vna salus victis, nullam sperare salutem. Et est ita, ut non sus, sed Poëta loquitur. Nam liberi ab affectibus, sunt expeditioris consilij, animi non trepidantis inter spem & metum; sed pugnacis, omnia audentis, &, ut ita loquar, invicti. Hinc Crastinus Cæsari. Hodie, aut me vivum, aut mortuum laudabis: decreverat enim aut generosè mori, aut fortiter vincere. Laudavitque Cæsar vivam mortui virtutem. Quis neget? inquies; sed hæc non justi, ac fortis viri sententia est. Respondere tibi possem, qui unam habet, omnes habere virtutes. Non cavillabor in re seria. Quò quisque justior; eo fortior. Etenim justitiam, cùm Dij tùm homines simul defendunt. Si ergò Poëtæ reliqua relinquamus: & retineamus duo verba Mystæ, una salus; nonne suppleri potest? Iusticia. Hæc enim munitus quivis vir bonus, ut hîc Sus in telum, in necem ruit. voluntariam quoque: Tantò pluris est viro virtus, quam vir.

XCI. HIE-

Albertus II Comes Habspurgensis XVIII Exulator Landgravius Alsatiæ

Carolus Comes in Arenberg et Marchiæ Liber Baro in Sibenburge et Eques Aur. Vel.

Petrus Ernestus Comes et Dominus in Mansfelt Dns in Helfronk Eques Aurei Velleris Gubernator in Duc Luxenburgé

Carolus S. R. Imp: Princeps Comes in Mansfelt Generalis Regni Hungariæ.

Joannes de Luxemburg Comes de Ligni Eques Aurei Velleris

XCI. HIEROGRAPHIA.

Gallina matrix Columellæ est, quæ pullis incubat. Et omnibus glociens, aut incubutura, aut excitata, indignanter & acutè aliquid intonans. Has voces duas mihi in memoriam revoco, quod rem utramque Sculptor sub oculos adduxit. Ingratus enim advena Accipiter, Gallinam ex puerperio excitat. Illa jam non gallina glocit, & galli similior cristas erigit, pandit alas, & quo potest tegmine, sobolem tegit, vel sui periculo, à periculo vindicatura. Mira naturæ vis, qua naturæ ipsius conditor delectatus est. Et est Homo, tantò præstantior, quovis alio animante, qui in liberos, propinquos, sua viscera, crudele stringit ferrum? aut capitalia concipit consilia? edit mandata? Sed audiamus non Gallinam glocientem, sed Comitem regiè loquentem: Dulce & decorum, pro patria mori. Hic enim non suum modò sanguinem, quod tamen rarum est in potestate (Plutarchus enim naturæ aut consuetudinis non ignarus, ut Mathematicis sua axiomata, Tyrannis concedenda existimat parricidia) verùm etiam, in subjectos imperio, sanguine suo cariores ducit. Poëta enim non pro familia. sed, pro patria dicit. Et Codrus profectò, pro patria & civium salute, Dijs Manibus se devovit. Rarum exemplum. Quò rarius, eò laudabilius. At dignum Principe. Si enim Princeps est, ut est, caput Reip. non deberet minorem habere rationem suorum, quàm sui. quemadmodum caput videmus, curare artus suos: & si quod membrum langueat; non minus hujus, quàm suo dolore affici, angi, & torqueri.

XCII. HIEROGRAPHIA.

Qui nihil habet, quod agat; emat, inquit ille, navim, & uxorem ducat. Ratio in promtu est, quod in rebus pertusis, semper est aliquid, quod obturetur. Hic non de refecta, sed perfecta navi loquitur. Iam enim suis numeris absoluta, altum tenet. In alvum descende, carinam scrutare, cinctum attrecta, stamina intuere, in stegam ascende, ageam percurre, à prora ad puppim vagare, à croteria mirare, tutelam cujus sit vide, in oculo oculos habe, in rostra visum porrige, fores nautæ habeant, transtra remiges possideant (est enim & contis & remis in navi locus) vela distingue, mala lignea, & corbes considera. dejectisq; oculis ferruminatas commissuras observa. Nihil erit fortè in tota navi, quod si æquus sis judex, desideraris. Isto curru maris, sic enim Homerus appellat, sic affecto & perfecto, Comes Arenbergius, nihil esse tam operosum vult, quod tempore non finiatur. Si industria accedat, labor & sedulitas nostra. Quod si Oceanus navi subigi ac domari potest; gens etiam effrenis & fortis, tempore subigitur quoque, si in tempore vigilemus: & in belli curam, ut in fabricam navis fabri, simus intenti. Obscurè autem Magistratum admonet: ne liberè loquendo, sibi ipse obsit, nihil prosit. Reipub.

XCIII. HIEROGRAPHIA.

Haud facile virtus exſtinguitur, inquit Myſta: & ſimul frondibus, veluti comis, laurum deformat: aut ſurculis potius. folia enim de arbore non decidunt. Qua re ſatis oſtendit, homines egregiam virtutem, vel ſuo cum detrimento, honorare. quò modò Laurus, ſuo ſe decore & virore ſpoliat; ut victricem comam, ſua coronet. Eſſe ut alteri meliùs, quàm tibi velis, extra vani amoris indicium, eſt dignum non modò admiratione, verùm etiam laudatione eſt. Iam non unius eſt hoc, ſed totius civitatis, regni, orbis terrarum, ut ita loquar, deferentis uni virtutis ergò, non unius horæ momentaneum honorem, ſed perpetuum, fructuoſum merum & mixtum imperium. Cyri nomen ita celebre erat, ut ex Xenophonte liquet, ut multæ gentes & nationes, ejus gubernacula expeterent: & cùm deditionem armis & dentibus propulſemus; fuerunt, qui ſpontè vellent Auguſto ſeſe dedere. Nec cum vita, extinguitur ea hominum benevolentia, multis Regibus expetita, ſed mortuos ſinunt mori. Statuis, nominibus, memoria retinent; & quantum in ſe eſt, faciunt immortales. Hac re conſolatur ſe Comes Mansfeldiæ, Petrus Erneſtus: & orbatus clariſsimis liberis, fidem ſuam, quam in tàm turbulento rerum Belgicarum ſtatu, Regi Hiſpaniarum, Philippo II. ſervavit, ſervatque ſucceſſori, non morituram amplectitur; & à fide promittit ſibi gloriam immortalem.

XCIV. HIEROGRAPHIA.

Dicerem hunc eſſe, noſtræ militiæ, Divum Georgium. Qui malunt idola, Bellerephontem eſſe contendent. Ne rixemur, virnm fortem dico, cui pro arbitratu ſuo quiſque nomen imponat. Nam ipſe forſan Comes Mansfeldiæ nobis ſe offert, hoc habitu equeſtri: aut Principem dominumque ſuum, in equo collocans, bono animo eſſe jubet. ex quo etiam Draco ſuperatur. fera & alata ſerpens. ſperet modò, non metuat. etiamſi inter ſpem & metu, res fortuna verſet. Nam in ſpe, ut inquit, eſt fortitudo. In Scipione hoc verum eſſe notat T. Livius: Arrhianus in Alexandro. Ita præſenti animo aggreſſi ſunt hoſtem. & antequam vincerent, viciſſe videbantur. Et hæc ſpes ex oculis reſplendens, militem animabat, atq; ad pugnandum reddebat alacriorem.

XCV. HIEROGRAPHIA.

Corona ſupra Scipionem, intra geminum cornucopiæ, Acheloi & Amaltheæ, eſt Caroli Comitis Mansfeldiæ, Martis illius Hungaria, & terroris Turcarum eſt. quem nec Mars alter, ſed mors è medio ſuſtulit, ad Strigonium.] ingenti agreſtium dolore, & pari incommodo Chriſtianorum omnium. Ita gravis exactor erat diſciplinæ militaris. Et quod eſt Aurei Velleris, Pretium von vile laborum, eſt; ſui Hieroglypti eſſe voluit. non prædàm ex ſocijs, non ſpolia ex hoſtibus; ſed ex Repub. benè obita & geſta, gloriam ſpectans, & Cæſaris gratiam. Quid igitur proponit

ponit duo copiæ cornua? Acheloi & Amaltheæ, ut dixi. Facit, quo Munerarium decet. Christianos ad militiam, & contubernium invitat. propositis amplissimis præmijs. Terrestribus, per Acheloi: celestibus, per Amaltheæ cornu. Sibi nihil reliqui facit, præter opinionem hominum de se, & animo suo, judicium Dei. Ea magnanimitas Caroli Comitis Mansfeldiæ fuit.

XCVI. & ultima HIEROGRAPHIA.

Comes de Ligni, Belga, vulgatam sententiam domesticam facit: contra impossibile, nemo tenetur. nec veretur eos, qui ἀδύνατον Græcè malunt dicere, quàm impossibile non Ciceronianè: est enim Quintiliano probata vox: & simul Camælum humi sternit, sub pondere. Sive ipse alicubi succubuit oneri: sive quem purgat à necessitate; cui non ferendo non est: non plus oneris, Camelus attollit: ut antè dictum, potes mecum recordari.

IACOBO TYPOTIO.
VIRO DOCTISSIMO
Sacr Cæs Maiest. Historiographo,
ex amicitiæ debito, monum:
enti loco, posuit

VIA OMNIS CARNIS.

Est currenda semel lethi via, et omnibus una:
Cætera sed terras subeant cùm, totaquè bruta;
Mens hominis sursùm deserto corpore tendit.

D. Johan Jessenius â Jessen.

INDEX ALPHABETICVS, VBI FIGVRA REPERIATVR.

Christophous

Geberhardus Hippolitus

Iustus

Hoc

Petrus

Q.

R.

S.

T.

V.

VV.

X.

Y.

Z.

INDEX SYMBOLORVM.

Amon

Sic tua

INDEX.

FINIS.

SYMBOLA
VARIA DIVERSORVM
PRINCIPVM.
CVM FACILI ISAGOGE D.
ANSELMI DE BOODT BRVGENSIS
SAC. CÆS. MAI. AVLÆ MEDICI
DILIGENTIA
PERSEVERANTIA
CVM GRAT. ET PRIVILEGIO
SVMMI PONTIFICIS ET
SAC. CÆS. MAI.
TOMVS TERTIVS.
S. C. M.tis SCVLPTOR ÆGIDIVS
SADELER EXCVDIT PRAGÆ.
M. D. C. III.

M.D. C.III.
MARINVS GRIMANVS
VENETORVM REIPVBLICÆ
DVX LXXXIX.
SYDERA CORDIS
M.DCI.
TV MARE MAGNVM ANIMO FAVEAS GRIMANE MARINE
INCLYTE DVX VENETVM HAS CONCIPE LAVDIS AQVAS

SERENISSIMO PRINCIPI MARINO GRIMANO VENETIARVM DVCI, DOMINO SVO COLENDISSIMO.

NEscio profectò Sereniſsime Princeps, quid auguſtius ac utilius Symbolis viris magnis, & qui rerumpublicarum curis ſemper occupantur, eſſe poſsit. In his enim tanquam in ſpeculo neglectis Philoſophorum & Hiſtoriographorum voluminibus (quæ non niſi longo tempore euoluuntur) & vitæ, & conſiliorum, rerumque gerendarum rationes, ac prudentiæ leges intueri, mentiq; inſculpere, ut uſui quotidiano accommodentur, abſq; temporis aliqua iactura, citò & facile licet. Verùm etiamſi huiuſmodi præceptis aut legibus non egeat Serenitas tua; utpote quæ prudentia, rerumq; gerendarum peritia, ad ſummum locum quem totius Senatus aſſenſu & uniuerſali populi acclamatione obtinet, peruenerit: nihilominus tamen, quia ea quæ res gratas & iucundas in memoriam reuocant, placere ſolent, ac Serenitatem tuam optimis legibus, politiciſq; ſententijs ſummopere delectari non dubito: Exiſtimaui me non male facturum, ſi Serenitati tuæ hæc mea Symbola humillimè offerrem ac dedicarem. Præſertim quòd Reſp. Veneta (ſub qua aliquot annos degi, ac initia artis calcographicæ & educationis meæ habui) gratitudinis aliquod teſtimonium à me deſiderare videatur; ac niſi ingratus haberi velim, meorum laborum fructus aliquos (licet exiguos) illi offerre debeam. Accipe itaq; Sereniſsime & Magnanime Princeps, qui caput florentiſsimæ illius Reipub. es, ac totum illius corpus, virtutibus, dignitate, & Maieſtate perſonæ tuæ refers, iſtud grati animi mei ſignum, læto ac hilari vultu, et laboribus meis utere ac fruere, dumq; per otium licet, varia Principum Italiæ conſilia, inſtituta, & propoſita contemplare, meq; meaq; in tuam clientelam ſuſcipere dignare. Deus Opt. Max. interea ſua clementia Serenitatem veſtram in æternum benè beatèq; valere faciat.

Sere: Veſt.

Seruus obedientiſsimus

Ægidius Sadeler.

CANDIDO LECTORI.

PRiores duos Tomos Iſagoge illuſtravit Doctiſsimus vir Iacobus Typotius Sac. Cæſ. Maieſtatis Hiſtoricus. Verùm quia orationis gravitas non minus interpretem requirit, quam Hierographiæ Oedipo indigebant, atque hac ratione neque lectori qui avidè interdum explicationem cupit, neq; Sculptori qui propter orationis obſcuritatem emptores ab emptione voluminum deterreri arbitratur, ſatisfactum ſit: Studui ut utrique facillimo ac perſpicuo orationis genere ſatisfacerem; eòque magis quòd res ipſa per ſe obſcuriſsima, non obſcuram ſed claram, ut intelligatur, orationem deſideret. Si interdum videbor Myſtæ mentem non aſſequi, id mihi à viro bono & candido vitio non vertetur. Cùm nulla ratione fieri poſsit ut animi concepta ſemper aſſequi liceat. Dedi imprimis operam ut nulli Hierographiæ deeſſet explanatio, quò nullam tam obſcuram eſſe,quin explicari poſsit, oſtenderetur. Si nonnunquam ſtylus coactus aut tectus videbitur, id ſcias lector figuram ac alluſionem orationis ad gnomem poſtulare: Obſcura enim non ſemper perſpicuè exponi poſſunt. Vno etiam tantum modo ſingulæ explanatæ ſunt Hierographiæ, licet multifariam explicari poſsint: Id ſtudio feci, tum ne nimis curioſè Principum arcana indagare velle viderer, tum ut tibi lectori aliqua exercendi ingenij ratio ſupereſſet. Scio multos fore quibus oratio mea non placebit, ſed nec Iuppiter omnibus placet. Non fuit mihi propoſitum Typotij ſtylum imitari, ac Grammaticis, Oratoribus vel Poëtis ſolis hæc ſcribere; ſed omnibus & vel parum Latinæ linguæ peritis; ut cuilibet uſui mea eſſe poſſent. Scripſit Typotius graviſsimo ſtylo ſibi non alijs, ac ſtudioſè non niſi ſtudio intelligi voluit. Ego legentis mentem & ingenium hærere nolui. Hæc itaque noſtra candide lector qualiacunque ſint, æquo ac benevolo animo ſuſcipe, Typographique errores operi ſubiunctos corrige, & in æternum vale, Pragæ, Anno Chriſti, 1603.

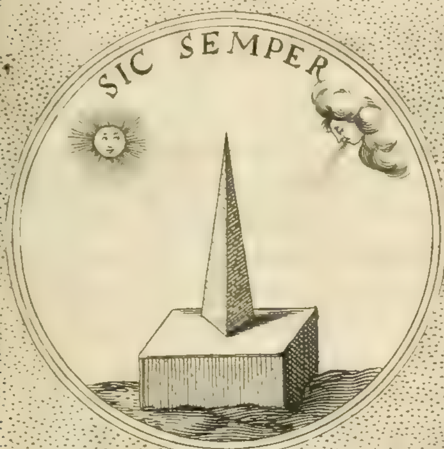
Thomas Mocenigus Venetorũ Reipub Dux 64.

Franciscus Foscari Venetorum Dux Reipublicæ 65.

Christophorus Morus Venetorum Reipublicæ Dux 66

Pasqualius Maliperius Venetorum Reipublicæ Dux 67.

Nicolaus Thronus Venetorum Reipub Dux 68.

Nicolau Marcellus Venetorum Reip: Dux 69.

SIC IMMORTALIS SUM.

LAURUS immortalitatem, quòd perpetuò vireat, deſignat. Duæ vero manus, quæ & illam,& ſeſe complectuntur, fidem datam ſeruanti, immortalitatem parere oſtendunt. hæc dux Venetus ſibi quòd ſe fidelem reipub. ſuæ ſciuerit,accommodare voluit. Sunt aliæ arbores,quæ hyeme & æſtate vigent, ſed hanc elegit,quòd ſacra, & auguſta ſit, eximia forma,odoreq; ſuaui,prædita,ac victorum ornamentum. Diuo namq; Auguſto de cœlo miſſa fuit. Tyberiúſq; Imperator tonante cœlo ſertum de lauri frondibus contextum, & triumphantes Romanorum duces capiti aptare ſolebant. Laurus ſiquidem,Plinio teſte, ne quis fulmine iciatur,prohibet.

Lauri ſpecies duæ ſunt: Delphica & Cypria. Delphica reges & principes victores, Cypria muſæ (ut & nunc poëtæ)Delphis coronabantur ac ſeſe immortalitati conſecrabant.

Fides fœderaq; duabus junctis manibus confirmari & olim & nunc ſolent. Fides reipub. eſt fundamentum, hæc namq; ab heroïbus reipublicæ cui præſunt, data ſervataq;, illos immortales facit, & rempublicam florentem conſeruat.

CONSTANTER ET SINCERE.

Palmæ duo rami diademati tranſverſim inſerti conſtantiæ, diadema regium regni, & aurum ſinceritatis, ſceptrumq; erectum imperij aut reipub. eſt argumentum. Aptè hæc ad Symbolum, conſtanter videlicet & ſincerè regnum & imperium vel rempub. eſſe adminiſtrandam. Palma conſtantiam deſignat, quia quo magis deprimitur, eò fortiùs aſſurgit. Vt illa non cedit: ita heroës publicam utilitatem, privatis commodis præponere, malorumque injurias & maledicta negligere ac contemnere, ſincereq; remp. adminiſtrare debent,memores Virgiliani verſus: Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito.

Conſtantia & ſinceritas etiam auro indicatur. Nam aurum diro igni toto anno cruciatum, ita conſtanter illius vim perfert, ut nihil illi depereat ponderis, longèq; purius & ſincerius illæſum poſtea eximatur.

Vt itaq; in Hierographia aurea corona ſceptrum erectum ſuſtentat, ita conſtantia ſincera imperium omne continet. Conſtantiæ ſinceræ præmium etiam regnum vel imperium eſt, quod Alexandri Magni exemplo docetur, qui res aduerſas perferens, & contemnens, Cyrum Perſarum regem vicit, & Monarchiam orbis adeptus eſt. Huc reſpexit Archihierographus S.Paulus, qui neminem coronari aſſerit niſi legitimè certaverit. Affectus enim animi, Satanam & mundanas nugas ſuperari vult, fortioremq; illum,qui ſe,quàm qui alios vincit rectè exiſtimat.

SIC SEMPER.

Solebant AEgyptiorũ reges ingentes illas pyramides,quæ inter mũdi miracula recẽſentur,& nũc adhuc ſuperſtites conſpiciũtur,ſepulchris ſuis ut apud

ut apud posteros æterna ipsorum maneret memoria, extruere. Ingentes quidẽ eaq; forma: ut adversus omnes tempestates, tempusq; rerum edax quodammodo SIC SEMPER durarent. Hos imitatus dux Symboli author, monumento firmæq; basi obeliscum vel pyramidem imposuit: quam neque ventus validus appictus deijcere, neq; Sol exurere, aut annorum cursus, (quos Sol definit,) excedere possunt. Innuitur itaq; bonam famam ac memoriam ducis post obitum (quem obeliscus monumento superstructus ostendit) ita constanter SIC SEMPER, ut dum viveret permansuram: manet siquidem post funera virtus. Imo & post funera nomen ducis solis instar, illustre invitis Zoilis (quos ventus indicat) fore, indicari potest. Verum quid si vir magnus reipub. commodo deditus obeliscum scopum, & metam rerum gerendarum nempe reip. utilitatem esse velit? seq; ad hanc contendere, neq; Solis æstus ventiq; frigora, hoc est ulla obstacula ita pertimescere ut à ceptò desistat memor Poëte:

Qui cupit optatam cursu contingere metam
Multa tulit fecitq; puer sudauit & alsit?

Profecto non malè Symbolum cum Hieroglypto hoc modo expositum conveniet.

VIS CONJUNCTA MAJOR.

Sagitta ad metam directa Scopum vi fulguris adjuta attingit. VIS enim humana CONIVNCTA cœlesti, MAIOR profectò est, ut omnis vis unita fortior dispersa. Quis enim nescit sagittam ab homine, & fulgur à Iove emitti? Fulguris etiam vim maximam esse, non ignorat is, qui fulguris causam, & materiam, spiritum esse tenuissimum ab exhalatione calida siccaque prognatum, ac vehementer impulsum, & incensum intelligit. Cum enim huiusmodi exhalatio spiritu igneo turgida, à frigidissimis densissimisq; nubibus intercipitur & concluditur, ac in angustias ita cogitur, ut amplius non possit; tum liberum ac capaciorem postulat queritq; locum, & nubes à quibus impeditur ac obseptus est, momento, ut spacium habeat, disfringit; maximumq; sonitum quem tonitru vocant efficit, vehementiq; impetu erumpens, & ob motum citissimum materiamq; sulphuream halinitri spiritu commixtam, ignitus, obvia quæq; pervadit, diffindit, aut exurit, quod tum spicula ipsi telo tum ignis appictus indicat. Rectè itaque dux numinis vim magnam esse, ac si humanis viribus jungatur majorem fore fulguris imagine, seque viribus suis, melius rempub. cui præest, divina ope accedente, regere posse ostendit.

IMMORTALE QVOD OPTO.

Muliercula, aut virgo nuda, nulloq; ornata muliebri mundo retibus vel laqueis insistens, mentem ducis adumbrat: Ostendit enim quod pericula omnia, quæ à mundo, & Satana quotidie imminent, studiosè evitet, animiq; affectus, & impetus improbos, quibus ita solet mens, aut

animus illaqueari, ut nihil heroicum nihilq; pium facere posſit, ſuperare contendat; Ac ob id ſe interiturum præmium ex palma, vel Lauro quæ cito marceſcunt, non optare, ſed aliud, quod immortale ſit, verum virtutis præmium. Neglecta enim Lauro, ac palma cœlum oſtentat, ibi videlicet IMMORTALE eſſe, quod OPTAT, ibi verùm rerum bene geſtarum præmium, nempe cum ſummo ac inexplicabili gaudio vitam æternam: Fœlices profectò illi heroes qui immortalia, æternaq; interituris, ac caducis rebus præferunt. Fœliciores, qui vitam ita Inſtituunt, ut immortale, & ſummum illud bonum conſequi poinnt. Fœlicisſimi qui jam Deo uniti ſummo illo bono fruuntur. Sciuit dux ſe palma laureaque ob virtutes reſque bene geſtas dignum, ſed vana hujuſmodi præmia ſe prudenter contemnere palam commonſtrare voluit: Hunc imitari, & caduca deſpicere; cœleſtiaq; tantùm ac diuina præmia optare, diſcamus.

BONÆ SPEI.

Ex ſacris literis deſumpta eſt hæc Hierographia, cum poſt aliquod menſium imbres, arca Noë remiſsis, & defluxis ex parte aquis, ſupra montes Armeniæ ſiſteretur; Columbam Noë exploratum emiſit, num terræ planities habitabilis foret. Illa jamdudum concluſa, liberoq; aëri credita veterem antea libertatem & aſſuetos cibos quæſiuit, quos cnm nequaquam inveniret: arrepto oleæ ramuſculo ad arcam revolavit. Hinc bonam ſpem concepit Noë, brevì terram habitabilem ut priùs fore. Quemadmodum itaque poſt imbrium undarumque tempeſtates columba oleæ ramulum, deferens ſpei ſignum, dedit ipſi Noë: ita dux hoc Hieroglypto oſtendere voluit: neminem fortunæ iujurijs laceſsitum, nullamq; rempublicam bello conqvaſſatam deſperare debere, præſertim fortuna mitiore pacatioreque ſeſe oſtendente: ſequitur enim poſt nubila Phœbus, neque res humanæ perpetuo eodem in ſtatu permanent. In rebus itaque adverſis nunquam animus deijciendus, ſed BONAE SPEI fortes viri eſſe debent: tum quod Deus nullum onus tàm magnum, aut calamitatem tam ingentem inferre ſoleat, quàm non ferat hominis narura: tum quod adverſam fortunam & calamitates, ſequaturplerunq; melior fortuna. Inſtabilis enim eſt, & quos depreſsit, mox elevat.

Columba in Hieroglypto, quia abſque bile animal eſſe putatur, manſueta omnia, oleaque pacem, promittit, quæ BONAE SPEI eſt, quòd rerum copia ac reipub. felicitas pacem ſequi ſoleant.

Petrus Mocenigus Venetorum Reipublicae Dux 70

Andreas Vendraminus Venetoru Reipublicae Dux 71

Joannes Mocenigus Venetorum Reipublicae Dux. 72.

Marcus Barbaricus Venetorum Reipublicae Dux. 73.

Augustinus Barbaricus. Venetorum Reipublicae Dux 74.

Leonardus Loredanus. Venetorum Reipublicae Dux 75.

LÆSÆ LIBERTATIS AFFECTVS.

Vt ſanitas cum læditur afficitur, ita libertas, ac ut illius affectus, corpus; ita iſtius rempublicam perturbat: Quia enim, ut inquit, I. C. res eſt inæſtimabilis libertas, ac, teſte Ariſtotele, poteſtas vivendi, ut velis, quamque natura introduxit, nullæque gentes qui eam habent libenter amittunt: Fit ut ſi perturbetur, & lædatur multorum tumultuum ſit cauſa, qui non priùs ceſſant, quam aut priſtinum ſtatum habeat, aut pereant. Contingit enim interdum eos, qui nimiùm libertati ſtudent in ſervitutem rapi, ab ijs, quorum intereſt, nimiam libertatem introduci. Nam magna libertas ſine aliquorum damno vel injuria rarò habetur: Cum enim plebs libertate magna fruitur, tum optimates opprimi, cum optimates, tum plebs, cum verò reges, tum optimates, tum plebs, ſolent. Oſtendit itaq; Hieroglypton turri, quæ carceris figuram præ ſe fert, ſervitutem, aut læſam libertatem, undarùmque fluctus, qui turrim obſident, & aluunt, læſæ libertatis affectum, tumultum nempe & ſeditionem populi, ad removendam ſervitutem, & recuperandam libertatem ortam & inſtitutam, quaſi innuere vellet duces reipub. operam dare debere ne lædant populi libertatem ac ſeditionum nec non tumultuum cauſa fiant, ſed potiùs ut illam illæſam conſervent.

Poteſt etiam turris inter fluctus conſtituta mentem principis indicare, quæ uti à fluctibus concuſſa ſine noxa permanet, ita etiam mens humana, ab omnibus læſæ libertatis affectibus, (quæ fluctibus ſignantur) agitata, eos contemnit & ſuperat.

NULLI CEDIT.

Decet Heroicum virum, ac reip. præſidem, fortitudo conſtantia & magnanimitas, quæ quercu deſignātur. Nam quercus cæteras omnes arbores robore, propter ligni duriſsimi compagem; Conſtantia propter radicum ramorúmq; multitudinem & craſsitiem: ac magnitudine, quòd ramos longè lateq; diffundat excelſaque præ cæteris ſit, ſuperat. Convenit autem Heroi fortitudo: ut pericula maxima propter honeſtatem & commune bonum ſubeat. Conſtantia, ne à bene inceptis deſiſtat, aut ab adverſis facilè perturbetur. Magnanimitas, ut exiſtimatione ſibi erga populum facta, eum in officio contineat ac incepta facilius ad finem deducere poſsit. Quantum enim poſsit vir magnanimus ac gravis indicat Virgilius:

Ac veluti magno in populo cum ſæpe coörta eſt
Seditio, ſævitq; animis ignobile vulgus,
Jamq; faces & ſaxa volant furor arma miniſtrat
Tum pietate gravem, ac meritis ſi fortè virum quem
Conſpexêre, ſilent arrectiſq; auribus adſtant.

His tribus virtutibus clarus, nullis cedát, neque hoſtibus neque rebus adverſis, ut quercus, quæ aëris imbriúmque tempeſtatibus non cedit, ſed

dit, ſed pericula quævis magno animo fortique ac conſtanter ferat. ita ſiquidem laudem apud ſuos ac bonum nomen apud poſteros conſequetur.

CUM PATIENTIA.

Quis hic dexteras datas & junctas, flammaque flagrantes, ardentis amoris & concordiæ vinculum ſignificare non intelligit? quod nec ignis, nec adverſi quippiam diſſolvere debeat. Amoris ſiquidem nexu, ſacramento pactoque confirmato vincti, CVM PATIENTIA quævis potius ferre, quàm ut ſe diuelli patiantur, debent. Sed quid ſerpens in orbem actus, caudamque ori inſertam habens indicat? Serpens, prudentiam, orbis figura, vinculum illud amoris, caput Reipub. ducem, quod caudam, id eſt, plebem, reip. infimum membrum, ita prudenter continere debet; ne vinculum amoris & concordiæ quod inter optimates & plebem, unius corporis partes eſt, rumpatur aut divellatur, ſignificat. Vt enim cum caput, caudam vel aliud ejuſdem corporis membrum lædit, etiam malè habet: quia omnes partes animalis ita harmonicè conſentiunt; ut nulla affici & lædi, quin omnes patiantur, poſsit: ità ij, qui rempublicam regunt cum plebem opprimunt & exugunt, tandem & illi, laborante republica, quaſi manibus pedibuſq; deſtituti nullas vires habent, ac damnum ſibi non plebi (quæ faciliùs reip. mutationem fert) intuliſſe ſentiunt.

NON MIHI DOMINE SED NOMINI TUO DA GLORIAM.

Pius & modeſtus profectò hic dux, qui quas de hoſtibus reportavit victorias non ſibi, ſed numini aſſcribi vult, dum ait: NON MIHI SED NOMINI TVO DA GLORIAM. Pietatis enim eſt, quicquid fœlicitatis vel boni in hac vita conſequimur, illi accepta ferre, cujus beneficio ſumus & vivimus. Modeſtiæ etiam eſt, partæ victoriæ gloriam, quam victoriæ author D. Opt. Max. ſibi, non alteri peperit: non nobis, ſed illi aſcribere: victoria enim omnis à Deo eſt, & ille dat cui vult. Victoriam autem de hoſtibus non levem hunc ducem reportaſſe, indicat Hercules, qui omnium animalium regem fortiſsimum leonem comprimit.

COPIA ME PERDIT.

Quemadmodum plerunque contingit arbores, quæ copiam fructuum ferunt, vel à fructuum onere, vel ab ijs qui fructus decerpunt, diſrumpi: Ita ſæpe magni viri eximijs virtutibus, ac animi dotibus præditi, dum nimis ſtudiosè reipub. curam gerunt, ac virtutum & ſtudiorum ſuorum fructus publicæ utilitati accommodant (memores ſententiæ non nobis, ſed patriæ nati ſumus) vires animi & corporis robur ita frangunt, ut rectè illorum quivis dicere poſsit: COPIA fructuum meorum ME PERDIT. Nam ſi nullas animi dotes habuiſſem, quibus patria frui

ac uti

ac uti potuisset curis publicis, arduisque negotijs, non fuissem præfectus, sed integer curisque solutus, beatam (út inquit Marcial.) domi vitam egissem. Verum non luget neque dolet dux Augustissimus, se alijs inserviendo consumi, sed innuit ijs, qui putant reipub. præsides beatos esse, rebusque suis optimè consulere potius detrimentum pati.

NASCETUR.

Elephas animal vastissimum omniumque quadrupedum maximum res magnas designat. Symbolum verò NASCETVR, proli, quam utero gestat, accommodari debet. Indicatur namque hoc Hieroglypto ac Symbolo res magnas non ita properè esse expediendas, sed expectata dataque occasione; inquit enim Theognides: μηδὲν ἄγαν σπεύδειν ne nimis propera. Vt enim elephas, Plinio teste, decennij spacio vterum gerit tantumque in vita semel, ac pariendi tempus dum veniat, patienter expectat: ita etiam, res magnæ quæ geruntur, accelerari & præcipitari non debent, sed expectanda apta rei gerendæ occasio, quæ tandem uti elephanti proles, licet diu utero contenta, nascetur. Tempus enim occasionem gignit & parit.

* * *

Adreas Grimanus Venetorum Rei: publicæ Dux 76.

Andreas Gritti Venetorum Reipublicæ Dux 77.

Petrus Landus. Venetorum Reip: Dux 78.

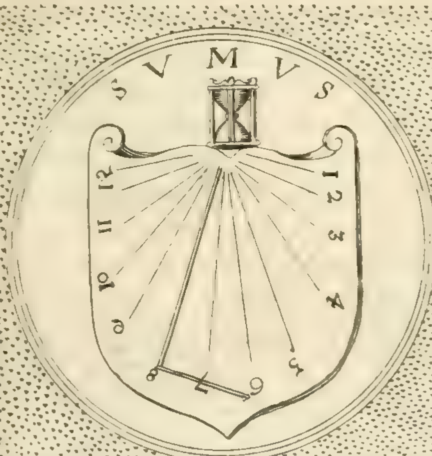
Franciscus Donatus. Venetorum Reipublicæ Dux 79.

Marcus Antonius Triuisanus Venetorum Reip: Dux 80.

Franciscus Venerius Venetorum Reipublicæ Dux 81

FESTINA LENTE.

Convenit hæc Hierographia cum proximè præcedenti: Columna enim res graves magnaſque quibus reſpub. innititur, ut illa ſtructuræ auguſtioris fulcrum eſſe ſolet, deſignat. Hanc feſtinanter & lentè excreſcens circumvolvit vinea. Feſtinanter, quia vix ſtirps aut arbor tam citò ramos producit, ac vinea, lentè tum quòd aſpicienti motus nullus appareat, tum quod tardiùs botros ferat, & maturet. Prudenter admonentur principes viri, ne cum graviſsima negocia ac ex quibus ſalus reipub. dependet tractant, nimis properent ac inconſultè & immeditatè quippiam aggrediantur aut ſtatuant: rarò enim fœlix eventus hujuſmodi conſilia ſequitur. Lentè itaq; feſtinandū; Sat citò ſi ſat bene. feſtinatio neque cernit, neque cavet pericula, lenta verò tempus habet; ut noxia obſervet & evitet.

SUSTINET NEC FATISCIT.

Andreas Gritti cum fœliciter octennij bellum pro Venetis geſsiſſet, ac Patavium contra Maximilianum defendiſset, hanc Hierographiam à M. Ioanne Cotta poëta Veronenſi inventam auroq; inſculptam inter amicos, Cùm jam dux Venetorum Electus eſſet clam diſtribuit. Suſtinet autem in hac Hierographia Atlas orbem, univerſæ nempè naturæ maximam molem, imò & univerſum ipſum. Inquit Symbolum: Suſtinet nec fatiſcit. Sed quis univerſum ipſum ſuſtinere poteſt? profectò nemo niſi Deus Opt. Max. Quid itaque indicatur? Nihil aliud, quàm eos, qui à Deo ad res magnas, aut ut remp. regant vocati ſunt, labores vocationis ſuæ ferre conſtanter debere. Iuvabit enim illos divina virtus, ne oneri ſuccumbant, aut fatiſcant, perfer itaque & obdura, SVSTINE NEC FATISCE Deus opem feret & labor compenſabitur vel hìc vel vita æterna.

IN OLLIS VENARI.

Principes viri in ſylvis non iu ollis venari, hoc eſt ſuis non alienis laboribus ſibi rem, ſtatum & dignitatem comparare debent. Qui enim alienos labores devorant, ac ab alijs præparata, & conſtituta ſibi applicant, ac in proprios uſus convertunt, illi milvis, (quorum rapacitas cuivis cognita eſt,)comparari poſſunt: Dum enim prædam in aëre milvus quærere deberet, ollam decoctis carnibus plenam (in hoc Hieroglypto) faciliori compendio invadere conſpicitur. Hic acquirendi modus, ut privato nulli convenit: ita nec principi, niſi Tyranni haberi velint. Tyranni enim per fas nefaſque aliorum facultates per vim ad ſe rapiunt, ac præſenti ſorte minimè contenti, regna ac reſpub. bene conſtitutas perturbant, invadunt, ſuiſque regnis injuſtè adjungunt. Princeps iſte Petrus Landus, ne talis putetur & habeatur, Tyrannorum, ac illorum, qui in ocio degentes, injuſtè aliorum opes ad ſe trahunt ac conſumunt, imaginem Hieroglypto exhibet. Vitij enim turpitudo exemplo aliquo hominis

hominis menti insculpta, ac palàm figura oculis objecta, mentem non solùm ne peccet firmat & tuetur, verùm etiam virtutis studium summoperè placere ostendit.

LIBERTAS SUB METU.

Tracta est hæc Hierographia à vulgari fabula: Equus enim quidam freno sessoreque excusso, veloci cursu sylvam (libertate adepta petulās) petijt ibiq; in lupos famelicos incidit, à quibus cū dilaniandus sterneretur nullaque vitæ spes amplius superesset exclamasse narratur: O me miserum & infelicem, qui clementem meum dominum abunde pabulum mihi suppeditantem gestare nolui, jam luporum visceribus gestabor. Symbolum ait libertas sub metu, & verè, ut enim equo illi absq; metu in sylvā excurrenti interitus præstò fuit, ita & rebuspublicis privatisque hominibus, ni prudenter pericula, quæ vel libertatem labefactare aut tollere possunt, observent, ac evitent. Insidiari libertati rerumpub. Tyranni solent; quia non se ut populo & communitati, sed populum, ut illorum libidini & voluptati inserviant, creatos arbitrantur. Libertas itaq; quævis cum metu nō careat, quin facilè in servitutem commutetur: citius autem ea, quæ in peccandi licentia constituitur, ac vera libertas dici non potest, est siquidem libertas, teste Cicerone potestas vivendi ut velis, verùm certo tantùm modo. Nam Cicero priorem exponens definitionem, inquit ita. Is vivit ut vult, qui recta sequitur, qui gaudet officio, cui vivendi via considerata atque provisa est, qui legibus quidem non propter metum paret, sed ea: sequitur atq; colit: quia id salutare maximè esse judicat. Qui nihil dicit, nihil facit, nihil cogitat denique nisi libenter ac libere: cujus omnia consilia, resq; omnes, quas gerit ab ipso proficiscuntur, eodemque referuntur: nec est ulla res, quæ plus apud eum valeat, quàm ipsius voluntas atque judicium, cui etiam fortuna ipsa cedit. Libertate vera quia fruitur respub. Veneta, cujus caput dux iste Franciscus fuit: ut posteris consuleret ac prudentiæ suæ testimonium relinqueret, admonitos eos voluit; ne libertate, qua ipso imperante fruuntur, abuterentur, ac tanquam effrenes equi peccandi licentia in vitia ruerent, ac sine metu amittendæ libertatis, nimis securi, vicinis Monarchis prædæ essent. Dum enim libertas peccandi nimia conceditur, ac peccata impunita relinquuntur: bonorū oppresio, propter illatas injurias ulciscendi cupido, pristini status mutationem & servitutem facilè inducunt. Quæcunque itaque florere respublica diu vult, imprimis operam det: ut viri boni tutò degere ac vera libertate frui possint, nec non improbi, quantumvis magni, legibus coërceantur, ac delinquentes plectantur.

SUMUS.

Sumus inquit Symbolum. Verùm dubitant argutuli an simus nec ne. Nam præsentis temporis est Symbolum. Tempus autem præsens nullum videtur. Fluit enim perpetuò tempus. Si nomen, tum & ipsum

ipſum nunc putes, falleris, quia tantùm connectit futurum cum præterito, uti linea quæ connectit album lignum nigro, apparens quidem, ſed ſine ulla latitudine. Eſſe tamen nos, verè ſcimus, ſed ita: ut ea, quæ in perpetuo ſunt fluxu, ac ſtabile nihil habent. Fluxus & inconſtans noſter iſte ſtatus horologiò Solari cujus umbra nunquam quieſcit, ac clepſydra cujus momenta continuè fluunt, nec conſiſtunt, commodè deſignantur. Verùm Myſta non ſolum ſe nihil eſſe, (ut præſens tempus nullum dari poſſe videtur.) oſtendere, conatur: Sed etiam, ſe nunc dignitate illuſtrem quiſnam priùs fuerit, ac poſt hanc vitam futurus ſit perpendere. Qua contemplatione nihil utilius eſt, tum ne ad majores honores evecti ſuperbiamus, tum etiā, ut imbecillitatis noſtrę memores, ita vivamus ut poſteris bonum noſtrum nomen relinquamus, & vitæ æternæ participes fiamus.

AUDACES JUVAT.

Audaces fortuna juvat timidosq; repellit. Canit Virgilius. à quo verſiculo author Hierographiæ Symbolum accepit. Verùm fortunam adijcere noluit, quod fortuna temerarios potiùs, quàm audaces juvet. Ac ſi audaces optatæ rei exitus ferè ſemper ſequatur, id non fortunæ, ſed virtuti & prudentiæ tribuendum eſſe: Audaces enim, quæ aggredi uolunt, priùs conſultant: Temerarij, abſque conſilio in quævis pericula ſeſe conijciunt ac præcipitant. Leo ut eſt animalium omnium audaciſſimus & rex: ita aptè illius figura erecta, ac ad pugnam inſtituta, audacia ſignificatur: quæ principibus viris imprimis convenit, tum ut res magnas arduas ac periculoſas non tentent, niſi adhibito priùs conſilio, Tum etiam ut ab inceptis non facilè deſiſtant, ſed leonum inſtar magna animi fortitudine audacter & intrepidè ijs incumbant, donec ad optatum finem perducant. Nihil enim turpiùs principi præſertim in rebus bellicis, quàm quid inconſultè aggredi, ac tentata fruſtra cum ignominia relinquere. Rectè itaque Myſta audaces conſilium juvare aſſerit.

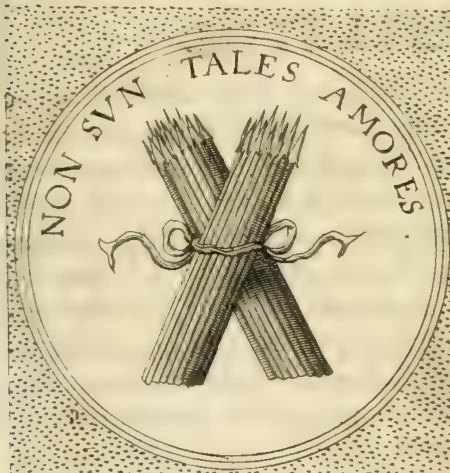
Laurentius Priolus Venetorum Reip: Dux 82.

Hieronimus Priolus Venetorum Reip Dux 83.

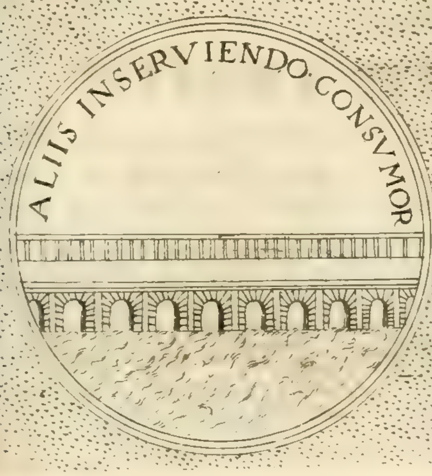
Petrus Loredanus Venetorum Reip Dux 84.

Aloysius Mocenigus Venetorum Reip Dux 85:

Nicolaus de Ponte Venetorum Rei: publicæ Dux 86.

Pasqualius Zicogna Venetorum Reipublicæ Dux 87.

NULLA HORA SINE LINEA.

Linearum pictura nobilis fuit Appelles. Is cum Protogenem pictorem, qui peregrè profectus fuerat, quæreret lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam: nolebat enim domœsticis nomen suum dare. Reversus Protogenes ac subtilitatē lineæ contemplatus Appellem se quęsivisse asseruit. Quapropter arrepto penicillo alio colore tenuiorem lineam in illa ipsa duxit, ac præcepit, ut si redijsset illi ostenderetur. Reversus Appelles ac vinci erubescens, tertio colore lineas secuit, nullum relinquens amplius subtilitati locum, ac Protogenem hac ratione superavit. Appelles id in ore habere solebat: nullam diem illi esse sine linea. Cui sententię, Symbolum hoc simile est viris omnibus, qui reipublicæ inserviunt ac præficiuntnr observatu necessarium. Vt enim Sol, qui inferiora hæc omnia calore & luce regit, generat, producit, ac fovet, nunquam quiescit, ac stylo, quem in horologijs solaribus radijs suis illuminat, singulis momentibus umbram facit, & proinde NVLLA etiam HORA SINE LINEA elabatur: ita etiam reipub. duces nunquam ociosi esse, sed assiduis exercitijs populi bonum, & commodum curare debent. Hoc quia huic duci semper propositum fuit, diligentiæ suæ notam, posteris, hac Hierographia reliquit.

PAULATIM, PAULATIM.

Paulatim incedit, sed securè testudo. Securè propter domicilium ac tegumentum, quod secum perpetuò fert, ita compactum mirabili naturæ artificio, ut eo ab omni periculo rupium ubi degere solet defendatur & muniatur. Nam à saxis sive in illa præcipitetur restudo: siue ea in illam decidant, neque lædi ipsa, neque tegumentum confringi potest. Ostendit hac Hierographia prudentiam Mysta, qua in rebus arduis & quæ ad reipublicæ suæ salutem spectant utitur. Paulatim enim difficillima negotia gerit, ac non nisi circumspectè & deliberatè. Hac enim ratione tutò ad optatum finem etsi paulò tardiùs, perducuntur. Sat citò, inquit ille, si sat bene. Complures properanter & absque consilio sua conficiunt, verùm sæpe illos properantiæ nimiæ pœnitet: Si aliqua res celeritate opus habet. res bellica est: Verùm ni & illa, consilio subitaneo præhabito geratur, multorum exitio properantis stultitia plectitur. Valet enim semper hoc Salustij: priusquam incipias consulto, at ubi consulueris maturè opus est facto.

NON SUNT TALES AMORES.

Duo Hastarum manipuli vincti concordiam viresque junctas multorum, Vincula, amorem significant. Vt enim junctæ hastæ nulla ratione infringi, ne à robustissimo quidem viro, separati facillimè ac à puero possunt. Ita etiam regna ac Respub. concordes nulla hostium vi subverti possunt. Hanc concordiam conservat amor civium erga se mutuo, quem virtus & bonæ leges similiaque civium studia parere solent. Hic si labatur aut vacillet, & vel propter diversam relligionem, aut alias causas,

ſas ultro citroque minuatur aut pereat: reſpub. tandem peſſum it, ac non diu ſtare poteſt, ut multæ etiam optimæ inſtitutæ reſpub. ſuo interitu ſatis declarant. Id Myſta prævidens aliquando (ut nihil in rebus humanis perpetuum) reipub. ſuæ poſſe contingere. Ait: NON SVNT TALES AMORES hominibus, ut nunquam diſſolvi ac infringi poſsint: ac propterea ſe dolere caſuram aliquando florentiſsimam rempublicam.

VI PARVA NON INVERTITUR.

Vt elephas animalium vaſtiſsimum VI PARVA NON INVERTITVR ita nec magna reſpub. quæque divitijs opulentia ac virtutibus floret: Hæc enim duo, tanquam columnæ eam, ne labatur, ſuſtinent: Divitijs enim, ea quæ neceſſaria ad conſervationem reipub. ſunt: ut confœderati, annona, milites, & arma comparantur, ac incolarum virtute, ea quæ comparata ſunt, in optimos uſus vertuntur. Virtus autem una, non ſufficit. Nam juſtitia, fides, prudentia, fortitudo, ac temperantia requiruntur. Iuſticia, ut inter populum æqualitas Geometrica & Arithmetica ſervetur, crimina puniantur, & bene de repub. meritis præmia dentur: Hac enim ratione pax ſervatur, & diſcordia, quæ cives perdere ſolet, prohibetur. Fortitudo, ut tum ad invadendos hoſtes, tum ad tuendã remp. ac moleſtias quaſvis ferendas, promptus ſit animus. Fides, ut commercia tutò geri, ac quilibet ſecurè de ſe vel ſuis rebus, quod volet, ſtatuere poſsit. Prudentia, ut gerenda, quàm optimè gerantur, & vitanda, ſecuriſsimè vitentur. Ac poſtremò, temperantia, ut malorum, rixarum tumultuumque cauſæ, quæ ex luxu ac ebrietate naſci ſolent, impediantur. Iſtis profectò innitens columnis reſpublica Veneta, (ad quam proculdubiò direxit Aloyſius Mocenigus hanc Hierographiam) VI PARVA NON facilè INVERTETVR. Non cadet enim (quæ jam aliquot centenis annis floruit) priuſquam virtus exulet, crimina impunita maneant, ac potẽtioribus peccandi licentia libera relinquatur, plebſque opprimatur, ac ad ſeditionem compellatur. Quæcunque enim reſpublica diu ſtarè vult, nulli rei magis, quàm ut probi tuti ab injuria & damno vivere poſsint, ſtudere debet. Qui rempublicam perdi volunt, improbos inducant, qui luxu, intemperantia, perfidia, ac malis moribus, bonos corrumpant: ſic enim brevì illius habebunt exitium. Perpendens itaque Mocenigus reipublicæ ſuæ, ſibi commiſſæ, magnitudinem & potentiam, verè vi parva non facilè inverti poſſe aſſeruit.

ALIIS INSERVIENDO CONSUMOR.

Nicolaus de Ponte ad familiæ nomen, dum pontem pro Hieroglypto exhibet, appoſitè, quod cognomine, & re pontis inſtar ſit, alludit: ut enim pons eorum à quibus calcatur pedibus, conſumitur: ita & ipſe reipublicæ ſuæ præfectus, dum eos, quos regit curare, ac juſticiæ adminiſtratione, alijsq; munijs publicis inſervire cogitur; ſe alijs inſerviendo conſumi verè aſſerit. Magnum enim onus eſt reipub. ſervire abſque abſoluta &

ta, & regia poteſtate, interea tamen omnia ad commodum populi aptare debere. Laude quidem omni dignißimum cùm boni principis ſuprema lex, ſalus populi eſſe debeat, ſed quæ multa incommoda, & pericula ſecum trahat. Bellua enim multorum capitum eſt populus, quibus ſingulis diverſa de rebus inſunt judicia, & quod uni placet alteri diſplicet. His omnibus qui ut placeat, ſtudet, non parum conſumitur, animiq; & corporis vires frangit. Non mirum itaq;, bonum hunc principem officio & vocatione ſua ſtrenuè fungentem, oſtendere velle quid lucri, & emolumenti oblata illi ducatus dignitas afferat: Nihil videlicet, quàm pericula, curas & ſollicitudines, quæ vel interitum, vel varias animi, & corporis ægritudines inducunt.

ULTRA NUBILA.

Vt navis tempeſtate jactata, tandem ſecundo afflante vento ſecuro eſſe in ſtatu videtur, ac ciconia ad altißima volatum dirigens, tandem etiam ultra nubila delata, neq; à pluvijs, neque ventis amplius quicquam perpeti poteſt: ita Paſquaſius iſte Dux à ciconia nomen familiæ ſuæ habens, ciconiæ exemplo egregiè oſtendit, ſe ad ſummos quidem honores perveniſſe, ac poſt varios fortunæ inſultus, ea jam ſatis proſpera frui: verùm nondum planè ſecurum eſſe, ut caſui ciconia ac vectura onuſta navis antequam portum attigerit naufragio ac ſubmergendi periculo expoſita eſt. Has animi ſui anguſtias, & curas Hieroglypto notat, ac nihil, in rebus humanis tutum, neminemque ante ſupremum diem quantumvis fortuna arrideat beatum dici poſſe ſignificat. Laude propterea nõ mediocri dignus. Nihil enim prudentiùs quàm omnes fortunę applauſus ſuſpectos habere, & ita firmare animũ, ut ſi velum vertat, noxa nõ ſentiatur. Magnum quid videtur ad honores ſummos evehi, ſed ut honos, ita onus creſcit, & quantum honoris accreſcit, tantum libertatis decreſcit. Sic qui rebuſp. præficiuntur ſummum quidem locum ſummamq; dignitatem obtinent: verùm ingenti adjuncto onere, dum omnibus ac ſingulis reipub. membris regendis occupantur, ac rectè ut figura indicat onerariæ navi ſimiles ſunt, quæ, quo amplior eò plura in ſe recipit, ac quo plura, eò oborta tempeſtate majoribus periculis exponitur, ac faciliùs undis (ni ſe citò exoneret) obruitur. Libertatis jacturam capere illos, qui ſumma in dignitate conſtituti ſunt, notum eſt. Vix enim animum à curis relevare, rebus domœſticis, liberiſq; bene educandis, ac valetudini curandæ operam dare illis licet. Hæc omnia, qui neſcit, ſi deſint, libertatem minuere, vix ſapit. Valeant itaque honores tot periculis ac incommodis venales, ac mediocritas in rebus omnibus quæratur, & ſufficiat.

Iacobus Foscarinus Venetorum Reipub: Dux 88

Marinus Grimanus Venetorum Reipublicæ Dux 89.

Duces Mediolanensiu.

Ioannes Galeatius Vice Comes. Mediolani Dux. I. Comes Virtutum.

Ioannes Maria Vice Comes. Mediolani Dux II Comes Virtutum.

Philippus Maria Vice Comes Mediolani Dux ultimus ex Vice Comitum.

SOLA MIHI REDOLET.

Fasciculus florum Hieroglipto exhibitus, varias & diversas respublicas in hoc orbe constitutas designat: quæ etiamsi floreant, ac opulentia, bonis legibus, alijsque ornamentis celebrentur, ac cuivis placeant. Tamen ferè semper ea in qua quis natus, & educatus est, cæteris gratior, ac acceptior esse solet, Imprimis autem tum, cùm in ea non solum commoda vivendi ratio, verùm etiam præcipuus dignitatis gradus habetur. Id quia Iacobo Fossario contigit. quid mirum illi rempub. suam tàm celebrem, tàm bene constitutam, tàm antiquam, tàm claris viris omnique disciplinarum genere ornatissimis refertam, tàm augustijs palatijs ornatam, ac denique omni rerum abundantia tàm affluentem præ cæteris, quas longis parasangis præcellit, redolere & placere. Hunc animi sui affectum, hac Hierographia palam omnibus aperire voluit, eaque ratione se quodammodo gtatum patriæ suæ esse ostendere. Gratitudinis enim est agnoscere acceptum beneficium, quod rependi non potest.

SYDERA CORDIS.

Serenissimi istius principis Symbolum cum Hieroglypto parum convenire, ac Symbolum vix explicari posse, videtur. Quid enim sydera cum leone, & quid cor cum syderibus conveniens habet? Cor profectò nullis syderibus, sed cœlum tantùm ornatur. Verùm prudentissimus princeps abdita animi sui non cuivis fortasse patere voluit, sed ijs solummodo, qui occultiori philosophiæ se consecrarunt, ac mysticum Hierographiarum sensum consequi valent. De microcosmi enim syderibus hîc agitur, ac analogia majoris mundi cum minore (homine videlicet, qui microcosmus vocatur) ostenditur. Vt enim in majori mundo Sol suo calore, & spiritu omnia fovet, ac syderibus omnibus lucem (philosophorum omnium sententia) tribuit: ita microcosmi Sol (id est cor hominis) caloris omnis, & vitalis facultatis fons, ad cerebrum (microcosmi cœlum) ac principes facultates intellectum & ratiocinationem, suos radios seu spiritus mittit: ut principum facultatum meliores habitus, id est virtutes (quæ microcosmi sunt sydera) illustrentur. Quæ verò sint ista sydera, vel virtutes? Hieroglypton indicat, ac præcipuè crux leonis anteriori pede præmonstrata, scopusque aliarum virtutum omnium, vera nempe religio. Nam virtutes, ut constantia, fortitudo, liberalitas ac magnanimitas, Leone S. Marci Venetorum patroni designantur. Mysticè itaque ostendere princeps hac Hierographia voluit, veram Christianamq; relligionem, & virtutes omnes, præcipuè autem animi fortitudinem, & constantiam, desideria & sydera cordis sui esse, ac optatam quam cupit contingere metam. Augustum me hercule propositum Vt enim nihil maius religione, qua Deo alligamur, ita nihil optabiliùs, quàm rationem habere, ac modum virtute comparatum, quò ejus connexu & unione frui liceat.

HUMENTIA SICCIS.

Exhibetur hic arboris truncus viridis, cui ignis substratus, & duæ

situlæ

ſitulæ aqua plenæ appenſæ ſunt. Quibus haud dubiè indicare voluit Ioannes Galeatius: ſe omnibus in rebus moderatione uti, & temperantiæ ſtudere, ac animi affectus omnes, præcipuè verò iram, & libidinem, quæ igni optimè comparari poſſunt, ratione, ut aqua ignis vehementiam contemperat, compeſcere. Quod certè animi propoſitum in viro magno, & principe ſummopere laudandum eſt, ac ab antiquis non parum celebratum. Extat apud Livium præclarum Scipionis Africani exemplum. Qui Carthagine in Hiſpania capta, virginem captivam elegantiſsima forma ad ſe perductam, Romanorum hoſti & principi deſponſatam, Sponſo ſanctè ſervari, ac reſtitui cum dote juſsit. Qua temperantiæ ac munificentiæ fama, magnæ Hiſpaniæ partis ſtudium & favorem ſibi conciliavit; ut inde amica Romano populo fuerit. Iulius Cæſar etiam iram comprimere, ac ratione extinguere potuiſſe ſcribitur, ut nullius rei illum oblivio citiùs, quàm injuriarum (quæ irarum fomites eſſe ſolent) caperet. Vtilis itaque eſt omnibus in rebus moderatio.

HUMENTIA SICCIS.

Similis omnino hæc Hierographia præcedenti eſt. Ob id ab ea ejus interpretatio ſumi poteſt. Vt itaque præcedens moderatione omnibus in rebus opus eſſe docet: ita hæc. Moderatio autem imprimis illis, qui alios regunt, convenit. Qua ſæpiſsime etiam contra ſancitas leges, quod æquum eſt, diſtribuitur, ac obſervatur: Eſt enim æquum aliquid juſto majus & correctivum ipſius, propter circumſtantias, quæ poſitum juſtum immutant. Hinc proverbium: ſummum jus ſumma injuria; dum videlicet nimis ſtrictè obſervatur, neque pro eorum, quæ incidunt, natura, moderatur ac corrigitur: Quid enim ſi ſtatutū ſit, eum, qui noctu gladium gerit, aut ſclopeto plumbeas glanges ejaculatur, capite plecti debere: æquū ne eſt peregrinum, qui legē ignorat ac primùm urbem ingrediens in legem peccat, capitis damnari? Nemo ſanè, niſi mente captus dixerit. Vir enim prudens & æquus, reum venia, ob ignorantiam cuius cauſa ipſe non fuit, dignum eſſe, ac id æquitatem poſtulare, quæ legem ita moderatur, neminemque abſque culpa puniri vult, cenſebit.

VEL IN ARA.

Non puto hanc Hierographiam à Galeacio Maria fuiſſe editam, ſed ab alio quopiam, ſi vera ſint, quæ Paradinus refert: Scribit enim Galeacium ita libidini fuiſſe deditum; ut virgines ac honeſtas matronas vi compreſſerit, & violârit: eaque Tyrannide ſibi omnium odium ac præcipuè eorum, quos lædebat, ita comparaſſe, ut Andreas quidam Lampaganus ab illo graviter offenſus, in ejus mortem ſocijs nonnullis ſibi adjunctis conſpirârit. Quia verò principis majeſtas poſtquam ſæpius cædem cum ſocijs propoſuiſſet, illum à cæde facienda terrebat, & prohibebat: ut intrepidus, ac ad facinus perpetrandum audacior eſſet, juſsiſſe ſibi ad vivum in tabella imaginem principis depingi, ad quam aliquoties in die, ac cum luberet, pugionem adigebat. Tandem cum frequenti & quotidiano adactu, jam ſibi audacior videretur, ſocijs acceptis, templum, ubi princeps erat ingreſſū fuiſſe, ac illum colloquij quaſi cauſa per ſatellites accedens, pu-

gione subitò interfecisse. Hæc profectò historia, si vera est, satis declarat, neq; interfectum Galeacium hac Hierographia usum fuisse, neque etiam interfecti filiū vel nepotem Quicunq; itaq; is fuerit, vel indicare ulciscendi cupiditatem voluit, vel in patriam studium, Mutij Scævolæ exemplo, qui vel in ara hostem suum si sese obtulisset occasio, trucidasset. Gloriosum enim est patriæ hostem trucidare. Hostes patriæ sunt, qui patrias leges, & patriam relligionem, extinguere, delere, vel mutare volunt. Pro his pugnandum dum vires valent, dum deficiunt aut ceciderunt, cedendum potiùs, satius enim est partem patriæ, quàm nullam superesse.

BATTI TUTTI SE NON GUASTA.

Imperantis vel consulentis est Symbolum. ait enim: Feri omnes, si nō, destruis. Obelisci sunt lignei, quos feriri omnes vult Mysta; Erecti enim collocantur: ut deijciantur à ludentibus. Interdum omnes deijci, ut vincatur, & numerus dejectorum vincenti propositus compleatur, debent. quod ni fiat, & ne unus tantùm supersit, amittitur victoria. Obeliscis autem Mysta inimicos, & in necem, vel detrimentum suum confœderatos, intelligi vult. Quos vel non lacessendos, vel omnes opprimendos utile esse securitatis causa arbitratur. Crudele quidem & parum Christianum consilium (si hoc modo Symbolum interpretari velimus) sed quod in rebus politicis utile & necessarium videtur Paucorum enim interitu sæpe multorum cavetur, ac reipub. tranquillitas conservatur. Hujusmodi consilium à Turcarum Imperatoribus observatur, ad tyrannidem enim evecti, fratres, quosque ad regnum fas habere putant, necari omnes; ut superstites, ac à nullo lacessiti regnent, jubent. Absque tamen periculo, huiusmodi animi propositum exequi non licet: Quia multoties, qui inimicos aut hostes suos delere omnes conatur, non potest, vel quod non omnes norit, vel quod crudelitate illa, hostium amicos sibi hostes faciat, atque hoc modo inimicorum insidijs se exponat, ac in alios constitutam necem in se transferat. Eleganter periculum hoc (si Christianè Symbolum explicare velimus) insinuare Mysta videtur: dum ait: omnes feriendos aut rem malè geri; non sufficit enim conatus, ut res bene geratur. Quia si unus superstes manserit, is aliorum necem ulcisci, hostibusque multum negotij facessere poterit. Omnes itaque deijciendi aut delendi sunt. Verùm quia id difficulter & non sine summo periculo fieri potest: Quid aliud inferre licet, quàm Symbolum obliquè innuere: hostibus parcendum, Deoque soli vindictam relinquendam esse, Mystæque propositum pium esse. Christianus enim fuit, Proinde nihil æquè Christianum piumq; Principem magis decet, quàm hostes non lædere vel lacessere.

Franciscus I. Sfortia. Mediolani Dux IIII Marchio Ancone Comes Rotundis et Auglarie .

Galeatius Maria Sfortia Mediolani Dux V . Comes Rotundis. Mar. Ancone

Bona de Sabaudia Galeatij Marie uxor. Ducissa Mediolani .

Ioannes Galeatius Sfortia Galeatij filius. Mediolani Dux VI .

Ludouicus Morus Sfortia Mediolani Dux VII.

QVIETUM NEMO IMPUNE LACESSET.

Franciſcus Sfortia dux Mediolanenſis, cum ducatus poſſeſsionem ad ſe hæreditario jure per uxorem Blancam vicecomitiſſam devolutam, accepiſſet, ac turbulentum reipublicæ ſtatum armis ac vi compeſcuiſſet, munitionemque firmiſsimam Portam Ioviam appellatam, tumultuum impediendorum, ac ſecuritatis gratia extruxiſſet, militaribus inſignibus venaticum canem clunibus inſidentem, ac anterioribus pedibus inſiſtentem, ſub pinoq; quieſcentem appingi curavit, adjecto Symbolo: QVIETVM NEMO IMPVNE LACESSET. Quo proculdubio indicare voluit, ſe neminem laceſſere velle: verùm laceſsitum, promptum ſe ad defendendum ac offendendum fore. Quod re ipſa Iovio teſte præſtitit, cum Renatum regē provinciç, bello ad ſe imminentē, armis compeſceret. Boni enim principis indoles eſt, neminē offendere, neminiq; vim aut injuriam inferre; verùm in offendentes aut laceſſentes graviter ſçvire.

QVIETUM NEMO IMPUNE LACESSET.

Differt hac Hierographia à priore, Hieroglypto non Symbolo. Nam hic canis inquietus, ac latrans in truncum arboris impetum facit, quem deijcere conatur. Inquit Myſta QVIETVM NON IMPVNE LACESSET. Trunco, ſe, qui quietus eſt, ac neminem laceſſit, ſtatumque ſuum ſatis firmum, ac cane, hoſtes ſuos notari vult. Hos non ſolùm fruſtra in ſe impetum facturos, verùm etiam defatigatos ſibi ipſis nocituros, ac non impunitos manſuros Symbolo declarat. Vt enim nimio latratu defatigatur & læditur canis; ita etiam, quicunque potentem & quietum principem oppugnat, oppugnando ſuas atterit vires, ac tandem ijs deiectis, proſtratiſque, facilè vincitur, ac ſtultitiæ temeritatiſque ſuæ pœnas luit. Prudentiæ itaque eſt, quietos non laceſſere, neque irritare crabrones, ne laceſsiti damnum capiant, ac ſui mali ipſimet cauſa ſint.

ME TRAHIT ALTUS HONOS.

Quicunq; honori aram conſtruit, id eſt, omnia ſua eo dirigit, ut ſummos honores conſequi poſsit, is facilè honores nanciſcitur, ac ijs attollitur. Dirigit is, qui virtutibus operam dat, omnibuſque utilis prodeſſe ſtudet, ſupremumque numen colit, amat, ſibique uniri cupit. Id approbat aurea illa Salvatoris ſententia: Primùm quærite regnum Dei, & cætera adijcientur vobis. Tanta enim virtutis, ac pietatis vis eſt, ut eam honor tanquam umbra ſequatur, ac vitium fugiat. Non mirum itaque Myſtam, qui mentem ſuam cœleſtium rerum deſiderio teneri innuit, (ut cœleſtis globus, & ſtellæ docent,) Symbolo aſſerere: ME TRAHIT ALTVS HONOS. Agnoſcit enim divini amoris vim, qua ad perpetuos æternoſque honores trahitur. Verùm hi rarò appetuntur, quod pòſt hanc vitam tantùm ſpes ſit, eos conſequi poſſe, omnes enim potiùs mundanis

danis

danis honoribus consequendis operam nauant, quia ob oculos versantur & in quotidiano sunt usu. Sed melior sanctiorq; hujus principis sententia Christiano homini servanda est; quia cœlestia terrenis, ac æterna interituris præfert.

SOLA FACTA SOLUM DEUM SEQVOR.

Plinio narrante Phœnix Arabiæ avis est. Vnus in toto orbe, aquilæ magnitudine, auri fulgore circa colla, cæruleam roseis caudam, pennis distinguentibus, cristisque faciem, caputque plumeo apice cohonestante, vivere annis sexcentis creditur, ac senescens castra thurisque surculis construere nidum, replere odoribus, ac superè mori. Ex ossibus deinde, & cineribus potiùs, nasci primo ceu vermiculum, inde fieri pullum, & tandem adolescere. Vnicam hanc avem principissa Bona SOLA FACTA ob mariti obitum, imitari voluit, ac propterea se SOLVM DEVM SEQVI ad supremum usque diem phœnicis exemplo potiùs velle, quàm secundas nuptias celebrare, clarè Symbolo significat. Laudatur ob idem propositum Annia Romana, quæ cum hortaretur, ut vidua juvenis formosaque, iterum nuberet, respondit: se nolle. Quia si bonum conjugem, ut primum habere contigisset, perpetua si eum mitteret molestia victuram. Quod si contra in malum incidisset virum: nimium grave habituram illud malum, quod nulla necessitate cogente sibi ipsa peperisset. Valeria etiam Romana maior Messalorum fratrum soror celebratur; quod cum similiter hortaretur, ut secundò nuberet. Responderit, Servium qui ejus vir fuerat, etsi alijs mortuus videretur, apud se tamen adhuc vivere. Non parvam itaque continentiæ, & pudicitiæ laudem meretur hæc principissa, quòd vidua facta, nullum alium sponsum, quàm Deum velit, qui interire nunquam, ac perpetua fœlicitate eam beare potest.

ESTE DUCES.

Ducum officium & munus est, gregarios milites in hostem ducere, ac factis industriam, fortitudinem, & peritiam rei militaris ostendere, ut sibi authoritatem & obedientiam erga milites pariant, ijsque animum, quo ad invadendum hostem, multò sint alacriores, faciant. Vbi enim conspiciunt ducem periculis se primos exponere, hostes aliquot sternere, ac coronas militares aliquot mereri, pudet propriæ ignaviæ, ac præcipites in hostes ruunt, vel vincere, vel mori cupientes. fas est itaque duces (ut Lancea in hostes præmitti solet) tum industria, tum rei militaris peritia, rerumque gestarum gloria (quæ coronis tribus notatur) cæteris militibus præcellere, ac rebus factisque, se veros duces esse docere. Hac enim ratione milites honoris & gloriæ cupidos, ac ad quævis audenda intrepidos faciunt. Dum enim gloriæ consequendæ studio inflammantur & tenentur, ac mentem præmiorum accipiendorum spe erectam habent, ultrò citroque sese in omnis generis discrimina præcipitant, ac præclarè rebus gestis, coronas militares consequuntur, & ad majores dignitates promoventur,

moventur, tandemque exercituum duces creantur. Rectè itaque Mysta suos monet, ut duces esse studeant, ac honorem & gloriam sibi tanquam scopum proponant.

SECURITAS ALTERA.

Canis plebis ingenium optimè refert. Vt enim canis mendicitate vivit, blandiendoque sibi victam quæritat, aliosque canes & homines ab heri culina latratu, & morsu abigere, & arcere, dum sibi præferri animadvertit, conatur: ita etiam Plebs: Potentiorum enim amicitias adulando commodi causa venatur, quas si consequi cum fructu non potest, ac se despici, commodaque omnia ad præcipuos deferri, & ab ijs cum luxu consumi, percipit, suæ pauperitatis pertæsa, ac magnatum fœlicitati invidens, latratu ac injurijs magnatum famam lacerat, ac morsu armisque illos ac totam rempublicam (ni compescatur) perturbat. Compescitur autem viri alicujus præstantis & gravis oratione, legibus, pœnisque. Oratione etsi primus fervor plebis obtundatur; non tamen securus redditur reipub. status, nisi legum vis adhibeatur, ac seditionum capita carceribus includantur, ijsque amplius nocendi occasio præcidatur. Tum enim securitas altera, & vera reipub. constituitur, Quæ pravos, legibus pœnisque ad officia & tranquillitatem reipub. servandam, cogit. Vbi libertas plebi nimia indulgetur, ibi viri boni servi, non liberi sunt, & ab illis securitas exulat.

¶

Maximilianus Sfortia Mediolani Dux viii.

Franciscus ii Sfortia Mediolani Dux ix. et ultimus

Franciscus ii Sfortia. Mediolani Dux ix et ultimus.

Christierna Christierni Regis Daniæ filia Francisci ii. Ducis uxor.

Duces Sabaudiæ

Amadeus vi. Com: Sabaudiæ Dux Cabla: sij et Augustæ Prætoriæ. Princeps Nolæ

Amadeus vii. Dux Sabaudiæ Cablasij et Augustæ Prætoriæ Princeps Nolæ

BREVIS VITA MAGNA-
NIMORUM.

Maximilianus Sfortia Mediolani Dux, hac Hierographia ſe ad res magnas gerendas animum quidem habere demonſtrat ; Verùm ſe animi deſiderium explere non poſſe propter vitæ brevitatem : Ait enim: magnanimorum vitam brevem, ac Hieroglypto oſtendit formicam, rem magnam, nempe cœlum petere. Magnanimum herclè animalculum, quòd pro corporis magnitudine majores vires habet, quam quodvis aliud animal, cuiusque vires, excedit animus, quo etiamſi breviſsimæ ſit vitæ, multa conatur: Rempublicam enim inſtituit: diligentia, cura ac labore, dum domicilia & horrea extruit, tantos interdum terræ acervos eijcit, ut vix quis credere poſsit, à tam exiguo animalculo aſsiduis laboribus tantum acervum congeri poſſe. Vt itaque tanti animi animalculo animus eſt ad cœlum repere, ac priuſquam eò pervenire poſsit, vita deficiat ; ita dolendum multos egregios viros, qui magna animo concipiunt, ut humano generi proſint, è vita tolli, priuſquam animi concepta ad optatum finem perducere poſsint.

SALUS ET VICTORIA
NOSTRA.

Conſpiciuntur hîc oleæ duo rami diademati inſerti. Oleæ rami pacem, diadema regnum vel rempublicam, Symbolum reliqua exprimit: Ait enim: SALVS ET VICTORIA NOSTRA, intellige pax eſt in regno vel republica. Quia omne bellum quietis paciſque recuperandæ cauſa fit, quæ finis & ſcopus belli eſſe debet, nec non etiam victoriæ. Nam victoria obtenta pax reſtituitur, ſalúſque reipublicæ. Hinc rectè Cicero: *Dulce eſt nomen pacis, res verò ipſa tum jucunda tum ſalutaris.* Et Silius Italicus:

pax optima rerum,
Quas homini noviſſe datum eſt, pax una triumphis
Innumeris potior ; pax cuſtodire ſalutem
Et ciues æquare potens.

MIT DER ZEIT,
id eſt:
TEMPORE.

Tres in hac Hierographia viſuntur rupes, ex ſingulis, ſingulæ enaſcuntur Palmæ. Media rupes, ut & palma cæteris procerior, adjunctæ à lateribus rupes, minores ſunt. Germanicè Symbolum additur; MIT DER ZEIT, hoc eſt TEMPORE, quaſi innuere vellet, tem-

let, tempore minores palmas fore æquales majori, quæ jam excrevit: Videlicet palmam majorem, quæ victoriam adeptam significat, jam esse constantem; reliquas verò speratas & imminentes mediæ similes, & constantes rupium instar fore. Admonet etiam Symbolum authorem non diffidere sibi, quin tandem progressu temporis de inimicis sit reportaturus victoriam: Tantùm patienter expectandum, donec palmæ excrescant, id est: tempus victoriæ occasionem maturam faciat.

ACCIPIO NULLAS SORDIDA TURRIS AVES.

Inter Hierographias, quæ hoc volumine continentur, inepta hæc nihilque egregium continere videtur; Loquitur enim Turris, seque sordidam appellat, ait siquidem: ACCIPIO NVLLAS SORDIDA TVRRIS AVES. At quid hæc? nisi fortè ironicè Catharina (à detractoribus sordida appellata) se sordidam, quæ mundissima fuit, vocet, ac se nullas aves, id est nullos leves & inconstantes moribusque incompositis homines, qui alijs malo exemplo sunt, ac ad vitia trahunt, in aulam suam admitrere, indicare velit.

FORTITUDO EIUS RHODUM TENUIT.

Societas annunciationis Beatæ Virginis ab Amadeo quinto Sabaudiæ Duce instituta fuit, huius societatis Hieroglypton, torques ex aureo funiculo his literis. F. E. R. T. insertis, fuit, quibus Symbolum exprimitur. Fortitudo ejus Rhodum tenuit. Refertur autem Symbolum ad Amadeum primum Ducem Sabaudiæ, qui æquites Rhodienses à Tyrannide infidelium liberavit. Amadeus Quintus cum societatem institueret, elegit socios quatuordecim, præcipuos suos nobiles. Amædeum Comitem Genevensem, Antonium Dominum de Geauzeu, Hugonem de Challon, dominum de Arley, Amadeum de Geneva, Ioannem Viennensem, Amiralium Franciæ, Gvillelmum de Granzon, Gvillelmum de Calamon, Ronlandum de Veyssy, Stephanum Bastard de La baume, Gasparum de Moneur, Barleum de Foras, Themardum de Menchon, Amadeum Bornard, ac Richardum Musard Anglum, Quorum singulis torquem aureum literis prædictis insertis, in memoriam primi Ducis, dono dedit.

DUCTORE DEO.

Amadeus iste Sabaudiæ Dux, se ad Pontificatum DEO DVCTORE pervenisse ostendere voluit. Baculo enim, quo solent peregrinantes uti, cursum vitæ suæ, quæ nihil aliud, quàm vera est peregrinatio, demonstrat. Baculum sustinet manus è nubibus porrecta, nempè Deus,

qui peregrinantem ducit, vitamque ejus dirigit. Pileus autem baculo appensus, pontificatum, quem DEO DVCTORE consecutus est, adumbrat. Monemur hîc, ut nos, vitamque nostram Deo commendemus; bene semper speremus, neque præter modum solliciti simus: Quia ad vitam necessaria pater noster cœlestis nobis abunde semper suppeditabit: Ait enim Salvator; primùm quærite regnum Dei, & justiciam ejus, hæc omnia adjicientur vobis.

Ludouicus Dux Sabaudię II Cabla: siȷ et Aug: Prætorię. Princ. Pede:

Amadeus VIII. Dux Sabaudię III. Cabl: et Aug: Pretorię. Princeps Pedemont

Philibertus II Dux Sabaudię IIII. Cab: et Augustę Prætorię. Princ: Pedemon

Carolus Dux Sabaudię V Cablasij et Augustę Prætorię. Princ: Pedemon.

Carolus Ioannes Amadeus Dux Sab: Cabl: et Augus: Pretor: VI. Prin. Pede:

Philippij Comes Baugiaci et Brixię. tum Dux Sabaudię VII. Prin: Pede:

TRACTA MAGIS FERIUNT.

Obſcurior hæc videtur Hierographia, verùm elegans eſt; Nam figuræ explent, quod Symbolo deeſt: ait enim Symbolum: tracta magis feriunt. (ſupple,) quàm fracta, aut decidentia: Arcus enim depingitur, cujus corda aut funis fractus, ac ſagittæ fractæ, & decidentes apparent. Hierographiam hanc veram eſſe quilibet intelligit; verùm quo tendat author, difficile divinatu eſt; fortè hoſtium minas non ferire, ut gladium aut telum intelligit.

Non ſemper feriet, cuicunque minabitur anus.

Propterea minas leveſque injurias negligendas ac contemnendas eſſe: Magni enim hoc animi eſſe indicium, ſi quis ab exiguis non facilè commoveatur, ſed tum primùm, cùm honor, aut vita periclitatur, hoc eſt, cum verè feritur. Hujus animi, leo præ cæteris generoſum animal, exemplum eſt: Vulneratus enim, obſervatione mira percuſſorem novit, & in quantalibet multitudine appetit: Eum verò qui telum quidem miſerit, ſed tamen non vulnerarit, correptum rotatumque ſternit, nec vulnerat.

IACTÆ CRESCIMUS.

Exhibet hic Myſta projectiles ollas artificiali igne repletas duas, quæ in hoſtes, aut obſeſſas urbes ad incendia excitanda proijciuntur: Hæ, quia flammam & ignem continent, ac is jactus vento agitatus, aut in materiam cōbuſtibilem incidens, facilè excreſcit, rectè Symbolo adaptatur. Quo author Hierographiæ, ignis inſtar, ſi varijs fortunæ procellis agitetur, aut jactetur, ſe majorem indies futurum arbitratur: Viros enim fortes non deijcit fortuna, ſed exercet, ut ubi injurias paulatim remiſerit, creſcant, ac malorum perpeſſorum memores, majori ſtudio & conatu ſe animo fuiſſe infracto, oſtendant, nullamque calamitatem metuere, quam non forti animo ferre, & ſuperare poſsint.

PRÆSTANTIOR ANIMUS.

Quia proprium aquilæ eſt Solem poſſe innoxiè inſpicere, propterea pullos implumes ſubinde cogit (ut inquit Plinius) Solis radios intueri, & ſi conniventes, animadvertit, præcipitat è nido, velut adulterinos, & degeneres. Intuetur hic quidem Solem aquila: verùm iter ſurſum inſtitutum relinquit, ac deorſum tendit, non quod Solis radios non ferat viſus, ſed quod corporis vires, ut Solem petat, non ſufficiant. Hæc eleganter Heros iſte Symbolo ſuo accommodavit: Oſtendere enim voluit, ſe omnibus animi, & corporis viribus, ad res magnas, & ſublimes tendere: verùm ad propoſitam metam & ſcopum pervenire non poſſe, corporis non animi defectu, quem præſtantiorem & indefeſſum animadvertit. Is etſi abſque corpore nihil præſtare, ac corpus ad nutum regere non poſsit, tamen ſubinde ejus vires auget.

Omnia deficiunt, animus tamen omnia vincit,
Ille etiam vires corpus habere facit.

Non

Non tamen vires illæ animi appetitui, qui infinitus est, ac satiari non potest, comparari possunt. Consolatur itaque se, quod animus promptus fuerit, etsi corpus imbecille.

NATURA MAJORA FACIT.

In confesso est, naturam majora facere quàm artem. Si quis dubitet, contempletur in Figura Oceanum, ejusque fluxum & refluxum: AEthnæ ignitas evomitiones, quæ interdum ingentia saxa, ad aliquot miliaria eijciunt: nubiũ resolutiones, & imbres, quæ jugiter subinde universam provinciam per aliquot dies perfundunt, inebriantq;. Certè hæc nunquam ab arte fieri posse, quivis percipiet. Vt autem in his natura arti præpollet, ita etiam in ijs, quæ homini insunt. Fundamentum enim omnium artium, & virtutum natura esse debet. Nisi enim quis aptus sit ad artes, aut virtutes, raro artifex, aut probus evadet. Educatio multum quidem potest, sed materiam tantum figuli instar à natura suppeditatam, efformat; quæ si inepta fuerit, nihil inde effinget. Hinc est, quod nonnullis videantur adnatæ artes, & probitas: alijs è contra neque educatione neque præmijs aut pœnis artes vel virtutes inseri posint. Vt autem quis illustris fieri posit, & clarus, educationi succedere debet fortuna, quę efformatum educatione ornet, & laude, divitijs, honoribus &c. depingat. Quò author Symboli respicit, qui etsi bene educatus fortunaque accedente ad magna promotus sit: præcipuam tamen fœlicitatis partem à natura,: quæ majora facit, quàm educatio & fortuna, se obtinuisse, insinuare videtur.

HÆRENT SUB CORDE

SAGITTÆ.

Non videtur respondere Symbolum Hieroglypto obiter intuenti: Verùm si quis diligenter perpendere velit, eleganter convenit. Nam hìc nomine sagittæ telum non intelligitur, sed quod instar sagittæ procul pelli, ac ferire potest. Proinde tormentum bellicum è terra prominens exhibetur: cujus pars (illa nempe quæ globum, aut id, quod ejaculari debet, continet) sub terra latitat. Vt itaque sub terra hæret, seu latitat jaculum, ita etiam magnanimus iste princeps indicare voluit; se quidem habere sagittas, aut rationes, quibus ulcisci, injuriam ac iram explere posit, verùm sub corde hærere, quod iram comprimat, rectaque ratione frenet: Heroicum enim est, non solum hostes externos, sed etiam internos, nempe pravos animi affectus domare, & vincere. Inter hos homini rationali, nullus ira turpior est. Ira enim ratione caret, & furoris est initium. Hinc rectè Ovidius:

Vince animos iramq; tuam, qui cætera vincis.

Verùm ut ira absq; ratione beluina est; ita quæ loco & tempore fit ac ratione regitur, utilis est & necessaria, tum ad regendos subditos, tum ad compescendos hostes. Hæc sagittas sub corde latentes habet tamdiu, donec occasio offeratur: idque necessarium est principibus, ne temerè & impune ab hostibus vexentur.

FORTITUDO EIUS RHODUM TENUIT.

Repetitur hîc Hierographia Amadei ſexti Ducis Sabaudiæ; niſi quod hic ſerpens caudam ori inſertam habens addatur, Serpens prudentiam, Vinculum concordiam ſociorum, & literæ Symbolum explicant. Qui cauſam Hierographiæ intelligere cupit, legat quæ paulò antè ſcripta ſunt.

* * *

Philibertus Dux Sabaudiæ Cablasij, et Aug: Prat. VIII Princ: Pedemon:

Carolus III Dux Sabaudiæ IX Cab: et Augustæ Prætoriæ Princ Pedem

Beatrix Emanuelis Regis Portugaliæ filia Caroli Ducis uxor.

Emanuel Philibertus Dux Sabaud: Cab: et Augus: Prator: X Prin: Ped:

Emanuel Philibertus Dux Sabaudiæ Cabl: et Augus: Prætoriæ X Princ Pedemon Comes Asti: Nizzæ in Provinciæ et Geneuræ March: Ital: et Zeuæ. etc.

INFESTUS INFESTIS.

Elephas hoc habet peculiare, ut cum ovium gregem obvium habet, non solùm non offendat, sed proboscide, qua manus loco utitur, hinc illinc oviculas amoveat: ut sibi viam faciat, easque non lædat. Generosus iste Elephantis animus causam præbuit Hierographiæ, quæ, elephantem sibi viam per gregem facientem, ne oviculas conterat, adjecto Symbolo INFESTVS INFESTIS, demonstrat. Vult autem author intelligi; se injuriam aut vim inferentibus infestum; quietis verò & benignis, mitem fore. Quæ certè virtus etiamsi quemlibet deceat; nulli tamen magis, quàm principi convenit. Hac enim amatur à populo, suoque loco dignus censetur; quod bonos tueatur eosque præmijs, ac honoribus ornet, malos verò puniat, & à repub. tanquam alijs infestos abigat. Qui principes subditorum facultatibus inhiant, ac minima data occasione, ad se trahutn, omnibus se exosos faciunt, & non durabile regnum habent: Execrabile enim vulgò videtur, eum qui immensas habet divitias, non solùm tenacem esse, sed innocentes, aut vix pœnam meritos spoliare.

FIDE ET CONSILIO.

Elegans hæc est Hierographia & vera, quæ orbem fide contineri, & consilio regi, ostendit. Manus enim junctæ fidem, & angues consilium, vel prudentiam designant. Quantum valeat in repub. & consilijs fides, sciunt politici omnes. Fides enim commercia firmat, sine quibus nulla respub. florere aut stare potest. Fides laborantem ac egentem remp. nutrit, & alit. Hanc si principes vel exercituum duces amittunt; præcipites ruunt, neque amplius se vel exercitum tenere, aut sustentare, deficientibus facultatibus, possunt. Vt autem in istis necessaria fides, ita etiam in consilijs, quæ propalari non expedit, ac ad tuendam rempub. hostesque arcendos debellandosve instituuntur. Hęc enim, qui, contra fidem silentij datam, detegit, hostique revelat, proditoris supplicium meretur.

Si quis Theologicè, fidei vocabulum explicare velit: conveniet optimè Symbolū Hieroglypto. FIDE enim, hoc est religione ET CONSILIO, id est legibus, quæ jurisprudentum consilio statuuntur, hunc orbem regi, certum est.

CON ESTAS, id est: ISTIS.

Hierographia hæc inventa primò fuit à Ioanna Arragonensi, quam Romæ præsul quidam senex deperibat, cùm autem ab ea repulsam pateretur, neque libidinem explere posset, amore in rabiem verso, prohibuit ne ædes suas egrederetur. Verùm illa mandato neglecto clam se Roma proripuit, ac Hierographiam hanc, amicis in signum evicti periculi, & victoriæ exhibuit. Exhibet autem leonem clunibus insidentem, pavidum ac à tribus facibus, quæ manu virginea continentur territum. Leo, qui (ut inquit Plinius) senex, primùm hominem adoritur, senem procum indicat, faces autem, quibus terretur leo vel senex procus, pudicitia, generositas & prudentia sunt, quæ decus muliebre conservant. Pudicitia infamia

famia arcetur, generositate insidiantes repelluntur, ac prudentia pericula caventur. Istis itaque tribus rectè se ferociam proci illudere gloriabatur. Cur autem hæc Beatrix eadem Hierographia usa sit, nescitur. Fortè Theologicè leone, Satanam designat, quem tribus facibus spe, fide & charitate domavit; ut diadema cœleste consequi posset: Vix enim credibile est, fœminam politicè hæc intelligi velle; nempe religione, justicia, & armis tanquam facibus, diadema seu regnum contra leonem, id est hostem, servari.

INSTAR OMNIUM.

Quid sibi velit Emanuel Philibertus Dux Sabaudiæ hoc Symbolo, INSTAR OMNIVM. difficile est conjectu, præsertim quod ex Hieroglypto explicari, aut suppleri Symbolum non posit. Nam corona ex lauri frondibus, cum baccis exhibetur, ac in superiori parte rosa ex unionibus, qui gēmam circumstant, conspicitur. Nisi forè Princeps quemadmodum gemma ista precio, dignitate, elegantia & pulchritudine instar omnium unionum est: Ita etiam se INSTAR OMNIVM suorum subditorū esse innuat. Princeps enim caput est reip. & sicut à capite non solùm motus omnium membror, sed etiam sensus provenit: ita à principe salus & fœlicitas populi proficiscitur; ut rectè Princeps se INSTAR OMNIVM, à quo salus & fœlicitas omnium dependet, dicere posit: Sed fortasis corona hæc, quæ ducibus Romanorum triumphantibus dabatur, ex lauri folijs, huic Duci INSTAR OMNIVM aliarum est: Solebat enim dari obsidionalis, Duci obsidionem passo: Civilis, civem liberanti: muralis, primò murum scandenti: Castrensis, castra occupanti: & navalis, primò navem insilienti: Sed triumphalis tantum duci totius exercitus,qui victoriam obtinuisset: Vt enim ille caput militum omnium & exercitus est,ita & corona ipsi data, INSTAR aliarum OMNIVM esse debet. Principes itaque rectiùs majora, eaque, quæ cætera comprehendunt, quàm viliora petunt.

RECONDUNTUR NON RETUNDUNTUR.

Palo arma imposita cernuntur, inquit Symbolum: RECONDVNTVR NON RETVNDVNTVR: Retundi enim, aut negligi ne pacis quidē tempore debent: Opinione siquidem citiùs sæpe bella oriuntur,ac incauti & sine armis facilè superantur. Prudentes principes tempore pacis cogitant de bello, ac ita omnia parant, ut orto bello extemplò parati, necessarijs omnibus sint: Exemplum prudentiæ præbet Respub. Veneta, quæ à multis annis armamentarium celeberrimum totius Europæ in promptu,omni armorum genere instructū habet. Verùm non solùm armis prudens princeps, pacis tempore, sibi prospicere debet, sed thesauris, pecunijs, opibus, ac viris qui bella gerere posint: hæc enim nervum belli dicuntur vulgò constituere. Loca etiam, quæ ingressum provinciæ prohibere hosti possunt, tempore pacis, muniri vallis, fosis, aquisque debent: Hæc enim qui differt, donec bellum oriatur,sibi & tempus

pus

pus defuturum,ut rectè extruat, & curis expensisque nimijs impeditum, id exequi non posse, sentiet.

SPOLIATIS ARMA SUPERSUNT.

Hieroglyphe proximè præcedenti similis est. Palo siquidem arma sunt imposita, Gnome verò differt. Ait enim SPOLIATIS ARMA SVPERSVNT. Sed quo pacto spoliatis omnibus rebus, arma superesse possunt? Supersunt sanè; quia furor arma ministrat. Ira, vindictæq; cupido cudunt & offerunt arma. Ostendere itaque hac Hierographia princeps voluit; nemini vim esse inferendam, victosque non esse terendos; planeque opprimendos, sed sinendos, ut sibi parci putent: Si enim victi omnibus exuantur rebus; animi angustia, egestas, dolor acceptæ ignominiæ, ac desiderium recuperandæ libertatis, cogunt, ut pristinam libertatem quærant, & quævis tentent potiùs, quàm ut miserrimè vivant. Ob id principes semper metuere debent, oppreßis rationem nō defuturam, qua se liberent. Satiùs itaque est, indulgere victis suarum rerum usum, quàm penitus spoliare; ne arma, ut se ulciscantur, supersint. Innuitur etiam hac Hierographia, potiùs debellandos quàm spoliandos adversarios. Spoliati enim & non debellati data occasione vindictam illatæ injuriæ, ut diximus, capiunt. Sic Romani, qui ad furculas Caudinas omnibus rebus spoliati, ac sub jugum mißi fuerant, paulò post injuriam acceptam ulti sunt.

* * *

Emanuel Philibertus Dux Sabaudiæ cum uxore Margaretha.

Carolus Emanuel Dux Sabaudiæ Cablasy: et Aug: Præl: xi Princ Pedé.

Carolus Emanuel Dux Sabaudiæ Cablasy et Augustę Prętorię. Princ: Ped: Com: Asti Nizæ et Gen: March: Italię etc.

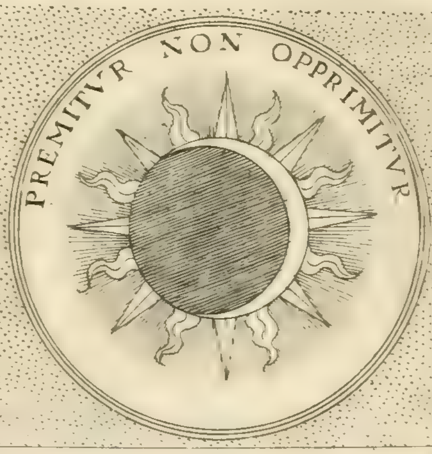

Magni Duces Hetrurę

Alexander Medices Florentię Dux Primus.

QVIS DICERE LAUDES.

Quis dicere laudes, inquit Symbolum, ſupple, Margaritæ poteſt? Margaritæ autem uniones vocantur, ex quibus conſtat corona, Alludit ad nomen uxoris Princeps Emanuel. Sed unde laudari poteſt Margaretha? A fide, ſpe, charitate, pietate, & religione: Hæc enim crux illa indicat. Deindè à mundicie, ſimplicitate, pulchritudine eximia, quæ ab unionibus, aut margaritis indicantur. A regia majeſtate, quam corona oſtendit, & ab elegantia, morumque comitate ac manſuetudine, qua hæc Duciſſa ornata fuit. QVIS itaque DICERE LAVDES meæ Margarethæ poteſt: ait Maritus. Verùm & hoc modo intelligi Hierographia poteſt? QVIS DICERE LAVDES Margarethæ poteſt? quæ ſincero puroque amore ſuum amat colitque Maritum, ac ſemper cordi incluſum conſervat; Aut ſinceritate puritateque cordis (quam uniones deſignant) crucem Domini Salvatoris ejuſque nomen & memoriam in pectore gerit: Hebraicè enim E L Deum ſignificat. Conſecravit itaque uxori hanc Hierographiam, eiuſque virtutem propalare voluit.

NEC DEGENERO.

Vt arbores quædam fructiferæ inter alios fructus, interdum inſipidos, exuccos, eſuique inutiles ferunt: ita etiam parentes optimi aut prudentiſsimi ineptos, pravoſque filios, genitoribus prorſus diſsimiles. Proinde hac Hierographia Carolus dux oſtendit; ſe à parentibus rerum geſtarum gloria claris prognatum ab ijs non degenerare, ſed animo moribus, ac virtute illis tam ſimilem, quàm avicula ovo excluſa, progenitori ſuo; Hunc principes, qui parentes omnibus virtutibus ornatos habuerunt, imitari debent, ac parentum veſtigia ſequi, ne degenerent, ac indigni parentibus ſuis, ab alieno excluſi ovo videantur.

PRÆMIO ET POENA.

Conſpicitur hic palmæ & oleæ ramus diademati tranſverſim immiſſus, uterque victoriæ ſignum eſt. De palma non dubitatur, ſed de olea, qua tamen Plinio teſte Athenienſes victores coronabantur. Aliàs pacis ſignum eſt. Verùm ad Symboli explicationem parum refert, num pax, aut victoria ſignificetur. Nam diadema regium,(quod regnum vel rempublicam deſignat,)ſive id victoria partum ſit, ſive alio jure Principi advenerit: ut conſervetur & floreat, præmio & pœna opus habet: Præmia enim invitant, incitantque hominem ad virtutem, pœnæ deterrent à vitijs. Si enim, teſte Cicerone, in republica nec rectè factis præmia extent ulla, nec ſupplicia peccatis: neque domus, neque reſpublica ſtare poteſt. Nam boni & rempub. juvantes, ſi deſit præmium, eam negligunt, ac perire ſinunt. Mali ſi impune ſcelera committi poſſe animadvertunt, tandem ea, quibus ſalus reipub:

pub innititur, aggrediuntur. Quos itaque ipsa natura retinere in officio non potest, ij magnitudine pœnæ, maleficio submovendi sunt. Sicuti in corpore, si quid ejusmodi est quod reliquo corpori noceat, uri aut secari patimur, ut membrorum aliquid potius, quàm totum corpus intereat: sic in reipub. corpore, ut totum salvum sit, quicquid est pestiferum amputari debet.

IN VIRTUTE TUA. N.

Hierographia hæc nomini suo convenit: Sacra enim est, ac victoriam omnem numini ascribendam esse docet: Quid enim aliud designatur, quàm hæc oratio? O crux IN VIRTVTE TVA. Νικάω. id est vinco, ac in victoriæ signum Lauream coronam consequar: Crucis enim signo non solùm Sathanas eiusque machinationes coërcentur: Sed etiam hostes superantur, ut multis authoribus comprobari potest. Nicephorus enim Constantinum Magnum, bellum contra Byzantinos gerentem, & jam bis victum, in cœlo crucem stellis formatam, hac inscriptione IN HOC SIGNO VINCES vidisse asserit: ac postridiè pugna innita, victoriam obtinuisse. Piè itaque veneratur hic Dux crucem, non propter figuram: sed propter eum, qui illi affixus nos salvos fecit, ac virtute sua nobis victoriam, contra Sathanam, mundum & carnem præbuit.

NON BVELVO SIN VINCER.
id est:
NON RECEDO NISI VINCAM.

Alexander iste, cùm Margaretham Austriacam Imperotoris filiam duxisset in uxorem, ac Thusciam æquissimè regeret, Seque optima corporis constitutione præditum animadverteret; voluit rebus bellicis se clarum reddere, ac gloriæ causa, pro parte Imperatoris se quodvis periculum subire, imò vel vincere vel occumbere velle, narrabat. Ad hunc scopum cum Hierographiam quæreret, nulla hac aptior visa fuit: Rhinoceros enim ad pugnam adnatis armis instructum animal, Elephantem aggredi solet, ventremque tanquam cæteris partibus molliorem cornu, quod in fronte vel tergo habet, petit, eo animo, ut non decedat à pugna, nisi elephantem prostraverit, & interfecerit. Ob id convenit Symbolum Glyphe, NON BVELVO SIN VINCER, hoc est, non recedam nisi vincam, Rhinoceros enim (ut ait poëta) nunquam victus ab hoste recedit.

PREMITUR NON OPPRIMITUR.

Vt Sol planetarum omnium maximus, & anima quasi totius orbis tan-

bis, tanto fulgore præditus, ut ubique præsens luce suo radijsque esse videatur, nihilominus tamen, objecto Lunæ corpore radios ad nos per aliquot temporis momenta mittere non potest: ita magnorum virorum animi, & studia, fortunæ injurijs, & calamitatibus, sic interdum premuntur, ut vix videantur posse emergere. Tandem tamen, ut Sol decedente Luna, pristinam faciem recuperat, suosque radios quoquoversum diffundit: ita etiam constantium Heroum animi ab infortunijs, ac calamitatibus liberati, veterem exercendæ virtutis, magnarumque gerendarum rerum consuetudinem recuperant: ut verè non oppressos, sed pressos tantùm se fuisse, dicere possint. Hoc Symbolum etiam pulchrè veritati accommodari potest: Veritas enim una est ut Sol: duplicia & multiplicia sunt veritati contraria. Vt autem Sol nunquam opprimi potest, sed tantum premi, cum videlicet Luna illi opponitur, ac impedit ne ipsius radij ad nos pertingant, ita nec Veritas, quæ etsi aliquando prematur, & cæletur: tempus tamen ipsam tandem in lucem profert, cujus filia esse dicitur.

Margaretta Austriaca Caroli V Imp filia Alexãdri Medices Duc: Flor uxor.

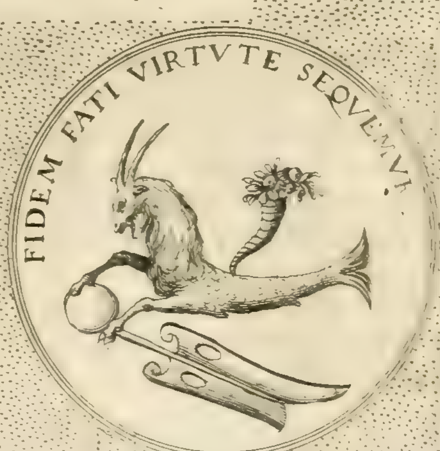
Cosimus Medices Magnus Dux Hetruriæ primus Eques Aurei Velleris.

Cosimus Medices Magnus Dux Hetruriæ I. Mag: Magister Equestris ordinis S. Stephani.

CUM PUDORE LÆTA FOECUNDITAS.

Fœminæ lætari fœcunditate ſolent, ſed quo pacto illis pudori poſsit eſſe fœcunditas, ut Symbolum explicat, non intelligo. Niſi fortè dum uterum gerunt, aut prolem ad latera habent, ob memoriam ſacrificij Deæ Veneri præſtiti, dum ſoboli comparandæ operam navârunt, verecundia afficiantur. Verùm illas iſtius ſi pudet, nimis probæ ſunt: quod peccatum in re honeſta, & neceſſaria vereri videantur. Sed nonnullis mulieribus indoles, & ad probitatem propenſio ſæpe tanta eſt, ut cohiberi non poſsit, ac ea quæ peccatis ſimilia ſunt, ſuſpecta habeat. Excuſetur itaque pudor iſtius Margaretæ, quæ læta fœcunditate, ut pavo, pullos ſub alis, ita ſobolem magna charitate tuetur & fovet.

CUM PUDORE LÆTA FOECUNDITAS.

Non differt hæc Hierographia à priore, niſi quod hic pavo erecta & in orbem expanſa ſtet cauda, ac ſub illo pulli. Pavone utitur, quòd reliquas aves pennarum pulchritudine admirabili ſuperet, & quod fœcunda ſit avis, utpote, quæ duodecim excludat ova, ſtudioseque conſervet, ne mas reperiat, ac incubandi deſiderio frangat. Habet expanſas plumas, ut pulchritudinem regiamq; majeſtatem deſignet, quàm tamen cum pudicitia ac humilitate ſuſtinet, Pudicitia nihil aliud eſt, quam pudoris incurrendi metus, aut pudoris evitandi ſtudium. Pavo pudoris index: quia cum pedes intuetur, verecundatur, ac plumas demittit. Pià itaque hæc Margaretha ſe fœcundam magnaq; dignitate præditam agnoſcit, nec propterea ſe laſcivire aut ſuperbire; ſed dona divina cum ſumma humilitate ſuſcipere, pudicitiaque ſervare, rectè hac Glyphe, oſtendit. Eſt itaq; huic Margarethæ concordia formæ atque pudicitiæ ſit. Alias rarò conveniunt: Nam ut inquit Iuvenalis:

Lis eſt cum forma magna pudicitiæ.

UNO AVULSO NON DEFICIT ALTER.

Hierographia hæc facilis eſt, illi qui ſcit Alexandrum Ducem à Mediceæ familiæ inimicis interfectum fuiſſe, Coſmumque ei ſucceſsiſſe, qui principatum adeptus, hanc Glyphen edidit; ut hoſtes familiæ, Alexandro extincto, ejuſdem proſapiæ non deeſſe, neque defuturos ſucceſſores ad rempub. regendam, intelligerent. Habuit enim Coſmus tunc temporis numeroſam ſobolem, filioſque reipub. regendæ idoneos. Palma autem arbor præ cæteris electa eſt, quòd ſit victoriæ ſignum, à qua, ut VNO ramo AVVLSO NON DEFICIT ALTER, ita neque à pluribus alicuius principatus hæredibus, uno ab hoſtibus interfecto, vel extincto, alter deficit, qui hoſtes punire aut vincere poſsit.

Vt duæ anchoræ naves ne à procellis marinis conquaſcentur, ac rumpantur, ſecuras reddunt: ita leges, & arma rempublicam, ne à turbis, aut ſeditione perturbetur, aut ſubvertatur: Lex enim tanquam anima reipub. totum corpus ne morboſum, valetudinarium, ac male affectum reddatur, conſervat. Ad ſalutem enim civium, civitatumque incolumitatem, vitamque hominum quietam ac beatam, conditæ ſunt leges, ut inquit Cicero: Vbi leges non ſunt, ibi probi, improborum libidini expoſiti, miſeram trahunt vitam; ut apud Barbaros, inter quos potentiores legibus ſoluti, cæteros opprimunt. Præcipuus itaque ſcopus eſt legum, ſuos incolumes conſervare, ac nihil niſi ſalutem, atque utilitatem reipub. proponere, ut ait Ovidius:

Inde datæ leges, ne fortior omnia poſſet.

Verùm non juvant leges, ſi arma & miniſtri qui illas exequantur, deſint. Armis enim improbi & qui in legem peccant, aut rempub. perturbare ſtudent, coercendi ſunt, & plectendi. Præſtat, nullam condere legem, quam non tueri. Dum enim latæ non ſervantur, & legislatoris & legum authoritas diminuitur, ac improbotum peccandi audacia creſcit, bonorumq; vita majoribus periculis exponitur. Quo enim ſeveriores ſunt leges, atrociusque improbi puniuntur, eò ſecurior, tutior, atque beatior bonorum vita redditur. Quid metuat probus ſeveriſsimam legem, in quam peccandi non eſt animus: aut ſi peccet, ſe ſupplicio dignum judicet?

FESTINA LENTE.

Lentè procedit teſtudo: ſed ſecurè. Lentè ob onus & impedimentum, Nam domicilium adnatum ſecum fert. Securè, quod domicilium ſcuti inſtar ſit, quo inter rupium præcipitia, ſi decidat vel ſaxis obruatur, tuto ire, & commorari mira naturæ providentia poteſt. Vt autem feſtinare videatur, velum appictum eſt venti afflatu turgidum. Nam teſtudinis moram lentumque proceſſum inſulæ mari innatantis gravitas, oſtendit. Sæpiùs repetitur Symbolum hoc in libro, ac eum qui res arduas, & magnas fœlici cum ſucceſſu gerere vult, neque feſtinanter, & inconſultè: ſed lentè, ac expectata occaſione facere debere, docet: Primùm enim quid agendum ſit, deindè an fieri poſsit, cogitandum: Tum demùm quomodo fieri poſsit, conſultandum, ac poſtremò rationes, machinæ, aut inſtrumenta, ad rem gerendam idonea, quærenda ſunt: Hæc enim ſi quis diligenter perpenderit, ac in promptu habuerit, occaſionemque rei gerendæ idoneam reſpondere animadvertit: non cunctetur ampliùs: (elapſa enim ſemel occaſio raró remeat) ſed circumſpectè, lentèque feſtinet: Percipiet enim ſe deſideratum, optatumque rerum ſuarum exitum, ac finem conſequuturum.

FIDEM FATI VIRTUTE SEQVEMUR.

Antiqui capricornum ita pingere solebant, ut terræ globum, remumque anterioribus pedibus, ac dorso cornucopiæ contineret. Qua figura nummos sculpi jussit Augustus Cæsar, qui Capricornum in horoscopo, vel pro ascendente habuit. Etsi verò astrologorum judicia vana sint, vanaque plerumque promittant, quòd ex necessarijs causis, quinam contingentes effectus fieri debeant, præsciri velint: Nihilominus tamen, quia Dux eundem Horoscopum, cùm Cæsare Augusto, ac Carolo Quinto Imp: habuit, eoque die, quo Augustus victoriam contra M. Antonium ad promotorium Attiacum, obtinuit, eo etiam ipso, ille ad montem Murtanum Florentinos vicit, ejusdemque ferè cum Augusto ætatis fuit: Non videtur ineptè usus hac Hierographia; qua astrologicis vaticinijs neque probatis, neque contemptis, se Horoscopi, & FATI FIDEM ejusque promissa VIRTVTE sua, non Cœli SEQVI, & obtinere velle ostendit: Major enim laus est, propria virtute, quàm aliena, res magnas consequi.

Cosimus Medices Magnus Dux Hetruriæ Primus

Cosimus Medices Magnus Dux Hetruriæ Primus

Cosimus Medices Magnus Dux Hetruriæ Primus

DEI VIRTUS EST NOBIS.

Pij, & fœlices illi ſunt, qui in fœlicitate, rerumque affluentia conſtituti Deum colunt ac venerantur, beneficijque ab eo accepti, memores quicquid boni, vel beatitudinis adipiſcuntur, illi aſcribunt. Hac pietate, Coſmum principem fuiſſe inſignem, fidem facit; quòd poſt trucidati fratris funera, ad imperium corona deſignatum invitis ſicarijs, evectus, crucis (id eſt)numinis vim ſibi familiæque ſuæ Mediceæ, (quam aliquot globuli Hieroglypto inſerti notant) adfuiſſe Hierographia teſtetur, & agnoſcat. Hac enim non ſolùm gratias numini à quo imperium accepit, dicit: verùm etiam hoſtes bona cauſa deſtitutos, numinis metu, (quod à ſua ſtare parte aſſerit) à vi injurijſque inferendis deterret. Arduum enim eſt contra ſtimulum calcitrare, ac contra eos, quos divina tuetur virtus, quid machinari, vel moliri.

INTEGER VITÆ SCELERISQVE PURUS.

Venationis dea Diana, arcu pharetraque inſtructa, ſerpentem calcans pedibus, ac capricornum manibus tenens, conſpicitur. Exhibetur capricornus; quia (ut præcedenti Hierographia notavimus) in Ducis horoſcopo conſtituitur. Qui fortaſsis propter alias conſtellationes violenti quippiam Duci portendit. Verùm quia animus prudens ab aſtris non regitur, fataque evitare & fugere poteſt. Propterea Diana cum ſerpente (id eſt prudenter) incedens, Capricornum (id eſt fatum) venatione captum, manu detinet, ne libertatem ad virtutem tendentis animi impedire, & illudere poſsit. Hæc proculdubio Dux ſibi applicare voluit, ac ſignificare, ſe, quod INTEGER VITAE SCELERISQVE PVRVS ſit, fati minas non metuere, ſed ratione, & prudentia vitam ita inſtituere, ac dirigere, ut quaſi captum ſuoque arbitrio ſubjectum habeat: Sapiens enim dominabitur aſtris, vitæque integritas hominem ad fœlicem optatumque finem deducere ſolet: Qui enim benè vixit, benè etiam mori ſolet.

TUSCORUM ET LIGURUM SECURITATI.

SYLVA RENASCENS.

Elba inſula in mari Tyrrheno ſita, non procul à Plumbino Thuſciæ promontorio Hieroglypton conſtituit. Huic aſcriptum eſt SYLVA RENASCENS. Fuit ſiquidem hæc Inſula ſylvis referta, ac præcipuè circa eam partem ubi Coſmopolis civitas exſtructa, apparet. Hanc quia Thuſciæ Dux à fundamentis ædificauit, ac egregiè munivit, facti illius memoriam poſteris relinquere voluit. Eleganter ſylvam renaſcentem appellat: non arboribus, ſed propugnaculis ac hominibus, qui non ſolùm ſe, ac ipſam inſulam, ſed etiam Thuſcos, ac vicinos

vibinos Ligures adversus externos hostes defendere, ac securos reddere possunt: Eo enim loco sita est, ut ipsi Thusciæ propugnaculi vice sit, ac invadentes Thusciam à tergo sit.

SUPERABO.

Vt adamas fortitudine, patientia, & valore, reliquas gemmas superat: ita etiam Cosmus iste magnus Hetrurię Dux significare voluit, tribus annulis adamantibus ornatis, se operam dare, ut alios omnes principes fortitudine, patientia ac valore, hoc est, virtute, posѕit superare. Dignum certè tanto principe propositum: Fortitudo enim virum magnum imprimis decet; cuius munera præcipua sunt, mortis dolorisque contemptio: Robustus enim animus, & excelsus omni est liber cura, & angore, cum & mortem contemnit, & ad dolores ita paratus est, ut meminerit maximos luctus morte finiri; parvos multa habere intervalla; requietis mediocris nos esse dominos: ut si tollerabiles sint, feramus: sin minus, æquo animo è vita, cum ea non placeant, tanquam ex theatro exeamus. Patientia fortitudini tàm similis, quàm adamas adamanti: Viro enim forti adversa patienter ferre, utile est. Cujusvis enim doloris remedium est patientia: feras non culpes, quod vitari non potest. Valor, seu existimatio ob virtutes, animique dotes sequi hominem solet. Ea siquidem natura est virtutis, ut quemvis in sui admirationem trahat, magni fiat, & colatur. Porrò annuli adamantibus ornati se mutuò complectuntur, ac virtutes has ita junctas indicant, ut separari non posѕint. Adamantis verò fortitudo, qua omnes lapides & gemmas terere potest, ac patientia qua, igni ac ferro resistit, dignitasque, qua reliquas gemmas valore & æstimatione superat, cuivis nota est; Ita ut rectè obscura hæc Hierographia hoc modo explicari posѕit.

FESTINA LENTE.

Iam aliquoties Symbolum istud quotidianum repetitur: FESTINA LENTE, verùm alia sculptura; hic enim delphinus circa anchoram, & remum repens, aut natans cernitur. Delphinus, Plinio teste, velocisѕimum omnium animalium, ocyor volucre, ocyor, telo, ac nisi multum infra rostrum os illi foret medio penè in ventre, nullus piscium celeritatem ejus evaderet. Festinationis itaque index delphinus, eumque lentè festinare, docet circa anchoram revolutio, quæ celeritatem lentam facit, & remus, qui remoram, aut si mavis moram indicat. Diximus antea prudentes eos esse principes, qui festinanter & lentè negocia magna gerunt. Hoc est, qui mediocritatem servant: oblatas occasiones non negligunt, ac nihil sine consilio aggrediuntur. Nam in rebus magnis memoriaque dignis, consilia primùm, deindè acta, postea eventus spectantur.

HETRURIA PACATA.

Quid præstiterit magnus Dux Cosmus HETRVRIA PACATA

CATA, hac Hierographia oſtendit: Ferociam enim leonum, hoc eſt potentum, & luporum,(intellige)improborum, quique turbata repub. bonorum opes conſumunt, & perdunt, compreſsit, illorumque loco cornucopiæ, id eſt rerum omnium affluentiam, & copiam induxit: Hæc enim pacem ſequi ſolent. Tempore ſiquidem belli truces, ac inquieti, plerunque res gerunt, turbaſque augent, & promovent. Rapaces fraudulenti, ac avari luporum inſtar, in turbis prædam venantur, omniaque ſurſum, deorſum commovent, ne deſit rapinæ occaſio, Ita ut, boni, quod ſe à turbis excludant, illis contemptui, ac prædæ ſint. Rectè itaque Hierographia ſignificatur PACATA HETRVRIA leones, & lupos domitos, ac omnium rerum abundantiam, (quam cornucopia deſignat) pacis beneficio introductam eſſe.

* * *

Leonora de Toledo Magna Ducissa Hetrurię Cosimi uxor

Franciscus Medices Magnus Dux Hetrurię secundus.

Franciscus Medices Magnus Dux Hetrurię II etc. Eques Aurei Velleris.

Joanna Imp. Ferdinandi filia. Francisci Magni Ducis uxor.

Blanca Capella Magna Ducissa Hetrurię Francisci uxor

FAMAM SERVARE MEMENTO.

Nulla est virtus quin viro maximè conveniat, illiq; ornamento sit: Fœmina ab alia virtute, quam à pudicitia vix laudatur. Hanc unicam si conservet, jam omnibus virtutibus ornata videtur. Hac si careat, cæteræ omnes virtutes, ut affabilitas, mansuetudo, comitas, ac parsimonia, quæ mulieres ornant, ita sordescunt & deturpantur, ut potiùs dedecori, & vitio, quàm decori sint. Quo enim affabilior impudica, eo sceleratior, ac ad decipiendos viros protervior, instructior, aptiorque judicatur; sic de alijs virtutibus censendum. Verùm non sufficit mulierem esse pudicam; Ita enim vivere debet, ut honesta habeatur, & putetur, Hoc est famam servare debet, omnesq; occasiones fugere, quibus suspitio impudicitiæ incurritur. Pudicitię veræ exemplũ morte sua exhibuit Lucretia Romana Collatini uxor, quæ à Tarquinio superbo, invita compressa pectus pugione, ne sceleris conscia fuisse crederetur, transfodit. Hãc sibi pro exẽplari, & virtutis stimulo Leonora Cosmi uxor proposuit, ac si nõ morte, vita pudica imitata est.

PROSPERO MOTU.

Quis dubitat quin Mysta hic sibi gratuletur, quod triremis, sua suorumq; ope, contra fluctus & procellas (spectant enim vexilla puppim) ad optatum properet portum: Hoc est, quod ea quæ animo concepit, ac diligentia laboreque ad exitum fœlicem ducere studet, invitis malevolis, malaq; fortuna PROSPERO MOTV ad finem cupîtum tendant, Vt triremis eorum quos continet diligentia, & labore, contra ventum, & fluctus marinos, satis prosperè desidaratum sæpe portum adipiscitur: ita Heroës diligentia ac studio, non solum virtutem consequi, ac difficillima quæque ad optatum finem perducere possunt: sed etiam contra inimicorum & invidorum conatum, ad principatus dignitatem PROSPERO paulatim MOTV evehi. Diligentia enim ac studio, virtutis habitus comparatur, omniaq; impedimenta, & obstacula, quæ virtutis habitum, ac ne quis ad summa pervenire posit, prohibent, removentur, & superantur.

LÆDENTEM LÆDO.

Magnanimi boniq; principis est, non solùm neminem lædere, sed eos defendere, qui propter ætatem, defectum rationis, ignorantiam, aut aliam causam se defendere contra improborum injurias & fraudes non possunt: ut sunt impuberes, ætate minores, viduæ, mente capti, surdi, muti, cœci, rustici ac exteri. Hi enim omnes pupillis comparandi sunt, ac à lege, & rege, nisi Barbarus haberi velit, defendi debent. Barbari siquidem, pupillos, viduas, rusticos ac reliquos, qui seipsos tueri non possunt, fraudibus, dolis, ac vi bonis spoliant, & in servitutem morte quavis deteriorem redigunt. Hos boni & magnanimi principes, ne in se numinis iram concitent, non imitantur: sed potiùs Ducem hunc Franciscum, qui lædentem tantùm lædit, ut ruscus vel Taxus arbor. Hæ enim folia ita spinis horrida habent, ut ramum, aut folium ab illis illæsus nemo decerpere posit. Magnanimum itaq; non solùm hujus Ducis est propositum, quod eum tantum læ-

tum læ-

tùm lædere velit, à quo læditur; ſed etiam neceſſarium, ut authoritas, ac majeſtas ipſius non labefactetur, ſed conſervetur.

AMAT VICTORIA CURAM.

Myſta muſtelam in arenam profert, quia cùm procul odore Bufonem ſentit, rutæ ramuſculum quærit, eoque arrepto munita, bufoni obviam it, ac odore herbæ, quæ venenis omnibus medetur, enecat, aliàs habet Bufonis interitura, tanta inter eam, & inimicum eſt antipathia. Voluit Hieroglypto Myſta ſignificare, non ſolùm prudentia, contra eos, qui vel ſtatum vel perſonam ſuam lædere vellent, ſe defendere velle, ſed etiam cura ac diligentia, inimicorum ſuorum technas & machinationes facilè muſtelę inſtar eludere, vincereq́; poſſe. Vix profectò aliud maiorem curam, & diligentiam requirit, quàm victoria, ſive quis inimicos, & hoſtes, ſive pravos improboſq́;, animi affectus, ac vitia ſuperare contendat, neque enim minor laus eſt, internos quàm externos hoſtes vincere. Interni ſiquidem perpetuò nobis inſidiantur, & incautum feriunt; ut ira, ac libido, quæ niſi ſumma cura, diligentiaq́; coërceantur, facilè rationis imperium contemnunt. Imprimis autem cavendum, ne vitia in conſvetudinem veniant, ſummaq́; cura, & ſtudio virtutes, quæ illis opponuntur, aſsiduè ita exercendæ ſunt, ut in habitum tranſeant: Hac enim ratione, victoria, cura & diligentia obtinetur. Ad externos ſuperandos hoſtes, non minùs curam, quàm diligentiam deſiderari, norunt belli duces.

GARRULA ET VADE.

Non dubium quin hæc Hierographia in garrulos, & detrectatores aptata fuerit, qui nempè verborum copia ſapientiæ opinionem apud indoctiores, & leviores homines venantur, aut bonorum hominum famam lacerant, & ex alienis vitijs laudem quærunt. Vtrumque ſanè vitium execrandum, auliſque principum familiare. Ibi enim illi qui audaci quadam dicacitate alios ſuperant, prudentiores doctioreſq́; judicantur, & habentur, quique aliorum vitia recenſent, ac carpunt, virtutem amare, & habere putantur. AEgrè profectò ſapientes, & boni viri tale judicium, cùm vitium pro virtute habetur ferunt Sapientes loquacitatem odio habent, pauca loquuntur, & neceſſaria tantùm, potiùsq́; ſilent. Tacendo raò peccatur: loquendo ſæpiſsimè, ut inquit Horatius:

Sed tacitus paſci ſi poßet corvus haberet
Plus dapis, & rixæ multò minùs invidiæq́;

Boni aliorum vitia tegunt, ne ſi propalent, invidiæ notam ſibi inurant. Garrulos itaque, & detractores Ioannam, Imperatoris Ferdinandi filiam, ac Franciſci uxorem, odio perſequutam fuiſſe, ac à ſe abegiſſe, facilè tum Symbolo tum Galerita avicula manifeſtum fit. Galerita enim, nubibus volatu inhærens, totos dies æſtate garrit, ac Symblum ut abſoluto inutili garritu decedat & vadat, præcipit.

AUDE ET FIET.

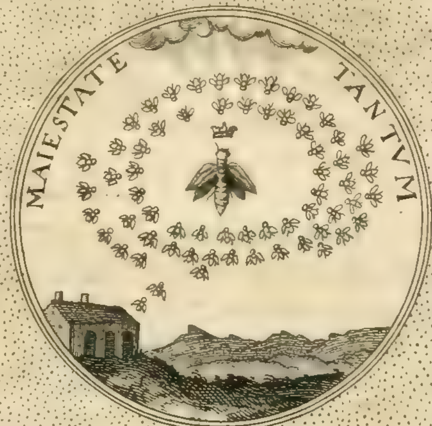
In hac Hierographia una Venus, unuſq́; amor aut Cupido apparet.

 Platoni

Platoni duæ ſunt Veneres, ut & geminus amor, una & antiqua & ſine matre Venus cœlo nata, quæ cœleſtis Venus nuncupatur. Altera junior eſt Iove, & Dione progenita, quam vulgarem communemque vocamus. Amor eadem ratione, alius cœleſtis, alius vulgaris; nunquam enim abſque Venere amor eſt. Cœleſtis amoris officium eſt, æterna, & ſummum illud bonum amare, ut haberi poſsit. Habetur autem ab ijs, qui omnes animi vires, ut id conſequi poſsint intendunt. Vulgaris amoris officiū eſt, terrena, caduca, & mortalia amare, ac deſiderare, quæ varij generis ſunt, alia enim honeſta, alia inhoneſta ſunt. Inter honeſta cenſentur, artes, ſcientiæ & ſimilia, quæ tum propter ſe, ac ipſum honeſtum, tum propter utile amantur & expetuntur. Inter inhoneſta ſunt voluptates, quarum amor turpis habetur. Hanc Hierographiam cum Symbolo ſive quis velit cœleſti Veneri, aut amori, ſive terreno, applicare, perinde eſt. Quicquid enim amat ac expetit humanus animus, id facilè ſi ſibi confidat, aptiſque rationibus aggredi audeat, ſciatq́;, conſequitur: Labor enim improbus omnia vincit, ac audaces fortuna juvat. Id profectò docent ſancti viri, & martyres, qui divino amore pleni, extrema quævis paſsi ſunt, ut ſummum illud bonum conſequerentur. Id etiam artifices manifeſtum faciunt, cum ad artes, aut ſcientias ſumma cupidine impulſi, nocte dieque ſudant, ut ſummam illius cognitionem adipiſcantur. Amor difficultates, & pericula omnia, Veneris ſvaſu, contemnit. Verenti enim obſtacula, non datur ad metam aditus. Propterea inquit Symbolum: AVDE ET FIET, hoc eſt: ſi quid ames, aude; fiet enim, ut re amata potiaris. In Venereis amoribus præ cæteris audaciam raró audentem fallere, cuivis notum eſt. Ad hunc non dubium eſt, quin Blanca reſpexerit, ſibique ipſi gratuletur hac Hierographia, quòd audaciam fœlici ſucceſſu ſibi profuiſſe cognoverit. Alios itaque ut audeant exhortatur, ac compotes optatis fore ſi pareant, promittit. Ait enim AVDE ET FIET. Fuit illa nobilis & patritia Veneta, ex illuſtriſsima prognata familia, eximia pulchritudine prædita, ac altera Venus, quæ Franciſcum Ducem in ſui traxit amorem, ac ita Cupidinis jaculis ferijt, ut ſaucius, nullam, niſi à ſe, cujus juſſu jaculum immiſſum fuerat, medelam acciperet: quam illa tandem illi perpetua vitæ conſvetudine obtulit, Sacramento firmavit ac ſervavit, donec concordem animum infœlici, ac ſimili fato ſimul redderent. Hoc audaciæ ultimum fuit præmium.

Ferdinandus Medices Magnus Dux Hetruriæ tertius Magnus
Mag. Equestris ordinis S. Step. Eques aur. Vel.

Nicolaus III. March. Estens. et Ferrariæ Dns. Modenæ. Parmæ. Regij Forli et Rom.

Leonell. March. Esten. et Ferrariæ Dns. Modenæ Regij Forli et Rom. fil. Nicolai.

Borsus Dux Modenæ Regij et Ferrariæ I. Marchio Estensis. Comes Rouigij. Fil. Nicolai.

PISA IN VETUSTÆ MAIESTATIS MEMORIAM.

Pisa olim respublica libera fuit, multaque bella cum Florentinis tuendæ libertatis causâ gessit. Cùm libera esset, monetam cudit, postea cum à Florentinis subacta fuisset, hoc jus illi ademptum fuit. Id iterum restituit Ferdinandus Medices ad Ducatum evectus, IN VETVSTAE MAIESTATIS MEMORIAM. Restitutionis beneficium hoc nummo agnosci voluit.

MAIESTATE TANTUM.

Inter omnes Hierographias, vix alia boni principis officium meliùs explicare videtur: Cernitur enim hîc rex apum in examinis medio, forma egregia, duplo cęteris major, in fronte macula, ac diademate candicans. Huic omnes parent apes, majestateq; tantùm illius reguntur, non aculeo, quo carere, aut non uti constat. Mira omnium circa eum obedientia. Cum procedit, una est totum examen, circaque eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur. Reliquo tempore cùm apes in labore sunt, ipse opera intus circuit, similis exhortanti, solus immunis. Vt itaque apum imperator, suos majestate tantùm, non aculeo regit: ita bonum principem decet, potiùs benignitate, affabilitate, comitate alijsque virtutibus, suos ad obedientiam allicere, & regere, quàm severitate, minis ac verberibus ad nutum cogere: Hoc enim Tyrannorum est, qui nunquam durabile regnum habent. Quia enim multos sęvitia lædunt, ac nemo injurias illatas inultas sinit, oblata minima ulciscendi occasione de statu deijciuntur. Hinc Seneca:

Victima haud ulla amplius
Potest, magisque opima mactari Jovi
Quam rex iniquus.

Id contigit Tarquinio superbo Romanorum Regi, ac Tyranno postremo, ob vim Lucretiæ, ac injuriam Collatino eius marito illatam. Studeant itaq; principes ut clementia non sævitia regant, amentur, non metuantur. Qui metuuntur, multos metuant necesse est.

Qui sceptra duro sævus imperio regit,
Timet timentes, metus in authorem redit.

Ac nusquam tuti, aut securi sibi videntur. Qui amantur, sine custodibus, & armis tuti sunt.

IN FIDE ET JUSTICIA FORTITUDO.

Inter gladium, & clavem consistit columna fluctibus impetita. Gladius justiciæ, quòd eo sontes plectantur: clavis fidei, quòd illi thesauri credantur; ac columna, quæ undarum fluctus sustinet, fortitudinis argumentum est, Ait Symbolum IN FIDE ET IVSTICIA FORTITVDO, (supple) ad ferenda adversa, continetur. Rectè quidem: Fides

Fides enim, & justicia, non solùm fortitudinem, sed omnes alias in se complectitur virtutes. Fides autem hic non solùm pro confidentia: sed etiam pro vera religione accipi potest. Hanc fortitudinem in se continere, aut parere, tot docent martyres, qui pro ea tuenda, quævis tormenta ferendo sanguinem magna constantia, animique fortitudine profuderunt: Vera enim fortitudo est, omnium rerum terribilissimum, mortem nempè, ac immensos cruciatus, quibus illa infertur, non metuêre. Iusticia non minùs fortitudinem continet. Sive enim justus tueri justiciam contra improbos, sive eam exequi, & sontes punire velit; fortitudine opus habet, ut quasi leo confidens absque terrore, (ut inquit Salom. in Proverb.) quod justiciæ munus exigit, faciat: Hac si destituatur virtute, justus esse non potest. Aptè itaq; Mysta IN FIDE ET IVSTICIA fortitudinem esse ait, easque sibi colendas tanquam reipub. bases, & sine quibus nulla respub., nullumque regnum diu stare potest, proponit.

NIL AMABILIUS.

Hinnulus Solem intuetur, ac NIL inquit esse AMABILIVS. Verè profectò cùm nihil, augustiùs, utiliùs, admirabiliùs, ac propterea amabilius in toto hoc universo Sole sensibus appareat: Luce enim, splendore, ac radijs totum orbem illustrat, complectitur, ac coloribus ornat: Calore movet, generat, fovet, nutrit, ac conservat cuncta; ut rectè mundi anima, vitæq; fons à multis dicatur. Sine illo horrent frigore cuncta, gelascit aqua, intereunt vegetabilia, exstinguuntur animalia, quiescunt omnia, ac tenebris obruta non esse videntur. Admirabilis est magnitudine: plus centies enim, terræ globo demonstratur major. Admirabilis motu: singulis enim horæ minutis proprio motu plura quàm decem miliaria Germanica percurrere à Geometris ostenditur. Admirabilis splendore; quòd à terra pluribus, quàm nongenties mille miliaribus distans, non solùm tam procul omnia illuminet, sed etiam obstacula omnia, ut nubes, ac angulos quosvis abditos, minima data rimula penetret. Admirabils etiam calore, quia tam procul distans, ita omnia æstate calefacit, ut interdum offendat. Hujus lucem, & calorem, nullæ faces, nullus ignis, etiamsi ingens urbs aut tota provincia conflagraret, imitari potest. Non mirum est itaque animantibus, Sole, à quo omne beneficium habent, NIL esse AMABILIVS. Verùm Mysta hoc Sole, quem Hieroglypton exhibet, alium notat, cujus intuitu NIL AMABILIVS esse asserit: Videlicet conspicui Solis patrem, & creatorem Deum ipsum. Qui tot intervallis, hunc superat, quot lux ipsas tenebras, ac pictor imaginem. Hunc intueri summa fœlicitas, summumque bonum, ac supremum beatudinis culmen, immensum, ineffabile, omnemque sensum superans, est.

NEC IGNE NEC FERRO

Primus iste Ferrariæ Dux constantiam sibi proponit colendam, virtutem sanè principe dignam, imprimisque convenientem. Id Adamas gemma indicat, quæ ab igne consumi nullo tempore potest, ac malleum, ut vulgi opinio est, perfert, neque ab eo icta disfringitur. Quæ opinio etsi falsa sit: tamen quia vulgò vera habetur, rectè inseruit Symbolo. I-

gnem innoxiè ac constanter ferre notissimum est Spagiris, à quibus si nube infecta fuerit: ex stibio per se Mercuriali præparata lympha, ac Phœbeo inclusa Thalamo, illiq; immersa, Vulcanoq; ignita, nitorem eximium, concipit, ac artificem ditat. Vt itaq; adamas ignem, quo nihil vehementius est, constanter perfert, ac igne purior, & sincerior redditur: ita principes viri, cum res magnas, & arduas aggrediuntur, constanti animo illas gerere nullisque rebus adversis perturbari, aut frangi debent: sed contra ut illustriores fiant, audentius ire. Cavendum tamen à pertinacia, quæ constantiam fronte mentitur; Verùm vitijs inservit, ut constantita virutibus: Multi specie illius decepti, non laudem, sed vituperium sibi pepererunt.

UTRUMQUE.

Difficilè divinatu quid sibi primus Marchio Estensis hac Hierographia proposuerit. Verisimile est, quia poculum aureum fructuum copia repletum apparet: Se VTRVMQVE, videlicet divitias rerumque copiam, statui suo procurare voluisse. His enim majora, nemo à principe suo optare potest. Rerum copia, hominum industria & artificio comparatur, quæ divitias pariunt; utriusque verò parens, pax & reipub. tranquillitas est, cujus studiosissimus princeps esse debet Qui enim bellis delectatur, ac pacem, quam posset habere, negligit, sibi nihil commodi parit, subditisque quietem ac securitatem omnem aufert, illorumq; necem procurat, regnumque flagitijs replet. Belli enim tempore silent leges, ac milites dominantur, qui reipub. fundamenta perturbant. Nam ut inquit ille:

Nulla fides pietasq; viris, qui castra sequuntur.

Hercules I Dux Ferrariæ Modenæ et Regij II Marchio Estensis Comes Rouigy Dns Brescelli et Romaniæ Eques ordinis Sancti Michaeli.

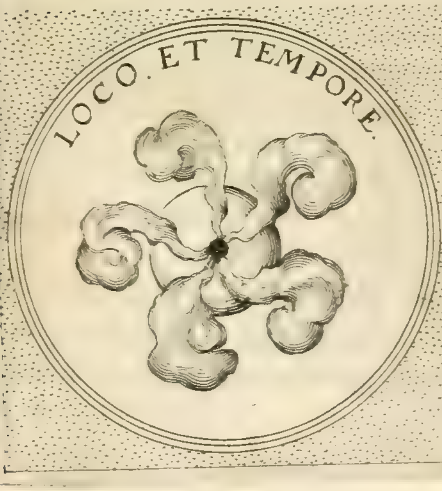

Alphonsus I Dux Ferrariæ Modenæ et Regij III. Marchio Estensis Comes Rouigy Princeps Carpi Caen Bayeux et Falaisa Dns. Comas et Rom:

Alphonsus I Dux Ferrariæ Modenæ Regij III. Marchio Estensis Comes Rouigy Princeps Carpi. etc.

ΟΥΤΩΣ ΑΠΑΝΤΑ.

id est:

SIC OMNIA.

Multis modis explicari hæc Hierographia potest, quod admodum simplex sit Hieroglypton,& Symbolon. Verùm sequens figura satis docet Principem temporis potiùs quam alterius rei rationem habuisse. Hic Spheram pro Glyphe, ac οὕτως ἅπαντα, id est: sic omnia, pro Symbolo exhibet. Significat itaque ut terræ globus spheræ mundanæ alligatus est, ac à cœlo ejusque motu, & revolutione, quæuis, justis temporum intervallis perpeti debet: nunc æstatem, nunc hyemem: SIC OMNIA similiter tempori esse subjecta, ac se patienter tempori inservire, ut ex voto omnia succedant, velle. Vtile profectò Principibus propositum, qui si dissimulare, hoc est: tempori inservire non possunt, inepti ad imperia putantur. Hinc proverbium, qui nescit dissimulare nescit regnare. Ego eos qui dissimulare coguntur, regnare non posse, judico. Princeps prudens, ita rerum suarum statum componit, ut dissimulatione opus sit nulla. Præterea tempestivè bonis legibus improbos, ac rebelles ita compescit, ac coërcet, ut nihil magni contra se tentare audeant: aut si tentent ruant, & pereant, priusquam quid efficiant. Quid hîc dissimulatione opus est? si leuia tentent, ac pœna delicti præ foribus sit: at quid dissimulatio? Verùm fuit iste primus Dux Ferrariæ, huic parere difficilè fuit libero populo, hîc tempori aliquid dare debuit necessaririò, ut imperium novitium paulatim stabiliret.

ΟΥΤΩΣ ΑΠΑΝΤΑ.

id est:

SIC OMNIA.

Hujus Hierographiæ Symbolon à priori non differt. Glyphe plura continet. Cernitur enim hic mulier ulnis pectus comprimens, catenas alligata rupi, ac horologium intuens, quod capsulæ inclusum eminente foris inquietis trutina, rupi impositum est, adjecta desuper sphera. Mulier hæc patientia est, ferens ferenda ac tempore liberationem sperans. Multis enim Sphera spem notat, ac omnibus horologium tempus designat. Vt itaq; rupes ista omnes cœli, & temporis motus, & vicissitudines fert, οὕτως ἅπαντα, id est: SIC OMNIA incommoda, etiam quæ servitutis speciem præ se ferunt, illi qui novum imperium adeptus est, ferenda fortiter sunt, donec occasione, (temporis filia) oblata, eò quo cupit, omnia perduxerit: Prudentiæ enim est tempori aliquid, propter majus bonum dare, ac virtutis, adversa omnia ferre. Quæ quò faciliùs feruntur, eò minorem adferunt molestiam. Hoc enim proprium patientiæ est, quod onus incumbens minus grave faciat, ac eo sublato augeatur voluptas:

Quod fuit durum pati, meminisse dulce est: inquit Seneca.

Et Ecclesiasticus: *Vsq; ad tempus sustinebit patiens.* Vix à fortitudine differt hæc virtus, nisiquòd fortitudo magis agendo, quàm patiendo celebretur.

SIC RE-

SIC REPUGNANT.

Circumvolutos, ac se mutuo complectentes angues, urit ignis, ut nexum dissolvat, & conjunctos separet, aut necet; repugnant illi, ignisque injuriam perferunt, neque se divelli patiuntur. Magnum profectò amicitiæ, ac concordiæ testimonium. Vti itaq; potiùs mortem ferre, quàm solvi malunt: Ita boni, & sapientes (qui serpentibus notantur) ubi amicitiam inierint, concordi animo, eam arctè custodire debent; ijsque repugnare, & obsistere, quæ concordiam, vel amicitiam dissolvere conantur, ac quidvis potiùs pati, quam ut vinculum, quo junɑi sunt solvatur. Talis amicitia secundas res splendidiores facit, & adversas partiens, communicansque, leviores: Sine ea nullo modo firmam, & perpetuam jucunditatem vitæ tenere possumus, ac vita insidiarum, & metus plena est. Vere amicitiæ exemplum exhibuit Pylades & Orestes, teste Manilio.

Idcirco nihil ex semet natura creavit
Pectore amicitiæ majus, nec rariùs unquam,
Vnus erat Pylades, unus qui mallet Orestes
Ipse mori: Lis una fuit per secula mortis:
Alter quod raperet fatum, non cederet alter
Et duo, qui potuere sequi vix noxia pœnis
Optavitq; reum sponsor non posse reverti
Sponsoremq; reus timuit, ne solveret ipsum.

Verùm hujusmodi amicitia, rara admodum est, quod nunc commodi causa, amicitiæ fiant, quæ veræ non sunt, ac causa deficiente pereant, ut inquit Ovidius:

Donec eris fœlix; multos numerabis amicos
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

DE FORTI DULCEDO.

Ex Sacris literis desumptum est Symbolum. Cum enim Sampson interfecisset leonem, ac pòst aliquot tempus ad locum ubi interemptus fuerat, redijsset; Examen apum ex capite leonis evolans conspexit, exemptisque favis mel comedit, ac ænigma domum reversus DE FORTI DVLCEDO convivis suis, stipulata mulcta, si non solverent, proposuit explicandum. Qui tandem à Sampsonis conjuge edocti, leonem fortem, & mel, dulcedinem in ipsius inventam capite fuisse, exposuerunt, mulctamq; in Sampsonem rejecerunt. Vir hîc sedens, militari habitu fortitudinis index esse potest. Symbolo significat Mysta, se, virosque fortes in periculis constantes, patientesque magnum solatium fortitudinis, & patientiæ habere, ac calamitates quasvis à Deo immissas, non solùm non dolere; sed jucundas, dulces, & gratas, percipere: Quòd hac ratione à Deo probati, atq; in hac vita à peccatis expiati, ut per ignem aurum, fœlicitatis perpetuæ compotes fiant, ac patientiæ, fortitudinisq; lauream, immortale & summum illud bonum, consequantur. Nemo enim inquit Hierographus Paulus id

lus id consequitur, nisi qui legitime certaverit, ac fortitudinis exempla ediderit, hoc est, qui mundum, carnem ac Sathanam debellaverit, ac illorum stratagemata illuserit. Quod ad reliqua Hieroglypti attinet, Mysta non exhibet hic leonis, sed vituli caput, quod gentilitijs suæ familiæ scutis appingi solet. Refert itaque seipsum vituli capite, ac ut ex vitulo veris initio exenterato, ac cera denuo obstructo, putrefactaq; carne, apes mellis & dulcedinis parentes, procreantur; Ita ex se, suaque familia omne bonum alijs, suisque gloriam, ac honorem proventuram spondet, & promittit.

LOCO ET TEMPORE.

Alphonsus primus Ferrariæ Dux, strenuus, mirandaque animi generositate, ac constantia præditus fuisse prædicatur. Is in celebri propè Ravennam pugna, usus fuisse dicitur, globo metallico pyrio pulvere ita artificiosè constructo, ut LOCO ET TEMPORE in hostes immissus, in partes disilierit, magnamq; hostium stragem ediderit. Ob fœlicem machinæ successum, partamq; illius beneficio victoriam, memoriæ causa, Glyphen ipsius globi igniti, absque Symbolo edidisse amicis traditur. Quod tamen postea ab Ariosto Latinè, LOCO ET TEMPORE, adiectum dicitur.

A LIEV ET TEMPS.
id est:
LOCO ET TEMPORE.

Eadem planè Hierographia, quæ superior, nisi quod Gallicè Symbolũ exprimatur, a lieu & temps, hoc est, loco & tempore. Admonemur ut omnia loco & tempore faciamus. Vt enim hujusmodi igniti globi, si tardiùs quàm oportet ejaculentur, non hostes, sed ipsum emittentem interficere possunt, ac si citiùs quàm opus fuerit rumpantur, inutiles fiunt, ita nisi in rebus agendis, quis tempus ac locum, id est, occasionem diligenter observet, sæpè optato exitu frustrabitur. Loci & temporis etiam magna cura in civili conversatione & officijs habenda est, quæ si ritè observentur, prudentiæ ac sapientiæ indices sunt, virumq; multis ornatum virtutibus commonstrant. Qui enim quando oportet, & ubi oportet fert terribilia, fortis est: Qui ubi & quando oportet dat, liberalis. Qui ubi & quando oportet re vel verbis jucundus est, is affabilis & comis est. Ita ut loci temporisque circumstantia, sæpe res ineptas, ac inutiles, aptas & utiles faciat. Vt medicis imprimis notum est, qui occasionem volucrem esse sciunt, & sæpe pharmaca optima non apto tempore data, aut non apto loco applicata, venena fieri, ac ægrum jugulare. Id novit Ovidius dum canit:

Temporibus medicina valet data tempore prosunt
Et data non apto tempore vina nocent.

Alponsus I Dux Ferrarię Modénę et Regy III.
Marchio Estensis etc

Hercules II Dux Ferrarię Modénę Regy et Chiartres IIII. Marchio Estensis Princeps
Carpi Comes Rouigy et Gisors Dns: Comasci Monteregy.
Carsignani Frignani et Romanię.

Hercules II Dux Ferrarię Modéne et Chiartres IIII.
March: Estensis.

IN HOC SIGNO VINCES.

Thau literæ ſignum in Hebræorum ſacris liberationis fuiſſe indicium ex nono Ezech. patet, ubi ait: Signa Thau ſuper frontes virorum gementium, & dolentium. Omnem autem ſuper quem videris Thau ne occidatis. Hoc ſigno etiam uſi fuerunt in Hieroglyphicis AEgiptij alligato ei funiculo, quem manus tenebat, ut in obeliſco Romę ad portam Collinam ſculptura illius oſtendit. Glyphe illa myſterium liberationis humanæ continet, ut lingua Cimmeria (teſte Goropio Becano) aliarum parens, admirabili modo explicat. Thau enim funem ſignificat, & ſi vertas nomen vat habebis, id eſt, apprehende, ita ut primæ linguæ, nempe Cimmeriæ, architectus Deus admoneat; ſola illius nomenclatura, tale ſignum apprehendendum, huicque ſoli innitendum eſſe: Hoc enim verum noſtrum eſſe crucem, id eſt, Scipionem, unde crucis nomen deductum eſt. Quod in nullo alio ſigno, victoria, ſalus, aut requies eſſe poſſit: Per hoc enim ſignum ſalvi facti ſumus, dum filium æterni patris pro nobis ſanguinem ignominioſè effundentem ſuſtinuit. Non fuit quidem apud Romanos turpius, aut crudelius ſupplicium cruce: Sed jam non ignominiæ, ſed pleniſsimæ gloriæ, & victoriæ ſignum eſt, ut rectè Myſta admoneat, hoc ſigno nos vincere omnia poſſe.

IN TE QVI SPERAT NON CONFUNDITUR.

Vera hæc, ut præcedens eſt Hierographia, quòd ſacra tractet, Hieroglyphe peccatorem exhibet, qui crucem ſupplex amplectitur, ac mentem ad eum, qui cruci affixus, ſpinea corona coronatus flagelliſq; cæſus fuit, dirigit, ac in eo ſpem omnem, ne confundatur, æterniſque crucietur ignibus, ac tormentis, ponit: Hic enim fuit, qui dum perditi primorum parentum peccato eſſemus, nos ſanguine ſuo à peccatis abluit, & redemit. Huic fidere, hunc amare, & in hoc ſperare debemus, ne confundamur. Debet enim fide, ac charitate hæc ſpes munita eſſe: Sine fide enim impoſsibile eſt placere Deo, quòd qui illa caret, fundamento ſalutis careat. Charitas non ſolùm erga Deum, ſed etiam proximum adeſſe, ut univerſa delicta operiat, ac Deus in nobis maneat, debet. Qui his inſtructus, ſpem in Salvatore habuerit, neque hîc, neque in futurum confundetur: ſed omnia ex optato habebit. Nam qui ſperat in Domino ſalvabitur; ſalvatione autem nihil majus.

PERFICIT ET CONFICIT.

Apud veteres AEgyptios Saturnus in Hieroglyphicis pingebatur dextra manu ſerpentem circa collum continere, caudamq; faucibus devorare. Qua figura, anni circuitum, tempus, ætatem, ac immortalitatem ſignificabant. Idque ideo, Cyrillo authore, quòd in longitudinem ſerpens porrigatur, taciteque ſerpat abſque ſtrepitu, multiſque ſpiris abundet,

quibus annorum dierumque series tacitè præterlabentes egregiè designantur, Hieroglypto Symbolum optimè accommodatum est, PERFICIT ET CONFICIT omnia, videlicet tempus: Nihil enim manu factum est, quod tempore tandem non aliquando intereat, & conficiatur. Ob id ait Ovidius:

Tempus edax rerum, tuq; invidiosa vetustas
Omnia destruitis, vitiataq; dentibus ævi
Paulatim lenta consimilis omnia morte.

Admonemur etiam hac Hierographia, ne corporis, animi, aut fortunæ, bonis superbiamus: ut enim tempore perficitur corporis forma, agilitas, valetudo, eloquentia, ars, scientia & reliqua: ita etiam à tempore paulatim eadem conficiuntur, tandemque morte intereunt. Fortunæ similiter bona, ut vel data, vel non data occasione sæpe eveniunt, ita facilè iterum inopinato auferuntur. Propterea tempori fidere sapientis non est; omnia enim mutat, ut inquit Claudianus:

Quid non longa valebit permutare dies?

Narratur Anaxagoram percontanti an Lampsaceni montes aliquando mare futuri essent? respondisse, ita sanè, nisi tempus defecerit. Nostro sanè ævo, antè paucissimos annos, mons maximus in insulis fortunatis una nocte ex plano enatus est, ac propè Puteolos alius. Tempore itaque mira rerum fit vicissitudo, ac omnia paulatim mutantur.

QVI JUDICATIS TERRAM DILIGITE IUSTICIAM.

Admonentur hoc Symbolo reges, principes, ac judices, ut diligant justiciam, ac Glyphe, ut administrent tum pœna, quam clava significat, tum æquitate, quam bilanx: Non enim omnia justa æqua sunt; sæpe enim summum jus, summa injuria est. Quid si lex lata sit, eum, qui citatus, certò tempore non comparet, causam amittere, isque venire non meminerit, ac jurejurando se oblitum fuisse testari velit; æquum ne est, ut centum milium florenorum causam amittat? Iniquum profectò videtur: propterea, quòd legislator, non obliviosos, aut certis impedimentis implexos; sed contumaces, ac qui cum possent venire, nolunt; ut adversario molestiam faciant, causamque protrahant, tam graviter puniri velit: Mulcta tamen arbitraria hujusmodi negligentiam castigari æquum est. Ad æquitatem supremi judices, & à quibus nulla amplius est appellatio, instituti sunt. Hi secundum æquitatem judicare debent, ac potiùs secundum legum mentem quàm verba: AEquum enim præstantiùs, quodam justo, ac alicujus justi correctivum: Emendat enim legem secundum naturam circumstantiarum. Propterea qui hoc agunt, ac justum non exactè in deteriorem exequuntur partem, æqui & boni dicuntur, ac perfectè justi sunt; Est enim justiciæ perfectus habitus æquitas. Vt autem æquitas judicibus convenit: ita etiam clava, seu pœna, quæ malos

ac sce-

ac ſceleratos, coërcet, abigit, aut è medio tollit: ut boni & probi jucundè, ac tutò vivant: Hic enim finis omnis juſticiæ, & propter hunc reges & principes à Deo inſtituti ſunt. Nihil propterea magis laudari poteſt in principe, quàm ſi juſticiam diligat, ipſequemet ſtudiosè adminiſtret, aut ab alijs, ſi periculum vetet, adminiſtrari curet. Adminiſtrabit ipſe, ſi cuivis aures præbeat; hac enim humanitate nihil aptiùs, ut ſubditorum amorem ſibi conciliet, ac juſticiam conſervet, eſſe poteſt; ita enim quæcunque in regno injuſtè geruntur, & qui mali, injuſti, ac improbi miniſtri ſint, facilè ab ipſo deteguntur. Vbi improbi, ac auari juſticiæ præſunt, ibi venalis eſt juſticia, ibi viduæ, pupilli, ac qui ſe tueri non poſſunt, prædæ ſunt. Vbi boni, ibi floret juſticia, ac probi miſeræque perſonæ ſecuram, & beatam vitam degunt, principeſque, quia ſitierunt juſticiam, æternam beatitudinem conſequuntur.

DEUS FORTITUDO
MEA.

Pro Hieroglypto fortitudinis, hìc Divi Georgij figura exhibetur, qui Dei inſtinctu, ejuſque fortitudine munitus, Draconem illum Anglicum, qui divam Margaretham devoraturus erat, interfecit. Fortitudinem in ſe agnoſcit Myſta, eamque non ſuam, ſed numinis eſſe, piè profitetur, ut Eſaias: DEVS meus, factus eſt FORTITVDO MEA: Virtus enim eſt fortitudo, ac virtus omnis à Deo. Hìc autem non ſolùm bellica fortitudo, qua victoriam Dei auxilio adipiſcimur, intelligitur: Sed ea, qua mundum, Sathanam, omniaque vitia ſuperamus, quam ſi Dei beneficio obtinemus, tum verè profiteri poſsumus, nos, vires, valetudinem, divitias, honores, opes ac delicias contemnere, eaque, quæ ijs contraria ſunt, pro nihilo ducere, nec multitudinis opinione, nec dolore, nec paupertate terreri, Sed non ſolùm hæc omnia contemnere ſatis eſt: verùm omnibus modis ad virtutem tendere, ut fortes ſimus, debemus: Inquit enim Ambroſius: in duobus fortitudinem ſpectare animi: Primò ut exteriora corporis pro minimis habeamus, & quaſi ſuperflua, deſpicienda, magis quàm expetenda ducamus: Secundò, ut ea, quæ ſumma ſunt, omneſque res, in quibus eſt honeſtas, præclara animi intentione, uſque ad effectum perſequamur. Dei itaque auxilio fortes, nulla pericula, nullos dolores, ne mortem quidem extimeſcimus, ac ita animum componimus affectuſque domamus, ut in nullum flagitij genus, quod Deum offendat, incidamus. Hæc vera eſt fortitudo, quæ non noſtra, ſed Dei eſt, & quam Deus per nos exercet, aut ejus beneficio exercemus.

URGET MAJORA.

Quis hac Hierographia magnanimitatem hujus Herculis non agnoſcit, dum exemplo Rhinocerotis ſe majora urgere Symbolo aſſerit?

Rhinoceros

Rhinoceros equidem non minora animalia, ſed elephantem hoſtem ſe longè majorem, & omnium quadrupedum maximum aggreditur. Habet Rhinoceros in naſo, & ſupra dorſum cornu, quo ad ſaxa limato, præparat ſe pugnæ ac ventrem elephanti, quem ſcit molliorem, petit. Tanti animi fertur, ut à pugna nunquam niſi victor recedat. Cute duriſſima & craſsiſsima eſt armatus: ut non facilè ab elephante vulnerari poſsit. Quemadmodum autem Rhinoceros minora quævis animalia contemnit, ac victoriam quam ab illis ferre poſſet, ſibi potiùs ignominioſam quàm glorioſam putat. Sic magnanimus iſte Dux, ſibi non res exiguas, faciles, & leves, urgendas; ſed magnas, difficiles, & arduas, ut majorem gloriam conſequi poſſet, propoſuit.

Renata nepotissa Regis Galliæ uxor. Herculis II Ducis Ferrariæ.

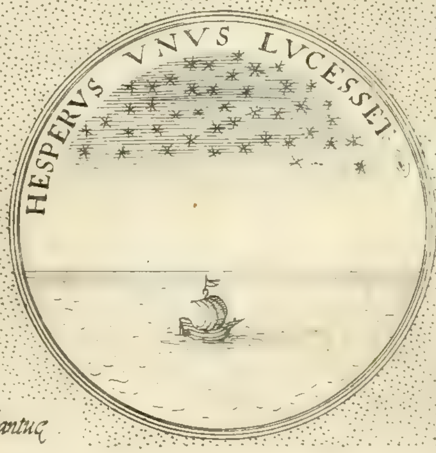
Alphonsus II Dux Ferrariæ Modenæ et Regij ultimus :

Cæsar Dux Modenæ Regij et Carpi VI Marchio Estensis etc.

Marchiones Mantuæ

Joannes Franciscus Gonzaga Dns Mantuæ et primus Marchio

Ludouicus Gonzaga Marchio Mantuæ Secundus

UNA FUIT.

Quia ab una arbore duo rami ablati terræque inserti in duas arbores abeunt; Rectè Renata, Herculi matrimonij fœdere juncta, quod duæ manus se mutuo ac ramusculos complectentes, indicant, marito progeniem & sobolem promittit. Nihil enim optabilius principe, quàm ut legitimam prolem regni hæredem habeat; nihilque mulieri amabilius & gratiùs, quàm ut conjugi suo sobolem ferat. Vt autem arbor à qua ramusculi ablati sunt, una fuit, ac ramusculi terræ inserti, multiplicantur: Ita etiam una fœmina, conjugii beneficio multiplicatur. Divinam autem & conjugalem esse conjunctionem, demonstrant manus è nubibus porrectæ. Fœlicem autem futuram sobolem significant oleæ vel lauri ramuli, qui pacem & victoriam in regno seu imperio (quod corona notatur) promittunt.

EXCELSÆ FIRMITUDINI.

Alphonsus Dùx Ferrariæ ab anno ætatis decimoquarto hac Hierographia usus dicitur, causamque dedisse præceptores; Qui cùm illum optima indole, ac ad virtutes natum animadverterent, sæpe inculcabant, ne unquam hanc indolem, & ad virtutes propensionem, mutari aut extingui, ut principibus contingere solet, pateretur. Hi enim optimè educati, virtutibusque omnibus ornati, cùm primùm florem ætatis attigerunt, aut ad gubernacula rerum vocati sunt, effrenes quasi facti, virtutes in vitia mutant, ac qui priùs mites, crudeles: qui liberales, avari; qui æqui, iniqui; qui casti, in omne libidinum genus profusi; qui modesti, scurræ; qui affabiles, difficiles & morosi, fiunt. Vt itaque Alphonsus ostenderet se perpetuò constantem fore, ac indolem Geniumq; ad virtutes stimulantem, se non derelicturum EXCELSAE FIRMITVDINIS figuram columnam, constantiæ imaginem pro Hieroglypto edidit.

OBSTANTIA NUBILA SOLVET.

Putant aliqui Cæsarem hunc, cùm adolescens adhuc esset, illustrissimam quandam virginem amasse, qua cùm potiri ob multa impedimenta non posset, istam Hierographiam excogitasse; ut tempus aliquando fore, quo discussis impedimentis omnibus, Amasia sua potiri posset significaret. Verùm augustius mihi videtur hæc Hierographia interpretanda; Nempè ut Sol ineffabili vi potentia, ac calore nubes, qui conspectum illius nobis intercipiunt, solvit ac consumit; ita etiam authorem istius Hierographiæ in vero, & æterno Sole Deo opt. max. eam habere animi fiduciam, quod ille, quæcunque obsunt ne ad fœlicitatis, ac beatitudinis culmen pervenire posit, facilè dissolvet. Potest etiam stemmati aut familiæ applicari, Quæ cum antiquis-

ſima, & illuſtriſsima Solis inſtâr ſit, quævis, à quibus labefactari, ac opprimi poſſet, facilè delebit, ac in nihilum, ut Sol nubes, rediget.

HESPERUS UNUS LUCESSET.

Navis mari, ventis ac tenebris concredita, animum aut negotia Ducis periculis non levibus expoſita indicat. Conſolatur tamen ſe Dux neque deſperat, quin ad fœlicem portum ſit adventura cùm ait HESPERVS VNVS LVCESSET. id eſt: ſtella aliqua major. Ejus enim lumine licet exiguo optatum portum navis conſequetur. Admonemur itaque hac Hierographia, ne in peticulis conſtituti deſperemus, ſed in Deo ſperemus. Facilè enim ſi vel minima divini auxilij lux affulſerit, liberamur. Quamdiu meliora ſperamus, tamdiu leviùs ferimus pericula. Spes enim ſperantes alit, ac ſperatis ſperans ut præſentibus fruitur.

AD NOS LAUDIS AMOR.

Capreolus in cacumine rupis ſe oſtentat. Animal quod inter rupes degit, ac ſumma ſemper appetit loca. tanta ſaltandi peritia, dexteritate ac ſecuritate præditum, ut in planitiem vix palma majorem ſaltare præceps abſque pèriculo audeat; quam cum pedum unguibus appræhendit, ibi etiam ſe ſiſtere poteſt. Quemadmodum itaque hoc animal nullo præcipitij metu, ſemper altiora, & ſumma petit donec ulteriùs nun poſsit, ita illuſtriſs. iſte vir Ioannes indicare hac Hierographia voluit, ſe virtutem, qua ſola vera laus comparatur, ſemper amare, tantique facere, ut difficillima quæque illius gratia, ac ad eam conſequendam aggredi, velit.

EX GLACIE CRISTALLUS EVASIT.

De ſe proculdubiò Ludovicus Gonzaga, loquitur dum ait EX GLACIE CRISTALLVS EVASIT. ac à criſtalli origine Hierographiam deduxit. Putant enim authores nonnulli glaciem diu in frigidiſsimis montibus ſervatam, tandem in criſtallum abire, ac criſtallum priùs aquam fuiſſe. Verùm omninò falluntur, nunquam enim aqua in criſtallum mutari poteſt, abſque tamen aqua non generatur, ſolvi enim terræ tenuiſsima portio cum aqua debet, quæ recedente aqua, tum primùm in criſtallum concreſcit. Si criſtallus ex aqua congelata conſtaret, igne ſolveretur; (quæ enim frigore concreſcunt, calore ſolvuntur,) ac aqueæ partes igne conſumerentur: quod non fit experienti. Igne enim crematus, calcem ſeu terram, & ſal cujus ſpiritus beneficio coagulatus fuit, oſtendit. Verùm non refert,

non refert, quid hac de re vulgares authores censeant: Constat Illustrisimum D. Ludovicum hac Hierographia ostendere, nihil esse tàm imbecillum, ignobile, & pusillum, quin tandem studio, diligentia, opera, & industria, illustre, firmum, magnumque evadat: Ac proinde se illustriorem omnibusque virtutibus ornatiorem suis futurum.

Fridericus Gonzaga Marchio Mantuę III.

Franciscus Gonzaga March. Mantuę IIII Generalis suprem. Venetor Reipub.

Franciscus Gonzaga. Marchio. Mantuę IIII. Generalis supr. Venetor Reipub.

Isabella Paleologa Marchionissa Mat. uxor Francisci March.

Fridericus Gonzaga Dux Mantuę I et Mar. Mont. Fer. General Car. V. Imp.

Margaretta Ducissa Mantuę Friderici uxor.

SOLUS INDEFICIENS.

In rebus humanis nihil est perfectum, nihilque completum, nemo etiam tam fœlix, aut beatus, cui non aliquid desit, & quem non premat molestia aliqua. Si animum spectes, sæpe illi, quibus neque valetudo, neque externa bona desunt, curis, tristitia, anxietate, alijsque animi affectibus cruciantur, ac virtutibus animique quiete carent. Quibus animus compositus est, fortunæ bonis, vel bona valetudine, plerunque carent. Ac qui divitijs alijsque externis affluunt, bona multoties valetudo & virtus deficit: Nunquam enim hac in vita quis ita fœlix fuit, ut si alijs nihil illi deesse videretur, sibi tamen nihil deficere assereret. Hinc rectè Ovidius:

Vltima semper
Exspectanda dies hominis, diciq; beatus
Ante obitum nemo, supremaq; funera debet.

Et Cic. in Tuscul. Qui beatus est, non intelligo, quid requirat, ut sit beatior: si est enim quiddam quod desit, ne beatus quidem est. Hæc perpendens Mysta Solem Hieroglypto exhibuit, ac illum solum indeficientem scribit: Verè profectò; utpote qui neque motu, neque lumine, neque calore unquam defecisse deprehensus fuerit. Per tot enim secula, tam citato motu, quem mens humana concipere non potest, indefessus semper permansit, ac per tantum spacij intervallum lumen perpetuò idem nobiscum indeficiens communicavit, mitiq; suo calore nos fovit. Et quamvis hæc omnia huic nostro visibili Soli conveniant: voluit tamen mystice Hierographiæ author Symbolo æternum illū Solem, Trinitatē videlicet, intelligi, qui solus indificiens & beatus est, quem ipse, ut etiam beatus, & indeficiens fiat, sibi pro rerum omnium scopo, sanctè proposuit.

DOMINE PROBASTI ME ET COGNOVISTI SESSIONEM MEAM.

Depictus hîc est furnus probatorius incensus, cui catinus (quem Spagiri tigillum vocant) virgulis aureis plenus, impositus est; ut ostendatur aurum examini, & depurationi esse commissum: Aurum enim igne vehementi probatur, ac si adulteratum sit, facilè exemptum dignoscitur: Priùs tamen ingenti igne cruciari debet: nisi enim prorsus ignitū fuerit, nō liquescit, liquefactum, ac in virgas projectum, tum demum quanti valeat, manifestū fit; Colores siquidem & fucos adulterinos ignis consumit. Vt itaque aurum igne diu vexari, antequam valor ipsius innotescat, nobisque sit in precio, debet; ita etiam viri boni, Deoque grati, multis sæpe à Deo calamitatibus affliguntur, ut illustriores Deoque chariores fiant. Hunc divinæ probationis modum in se Dux iste agnovit, propter adversa, quæ perpessus fuit, ac auri igniti instar magna animi fortitudine, constanter pertulit. Ob id ait: DOMINE PROBASTI ME ET COGNOVISTI SESSIONEM MEAM. Sessione, quam furnus

nus probatorius indicat, Marchionatus dignitatem & locum ad quem à Deo vocatus fuit, intelligit, quem se ut vocatio postulat bene regere, demonstrare velle videtur.

DOMINE PROBASTI ME ET COGNOVISTI ME.

Repetitur hîc Hierographia superior, sed omisso probationis furno, ac in Symbolo sessionis vocabulo; ita ut non ad locum, sed ad se tantum referri velit Hierographiam author. Aurum itaque iterum tigillo impositum igni substrato probari ostenditur. Auri probandi modi varij sunt: Probatur enim Lydio affrictum lapidi: verùm incerta & fallax hæc proba, quòd superficies tantùm examini subijciatur. Probatur etiam aqua ex halinitro, & vitriolo distillata, huic enim injectum, ac pòst aliquot tempus exemptum, si pristinum pondus servaverit, adulteratum non fuit. Per ignem faciliùs probatur; stibio enim commixtum, ac in pyramidem projectum, si pondus amiserit purum nunc, non antea fuit. Exactissimè autem cemento regali, (quod ex pulveris plumbi uncia, sulphuris vivi, salispetræ, singulorum semuntia, arsenici crudi, salis communis binis uncijs constat) probatur; eo enim omnis fucus tollitur, ac purum putumque redditur: Hique duo postremi per ignem probandi modi veri sunt: Si enim stibium ac cementum tulerit aurum, defœcatum, ac obrizum dici potest. Vt itaque ignis aurum, ita Deus, num illi fidamus, in eo spem ponamus, ac virtutes amemus, ijsque ornati simus, varijs nos calamitatibus probat; quas si sustinemus patienter, tum demum nos probatos, puros ac putos æternæque beatitudinis compotes fore, scire possumus. Hanc probationem Iobi instar à Deo institutam Marchio iste se tulisse hac Hierographia non minùs, quam priori, ostendere voluit.

UNUM SUFFICIT IN TENEBRIS.

Christianis mos est, cum anniversarios Salvatoris nostri crucifixi luctus, ejusque diei, qua passus, & mortuus est, memoriam celebrant, tredecim candelas sub crepusculum, eo, quo cernuntur in Hieroglypto, modo constitutas, incendere. Hæ duodecim Apostolos, & beatam Virginem numero referunt, ac etsi omnes simul ardeant primò: paulatim tamen postea singulæ extingvuntur, donec omnium suprema sola luceat. Quæ sola tenebris depellendis sufficit: quia habitus privationem tollit: Tenebræ enim nihil aliud, quàm lucis sunt privatio, ac lux nihil aliud, quàm vita corporum, quatenus visibilia sunt, aut lucentis corporis in objectis corporibus, spiritualis præsentia ac idea, quatenus visus objectum est, sensu potiùs, quàm definitione, aut ratione nobis nota: Nemo enim mortalium veram lucis essentiam comprehendere animo potest: imò nec an substantia, an qualitas, & si substantia, an corporea, an incorporea sit, intelligi potest. Oculis nihil notius luce: Ejus enim beneficio cuncta apparent, & perspicua omnia sunt, ac calores actum recipiunt; ut non absurdè

absurdè Aristoteles, lucem actum esse perspicui quatenus perspicuum definierit. Isabella Palæologa Græca ex prosapia imperatorum Constantinopolitanorum, propter Turcarum tyrannidem, tam diu in tenebris latuit, donec Francisci Marchionis conjunx esset, cujus unius & solius luce, si se ereptam è tenebris agnoscat, ac sibi illam solam lucem sufficere, ut omnes animi molestias, anxietates, omniaque perpessa mala obliteret ac exstinguat; quis illi vitio vertere potest, imò non laudet potiùs? Mulieris enim lux vir est, à quo ornamentum & dignitatem adipiscitur. Sed & non nulli arbitrantur, illam hac Hierographia usam cum vidua esset, ac ab omnibus aulicis, uno excepto sene, deseretur: Cùm enim filius ipsius, Amasiam nobilem conjugis loco secum circumveheret, ac omnes aulicos, (à quibus mater antea honorari solebat) ut Amasiæ suæ aulam ornaret, & ad se traheret: Vidua mater ab omnibus neglecta fuit, unusque tantùm illi fidus adhærebat senex, cujus fidem & lucem, ut sibi suffecisse, ac cæteros contempsisse ostenderet, verisimile est hanc Hierographiam edidisse: Prudentiùs ac utiliùs unius hominis probi, & fidi consuetudine uti licet, quàm multorum, cùm fides à multis raro servari, ab uno facillimè posit.

ΑΜΩΜΟΣ.

id est:

INNOCENS.

Pro innocentiæ testimonio exhibet hic adamantem in summitate montis constitutum, ac conspicuum facibusque illustratum Mysta. Adamas inter omnes gemmas colore omni vacat, ac transparens est aquæ instar, puritatis sanè, bonæque conscientiæ index. Duricie & fortitudine, nulli gemmarum cedit, ignis ferens injurias, è quo purior, ac nitidior depositis sordibus, & nubeculis solet exire: Vt rectè igne examinatus irreprehensibilis, ac inculpatæ pulchritudinis dici posit. Ad ejus naturam alludit Mysta, cùm se innocentem ac inculpatum Græco Symbolo ostendit: Habuit enim invidos complures, dum Caroli Quinti summus Dux belli esset, hos facibus ignitis notare voluit: Vti enim ignis adamanti notam, aut maculam inurere nullam potest: sed illum nitidiorem, ac illustriorem reddit: ita nec invidi aut detractores illum calumnijs maculare verè possunt. Quia ἄμωμος id est: sine macula, ac montis instar, ipsius virtus, ac innocentia, ita firma, ac omnibus conspicua est: ut invidorum ac momorum dentibus tanquam facibus, potiùs illustretur, quàm obscuretur.

IN ÆTERNUM.

Duæ manus dextræ à nubibus porrectæ, nihil aliud, quàm divinum ac conjugale fœdus, quod inter Margaretham, & Fridericum istum est, significat: Duabus enim dextris solent fœdera confirmari. Conjugale verò fœdus ad mortem alterius conjugis tantùm durare solet.

rare solet.

rare ſolet. Verùm Margaretha IN AETERNVM fœdus manere, ac nunquam diſſolvi cupit. Symbolum IN AETERNVM ne mortem quidem ſui conjugis diſſolvere, vinculi, & datæ fidei nexum poſſe, oſtendit. Se itaque, ſi non corpore marito poſt mortem unita eſſe poſsit, animo tamen fore, neque unquam primam quam illi dedit fidem, irritam ſecundis nuptijs facturam: Hac enim ratione æternum fœdus ſervari dicitur. Egregia ſanè ac tanta Principe digna gnome, quæ conjugalis amoris vinculum, nunquam diſſolvi, ſed in æternum permanere cupit.

DVCES MANTVÆ

Franciscus Gonzaga Dux Mantuę Secundus et Mar. Mont. Ferratis.

Elisabetha Austriaca Ferdín Imp F.
Ducis Francisci Mantuę uxor.

Guilhelmus Gonzaga Dux Mantuę III M Mont.Ferr Eques Aur Vell

Leonora Austriaca. Ferd: Imp: Filia.
Ducis Guilhelmi Mantuę uxor.

Vincentius Gonzaga Dux Mant IIII et Montis Ferr. I Eques Aur. Vell

QVOD HIC DEEST ME TORQVET.

Stellio Lacertæ genus est, inde nomen habens quòd tergum, & cauda stellis insignita sint. Venenosum est animal, ejusque naturæ, ut qui vinum, in quo extinctus fuerit, ebiberit leprosus fiat. Vere cavernas relinquens, dum apricatur, solem jugiter intuetur, ut nebulæ, & humores oculis inhærentes, ac tenebris conquisiti discutiantur. Animalculum est quadrupes Salamandræ non dissimile, ac inter alia hoc peculiare habet, quod, ut cætera animalia Venerem cupiunt, illius stimulis neque crucietur, neque amoris conflictus sentiat. Ab hac ipsius natura princeps Franciscus Symbolum accepit, dum ait: QVOD HIC DEEST, nempe amor, ME TORQVET: Fuit enim amore cujusdam virginis captus, quo quia se mirificè vexari sensit, appositè Stellionem, qui amoris molestia caret, pro Hieroglypto edidit. Quibus autem molestijs amantes torqueantur, mortalium paucissimis ignotum est. Ait enim Plautus: Credo ego amorem apud homines carnificinam commentum, ita me amor lapsum animi ludificat, fugat, agit, oppetit, raptat, retinet, jactat, largitur, quod dat non dat, deludit, modò quod suasit dissuadet: quod dissuasit, id ostentat.

VIAS TUAS DOMINE DEMONSTRA MIHI.

Thobias junior cùm jussu parentis, ad exigendam debitam pecuniam ei proficiscendum esset in Mediam, factus est illi divino instinctu itineris dux Angelus Raphaël. Dum itaque circa Tygrin flumen quiescerent, ac Thobias in flumine pedes lavare vellet: piscis quidam horrendus in illum insiliens, non levem illi timorem incussit: Verùm Angelo jubente audacior factus, in terram traxit, occidit, exenteravit, ac cor, jecur & fel servavit, ut corde carbonibus injecto, dæmonia fugare, ac felle cœcitatem oculorum amovere posset: Quòd postea factum fuit. Nam cum apud Raguelem manerent, cujus filia Sara septem viris (quos dæmonium, prima concubitus nocte interfecerat,) frustra desponsata fuisset, Angeli consilio Thobias illam in uxorem petijt à patre, obtinuitque, ac Dæmonio abacto cordis fumo, illa conjugaliter, cum altera parte omnium bonorum, quæ pater possidebat, potitus est. Hujusmodi itineris ducem, non est dubium, quin sibi hic Dux, qui adhuc cælebs erat, dum hanc Hierographiam erigeret, optarit: quo juvante piam, omnibusque virtutibus ornatam uxorem, ut Sara fuit, nancisci posset. Hanc illius fuisse mentem, Symbolum, VIAS TVAS DOMINE DEMONSTRA MIHI, confirmat: Scivit enim Dux, bonam, piam, & probam uxorem, non nisi à Domino, ut Thobiæ contigit, dari. Quam etiam postea jugibus ad Deum fusis precibus obtinuit, Elisabetham nempe Austriacam Ferdinandi Imperatoris filiam, cujus pietas & virtus, Solis instar totam Italiam illustravit. Potest etiam hæc Hierographia ad omnia alia negotia, ac res quasvis agendas, accommodari & applicari. Quis enim est tam

impius, qui nesciat omnia Dei nutu regi, ac non velit à Deo rerum suarum fœlicem successum dari.

SPOLIAT MORS MUNERA NOSTRA.

Arbor hîc ostenditur frugifera, quam fulminis telum diffindit, & enecat. Ait Symbolum: SPOLIAT MORS MVNERA NOSTRA. Mysticè hæc hominibus accommodantur: Vt enim fulmen florentem arborem sæpe exurit, ac ne fructus suos statuto à natura tempore exhibere posſit, facit: ita etiam mors, excelsa, bonæque frugis ingenia plerunque immaturè, ne fructus & munera, quæ à numine obtinuerũt, nobiscum vicisſim communicari posſint, ferit. Id certè viro omni humaniorum literarum genere cultisſimo, D. Iacobo Typotio Belgæ, quondam Regis Seciæ Consiliario intimo, Cæsarisque Rudolphi Secundi Historico, qui Symbolorum priora duo volumina sua isagoge illustravit, contigit: Hunc enim mors præcox, tabe consumptum, amicis, beneque illi volentibus, ante extremum senium abstulit. Habuit vir ille insignis, cancellariæ aliquot volumina præ manibus, & quædam absolvit, quibus non solùm principum sui ævi statum fictis nominibus descripsit, sed etiam formulas literarum, mandatorum, & libellorum, qui à principibus vel rebuspub. expediri solent. Poëmata & epigrammata etiam nonnulla conscripsit. Ac libellum de arte Hierographiæ, quem spero tandem in lucem proditurum, ac, etiamsi mors Doctisſ. Typotium vita spoliârit: munera tamen illius nostra fore.

ΟΛΥΜΠΩΣ.

Mons hîc depingitur Olympus, in tota Macedonia, & Græcia altisſimus, cui superstructum est mausolum, quale Augustus Romæ habere solebat. In hujus cacumine altare fidei, & fides coronata cernitur. Proculdubio mons animum hominis excelsa optantem designat: is enim si Olympum, hoc est cœlum, ac æternam beatitudinem cogitat, ac cupit, fide imprimis instructus esse debet: fides enim fundamentum salutis est, sine qua imposſibilis est placere Deo. Ob hanc causam corona illi supra pingitur: ut demonstretur fidei præmium, vel coronam, Olympum esse, id est, cœlestem gloriam. Verùm quia de fide alijs virtutibus carente, & mortua hîc non agitur: arbores vivæ appictæ sunt. Fides enim fructibus, nempe charitate ac spe, ut Olympum consequatur, ornata esse debet; Nisi enim charitas adsit, quæ viæ instar sit, & spes quæ viam, ut columnæ mausolum, sustentet, non pervenietur ad montis jugum. Rectè itaq; hic Princeps viva fide, & quæ alijs virtutibus ornata est, se beatam vitam consequuturum credit.

COSI MORIR MI PLACE.
id est:
ITA MORI PLACET.

Elegans hæc Hierographia, ac probæ matrifamilias optimè conveniens,

veniens, utpotè quæ amoris conjugalis vehementiam ejuſque fidem teſtatur: Vt enim ab hedera, quæ ſe fulcris, & ramis ſuſtinere non poteſt, arbor circumvolvitur, ac illius complexu tandem in tabem redigitur, ac marceſcit. Ita Leonora Auſtriaca conjugi ſuo Gvilhelmo unita, ac amoris in conjugem igne accenſa, paulatimque tabeſcens: hujuſmodi mortem ſibi placere, Symbolo Italico aſſerit: Nihil enim gratiùs amantibus eſſe ſolet, quàm cùm re amata fruuntur, potiùs in amplexu mori, quàm ab ea divelli. Amor propterea inter conjuges laudatur, qui tam vehemens eſt, ut ſemper ſimul vivere cupiant, & ſi moriendum uni ſit, alter commori optet.

SEMPER VIVA.

Vincentius Gonzaga, cum Ducis Parmenſis ſororem, virginem eximia forma præditam, in uxorem duxiſſet, neque eam proli ferendo idoneam nactus eſſet: ab ea ſeparatus, alteramque ducens (ſi vulgi fama vera eſt) hanc Hierographiam, ſinceri amoris teſtimonium, in illius memoriam edidiſſe fertur; qua oſtendere voluit: ut Luna ſemper lumine illuſtratur, licet id non ſemper appareat: Ita virtutes ideam ac formam, prioris Amaſiæ & conjugis, etiamſi conſpectu illius non amplius frui poſsit, animo ſuo firmiter inhærere, ut quaſi SEMPER VIVA appareat. Vivunt enim amantes in alieno corpore, ac amatæ formam, corpus, animumque in ſe ferunt, illiuſque animi facultate, non ſui reguntur. Hæc vis amoris; cujus etiam proprium eſt, non lætari, non gaudere, non bene valere, omnia faſtidire, niſi adſit res amata, ac ea frui liceat. Suſcipit autem ideam veram, ac corpori amantis nectit, ut ſpeculum objecta, oculis: animuſque in ſe ab oculo ſuſceptam attrahit, ſibi unit, ac ſpirituum beneficio toti corpori communicat: Vt ob id non mirum ſit, amantes ſola idea non contentos, ſed prototypon optare; neque quieſcere donec eo potiantur. Verùm iſtius amoris gratiâ Ducem erexiſſe Hierographiam, veriſimile non eſt: ſed alterius divinioris, qui virtutem proſequitur, colit ac ſibi uniri cupit. Qua priorem conjugem ornatam fuiſſe, nemini ignotum eſt.

Vincentius Gonzaga Dux Mantuæ IIII. et Montis Ferratis II. Eques Aurei Velleris.

Vincentius Gonzaga Dux Mantuæ IIII. et Montis Ferratis II. Eques Aurei Velleris.

Parmensium Duces

Petrus Aloysius Farnesius P.P. Pauli III. fil. Dux Parmæ Placentiæ et Castri.

Octauius Farnesius Dux Placentiæ Parmæ et Castri II. Marchio Nouariæ.

ΦΥΣΑ.

id est:

FLATUS.

Videtur hîc Hierographiæ author quatuor elementa exhibere: Corona enim, quia herbis, & floribus constat, terram, quæ illorum parens est, notat. Aquæ figura satis apparet. Aër, spiritus, aut ventus: quia neque cerni, neque depingi potest, Græca dictione φῦσα, id est, flatus, significatur. Sol suprema parte: quia caloris omnis fons est, ignem illum æthereum non malè designat. Sed quid Mysta velit quatuor elementis, difficulter assequi licet. Scitur omnia quatuor elementis constare: Scitur absque ijs nihil vitam habere posse. Sed quid hinc sacri colligi potest? Non dubitandum, quin obscura hæc Hierographia aliquid maius præ se ferat, quàm prima fronte apparet. Hoc nempè: ut Sol nobis conspicuus omnia suo motu, luce & calore regit: frondes herbasque virentes producit, tempestates marinas, ac ventorum tormina & procellas, lumine ac præsentia sua moderatur, compescit ac regit. Ita Solem illum cœlestem nostra omnia negotia ad bonum finem dirigere, ac varijs calamitatibus oppressos, fortunæque injurijs, ac procellis jactatos, ineffabili sua bonitate sublevare.

PROBASTI DOMINE.

A Francisco Gonzaga desumpta est hæc Hierographia, qui se fidelem Cæsari fuisse, ac omnes probationis modos (auri instar) sustinuisse, ostenderat: Conspicitur enim hîc furnus ignitus, ac tigillum auri virgulis ad fusionem plenum, igni impositum. Fortè iste Princeps se à Cæsare nostro Rudolpho probatum varijs modis, ac sincerum fidumque inventum, sibi ipsi gratulatur. Quid enim principem magis decet, quàm fides & boni conscia mens, quietis laudisque æternæ ac immortalis pabulum? Si divinis sacrisque accommodare Symbolum velimus: nihil profectò gratiùs, jucundiùs, acceptiùs ac quòd magis solatium præbeat, esse potest; quàm, conscientia teste, firmam Deo præstitisse etiam in maximis periculis fidem.

A FUNDAMENTIS EREXIT.

Si quis hanc figuram diligenter contemplari velit, nullam esse Hierographiam deprehendet, sed tantùm exstructæ arcis à fundamentis memoriam. Quæcunque autem arx sit, legitimè, & ex arte constructa esse apparet: Hexagona enim est, sexque propugnaculis instructa, quæ ita ad lineas disponi solent, ut nusquam foris, ne uni hosti sit tutus locus. Facies etiam propugnaculorum ita duci debent, ut à multis locis defendi posśint, ac axillæ propugnaculorum, ut vix foris & tantùm ad faciei superficiem conspici posśint: Hac enim ratione ordinata, tutiśsima fiunt, ac hostibus metuenda; quòd non nisi maximo periculo arcem oppugnare posśint. Arces ob quatuor causas extruuntur: Primò ut illi,

ad quos

ad quos imminent, ad quævis officia cogi posſint, velint, nolint. Sed illæ ſtruentem vel ipſius ſtatum ruunt: quia Tyrannidem inducunt nunquam durabilem. Secundò ut tutus receptus, hoſte provinciam vaſtante, aut occupante habeatur. Verùm illæ rarò utiles ſunt, ob id, quòd occupatis omnibus circumcirca, tandem, & illæ ſe dedere cogantur. Tertiò extruuntur arces: ut hoſtes circa limites provinciæ hærere cogantur, ibique detineantur, donec, quæ ad illos pellendos neceſſaria ſunt, parata eſſe poſſint. Atque iſtæ neceſſariæ omniumque utiliſsimæ ſunt, ſi circa præcipuas vias, ac provinciæ introitus conſtruantur. Quartò ſtruuntur arces; ut perfidi, aut ad jugum redacti, in officio retineantur. Vtiles quidem illæ, ſi miles ſtationarius rectè ſe gerat, ſed nequaquam ſi ferociat: captæ enim ab injuriam paſsis, rebellionis fiunt fulcrum, ac difficilè recuperantur. Qui metui nolunt, ac officijs captant ſubditos, arcibus opus non habent; quòd amentur, ac ab amantibus non lædantur: Nemo enim quem diligit, offendit.

S I C.

Lunæ jam primùm creſcentis apparet imago. Huic inſcriptum Symbolum S I C. Supple, illuſtrior creſcam: ita ut ſingulæ literæ dictionem referant ſi velis, Nos paucis ita exponimus: Vt Luna paulatim creſcit, S I C Dux iſte Vincentius. Solidiora profectò ea rerum gubernacula, quæ paulatim excreſcunt, quàm quæ ſubitò ad ſummum perveniunt. Quod citò fit, citò perit, ac præcocia quævis facilè intereunt. Res magnæ & arduæ, ut durent fundamentis egent firmioribus. Creſcunt interdum principes, ambitione, Tyrannide, avaritia alijſque vitijs, quæ effrenis illa libertas, ac ſuprema poteſtas à nemine, neque à propria conſcientia coërcita, parit. Verùm iſte Princeps, ſuis ſe Lunæ modo, paulatim illuſtriorem fore promittit: Luna enim lumine creſcit, ac Solis beneficio. Quid aliud notat Myſta? quàm ſe virtutibus, ac potentia divini illius Solis, id eſt, numinis auxilio, & ope, illuſtriorem ſemper fore confidere, ac eò omnia ſua dirigere, ut ſuorum omnium bono tale propoſitum feliciter, ad optatum finem deducere poſsit.

S E S I B I.

Quis neſcit arborem ſolitariam frondentem, florentem, fructumque ferentem, quam nullum animal accedere aut conſpicere poteſt, ſibi tantùm, non alijs frondere, ac fructus ferre, & propterea nulli alteri animali utilem, nihilque habere in S E, quàm quod S I B I ſit, hoc eſt eſſe. Ab iſtius exemplo Myſta contrarium elici vult; nempè ſe non fore inſtar arboris ſolitariæ, nec ſibi tantùm, ſed alijs ſe velle vivere: Non enim, inquit nobis ſolùm, ſed patriæ nati ſumus, ac proinde ejus animi eſſe, quod omnibus animi corporis ac fortunæ bonis rempublicam, ac ſuos juvare velit. Dignum certè tanto Principe propoſitum; imò nulli magis quàm principi conveniens. Sunt enim non ſibi, ſed alijs nati, ac ideo præfecti alijs, ut regant, juſticiam adminiſtrent, ſontes plectant, ac inſontes tueantur. Sine his enim principes non magis eſſe poſſunt, quàm paſtor ſine ovibus. Sunt enim non ſui, ſed ſubditorum cauſa à Deo creati, ac conſtituti.

tuti. Si aliter ſentiant, ac ſubditos ſpolient, non paſtorum inſtar Duces, ſed Tyranni luporum inſtar, qui non tondent, ſed deglubunt pecus, dici debent, & ſunt.

HIS ARTIBUS.

Hieroglypton clavam, tres globos, ac gyrum ex filo oſtendit. Inſtrumenta hæc ſunt, quibus Theſeus Minotaurum Labyrintho in Creta inſula incluſum, interemit: Filo enim inter eundem extenſo Labyrinthi vias, reditus gratiâ notavit. Globis piceis Minotauri faucibus injectis, morſus prohibuit, ac clava proſtravit: Ita ut non ſolùm vi, ſed arte hoſtem ſuperaverit. Symbolo HIS ARTIBVS Ducem etiam ſibi propoſuiſſe, ſupremam virtutis militaris gloriam, dubium non eſt. Dicitur enim hanc Hierographiam edidiſſe; dum in exercitijs militaribus in Flandria coram Carolo Quinto, cum Comite Egmondano, altero Minotauro illi dimicandum eſſet, quem non ſola vi, quam clava indicat, ſed prudentia, quam filum, & ſagacitate ſeu ingenio, quod globi indicant, ſe ſuperare poſſe confidebat: Iſtis enim tribus facilè robuſtiores vincuntur: Majora ſæpe ſtratagema, quam vis in rebus bellicis præſtat. Poteſt hæc Hierographia generaliùs exponi: Ducem videlicet adverſa omnia, fortitudine, prudentia, ac ingenio ſuperare velle: Fortitudine enim, ac ferendo patienter, adverſa leviora facimus. Prudentia, ut minus noceant, nobiſque utilia fiant, efficimus, ac ingenio quantum poſſumus à nobis arcemus.

Octauius Farnesius Dux Placentię Parmę et Castri II
Marchio Nouarię S. Rom Eccles Generalis.

Alexander Farnesius Dux Placentię Parmę et Castri
III Marchio Nouarię Eques Aur Vell Gub et Gener Belgij.

Ranutius Farnesius Dux Placentię Parmę et Castri IIII
Marchio Nouarię Prefect et General S. Rom Eccles

VIRTVTIS IMPERIO.

Nulla arx, castrum, aut turris tam munita, cujus porta virtuti non pateat: Invia enim virtuti nulla via, tantaque est virtutis dignitas, ac majestas, ut adversis rebus omnibus imperet, sibique subijciat, Ideo itaque Dux Octavius turrim porta aperta figuravit, ac VIRTVTIS IMPERIO non malè aperiri Symbolo notat; quod se suis virtutibus, benevolentia, mansvetudine, comitate, liberalitate, magnanimitate, ac justicia, nemini invisum; sed omnibus gratum acceptumque fore, omniumque arcium, civitatum, ac ædium januas sibi patere, sciat. Nam invisos tyrannos, ac vitijs deditos, populus liber, à finibus arcere, ijsque fores præcludere: bonos è contra, virtutibusque ornatos appetere, ac ad se allicere solet: Hæc enim virtutis efficacia & vis est, ut non solùm à bonis, sed etiam ab improbis ametur, desideretur, & colatur.

NUBES EXCEDIT.

Hac Hierographia, quæ montem Olympum, ac Symbolon NVBES EXCEDIT, continet, Dux iste ostendere voluit, se philosophum & Christianum esse, tranquillitatemque animi sui tantam esse, ut nullis fortunæ procellis, vel injurijs, aut malevolorum hominum machinationibus perturbari, aut offendi queat: Olympus enim Macedoniæ mons hæc indicat, quia tantæ altitudinis est; ut NVBES, Lucano teste (à quo Symbolum desumptum est) EXCEDAT, ac accolarum sacrificijs inserviat, qui quotannis jugum petunt, ac ibi sacrificant, victimisque exustis, cineres explanant, figurasque & literas nonnullas ijs inscribunt: Has quia elapso anno, reversi illæsas, integrasque reperiunt; rectè nullum ibi ventum, aut pluviam unquam esse, vel fuisse colligunt. Licet etiam Olympum pro animo Ducis accipere, qui mundana omnia spernens, NVBES EXCEDIT, ac divina tantùm æternaque appetit, ad quæ omnia sua dirigit. Verùm quid si juvenilius ista interpretari Dux velit, ac Hieroglypton cum Symbolo Olympiæ suæ applicarit? quam forma, elegantia, ac venustate, reliquas suæ ætatis Veneres, (ut Olympus reliquos montes) excedere; atque ab omni infamia & periculo, ut ille à ventis nubibusque immunis est, securam esse, ostendere vult.

PLACENTIA FLORET.

Lupa Romanam Coloniam indicat, quòd Romani à Romulo: qui à Lupa educatus fuit, nomen habeat. Etsi autem nunc Romana Colonia non sit Placentia, sed proprium ac liberum habeat Principem: tamen antiquitus fuit. Vt itaque sub Romanis floruit: sic nunc sub isto Principe, quem corona indicat, florere cernitur. Appicta enim florentia lilia conspiciuntur, quæ odoris svavitate, formæ elegantia, ac coloris sinceritate, omnes alios flores antecellere videntur. Symbolum, quænam Colonia Romana floreat, indicat, videlicet Placentia. Lætatur itaque hac Hierographia Princeps, quòd sub ipsius imperio Placentia antiqua Romanorum Colonia, non minùs quàm olim floreat. Laude

profectò

profectò dignus hic Princeps, cui populi placent commoda, ac qui suos potiùs, quàm se florere cupit: Ipsis enim benè habentibus, aut florentibus, ille bene habet, ac floret. Cùm se solos florere volunt, & putant principes, specie florent, reipsa marcescunt: id postea rerum pericula, quæ populi auxilia poscunt, dum nulla sunt ostendunt.

PLACentia ROMANorum COLONia.

Præcedenti scholio diximus Lupam Romanos, quòd Romulus illorum author à lupa nutritus sit, indicare: Ejus effigies hîc iterum exhibetur. Historia verò hæc est, cùm Amilius Numitorem fratrem, cui regnum legatum à patre fuerat, regno expulisset, ac stirpem ejus masculam interemisset, filiamque ejus, Rheam Sylviam vestalem virginem, ut spes partus perpetua virginitate illi adimeretur fecisset: Illa vi compressa incerto patre, geminos edidit, qui ab Amilio in profluentem aquam mitti jubebantur. Verùm cùm deferentes in proxima alluvie, pueris expositis, discederent, ac statim aqua recedens, illos in sicco reliquisset: Lupa sitiens ad aquam venit, ac ad pueros vagientes deflexa, submissas mammas illis præbebat, linguaque lambebat tantisper, donec Faustulus pastor surreptos pueros auferret, ac Laurentiæ uxori educandos daret. Istius Romanæ origins causa lupa pingi solet, & lupæ sculptura cum gemellis, adhuc hodie in capitolio ex Asphalto lapide conspicitur. Verùm non solùm lupa, sed Tyberis, quia Romam præterfluit, Romanos indicare solet. Ob id, huic Hierographiæ appictus est cum sceptro, imperij videlicet signo. Mulier autem erecta, & Galeata victoriam, aut Romanam civitatem, aut Coloniam ipsius indicare potest, quæ florere Placentiam, quod dextra manu lilium, ac sinistra cornucopiæ, contineat, clarè ostendit. Si quis dubitet, Symbolum consulat: id enim figuram, etsi non integris verbis, explicat.

SECURITAS PLACENTIÆ ET PARMÆ.

Securitas in AEgyptiorum Hieroglyphicis sella notari solebat, quod ea membra delassata, frui quiete possent: Securitas enim quies quædam animi est. Hîc duplex sella spectatur, una cui virgo securitas insidet, altera quæ ignem continet. Deindè virgo facem in manu habere cernitur, proculdubiò ut ostendatur, quænam sit, aut in quo consistat securitas Placentiæ & Parmæ, ut Symbolum ait. Ignis itaque est, ac id quòd ignis mysticè significat: vigilantia nempè. Vt enim ignis, tenebras insidijs plenas pellit, ac minùs secura quæ sunt, lumine suo secura, & aperta facit, ita etiam vigilantia. Hac siquidem civitates, & arces ab hostium dolis, ac irruptionibus defenduntur, ac securæ redduntur. Vbi nullæ sunt vigiliæ, aut excubiæ, facilè hostis vallum superat, ac munitiones etiam firmissimas occupat. Excubiæ vigilantissimis militibus poni debent, ut securi dormiant cives. Nisi

fiat, nemini tuta dies, aut nox eſt. Id clarè oſtenditur anſeribus, qui malè vigilante Romano milite in capitolio contrà Gallos, ipſi vigiles clangore alarumque ſtrepitu, hoſtem clam capitolium aſcendentem M. Manlio prodiderunt, ac rem Romanam ab imminente periculo liberarunt, Rectè iatque hoc loco ignis, id eſt vigilantia, ſecuritas Placentiæ & Parmæ conſtituitur: Hæc enim non ſolùm apertos hoſtes fallit, ac eorum conatus irritos reddit, ſed etiam vicinos, qui per fas, nefaſque limites extendere, & omnia ad ſe rapere nimia imperandi cupidine incenſi, volunt, illudere poteſt.

Fridericus Rouereus Vrbini Dux I
Prefectus et Generalis Vrbis Rome

Guido Vbaldus Rouereus Feltrius I
Vrbini et Sore Dux II Prefec. Vrb. Rom.

Franciscus Maria Rouereus Vrbini Dux
III Generalis supremus Venet: Reip:

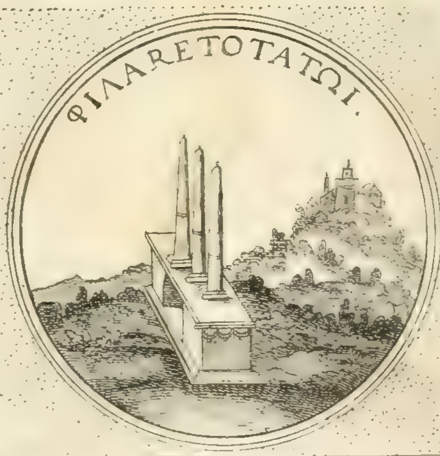
Laurentius Medices Vrbini Dux IIII
nepos PP. Clem. VII Prefectus Vrb: Rom:

Otto Antonius Rouereus Vrbini Dux
V. Prefectus et Generalis Vrb. Rome.

Guido Vbaldus II Rouereus Vrbini Dux
VI Pref. Vrb. Rom Gener. supr. Ven Reip.

NON QVOVIS TEROR.

Silex in medio, ac ignitabula tria circum disposita in hac Hierographia cernuntur. Omnes silici minantur ictus, sed ille NON QVOVIS (ut ait Symbolum) TERitur: Quia etiamsi allidatur patique vehementer dum ignem excutit, videatur; tamen si ab ignitabulo ferreo percutiatur, non teritur ipse, sed potiùs ferrum: mollius enim silice. Propterea ut patiatur ac ignem generet, & promat, ex chalybe fieri ignitabulum debet: Hujus enim duritiei cedit, ac atomos à se ignitos, percussus eijcit. Quomodo autem ignis illisione illa generetur difficile scitu est. Ego & motum illum velocissimum, quo corpora dura alliduntur, & sulphur tum lapidis, tum chalybis, solidæ materiæ inhærens, & combustibile, generationis ignis esse existimo: Motum enim, ignem ex materia inflammabili generare, docent ligna in se mutuo affricta, quæ facile ignem concipiunt, & duriores lapides molaribus terendi causa adhibiti, qui in aquis scintillas ignis eijciunt. Rectè itaque Symbolo, se NON à QVOVIS TERi ait Mysta: Ferenda enim multa sunt in hac vita, neq; magnanimi est statim despondere animum. Sive hostes, sive infortunia præ manibus sint, & non parum offenderint, resumendus animus, ac illata damna nihili facienda, vincendaque virtute fortuna est. Qui hæc præstare potest, nihil in illum cadere poterit, à quo teratur aut miser fiat: Animus enim est, qui teritur. Is si fortis & constans silicis instar sit, illæsus permanet, ac adversa, neque injucunda, neque gravia percipit.

VIRTUS UNITA.

Virtutem unitam fortiorem esse dispersa, vetus est philosophorum sententia. Pro virtutis exemplo hic Elephas depingitur animal ut cæteris majus, ita robustius. Conspicitur hîc fascijs ligatus, ut unio illa virium proculdubio significetur. Verùm quid fuci, aut muscæ elephantem vexantes notent, difficile conjectu: Nisi fortè vires dispersas indicent. Nam innumeræ, & separatæ, ut in Hieroglypto apparent, nihil præstare posse, nihilque virium habere cuivis notum est. Mysticè autem hæc ita interpretari possunt. Principes nempe virosque magnos, dum omnes suos concordes & unanimes habent, majores habere vires, quàm si discordes sint, & non conveniant; Ac muscarum aut fucorum, id est adversariorum, & hostium fraudes, conatus, & impetus faciliùs ferre posse. Sumpsit fortassis ideo hanc Hierographiam Princeps: ut studiosè suos concordes semper servaret, eaque ratione rerum ubertatem majorem, & reipublicæ suæ statum firmiorem consequeretur: Concordia enim res parvæ crescunt & discordia maximè dilabuntur. Raròbene uniti, bello superari, disjuncti facillimè possunt. Princeps qui facilè hostes superare vult, stratagemate illos disjungat, nullo labore superabit.

NON DEGENER ADDAM.

Candela ardens depellit tenebras, & tanquam lucis parens, innumeras alias accendere potest. Mystæ manus minores candelas comprehendens ait Symbolo: NON DEGENER ADDAM: supple lucem.

Can-

Candelæ parentes suos eleganter comparat,quòd virtutibus suis tanquam luce totâ Italiam illustrarint. Manu & candelis se,ac Symbolo animi propositum seu gnomen notat. Nempe se non solùm non degenerem parentibus fore, verùm etiam illorum lumini ac virtutibus, plus adjecturum,aut si fieri possit, illos se superaturum ; ut vere dicere cum Cic. posSit:præluxi meis majoribus. Laude profectò dignum est maxima, hunc Principem, & quosvis alios, majores suos non solùm æquare virtute,sed superare velle. Virtutis studium priscis philosophis cæteris omnibus semper præpositum,ac in summo honore habitum fuit.

SEMPER.

Annulus hic adamante gemma ornatus depingitur. Huic tres pennæ, vel plumæ apponuntur. Pennæ haud dubiæ tres ipsius adamantis præcipuas qualitates,aut dotes notant. Pulchritudinem,qua eximiè nitet & micat: Fortitudenem,qua igni, & ferro resistit, ac phisicam facultatem & virtutem, qua terriculamenta, incubos, adulteria, phantasmata, ac insomnia arcere creditur. Symbolum ait SEMPER: Vt itaque adamas his tribus ornatus dotibus, SEMPER constanter permanet: ita etiam Mysta semper fortitudinem, ac patientiam ad ferenda mala, & humanos casus; pulchritudinem, & nitorem conscientiæ, quo Deo gratus esse, ac virtutem, qua se suosque regere possit, sibi colendam, & constanter servandam esse proposuit. Hac Hierographia multi ex Medicea familia dicuntur usi, pennasque varijs coloribus depinxisse, videlicet viridi, albo ac rubro: Quibus multorum sententia, fides, spes, ac charitas notabantur: Fides albo, spes viridi, ac charitas rubeo: ut hoc modo ostenderent, se istis virtutibus SEMPER florere,Deum amare,ac ejus regni, illorum ope compotes fore.

EA SOLA VOLUPTAS.

Bubo apud Romanos, teste Plinio, funebris, & maximè ominosus, publicis præcipuè auspicijs, deserta incolit, nec tantùm desolata, sed dira etiam,& inaccessa: noctis monstrum, nec cantu aliquo vocalis, sed gemitu. Aridas arbores,& excesos truncos amat, in quibus hærere & latere die solet: nam lucem meridianam ferre non potest,aut aliarum avium societatem,quam fugit,& odit,solam amans solitudinem. Trunco igitur insidet in hoc Hieroglypto, ut solitudinem designet. Quam Mysta Symbolo sibi solam voluptati esse asserit. Sapienter profectò, si non quævis solitudo, sed ea tantùm, quæ ab omnibus vanis ac mundanis turbis hominem liberat ac solo Deo omnipotenti consecrat,vitiaque omnia, & voluptates,mundique illecebras ac leviorum hominum conventus contemnit, & deserit, intelligatur. Hæc enim solitudo meritò sapienti sola voluptati esse debet, quod ea ad vitam cœlestem detur aditus, quem mundana omnia præcludere solent.

ΦΙΛΑΡΕΤΟΤΑΤΩΙ.

id eſt:

VIRTUTIS AMANTISSIMO.

Symbolum Græcum eſt, à duabus compoſitum dictonibus, ſuperlativi gradus: Latinè virtutis amantiſsimo reddi optimè poteſt. In Hieroglypto tres pyramides conſpiciuntur aræ impoſitæ, affixæ, aut ſuperſtructæ, quæ metas notant. Nam ad has tum Græci, tum Romani currere bigis, quadrigis aut etiam pedibus, in circis, quales complures Romæ fuerunt, ſolebant. Qui primi metas attingebant, victores coronabantur, aut propoſitum præmium conſequebantur. Vt verſus indicat:

Qui cupit optatam curſu contingere metam?

Hac itaque Hierographia oſtendere Dux iſte voluit, verum gloriæ præmium ijs, qui virtutem ſequuntur, & amant, deberi. Ac proinde ſe omni conatu, tanquam ad metam propoſitam, eò omnia ſua dirigere, & diſponere: ut virtute adepta, gloriam apud ſuos, poſteroſque ac immortalem vitam apud Deum conſequi poſsit; Hæc enim veræ virtutis ſunt præmia.

Guido Vbaldus II. Rouer. Vrbini Dux V. Pref. Vrbis et Generalis Ven. Reip.

Iulia Varana Ioan. Mariæ Gamerini Ducis filia Guido Vbaldi Duc. Vxor.

Lauinia Rouerea Principissa Vrbini Guidoubaldi Ducis filia

Franciscus Maria II. Rouereus Vrbini Dux VI. Prefectus Vrbis Romæ.

Franciscus Maria II. Rouereus. Vrbini Dux VI. Præfectus Vrbis Romæ.

MERITIS MINORA.

Dux iſte Gvidovbaldus multos ſuæ ætatis principes, virtutis gloria ſuperaſſe, ac juſticia, comitate, omnique humanitatis, & officiorum genere, ſuos tanquam fratres, & filios rexiſſe fertur. Eam laudem non ſolùm domi, ſed etiam foris, & militiæ ſibi peperiſſe dicitur: ubi fortitudo, magnanimitas, ac diligentia, (quæ præcipuè in militia requiruntur) cæteris ipſius virtutib⁹ præluxerunt. Non immerito itaq; Ludovicus Dominicus, omni literarum genere ornatiſsimus, illi Hierographiam iſtam exſtruxit: videlicet currum triumphalem ſpolijs repletum, ac corona laurea ornatum: Quo curruum genere, Romanorum duces devictis hoſtibus in urbem, albis equis tracti, triumphanteſque vehebantur; cùm nullus honor major illis à Senatu Romano daretur. Hoc honore & majore ob virtutes, ac merita, hunc Principem dignum fuiſſe, atque MERITIS MINORA omnia, quæ ſpectantur, ſive ſpolia, ſive coronam, ſive currus & equorum majeſtatem conſideres, eſſe, ſignificare Guidovbaldus voluit.

ADVERSIS ADVERSA SOLATIO.

Rota hìc fortunæ conſpicitur, adverſis utrinque manibus, aut brachijs comprehenſa. Symbolum ADVERSIS ADVERSA SOLATIO eſſe dicit. Id rectè figura explicat: Vix enim una manus, & inferior ſtabilem, & immobilem rotam continere, quin nutet in utramvis partem, poteſt. Verùm ſi adverſam rotæ partem, altera manus contineat: jam quævis ſolatium habet, ac ſine moleſtia rotam quietam contineri poſſe, nemo dubitat. Sic in rebus adverſis contingit: Dum enim fortunæ injurijs premimur, ac calamitatibus obruimur, faciliùs eas perferre poſſumus: ſi nos non ſolos, ſed complures alios idem ſufferre videmus. Nam

Solatium miſeris ſocios habere pœnarum.

Si quis cauſam quærat, hanc aſſero: quòd dum alios ſimili modo opprimi, ac torqueri videmus, neque intrinſecus, quem ferunt dolorem, apparet: fortitudinem ac patientiam miramur, & imitari dum patiendo conamur, occultum noſtrum dolorem animique anxietatem levamus, & minuimus. Verè itaque adverſis adverſa eſſe ſolatio dicitur.

AD LACHRYMAS.

Sive hoc loco Draco, ſive Baſiliſcus pro Hieroglypto exhibeatur, idem eſt: utrumq; enim animal homini inimicum & venenatum eſt. Draco halitu: Baſiliſcus viſu, & ſibilo necare dicitur. Verùm num Baſiliſcus in rerum natura ſit, multi dubitant. Narratur à Gallo ſeptennali gigni, ac ex ovo molli erumpere, aërem inficere, omneque animal ſibillo interficere. Ad Draconis figuram propiùs accedere Hieroglypton videtur. Nam in Simplicium apud Rudolphum Imperatorem Secundum muſęo, exiccatus non abſimilis conſpicitur. Draco Sathanæ ſimulachrum hominis hoſtis genuit, ac AD LACHRYMAS venit, dum Deus, religio, & pietas

pietas colitur. Quid mirum itaque hanc Laviniam tanti Principis filiam, ſibi ipſi bona ſua conſcientia gratulari, ac lætari, quod hoſtem ſuum Sathanam ac ipſius technas, & machinationes numinis auxilio ſuperaverit, ac AD LACHRYMAS coëgerit. Quod ſi invidos, malevolos ac detractores, draconis effigie notari velimus, ac Laviniam gaudere, quod non ſolùm ab illis lædi non poſsit, ſed quod ſua fœlicitate illos ad lachrymas & gemitus deducat: rectè Hierographiam explicabimus: Nam mali & invidi aliorum fœlicitate lachrymantur, dolent, & tabeſcunt, teſte Horat:

Invidus alterius rebus marceſcit opimis.

Ait Seneca: utinam invidi oculos haberent in omnibus civitatibus, ut omnium fœlicitatibus torquerentur. Nam quanta fœlicium ſunt gaudia, tanti invidorum ſunt gemitus. Idem ait alio loco: nunquam meliùs torquebis invidos, quam virtuti, & gloriæ ſerviendo. Eleganter itaque adverſarios gementes, aut AD LACHRYMAS redactos, Hieroglypto expreſsit hæc Principiſſa.

NON DEEST GENEROSO IN PECTORE VIRTUS.

Generoſitatis, ac magnanimitatis ſignum, hîc eſſe Leonem, Symbolum, & leonis natura, ſatis explicant: Illi enim præcipua generoſitas tunc, cùm colla armoſque veſtiunt iubæ. Injurias acriter ulciſci ſolet: odore Pardi coitum ſentit in adultera, totaque vi conſurgit in pœnam: idcirco aut culpam flumine abluit, aut longiùs comitatur. Generoſitati annumeratur, quòd in ſupplices utatur clementia, proſtratis parcat, ac in viros priùs, quàm in fœminas fremat, in infantes non niſi magna fame. Credit Libia, Plinio teſte, intellectum ad eos pervenire precum. Hinc ipſe narrat, captivam reducem multorum in ſylvis impetum mitigaſſe alloquio, auſamq; fuiſſe, dicere ſe fœminam profugam, infirmam, ſupplicem, animalis omnium generoſiſsimi, cæteriſque imperantis, indignam ejus gloria prædam, ac his auditis, leonem diſceſsiſſe, intacta muliere. Nos alio caſu diſceſsiſſe, nequaquam ſermonem, quem nunquam audierat, multò minùs didicerat, intellexiſſe, exiſtimamus. Hoc verùm narratur, quòd vulneratus obſervatione mira percuſſorem noſcat, & ad vindictam ſumendam in quantalibet multitudine appetat. Datur in hoc Hieroglypto illi in manu ſeu anteriori pede gladius, ut injurias ulciſci poſſe indicaretur. Appoſitè profecto: quia jam Franciſcus Maria author Hierographiæ Cardinalem Papienſem Ravennæ propria manu propter graviſsimas perpeſſas ab illo injurias, interfecerat: in cujus rei memoriam, ac ad terrendum inquietos, & petulantes animos, hanc non Hierographiam, ſed Myſtographiam potiùs in lucem edidit: qua ſibi non deeſſe generoſum pectus, ad illatas injurias ulciſcendas, oſtendere voluit. Politicè optimè ſed non piè.

INCLINATA RESURGO.

Rem mirandam Ariſtot. in ſeptimo Problematum, & Plutarchus in ſeptimo Sympoſiacorum narrat: Si inquit ſupra Palmæ arboris lignum magna pondera imponas, ac tam graviter urgeas, oneresq; ut magnitudo oneris

oneris sustineri non queat, non tamen deorsum palma cedit, nec intra flectitur, sed adversus pondus resurgit & sursum nititur, recurvaturque. Propterea inquit Plutarchus: in certaminibus, Palmam signum esse placuit victoriæ, quoniam ejusmodi est, ut urgentibus opprimentibusque non cedat. Ad hujus palmæ naturam respexit Iovius, dum huic Principi Hierographiam hanc exstruxit. Non quidem lignum exhibens (quod dignosci non potuisset) sed ipsius arboris figuram, quam divisam saxo oneravit, adjecto Symbolo INCLINATA RESVRGO. Hac itaque Hierographia ostendere voluit: ut palma lignum onere pressum, non solùm non deprimitur, sed contra nititur, ac altius resurgit; ita etiam magnum, fortemque Ducis animum, non solùm fortunæ telis, aut oneribus, non opprimi; sed è contra altiùs elevari. Hoc enim proprium est fortis animi, adversa contemnere, ac ex ijs secundas res elicere. Qui adversis non flectitur palmæ instar, verè fortis est, ac ferendo onera, sublevatur

INCLINATA RESURGO.

Præcedente Hierographia altera pars arboris inclinatur, hîc palmæ tantùm ramulus. Significatio prorsus eadem, de ligno, (ut supra notavimus) non de ramis accipiendum Symbolum: Palmæ enim rami onerati nunquam resurgunt. Lignum oneratum non flectitur, sed contra nititur ac fornicatur, ita ut cùm pondere ascendere videatur. Dicitur Dux hanc & superiorem Hierographiam, Iovio inventore, erexisse tunc temporis, cum à Papa Leone ablatum Principatum, iterum recuperaret, ac amicitia inita cum Balionijs, Iulioq; Cardinali de Medices (qui postea creatus fuit Papa Clemens septimus) generalis reipubl. Venetæ Præfectus eligeretur: Præfecturæ dignitatem, summo honore fœlicique fortuna, multis rebus domi militiæque benè gestis, ad funera usque servavit. Testatum itaque voluit hac Hierographia, se, etiamsi antea oppressus fortuna adversa fuerit, tamen non despondisse animum, sed erexisse, tandemq; palmę instar resurrexisse, ac ad meliora venisse.

* * *

Lucretia Estensis Ducissa Vrbini Fráciscí Mariæ uxor Alfonsi Duc Fer. sor

Vespasianus Gonzaga Dux Traietti et Sabionedæ Eques Aurei Veller.

Vespasianus Gonzaga Dux Traietti et Sabionedę Vice Rex Nauarrę. Eques Aurei Velleris

Ferdinandus Gonzaga. Dux Dariani. Marchio Guastallę. Princeps Malphetæ. Eques Aurei Velleris. Vice Rex Siciliæ. Generalis Car. V. Imp. Gub. Med.

UT CRESCIT.

Palma arbor ad extremam fluminis ripam excreſcit, ac à vento, ne in flumen deijciatur, & à flumine, ne terra, cui radices infixæ ſunt, ablata, in flumen incidat, periclitatur. Palmam jam ſæpiùs victoriam ſignificare diximus. Fluctus, & venti, fortunæ impetus notant. Oſtendere itaque hæc Principiſſa velle videtur, creſcente victoria, etiam creſcere hoſtes. Verùm non de ea, quæ bellis comparari victoria ſolet, hîc agitur; ſed de ea quæ fœmineo ſexui magis convenit; rationis nempe. Quæ quò magis ætate creſcit, ac vitijs dominari conatur, eò plures hoſtes nanciſcitur, majuſque præmium, ſi victoriam adipiſcatur, meretur: Hæc enim humanæ naturæ conditio, ac is ſtatus eſt, ut ætate ad omne flagitij genus deteriores, niſi ratio effrenes affectus domet, reddamur. Si frenet ac domet, inſtarque palmæ iſtius, tam perículoſo loco expoſitæ, ventos, ac flumina ferat: jam victoriæ non ſolùm initium, ſed finis eſt, ejuſque præmium vita æterna, quæ illi tantùm, qui legitimè certaverit, debetur. Eam ſibi deberi hæc Principiſſa myſticè indicare voluit, dum ſe, (ut in Hieroglypto palma immota & inconcuſſa ſtat) per totum vitæ curriculum, vitijs reſtitiſſe demonſtrat.

DECUS ET TUTAMEN IN ARMIS.

Arma quædam ad offendendum, quædam ad defendendum ſunt. Animalibus ijs, qui ex præda non vivunt, omnia ad tutandum ſe tantùm producta videntur. Ea ita aptè compoſuit natura, ut non ſolùm tutelæ cauſa, ſed etiam ornamento, & decori ſint. Inter cætera animalia Hiſtrix pilos gallinaceis pennis craſsiores pedis longitudine, toto corpori ita inſertos, ac variegatos, nunc nigro nunc albo colore habet, ut à nullo animali attingi, aut comprehendi poſsit; Imò ita diſpoſiti ſunt, ut ſi venantium venatorum diligentia in diſcrimen ponatur, à ſe ſatis procul, contracta cute, in adverſarium pilos mucronatos ejaculari poſsit: Ita ut non ſolùm decori & ornamento illi ſint hujuſmodi pili, ſed etiam vice pilę Romanæ, quæ quatuor cubitos longa, in hoſtem initio conflictus jaci ſolebat. Ad iſtius animalis naturam alludit Myſta, ac generoſo principi neceſſaria arma eſſe oſtendit. Tum ut decus, tum etiam ut ſecuritas ſtatus conſervetur. Arma ſiquidem principes decent: quòd retinendæ juſticiæ, ac pacis recuperandæ, conſervandæque ſint inſtrumenta: Sine his enim, neque ſontes puniri, neque inſontes tuti eſſe poſſunt.

HIS IMPII TERRENTUR.

Fulminis jacula tria conſpiciuntur, quæ Iuppiter nequitiæ vindex, emittere in ſceleratos ſolet. Vnum tangit, alterum urit, tertium findit. Ait Symbolum: HIS IMPII TERRENTVR. Et verè; quis enim non metuat numinis iram & ipſius ſagittas, quæ incautum momento traijciunt, cujuſq; ictus nullum ſcutum, aut parma excipere, aut illudere poteſt? Sive quis eum, qui jaculatur, ſive modum, quo ejaculantur, ſive vim & materiam ipſorum perpendere velit, omnia terrore plena ſunt. Numine enim

ne enim ad vindictam parato in impios: Quid impijs terribiliùs esse potest? Horrendo etiam illo sonitu & tonitru, quod fulmen sequi solet, quoque terra ipsa tremit, quidnam magis terrere possit haud video? Nisi fortè vis, & materia ipsa cui nihil pervium, quæ omnia deijcit, exurit, findit ac penetrat, præ cæteris omnibus, metum, horrorem, ac terrorem scleratis incutiat. Tanta enim fulguris, ac jaculi illius vis, indies conspicitur; ut vastissimas arbores deijciat, & findat, muros densissimos penetret; enses in vaginis, illæsa vagina liquefaciat; beluas, homines, occulto suo igne, ac spiritu momento exurat, ac enecet; Incendijs civitates vastet; aliaque quamplurima supra naturæ cursum efficiat. Interdum fulminis jaculo lapis adijcitur, cunei aut securis instar, gravissimus, durissimus, colore ex albedine fusco, ex quo ignis elicitur: Ceraunius à nonnullis appellatus. Hic vi dejectus si muros penetret, mirum non est: cùm Bisalte durior sit: Foramen habet quasi manubrij inserendi causâ factum fuisset. HIS itaque numinis armis IMPII proculdubio TERRENTUR, ut Symbolum ait, ac ut his; ita non minùs, pœnis severisque legibus, quò mens Mystæ tendit. Ostendere enim vult, se justiciam colere, ac malos, impios, sceleratosque homines minis, pœnisque deterrere, atque ad officia cogere, ut probi tutò & quietè vivere possint. Principe sanè magnanimo dignum, & non satis laudatum propositum.

JUVAT EMPTA LABORE GLORIA.

Camelos inter armenta pascit oriens, quorum duo genera Bactriani & Arabici: Differunt, quod illi bina habent tubera in dorso: hi singula ac à nonnullis dromedarij appellantur, quod celerius cæteris currant: talis hoc loco exhibetur. Camelus non ultra assuetum procedit spatium, nec plus instituto onere, quàm commodè ferre possit, recipit. Sitim quatriduo tolerat, impleturque cùm bibendi occasio est, & in præsens & in futurum, obculcata proculcatione priùs aqua: alias potu non gaudet. Tantæ celeritatis dromedarius esse fertur, ut centum miliaria uno die conficere possit. Inediam per deserta multis diebus ferre, ac tenui victu saturari potest; urticis præ cæteris libentissimè vescitur: Dum onera suscipit genua flectit, ac inflexus manet, donec quantum bajulate velit, impositum fuerit, tum assurgit. Si nimium imponatur, non surgit, sed volutatur, donec onere levetur. Ab ejus natura desumpta est hæc Hierographia: Vt enim Camelus dum longa itinera oneratus facere potest: copiosiori clarique cibo alitur, ac non solùm pro laboris præmio laudem, sed cibum consequitur. Ita viri fortis gloria, labore & periculis parta, (quod propria, non aliena virtute, aut fortuna habeatur) gratior ac majori præmio digna est: Vbi enim plus laboris, ibi plus meriti esse debet. Non malè itaque Symbolum IVVARE EMPTAM LABORE GLORIAM dicit. Iuvat autem & pascit animum proprijs laboribus adeptæ gloriæ recordatio. Inquit ille:

Quod fuit durum pati meminisse dulce est.

& ait AEneas: *Forsan & hæc olim meminisse juvabit.*

VIVO O MORTO,
id est:
VIVA AUT MORTUA.

Aquila avium omnium regina, ac imperatrix, præ cæteris avibus animosa est. Ob id ejus figura legionibus Romanorum prægestari pro signis militaribus solebat,& adhuc hodie Imperatorum Romanorum scutis gentilitijs inseritur biceps. Notat autem hoc loco authorem Hierographiæ Ferdinandum Gonzagam, Imperatoris nomine belligerantem; Quia vero ad arcem, in jugo montis constitutā dirigit volatum,& Symbolo ait: VIVO O MORTO, id est, viva aut mortua, (supple ad arcem perveniam) indicatur animus Ducis; qui arcem, quam obsidere conatur, aut scopum, quem consequi sperat, se neglectis periculis omnibus, quæ in Hieroglypto maris latitudine, montis altitudine, ac itineris longitudine significantur, se capere, aut mori velle, ostendit. Generosi enim ac magnanimi est, neque pericula, neque mortem metuĕre ac vel vincere, & optata adipisci, vel mori velle: veræ fortitudinis & constantiæ signum. Cavere tamen duces debent, ne dum constantiam ac fortitudinem in rebus periculosis quærunt, in pertinaciam incidant. Hæc enim sæpe constantiæ specie fallit, belli ducibus imprimis vitanda. Dum enim ijs consequendis student, quæ prudentum judicio obtineri non possunt, multas rei benè gerendæ occasiones non solùm amittunt, sed rem suam perdunt.

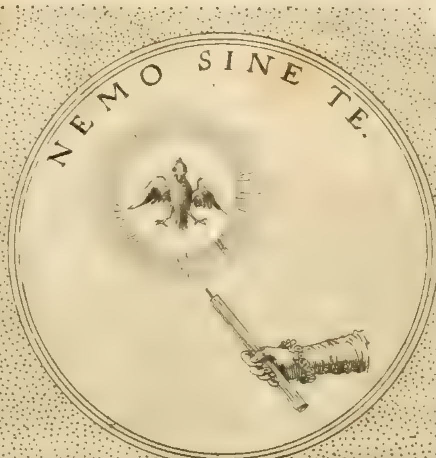
SIC ALIAS DEVORAT UNA MEAS.

Manipulus hîc plumarum vel pennarum diversi generis avium conspicitur. Symbolum ait, unam aquilæ nempe pennam, alias devorare. Scribitur enim à Plinio eam habere naturam pennam aquilæ, ut si inter aliarum avium pennas ponatur, illas consumat, & ad teredinem vel tabem deducat. Multæ sunt hujusmodi etiam rerum inanimatarum antipathiæ, ita ut alterum alterum non ferat. Filicis & arundinis tanta esse dicitur, ut si falx filice muniatur, & arundines ea secentur, nunquam postea renascantur. Magnetis etiam & allij tanta, ut eo inunctus, vim suam trahendi ferrum plane amittat: Quorum omnium dissensus ratio, homini planè abdita est. Pennis vel plumis olim galeæ Romanorum ornabantur, ut hosti majores, & terribiliores apparerent, faciliusque victoriam obtinerent Nunc Vngari, quot Turcas interfecerunt, tot gruum pennas galeis aut pileolis imponere solent, ita pennæ illis victoriæ signa sunt. Forsan ab istorū moribus Ferdinandus Gonzaga Hieroglypton desumpsit, sibique applicavit, Nam cum privatas, variasque contra inimicos victorias obtinuisset, indicare voluit celebriorem unam, quam aquilæ bicipitis, Imperatoris videlicet nomine obtinuit: (illius enim fuit supremus belli Dux) alias omnes obscuras reddere, obliterare ac extinguere.

Cesar Gonzaga Dux Dariani March. Guastallę Princeps Malphetę.

Ferdinandus Gonzaga Dux Dariani Marchio Gastallę Princeps Malph

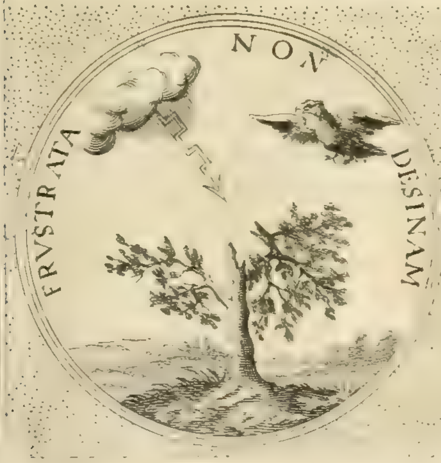

Hippolita Gonzaga Principissa Melphetæ Ferdinandi Ducis filia.

Julius Cęsar Gonzaga. S. Rom Imp Princeps et Bozoli Dns. S. Marti.

Pyrrus Gonzaga S. Romani Impery Princeps Dns S Martini

HÆC EST SOLA NOSTRA GLORIA.

Nihil laudabilius Principi, quàm vitia omnesque pravos animi affectus vincere, ac eos quibus à Deo præfectus est, justo & æquo imperio regere. Victoriâ enim, qua vitia animi superat, & virtutem sequitur, subditis bono exemplo est, eosque ad simile virtutis studium incitat, provocatque. Imperio verò justo, pravos à criminibus absterret, bonosq; quietis amantes tuetur, illorumque vitam jucundam, & securam facit. Quis itaque non laudet istius Cæsaris propositum? qui se victoria (quam palmæ ramus indicat, & sceptro, quod imperium notat) gloriari, Symbolo ostendit. Vera profectò victoria, dominari affectibus, veraque gloria justè, ac æquè suis posse imperare. Qui vitijs dediti sunt Principes, aulam similibus conspurcant, ac dignitatis decorem maculant. Nam ut ait ille: *Regis ad exemplum totus componitur orbis.* Qui imperio aut legibus non utuntur, ignavi sunt, malorum ac sceleratorum hominum fulcrum, bonorum exitium, proprijque status brevi collapsuri causa fiunt.

NEMO SINE TE.

Quia dum filius Dei Christus baptisaretur à beato Ioanne in deserto, tertia persona Trinitatis, Spiritus sanctus, columbæ figura apparuit; solet à Christianis pictoribus columbæ imagine adhuc hodie persona illa divinitatis figurari, ac depingi. Manus lumen à radijs illius Spiritus petens, ipsum Ferdinandum Gonzagam authorem Hierographiæ notat: qui fatetur absque Spiritu sancto neminem lumen aliquod habere, aut consequi posse. Verè profectò: Nam de externo hoc & visibili lumine, hîc non agitur: sed de interno intellectus; qui nisi ab hoc divino Lumine illustretur, tenebris obruitur, nihilque agnoscere, quod ad salutem animæ facit, potest. Piè itaque hic Princeps numinis illius vim, ac sine ipso neminem aliquid efficere, quod sibi vel alijs emolumento esse possit, agnoscit.

PAR UBIQVE POTESTAS.

Cernitur hîc Cerberus Typhone, & Echidna natus inferorum canis triceps ante fores Plutonis. Is ingredientibus blanditur: sed ingressos ab egressu altissimis maximèque horrendis latratibus deterrendo prohibet. Diana venationis Dea, Virginum decus, castitatisque imago, & Sol Dianam illustrans, hoc loco etiam conspicitur. Hoc Hieroglypto satis obscuro, existimo Hippolitam castitatem profiteri voluisse: Nam ut Cerberus Plutonis ostium optimè contra egressuros custodit, ac Dianam blanditijs ad se pellicere conatur, ita illa se corpus ab omnibus illecebris, ac vitiorum blanditijs, Sathanæque tentationibus immaculatum conservare, PARI VBIQVE POTESTATE posse ostendit. Proinde quantum valet Cerberus ad alliciendum, tantū se ad repellendum & resistendum Solis radijs, hoc est divino juvante auxilio, valere. Id enim si menti affulserit, facilè Sathanæ blanditiæ, & irritamenta superantur, irritaque

taque

taque redduntur, & castitas inviolata servatur. Narratur de Eusebio Episcopo, & martyre, quod virginitatem ab ineunte ætate sollicitè custoditam, Deo protegente nullius insidijs amittere potuerit. Mulier enim quædam forma illius capta, cum ad ipsum impudenter irrumpere vellet, cubiculum aditu aperto, intrare non potuit: & culpæ conscia, ac terrore simul perculsa, ante januam, excitato Episcopo, crimen confitendo, veniam impetravit. Ita Dei auxilio miraculosè castitatem servavit.

VIRTUTIS FORMÆQVE PRÆVIA.

Exhibetur hîc Aurora, Solis, & Lunæ soror: quæ præcedenti Hieroglypto describuntur. Dicitur Aurora Solis prævia, quod Sol eam brevì sequatur. Huic digitos roseos tribuit Homerus, propter colorem subrubentem, quo cœlum tingit. Vehitur aurea sede à Pegaso equo alato, & cœlesti. Hoc Hieroglypto Principissa vigilantiam & diligentiam describere videtur; Diligentiæ enim nota alatus equus & Pegasus, non solùm pernici cursu, sed & volatu est. Vigilantiæ signum gallus ad Rhedam trahendam adhibitus, & mulier facem manu præ se ferens, notare potest. Vtræque, virtuti veræ comparandæ necessariæ, & tanquam viæ: ut aurora Solis prævia est.. Virtutis enim habitus absque assiduo exercitio, summaque diligentia, propter naturæ ad improba propensionem non acquiritur. Huic vigilantia connecti debet, cùm neutra absque altera aliquid posit: Vigilantia enim præcaventur pericula, quæ virtutis exercitia impediunt, & remorantur, ac diligentia virtutis actiones in habitum transeunt.

FRUSTRATA NON DESINAM.

Arbor & Sagitta in hoc Hieroglypto fulminis telo fracta ac amputata cernitur: Volans aquila supra dejectæ arboris ramos quiescere, aut nidificare cupit, sed non potest: dolet itaque fortunam suam, ac ait: FRVSTRATA, videlicet requie, NON DESINAM, donec alias arbores, aut mihi convenientem locum inveniam. Aquila ut avium princeps est, ita Principem istum notat, qui etiamsi animi sui proposito optatus eventus non respondeat, se tamen animum propterea non despondere, sed quidvis tentare velle: ut tandem, quod cupit, consequatur, ostendere vult. Qua in re constantia ipsius summopere laudanda est: In rebus enim arduis & magnis, etiamsi initio sępe frustremur desiderato rei alicujus eventu: non tamen propterea desinere, sed perseverare patiendo & agendo debemus: Sæpe enim una horula occasionem rei gerendæ præbet, quam aliâs magno labore assequi non possumus. Quinetiam & labor ipse improbus omnia vincit: Nec est vir fortis ac strenuus, qui laborem fugit, & cui non crescit animus, ipsa rerum difficultate. Perseverandum itaque patientia, & labore, ut optata, aquilæ exemplo, (quæ in prædam semel intenta, eam donec rapiat non relinquit,) consequamur.

FESTINATA MINUUNTUR.

Nihil veriùs, quàm in rebus omnibus festinationem plurimùm nocere: In consilijs enim rerumpublicarum festinatio nimia, arduarum ac

 gravium

gravium rerum pericula non ſatis examinat, ac ponderat. Hinc fit plerunq; præter opinionem res malè geri ac reipub. ſtatum labefactari & ruere. In actionibus perturbat agentem, & præcipitat: ut in rebus bellicis ſæpe contingit, in quibus nimia feſtinatio, integros interdum exercitus perpit, cũ ſine ordine, & tumultuariè acies inſtruitur, aut fuga, vix viſo hoſte, capitur. Ne itaque damnum aliquod feſtinatio inducat, admonere nos philoſophi ſolent aurea ſententia: feſtina lente, ut feſtinatio maturo conſilio ac circumſpecta actione coërceatur. Quo pacto autem feſtinata minuantur, ut Symbolum aſſerit, clarum non eſt: Videtur tamen pigmeus, ac arbuſcula id explicare: nam pigmeus citiùs alijs hominibus excreſcit, minoremque alijs ſtaturam habet. Stirpes etiam, arbuſculæ ac herbæ, quò citiùs excreſcunt, eò etiam minores ſunt. Arbores, ut quercus, tilia & nux quò tardiùs creſcunt, eò majores evadunt. Voluit itaque hîc indicare Myſta, majora ſemper eſſe ea, quæ paulatim conquiruntur, quàm quę feſtinãter. Proinde honores feſtinanter acquiſitos, lõgè minores ijs, qui paulatim arborum excelſarum inſtar radices magnas & firmas egerunt. Tales enim, quia baſim habent, ſemper augentur, & non facilè ruunt: Vt è contra, qui citò homini adveniunt, rarò augeri diu ſolent: Quod enim citò fit, citò perit: & quod radice firma caret, facilè evellitur.

Horatius Gonzaga S.R. Imp: Princ:
Marchio Soluarini. Pincer. Max Imp:

Andreas Gonzaga Marchio Guastalæ
ett filius Ferdinandi Marchio

Ludouicus Gonzaga S. Rom Imp. Prin
Marchio Castilionis Dn's: Castri Iuure.

Aloysius Gonzaga S R Imp. Prin.
Marchio Castilionis et Soluarini

Curtius Gonzaga S. Rom Imp. Princeps
Marchio Castilionis ett:

Sigismundus Gonzaga. S Rom.
Imperij Princeps.

HIS DEUS OTIA FECIT.

Horatius iſte Gonzaga, cùm Cæſari Maximiliano in rebus bellicis diu inſerviviſſet, ac ad graviorem ætatem perveniſſet, rebuſque gerendis non ampliùs aptus ſibi propter ſenectutem videretur: dicitur hanc Hierographiam edidiſſe, qua exhibet partem navis, rotam unam, ac coronam, quæ utrumque complectitur. Symbolo Hieroglypton ſatis explicatur: Nam navis parte, ſe mari, ac rota, ſe terra, Imperatori ita fideliter inſerviviſſe, ut lauream illam appictam coronam, id eſt, æternam laudem & gloriam meritus fuerit, oſtendere voluit. Verùm ut neque pars navis utilis amplius ad navigandum, neque una rota ad vehendum cuiquam commodè inſervire poteſt: ita nec ſe ætate gravem, amplius poſſe: proinde emeritum eſſe, Deique voluntate, qui omnibus rebus & laboribus finem tandem imponit, neque ſupra vires ac ætatem quicquam fieri permittit, ſibi jam quieſcendum & otiandum eſſe: Natura enim & Deus Senibus otia non voluntaria, ſed neceſſaria facit.

QVI VIVENS LÆDIT MORTE MEDETUR.

Scorpius depingitur, animal exiguum, vix majus ipſa figura, qua hîc exprimitur, plerunque ex atro colore rubeſcit, multoties albicat, vireſcit, alijſq; coloribus ad flavedinem tendit. Venenatum animal, in cauda habens venenum: ibi enim aculeum habet ac exiguum ſacculum, cui humor aliquis ineſt viroſus & exitialis, ex hoc aculeus humectatur. Signa à ſcorpione icti hæc ſunt, locus imflammatur, indureſcit, tenditur, rubeſcit, nunc excaleſcit, nunc friget, dolor acerbus, aliquando remittens ſe, hæc ſigna ſequuntur, ſudores, horrores, tremores, ac extremarum partium frigora: capilli capitis eriguntur, ac icti per totum corpus ſe acubus pungi videntur. Remedium mali eſt, necare vel eundem, vel alium ſcorpionē, ac vulneri imponere aut exurere, cinereſq; ęgro bibendos propinare. Hac enim ratione facilè reſtituitur ſanitati ictus Celebratur etiã cinis ſcorpionis, ad urinæ difficultates & calculum, quem frangere potus putatur. Ita QVI VIVENS LAEDIT MORTE MEDETVR. Ab hujus natura accepit Symbolum Gonzaga, ac oſtendere voluit, ſibi ſtare ſentententiam, illum interficere velle, à quo læderetur, ut ejus morte, læſionis dolorem ac vindictæ cupiditatem minueret & tolleret. Generoſum propoſitum, ſed non adeò pium: Bonum enim Chriſtianum decet, injurias illatas perferre, numinique ſolo vindictam relinquere. Niſi fortè Myſta admonere voluerit hac Hierographia eos, quos læſit, ne ſeſe ulciſcerentur: tandem enim morte, vel ſua, vel illorum, læſionis dolorem periturum: hæc ſi mens myſtæ ſit, laude dignus eſt.

IL MIO SPERAR, ideſt: SPES MEA.

Speramus ſæpe alta & magna, quæ difficulter vel nunquam aſſequi poſſumus: Tale quid iſtum Ducem ſperaſſe, pinus excelſa præ cæteris arbor, denotat: ſive virginis aut mulieris cuiuſpiam mutuum amorem,

ſive

ſive aliud quippiam ſperarit, parum intereſt. Sed conjugalem amorem & caſtum ſperaſſe Petrarchæ verſus ex quibus Hierographia deſumpta eſt, oſtendunt. Ait enim Italicè:

Allor, che fulminato e morte giacque
Il mio ſperar, che troppo alto montava.

Quia verò propter Amaſiæ dignitatem, majeſtatemque aut aliam cauſam, ſpe ſua excidit: fulmen, Pinum ſagitta triplici tangente, urente, ac ſecante deijcientem Hieroglipto exhibet, ſignificans: ut pinus fracta à fulgure eſt, ita etiam ſpem omnem interciſam, ac numinis voluntate in cujus manu omnia noſtra ſunt, ablatam ac extinctam.

PVR CHE NE GODAN GLI OCCHI,
ARDEN LE PIVME.
id eſt:
MODO FRUANTUR OCULI,
ARDEANT PLUMÆ.

Amantes quia non ſemper habent occaſionem, qua commodè amaſijs ſuis amoris vehementiam ſignificare poſsint, Myſtographias invenerũt, quib⁹ paucis figuris eleganter & artificioſè, ea quę vix multis verbis effari, & dici poſſunt, oſtendunt. Vti hac elegantiſsima Hierographia perſpicitur, & Symbolo (MODO FRVANTVR OCVLI, ARDEANT PLVMAE) intelligitur. Ad amores enim ſi accommodetur Hieroglypton; aquila, amantis amimum excelſa petere: atque Solem, id eſt Amaſiam intueri, cujus conſpectu delectatur & paſcitur, ſignificat, Nam Symbolum aquilam, (id eſt, amantem:) plumarum exuſtionem, (id eſt quævis pericula,) modo illa frui poſsit, contemnere indicat. Ad virtutes verò, ſi aptare Hierographiam placuerit, eleganter, ac aptè id fiet. Iuvenis enim & generoſus fuit iſte Princeps, cùm Hierographiam hanc erigeret, ac amans gloriæ, quæ ex ſtudijs, ac ijs quæ Principi conveniunt, comparatur. Hunc itaque amorem, quo ſe nihil mali vereri, ne mortem quidem, modò mentis, oculis, ſcientiarum, ac artium lucem Apollinem, ac gloriæ ſplendorem intueri, eoque frui poſsit, demonſtrare voluit. Poteſt & Theologicè, ſanctè & piè Hæc Hierographia exponi: nempe mentem hominis neglectis omnibus terrenis, corporiſque delicijs, aquilæ inſtar jugiter, non niſi cœleſtia, ac quæ Dei ſunt; contemplari, ac ita ejus amore teneri, ut omnia contemnat, deſerat, & valetudinis jacturam potiùs faciat, quàm interno & aſsiduo illius conſpectu careat.

SIC QVIESCO,

Phoca ſeu vitulus marinus, amphibium animal, ac piloſum, dum dormit tauri mugitum emulatur, Catulos pecorum inſtar lactat, ac à duodecima die in mare defert; dicitur humanas voces intelligere, ac vocatus ſe ſiſtere. Alæ ipſius, capiti ſuppoſitæ, ſomnum provocant: oculi colores mutant, ut hyemæ. Hoc præcipuum habet quod à fulmine nunquam tangatur.

tangatur. Ob id Augstus Cæsar cingulo ex ipsius corio, ut pelle cinctus esse solebat. Dum mare aut cœlum turbatur, scopulo innixus, tum cœli, tum maris procellas negligens, profundo somno dormitat, neque facilè expergiscitur. Ab hac ipsius natura Hierographia hæc desumpta videtur: Qua Mysta, ut vitulus marinus à fulminis ictu tactus, ac à maris procellis illæsus benè quiescit. Ita se à fortunæ aut inimicorum minis vexatum, propter conscientiæ securitatem, animique magnitudinem, non perturbari, sed composito quietoque esse animo, demonstrare voluit. Hoc sensu elegans profectò est hæc Hierographia. Nihil enim homini fœliciùs hac in vita esse potest, quàm ut ab adversis non facilè perturbetur, animumve deijci patiatur, sed firmum ac quietum semper habeat.

COSI VIVO, id est: SIC VIVO.

Vt animalia, arbores, plantæ, ac cætera omnia Solis beneficio vivunt, qui tanquam parens rerum omnium, & proximum divinæ virtutis instrumentum, cuncta animalia, & stirpes generat, auget, nutrit, fovet ac Conservat: Ita Sigismundus iste Gonzaga hac Hierographia se Amasiæ suæ, tanquam Solis conspectu, ac familiaritate solummodò vivere posse, significare voluit. Ea enim vis est amoris, ut amans rem amatam tam diu aspicere, donec ea potiatur, desideret. Ac vitā nullā extra illius complexū, aut conspectum jucundū putet: propterea quod amantes, re amata jungi cupiant: Cujus causam expresit Cato Major, amantis videlicet animū in alieno corpore vivere, ac animā illic potiùs esse ubi amat, quàm ubi animat: corpusq; ob id iterū sibi animam a matę corpori connexam, amando reposcere. Difficulter enim absq; anima corpus vera vita vivere potest, quia vegetatur tantùm, ac SIC ut plantæ Solis radijs illustratæ vivunt, VIVIT. Potest in hac Hierographia Sol, æternum Solem designare, cujus amore author se solum vivere, designare voluit. Proindè mundanas pompas, corporis delicias, divitiasq; contemnere, ac tantum vacare, operamq; dare puritati spiritus & contemplationi amoriq; Creatoris, exemplo patrum anachoritarum, qui carne & mundo mortui, soli Deo vivebant. Sanctum profectò & pium tale est propositum. Gloriam & honores quæ virtutibus comparantur, si quis velit Sole designari non aberrabit. Laudandi enim sunt Principes qui hujusmodi sibi scopos proponunt, ac virtute potiùs quàm vitijs vivere volunt.

Alexander Gonzaga S. Rom. Imp. Princeps Pincerna Rodulphi Imp.

Franciscus Gonzaga S. Rom. Imp. Princeps March. Castilioni Dns Castrigufredi.

Alphonsus I Carrettus Marchio Finarij Sauona et Clauesanę Vicarius ppetuus Rom. Impe.

Joannes Carettus Marchio Finarij etc. Vicarius ppetuus S. R. Imperij.

Alexander Carettus S. R. Imp. Princ. Marchio Finarij Sauonę Clauesanæ.

CROCODILI LACHRYMÆ.

Crocodilum habet Nilus quadrupes malum & terra pariter ac flumine infestum; Superiorem maxillam habet mobilem, ac pectinatim stipante se dentium serie; morsu terribile est; magnitudine excedit plerunque duodeviginti cubitos. Parit ova quanta anseres, nec aliud animal ex minori origine in majorem excrescit magnitudinem. Vnguibus armatus est contra omnes ictus cute invicta. Die in terra agit, noctu in aqua, teporis utrumque ratione. Cibo satur piscium, os aperit, ut à trochilo avium regulo dentes & gingivæ expurgentur, Qui os subiens, scabendi dulcedine in somnum crocodilum provocat, quem somno pressum conspicatus ichneumon, per patentes fauces, ut telum aliquod immissus, erodit alvum, ac crocodilum interficit. Dum homines non procul à littore animadvertit, vagitum, ac ploratum pueri emulatur; ac incautos, auxilium ferre ejulanti volentes, rapit, devoratque: Hinc natum adagium, Crocodili lachrymę, in fictos amicos, qui amicitiam simulant, ut noceant. Ab hac crocodili natura verisimile est Principem istum sumpsisse hanc Hierographiam ac demonstrare velle: Se fictis amicis neque fidere, neque credere velle. Fide, inquit ille, sed cui vide Sapiens & prudens vir cùm fidus sit & fidelis, nemini facilè fidit. Qui facilè fidit, facilè decipitur, ac hostibus occultis se ipsum prodit.

VIRTUTI TROPHÆA NOVA NON DEGENER ADDAM.

A Paulo Iovio fuit hæc Hierographia primò inventa, Domino Andreæ filio Ferdinandi Gonzagæ: Is enim cùm in flore ætatis egregiam ad virtutes natam indolem ostenderet, ac optimam de se unicuique spem faceret, & propterea turmæ equitum præfectus esset: rogavit Iovium, ut Hierographiam aliquam vexillo militari inscribendam illi quæreret: qui Parmam aut scutum rotundum illi invenit, in cujus medio Virtus, laurea corona coronata cernitur. Cingitur parma fimbria, cui insunt quatuor circuli, singulis quadrantibus respondentes. In primo tigillum auro plenum, ac igni expositum, cum Symbolo probasti me Domine, continetur, qua Hierographia, Franciscus avus istius paternus interdum usus fuit. In secundo circulo Olympus cum altari fidei est, eaque fuit Ferdinandi Ducis patrui istius Hierographia. In tertio avi materni, Andreæ Capuani Ducis Thermolensis Hierographia exhibetur, ea fasciculo ex pilis constabat, adjecto Symbolo, fortibus non deerunt. In quarto vero circulo Patris sui Symbolum: (Nec spe, nec metu) est. Circa parmæ extremitates in orbē Symbolū additur: VIRTVTI TROPHAEA NOVA NON DEGENER ADDAM. Quo Symbolo manifestè indicare & ille & hic Princeps, qui eandem majorum suorum Hierographiam sumpsit, cupit; etiam se majorum virtutes æmulari non solum, sed etiam superare, imò nova trophæa majorum victorijs, suo labore, virtute & industria addere velle.

UTROQVE

UTROQVE CLARESCERE PUL-
CHRUM.

In hac Hierographia gladius bellum significat, oleæ ramulus,qui ensem circumvolvit, pacem. Olea Minervæ sacra erat, neque accendebatur in sacris, ac prima in certamine Minervæ ac Neptuni edita fuit Sine istius ramis non mittebantur Romanorum legati pacis obtinendæ gratiâ. Fuit etiam in sacris literis signum reconciliationis & fœderis, dum columba ejus ramulos ad archam Noë tulit. Apud Athenienses victores oleæ ramis olim coronabantur; sed postmodum potiùs pacis,quàm victoriæ signum fuit. Symbolum habet, VTROQVE CLARESCERE PVLCHRVM: videlicet, pace & bello. Verè profectò: decet enim Principem in utroque esse versatum, atque utrumque statum tueri, ut clarus fiat. Clarescit pace Princeps, cùm bonas condit leges, justiciam sine delectu personarum administrat, ac æquitati & commodo reipublicæ, potiùs quàm proprio studet, eaque tempestivè curat, quæ belli tempore necessaria sunt: Tempore enim pacis cogitandum est de bello. multi profectò Principes & respub. in hoc peccant,quòd ea,quæ tempore belli requ:runtur, differant, donec illud præ foribus sit Quo tempore multitudine negotiorum obruti, nihil rectè peragere possunt. Tempore pacis muniendæ arces, arma præparanda, pecunia colligenda, & militum delectus habendus, ut urgente necessitate in promptu haberi & esse omnia posint. Qui hæc negligit de statu se periclitari sciat, hostibusque prædę esse. Bello clarescit Princeps, cùm id prudenter delectis ac expertis militibus, & ducibus; non æmulis, non avaris, neque pertinacibus gerit. Sed ijs,qui rationem,consiliaque sequuntur, ac nihil non præmeditatum aggrediuntur, & in rebus gerendis audaces, alacres, prompti, ac circumspecti sunt, minimaq; quæque suspecta habent, ac ita se muniunt, ut nullis dolis, aut fraudibus inimicorum circumveniri posint. Hanc prudenriā,cùm bellum geritur, victoria sequitur, ac Princeps illustris redditur. Pulchrum itaque esse rectè hic Princeps statuit, bello & pace clarescere.

POTIUS MORI QVAM ABSTI-
NERE.

Vespertilio avicula muris instar, sola inter volucres dentes, sola mammas babet,sola animal parit,& lacte nutrit,solaque pennis & plumis caret, telam habens pro alis: diei ac Solis lucem ferre non potest, ob visus debilitatem. Lucem tamen aut facem si nocte viderit, non abstinet, quin eam volando sectetur, ac attingat, etiamsi se exurat. Ab hac ejus natura Hieroglypton desumptum videtur: in quo Sol, lucis omnis parens conspicitur, ac Vespertilio sub ipso volitans, ejusq; lucem appetens, Vespertilione Princeps se, ac Sole fortasis amasiam suam intelligit: cujus forma ac venustate fruitur, ac ita delectatur, ut potiùs mori,quàm abstinere ejus conspectu, & consvetudine velit: Cupiunt enim potiùs decies mori amantes, (ut Horatius in Odis canit) quàm re amata carere. Potest etiam ita interprætari hæc Hierographia: ut propositum Principis fuerit

non amplius latere, ſed illuſtrem aliquam gloriam virtute conſequi, aut mori, velle: Magni enim viri gloriam vitæ periculo emere ſolent. Quamobrem ait Symbolo: ſe POTIVS MORI, QVAM ABSTINERE à gloriæ, ac honoris deſiderio, cupere.

AD MELIORA.

Vt equus, omneque ferè animantis genus, dum herbis paſcitur, ac pabulatur, ulteriùs ſemper progreditur, ac meliores herbas quęrit: Ita generoſus animus præſenti fortuna, aut bonis, quæ ad manum ſunt, contentus eſſe non debet; Sed perpetuò AD MELIORA tendere; donec tandem ad id perveniat, quo melius haberi nihil poſsit, numen videlicet: Ad hoc enim ſapientis eſt ſua dirigere. Id ſi quis obtineat, ſatiatur, neque alio amplius indiget pabulo. Ad hoc reſpexiſſe Principem non eſt dubium: nam in mundanis rebus ſatietas nulla, neq; finis deſiderij eſt: Omnes tamen actiones humanæ, propter finem aliquem, qui appetitur, inſtituuntur. Gloria, honor, divitiæ & ſimilia appetuntur quidem, ſed non propter ſe, ſed propter alium finem: Non quieſcit enim in illis humanus animus. Finis hîc à philoſophis fœlicitas appellatur, quam quia perfectam nemo in hac vita habere poteſt, ſequitur æternam eſſe, cujus gratia homo ipſe creatus fuit. Hæc meta Myſtæ, ac Chriſtiani hominis eſſe debet: Quæ currenti ac petenti tanquam rerum omnium optimum dabitur.

VI ET RELIGIONE.

Poëtæ, ac authores qui Herculis hiſtoriam narrant, etiam Hydræ deſcribunt: Dicitur enim in Lernea palude vixiſſe ſerpens multorum capitum illius naturæ, ut ſi unum caput abſcinderetur, ejus loco complura alia enaſcerentur, quòd cum Hercules reſciviſſet, eo profectum fuiſſe, ac ferro & igne oppugnata belua eam tandem trucidaſſe, ac interemiſſe. Hac belua, ſeu Hydra veriſimile eſt, authorem ſignificare populum velle, qui à multis multorũ capitum belua dicitur: Id enim ſatis explicare Symbolum videtur: Nam nulla re melius quàm vi & religione regitur populus. Vi mali, ac Deorum contẽptores, religione, boni in officio retinentur. Quę ubi ſemel animos hominum occupaverit, probitatis & virtutis fit fundamentum, ac vita ipſa difficiliùs auferri & deleri poteſt. Principes itaque neceſſario religionem in regno ſervari curent: Hæc enim ſi nutet & vacillet, neque floreat, jam bonis exitium imminere, ac ſtatus ruinam præ foribus eſſe non dubitent: Virtus enim & probitas, ſolæ ſunt, quæ ſtatum conſervant, & hæ religionis ſoboles. Vi & armis etſi mali cohiberi poſsint interdum, ac urendo & ſecando, ut Hercules Hydram ſuperavit, compeſci; id tamen cum ſummo fit periculo; quòd uno ablato capite, plura nonnunquam hydræ inſtar renaſcantur. Rectè itaque utrumque modum, ut populi furorem & impetum domet, VIM ET RELIGIONEM, iſte Dux ſibi ſervanda propoſuit.

PRINCIPES DVCES ET MARCHIONES ITALIÆ.

Alfonsus II Carrettus S. Rom. Imp. Princeps et Vicarius perpetuus Marchio Sauonę Clauesanę et Finarij Com. Castilij Dñs Calzani Vallis Clarcherarij Stellanelli etc.

Sforzia Andreas Carrettus. S. Rom. Imp. Princeps et Vicar. March. Finarij ultimus.

Marcus Antonius Carettus Princeps Melphi Classis maritime prefectus Reg. Hisp.

Marcus Antonius Carrettus Princ. Melphi, Classis maritime prefectus Reg. Hispa.

Victoria Doria Principissa Melphi. M. Antonij uxor.

PROBANTUR FORTES IMPETU.

Cuivis notum eſt, viros fortes non cognoſci, niſi dum impetuntur, aut probantur: ut nec prudentes, niſi aliquando periculis objecti, illa vitarînt. Virtus enim quævis objectum quoddam habet, circa quod verſatur, & cujus ratione virtus eſt. Fortitudo contraria, & adverſa quævis pro objecto habet. Hæc ſi quis ferre, vel removere poſsit, fortis eſt, & dicitur. Dum cum adverſis luctatur, ac illorum impetus ſuſtinet, illiſque ſe opponit, probari dicitur: Si vel agendo ſuperet, vel patiendo non frangatur ipſius animus, fortis viri nomen meretur. Alphonſus iſte Marchio Finariæ, quia ab Hiſpanis obſeſſus in arce quadam, illorum vim ſuſtinuit, præſens Hieroglypton, in quo arx in rupe ædificata, & à ventis, mariq; impetita cernitur, deſcripſit: Vt enim arx rupi ſuperædificata, firmiſsimum fundamentum habere creditur, ac à marinis fluctibus, aquarumque inundationibus, ventorumque procellis oppugnata & impetita; omnē illorum injuriam abſque noxa perfert, recteque probata dici, ac firma haberi debet: Ita etiam iſte Dux, qui hoſtium & fortunæ conatus pertulit ac ſuperavit, rectè ſe probatum, & proinde fortem eſſe, gloriari hac Hierographia poteſt: Probantur enim fortes impetu.

NEC ICTU, NEC IGNE.

Conſtantiæ & fortitudinis exemplum hîc exhibetur, adamante gemma, in jugo monticuli conſtituta, quæ mallei quemvis ictum ſuſtinere putatur, ſed falsò experienti. Valeat tamen fabula pro Symbolo, quia vulgo ita creditur: Igne tamen non frangi, aut defœdari, certiſsimum eſt. In jugo montis conſtituitur, ut omnium oculis authoris conſtantia, & fortitudo exponatur. Conſtantiæ ac fortitudinis profectò eſt, ictum & ignem ferre, hoc eſt, quoſvis fortunæ impetus. Eſt enim fortitudo, definiente Cicerone, ſcientia perferendarū rerum, vel affectio animi in patiendo, & perferēdo ſummę legi parens, ſine timore: Vir enim fortis, ne ſupplicijs quidem movetur, ac ea quę eximia pleriſq;, & præclara videntur, parva ducit, rationeque ſtabili, firmaque contemnit, eaque quæ videntur acerba, ita fert, ut nihil à ſtatu naturæ diſcedat, nihil à dignitate ſapientis, robuſtum magnæque conſtantiæ animum præ ſe ferens, & oſtendens. Hujuſmodi conſtantiæ & fortitudinis propoſitum hic Princeps contra fortunæ injurias, & hoſtes à quibus quotidie oppugnatus fuit, hac Hierographia oſtendere voluit.

VIRTUTEM EXTENDERE FACTIS.

Manus dextri brachij armati gladium flammis ignito mucrone continere conſpicitur, adjecta gnome; VIRTVTEM EXTENDERE FACTIS. Virtutem bellicam hîc intelligere Myſtam non ſolùm brachij armatura, ſed & gladius ipſe notat. Stat itaque illi ſententia, ſe huic virtuti operam dare velle, quæ rebus bellicis comparatur, ac non voluntate ſolummodò eam, ſed factis extendere velle. vehementia

deſiderij

desiderij flammeo illo mucrone designatur. Ignis siquidem & flamma ut ardorem habent, ita animi & cupiditatis ardorem rectè notare possunt. Romani etiam dum cum hoste congressuri essent ut pugnæ ardens desiderium ostenderent, gladios in scuta verberabant concussioneque fragorem ingentem, ac motu gladij micantes fulgores, ignis instar in hostes jacere videbantur. Non male itaque Symbolum Hieroglypto convenit. Cùm virtus bellica non nisi gladio ignito, hoc est vi, ac animi ardore, diligentiaque obtineatur.

SOLATUR CONSCIENTIA ET FINIS.

Leo hoc loco caudam elevatam habens, ac diademate ornatus, animum Principis notat. Hoc enim proprium leoni, ut cum maximè animosus est caudam sursum erigat. Animum itaque generosum Principis SOLATVR CONSCIENTIA ET FINIS ut Symbolum declarat. Conscientia rectè voluntatis, maxima consolatio est rerum incommodarum, ac benè actæ vitæ, multorumque benefactorum recordatio, jucundissima est. Solatur nos conscientia bona propter finem. Si enim nullius mali aut peccati nobis conscij simus, non solùm securè & jucundè vivimus, sed æternam gloriam finem ultimum, qui ab homine desiderari possit, nos consecuturos scimus. Si bonam conscientiam non habeamus, angimur, tristamur, ac conscientiæ stimulis ita agitamur, ut nihil nobis lætum, jucundum & gratum sit, Nulla enim pœna gravior mala conscientia; quæ audacissimum, timidissimum: jucundissimum, tristissimum facit, esse videtur. Ejus vim apprimè explicat Iuvenalis:

cur tamen hos tu
Evasisse putes quos dixi? conscia facti
Mens habet attonitos, & surdo verbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum
Pœna autem vehemens, ac nullo seuior illis
Quas & Seditius gravis invenit ac Rhadamantus
Nocte dieq; suum gestare in pectore testem.

Plautus in Mustellaria ait: Nihil est miserius quàm animus hominis conscius. Finis etiam hunc Principem solatur, nempe vita æterna, quia omnes ærumnas, calamitates, mortisque angustias obliterat, ac extinguit, sua dulcedine. Hæc si non speraretur, bestijs homo longè miserior esset, quod negotijs, studijs, paupertate, servitute, mortisque timore angatur: bestiæ verò horum omnium ignaræ, securè ac liberè vivant. Verè itaque SOLATVR CONSCIENTIA ET FINIS.

ERIT ALTERA MERCES.

Hæc præfecti classis maritimæ Regis Hispaniarum Hierographia, elegans est, quod verùm generosi, & boni præfecti officium indicet. Palmæ enim ramus victoriam, & Cupressi, mortem significat. Quæ duo, fidus belli

dus belli Dux ſibi proponere debet, vincere vel mori. Palmam victoriam ſignificare nemini dubium, & ſæpiùs expoſitum eſt. Cupreſſum verò mortem, non ita conſtat: Cupreſſus arbor eſt procera, rectaque ramos in ſummitate tantùm habens; folijs virens perpetuis; conos gerit lariceis æmulos, ſolidiores tamen compactioreſque; reſinam fundit liquidam, odore non ingrato, rami ſuaviſsimi ſunt odoris: quamobrem olim rogus ex ijs ſtruebatur; ut nempe odoris ſuavitas fœtorem cadaveris velaret, & tegeret. Ab hoc ipſius uſu, in Hieroglypto, rogum, aut mortem notat, Rectè itaque ſculptura fortiſsimi viri gnomen explicat. Ducis enim ſtrenui & fortis officium eſt, omnium rerum terribiliſsimum mortem, non metuere, & vel victoriam, vel occubitum ſibi proponere. Non poteſt enim militi, & Duci mors majori gloria contingere, quàm ſi fideliter ſuo fungendo muneri, occumbat. Turpe videtur militiæ deditum extra militiam mori, & mercede altera, quæ victoria vel mors eſt, ut Symbolum ait, carere.

VIDET ET VOLAT.

Cernitur hîc orbis figura cum Zodaico, cui Sol circa polos aſculptus eſt: in orbe volitat aquila, à ſiniſtris linceum apparet caput, à dextris aquilæ ala, & circa alterum polum cauda aquilæ apparet, Septus eſt etiam orbis corona laurea, Solem videre & luſtrare omnia, volare, ac omni volatui velociorem habere motum: aquilam Solem videre & intueri continuo abſque viſus jactura poſſe, ac volatu ſuperare alias aves, cuivis notum eſt. Linceos oculos acutè cernere dubium nemini, hinc enim fabella, illorum aciem muros penetrare. Sed ad quid tam multa in Hieroglypto? Exiſtimo profectò Principiſſam iſtam Sole maritum ſuum, ejuſque intuitu & conſortio in hoc orbe nihil illi eſſe poſſe gratiùs, deſignare velle, Vt enim aquila Solem ſemper intuetur, ac in altum volatu, ejus conſortium quærere videtur; ita etiam proba uxor, Solem ſuum, id eſt, maritum ſemper præ oculis habere, ac ſequi debet. Corona enim mulieris, vir eſt. Viceverſa, ut dum aquila Solem intuetur, ac ad illum tendere videtur, Sol in aquilam viſum ſeu radios dirigit, eamque fovet, ac ad ſe tepore allicit; ita vir fidam uxorem omni beneficij, & humanitatis genere tractare, ac in ſui amorem trahere debet: Hac enim ratione fœlix redditur conjugium. Oſtenditur itaque hac Hierographia Vxoris erga virum, & Viri erga uxorem officium; qui non minùs illius, quàm illa ipſius, curam habere debet.

* * *

Joannes Iordanus Vrsinus Dux Tagliacozze Marchio Mortaræ

Paulus Iordanus Vrsinus Romanus Dux Braccianum Vice Rex Siciliæ

Virginius Vrsinus Pauli Iordani F. Dux Bracchianum.

Virginius Vrsinus Dux Celsi. Dn's Martricæ.

Ludouicus Vrsinus Dux Celsi Dominus Matricæ fil. Virginij.

Camillus Vrsinus Princeps Nolæ et Pitigliani. General. Prefec. Venet. Reip.

MELIORA QVÆRO.

Neminem latet bovem dum pascitur progrediendo paulatim ulterius, meliores semper herbas pabuli gratia quærere ac eligere & nunquam una statione contentum esse nisi satur sit. Ab hoc ipsius pabulandi modo, sumpsit hanc Hierographiam Princeps: qua ostendere vult se indies MELIORA QVAE Rere. Verùm quod quærit non corporis nutrimentum, & satietas est: sed animæ, quæ virtutibus tamdiu pascitur, perfectiores, & meliores semper quærens, donec saturetur, ac summum illud bonum, verùm omnis appetentiæ finem, ac scopum consequatur. Hoc enim obtento, saturatur anima, neque meliora amplius optare, aut habere, potest Si meliora ista quæ se quærere Symbolo Princeps dicit, honores & gloriam quis intelligere velit; non malè Hierographiam exponet. Solent enim Principes, ac viri magni, raró præsenti fortuna esse contenti, semper enim ad summa quædam, ac ut cæteros gloria, honore, & potentia superent, contendunt. Cùm hac ratione se illustres & fœlices, quod multis benefacere posſint, & à multis venerentur, & colantur, esse arbitrantur.

PATIENTIA IN ADVERSIS.

Seipsum consolatur hic Princeps, dum à filio carceri inclusus detineretur. Consolationis testem voluit esse hanc Hierographiam, cujus Hieroglypton compedes & vincula quibus ligatus fuit, adjuncta securi, ostendunt. Securi proculdubio significare voluit se ad mortem paratum esse, neque eam metuêre. Magna hæc Principis fortitudo, & patientia in adversis. Durum fuit à filio tanta pericula, tantasque injurias ferre. Verùm hæc omnia constans, & fortis illius animus contempsit, & pertulit: donec iterum pristinæ libertati restitueretur. Simile fortitudinis specimen nobis exhibuit Annitius Boëtius consul Romanus, ab Imperatore vinculis & carcere inclusus: quod Arrij de Trinitate sententiam sequi nollet. Hic cum primò dignitate summa ablata, carceri mancipatus esset, satis molli animo fuit, postea tamen cum se recolligeret, ita se firmavit, ut magnum constantiæ, & patientiæ posteris, non solum exemplum, sed solatij genus ediderit. Conscripsit enim in carcere libellum de consolatione philosophiæ, Quo certè libello nullus, illi, qui adversis premitur, utilior, majorique solatio esse potest. In eo vita nostra theatri instar esse, & quæcunque magna videntur, ad tempus tantùm, & incertum durare, vanitatique plena esse omnia, & tandem relinquenda, aliamque personam (ut in Comœdijs) finito actu esse subeundam, longè à priori diversam ostenditur: Summum illud bonum, verum gaudium, immensas delicias, æternamque beatitudinem, qua majus nihil esse potest, tantùm pòst mortem, non hìc in vita dari. Proinde adversa omnia & mortem ipsam jucundo, & læto animo, tanquam futuræ beatitudinis initia, esse perferenda.

RERUM VICISSITUDO.

Non solùm illi Heroës, & Principes laudendi sunt, qui sibi, egregia &

gia & magna proponunt, eaque Symbolis indicant. Verùm etiam qui ſeipſos gnome aliqua admonent, ac præ oculis varios rerum humanarum caſus, rerumque viciſsitudines conſtituunt: ut hac ratione memores ſui ſint, neque ſuperbiant, neque ſeſe præter modum extollant: Sæpe enim qui reges & Principes fuerunt, privati & ſervi fiunt. Sic Cyrus Perſarum rex ab Alexandro magno, & Baiazetes Turca à Tamerlano, ac Mythridates à Romanis capti fuerunt; ſæpe etiam ditiſsimi, pauperrimi evadunt; fœliciſsimi, miſerrimi: ita ut verum ſit quòd à Græco Comico dicitur: βέβαιον οὐδὲν ἐν βίῳ δοκεῖ πέλειν, id eſt: ſtabile videtur habere noſtra vita nihil, omniumque rerum viciſsitudo eſt. Vt enim in rota aquaria, quam Hieroglypton exhibet; amphoræ, aut vaſcula quæ plena fuerunt, mox aqua vacua redduntur, ac quæ in ſummitate rotæ fuerunt, brevi ad ima perveniunt: ita etiam cuilibet, ut nunc à fortuna elevetur, nunc deprimatur, nunc ditetur, nunc ſpolietur, contingit. Vidit exemplum fortunæ iſte Princeps in parente, qui cum ſummo loco diu fuiſſet, tandem carceris miſerias experiri, & rerum viciſsitudinem pati, coactus fuit.

RESPICE FINEM.

Imperia omnia, (quæ corona indicantur) licet magnis laboribus multoque ſangvine ſint conquiſita, ut Romanorum, ac Alexandri Magni Monarchia, nunquam tamen perpetua ſunt, aut tanta, ut per totum orbem ſe extendant: Plerunque enim uti creſcunt, ita viciſsim decreſcunt, ac pereunt. Vi ſæpe conquiruntur, ac conſervantur; vi iterum aut ſeditione, dum juſticiæ aut æquitati locus nullus datur, ruunt. Quicunque itaque Principes ambitione capiuntur, & perpetuò augere imperia, vel regna ſua, dolo, vel vi volunt, hîc admonentur, ut RESPICIANT FINEM, ac intelligant, ſe etiamſi totum orbem occuparint; nihil præter inanem quandam dominij ideam, abſque corporis vel animi fructu, tantoque emptam ſangvine, brevique interituram habere: Vbi enim Romanorum Imperium tot gentium ſangvine partum? Vbi Alexandri, tot regum copijs deletis? ad priſtinum ſtatum iterum redijt, ac ex uno denuo diverſa imperia facta ſunt: ita ut fruſtra tantum ſangvinis in gratiam unius ambitioſi, ac regere volentis Principis effuſum fuerit. Rectè itaque admonentur Principes Symbolo, ut in hoc mundi Theatro RESPICIANT FINEM, quod nullum imperium ſtabile & perpetuum ſit, ac proinde illorum labores inutiles eſſe generique humano nocivos, dum propter ambitionem, regnandiq; cupiditatem multum ſangvinis humani fruſtra effundi debet. Frenent itaque hoc imperandi deſiderium, ac humano ſangvini parcant, mortem, & imperij, totiusque mundanæ machinæ, nunquam duraturæ reſpiciant finem. Id ſi fecerint, non curis ſe ſolùm magnis, ſed etiam periculis multis levabunt, ac ut coronam cœleſtem habere poſsint, ſe magis idoneos facient.

CONTRARIA JUVANT.

Ignis ardens, à vento plerunque augetur, & ardentior redditur, etſi ventus contrarius quodammodo igni videatur: refrigerat enim & ignem exiguum extinguit. Quod autem ignis ardorem ventus juvet, licet

licet ipsi contrarius videatur: hoc propter motum quem in igne velociorem afflatu excitat, contingit. Hac enim ratione fuligo citiùs pellitur, ac materia citiùs consumitur: quæ omnia spiritum ignis subtiliorem reddũt, ignisque vehementiam augent. Mysta hac Hierographia intelligi vult: Neminem rebus contrarijs, vel adversis facilè perturbari debere; Vtpotè quæ etsi sæpe multum obesse videntur, sæpe tamen juvent, hominemque prudentiorem efficiant: non solùm ut majora damna, & pericula evitare possit, (quia ut inquit poëta) piscator ictus sapiet) sed etiam, ut illata, sibi utilia, ac perferendo dulcia faciat: gaudet enim patientia duris. Quin etiam ad hoc interdum adversa valent, ut hominis virtutem propalent, ac ipsius constantia, & fortitudo conspicua fiat. Quòd, dum fit, rectè juvari contrarijs dicere possumus; consequitur enim gloriam, honorem, & laudem, propter virtutem, quibus vix aliud homini majus contingere potest.

NIL MOROR IGNAVOS.

Mulier hæc alata, diligentiam significat, ignaviæ contrariam, hæc Symbolo ait: NIL MOROR IGNAVOS. Diligentia virtus est principi non solùm conveniens, sed utilis tum domi tum militiæ. Domi, ut justicia benè administretur, pauperes non opprimantur à potentioribus, ac potentes à plebe, sontes plectantur, seditiones quæ pullulant, statim capitibus punitis deprimantur, ac omnia, quæ ad reipub. conservationem spectant, accuratè præscribantur, & serventur. Militiæ, ut maturè arma, comeatus, milites, & confinium munitiones procurentur. Sic enim ignavia reip. statum perdit, ita diligentia erigit, victoriæque causa est: Nulla enim in re utilitas diligentiæ citiùs quàm in bello conspicitur. Id testatur C. Neronis contra Asdrubalem exemplum: Cùm enim potentissimo Asdrubal exercitu in Italiam venisset, ac illi obijceretur Livius consul, numero militum impar: C. Nero relictis castris milite exhaustis, prope Annibalis castra, magnis itineribus nocte dieque, magnaque militum diligentia & labore, qui vix quòd satis ad naturale desiderium corporum esset quieti dabant, tandem ad castra Livij prope Senam, noctu tessera accepta, inscio Asdrubale, & Hannibale pervenit, sequentique die pugna commissa, quod Asdrubal geminatum exercitum ignoraret, ac errore pauciores hostes putaret, victus est. Qui error Livio teste, si pugna protracta, tum ab Annibale, tum ab Asdrubale detectus fuisset, victoriam Romanis abstulisset. Tantùm potest in re militari diligentia.

Nicolaus Vrsinus Nolę et Pitigliani Princeps Generalis Prefectus Senensiu. Florentini populi Xysti Innocentij Alexandri VI. Pont. Max Ferdin Alphonsiq II Neapoli Regi, demu Venetorum Reipublicae

Fabritius Columna Dux Paliani Marchio Tagliacozæ General S R Eccles

Prosper Columna. Dux Paliani et Tagliacozæ Gener Supré Car V Imp p Ital

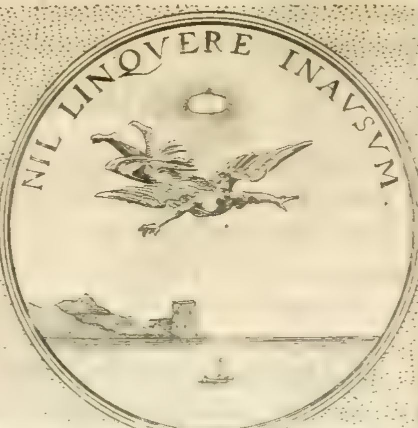

Pyrrus Columna Marchio Mortaræ Tribunus militum Caroli V. Imper.

Pompeius Columna. Dux Paliani et Tagliacozæ.

SAUCIAT ET DEFENDIT.

Millus hîc exhibetur,qui ferreis clavibus extrorſum acumine prominentibus colla canum, non ſolùm defendit, ut gnome aſſerit, verùm etiam invadentes alio s canes ſauciat. Qua Hierographia oſtendere hic Princeps vult: ſe contra omnes ſuos hoſtes,& inimicos ita benè munitum eſſe,ut ſi opus fuerit etiam eos offendere defenſionis legitimæ cauſa poſsit. Idque rectè, non poteſt enim Princeps bello laceſsitus ſe benè defendere; niſi data occaſione oppugnet hoſtem, illique rationes nocendi præſcindat, & auferat: Qui enim tantùm defenſioni ſtudet, ſolumque defenſivum,ut aiunt,bellum gerit, multis incommodis ſe afficit, ſuoſque prædæ inimicis objicit,nullamque victoriam habere poteſt aliam, quàm ut hoſtis laceſſere deſinat, & quieſcat. Qui offendere ſtudet, non ſolùm ſe defendit, ſuoſque, ſed victoriam inſignem ſuperato hoſte habere poteſt. Vt itaque canis millo & ſcutum & telum habet: ita & hic Princeps armis ſuis ſe tuetur & hoſtem oppugnat.

VIGILIIS ET MODERATIONE.

Vigilias noctua ſignificat, propterea quòd noctu vigilet; cùm enim dies eſt,in truncis arborum,aut ſpeluncis latitat. Frenum moderationẽ notat,eo ſiquidem equi moderantur,hominiq; obſequioſi redduntur. Vtrunq; certanti neceſſarium eſt,ſive ſpirituale certamen,ſive mundanum ſuſcipiatur. In ſpirituali certamine,vigilijs impeditur Sathan, aut diabolus, ne incautum obruat, & priuſquam ad defenſionem paratus ſit, necet. Propterea dicit Chriſtus vigilate, & orate; ut non intretis in tentationem. Moderatione verò reguntur animi affectus, ne Sathanæ delitias, & illecebras ſequantur, ac equi effrenis inſtar, hominem perdant. In mundano certamine contra hoſtem, vel contra fortunam,aliaque adverſa, quæ contingere Principi poſſunt, non minus vigilijs & moderatione opus eſt, ut ſtatus ſervetur. Vigilijs; ut hoſtis præcaveri, antequam propius accedat, ac fortunæ inſultus prohiberi,antequam præſtò ſint, ſeditioneſq; in republica impædiri, priuſquam capita habeant, poſsint: Moderatione,ut hoſtis non tumultuariè, ſed ſapienter arceatur, ac fortunæ inſultus,qui præ manibus ſunt, prudenter declinentur, ſeditioneſque ac ſeditionum in republica capita, legibus tanquam frenis coërceantur: Hæc enim ſi Princeps in ſtatu ſuo ſervaverit,ac VIGILIIS ET MODERATIONE populum ſuum rexerit,firmum ac ſtabile habebit imperium.

INCULPATA TUTELA.

Grus accipitrem necat, quæ alias ab accipitre rapi, ac interimi victus gratiâ ſolet. Verùm non facilè accipiter gruem ſuperare & vincere poteſt, quia dorſum roſtro ita munit grus, ut dum gruem rapere vult accipiter, ventrem in roſtrum conijciat, ac ſeipſum interficiat. Ita in hoc Hieroglypto ſuperatus & interemptus à grue ſe defendente accipiter cernitur: idque jure: quia vim vi repellere licet, & omnis,quæ pro vita, cùm adverſarij damno, aut nece,tutela inſtituitur, inculpata & juſta eſt: Quilibet enim ſuam vitam, ſi alterius vitæ præferat, id quod naturæ debet, con-

ſervationem

ſervationem videlicet ſui ipſius perſolvit. Ac dignior is, (qui non ultrò ſe in periculum conjecit) vita cenſendus eſt, illo qui naturæ opus perdere voluit. Excellens enim & admirandum naturæ opus eſt humanum corpus, tanto artificio conſtructum, totque annis educatum: ac is morte dignus, qui id naturæ artificium delere conatur. Princeps itaque dum hoſtes ſuos quibuſcunque poteſt modis, ſe delere velle, ne ab illis deleatur, hac Hierographia oſtendit, neque imprudens, neque injuſtus videtur.

INGENIO EXPERIOR FUNERA DIGNA MEO.

Narrat Iovius quod Proſper Columna jam ſenex amoribus fuerit deditus, (etiamſi Poëta id ſenibus dedecori eſſe velit, dum canit:

Turpe ſenex miles, turpe ſenilis amor.)

ac ſcribit, amaſſe illuſtrem fœminam, quæ illi mutuum amorem reddebat. Quem cum ille tegere, & honeſtum haberi vellet; ſemel ſecum familiarem quendam, ſed humili loco natum nobilem, ut fœminæ pudicos mores videret, adduxiſſe. Qui fœminæ (ut ſolent, inſtabiles & inconſtantes eſſe, ac novis rebus delectari) ita placuit, ut gratiam & copiam ſui illi fecerit. Quod, cùm ſummo animi dolore percepiſſet Proſper, taurum Perilli pro Hieroglypto adjecto Symbolo INGENIO EXPERIOR FVNERA DIGNA MEO, elegit; ut oſtenderet ſe flammis amoris exuri, ac mali ſui ſeipſum cauſam eſſe, quòd amaſiæ ſuæ alium adduxiſſet procum: ac eundem errorem commiſiſſe, quem Perillus olim commiſerat: dum proprij interitus cauſa eſſet. Perillus enim Tyranno Phalari invenerat modum quo homines ingenti cruciatu interfici, abſque aſtantium commiſeratione poſſent. Taurum nempe æneum, cui incluſus homo, ſubſtrato igne, non eiulantis aut gementis hominis vocem, ſed bovis mugitum ederet. Verùm Phalaris miratus artificis ingenium, illum tauro includi juſsit, ac ignem ſubſterni; ita miſer Perillus mugiens proprio invento, & horribili mortis genere perijt.

NE PER PIOGGIA, NE PER VENTO.

id eſt:

NEQVE PLUVIA, NEQVE VENTO.

Turris aut ædificium ſupra rupem extructum, animum Principis indicat, qui, ut turris neque à vento, neque a pluvia concuti, ac deijci poteſt, ita nec ille à rebus adverſis. Conſtans enim eſt ac firmus, ut nullo fortunæ, aut adverſitatis telo immutari, aut convelli poſsit. Quicunque hujuſmodi conſtantiæ propoſitum ſibi proponit Princeps, laude dignus eſt. Nihil enim Heroi magis conveniens, quàm fortunæ impetus negligere, invictum ſe præbere, quævis perferre, ac oſtendere animum omni fortuna, etiam adverſa eſſe majorem: & fortunam potiùs animo, quam animum fortunæ parere. Id certè martyres complures, qui ſangvinem pro Chriſti fide fuderunt, ac varias calamitates, variaque tormenta pertulerunt, teſtantur. In ferendis enim tormentis, & torturis, etiam delicatæ virgunculæ tam conſtantes nonnullæ fuerunt, ut non tormentis affligi, ſed

delicijs frui, ac ſtupentibus tyrannis, ſvaves illis pœnæ viderentur. Quis hic non animadvertit animum infractum, magnum & omnia vincentem: talem ſe habere hic Princeps hac Hierographia oſtendere voluit.

NIL LINQVERE INAUSUM.

Pompeius Columna duplici Hieroglypto, navicula, hominеque volante, oſtendit ſe NIL LINQVERE INAVSVM velle, etiamſi vitæ periculum ſubeundum ſit. Magni enim animi eſt, magna etiam cum periculo tentare, & nihil inauſum, aut intentatum relinquere. Sic Icarus tentavit avium volatum æmulari; verùm Solis ardore cereis alis liquefactis, in præceps delapſus, interijt. Simili modo navibus Oceanus præternavigatur, & ſuperatur, remotiſsimæque novi orbis regiones deteguntur, licet non abſque multorum jactura, & exitio. Hæc ſi ab audentibus inſtituta nō fuiſſet navigatio, occidentis & orientis divitiæ, adhuc ſepultæ, nobiſque ignotæ laterent. Americus Veſputius vir magnus, & perpetua memoria dignisſim⁹, primus auſus fuit Oceanum preternavigare ac primus extremas incognitaſq; orbis partes detexit. Iſtorum duorum, inſtar omnium exemplo, Pompeius magni ſui animi inſtitutum demonſtrare voluit: ac nihil tam arduum, tam difficile eſſe, unde ſibi nomen & gloriam comparare poſsit, quin hoc etiam cùm vitæ periculo & diſpendio tentare & aggredi audeat. In rebus enim arduis & magnis, ſat voluiſſe ſatis, ac voluntas laudanda eſt, etſi optatus effect⁹ voluntati non reſpōdeat. Qui nihil audent & tentant, rarò ad magna perveniunt, ac fortunæ beneficio fruuntur. Audaces fortuna juvat, timidoſque repellit, ac nunquam periculum ſine periculo vincitur.

* * *

Mutius Columna Marchio Mortaræ Generalis et Vexillifer S Rom Eccles

Jeronimus Columna Dux Paliani et Generalis regis Ferdinandi Arragó.

Sciarra Columna Dux Pal et Taglia coza: Generalis Alphonsi Regis Neap

Stepanus Columna Dux Paliani Generalis Alph iun reg: Neap et Arag.

Ascanius Columna Dux Paliani et Tagliacozæ Marchio Mortaræ.

Joannes Caraffa Dux. Paliani Marchio Caue. Com Mortory nep P.P. paul 4

FORTIA FACERE ET PATI
ROMANUM EST.

C. Mutius adolescens nobilis Romanus, cùm Porsena Hetrurscorum Rex, Romam obsideret, Senatus Romani consensu, in castra Hetruscorum se contulit, ac in confertissima turba, prope regium tribunal constitit. Ibi cùm stipendium militibus daretur, & scriba cum rege sedens, pari ferè ornatu multa ageret, eumque milites vulgo adirent: timens sciscitari uter Porsena esset, ne ignorando regem, semetipse aperiret quis esset, scribam pro rege obtruncat. Eum statim regij satellites compræhensum, ante tribunal regis sistunt. Tum Mutius, Romanus sum inquit civis, C. Mutium vocant, hostis, hostem occidere volui, nec ad mortem minùs animi est, quàm ad cædem fuit, & FACERE ET PATI FORTIA ROMANVM EST. Cùm Rex ira incensus, periculoque conterritus, circumdari ignes minitabundus juberet, nisi insidias, illi structas proderet. En tibi inquit, ut sentias quam vile corpus ijs sit, qui magnam gloriam petunt, dextramque manum accenso ad sacrificium foculo inijcit, quam cum velut alienato à sensu torreret animo: attonitus miraculo Rex cum à sede sua prosilijsset, amoverique ab altaribus juvenem jussisset. Tu verò abi inquit, in te magis quàm in me hostilia ausus: Iuberem mactè virtute esse, si pro mea patria ista virtus staret. Tum Mutius quasi remunerans meritū: Quandoquidem, inquit, est apud te virtuti honos, ut beneficio tuleris à me, quod minis nequisti: trecenti conjuravimus principes juventutis Romanæ, ut in te hac via grassaremur, mea prima sors fuit, cæteri ut sors ceciderit, quò te opportunum fortuna dederit, suo quisque tempore adderunt Hujus periculi casus Porsenam moverat, ut ultro Romanis pacis conditiones ferret. Ab hoc C. Mutij facto sumpta est Hierographia: Cernitur enim dextra manus cum gladio igne torreri, ac dictum Mutij, Symbolum est. Mutium Romanum, Mutius Columna sibi imitandum in rebus bellicis proposuit: idque non malè, quòd equitum præfectus, industria & audacia, ad res fœliciter gerendas opus habeat.

CONTEMNIT TUTA PRO-
CELLAS.

Familia Columnensis in parmis gentilitijs solet pro signo militari habere antiquitus Sirenem. Est autem Siren monstrum marinum superiori parte virginis forma, inferiori piscis. Poëtæ tres fuisse fingunt, ac Acheloi filias. Quæ melodia, cantusque svavitate nautas cùm ad se pellexissent; tandem undis obruebant, ac interimebant: Hæ, ut in undis & procellis tanquam in naturali domicilio tutæ vivunt, ac propterea procellas omnes, marisque tempestates contemnunt, ita etiam Princeps iste Sirenis figura, & Symbolo ostendit, se adversa omnia contemnere, ac virtutibus suis ita fidere, ut non dubitet, se illis omnia adversa, & contraria facilè superaturum: virtus enim adversa non timet; quia ex ijs facilè eluctatur. Idque tum maximè verum est, cùm quis jam multoties adversa

adverſa pertulit, ac ijs ferendis ita obduruit, ut jam quodammodo in naturam & habitum tranſierint. Tum enim vix ſentiuntur, ac proinde negliguntur & contemnuntur, tanquam ea quæ nocere aut affligere amplius non poſſunt.

ADIMIT QVÆ INGRATA, REFULGENS.

Vt Luna à nubibus tecta, paulatim diſcuſsis nubibus iterum refulget: Ita etiam viri illuſtris, rerumq; benè geſtarum gloria clari, fama, ſi ab inimicorũ calumnijs, vel convitijs obſcuretur, ac ad aliquod tempus obnubiletur: tandem virtutis inſita vi ac tempore, inimicorum, adverſariorumque machinationibus depulſis, iterum refulget, ac in priſtinum ſtatum reſtituitur. Id ſibi futurum virtuti confidens princeps, qui eo tempore quo hanc Hierographiam edidit, ab adverſarijs multa paſſus fuit, pollicetur. Virtus enim & tempus quantumvis deprimatur ac occultetur fama, eam tandem in lucem protrahunt, & quod verè in ſe continet, bonum ſit vel malum propalant. Ob id rectè veritas temporis filia appellatur, quod nihil latere ſinat, ſed quævis in lucem proferat. Admonemur itaque hac Hierogiaphia, ne diffamati, aut rebus adverſis preſsi, deſperemus, quòd tempore tandem mala omnia finiantur. Ac Deo Opt. Max. ſi interdum nos adverſis affligat, illa iterum ſua bonitate adimat, tandemque radijs benignitatis nobis refulgens, donis innumeris nos ditet, ac malorum paſſorum memoriam jucundam faciat.

PARCE PIAS SCELERARE MANUS.

Accipiter hîc depingitur. Accipitrum genera varia, diſtinctio generum ex aviditate, alij non niſi ex terra rapiunt avem, alij non niſi circa arbores volitantem, alij ſedentem in ſublimi: aliqui volantem in aperto. Itaque & columbæ novere ex ijs pericula, viſoque conſidunt, vel ſubvolant: contra naturam ejus auxiliantes ſibi. Regia eſt avis accipiter, animoſa, robur ejus in pectore, ungvibus & roſtro, quo præde cærebrum ſtatim tranſverberat. Sicuratus ſi prædam impetitam arripere non poteſt, indignatur, ac vix eo die ad dominum redit. In hac Hierographia accipiter Luſciniam devoratur[9] rapit; illa ſupplex laudat accipitrem ac pium, qui trux eſt vocat, admonetque ne pias manus ſceleret. Veriſimile eſt, Myſtam admonere velle eos qui potentiorum injurijs expoſiti ſunt, ut diſſimulent, bona verba dent, ac ſupplices tempori cedant, donec ira, & indignatio potentũ frangatur, aut extinguatur. Lex in aulis Principum; ubi potentes etiamſi injurij, ac injuſti ſint, reſpici ac coli volunt, utiliſsima, imo neceſſaria. Hanc qui non ſervat, neque injurias & deſpectum ſui, ferre tantiſper, ac magnatibus adulari, vel jocis placere poteſt, ſuperet eruditione & probitate quemvis, nunquam emerget. Non doctos, non probos, non pios vult aula, ſed fictos, qui probitatem in lingua & fronte, ferunt, ac potentibus ad nutum, omniaq; obſequia præſtò ſunt. Hinc verſiculus:

Qui vult esse pius, exeat aula. Qui itaque in aula manere vult, Lasciniam imitetur, oppressus facilè eluctabitur, nihilque ut ad summa perveniat, illi invium erit.

ME TUIS ORNARI.

Pyramidem aut obeliscum constantiam designare, jam sæpiùs explicatum est. Ornatur pyramis vinea & corona. Vinea, quæ fructum suavissimum, hominique maximè salutarem profert; ubertatem, rerumq; affluentiam designat qua Mysta obelisco notatus, se à domino cui fideliter inservivit, donatum agnoscit & gloriatur. Corona, honorem, gloriam & dignitatem, quàm itidem domini munificentia adeptus est, quaq; ornatur significat. Quibus omnibus, ut nihil potest homini in præmium fidelitatis majus tribui, ita etiam nihil decentius, quàm tale beneficium agnoscere, ac si non factis, saltem verbis, testimonijs, & monumentis, se gratum posteris ostendere, quod aptè profectò hac Hierographia Mysta qui se ornari domini sui beneficijs confitetur, declarat.

OMNES SUB JUGO MEO.

Eleganter Princeps iste Symbolo ait: OMNES SVB IVGO MEO. Quis enim dubitat, sub Solis jugo omnia non solùm inferiora, sed etiam superiora esse. Sol enim lucem suam stellis omnibus præbet, radijsque inferiora omnia illuminat, ac calore ita fovet, ut sine illo, neq; animalia, neq; plantæ vivere, neque mineralia, & metallica formam aliquam consequi posint: Calore enim movet cuncta, & in actum redigit, illo deficiente omnia intereunt, quiescunt, horridamque planè faciem nanciscuntur. Id hyems, illæque mundi plagæ, quæ arctico polo viciniores sunt, ostendunt. Vt itaque sub Solis jugo omnia sunt, ac ab ipso tanquam proximiore numinis instrumento, quod sint, habeant. Ita Mysta indicare voluit, se Solis instar suos simili modo sub jugo habere velle, ac jugum suum non minùs quàm Solis svave fore, eoque vitam, omnemque commodam vivendi rationem habituros: Hujusmodi propositum principes decet. Qui enim jugum, quo excarnificent, expilent, ac abigant subditos proponunt, ac instituunt, non Principes sed Tyranni sunt, digni ut dijs manibus sacrificentur. Bonum itaq; jugum hic Princeps Sole, à quo omne bonum manat, demonstrare voluit.

Marcus Antonius Columna Dux Paliani et Tagliacozze Eques Aurei Velleris Vice Rex Sicil.

Felice Ursina Columna Ducissa Paliani et Tagliacozze M. An. uxor.

M. Antonius Columna iunior Dux Paliani et Tagliacoza.

Jeronima Arragonia. Ducissa Paliani et Tagliacozze M. Ant: iun. uxor.

Antonius Medices. Princeps Caspestram Fil. Franc. Mag. Duc. Hetru.

SEMPER PERVICAX.

Princeps iste hanc Hierographiam exhibuit, dum bellũ Veronense gereretur. Defendit enim Veronam contra Gallorum, Venetorumque impetus, qui duplici exercitu illam obsederant. Cernitur toga vel tellaris tunica inter ignis flammas illæsa permanere, quia ex asbestino, aut amiantho lapide conflata est. Scinditur enim aut finditur in filamenta lapis, certoque artificio netur, deinde texitur, ut vestes & lintea ex eo conficiantur; quæ cum squalida, aut sordida fuerint in ignem, & flammas proijciuntur, aut detinentur, ut mundentur, nitidaque, sordiumque expertia fiant. Non consumuntur enim ab igne, quia lapis iste omnes ignis non solùm injurias perfert, sed exustus mundatur. Vt itaque Amianthus lapis, SEMPER in igne PERVICAX, id est: constans manet, ita Mysta se contra omnes hostium conatus, semper constantem fuisse, hac Hierographia ostendere voluit.

NATURA DICTANTE FEROR.

Quæcunque in hac Hierographia apparent, omnia natura dictante feruntur. Sol ab oriente in occidentem, aut si mavis proprio, & naturali motu ab occidente in orientem. Nubes venti afflatum sequuntur. Mare naturali suo motu lunæ motum sequitur, & flores sursum feruntur. Ciconia etiam NATVRA DICTANTE semper altiora petit, ac nubes superare nititur. Propterea hanc Symbolo loqui, & Mystæ locum suppplere existimandum est. Vt enim Ciconia maria transvolat, ac montiũ omnium juga, & nubes volatu superat, ac ad sublimia contendit, ita etiam Mysta in se eandem indolem percipere, clare demõstrat. Proinde se non exilibus humilibusq; esse contentũ, sed NATVRA DICTANTE ad altiora, ut ijs potiatur FERri, sive ea sint mundana, ut honos, gloria, & virtus, quæ cæteris rebus omnibus præferuntur, sive cœlestia, ut æterna fœlicitas, ac Sol ille æternus Deus, ad quem absque virtute non datur accessus. Ad hunc enim Solem qui NATVRA DICTANTE fertur, beatus verè dici potest, pauci enim propter primi parentis lapsum ad illum Solem summum bonum, plures ad malum feruntur. Nemini acceptum ferendum est, si quid boni appetimus, & consequimur.

OPES NON ANIMUM.

Fuit hæc Hierographia primùm inventa ab Ersilia Cortese de Monti nobilissima fœmina, quia proci quos repudiarat multis cladibus ipsius bona, ut se ulciscerentur, affecerant. Ab hac proculdubiò desumpsit hæc Principissa hanc Hierographiam, quæ fortassis opum fortunæque jacturam, alterius instar passa fuit. Ostendit itaque animi constantiam, & fortitudinem, ac se nulla fortunæ, calamitate, impetu, aut insultu commoveri, aut frangi: sed animum invictum tenere: quia etsi incendio omnia delerentur, tamen OPES tantùm NON ANIMVM exuri. Hic enim superstes, & firmus, infœlicia, fœlicia efficere, ac res amissas, perditasque, arte, industria ac prudentia recuperare, omniaque in pristi-

in priſtinum ſtatum reducere poteſt. Sequi videtur hoc caſu Biantis dictum: qui incenſa patria admonitus, ſeu increpatus, quòd nihil ſuorum bonorum ex incendio ſecum efferret, ut cæteri, reſpondiſſe dicitur: bona mea omnia mecum porto: animum intelligebat, varijs virtutibus, artibus, ac ſcientijs inſtructum, ſuppellectili ac pecunijs præferendum, quò non ſolùm præſentis fortunæ injurias ſe ſuperare, ſed ita rem ſuam inſtituere poſſe confidebat, ne in poſterum egeret: Hærent enim præcordijs vera bona, vivoque nihil eripitur poſſeſſori, ſed ne mortuo quidem, in anima ſiquidem ſunt, quo nec fortunæ, nec mortis dextra ſe porrigit. Vera bona & virtutes non delentur fortunæ telis, nec igne extingvuntur; Imò potiùs augentur & clariores fiunt. Vt enim Solis ſplendor pòſt tenebras, ac diſcuſsis nebulis vivacior apparet, ita & virtus calamitate obſcurata, tandemque depulſa, clarior eluceſcit. Premitur non opprimitur virtus, ac quò magis deprimitur, eò fortiùs ſe erigit.

SEMPER IMMOTA.

Diverſam à patre & matre Hierographiam edit M. Antonius Columna Iunior: Sed eodem ſenſu; ut enim quercus arbor duriſsima, & robuſtiſsima, omni ventorum generi ſeſe opponit, ac ſemper immota manet: ita Principum & Heroum animi nullis fortunæ telis cedere debere oſtendit. Frangi lævi fortunæ adverſæ afflatu animum, muliebre eſt, & viro indignum. Fortis vir, non ſolùm adverſa non metuêre, ſed ne mortem quidem debet: ut Socrates, qui Platone teſte in Apolog. morti adjudicatus, propter philoſophiæ ſinceram profeſsionem, ad judicem converſus ait: Equidem vos omnes ſingulari quadam benevolentia conplector: parendum tamen potiùs duco Deo immortali, quàm vobis. Itaque quamdiu & ſpirabo & potero, nunquam philoſophiæ curam abijciam: nec veſtri admonendi, modoque, ac more meo adhortandi ad virtutem, quemcunque ex vobis nactus fuero, occaſionem omittam. Hujuſmodi fortitudinis exempla apud Chriſtianos eorum, qui pro fide ſangvinem effuderunt, multa extant: Imò & tenellæ virgines, ut S. Catharina, Apollonia ac aliæ innumeræ, non ſolùm mortem non timuerunt, ſed ſummas delicias, in pœnis crudeliſsimis, & atrociſsima morte ſe percepiſſe, ſæpe ſpectantibus demonſtrarunt.

UNA FUIT.

Mulierum & virginum Hierographicæ inventiones, plerunque virorum ingenij acumine & elegantia ſuperant: ut præcedentes complures examinatæ, & hæc facilè oſtendunt. Nec mirum, cùm fœminæ ingenium à durioribus negotijs, civilibus curis, ac gravioribus ſtudijs ſolutum, amoribus, animique affectibus totum incumbere poſsit. Hæc certè ſi quæ alia mihi ingenioſa videtur: inquit Symbolum VNA FVIT, nempe candela ardens, id eſt anima, vita una, imò humanum corpuſculum unum ardens, vivens amore optati ſponſi: Quid enim aliud corpus virginis amore ardens, quàm candela ardens? Candelæ vita, ignis & ardor eſt. Virginis amantis vita, amor ſponſi aut ſponſus ipſe; neque enim

iſtic

iſtic vivitur aliter, quàm in amati corpore. Sed poſtquam virgo ſponſum conſecuta eſt, & conjunx facta: jam duæ candelæ, vinculo apparent ligatæ, ac ſimul mutuo amore flagrantes, duplicatoque lumine ſe mutuo juvantes, alioſque illuſtrantes. Tum gaudent ſe binas & junctas, quæ antea ſolæ fuerunt, non ſolùm ut ſibi prodeſſe & lucere, ſed etiam alijs poſsint. Hoc gaudium hac Hierographia propalare Principiſſa Hieronyma voluit.

TANDEM.

Procera arbor quam Hieroglypton exhibet patrem, propago filium authorem Hierographiæ deſignat. Symbolum TANDEM, mentem Myſtæ etiam uno vocabulo ſatis explicat. Cernitur arbuſculæ propago à majoris radice expullulans, quæ TANDEM excreſcet, ac majori ſimilis fiet: Hæc enim arborum natura & proprietas, ut quæ à radicibus eijciunt germina, in ejuſdē generis arbores excreſcant. Promittit itaq; Antonius iſte filius, ſe patri ſimilem TANDEM fore: virtutibus nempe, omnibuſque animi, quibus ille pollebat, dotibus: Neque enim aliud laudaretur propoſitum, cùm virtutes, non vitia majorum imitanda ſint. Quàm fuerit autem pater vir omni virtutum genere clarus, neminem latet. Hunc quod filius ſibi imitandum proponat, ac ſe ſimilem parenti fore promittat, jure laudandus venit: Majorum enim virtutes æmulari egregium, ſuperare glorioſum, ac utrumque non laude ſola, ſed corona dignum immortali.

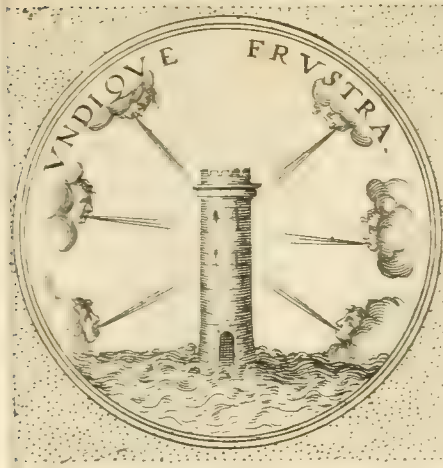
Joannes Maria Varanus I et ultimus Dux Camerini. gener P.P. Leonis X

Ioannes Farnesius Dux Castri et Camerini. Gener regis Francis Galliae

Bertoldus Farnesius. Dux Camerini et Castri.

Carolus Spinellus Dux Seminariæ.

Carolus Spinellus Dux Seminariæ.

Ferdinandus Dux Calabriæ Vice Rex Valentiæ Frid. Regis Neapoli. fil.

FONTES DERIVARUNT.

Ex Symbolo & figura facilè colligitur, Principem hunc vivos & perennes aliquot fontes in aquæductum aliquem derivaſſe reipub. juvandæ cauſa, ac in perpetuam præſtiti officij memoriam, hanc Hierographiam poſteris reliquiſſe. Prudentes ſunt illi Principes, qui multorum commoda quærunt, ac ea conſtruunt, quæ non ſibi ſolis voluptati, ſed populo univerſo utilia ſunt. Inter hæc aquæductus præcipuum locum habere debent. Proſunt enim aquæductus in civitatibus, ad extingvenda incendia, ad rem domœſticā & culinariam, ad varias opificum officinas, ad molendino & alia innumera, ſine quibus incommodè vivitur. Nulla eſt civitas etiamſi flumine careat, quin arte aquæductum extructum habere poſsit: Sed magiſtratuum ignorantia aut negligentia, tantùm beneficium ſæpe omittitur. Vbi flumen nullum eſt, ex ædium ſtillicidijs collecta totius anni aqua, aquæductui ſufficere poteſt, ſi artificiosè conſtruatur: Verùm ubi politici non ſunt, fruſtra non conſveta, aut nova proponuntur. Multi malunt glandibus, quàm tritico veſci.

FLAVESCENT.

Maturitas perfecta frumenti Symbolo promittitur. Spectantur enim quatuor frumenti manipuli, qui aëri expoſiti aliquot diebus, Flaveſcunt, ac frumentum ſpicis incluſum, terreoque humore adhuc humidum plenam maturitatem adipiſcitur. Non dubium eſt, quin Myſta, ſi dum Hierographiam ederet, ætate junior fuerit, ac propterea ad res gerendas, non ſatis adhuc idoneus, brevi ætatis, & judicij maturitatem ſibi fore, Symbolo ſuis promiſerit. Verùm ſi ætatis ratione hæc Hierographia conſtituta non fuerit, aliquid magni Myſta præ manibus, ac in promptu habuit, quod quidem nondum perfectum & abſolutum, brevi tamen fore ſpondet: ac ob id moram rei certæ, & venturæ, æquo animo tollerandam eſſe. Vt enim frumentum in manipulos congeſtum, non ſtatim in horreum deportari debet, ſed primùm Soli exponi, ut ſiccatum, horreiſque ingeſtum, non facilè putrefiat, & corrumpatur, ita res utiles, neceſſariæ, & magnæ, antequam occaſio ſe offerat, expediri, & præcipitari non debent. Mora quippe adjuncta, paulatim ita regendæ ſunt, ut fœlicem ſortiantur eventum: Tempus enim quævis negotia maturat, ac rebus gerendis opportunitatem præbet.

UNDIQVE FRUSTRA.

Turris ex quadrato lapide in mari vel flumine extructa eſt. Hanc undiq; ventorum afflant procellæ, ſed fruſtra. Turris, Ducem, ejuſq; animum notat. Venti & undæ adverſarios, ac hoſtilia quævis. Vt itaque turris firma, VNDIQVE FRVSTRA impetitur, ac deijci non poteſt; ita Dux iſte ſe non ſolùm forti animo eſſe profitetur, nullaſque fortunæ vel adverſariorum minas & inſultus extimeſcere: ſed etiam tam firma baſi inniti, ut nullo fortunæ impulſu nulliſque adverſariorum arietibus concuti, aut convelli poſsit. Baſis autem, bona conſcientia, & virtus eſt. Bona ſiqui-

na siquidem cosciencia adversa non timet, ne mortem quidem, quam beatam fore, & adversitatum omnium finem agnoscit. Vitam etiam jucundam & lætam, ut mala, tristem facit.

Si rectè facies, hîc murus aheneus esto,
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

Statius:

Invigilant animo, scelerisq; parati
Supplicium exercent curæ: tunc plurima versat
Pessimus in dubijs timor.

Virtutis etiam ea vis est, ut non solùm externorum hostium vim repellere, & illudere, eorumque conatus frustraneos facere posit: Sed etiam, ut internos illos hostes, id est, vitiorum impetus, animique praves affectus, iram, avaritiam, invidiam, libidinem, ambitionem, superbiam, gulam ac ignaviam domet, frenet, ac vincat.

EX VULNERE VIGOR.

Antiqua Gnome est: Virescit vulnere virtus. Ab hac Symbolum desumptum videtur, eodem ferè sensu. Quercus virtutem significat, constantiam imprimis, & fortitudinem, quia à nullis procellis, aut tempestatibus facilè deijci potest. Securis verò qua vulneratur; hostes, inimicos, ac res adversas designat. Vt itaq; securis quercui vehementius adacta, eandem vulnerat, ac à vulneris & fissuræ vi aut vigore, ita detinetur, ut vix, & non sine magna vi abstrahi posit: ita iste Princeps, si ab hostibus, vel rebus adversis lacessitus, aut læsus fuerit: non solùm se non abijcere, ac minuere animum, sed potiùs retinere, ac augere, ostendere vult. Vt optimè hac ratione EX VVLNERE, seu incommodo illato, VIGOR prodire, dici posit. Hoc enim proprium viri fortis, & magnanimi est, ut læsus aut pressus, illi crescat animus, ac illatum incommodum evincere & depellere, vel patiendo, vel obstando fortiter, conetur.

NONDUM IN AUGE.

Orbis quo Sol defertur, non est orbi terrarum concentricus: Hinc fit, Solem interdum remotiorem, interdum propiorem terræ esse. Cùm longissimè à terra distat, in auge esse dicitur. In hac Hierographia, neque in auge, neque in opposito augis est, sed in medio itinere movens se, & tendens versus augem. Carolus Spinellus primus author istius Hierographiæ, qua & nunc tota familia utitur (& Illustriss. & Reverendiss. apud suam Sac. Cæs. Majestatem Rudolphum II. Imperatorem gloriosissimum, nuncius Apostolicus) indicare voluit: se nondum desiderata & optata attigisse: Quæ autem ista fuerint, difficilè est conjectu. Possunt enim amores, honores, divitiæ, ac æterna desiderari. Amores, à junioribus & solutis, voluptatis causâ: honores, & divitiæ à viris, ut alijs benefaciant: ac æterna ab utrisque, si sapiunt, appeti solent. Carolum istum in rebus bellicis Carolo Quinto & regi Philippo Hispaniarum inservivisse fidelissimè, ac magno cum successu, testantur historiæ. Alij etiam complures istius familiæ, qui eadem Hierographia usi sunt, & adhuc

 utuntur,

utuntur, non minùs virtute rebuſque bellicis gloria & honore clari, & illuſtres ſunt, ita ut nihil amplius illos deſiderare poſſe, quis arbitretur. Verùm ea eſt magni excelſiſque animi, & veri principis indoles, iſque genius, ut ſemper altiora petat, majoraque cupiat, ac nunquam extremum fœlicitatis culmen ſe aſſecutum putet. Laudandus profectò, magnique faciendus is appetitus, ſi virtutes ſectetur: hoc enim illa tandem comprehenditur ac tenetur, tenentemque æterna mercede ſatiat.

CAUTIUS.

Circumfert ſecum domicilium, ſcutum, ac ſepulchrum limax: Dum nimis confidenter repit, & ſub ſcuto, aut teſtudine ſua non latitat, ſagitta feritur, quæ in hoc Hieroglypto humeris infixa apparet. Symbolum ait cautiùs incedendum fuiſſe: Quicunque enim hoſtes, vel adverſa veretur, ita ſe munire, ac ita prudenter ſe gerere debet, ut prævisa jacula evitentur, ne feriant. Pericula etiam ſemel ſuſcepta erudiunt, ac prudentiores faciunt. Fuit iſte Princeps ab Hiſpanis incarceratus, quòd cum Rege Galliæ, dum Navarram recuperare ab Iberis vellet, pactum ſecretum habuiſſet: ac ad Regem redeunte in Galliam exercitu, fugam inſtituiſſet. Ictus itaque adverſa fortuna & captus, non facilè fidendum, ac prudentiùs & cautiùs eum, qui liber eſt, & alicujus partes ſequi vult, quid agat, examinare debere, hac Hierographia oſtendit. Lex hæc prudenti viro præ oculis perpetuò ſit: Periculoſa omnia circumſpectè & non niſi omnibus modis, quibus damnum inferri poſsit, examinatis agenda eſſe. Vigiles enim ut velis, & prævideas cuncta, vix adhuc illæſus evades.

Vt tutiùs evadas, deterrima quæ contingere poſsint, futura ſtatuito,
ac ijs, ne fiant, actus & conſilia ſelectiora objicito:
ita CAVTIVS tua inſtitues, pericula vitabis, & prudens
eris.

Franciscus Baucius Dux Andri
Generalis Venetorum Reipublicæ.

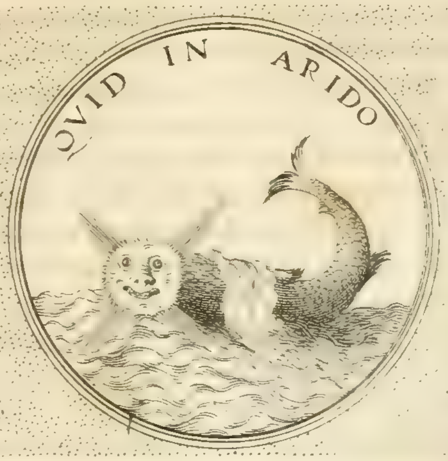
Ioannes Fridericus Dux
Andri etc.

Fridericus Dux Montis
Alti

Andreas Mathæus Aquauiua Dux
Adriæ.

Andreas Capuani Dux Termolis
Generalis PP. Julij III.

Iacobus Boncompagnus Dux
Sore filius PP. Gregorij XIII.

SEMPER ARDENTIBUS.

Aquilæ quia proprium eſt altiſsimè præ cæteris avibus volare, propterea in Hieroglyphicis, excelſas animi cogitationes notare ſolet. Poteſt itaque rectè aquila Myſtam, ſeu authorem Hierographiæ diſignare, ac ſerpens qui pectus aquilæ verberat, amaſiam. Ex Symbolo autem SEMPER ARDENTIVS, dignoſcitur ſerpens dipſas eſſe, qui à ſe verberatum, ſiti inſatiabili cruciat, ac ita afficit, ut quò plus bibat, ardentiùs potum appetat. Similis ſitis in amore animadvertitur: qui enim formoſæ fœminæ, aut puellæ amore captus eſt, quo plus eam contemplatur, SEMPER ARDENTIVS majorique contemplandi deſiderio afficitur & tenetur. Ea enim amoris vis eſt, ut amans nunquam viſu amicæ ſatietur, ſed SEMPER ARDENTIVS intueri cupiat, donec illa fruatur, ac illi uniatur.

NON COECA CONDEMUR IN ALVO.

Equum Troianum Hieroglypton refert, cujus hiſtoria Sex. AEneidos à Virgilio recitatur. Is Græcorum dolo Troiæ capiendæ cauſa extructus erat. Obſederant enim decennij ſpacio Troiam Græci, ac cum ſe capere urbem poſſe deſperarent: ad fraudes, & dolos converſi, equum immenſæ magnitudinis conſtruxerunt, intus concavum ac militibus tantùm repletum. Hoc in caſtris relicto, caſtra ipſi deſeruêre, ac ad Tenedum inſulam non procul inde diſtantem ſe receperunt, paucis circa equum relictis, qui nunciarent Troianis, Minervæ ſacris occupata urbe dedicatum fuiſſe, ac propterea optimum fore, ſi tantum Deæ oblatum munus, in urbem illæſum ad Deæ delubra deferretur. Troiani machinam admirati, ac religione commoti, cum per portas non poſſent, dirutis civitatis muris, viam equo fecerunt, ac in civitatem traxerunt. Id cum Græci audiſſent, ſtatuta hora ad mœnia properarunt, ac equo incluſi pactum facinus cum adventantibus ſocijs aggreſsi, ſimiliter tumultum non levem equo egreſsi, in civitate excitarunt: Ita ut tandem urbe, Troianis expulſis, potirentur. Ad hanc hiſtoriam alludit Myſta dum ait: NON COECA CONDEMVR IN ALVO. Quo Symbolo indicare vult, ſe non dolo, & fraude, ſed virtute hoſtes ſuos ſuperare velle. Generoſa me herclè Gnome: Animus enim magnus non tectè, & clanculum, ſed apertè inimicis nocere cupit, ut illi, ſe non fortuna, ſed virtute ſuperari ſentiant, ac virtus, inimici dolorem augeat. Cùm itaq; ſe ulciſci cupit Myſta, palam id facit, ut inimicus, ſi illi impar ſit, majorem dolorem, quòd ſe viciſsim ulciſci non poſsit, & hoſtem à quo injuria illata eſt, noſcat, impunitumque ſinere cogatur, habeat. Hæc ſunt animi magni indicia, leoniſque, non vulpeculæ naturam oſtentant.

PRUDENS SIMPLICITAS.

Inter ea quæ vitam beatiorem efficiunt, Martialis prudentem ſimplicitatem enarrat. Inde Symbolum deſumptum eſt. Simplicitatis prudentis

dentis Hieroglypton columba est, abieti arbori rectæ, quæ nullis tecta est ramis insidens. Prudentia columbæ colligitur ex eo, quòd excelsæ arbori insideat, alis ad volatum extensis: ut accipitrem faciliùs, & procul conspicere, ac ipsius dolos, technas & pericula fugiendo & avolando illudere extemplò posit. Columbæ verò simplicitas, tum arboris rectitudine, qua propria natura sursum ignis instar absque ulla curvatura tendit: tum eo ipso, quòd columba detecta sedeat, signatur. PRVDENS enim SIMPLICITAS non cadit, nisi in eum, qui rectus, & apertus, id est, non tectus est. Talem proculdubiò hic Princeps se esse, profiteri hac Hierographia voluit: verum veri Pricipis signum: Qui enim simulare cogitur, & apertus esse non potest, is, neque regnat, neque regnare scit. Non regnat, quia voluntatem ad quævis imperia liberam non habet: nam ab eo stringitur, quod simulationem postulat. Regnare nescit: quia id, quod stringit voluntatem, amovere ac tollere non potest. Qui simulare coguntur, plerunque tyranni sunt, quia simulant, ut decipiant, seditionem effugiant, ac suos sub jugum pedetentim redigant. Si recti & aperti essent, boni principes essent, ac non nisi quod æquum & justum est, peterent, ad quæ simulatione nulla opus est. Hujusmodi quivis vir bonus facilè concedit Principi, ac ratione regnanti libenter paret, quòd hac ratione non bonis, qui lege opus non habent, sed malis imperet, qui, ut boni defendantur, beateque vivant, coërcendi sunt.

QVID IN ARIDO?

Nullum est animal, quod extra naturalem vitæ sibi commodæ locum, bene vivere posit. Piscibus aqua, quadrupedibus terra, & avibus aër, ut suum victum & pabulum habeant, convenit. Quæ si mutes, & pisces in aëre, aves in aquis, vivere velis, naturam ipsam auferes, & non vitam, sed interitum omnibus procurabis: Ita enim Deus Opt. Max. aptè inferiora hæc omnia constituit, cumque sensum animalibus dedit, ut unumquodq; non solùm quis locus illi, ut diu vivere posit conveniat; sed etiam qui cibus, qui potus sentiat, quem si mutet, vel interit, vel ægram & molestam trahit vitam. Hìc Cete, vel aliud monstrum marinum habes: quod quantam vim in mari habeat, nemini ignotum est: Sæpe enim maximas naves invertit, unico ictu sternit, undisq; obruit. Sed QVID, ut inquit Symbolum IN ARIDO? supple potest? nihil profectò: Dum enim ad littus excurrit, ac intempestivè aquis destituitur, immotum jacet, brevique moritur. Nihil itaque in arido, ne vivere quidem potest. Dux iste Adriæ, ad familiæ nomen alludit Hieroglypto, ac ut Cete absque aquaviva diu durare non potest: ita nec Ducatum suum, (quem Cete figura notare vult) sine ipso, aut ipsius familia, (quæ instar aquævivæ eundem alit, fovet, omnibusq; beneficijs, quæ ad ipsius conservationē conveniunt, accumulat) stare & florere diu nō posse, hac Hierographia ostendit.

FORTIBUS NON DEERUNT.

Manipulus hìc cernitur missilium hastarum, quas Romani pila vocabant, Erat autem omnium longitudo ligni, ferè tria cubita, quibus singulis aptabatur telum ferreum hamatum, longitudine par ipsi ligno,

cujus nexus ita validè firmabatur: ut non priùs devinctio illa, inter utendum solveretur, quam ipsum ferrum defringeretur. Hastatorum principum, & triariorum apud Romanos, erant arma ista missilia quibus scuta & loricas sæpe transverberabant: hostium scutis si hærebant illa reddebant inutilia, cum semilanceis hodiernis comparari possunt, nisi quod graviores sint, & mitti non possint. Mysta hanc Hierographiã ad terrendos hostes, & adversarios elegisse videtur: Ostendit enim, sibi tanquã viro forti, neq; animum, neq; arma defutura, ut vim vi repellat, ac illatas injurias ulciscatur: FORTIBVS enim NON desunt arma, & jacula, cùm sæpe viri fortis, & gravis oratio, armarum vices suppleat, hostiumq; conatus supprimat & impediat. Admonere etiã hac Hierographia Princeps velle videtur, ne temerè subditi etsi inermes, vexentur, & ad seditiones compellãtur, quòd fortibus nunquam desint arma, & furor arma ministret: Helvetiorum exemplo, qui cùm equis & armis carerent, lanceis, hastisque, principes & nobilitatem expulerunt, ac se in libertatem receperunt.

SEMEL IN ÆTERNUM.

Volitat in sublime aquila, ac Solem intuetur, quem SEMEL intueri, ac IN AETERNVM, ut Symbolum ait, cupit, hoc est, semel & semper: Non enim cùm aspicere incepit, intermitti aspectum, sed permanere perpetuò vult; Aquilæ natura, ut aliquoties diximus, ea est, quòd omnes aves volatu superet, Solemque illæsa oculorum acie, intueri possit. Ob quam causam exclusos & adultiores pullos probat: quorum si visum hebetari, aut offendi Solis radijs percipit, tanquam adulterinos è nido, ut alimento indignas præcipitat. Aquila in hac Hierographia Ducem notat, qui Solis, id est, adamatæ Amasiæ suæ splendore semper frui desiderat. Hoc enim commune omnibus amantibus est, ut nunquam aspectu Amasiæ satientur, sed perpetuò sibi præsentem optent. Theologicè possumus Hierographiam explicare: Ducis nempe animum, amore divino capi, Deique conspectum & unionem, SEMEL IN AETERNVM expetere, ut aquila, visibilis Solis splendore, semper delectari cupit. Quo sensu elegans & pia est Hierographia, id proponens, quòd omnibus qui æterno Sole frui volunt, pernecessarium est. Nisi enim quis Deum Opt. Max. amet ex toto corde, nunquam illo unietur.

Constantia Sfortia Ducissa Sorę Iacobi Boncompagni uxor.

Claudius Dux Atri tribunus militū Reg Philippi in Regno Neapol.

Isabella Rouerea S. Seuerina. Principissa Bisignani.

Nicolaus Bernardinus S. Seuerina di Scanderbegi Princeps Bisignani

Irena Castriota Principissa Bisignani Nicolai uxor.

Antonius Castriotus Dux Fernandinus Marchio Tripaldę Nep. Scanderbegi.

CANDOR ILLÆSUS.

Veſpertiliones hîc inimicos, & invidos notant. Olor Principiſſam. Veſpertilio neque quadrupes, neque avis eſt, utriuſque tamen naturæ particeps: Pedes enim habet ac dentes, ut aliæ quadrupedes, pennis plumiſque caret: Lucem Solis non fert, propterea veſperi tantùm membranis, non alis, ut avis volitat. Cignus albedine, & candore cæteras aves ſuperat. Apollini ſacer eſt, à quo divinationem habere videtur: Nam prævidens quid in morte ſit boni, cùm cantu & voluptate moritur. Muſarum etiam ob cantum ales dicitur, ac boni ſemper eſt ominis, Ennio teſte:

Cygnus in auſpiciis ſemper lætiſſimus ales
Hunc optant nautæ, quia non ſe mergit in undis.

Vt verò eximius candor Cygni, à veſpertinis tenebris obſcurari non poteſt, multoque minùs à circumvolitantibus veſpertilionibus: Ita & iſtius Principiſſæ animi candor, contra perverſorum & invidorum hominum technas illæſus permanet: neque injurijs aut calumnijs offendi, aut lædi poteſt. Magni profectò animi indicium eſt, injurias & calumnias contemnere, ac innocentiæ ſcuto excipere, vindictamque Deo ſoli relinquere. Narratur de Iulio Cæſare, quod nullarum rerum oblivio quam injuriarum illum capere poterat, ob quam cauſam à multis olim philoſophis laudatus fuit, & pro magnanimo habitus. Nunc nobiles viri, ſi inultas injurias relinquant, ſe pro abjectis haberi opinantur, tanta eſt hujus ſeculi, in dijudicandis rebus veris à falſis caligo: Verùm hæc Principiſſa hac Hierographia, ſe præſtantiùs hac de re habere judicium oſtendit.

QVIS NOSTROS EXPIET IGNES.

Non dubium eſt, quin iſte Dux, dum ait, QVIS NOSTROS EXPIET IGNES, amoris ignes & flammas intelligat: Ac amicæ ſuæ ingenioſè hac Hierographia ſignificet, (cùm fortaſsis alijs rationibus præcluſa illi ſit via) quam vehementer illius amore flagret, quantiſque flammis, quas ne Oceanus quidem extingvere poſsit, ardeat. Comparat enim amoris vehementiam, AEthnæ aut Heclæ montis flammis, quæ perennes, & perpetuæ, neq; ab imbre neque mari, aut fluvio extingvi poſſunt, tantaque vi ſaxa ingentia eructant, ut ad aliquot miliaria, ignis vi projiciantur. Eleganter omnia; vix enim amoris igne & flammis aliæ majores eſſe poſſunt. Vtpote quæ microcoſmum conſumunt, in tabem redigunt, ac planè exurunt: Primùm enim amantes triſtes, abjecti animi, ac pallentes fiunt, longiſque ſuſpirijs vitam trahunt, tandemque paulatim miſeram vitam agunt, ac extabeſcunt. Id apud Plautum teſtatur adoleſcens, dum ait:

Iactor, crucior, agitor, ſtimulor, verſor in amoris
Rota miſer, exanimor, feror, differor, diſtrahor,
Diripior, ita nullam mentem animi habeo, ubi ſum,

Ibi non

Ibi non sum: ubi non sum ibi eſt animus.

Complures ut has animi anxietates, amoriſque flammas effugerent, ſibi ipſis carnifices fuerunt. Sic Medea ſeipſam in ignem conjecit: ac Iphis puer ſe ſuſpendit, cùm Anaxareten puellam incredibili amore perſequeretur; & Cephalus ob amorem Piarole Deginiti filiæ, ex ſaxo ſe præcipitavit. Quis iſtos neget maximis flammis exuri, cùm ſola mors, omnium rerum inducens oblivionem, illas expiare poſsit.

NON SAN QVESTI OCCHI MEI VOLGER SE ALTRVI.

Inquit Italicè. Non poſſunt oculi mei aliò ſe vertere; non mirum: tanta enim eſt Solis pulchritudo, tam gratus calor, ut floſculi omnes, ac inter cæteros ocellus ſeu garyophyllus, (ab oculis enim nomen habet) Solis aſpectum ſequatur, ac illi faciem opponat. Lætantur enim omnes floſculi Solis aſpectu, tum quòd ab ejus radijs illuſtrentur, ac pulchritudo eorum conſpicua reddatur, tum quod illius calore foveantur, nutriantur, & excreſcant. Floſculorum exemplo, hæc Principiſſa teſtatur amoris conjugalis vehementiam, ac ſe Solis, id eſt mariti conſvetudine & conſpectu ita delectari, (utpotè cujus beneficio, vitam & dignitatem habeat) ut nullius alterius rationem ullam habere poſsit. Mulieris probæ officium eſt, viri mores ſequi, illoſque ſibi à Deo pro lege conſtitutos exiſtimare, ac obſervare, ſi fœlicem cum marito hîc & pòſt obitum vitam degere velit. Quæ viro obſequioſa non eſt, ſibi infœlicem vitam facit, rem familiarem peſſundat, prolem malis exemplis educat, ac animæ ſuæ jacturam facit. Rectè itaque & prudenter hæc Priucipiſſa maritum ſolum amat ac colit, aliorumque virorum conſpectum negligit, & contemnit.

HIS PERFUSA.

Cernitur hîc concha margaritifera, unionem dorſo ferens, ſcopulo innixa, Soli, rorique maritimo ſeſe exponens: Symbolum ait HIS PERFVSA. A Plinij & vulgari hominum opinione deſumpta videtur Hierographia: Scribit enim Plinius, certo anni tempore conchas luxuriare, ac maritimum rorem, veluti maritum ſitire, cujus deſiderio hiant, & cùm maximè lunares liquantur aſpergines oſcitatione quadam haurire humorem cupitum: ſic concipere gravidaſque fieri, ac pro qualitate roris accepti, ac cœli ſerenitate pulchras fieri. Cœli enim, Soliſque majorem illis eſſe, quàm maris ſocietatem. Turbido cœlo, turbidas: ac claro, claras fieri, ſanoſque partus multiplici conſtare cute: Hæc Plinij & vulgi opinio. Ego ex conchis uniones exemi complures, ac deprehendi illos in animalis corpore naſci, ex eo humore, ex quo teſta ipſius conchæ excreſcit. Humor enim ille, teſtæ adhærens, ſicceſcit paulatim, & induratur, ac non niſi certo tempore ab animali pro teſtæ fabrica eructatur. Hinc fit conchas multiplici conſtare cute. Dum humor ille ab animali morboſo expelli non poteſt, & in corpore detinetur, ſicceſcit, ac adjecta ſæpiùs nova cute excreſcit, & in unionem abit, non ſecus ac in hominum veſica

num vesica lapides generantur. Dignoscuntur extrinsecus conchæ, quæ margaritas proferunt: Cùm enim pulchræ extrinsecus, & benè formatæ sunt, margaritis carent, dum tuberosæ, inæquales, ac morbosæ quodammodo sunt: tum uniones habent. Parum refert, quòd vulgarem hac de re opinionem Mysta sequutus sit, dummodo Hierographiæ genuinus sensus innotescat: Vt enim unionem parvum & vilem, Solis & roris beneficio, crescere, augeri, & pulchritudinem, valoremque maximum acquirere putat. ita se, quem propter ætatem juvenilem, unioni exiguo comparat, tandem ætate & annis (quos Sol describit) auctum, bonaque educatione, virtutibusque, tanquam rore perfusum, virum excellentem, magnique pretij fore promittit. Eleganter profectò: uniones enim, ut corpore, splendore ac puritate: ita pretio crescunt.

CHE MI PVO FAR DI VERA GLORIA LIETA.

id est:

QVI ME POTEST VERA GLORIA FOELICEM FACERE.

Sol se inspicientem aquilam potest vera gloria fœlicem facere, ut Symbolum Italice ait. Vera gloria hìc est ea, quam virtus, & bonarum actionum merita pariunt, ac Sol cœlestis & summus, visibilis Solis genitor tribuit. Animus itaque nobilissimæ fœminæ summopere laudandus, quòd semper Deum contemplari, ac ad illum se vertere, utpote qui omnes mentis tenebras illustrare, & illuminare, illamque solam lætam efficere potest, velit. Quòd si quis Solem maritum intelligere cupit, non malè exponet Hierographiam: fuit enim mariti amantissima, qui cùm in Hispaniam profectus fuisset, hanc illi Hierographiam misisse dicitur, ut ostenderet se absque ipsius copia, & præsentia, verum gaudium nullum habere posse. Fuit illa filia, Ducis S. Petri in Galatina, ex nobilissima Epirotarum familia, quam Castriotam, aut Scanderbeccam familiam vocant. Quæ ferè toti Albaniæ tamdiu imperabat, donec Amurathes Imper. Turcarum occupata Macedonia obsidum loco Ioannis Castrioti filios ad se vocatos, veneno necasset, minori natu Georgio excepto; quem priùs à Christianis baptisatum circumcidi jussit, ac Scanderbeg, id est Alexandrum Principem appellavit: Beg enim principem significat. Is cùm ad vigesimum ætatis annum pervenisset, multa pro Turca bella fœlicissimè gessit, ac summus totius militiæ præfectus, ab eo constitutus fuit. Postea tamen quòd à suis nimis magni fieret, pœnituit Turcam promotionis, ac rationes quibus interfici commodè posset, quæsivit. Id cùm subolefecisset Alexander, data opportunitate, in Epyrum avitum regnum se recepit, ac manu militum collecta, sibi iterum paternum regnum recuperavit, multisq; Turcarum milibus stratis, & fusis, multis annis, & quamdiu vixit contra Turcarum vires defendit, & tenuit.

JUVAT AER ET IMBER.

Qui aliquando maria transnavigârunt, proculdubiò observarunt, venti,

venti, aut aëris impellentis beneficio, dum à velis ſiſtitur, ac excipitur, totam navem cui adhærent vela, vi illius propelli, ac citiſsimè moveri: deinde hunc motum augeri, vehementioremq; fieri, ſi vela aqua perfundantur, propterea quod ab aqua obſtructis veli poris aut foraminulis, aëris aut venti nihil, velum tranſire, poſsit: IVVAT itaque, ut Symbolum ait, AER ET IMBER navis motum. Navis Principem notat, qui ſcopum propoſitum conſequi cupiens, fatetur abſque cœleſti auxilio ſe conſequi non poſſe; Proindè manifeſtè imploratam numinis opem, (qua ducitur, & pellitur, ut eò faciliùs optatum propoſiti ſui portum, aut ſcopum conſequatur) in ſe percipere. Vt enim navis abſque vento progredi non poteſt, eoque adjuta, pluviaque velis perfuſis, facillimè curſum perficit; ita etiam abſque Dei auxilio (quod vento & imbre ſignificatur) nihil poſſumus. Vbi itaq; id ad manum eſt, omnia nos poſſe, & quæ fieri non poſſe videntur, credimus. Rectè ergò conatibus ſuis adjungit hic Princeps divinam opem, quæ petenti cuivis facilè præſtò eſt, ac difficillima quæque facillima facit.

Ioan: Alfonsus Dux Fernandinus etc

Alphonsus Picolomineus Dux Malphi nepos Py II Pont Max:

Ludovicus Piccolomineus Dux Malphi nepos Py II Pont Maxim.

Hieronima Columna Ducissa Montis Leonis

Andreas Doria ab Auria et Melphi Princeps Admirallus et Generalis Caroli V. Imper.

HEBETAT ET ACUIT.

Saxi & rupis ea eſt natura, ut ferrum & malleum hebetet, & acuat, prout ille, qui malleum regit, eum rupi adhibet: Si enim planè in faciem, & ad angulos rectos, ut Geometræ loquuntur, ſaxum verberet, hebetabitur proculdubiò: Si verò aliter, ut acutum angulum faciat cum rupe, quò minorem, eò magis & faciliùs malleus acuetur. Vir, Principem: malleus, populum notat. Qui reipublicæ præſunt principes, ac plebem regunt, ſi omnia planè & apertè agant, legeſque novas patrijs contrarias promulgent, ſtrictèque obſervari velint, aut populum tributis, alijſve incommodis abſque ulla ſimulatione & neceſsitate onerent, aut premant, ſæpe imperium hebetant, in periculum conijciunt, invalidum ac debile reddunt. E contra, ſi populum blandè regant, ac humaniter tractent, ſtatum & imperium non hebetant, ſed acuunt, id eſt firmum reddunt; ut poſtea quævis incommoda ſuperare poſsit. Hoc verorum principum, qui amore ſuorum regnum ſtabiliunt, ac publicæ utilitati ſtudent, illud tyrannorum (qui ſuis exoſi, prima data rebellandi occaſione, omnem imperandi vim amittunt) officium, & munus eſt. Hanc regendæ reipublicæ rationem ſignificare hunc Principem voluiſſe, veriſimile eſt: niſi fortaſsis rupe, adverſa quævis, quæ animum & hebetant, id eſt, offendunt: & acuunt, id eſt prudentiorem efficiunt, intelligi voluerit. Adverſa enim omnia, dum damnum inferunt, aut animum premunt, prudentiorem hominem faciunt. Hinc proverbium: Piſcator ictus ſapiet.

NON VEGO UNDE ESCA.
id eſt:
NESCIO QVA EXIBO.

Myſta hîc Labyrinthum exhibet pro Hieroglypto. Fuerunt Labyrinthi duo, unus in AEgypto, alter in Creta. Labyrinthus pyramides operum mirabilitate ſuperabat: Huic enim duodecim erant aulæ, tecto coopertæ, portas invicem habentes oppoſitas, quarum ſex in Boream ſpectabant, ſex Notum reſpiciebant: unus erat murus exterior, qui illas intra ſe continebat. Domicilia interiùs erant duplicia: alia quidem ſubterranea, alia ſublimia, & ſub illis numero ad tria milia. Ad hujus Labyrinthi imitationem, Labyrinthus in Creta à Dædalo extructus fuit, in quem includebantur juvenes tributi nomine ad regem Minoëm miſsi, qui à Minotauro vorari putabantur: Verùm cùm Theſeus eò navigaſſet, ab Ariadne Minoïs filia, Dædali inventione, edoctus fuit, quopacto cæſo Minotauro (quod monſtrum fuit quadrupes, capite & brachijs humanis, Centauri inſtar) ab inextricabili viarum errore ſe expediret, ac ad ingreſſum, fili ductu reverteretur. Oſtendit hoc Hieroglypto Myſta: ut illi, qui Labyrintho intruſi erant, propter multifarias vias egreſſum reperire non poterant, tandemq; à Minotauro devorabantur, neque aliter quàm Theſei filo, ſpes exitus dabatur: ita etiam ſe in hoc mundi theatrum, ad publicam functionem & principatum à Deo vocatum, tot negotijs, curis, ſollicitudinibus & tricis implicitum, ut neſciat quomodo ſe

 extricet.

extricet. Difficultates has non solùm gubernacula & res publicæ, sed etiam privatæ augent: dum Sathan alter Minotaurus, vitiorum multitudine & mundanis illecebris, implicatos, quærat ut devoret. His omnibus simul qui detinetur, verè in Labyrintho est, nullusque illi egressus patet, nisi Thesei filo utatur, ac illud tanquam itineris ducem sequatur, id est, Dei præcepta & leges observet: His enim facilè Minotaurum cædet, & erroneis vijs relictis, veram capesset, tandemque Labyrintho egressus, æternæ libertatis domicilium ingredietur,

EX BELLO QVIES.

Vt ex oleæ arboris (pacem designantis) ramis, in circumvolventis rotæ brachia incidentibus, contraque motum rotæ luctantibus, rotæ tandem quies oritur: ita ex bello quies nascitur. Omne enim bellum instituitur, vel ut ibi quies fiat ubi geritur, vel ut alio in loco. Sæpe enim foris bellum geritur, ut domi quies & pax fit. Id qui faciunt principes, vel respub. non parum sapiunt: Hac enim ratione non solùm stabile fundamentum statui suo ponunt, dum pax & quies omnium rerum affluentiam, & divitias ad se, pro futuro belli neruo trahant; sed hostes debilitant, & ne suam provinciam aggrediantur, impediunt. Quibus & id foris gerentibus bellum contingit, quod perdere provincias suas non possint, alienas verò conquirere, & plerunque hostium agros vastando, & prædas agendo, illorum sumptibus bella gerant: Sic Romani, dum in Italia cum Annibale diu bella gessissent, tandem misso in Africam Scipione cum exercitu, Italiam ab Annibale & bello liberârunt, & quies domi externo bello inducta est, prudenti Senatus consilio. Interdum domi bellum geritur, quod civile dicitur, cæteris periculosius & diuturnius: Hujus etiam finis, quies, & reipub. tranquillitas statuitur. Oritur enim propter oppressionem, principis, optimatum, vel plebis, qui sese in pristinum libertatis statum restituere, ut quietè & securè vivant, cupiunt. Qui bellum ambitionis causâ gerunt, ut alijs imperent, Alexandri Magni exemplo, illi etiamsi ex bellis bella serere & quærere, nullamque quietem poscere videantur: tamen pacificum regnum, omnibus sub jugum redactis, quibus pro libitu imperare possint, sibi proponunt. Ita ut nec hoc modo Symbolum à vero declinet, EX BELLO quietem nasci. Omnia siquidem bella propter finem aliquem instituuntur, qui alius à bello est, & quicunque is sit, absque bello est, id est, belli finis seu quies.

OBVIIS ULNIS.

A se elapsam alioque delatam fortunam, muliercula μετάνοια, Occasionis aut Pœnitentiæ filia, tumulo insidens, expansis & OBVIIS cùm peplo expectat VLNIS: Non enim semp adversa est fortuna neq; perpetuò contraria manet: sed aliquando mutat faciem, ac iterum affabiliori se ostentat, & redit vultu. Hanc revertentem diligenter observare convenit, ac OBVIIS VLNIS ejus ducem occasionem, quæ hîc depingitur, excipere: Mulier enim rotæ insistens volubili, novaculam manu prehendens,

hendens, taloſque alata, paſſos habens crines, anteriore capitis parte piloſa, ac occipitio calva, non fortuna, ſed ejus dux occaſio eſt, à Poëtis Dea vocata, ac à Phidia excellentiſsimo ſculptore primùm è marmore delineata, quæ Auſonij carmine interrogata, eidemque reſpondens, ſeipſam graphicè depingit in Epigram:

Cuius opus? Phidiæ, qui ſignum Palladis eius:
Quiq; Ionem fecit, tertia palma ego ſum.
Sum Dea quæ rara, & paucis occaſio nota.
Quid rotæ inſiſtis? ſtare loco nequeo.
Quid talaria habes? volucris ſum, Mercuriusq;
Fortunare ſolet, trado ego cuî volui.
Crine tegis faciem? cognoſci nolo. Sed heus tu
Occipiti calvo es? ne tenear fugiens.
Quæ tibi juncta comes? dicat tibi: dic rogo quæ ſis?
Sum Dea, cui nomen nec Cicero ipſe dedit.
Sum Dea, quæ facti, non factiq; exigo penas.
Nempe ut pœniteat, ſic Metanœa vocor.
Tu modo dic quid agat tecum? Si quando volavi,
Hæc manet hanc retinent, quos ego præterij.
Tu quoque dum rogitas, dum percunctando moraris
Elapſam dices me tibi de manibus.

Hoc Carmine & Hieroglypto, eleganter natura & vis occaſionis exprimitur: Rota enim volubilis, inconſtantiam illius, ac capilli anteriores, prehenſuque faciles, occaſionem oblatam ſubitò retinendam eſſe, indicant. Quippe quæ ſemel elapſa, non facilè iterum prehendi (ut calvities demonſtrat) poteſt. Nam novacula omnis generis moræ & impedimenta reſecantur: ita ut non facilè ſemel negligentia amiſſa iterum haberi poſsit, ſed eius loco Metanœa, vel pœnitentia. Occaſionis obſervandæ curam ac diligentiam ſummam habuiſſe hanc Principiſſam, Symbolum indicat. Quia fortaſsis nimis leviter aliquando fortunæ, ac occaſionis rationem habuerat: Ob id documentum dans, & ſibi, & ijs, quibus fortuna interdum arriſit, quo pacto ſi iterum arrideat, ejus oblatam occaſionem, OBVIIS VLNIS amplecti debeant: Qui enim datam occaſionem, cum ad manus eſt, negligunt, tardè vel nunquam eam recuperant, ac calamitatibus, alijſque adverſis preſsi, imprudentiæ ſuæ pœnas dant. Tritum eſt adagium: unumquemque ſuæ fortunæ eſſe fabrum, & verè: illi nempe, qui occaſionem obſervat & captat: Multi enim etſi tam benigna fortuna eſt, ut obviam ire, ac ad fœlicia quævis invitare, & non petita ultrò offerre, videatur; ſi tamen negligitur, ac beneficij occaſio evaneſcat, non facilè poſtea priſtina benignitate affulget; ſed Metanœam, id eſt, pœnitentiam, ejuſque pediſſequas, dolorem, & mœſtitiam, in ſuo loco relinquit. Prudentes itaque ſunt, qui oblatas occaſiones

emergendi, beneque vivendi, etsi exiguæ primò videantur, arripiunt: Paulatim enim basi constituta facilè ad majora & meliora pervenitur. Qui parva contemnit, majoribus vix dignus est; Rarò per saltum absque gradibus, ad altiora & sublimia datur aditus. OBVIIS itaq; VLNIS, quæcunque spem meliorem spondent, istius Principissæ consilio amplectenda sunt.

NON DORMIT QVI CUSTODIT.

In triremibus & munitionibus sæpe, quibus custodiendi munus incumbit, dormiunt, hoc est, custodias ipsis creditas negligũt; ita ut propterea in hostium potestatem veniant, resque gravissimas & maximas perdant. Vt ante paucos annos Turcis Iaurini contigit, qui campana tormentaria perfractis civitatis januis, circumventi à Rudolphi Cæsaris militibus, ad unum omnes, occupata civitate, cæsi sunt. Simile nuper ijs, qui Albam regalem custodiebant, accidit: Hi enim neglecta palude, ac ea parte civitatis, quæ paludem respiciebat, à transeunte paludis vadum milite Cæsareo, intercepti fuerunt, urbeque capta, trucidati. Isti omnes etiamsi custodes fuerint, dormierunt, hoc est, malè, negligenter, & sine fructu custodierunt. Mysta qui triremium Caroli Quinti Imperatoris summus præfectus fuit, hujusmodi custodes Symbolo intelligi non vult, sed verum custodem Iehova, cujus custodiæ sua omnia commisit, dum Tunetanam expeditionem aggrederetur. Hunc enim scivit pro grege suo semper vigilare, ac nunquam, ut alij custodes, de quibus inquiunt sacræ literæ, frustra vigilant qui custodiunt civitatem, nisi Dominus custodierit illam, dormire. Indicare itaque voluit Mysta, se omnem spem salutis in Deo ponere, eumque pro se vigilare, ac triremium suarum fidum custodem in expeditione Tunetana fore.

VIAS TUAS DOMINE DEMONSTRA MIHI.

Andreas Doria dum triremem pro Imperatore Carolo Quinto, ad expeditionem regni Tunetani ædificasset: triremi hanc Hierographiam appingi jussit: Qua manifestè significat, se, quemadmodum tres Magi regesve Orientales, stella divina ducti sunt Bethlehemum, etiam hujusmodi itineris Ducem implorare, atque ab eo auxilium petere, ut hostes superare possit. Id enim tela, à stella ejaculata apertè ostendunt. Sapienter exercituum duces, Deum pro duce & adjutore cupiunt: Quia is omnium exercituum dux supremus, victoriam cui vult largitur, cùm omnes victoriæ occasiones in ipsius sint manu. Nam mare ventos & meteora regit, ac cor hominis vel audax, vel pavidum reddit, ut parva manu vincantur hostes. Sic Iudæi exiguis copijs, Deiq; auxilio audaces facti, Holofernis numerosum exercitum panico pavore consternatum, fuderunt. Tantùm potest hac in re numen.

Felice San Seuerina Ducissa Grauinæ etc.

Zenobia Caretta Doria Principissa Melphi et March. de T[illegible] Andreę Doria uxor

Joannes Andreas Doria iunior ab Auria et Melphi Princeps. Adm. Reg. His

Peretta Cybo Caretta Doria Principissa Melphi, uxor Andreę Doria etc.

Joannes Bentinolius Princeps Bononię S. Romani Imperij Vicarius.

Augustinus de Lando. Vallis Torre Princeps Bardi Marchio et Compiani Com.

ILLE MEOS.

Virgilianum eſt Symbolum, ac Didonis, quæ perpetuam poſt obitum mariti viduitatem ſe ſervaturam jurabat, verba:

Ille meos, primus, qui me ſibi junxit amores
Abſtulit, ille habeat ſecum, ſervetq́ ſepulchro.

Hieroglypton Symbolo reſpondet; cernitur enim turtur exiccato inſidens arboris ramo, qui conjugij fœdera ita ſervat, ut pòſt obitum conjugis, aut paris ſuperſtes, nunquam conjugij ſocietatem, aut parem amplius quærat: defuncti enim mortem perpetuò luget, omneſq; delicias fugit, neq; viridibus arborum ramis amplius, ſed exuccis, aridiſq; tantum inſidet. Hæc Principiſſa, Ducis Biſignani filia, turturis exemplum ſecuta eſt: Marito enim defuncto, ipſa florente ætate vidua ſuperſtes, lugubris ſemper manſit, ſeſeque ab hominum conſortio ſegregavit. Domi etiam perpetuò occluſa veſtalis virginis inſtar, ac à vino abſtinens, ſtudijſque divinis, & moralibus dedita, remanſit. Nullas nuptias à principibus expetitas, inire unquam voluit. Iuſticiæ imprimis, ut ſubditis bene adminiſtraretur operam dedit: in pauperes & virgines, quas ſuis expenſis elocabat, ſatis liberalis, tandem ut fidelitatem in maritum, & continentiam oſtenderet, hanc Hierographiam edidit.

CELERITATE ET MORA.

Ala orbi applicata celeritatem, ac teſtudo in adverſam ejus partem repens, moram deſignat. Aquila orbem ſuſtinens utrumque: quantùm enim àlis feſtinare cupit, tantùm orbis pondere impeditur. Symbolum iſtud in libris iſtis frequens, differente Hieroglypto, intellectu non difficile. Hìc videtur indicare res graves & politicas, quæ ad orbis imperium ſpectant, neque citò, neque tardè geri debere, ſed inſtituto priùs conſilio, quod moram aliquam poſcit. Eo præhabito, celeriter quod concluſum eſt expediendum: alias mora peccatur & celeritate. Mora in rebus bellicis maximè nocere poteſt: Si enim Rex procul ab exercitu ſit, ac conſilia ad eum priuſquam quid geratur deferri debeant: ſæpe rei gerendæ non ſolùm occaſio amittitur: ſed etiam res perditur. Hoc incommodum ut Romani vitarent, Dictatorem creabant, penes quem ſumma erat ſtatuendi & imperandi poteſtas. Idem ægrotis accidit, dum morbus ſedem figit, priuſquam medicus vocetur, & quid agendum ſit conſultum fuerit. Celeritas, abſq; conſilio & electione ejus quod optimum eſt, inſtituta nocet, quia neque perpendit, neque præcavet, quæ accelerанti obvenire poſſunt pericula. Rectè itaq; hæc Principiſſa CELERITATE ET MORA, id eſt prudentia negotium quodvis geri debere, teſtatur. Idque verum eſt non ſolùm in ijs, quæ viro tantùm conveniunt, ut declaratum eſt, ſed etiam quæ fœminæ. Nam ad viri ferocis affectus compeſcendos, ejusque compeſcendum animum, reſque œconomicas rectè ac dextrè à fœmina gubernandas, non minùs quàm in cæteris celeritate, & mora opus eſt.

OMNIA FORTUNÆ COMMITTO.

Quis dubitat hunc Principem, dum se triremi & mari committit, omnia fortunæ committere? Externa enim bona, quæ nobis nostra videntur, revera nostra non sunt, sed tantùm interna, animi nempe & corporis. Ob id Bias dum patriam egrederetur, interrogatus: cur nullam ut alij suppellectilem secum ferret? Respondit: omnia mea mecum porto. Sapienter: Nihil enim nostrum est, nisi id, quod à nobis auferri nullo modo potest. Hunc Princeps imitatus, dum se Cæsaris dominique sui causâ mari committit, inquit: OMNIA FORTVNAE COMMITTO. Reliqua enim bona externa quæ posſidentur, etiamsi ad aliorum manus perveniant, non tamen ideo intereunt, aut fortunæ casus patiuntur. Solus homo is est, qui fortunæ insultus perferre cogitur, & potest. Is si se periculis committat, ut fidelitatem quam suo domino debet, testetur, rectè omnia sua fortunæ committere, asseverat: Nihil enim vita est majus, quàm qui pro domino suo exponit, verè se fidelem esse, ut hic Princeps Symbolo, jactare & gloriari potest.

IN MORA ET VELOCITATE.

Mora testudine, velocitas navi, & utrumque crescente arbore significatur. In mora & velocitate rerum gerendarum fœlicitatem consistere, multis Hierographijs ostensum est: Quicunque enim mora & velocitate negotia, vel publica vel privata agere sibi proponit, prudens est, neque facilè errat, aut periculum vel damnum incurrit. Nam mora perpendit pericula, eaque præcavet, & velocitas antequam quid aliud intercedat, negotium perficit: Multa enim ut inquit ille cadunt infra calicem supremaque labra, ac cunctatione, res bene perpensæ & deliberatæ, sæpe fructu carent, optatumque scopum non attingunt, pereuntque.

MI TROVO IN ALTO MAR SENZA GOVERNO.

Inquit Symbolum: me in alto mari absque gubernaculo perspicio: Hieroglypton Cymbam fluctibus jactatam, absque gubernaculo continet. Voluit proculdubiò Mysta ostendere, se in multis & maximis periculis versari, neque omni ablato auxilio scire, quomodo emergere posſit. Vt tamen Cymba fortunæ commissa, interdum à fluctibus ad littus proijcitur, ac pellitur, ita se non desponderc animum, sed fortunæ ita confidere, quod speret ab illa inductum malum, illius beneficio iterum se consecuturum. Fortis enim animi est, dum adversa urgent & præ manibus sunt, ijs non succumbere: sed contra niti ardentius, ac ærumnarum finem sibi brevì polliceri. Tum quòd rei melioris spes, dolorem minuat: tum quòd nullum onus tam grave à numine inferatur, quod non ferat hominis natura: quæ patiendo exercitata, fortitudinis habitum inducit, ac hominem immortalitati consecrat.

SI TE FATA VOCANT.

Ramus aureus Virgilianus hîc exhibetur, omnium, quæ optari poſſunt, ſcopus aut fœlicitas ipſa. Hanc cùm AEneas quæreret, ac omni ſtudio proſequeretur; reſponſum Sybillæ accepit, neque virtute, neque vi obtineri, ſed fato:

Si te fata vocant, aliàs non viribus ullis,
Nec etiam duro poteris convellere ferro.

Aureus enim ramus, quò honores, divitiæ, victoria, & quicquid deſiderari poteſt, ſignificatur: neque vi, neque ferro abſcinditur, aut amputatur, ſed fato, id eſt Dei providentia obtinetur: Vim enim inferenti ſæpe reſiſtit, ut demulcenti ſeſe ultrò carpendum obtrudit, ſi fata velint, hoc eſt, divina annuat voluntas: Fatum enim Chriſtianis nullum, niſi connectio & ordo rerum à cauſis neceſſarijs, vel contingentibus manans, numini ſolo nota, fatum vocetur, Hanc Chriſtiani fati neceſsitatem [illegible] Myſta, qui ſibi omnia fœlicia, divini numinis [illegible] contra hoſtes, quos complures habuit, citra labores [illegible] [illegible]traneus enim labor & inutiles curæ ſunt, quæ adverſus divinitus ordinatam rerum ſeriem inſtituuntur. Reprehendendi itaque, qui fata cogere volunt, ac præ alijs chimici, qui aureum illum ramum, aureos proferentem fructus, quem lapidem philoſophorum appellant, tot laboribus vigilijs & impenſis, ut Cræſo ditiores fiant, quæritant: Avaris enim quique immenſas divitias, tanquam fœlicitatis ſcopum ſibi proponunt, ut neque potentibus, ramum iſtum ne attingere quidem datur. Imò conatus temeritatem ſæpe pœnis expiare debent, dum poſt immenſa ſtudia, ac profuſas facultates, ſenilem ætatem pauperie, morbis, ærumnis ac calamitatibus tranſigere coguntur: A fumis enim metallorum, ac mineralium, aliarumque materierum exhalationibus, quæ horrendum fœtorem expirant, non parum corpus labefactatur: Eò enim ſtulticiæ ventum eſt, ut aureum illum ramum ex excrementis alijſque deteſtandis rebus, quæ lethalem odorem ſpirant, elicere conentur. Multi naturam non ferre, ut auri ſemen haberi, & momento, in igne aurum generari poſsit, autumant. Alij è contra, quia metallorum ſimplex admodum eſt generatio, ac in mineris ex materijs aliquibus aptis & commixtis, agentis vi aurum generatur: extra terræ venas eodem modo generari naturæ opera, & artifice materias idoneas tantùm conjungente putant. Hi nocte dieque ſtudent, laborant, vigilant, ſumptibus non parcunt, ac nihil intentatum relinquunt, ut voti compotes fiant: ſed fruſtra plerumque, quòd illis ſolum aureum hunc ramum carpere liceat, quos fata vocarunt, ac quibus Deus tantùm beneficium largitur, ac mentis oculos aperit: ut naturam ducem ſequantur, ac rejectis minùs idoneis & ſordidis, prolificum ſemen ab aureo ramo, ſi aurum gignere velint, elicere aptis inſtrumentis, aquíſve ſolventibus ejuſdem naturæ, ex quibus ramus intrinſecè conſtat, conentur. Verùm inſtrumenti materiam, quam omnia metalla in ſe continent, pauci norunt. Philoſophi, chimici, unanimiter omnes ita deſcri-

ita deſcribunt, quòd unicuique quotidie ob oculos ſit, apud quemvis hominem inveniatur, in vijs calcetur pedibus, viliſsimi ſit pretij, ac interdum caſu immenſi, lapis ſit & non lapis, in ſe contineat omnes colores, in ſterquilinijs inveniatur. Terra ſit adami, & chaos: quia continet in ſe quatuor elementa actu, ignem qui cauterij inſtar urit, aquam veram, lutum, ſeu terram veram, ac ſpiritum: Sal etiam ab illis dicitur, & verè ſalis ſpeciem non ſolùm habet, ſed eſt. Aqua etiam permanens vocatur: quia ignis injurias perfert, neq; ab eo conſumitur, ſed purior redditur. Multi putant ænigmaticè, figurativè, aut allegoricè has notas dari, ſed decipiuntur: Niſi enim quis materiam præ manibus habeat, de qua omnia iſta verè dici poſsint, fruſtra laborabit. Hæc enim materia clavis eſt, qua janua horti auriferi aperitur, ac aqua aureum ramum ſolvens præparatur: Illa ab eadem radice cum aqua ſolvente, & aureo ramo manavit. Verum ut Myſta ait, nemo fructum carpet, niſi quem fata vocarint. Hæc in gratiam chimicorum, qui auri ſacra fame tenentur paulò uberius, ut tandem ſatiari poſsint, tractavi.

Claudius de Lanáo Vallis terre Princ
II Bardio Marchio et Compl. Comes

Fridericus de Lando Vallis terre Princ
III Bardio Marchio et Complani Comes

Ferdinandus San Seuerinus. Princeps
Salerni Generalis Caroli V. Imper

Felix Princeps Salerni. Generalis
reg: Arragonie et Neapoli

Joannes Petrus Caraffa Princeps
Stitigliani

Joannes Caracciolus. Princeps
Melphi.

ULTIMUS ARDOR.

Princeps iste, cùm multa ab inimicis suis perpessus, bonisque ferè omnibus spoliatus esset, unaque tantùm ditio, ac ab inimicis lacessita, illi superesset, nullibique ferè tutus vivere posset, hanc Hierographiam in lucem emisit, qua se nudum trabibus ardentibus insistentem, ac sagittam fractam manu tenentem exhibet: Sic enim se omnibus denudatum ac spoliatum, teloque fracto, sub nullius tutela securè vivere posse, & quodammodo defensioni ineptum esse, ac jam ultimum ignis ardorem, id est, extremum sui interitum expectare, ostendit. Vulgo nota istius Principis adversa fortuna & causæ illius, quas hîc detegere nolo, sufficiat lectori Hierographiæ expositio.

ATTAMEN CONSTANS.

Obeliscus à fluctibus, ventis, ac fulminis telis oppugnatur: ATTAMEN non deijcitur, sed CONSTANS manet, ac in signum victoriæ laurea corona coronatur. Obeliscus Mystam notat, qui varijs fortunæ casibus agitatus, ejusque tela perpessus; nihilominus non solùm magna animi constantia & fortitudine quævis discrimina pertulit, ac nullum pusilli animi indicium ostendit: sed etiam illæsus hactenus constitit Susannæ exemplo: Quæ à senibus falsò adulterij accusata, ac in summum vitæ periculum conjecta, Deo Opt. Max. innocentiæ propriæ testimonio confidens, ac extremam ignominiam, crudelissimumq; mortis genus expectans, tandem divino per Danielem judicio, ab ignominia, & periculo liberata fuit, ac de accusatoribus triumphavit, & in eos talionis legem, mortisque supplicium transtulit. Nihil sanè prudentius, quàm adversa ferre, despicere, nihilique facere, ac ita animum semper promptum instructũq; habere, ut num quid mali, aut boni illi contingat, id neq; animus ipse, multò minùs alius quispiam percipere possit. Si mala contingant, speranda meliora, si bona metuenda adversa, judice Horatio:

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem, bene præparatum
Pectus.

Ita quasi ponderibus inæqualibus, in æquales lances ad æquilibrium rediguntur, & quòd uni deest prudentia suppletur, quòd alteri superfluum est, virtute demitur.

OFFICIUM NATURA DOCET.

Ferdinandus Princeps Salernitanus, cùm à Marchione Vastensi admoneretur, ut Senæ delicias, ubi gubernatoris munere fungebatur relinqueret, ac secum ad bellum Pedemontanum proficisceretur, respondebat: spiritum quidem promptum esse, carnemque non infirmam, sed à nemine conductum esse, alludens ad Euangelij verba: Nemo nos conduxit. Quod respõsum cùm audivisset Marchio, illum Magistrum supremum celerũ equitum ad bellum Pedemõtanũ creavit. Ad quam expeditionẽ, cùm posceret Hierographiam à Iovio vexillis militaribus impingendam, & Marchio

Marchio magiſtro equitum, audaciam, liberalitatem ac vigilantiā convenire diceret. Iovius Marchioni reſpondit: illum neq; liberalitatis neq; audaciæ, quòd priùs illas virtutes à Marchione didiciſſet, neq; etiam vigilātiæ commonendum eſſe; quia conſveverat quotidie ante lucem ſurgere, tum ut citò à lecto ſe liberaret, tum ut venationibus operam daret. Quia tamen vigilantia partim hoſtium doli, & machinationes illuduntur, ac eadem in inſidias perducuntur, & circumveniuntur. Rectè Iovius illi vigilantiæ notam, gruē exhibuit, quæ Hieroglypton conſtituit, ac altero pede elevato lapillum continet. Grues namque NATVRA DOCENTE, dum maria tranſvolitant, ut Plinius refert, lapillos pedibus tenent, ut ſomnum impediant: Si enim jam dormituriant, ac ſomnus irrepat, reſolutis pedum nervis, decidit in aquam lapis, ac ſtrepitu ſomnum ſolvit, grueſque vigilantes iterum reddit. Vt gruibus hæc à natura documenta data ſunt: ita huius Principis NATVRA ad vigilias propenſa OFFICIVM DOCET.

AMOR ADDIDIT.

Mora in Hieroglyphicis plerunque teſtudine ſignatur, quòd lentum ſit animal, proprio domicilio, ſcutoque ſatis compacto & gravi tectum, quo à natura armata eſt, ut inter rupes, ubi commoratur, tutò degere poſset. Verùm hîc alata & in aëre volitans conſpicitur; mirum ſanè ſpectaculum: ſed non mirum, ſi quis Symbolo intelligat, amorem addidiſſe alas. Magna ſiquidem amoris vis eſt, qui ſæpe ea, quæ difficillima, & fieri non poſſe videntur, facillima facit. Idque verùm, ſive quis rerum terrenarum amore, ſive cœleſtium capiatur. Rerum terreſtrium amor multiplex, alius corporum, alius rerum externarum, alius eorum quæ ad ornatum animi ſpectant. Quid corporum aut carnis amor poſſit, & quanta pericula ſuperet, ut re amata potiatur, cuivis facilè notum eſt. Quas difficultates divitiarum amor aggrediatur & conficiat, teſtatur verſus:

Per mare per terras currit mercator ad Indos
Peuperiem fugiens.

Gloriæ, doctrinæ & virtutum amor, non minùs cæteris alatus eſt: labores maximos & graves, minimos & leves, ut optatis fruatur, efficit. Verùm præ cæteris amor ille, qui terreſtria omnia deſpicit, ac cœleſtia tantùm cupit, is divini amoris alis adjutus ac inſtructus, compos deſiderij tandem fit; Ijs namque ſublevatus in cœleſte regnum, immenſis hinc diſtans intervallis, defertur.

SI PERDIDISSEM UNA SOLA MIHI REDOLERET.

Manipulum florum Hieroglypton exhibet: Flores exiſtimo ditiones, arces, aut civitates quas Princeps habet, ſignificare: quarum ſingulæ, Symbolo innuente, tanti ſunt momenti, ut omnibus amiſsis, una ſola ſuperſtes, ad beatè, commodèque vivendum Principi ſufficere poſsit: Proinde avaritiæ ac ambitioni ſe nequaquam deditum eſſe. Avaris enim & ambi-

& ambitiosis nihil sufficit, cùm semper egeant ac semper aliquid desit. Vt ob id vere pauperes & miseri dici possint, etiamsi alijs immensas habere divitias aut magnis ornari dignitatibus videantur. Nemo siquidem nisi indigentiæ ratione, & eorum quæ desunt respectu, pauper et miser est. Avaris autem ac ambitiosis innumera perpetuò deesse notissimum est. Dum enim ædes habent prædia cupiunt: dum prædia pagos: dum pagos, civitates: dum civitates, provincias: tandem regna & imperia desiderant. Ita ut nunquam expleri eorum cupiditas, & ambitio possit, ac semper ut optata consequantur, se excarnificent. Inter hos qui proprium defraudant geniũ nec ijs, quę corpus ut bene valeat, poscit, utuntur: omnium sunt miserrimi, pauperrimi ac imprudentissimi, quòd alijs non sibi cumulent. Si interroges, cur vigilent, laborent, curis se angant, necessaria corpori detrahant, fœnore conscientiam gravent, ac injustè aliena ad se rapiant, cùm jam fortassis parum vitæ supersit? Respondent se necessitati providere, ac liberis omnia quærere. Si iterum roges an velint, liberi utantur & fruantur à se partis divitijs? annuunt: Sed imprudenter, quòd, ut liberis voluptatis occasiones dent, ac genio, voluptatique ad libitum indulgere possint, ipsi se crucient, gravissimaque peccata committant. Si bonum est uti divitijs, tu ipse illis utare potiùs quàm alij, ac liberis solummodo tantùm relinque, quantùm, si frugi esse velint, illis ad acquirendum & vivendum sufficiat. Si multa liberis reliqueris, perdent se, & sua, neque comparandis ad vitam necessarijs dabunt operam. Si patum reliqueris, ac bonæ fuerin t indolis, non deerunt emergendi, & acquirendi occasiones, si malæ, ac prodigi; indigni divitijs, & te illorum causa tantos labores suscepisse, imò obulum illis reliquisse. Vt autem privato, avaritia turpis est, ita Principi, aut potenti sordidissima, quòd illius causa omnium odia incurrat; nemo illi benè velit; nemo officium præstet; ac quilibet illum tanquam generi humano inutile & noxium pecus, execretur. E contra nihil potenti vel principi laudabiliùs liberalitate, qua bene de se meritos beare potest, & debet: Ipsa etiam liberalitas per se jucundissima est ei, à qua exercetur: Amicos enim parit, homines ad omnia officia paratissimos facit, ac sui studiosum, maximo gaudio & honoribus afficit; Vix enim gratiùs quicquam esse potest, quàm multis posse benefacere, ac multorũ animos possidere, qui facilè liberalitate emuntur. Hæc omnia hunc Principem diligenter perpendisse non est dubium, ac propterea Symbolo dixisse: SI PERDIDISSEM, supple ferè omnes, VNA SOLA MIHI REDOLERET: id est, sufficeret ad beatè commodèque vivendum. Homini enim neque avaro, neque ambitioso pauca sufficiunt, ut commodè ac honestè vivat. Si quis floribus amicitias, vel amicos intelligere velit, non male Hierographiam interpræitabitur. Fortassis enim Princeps dum fortuna secunda esset, multos, ut fieri solet, amicos habuit; qui, dum vela vertere fortunam animadverterent, inconstantiæ signa, parumque fidelis amicitiæ notas, uno excepto (qui cæteris constantior fuit), dederunt. Hunc unum sibi fidelem, si celebret & colat, alijsque omnibus amissis, præferat, ac sibi redolere aut placere, asserat, mirum non est. Cùm paucorum, quàm multorum amicitia, firmior ac sincerior sit: Imò Aristotele teste, vix integra inter plures, quàm

duos consistere potest, quòd amantis cor neque dividi, neque pluribus sed uni soli tantùm integrum dari possit.

CONFICERE EST ANIMUS,

Quid face ardenti indicetur, difficilè est conjectu, fortè Mysta hostem aliquem habuit summo loco constitutum, facisque ardentis instar, omnibus publico aliquo munere conspicuum: quem,quia loco indignum putavit, & ob privata odia, etiam de loco deijcere, & plane conficere sibi proposuit, non secus ac gladius hîc facem amputare velle videtur. Sed si fortè indignum videatur, hunc Principem parum Christianum habere propositum, poterit Hieroglypton commodiùs, de publicis & non privatis hostibus intelligi, quos igne & gladio CONFICERE illi EST ANIMVS. Face enim, id est, igne, ac gladio hostes terrentur, & conficiuntur. Quicunq; bonam gerendi belli causam habet, is prudenter facit, si hostes gladio ac ferro adoriatur, insequatur, & conficiat. Qui enim parcit hostibus, ac non satis severe bellum gerit, ac cùm conficiendi datur occasio, non conficit, ille serpenten alit in sinu: qui resumptis viribus, hosti suo non parcet, sed crudelius acceptum dedecus & cladem vindicabit, ac rependet. Id teste Livio, Sabinis contigit. Cùm enim Romanos exercitus duos consulares in furculas Caudinas traxissent, jamque saltibus augustijsque locorum occupatis, Romanis neque fugiendi, neque pugnandi daretur locus, & victi omnes deleri absque gladio possent. Sabinis in tam lætis rebus non suppetabat consilium, ac neq; dimittere Romanos liberos, neque penitus perdere, volebant; sed tantùm sub jugum missos, cùm ignominia domum mittebant. Quamobrem domum reversi Romani, resumpto in Sabinos bello, eos (à quibus deleri omnes poterant) debellarunt, sibique subjecerunt; ita ut Sabini meritas imprudentiæ pœnas dederint: Moniti enim erant priùs, ut vel liberos dimitterent Romanos, hacque benevolentia perpetuam amicitiam stabilirent, vel omnes conficerent, quòd intra centum annos vix se iterum restituere possent; Verùm Sabini alio consilio ignominiosè Romanos dimiserunt, quo neque amicos fecerunt, neque inimicos sustulerunt. Prudentiùs itaq; est conficere hostem.

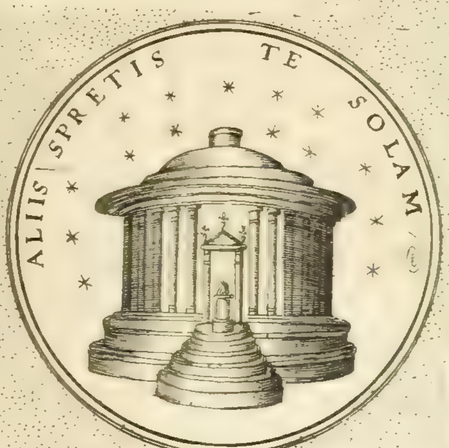
Julius Cybo Marchio Massæ Dns Cararię — *Franciscus Cybo Malaspina Marchio Massæ*

Albericus Cybo Malaspina S. Rom Imper Princeps et Massę March Carariæ

Albericus Cybo Malaspina S. Roma Imp. Princ et Massę March Cararię — *Philippus de Lanoi Princeps Sulmonę Eques Aurei Velleris.*

VON GUET, IN BESSER.

id est:

DE BONO, IN MELIUS.

DE BONO IN MELIVS inquit Symbolum: Hieroglypton depingitur vaſe ardente; ut itaq; vas,& præcipuè pice illicitum, dum cępit ardere paulatim vehementiùs ardet, ita illius exemplo Princeps indicare vult, ſe virtutis deſiderio inflammari, ac indies virtutibus principe viro dignis, ita proficere velle,ut poſtea ignis inſtar omnibns illuſtris & conſpicuus fiat. Quemadmodum enim ignis tenebras omnes depellit, ſeq; conſpicuum per denſiſsimas tenebras facit: ita virtus vitia omnia delet,alijſque rebus omnibus prælucet. Virtutes autem principe viro dignæ præcipuæ ſunt, juſticia, liberalitas & fortitudo. Iuſticia, Princeps unicuiq; ſuum tribuit, probos tuetur, improbos punit, ac leges æquas condit. Liberalitate, benemeritos remuneratur, miſeros juvat, ac ſubditorum benevolentiam ſibi conciliat. Fortitudine, adverſa perfert, hoſtes, ac difficillima quæque ſuperat. His virtutibus principes ſe exercere debent, ut DE BONO IN MELIVS proficiant, ac tandem habitum virtutis ſibi comparent.

DI BEN IN MEGLIO.

id est:

DE BONO IN MELIUS.

Eadem prorſus Hierographia cum proximè præcedente, ſed alterius Principis: Fuit enim iſte Comes Angvillaræ, ac ſe non minùs virtutis deſiderio inflammari quàm prędeceſſores,& quotidie in meliùs proficere velle, oſtendere voluit. Quod revera præſtitit: nam virtutis amator illuſtriumque familiarum cultor fuit: Inprimis autem familiam Mediceam conjugis gratia coluit: Habuit enim uxorem Magdalenam Laurentij Medicei filiam, Sororem Ioannis Medicei Cardinalis, qui poſtea Papa Leo decimus vocatus fuit. Filius iſtius Franciſci à Leone Decimo Cardinalis creatus fuit. Cùm autem Papa illi Cardinalatus dignitatem largiretur, ac coccineum illi imponeret pileum,hæc verba dixiſſe fertur. Innocentius Cybus mihi dedit,nunc autem Innocentio Cybo reſtituo: Quibus verbis innuebat ſe illius familiæ favore & opera,ad dignitatem illam perveniſſe, ac acceptam gratiam agnoſcere & reddere.

EN KYBΩ EYXARIΣTIA, id eſt: IN CUBO GRATITUDO.

In cubo inquit Myſtographus gratitudo: Græcum eſt Symbolum, cujus vocabulum cubo, reſpondet famliæ cognomini Cybo, licet illud aliter Latinè pronuncietur,Græcè enim per ypſilon ſcribitur. Symbolum luculenter teſtatur familiam hanc Græcam fuiſſe, uti etiam tota Hierographia; quæ olim ab Arone Cybo nummo expreſſa, ædita fuit, cùm Nea-

cùm Neapolitanis, Renato Andagavensi tenente regnum, in subsidium, instructo navali exercitu, & comeatu venisset. Origo autem huius Hierographiæ à quodam viro Græco illustri est, qui dum Palęologi imperium orientis tenerent Genuam habitatum venit; Eo enim tempore Genuenses, Peram, Tyrum, Ptolomaidem, Nigropontum, Pontum, Cyprum, Tauricam Chersonesum aliasq; innumeras provincias sub suo imperio habebant. Ex ijs complures familiæ nobilissimæ Genuam se conferebant, ob urbis elegantiam, splendorem, gentisque humanitatem. Inter cæteras autē nobilissimas familias quæ eò venerunt hæc fuit, quæ à cybo nomen retinuit: quæque postea in varias Europæ partes se transtulit, ac ad pontificatum pervenit. In Hieroglypto cubus spectatur, ac ciconia illi insistens, gratitudinis nota. Ciconia enim parentes suos, beneficiorum acceptorū non immemor, senescentes alit & nutrit, ac hospiti, à quò commorationis & nidificandi beneficium accipit, veris præsentis delitias annunciat, quòd zodaico designatur. Vt itaqua ciconia grata est benefactori, ita Mysta eius exemplo, se benemeritis non minùs gratum esse velle, & fore, ostendit.

ALIIS SPRETIS TE SOLAM.

In hoc Hieroglypto multæ stellæ circumcirca, templumq; in cujus medio candela ardet conspicitur: Ad hanc proculdubiò Mysta Symbolum dirigit, dum ait: ALIIS SPRETIS TE SOLAM, supple cupio, sequor veneror ac adoro. Verùm quid templo & candela notetur dubitari potest. Ego Ecclesiam veram & Catholicam (quandoquidem Hieroglypto ecclesiæ vel templi forma exhibetur) quæ candelæ, vel facis instar, alijs stellis omnibus, id est, falsis opinionibus & hæresibus prælucet, significari puto; Cùm hac enim comparatæ instar stellarum sunt, quæ videntur quidem, sed nullam, à se lucem mittunt. Hanc Ecclesiam Catholicam, & Apostolicam qui sequitur, non errat, quia columna, & firmamentum veritatis est, ex unione fidelium constans, ac per varias orbis partes dispersa. Hoc proprium ejus est Hilario teste, ut dum persequuta est, floreat; dum opprimitur, crescat: dum contemnitur, proficiat: dum læditur, vincat: dum arguitur, intelligat: ac tunc stet, cùm superari videtur. Hanc Mysta Ecclesiam, cæteris spretis, sequendam sibi rectè proposuit.

KAI EXOMEN EN ΚΥΒΩ, id est: ET HABEMUS IN CUBO.

Latinè ait Symbolum, & habemus in cubo, alludens ad nomē familiæ: Cubus Geometris corpus est sex superficierum, ad angulos rectos quos ortogonios vocant constitutarū, Latinis tessera dicitur. Quidnam igitur in cubo est? Puto Mystam significare cōstātiam esse, qua maiorum & antecessorum virtutes imitari velit. Cubi enim constitutio talis est, ut positus aut jactus, dum resederit, non facile ab externa aliqua re dimoveatur, sedemve variet aut mutet. In hunc ciconia gratitudinis index, quòd parentes decrepitos alat, & hospiti suo imminens ver prænunciet, pedibus

insistit; Gratitudinem sibi Mysta etiam perpetuò, ciconiæ exemplo, colendam proponit. Vtræque virtutes principibus viris maximo non solùm ornamento, sed emolumento: Constantia enim superantur difficillima. Gratitudine omnium nobis subijciuntur, ac devinciuntur animi, ac utraque virtute, honor, gloria, divitiæ & potentia acquiruntur. Zodaicus porro Hieroglypti, quia Solis via est, tēpus designat, quod ciconia ut migret, advoletq; observare, si veris vel autumni nuncia esse velit, cogitur.

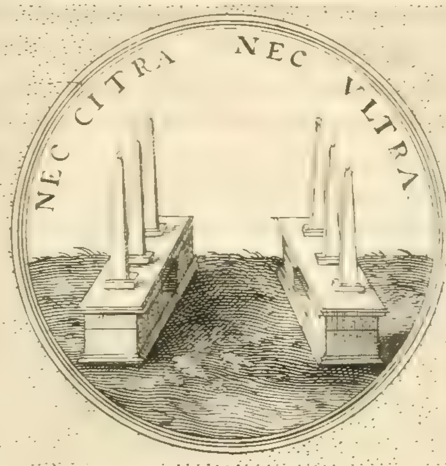
IOVO DIETRO A QVEL CHE ME ARDE.

Cernitur in hac Hierographia candela ardens, ac tinea vel blatta potius, ad cādelæ lucem volitans, adjuncto Symbolo Italico, quòd Latinè ita redditur: ME QVOD VRIT, INSEQVOR. Verisimile est, hunc Principem virginem, aut mulierem quandam deperisse, ipsiusque aspectu carere non potuisse, ac propterea amoris flammis flagrantem, proprij cruciatus sibi ipsi causam dedisse: Hæc enim amoris vis est, ut quò propiùs rem amatam accedat amans, majori rei amatæ desiderio, ut ea potiatur, flagret: Sique potiri ea fas non detur, amoris igne exardeat, consumatur ac tabescat; sibique ipsi necis causa fiat. Hunc animi sui affectum & cruciatū Mysta amasiæ, hac Hierographia indicare voluit. Possumus aliter etiam explicare, ac Principis istius fidelitatē blatta demonstrare; Inservivit enim Philippo Hispaniarum regi fidelissimè, suoque damno ac incommodo, communi aulicorum fortuna; quæ talis sæpe est, ut quò fideliùs Principi suo inserviunt, ac quo magis illis sunt familiares, eò etiam citiùs illorum indignationem, ob minima peccata, incurrant, ac seipsos dnm frui Principis familiaritate volunt, præcipitent, perdantque; ut blatta; quæ dum luci nimis se fidit, ab ea exuritur. In aulis itaque tutius est non nimis prope Principis intueri faciem.

Leonora Doria della Noia Principissa Sulmonæ Philip. uxor

Constantia Carretta Principissa Sulmona etc.

Aristotile Stagirita Princeps Philosophorum.

Bonifacius II S. Rom Imper Princeps et Vicar Marchi Montis Fer V.

Guilhelmus IIII Longospada Mar. Montis Ferratis VIII

Bonifacius III Marchio Montis Ferratis IX

ALTA ALATIS PATENT.

Iobates cùm Bellerophontem innocentem interficere jussus fuisset, id facere noluit, sed pœnæ loco, periculum imperavit Bellerophonti, ut Chymeram occideret. Erat autem Chymera quæ flammas evomebat, adeò terribilis, ut cum ea pugnanti, nihil aliud quàm præsens exitium præstò esse videretur. Proxima enim quæque comburebat, igne devastabat, pecoraque interficiebat. Verùm Dij cognita Bellerophontis innocentia, ejus miserti Pegasum alatum equum, natum è Neptuno,& Medusa,vel ut alij maluerunt, è sangvine Medusæ, dum eius caput à Perseo cederetur,, illi dederunt. Quò vectus Bellerophon, Chymeram occidit, ac innocentia ejus cognita, à Iobate regni successor institutus fuit. Sed Bellerophon (quale est ingenium plerisque mortalium) tanta rerum fœlicitate nimium elatus, in cœlum quoque ascendere insidens Pegaso voluit. Verùm tantam arrogantiam Iuppiter deprimendam esse ratus: æstrum illi equo immisit, ut Bellerophon in terram præceps deturbaretur, ac Pegasus nunc sublimis, nunc depressus per aëra volans, in cœlum tandem rediret. Quem cùm vidisset Aurora, impetravit à Iove ut ab eo vecta,quotidianum cursum conficeret. Ad fabulosam hanc poëtarum historiam, quæ ab Hesiodo describitur spectat Mysta, dum animum suum alta, & sublimia petere Pegasi,exemplo, & figura ostendere voluit. Animus enim hominis verè alatus est, cùm cœlos omnes & quicquid in toto universo est,penetrare,& superare momento posit: Huic nihil occultum, abditum & occlusum est, sed omnia patent: Hujus beneficio non solùm planetarum & orbis motus, magnitudo & distantia,investigatur, & percipitur Sed etiam quæ supra firmamentum sunt, ac æternam & beatam,teste Aristotele,degunt vitam, intelliguntur, & cognoscuntur. Rectè itaque Symbolum ait ALTA ALATIS PATENT.

NEC CITRA, NEC ULTRA.

Metas multi antiqui authores existimant, pyramidis forma fuisse, planaque superficiè: verùm errant, quòd turbinis instar fuerint, Plinio teste lib. 2. nat. Histor. cap. x. ubi scribit noctem nihil aliud esse quàm terræ umbram, figuram autem umbræ similem metæ, ac turbini inverso, cuius figura semper in mucronem desinat. Turbo autem seu trochus rotundus est, & pueris notum instrumentum, Virgilio teste:

Ceu quondam torto volitans sub verbere turbo
Quem pueri magno in gyro vacua atria circum
Intenti ludo exercent.

Metæ tres quadrato lapidi,ac mucronibus illorum,ova imponi solebant, quæ Castoris & Pollucis ova repræsentabant. Ita aptabantur, ut auferri secundum certantium, ac currentium leges possent. Hujusmodi metas duas Hieroglypton habet; tres enim turbines qui lapidi impositi sunt, pro una meta accipiuntur ab authoribus, uni ascriptum est: NEC CITRA. alteri: NEC VLTRA. Quibus indicare hæc Principissa voluit: cuivis matronæ nihil magis in rebus omnibus convenire, quàm mediocritatem: Hæc enim virtutis meta est; hanc si excesseris in vitium rues,

rues, si non assequutus fueris peccabis: Virtus enim ut vulgò dicitur, in medio consistit, & verè res ita se habet. Nam inter prodigalitem & avaritiam, virtus est liberalitas; inter temeritatem & timiditatem fortitudo: inter sorditiem & pusillitatem, magnificentia; inter superbiam & pusillanimitatem, magnanimitas; inter animi abjectionem & ambitionem, modestia; inter iracundiam & stoliditatem, mansvetudo; inter placidum & contentiosum animi affectum, affabilitas medium tenet: inter jactantiam & mendacium veritas: ac inter rusticitatem & scurrilitatem, comitas: ita ut in rebus omnibus, mediocritas, quæ & locum, & personam, & tēpus, ac occasionen rei gerendæ, id est, decorem observat, virtutem pariat. Hanc itaque eleganter hæc Principissa sibi proposuit.

ARISTEIA, id est, STRENUITAS.

Hanc Hierographiam ab Aristotele summo philosopho, & primo naturæ interprete inventam esse, vix credo; aliquid tamen Figura antiquitatis præ se fert, ac ex antiquis AEgyptiorum Hieroglyphicis desumpta videtur. Symbolum, quidnam figura significet, indicat: Græcè ait: ἀριστεία, id est: strenuitas; fuit fortasſis aliquādo strenuitatis Glyptō, propter adjunctos pedibus duos venaticos canes, quorum strenuitas, dum in venatione officio suo strenuè perfunguntur, nota est. Strenuitas porro, circa res gerendas versatur; quæ si diligenter magno animo, neglectoque omni periculo & mora gerantur, strenuè geri dicuntur. Hac virtute Aristoteles valuit, dum tam strenuè philosophiæ omnibusque scientijs operam dedit; ut non immeritò tot coronas, quòt figura continet, consecutus & meritus fuerit. Discipulus etiam ipsius Alexander Magnus eadem virtute ornatus fuit, ejusque beneficio multa regna acquisivit, & coronas adeptus est, quæ strenuitatem, tanquam umbra corpus, sequuntur. Suprema verò, ac capiti imminens Hieroglypti corona, ἄριστον, id est, optimum & summum illud bonum designat, quòd Aristoteles agnovit ac coluit, quilibetque Christianus summo studio, ac strenuè, ut id adipiscatur persequi debet.

CAUTIUS.

Bonifacius iste, dum cùm hostibus confligere deberet, & nimis properās in tentorio galeam, qua caput semper pugnaturus munire solebat, reliquisset, detectoq; capite nudus cum suis in medios hostes irruisset, vulnus in capite, satis periculosum dicitur accepisse. Quia verò periculum averti galea potuisset, propterea se CAVTIVS ac prudentius vitæ corporisq; tationem habiturum, hac Hierographia, (in qua galea cum Symbolo CAVTIVS depingitur) ostendit: Proprio enim periculo quivis prudentior fit, hinc proverbium: Piscator ictus sapit. Qui suo periculo non sapit, stolidus est, aut imprudens, omnibusque injurijs, periculis & damnis exponitur: Prudentia enim circa pericula versatur, ac is, qui ea quantum potest vitat, prudens dicitur: neque enim omnia & quævis vitari possunt. Quæ præter opinionem incidunt, prudentiæ habitum non tollunt, cùm illa consilio & electione præhabita, ejus quòd optimum factu est definiatur,

definiatur, etiamsi effectus infœlix,& non prævisus sequatur: Hæc enim rerum, circa quas versatur prudentia, natura est; ut casu & propter rei alterius interventum, sæpe mutentur. Consilium ejusq; anima,recta ratio, rerumq; discursus,prudentiam non eventus facit: Multa enim prudenter, tum in rerũ gubernaculis,tum in rebus bellicis sæpe instituũtur, quæ tamẽ fœlici carent exitu,non consilij,sed rerum incidentium vitio. Hæc vulgus latent,quod ex rerũ eventu consilia ponderat,ac mala omnia illa,quę fœlice fine carent,judicat. Sapientes viri aliter sentiunt,ac consiliũ non eventum perpendunt, Phocion, cùm Athenienses rem aliter atque ipse svaserat, prosperè administrassent, adeò perseverans consilij sui propugnator extitit, ut in contione lætari quidem se successu eorum, sed consilium tamen suum aliquantò melius fuisse diceret. Non enim damnavit, quòd rectè viderat (quia quòd alius malè consuluerat, benè gesserant) fœliciùs illud existimans, hoc sapientiùs.

UTRUMQVE.

Nuda muliercula utramque arborem & aridam, & siccam arripit, ac ab utraque ne vacillet, aut decidat, sustentatur. Verisimile est Mystam, muliercula,se,vel statum suum indicare,quem talem esse vult, ut non solùm à potentibus, sed etiam à plebe sustentetur: Vbi enim harmonia hæc in republica est,ut Princeps æqualitatem Geometricam inter suos conservet,plebique,quæ plebi, optimatibus,quæ optimatibus conveniunt, relinquat, ab utrisque fulcitur ipsius imperium, securèque regnat, neque facilè tumultus, aut reipublicæ mutatio fit; quæ sequi solet, dum altera pars negligitur, alteraque nimis colitur: Tum enim neglecta, flocciquc habita, omnia in republica sursum deorsum movet, ut pristinum statum, & antiquam libertatem recuperet. Potest etiam muliercula nuda, mentem seu animum Principis, ejusque virtutem, constantiam seu fortitudinem, qua V T R V M Q V E, id est, malam & bonam fortunam æquè ferre potest, indicare: Id enim constantis fortisque animi officium, & munus est, teste Horatio:

Fortissimus ille est,
Qui promptus metuenda pati.

Et Cicero 2. de Oratore: Magna laus & admirabilis videri solet, tulisse casus sapienter adversos, non fractum esse adversa fortuna, retinuisse in rebus asperis dignitatem. Vt autem qui magno animo est, atque forti, omnia quæ cadere in hominem possunt, despicit, & pro nihilo putat, ita & is, qui rebus secundis non insolescit: Vir enim fortis & constans, ea,quæ eximia plerisque, & præclara videntur, parva ducere, ratione que stabili, & firma contemnere debet, & ea quæ videntur acerba, ita ferre, ut nihil à statu naturæ, nihil à dignitate sapientis decedat. Inquit Horatius:

Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare, sapienter idem,

Contrahes

Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

Hæc itaque qui facere potest, verè fortis & magni animi est.

HIS ARTIBUS.

Hieroglypton arcum, pharetram, ac clavam exhibet, quæ militaria sunt arma. His tanquã artis militaris instrumentis Gnome testante, Mysta se gloriam & laudem quærere velle, videtur. Vt enim olim arma tractare artis erat, ac Romani sæpe arte militari potius quàm vi, & potentia hostium longè numerosiores exercitus fuderunt ac superarunt; atque ita laudem & gloriam immortalem sibi pepererunt: ita & hodie armorum dextra aptaque tractatio, artis esse statuitur, illique qui ea regere, beneque tractate possunt, non infimam laudem & gloriam consequuntur, longeque majorem merentur si rempublicam, patriamve defendant, maximamque si ab hostibus liberent. Hanc artem qui novit, suorumque commodo exercet, statua dignus est, ut immortalitati consecretur, posterisque bono exemplo sit. Tales complures apud Romanos, nostroq; ævo ijs qui hanc artem calluerunt, & fœliciter exercuerunt extructæ fuerunt. HIS itaq; instrumentis seu ARTIBVS militaribus Mysta sibi laudem & gloriam parere vult.

[illegible] Marchionissa Montis Ferrati [illegible] uxor

Guilielmus V Marchio Montis Ferrati X

Bonifacius III Marchio Montis Ferrati XI

Guilielmus VI Marchio Montis Ferrati XII.

Ioannes Iustus Marchio Montis Ferrati ultimus XIII

Alphonsus Marchio Estensis Dominus Montisq Fr Duc Hercul II Ferra

FIDES MAIORA FACIT.

Inter Hierographias, insignem præ alijs ingenij dexteritatem fœminarum ostendere videntur. Hæc profectò, si quæ alia non parum elegans est, qua discrimen ponitur, inter ea quæ à natura sola, ac quæ numinis ope fiunt. Spectatur enim aridus olivæ arboris ramus, sacráque columba, ramusculum rostro arripiens, ac folia viridia suo attactu inde producere. Sacræ columbæ figura, Spiritus sanctus, tertia Trinitatis persona, designari solet, quòd alias columbæ forma apparuerit. Hunc non solùm majora facere, quàm natura posit, cuivis Christiano constat: Sed etiam eum (ut Mystæ sensum explicem) qui illi ita firmiter fidit, ut credat ipsius opē sibi non defuturam, si quid natura majus tentet. Hujusmodi confidentia & FIDES sæpe MAIORA FACIT, quàm natura ipsa: teste ipso Salvatore, qui ait: Si fidem habueris ut montes transferas, transferentur. Sic Anna in senectute ac extra concipiendi ætatem provecta, fidens Deo concepit & peperit; Thobias similiter Saræ (licet septem viri illi accubantes, perijssent) divino auxilio fidens, se credidit, ac nihil incommodi passus fuit. Quantum autem posit fides ea, in qua divinum auxilium non apparet, & quam sæpe, quæ rerum naturalium vires superare videntur, efficiat, Philosophis ac Medicis constat; qui hujusmodi fidem cum imaginatione confundunt, atque in morbis, & prægnantibus præcipuè elucet. Non raro enim, propter ægroti in medicum, vel pharmacum fiduciam, morbus superatur & depellitur. Fiducia enim vel fides, cordis spiritus & sangvinem movet, agitatque, ac motione illius, calorem, nativum sopitum, ac nimia quiete, marcescentem excitat, qui recuperandæ sanitatis fundamentum esse potest. Prægnantes etiam quid fide, & imaginatione in fœtum posint, cui fructus appetitos, in ea corporis parte, quam volunt, insculpunt, vulgo notum est. Itaque propositum hujus Principissæ est, Deo Opt. Max. fidere, & omnia sua committere; quòd ea quæ fieri non posse, ac præter naturam videntur, illius ope, qui steriles fœcundas efficere, & majora quam natura facere posit, perficiantur.

UNDIQVE FRUSTRA.

Pyramides in AEgypto regum pecunias ostentabant, ac illarum ædificatio instituebatur, ne pecunia ad successores aut insidiantes æmulos perveniret, neve plebs ociosa esset. Præcipuæ tres sunt, quæ orbem implevere fama, sitæ inter Memphim oppidum (nunc Alcairum vocatum (& Delta insulam, à Nilo minùs quatuor milia passuum, à Memphi sex ad vicum Busirin, Pyramidem maximam trecenta sexaginta hominum milia, annis viginti construxisse, produntur, atque in Raphanos, & Allium, ac cœpas mille octoginta talenta dicuntur, operarijs erogata. Amplissima octo jugera obtinet soli, quadrata, cujus unum latus habet octingentos, & octoginta tres pedes. Multi putant monumenti & sepulchri causa fuisse extructas, utque eorum, quorum jussu extructæ sunt, æterna esset memoria; quemadmodum illæ æternæ nulloque seculo perire, aut destrui posse videntur. Tanta enim lapidum moles cui accedit forma in mucronem as-

ſurgens, ſeipſam proprio pondere ſuſtinet, ac neque in ſe, neque extra machinam ullo vento,aut procella concuti, multò minùs deijci poteſt. A Pyramidis itaq; firmitate & conſtantia Myſta Hieroglypton deſumpſit, ac pyramidis inſtar, quæ neque ab aquis, neque ventis concuti aut deijci poteſt; ſe à nullis adverſitatibus,aut hoſtibus frangi poſſe: ſed ſemper animum conſtantem habiturum, oſtendit. Proinde omnes hoſtium, & inimicorum inſultus, & impetus fruſtraneos fore, ut pyramis in figura VNDIQVE FRVSTRA à vento & mari impetitur.

IN HOC VINCES.

Nicephorus narrat, Conſtantinum Magnum in bello contra Byzantinos, cùm jam bis victus eſſet,ſignum crucis in cœlo hac inſcriptione vidiſſe: IN HOC SIGNO VINCES HOSTES OMNES, idque poſtridie ſic accidiſſe, ac eum in bello contra Schytas tertiò crucem illam vidiſſe. Ab hac hiſtoria veriſimile eſt, Principem iſtum Hierographiam hanc ſumpſiſſe. Vtpotè qui auxilium hujus ſigni,divina ope juvante, in rebus adverſis, vel hoſtium oppugnatione ſenſit. Nec mirum, cùm hoc ſigno inferorum Princeps cum omnibus ſuis devictus ſit, genuſque humanum ab ipſius jugo liberatum. Hoc ſignum AEgyptij inter Hieroglypticos characteres, pro ſigno vitæ futuræ habuerunt, cujus rationem nullam ſciebant,quàm quòd certum aliquod divinum myſterium,in hoc ſigno latere crederent. Character etiam illius pectori Dei Serapidis erat inſculptus. Iſidoro etiam referente antiqui cum numerum eorum,qui cæſi, vel ſalvati in bello eſſent notarent, mortuos litera Θ figurabant, & ſuperſtites litera T. Achonius Pedianus narrat, olim cùm è judicijs venirent accuſati, Damnatos litera Θ, & abſolutos litera T fuiſſe notatos. Eſt itaque crucis ſignum ſalutare, victoriæque, ac liberationis nota: ut Moiſis exemplo comprobatur, qui Iudeos victores effecit, quamdiu in monte Deum invocans,brachijs extenſis crucis figurā faceret: Nam cùm primùm remitterent ſe brachia, ac figura illa crucis amitteretur, Iudæi ab hoſtibus ſuperabantur. Rectè itaq; ait Myſta, IN HOC, nempe crucis ſigno,nos VINCEre.

UNITA VALENT.

Vt ſingula haſtilia facilè frangas, conjuncta non poſsis: ita diſsidentes facilè ſuperantur, concordes non facilè: Quia virtus unita fortior eſt, ut inquit Ariſtoteles,diſperſa,ſive agat, ſive patiatur. Hîc patiendo, haſtilia vel ſagittæ junctæ fortiores ſunt una, quòd vires numero augeantur: Niſi enim ut patiens augetur,ita proportione agens augeatur, nō cedet patiens, ſed fortiùs reſiſtet, quemadmodum patiens minùs reſiſtit, ſi agens numero creſcat. Iſtorum exemplo Myſta ſe concordiam quærere ſuorum, quibus unitus, quævis obſtacula pellere poſſe facillimè, nihilque tam arduum & difficile eſſe, quod ſuperare non poſsit, oſtendere voluit: Concordiam enim Princeps,qui in regno conſervat, firmam baſim regni habet, vireſque multiplices, neque facilè ipſius ſtatus concuti poteſt. Quia concordia etiam res parvæ creſcunt, ut diſcordia maximæ dilabuntur.

FIDE

FIDE ET PATIENTIA.

Fideliſsimum homini animal canis eſt; ſæpe adverſus latrones pro domino pugnaſſe, & in Epyro agnitum, in conventu percuſſorem domini latratu, & laniatu accuſaſſe, ut ſcelus fateri coactus fuerit, conſtat. Garamantum regem canes ducenti ab exilio reduxere, præliati contra reſiſtentes. Canis, Iaſone Lycio interfecto, cibum capere noluit, inediaq; conſumptus eſt, ſed ſuper omnia actis populi Romani teſtatum: Appio Iunio, & P. Silio Coſſ. cùm animadverteretur ex cauſa Neronis Gemanici filij, in T. Sabinum, canem illius nec à carcere abigi potuiſſe, nec à corpore receſsiſſe, mœſtos edentem ululatus, magna populi Romani corona circumſtante, ex qua cùm quidam ei cibum objeciſſet, ad os defuncti tuliſſe. Innatavit idem cadavere in Tyberim abjecto, ſuſtentare conatus, effuſa multitudine ad ſpectandum animalis fidem concurrente. Patientia canis non minùs præcedentibus exemplis, dum inediam vigilando, ac excubias ad domini corpus agendo, pertulit: quàm Hieroglypto ipſo confirmatur: Indies enim cathenis alligatus, ſervitutem ita æquo animo fert, ut propterea nihil de fide ipſius decedat. Vbi etiam adverſus dominum quid deliquerit, caſtigationem & verbera ita fert patienter, ut quamprimùm dominum blandientem perceperit, ſtatim injuriæ acceptæ immemor, etiam adblandiatur. Noſtro ævo contigiſſe narratur, crudelem dominum, ut canis ſui in ſe fidelitatem, & patientiam oſtenderet, ad ſe vocatum, gladio pedes omnes amputaſſe, ac gementem & jacentem canem, abjecto gladio ad ſe vocaſſe, qui ad dominum repens, cauda illi adblanditus fuiſſe, acceptæ cladis immemor, magna adſtantium commiſeratione, & in facinoris authorem odio, dicitur. Cujus animalis exemplo, hic Princeps FIDEm ET PATIENTIAm ſibi colendam, rectè & prudenter proponit; illa enim vinculum eſt, quo reipublicæ ſtatus connectitur, & conſervatur: hæc modus, & ratio, qua incommoda feruntur, donec occaſio, & opportunitas rei bene, & tutò gerendæ ſeſe offerat.

TORTO ET FORZA,

id eſt:

INJURIA ET VIS.

Symbolum iſtud Italicum, non aptè Latinè ita reddi poteſt, ut duplicem, quemadmodum Italicè ſenſum habeat. Torto Italicè ſignificat curvum, & injuſtum, curvaturam oſtendit funis, ac vim, quæ fune fieri poteſt: non tamen curvaturam ſignificari vult Myſta, ſed injuſtum, vel injuriam, quòd idem vocabulum torto ſignificat, ut videlicet fune ſeu vinculis oſtendat multis injuriam & vim fieri; quàm quia fortaſsis ipſe innocens perpeſſus eſt: Hierographia hac poſteritati notam voluit.

* * *

Franciscus Estensis Marchio Massę et Paduli Com Auellini Fr D. Her. Fer

Antonius Caraffa Marchio Mirabelli et Comes Bagni Nepos PP. Pauli IIII

Hercules Malaspina Marchio Oramalę suprem Capitan. Reipub Genuens

Antonius Carraciolus Marchio Vici.

Joannes Iacobus Medices Marchio Marignani Generalis Caroli V. Imperatoris.

DUX IN HOSTES PARITER ET CLYPEUS.

Duces,qui manipulis militaribus præficiuntur gregarios milites præcedunt,si illos in hostes ducere velint; utque ordine & loco; ita animi fortitudine: Sic enim gregarijs clypei, aut scuti loco sunt, hoc est, primos hostium insultus, & impetus excipiunt, & sustinent. Hæc Hieroglypton ipsum satis explicat: Aquila enim avium regina,Ducem ac clypeum Symbolicè designat: quia adversus avium impetus, pectoris robore & viribus munita est. Huic se comparat rectè Mysta; dum ad invadendos hostes pro suis se semper paratum,ac si ab hostibus oppugnetur,se illorum insultus suscipere, pro suorum tutela, & clypei,seu scuti instar illis esse velle,ostendit. Laudandum certè in Principe propositum, cùm non ob alium finem à Deo creati, & ad imperij sedem evecti sint Principes,quàm ut hostes oppugnent, suos defendant, ac justè regant. Pius & bonus Princeps officium suum, ut iste, intelligit, ac DVX IN HOSTES PARITER ET CLYPEVS pro gregarijs & subditis est.

DUM SPIRO, SPERO.

Fortuna instabilis raro eadem apparet facie: dum arridet sæpe fallit; dum truci intuetur vultu, beneficijs interdum decipit: Chameleonte itaque mutabilior. Quis tamen horridam faciem extimescat? quæ facilè benigna fit. Quis non speret, dum spirat, mutabilem mutaturam ingenium? AEvi tempus longum est, si non citò, sat citò modò mutet. Interea spes alit afflictum, & ærumnæ devorantur alacriori animo, donec sperata priùs, affulgeant. Id boni spes adfert, quòd sperans, spe pascatur,ac speratis ferè ut præsentibus fruatur,& nisi ea aleretur vita,animantibus alijs miserior homo esset. Miser itaque est, sed miseram vitam spes nutrit: Hinc Mysta DVM SPIRO, SPERO. Sed quid sperat? mali in bonum cumulationem, aut quòd ruinam & exitium minitabatur, pristinum statum & vitam recuperaturum. Rectè quidem anguis exemplo, qui dissectus, adjunctis disiunctis partibus, iterum coalescere,& jam egressuram animam retinere fabulosè putatur. Ostendit itaque Mysta se virum, quòd non despondeat, quassatum fortunæ injurijs animum, brevì pristinæ fœlicitati restitutum iri. Ea quippe rerum vicissitudo; ut calamitatibus & adversis; fœlicia ac secunda quævis succedant: Speremus ergò dum spiramus.

MIHI MEDELAM.

Gesticulationibus humanos actus imitatur simia, ut divinos Sathan; illa ut placeat homini; hic ut decipiat, & quòd Dei est, Deo auferat, ac ad se transferat: Coli enim vult ut Deus; non quòd commodi inde habeat quicquam: sed quòd Deo aliter nocere (si noxa est Majestatem, quæ offendi non potest lacessere, ac ab ea clientes alienare) nequeat. Verùm mali genij ingenium, hominis calamitatitibus exultat, & dum illius fœlicitatem impedit, pœnarum socios,ac in quos sævire possit, conquirit. Vt mali aliorum fœlicitate marcescunt, infœlicitate pingvescunt;

scunt;

ſcunt; ſic Sathan etſi corpore careat, Nam & animus paſcitur, & beatitatis inedia torquetur ac tabeſcit. Vicerat priùs ſimia fraude ac technis primum parentem ſerpentis facie; verùm vides in Hieroglypto à leone ſuperari: Hic eſt Leo de tribu Iuda: Sed Gnome, MIHI MEDELAM convenire non videtur, neque enim medela indiguit; profectò ſui (qui ipſius ſunt membra) indiguerunt. Imò ut ad Myſtam hæc transferantur, Myſtæ generoſus animus ſimiæ infernalis illecebras, præſtigias, ac tentationes, dum contemnit & ſuperat, ipſam ſternere, ac ſibi victoriâ medelam facere, rectè dici poteſt. Si mavis Leonem Principem eſſe, & Simiam adulatorem, non repugno, aptè enim quadrabit Gnome Hieroglypto. Simia paraſitando hero grata eſt, dum gravioribus preſſum negotijs, in riſum geſtibus conijcit; Canis & equus utiliores quidem Patrifamilias, ille ut cuſtodiat, hic ut onera ferat aut trahat; ſed citra ſplendorem & cùm deſpectu; cùm voluptatem herus imprudens, ſæpe utilitati præferat. In aulis adulatores, gnatones, paraſiti, ac hujuſmodi fæcis homines, aut Simiæ potiùs, dum voluptati ſunt Principi, & in pretio, graviſsimo morbo laborat Princeps, & tali, ut de ſtatu periclitetur, ni otius ſibi medelam adhibeat, ac hujuſmodi ſimias perdat. Dum febricitat leo, ſimiæ ſiangvine ſibi medetur. Cur id non imitetur Princeps, dum ſalus reipub. ſuæ, abacta veritate periclitatur: Ejus enim rei inopia laborant ptincipes, ac id unum deeſt, nempe qui verum dicat; dum nemo ex animi ſui ſententia dicat & ſvadeat, ac adulandi certamen ſit unum amicorum & aulicorum omnium officium. Si bellum gerat, adulatores contemnunt hoſtem ac illius ſucceſſus fœlices cœlant, vireſque ſui Principis majores, quàm ſint celebrant. Hinc ſtulta ſecuritas, neque proſpicit futuris, neque præſenti occaſione, ut hoſtem arceat, vel vincat utitur: Imò negligentia victoriam hoſti ſæpe tradit. Faciat itaque ſibi medelam Princeps, ac adultores, paraſitos, gnatones abigat, eoſque apud ſe retineat, qui virtutibus & genere nobiles, veritatem colant, ac quid verè in regno geratur, fortunatum ſit nec ne explicent: Sic enim tempeſtivè admonitus occurrere malo, antequam radices agat, poterit. Si etiam majora adverſa omnia principi fiant quàm ſint, conſultum erit; ita quippe majori diligentia, quam opus ſit illis occurretur, ac imminentia mala ſecuriùs depellentur. Sed aula aſſentationibus, raro veritate ali cupit. Hinc fit tot rei gerendæ bonas occaſiones ſæpe amitti, nec priùs reipub. vel aulæ vitia corrigi, quàm Princeps ipſe manum & medelam adhibeat leonis exemplo.

SEMPER ADAMAS.

Maximum in rebus humanis inter gemmas pretium habet adamas, diu non niſi regibus & ijs admodum paucis cognitus: Veteres cum in AEthiopum tantùm metallis inveniri exiſtimavêre, inter delubrũ Mercurij, atque inſulam Meroen. Genera ejus ſex: Indici, non in auro naſcentis, ſed quadam cryſtalli cognatione. Siquidem & colore translucido non differt & laterum ſexangulo levore turbinatus in mucronem, aut duabus contrarijs partibus, quò magis miremur, ut ſi duo turbines latiſsimis ſuis partibus jungantur: magnitudine verò etiam avellanæ nuclei. Similis eſt huic quidem Arabicus, minor tantùm, ſimiliter & naſcens. Incudibus hi deprehenduntur, ita reſpuentes ictum, ut ferrum utrinq; diſſultet,

i ncu-

incudesq; etiam ipsi disiliant. Quippe duritia inenarrabilis est, simulque ignium victrix natura & nunquam incalescens. Vnde & nomen indomita vis Græca interpretatione accepit. Vnum ex ijs vocant cenchron, quòd est milij magnitudine. Alterum Macedonicum in Philippico auro repertum: & hic est cucumeris semini par. Pòst hos Cyprius vocatur, in Cypro repertus, vergens in æreum colorem, sed in medicina efficacissimus. Post hunc est siderites ferrei splendoris, pondere ante cæteros, sed natura dissimilis. Nam & ictibus frangitur, & alio adamante perforari potest: quòd & Cyprio evenit: breviterq; ut degeneres, nominis tantùm authoritatem habent. Hactenus Plinius de adamante, ex quo colligere licet nostro ævo vix veros illos, qui & igni, & ferro resistunt adamantes haberi. Omnes enim malleo facillimè franguntur, ut pulvis celandis alijs gemmis usui sit: Igne etiam in cineres nostrates non difficulter rediguntur. Mysta Indicum, qui ferrum & ignem fert, exhibet; ut generosi animi sui fortitudinem & constantiam indicet, qua res adversas absque noxa & incommodo ferre, potest.

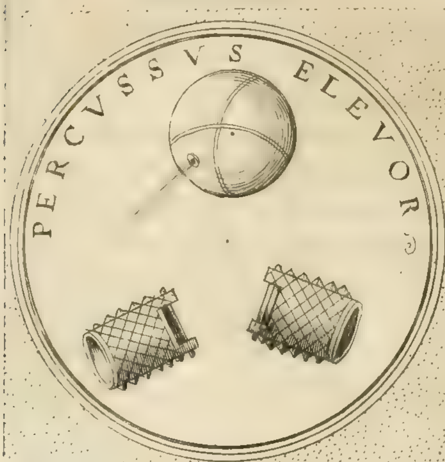
CUSTODI DOMINE VIGILANTES.

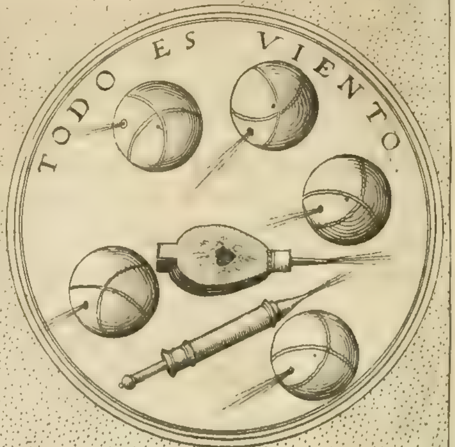
Hæc Hierographia intellectu difficilis non est: Conspicitur enim navis vento agitata in alto mari, ac non procul à scopulis, quos navis præfectus, ut evitet, circa gubernaculum vigilat, numinisque auxilium implorat, absque cujus ope raro hujusmodi pericula vitantur. Navis Mystæ personam refert, qui multa pericula, & adversa perpessus, numinis ope indiguit, numinisque beneficio adjutus, tandem omnia superavit, & ad magna evectus est. Prudentes illi, qui dum adversis premuntur, numinis auxilium implorant: raro enim fallit quin adjuvet, orate, inquit Christus & dabitur vobis. Tanta enim est patris cœlestis benignitas, ut roganti nihil deneget, & plerunque petitis majora tribuat. Principem hunc præter multorum opinionem ad summa pervenisse numinis voluntate, ejusque priùs postulata ope, nemini dubium esse, Symbolo ac eventu id attestantibus, debet.

AGITO.

Imperantis est Symbolum: Sed quid imperat? Lusorios obeliscos in tabula positos cædi vult, ut vincatur. Obeliscis proculdubio Mysta inimicos, vel obstacula illa, quæ ne ad scopum sibi propositum pervenire possit, impediunt, significat. Hos cædi, hoc est, è medio auferri vult. Magnanimi est, neque furtim, neque clanculum adversarios suos adoriri, sed aperto Marte: Hoc modo si vincātur, laus manet apud victorem, ac victi æquiori animo infortunium ferunt, victorique fidelius parent. Prudentis etiam est, omnia ea, quæ conatibus obstant amovere, ut faciliùs desiderata & optata obtineri possint; medicorum exemplo: Qui dum aliquem ad pristinum valetudinis statum reducere cupiunt: primùm ea, quæ naturā impediunt, quò minùs medicamēto adjuta morbū depellere posset, auferunt, ac tum demum morbo auferendo, & depellendo, pharmaca adhibent, remotis enim impedimentis, facilè natura morbis medetur, medicamenta in actum redigit, illorumq; ope adjuta morbum vincit.

Joannes Iacobus Medices Marchio Marignani Generalis Caroli V. Imperatoris.

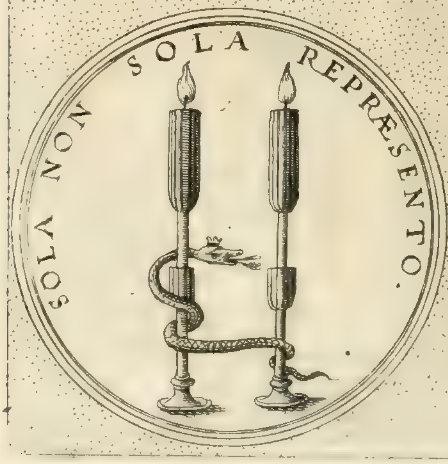

Joannes Paulus Sfortia Marchio Carauatij Frator Ducis Francisci Mediolani.

Violante Bentiuoglia Sfortia Marchionissa Carauatij Ioan. Pauli uxor.

PERCUSSUS ELEVOR.

Magna pila ventosa, aut vento plenus coriaceus globus, qui in altum percuti à certantibus solet, adjunctis brachialibus, quibus in altum pellitur, hîc exhibetur. Pila hæc id habet, ut quia levissima est, ventoque constricto tumida, duraque, dum percutitur à duriori corpore, satis altè elevetur. Illius instar Mysta se ab invidis, ac fortunæ telis percussum, non deprimi, sed magis elevari asserit: idque omnibus viris fortibus magnoque animo præditis commune est, adversis enim non franguntur & corruunt, sed firmiores redduntur, magisque elevantur, id est, majores dignitates, melioremque fortunam consequuntur. Cui istius Principis vita nota est, scit, quid ab inimicis perpessus, quibusque postea honoribus, affectus fuerit; sed hujus loci non est ista recensere.

TODO ES VIENTO.
id est:
TOTUM VENTUS EST.

Describuntur iterum pilæ ventosæ, adjecta syringa & folle, quibus ventus pilis inflari solet, addito Symbolo Hispanico, TODO ES VIENTO, id est, totum ventus est. Hac Hierographia Princeps ad summa (dum maximè inimici eum opprimere studerent) evectus; mundanum omnem honorem & potentiam vanam, pilæque ventosæ instar inanem esse, nihilque præter ostentationem quandam habere, ostendere voluit. Egregia profectò similitudo: Nam ut pila hæc magna & dura, ac in altum percussa, multis admirationi est: examinata vero, inanis, levis, ac vento tantum repleta depræhenditur, risumque movet: ita res quæ multis permagnæ, ut honores summi, & dignitates, videntur, si penitius inspiciantur, & perpendantur, vanitate plenissimæ, & neque corpori, neque animæ utiles, sed potiùs illorum carnificinæ depræhenduntur. Quantam enim servitutem corpori inducant dignitates; dum curam adipiscendarum divitiarum, sine quibus servari non possunt, poscunt, & curam curandæ valetudinis, libertatemque faciendi, vel ruri, vel domi quod velis, vel quibus delecteris impediunt, cuivis notum est. Dignitate enim tanquam aurea cathena, homo perpetuò ligatur, facultateque vivendi ut velit privatur, ac dignitatis honorumque mancipium fit. Animæ saluti honores raro utiles sunt, quòd superbiendi, ac vitiorum multorum præbeant occasioues; quibus si maculetur anima, neque mundetur, æternis pœnis cruciatur. Rectè itaque Mysta mundana hæc omnia, quantumvis magna & sublimia videantur, vanissima, ventoque similia esse agnoscit. Is enim pilas, magnas & turgidas, durasque facit, attamen nihilo ita proximus est, ut emissus, neque conspici, neque compræhendi possit.

QVIS DICERE FALSUM AUDEAT.

Vt nemo visu præditus, ortum Solem, ac illius lucem inficiari potest, ita vir probus & pius, ea quæ vera sunt, negare neque debet, neque potest,

poteſt: Veritas enim Solis inſtar eſt: quam hac Hierographia Myſta ſe profiteri Solis imagine, & Symbolo oſtendit: Sol enim illius eſt Hieroglyphicon: quia ſolus, & unus eſt, ut veritas: duplicia namque & multiplicia veritati contraria, & mendacia ſunt. Veritatis cultor imprimis T. Pomponius eques Romunus fuit, qui mendacium nec ipſe dicebat, nec pati poterat, quapropter omnes ei res ſuas, amici curandas certatim dabant: conſiliumque ab eo de republica, deque rebus magnis petebant. Vt itaque veritatis laus & utilitas magna; ita mendacij vituperium ingens, cui & id accedit, ut qui eo delectatur, vir probus eſſe non poſsit, qui execratur bonus ſit teſte Comico:

ψεῦδος δὲ μισεῖ πᾶς σοφὸς καὶ χρήσιμος.
id eſt:

Mendacium odit, qui vir eſt frugi & ſapit.

Mendacium etiam raro prodeſſe, ſæpiùs obeſſe ſolet. Nam mendaces id lucrantur, ut cùm vera dicunt, ijs non credatur, & ſi commercia exerceant, nunquam emergere, & rem facere poſsint: Nemo enim mendaci fidit. Fide autem amiſſa, & eluſa; quia ex alienis ac creditis bonis decerpendi fructus tollitur occaſio, omnes facultates, ac fundamentum divitiarum, vitæque ſuſtentandæ ratio corruunt; ut mercatoribus & principibus, qui alieno ære plerunque mercari, & bella gerere debent, notum eſt.

SIC ITUR AD ASTRA.

Arcus extenſus cùm ſagitta in cœlos deſtinata, in Hieroglypto conſpicitur, quæ ſi emittatur, ut figura oſtendit, ſurſum fertur, & ad aſtra tendit. Hujus exemplo Myſta & ſe, & quemvis ad aſtra ire, id eſt, extremum beatitudinis ſcopum adire poſſe, ſignificat. Vt autem in arcu vis requiritur, quo jaculum ſeu ſagitta emittitur, & ſagitta ſic concinnari debet, ut facilè ſurſum ferri poſsit; Ita etiam animus hominis, vim, ſtudium & diligentiam requirit; ut ad ſublimia & divina pellatur, ac ſummi boni compos fiat. Ipſe deniq; animus ita compoſitus eſſe debet, ut à cæteris adjutus, cœleſtia facilè aſſequatur. Regnum enim cœlorum, ut inquit Hierographus, vim patitur, & violenti rapiunt illud: Quæ autem iſta ſint, arcus, & ſagittæ forma oſtendit. Imprimis enim baſi, & fundamento opus eſt, cui ſagitta innititur, videlicet chorda & arcus: Deinde vis humana, quæ arcum & chordam ita extendat, & diducat, ut ſpes ſit, ſcopum propoſitum attingi poſſe, requiritur: ac poſtremò ſagittam alis & mucrone inſtructam eſſe oportet, ut facilè optatum ſcopum feriat. Vt verò iſta deſiderantur, ſi quis ſagittam in ſublime emittere velit; ita iſtorum exemplo, tria, ſi animus cœleſtia petere velit, videlicet fides, ſpes, & charitas ſunt neceſſaria: Fides enim fundamentum ſalutis eſt, ac arcu & ſagitta deſignatur. Spes ipſorum extenſione. Charitas verò alis, & mucrone ipſius ſagittæ, quæ animum hominis levem, & penetrantem facit, ut facilè cœleſtia adire, & aſſequi poſsit,

SOLA

SOLA, NON SOLA, RE-PRÆSENTO.

Duabus iſtis candelis ardentibus,non eſt dubium quin hæc Principiſſa,&ſe,&maritum notare voluerit,ac ſerpente,qui candelabrũ utrumq; complectitur prudentiam, qua inter conjuges vinculum conjugij regitur, atque conſervatur. Id dum fit, fides ab utroque ſervatur, ac conjugij fœlicitas & amor, ignis & flammæ inſtar lucet, ut quilibet conjugum, ſolus quidem ſit, non tamen videatur, ut Symbolum ait, SOLA NON SOLA REPRAESENTO, ſupple, lumen: Quemadmodum enim duarum candelarum lux ita confunditur, & unitur, ut etſi uniuſcujuſque candelæ ſola ſit: tamen non appareat, ſed una lux tantùm; ita in conjugio, cuilibet conjugum ſolus,ſi perſona,non ſolus,ſi animus, qui in alterius conjugis corpore vivit, ſpectetur, eſt. Voluit itaque hæc Principiſſa oſtendere, ſe non ſolùm propter conjugalem amorem, vivere beneficio mariti, ſed etiam maritum ita animo ſuo inhærere, ut abſens, ſemper præſens ſit, atque hoc modo ſe nunquam ſolam eſſe,

NIL AMABILIUS.

Vt animalibus nihil Sole eſt amabilius, non ſolùm propter calorem, quo fovet cuncta, ſed propter lucem, qua omnia conſpicua ſuis coloribus illuſtrat, & exornat: abſque luce enim color nullus eſt, nullaque rerum in hoc orbe pulchritudo: ita probæ matrifamilias nihil amabilius viro ſuo, à quo fovetur, defenditur & ornatur: Mulieris enim decus & ornamentum vir eſt,ac omnis viri dignitas, cũ illa propter conjugale vinculum communicatur: Quò fortaſsis hæc Peincipiſſa reſpexit: niſi illam cenſeamus Symbolo voluiſſe, NIL æterno illo & inviſibili Sole eſſe AMABILIVS: hac enim ratione Hierographicè interpretabimur ſculpturam & benè: Cùm nihil eo Sole poſsit eſſe amabiliùs, à quo creati ſumus, cujus beneficio animam adepti ſumus, vivimut, intelligimus, ac æternæ beatitubinis capaces ſumus: Quis enim id, à quo omnia bona & æterna cõſequitur,& quod omni pulchro,pulchriùs,ac õnis pulchritudinis parẽs, & principium eſt,non amet. Poſtremò ſi Sole veritatem deſignare voluerit Principiſſa, eleganter Solis, qui unus eſt, ut veritas, figura uſa eſt. Veritate autem, quæ Deus ipſe eſt, NIL eſſe AMABILIVS, cuilibet notum eſt. Proinde laudedigni, qui eam obſervant, colunt, ac venerantur.

Mutius Sforza Marchio Carauatij filius Ioannis Pauli.

Constantia Columna Sforza Marchionissa Carauatij Mutij uxor.

Philippus de Croio Marchio Arecotæ

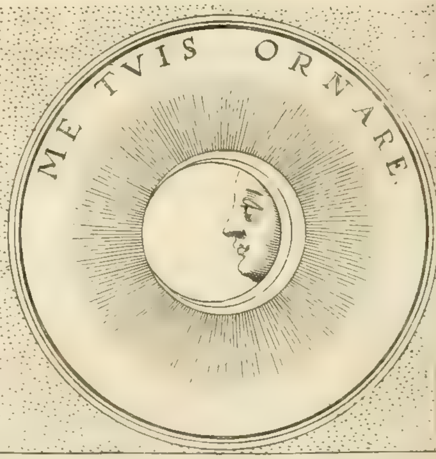
Andreas Sfortia Marchio Pallauicini Generalis Venetorum Reip.

Guilhelmus Marchio Turre Maioris etc.

Hippolita Carretta Marchionis Guilhelmi Turre Maioris uxor.

NON TALI AUXILIO.

AEthnam montem in Sicilia, & Heclam in Islandia perpetuos evomere ignes sulphureos, ac vastè omnia exurere, cuivis notum est. Vt autem nulli imbres, nullæque pluviæ ignes istos extinguere possunt: ita Mysta ostendere voluit, hac Hierographia se etiam igne uri, qui tali ac vulgari auxilio non tollitur. Existimo autem flammas amoris intelligere, quæ medullas exurunt, hominemque interdum ad insaniam, vel tabem redigunt, ac id habent, ut quò magis tegantur, magis ardeant, Ovidio teste:

Quoq; magis tegitur, tectus magis æstuat ignis.

Et alibi:

Quis enim bene cælat amorem?
Eminet indicio prodita flamma suo.

Exemplum vehementis amoris narrat Valerius Max. Seleuci nempe regis filium Antiochum novercæ Stratonices amore correptum ad extremum decubuisse, & moribundum jam, Erisistrati medici prudentia, amorem erga Stratonicem deprehensum fuisse: quòd cùm illa ingrederetur cubiculum, rubore perfunderetur, & cùm egrederetur, iterum pallesceret, ac anhelitus, & pulsus fieret mutatio: ac propterea à patre concessa Stratonice filium fuisse valetudini restitutum. Fortasis Princeps conjugis suæ amore se ita flagrare, nullaque alia re, quàm ipsius copia, & præsentia, flammas amoris extingui posse, ostendere voluit.

HIS SUFFULTA.

Respondet hac Hierographia uxor marito, ac ut ille priori Hierographia absque uxore vivere non posse, ita nec se absque marito vitam ullam habere, ostendit: Refert enim arbor Principissam, & Sol maritum: ut enim arbor virere & vivere, nisi à Solis radijs illustretur, & foveatur, non potest: ita nec illa, nisi indies viri præsentia fruatur: Hæc enim conjugalis amoris verum fulcimentum, & pabulum est, sine quo lugent, & tabescunt veri amantes. Conjugalis amoris exemplum præ cæteris præbuit Hispicratea, Mithridatæ regis Ponti uxor: Mariti enim causa, præcipuum formæ suæ decorem in habitum virilem convertit: Tonsis enim capillis, equo, & armis se assvefecit, quò faciliùs laboribus, & periculis mariti interesset. Quinetiam victum à C. Pompeio, per efferatas gentes fugientem, animo pariter, & corpore infatigabili sequuta est: Cujus tanta fides asperarum, & difficilium rerum Mithridatæ, maximum solatium, & jucundisimum lenimentum fuit, teste Val. Maximo.

PRÆ NIMIO PONDERE.

Vt equi rhedam præter modum oneratam, trahere non possunt, & præ nimio pondere procedere ulteriùs impediuntur: ita principes viri gubernaculis rerum præfecti, si multitudine negotiorum obruantur,

& impares tantæ moli regendæ ſint, (niſi à conſiliarijs, & adjutoribus juventur) rerum proceſſus intercipitur, quieſcit, & ſiſtitur, paciſque tempore, bonus reipublicæ ſtatus paulatim tabeſcit, ac extinguitur, bellique tempore occaſiones rerum bene gerendarum amittuntur. Fortaſsis hanc Hierographiam eo tempore, cùm Dux Albanus Belgij præfectus, ac rerum Belgicarum ſtatus periculoſiſsimus eſſet, Princeps iſte edidit. Tuncenim hic Dux nullum publicum munus ſuſcepit. Nam rerum gerendarum magnitudine deterritus, ac metuens ne præ nimio ponderi ſuccumberet, privatam vitam ſapienter egit, ac ſolus & unus ferè ſano illo conſilio ex antiquis Belgarum familijs ſuperſtes remanſit, reliquis omnibus bellis, ac alijs calamitatibus extinctis. Dum bello inteſtino laborat patria nihil prudentiùs quiete. Quia cujuſcunque defendes cauſam, alteri injuriam facere videberis, ac in reipublicæ, cujus & tu membrum, cum illis, quos oppugnas es, tanquam in propria rues viſcera. Vir bonus in bello civili, neutri parti adhæret, quòd utriuſque cauſa & bona & mala ſit, ac proinde dubiam cauſam defendere viri boni non ſit officium.

IMMOBILIS.

Verè immobilis eſt pyramis ſeu obeliſcus, etſi alas addideris, ut in Hierographia. Obeliſcus à pyramide non differt figura, ſed ſtructura, quòd ex uno lapide obeliſcus, pyramis ex pluribus conſtructa ſit. Vtraque conſtantiam deſignat, quàm Principes plerunque profitentur: Nihil enim elegantius Principis conſtantia, ut nihil turpius levitate. Conſtantia circa res arduas, & adverſas verſatur, quibus cedere viro conſtanti non licet, ſed contra ſtare & obſiſtere: Inde enim nomen habet conſtantia. Qui hac virtute præditus eſt, nullo malo opprimi planè poteſt. Nam preſſa latitat quidem aliquamdiu virtus, ut ignis ſub cineribus: verùm non extinguitur, ſed dimotis impedimentis, recentique accedente rerum gerendarum occaſione, iterum luculentiùs, ut ignis remotis cineribus, refulget, aſſurgit, & emicat: Verùm diſcrimen faciendum inter conſtantiam, & pertinaciam: Illa enim virtus, hæc vitium eſt. Conſtantia in rebus laudabilibus, & quæ virtutis aliquid continent, pertinacia in rebus malis, aut vitijs exercetur.

SIC MUTOR AD ILLAM.

De uxore loquitur Sol, id eſt maritus Princeps, qui ſe Solis figura denotat: Eſt enim uxori vir Solis inſtar, cum ab illo illuſtretur, & ornetur, ut à Sole inferiora hæc omnia. Inquit autem Symbolum: SIC MVTOR AD ILLAM. Sed quænam quæſo mutatio Solem ſubit? cùm ſemper uniuſmodi, eadem luce, eadem pulchritudine, eodemque motu appareat? Mutatur ſanè non ſibi, ſed nobis, dum Luna inter noſtrum, & illius corpus interponitur; tum enim Eclipſin patitur, & figura orbicularis, in lunarem mutatur; id in conjunctione Lunæ & Solis, aliàs non fit. Voluit itaq; Myſta indicare, ſe amore conjugali ita teneri, ut ſuus amplius non ſit; dumque præſentia & copia

pia conjugis suæ fruitur, ita mutari, ut vita animoque suo in ipsius corpus translato, ecclipsin patiatur, pristinamque formam non retineat: vulgare enim est, amantes in aliorum corpore animum, non in suo habere. Id ut in solutis conjugio, vituperio dignum: ita in conjugibus summopere laudandum est.

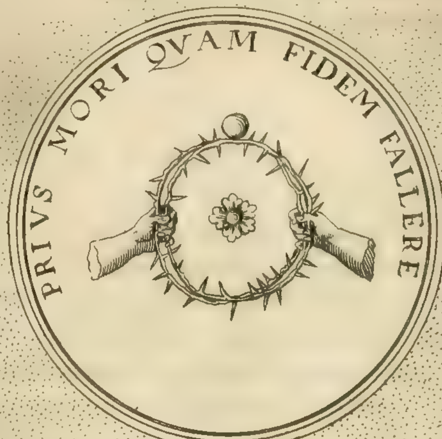
ME TUIS ORNARI.

Vt Luna lucem à Sole habet, ejusque beneficio illustratur, nobisque conspicua fit: ita uxor, & materfamilias, à viri consortio, illiusque dignitatibus ornatur, & illustratur. Hoc beneficium se à viro habere hæc Principissa agnoscit Symbolo ME TVIS ORNARI, sibi enim gratulatur, quòd illius societate, & dignitate, tanquam solaribus radijs ornetur, & illustretur, Mulieris siquidem ornamentum vir est, qui si improbus & frugi non sit: vitium omne cũ muliere communicat, illamq; suis vitijs quasi infamem reddit: ut è contra virtutibus illustrem, si illis ipsa careat. Celebretur itaque hæc Principissa, quæ se viri encomijs ornari fatetur.

Hipolita Fiaramonda Marchionissa Scaldasole

Joannes Baptista Azzia Marchio Terzæ

Joannes Petrus Marchio Polignani.

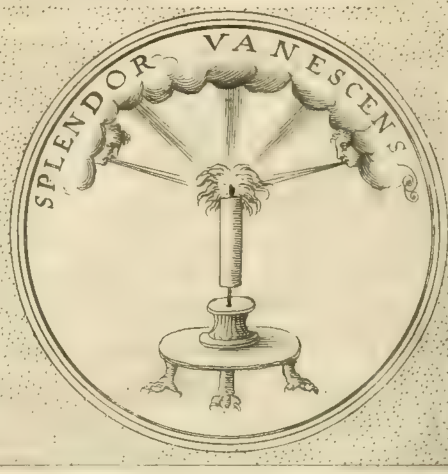
Paganus Doria Marchio Generalis Regis Hispaniarũ

Guilhelmus Malatesta Marchio Terrasanæ.

Leonora Malaspina Marchionissa Terasanæ

ITA ET VIRTUS.

Vt Laurus inter iratos leones in hac Hierographia virere conſpicitur, ac illorũ iras non perſentiſcit: ita & virtus inter Tyrannos floret, neq; illorũ rabiem percipit. Id Lucretiæ caſtitas invicta docuit, quæ vitiũ corpori illatum propria nece expiavit, ne virtutis fama ante mortem deſtitueretur; manſit enim animo caſta donec expiravit: Et ſcelus in ſe commiſſum, majori virtute, quàm fœmineus ſexus fert, delevit. Forte Marchioniſſa lauri exemplo ſe perpetuò; virtutibus, Heroinis dignis, ac præcipuè caſtitate florere velle, neque procorum, malevolorum, & potentiorum adulationes, minas, aut iras metuere, oſtendere conatur. Eſt enim caſtitas inter alias virtutes, matronis maximum & præcipuum ornamentum, qua ſi deſtituantur, omnes aliæ virtutes defædantur, & vitiorum potiùs vices ſubeunt. Vna caſtitas, reliqua matronarum vitia tegit, obliterat, & ex vitio virtutem facere videtur. Livia Auguſti Cæſaris uxor, cùm nudos homines, qui ſibi facti erant obviam, inſpexiſſet, & ideo à nonnullis damnaretur, dixit eos matronis honeſtis, & continentibus, nihil à ſtatuis differre: Cor enim hominis pudici, rerum impudicarum aſpectu, malis cogitationibus non tangi.

PRIUS MORI QVAM FIDEM FALLERE.

Coronam ſpineam, duæ utrinque manus comprehendunt, in cujus medio roſa conſtituitur. Duæ manus fidem datam notant; corona difficultates, ærumnas & moleſtias, quæ fidẽ ſervantibus nonnunquam contingunt, ac roſa bonum nomen, & laudem, quam ij, qui fidem ſervãt conſequuntur, oſtendunt: Vt enim ex ſpinis roſa, flos pulcherrimus, ac odore ſvaviſsimus provenit; ita ex difficultatibus, quæ propter fidei cultum incidunt, plerunque vel honor, vel emolumentum, vel memoria æterna provenit. Fides duplex: Theologica, & Politica. Theologica, quæ Deo debemus, & in fonte baptiſmi datis vadibus promiſimus, ſervamus & colimus, ac mortem potiùs ſubimus (martyrum multorum exemplo) quàm illam fallamus. Politica fide, rempublicam, ac rem familiarem conſervamus & augemus: Si enim reſpublica, propter hoſtium, aut vicinorum potentiam periclitetur, pax offerri & obtineri faclilè poteſt, dum modò hoſtes ſciant petentes fidem non fallere: Quia certa pax, & lucroſa, dubiæ victoriæ, hoſtibus eſt utilior, ac præferenda. Si rempublicam augere eſt animus, nihil ad id fide utiliùs. Nam pace, & libertate promiſſa vicinis, vel hoſtibus, fideque religioſè ſervata; vòluntariè & libenter paretur. Romanis maximum telum fides fuit, quo plures pace ſuſceptæ, quàm bello gentes fuerunt devictæ. Quanti autem momenti ad rem familiarem ſervandam, & augendam ſit fides, imprimis mercatoribus notum eſt, qui omnibus facultatibus deſtituti, facilè diteſcunt; ſi mercibus illorum fidei creditis, eas divendant, & fidem ſervent. Hac enim ratione plura illis creduntur, ac illi ex aliena re lucrum, & divitias captant, atque non ſolùm ſua conſervant, ſed augent. Quivis etiam illis, quos fidem ſervaturos non dubitat, ocioſas pecunias libenter mutuò dat. Fi-

dem verò non servanti, quia nemo credit, is nunquam emergere (si pauper sit) & rem familiarem augere poterit, quòd pecunijs divitiarum acquirendarum, organis ac medijs destituatur. Potiùs itaque moriendum quàm fidem fallere.

INOPEM ME COPIA FACIT.

Cùm Tantalus Deos lauto excepisset convivio, inter cæteros cibos, Pelopen filium ad epularum magnificentiam illis apposuit. Verùm Dij factum, & facinus malè ferentes, pristinæ vitæ puerum restituerunt, ac Tantalum ad inferos damnarunt, ubi perpetua siti, etiamsi semper in aqua sit, ac usque ad mentum illa assurgat, cruciatur. Nam quoties labris eam attingere conatur, statim refugit. Ab hujus historia Hieroglypton desumptum videtur, sed prorsus alio sensu, ut Symbolum declarat. Nam figura humana linguam exerens, Principem honorem & gloriam sitientem & appetentem (nequaquam ob delicta commissa furijs infernalibus agitatum) indicat. Verùm ob occasionum (quæ gloriam & honorem parere possunt) multitudinem, quæ sese quotidie offerunt, ita angi, ut nesciens, quamnam præ cæteris eligat, nullam acceptet; ac ita ob copiam, inopia explendi desiderij laborare: Id enim familiare viris magnis multisque virtutibus præditis est; ut plures dignitates simul illis offerantur, ac copia impediti nullas acceptent, amantium exemplo, qui dum se multas in potestate habere fœminas putant, non facilè ex ijs unam, anxij quænam alijs præferenda sit, sibi uxorem eligant Optionis enim libertas, electionem tardat ac tollit; fortè Princeps ita hanc Hierographiam intelligi voluit; sed sæpe difficilè est Principum cogitata assequi.

AVNQVE OS PESE,

id est:

ETIAMSI ILLI DISPLICEAT.

Vt Sol etiamsi nubibus illius aspectus prohibeatur, nihilominus lucem suam per illas nobis transmittit, propter eximium & incomparabilem splendorem: Ita viri magni, & boni, etiamsi invidi & improbi obstent, non possunt non favore, benevolentia ac facultatibus cuivis benefacere: Omne enim bonum sui communicativum. Qui alijs servire, aut prodesse absque damno possunt, ac id non faciunt, pro viris bonis habendi non sunt: Vt nec illi, qui merita non compensant, nihilque gratis faciunt, quos pro sordidis, avaris & sceleratis habere oportet: Boni enim, Solis instar, etiamsi invidis id displiceat, semper ad officia prompti sunt, ac ut unicuique, dum datur occasio, benefaciant. Talem se Symbolo Hispanico: AVNQVE OS PESE, id est, etiamsi illi displiceat, profitetur esse Mysta: Cùm nihil laudabilius sit, quàm Principem esse liberalẽ, beneficum, ac ad juvandum paratum: Hac enim ratione populi benevolentiam sibi conciliat: statum suum securum facit: inimicos latentes perturbat, abigitque ac ad quietè vivendum occasionem præbet.

FULMINAT HIC BELLO.

Ad bella bene fœliciterque gerenda requiruntur, dexteritas, prudentia.

dentia, ardor animi, & arma. Hæc quatuor perbellè Hieroglypto demonſtrantur: Dexteritas enim, quæ experientia comparatur, annulo deſignatur, quem gladij mucrone, non niſi ſæpius expertus, & dexter ſuſcipere poteſt. Prudentiam, ſine qua bellum fœlici ſucceſſu caret, ſerpens gladium obrepens denotat. Animi ardorem & voluntatem, quo bella geruntur, ignis ſignificat. Ac gladius, brachiumque armatum, arma quibus bella geri debent. Quicunque igitur his quatuor inſtructus eſt, HIC verè FVLMINAT BELLO, præcipuè autem cui ardor animi magnus: Hic enim igne & gladio nihil invium ſinit, ac intactum, ſed quævis fulminis inſtar ſternit. An ſe talem, aut alium deſcribat Myſta, incertum eſt, lectoris itaque judicio id relinquendum puto.

SPLENDOR VANESCENS.

Vt candelæ flamma, & ſplendor, à leviſsimo afflatu & humore extinguitur, ac evaneſcit, ita quicquid in hoc orbe ſplendidum, egregium & pulchrum videtur: Sive enim quis formam, ætatis florem, corporis vires, & ſanitatem intueatur, hæc profectò citiſsimè tranſeunt: Pauci enim anni, & momento, morbus, aut caſus aliquis humanus hæc adimunt. Si verò quis magnificentiam, divitias, honores, dignitates, clientum & ſubditorum numerum, faſtum mundanum, ac rerum affluentiam, qua potentes & Principes præ alijs ſplendere ſolent, inſpiciat: Hæc omnia, non minùs quàm priora, levi fortunæ adverſæ afflatu, vel morte pereunt, & delentur: ita ut ſplendidiſsima quæq; vana omnia depræhendantur, ac indigna ſint, ut in ijs fœlicitas aliqua cõſtituatur. Id dũ perſpexiſſet Sapiens, exclamabat, vanitas vanitatum, & univerſa vanitas, & afflictio ſpiritus. Et Eſaias: omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus tanquam flos agri, Exiccatum eſt fœnum, & cecidit flos, & omnis gloria ejus. Hanc rerum mundanarum vanitatem, hæc Principiſſa cognoſcẽs, & pertęſa, numiniſq; amore flagrans, Hierographiam hanc edidit, amicis & poſteris, judicium hac de re ſuum relinquens.

Marcellus Pignonius Marchio: Riuoli.

Ferdinandus Caraffa Mar: Sancti Lucidi.

Robertus Marchio Pallauicini. Vicarius Imperij et p Longobardia general:

Camilla Pallauicina Marchionissa uxor Roberti Marchionis.

Hermetes Marchio: Soncini et Comes a Stampa.

HAUD ALITER.

Inter auguſtas arbores Palma cenſetur, quòd ea victores, & in urbem ingredientes Imperatores triumphantes, in ſignum victoriæ ornarentur, ac coronarentur. Diſtinctio inter palmas ſexus eſt, ac femellæ, appetitus maſculitam vehemens, ut ſi non procul abſit, ad illum ramos & folia inclinet, ſoloq; afflatu & odore, aut pulvere foliorum ejus aſperſa, fructus faciat. Sola plantata ſterilis manet. Hoc etiam peculiare habet palma, ut phœnicis avis inſtar, dum ſenio aut alio caſu interierit, iterum à ſeipſa renaſcatur, ac perpetuitatem obtineat. Deinde ut fructus, non circa medios ramos, ſed in ſummitate producat, ac eo loci, ubi à Sole foveri, ac calefieri poſsit. Nam dum Solis aſpectu & radijs privatur, nullos edit fructus. Huc reſpicere Myſta videtur, dum ait Symbolo. ſe HAVD ALITER fructus facere: Sole enim Deum Opt. Max. intelligi vult, ad quem mentem, ac omnes animi vires, ut ejus ope & auxilio aliquid boni proferre poſsit, dirigit: Abſque enim illius radijs, ac benevolo aſpectu, vix aliquid frugiferum effici poteſt, cùm ille omnis boni parens ſit, ac noſtra indoles primorum parentum culpa ita vitiata, ut illius gratia deſtituta, nullos utiles virtutum fructus gignere, & producere poſsit. Propoſitum itaque hujus Principis ſanctiſsimum, ac verè Hierographicum eſt.

SIC DIVA LUX MIHI.

Princeps dum juvenis in aula Caroli Quinti Imperatoris educaretur, animique & corporis donis excelleret, armiſque & literis operam daret, hanc Hierographiam invenit, in qua ſpectatur Lotus herba florens, fluminiq; innatans, ac ad Solem ſe gyrans. Herba à Theophraſto, ac Plinio deſcribitur, Euphratique fluvio innaſci dicitur, idque proprij habere, ut cùm Sol oritur, ac Hemiſpherium aſcendit, paulatim ex aquis prorumpat, ſeque ita elevet, ut cùm Sol meridianam attigerit lineam, erecta ſtet, apertis floribus, iterumque occaſum petente Sole, ſequendo paulatim occidat; donec poſt Solis occaſum, ita ſe aquis altè immergat, ut amplius ne manibus quidem comprehendi poſsit. Ab admiranda hujus herbæ hiſtoria Myſta Hierographiam deſumpſit, qua oſtendit: quemadmodum Lotus herba Solem perpetuò ſequitur, & abſque ipſius radijs, neque ſe erigere, neque florere poteſt; ſed aquis immerſa langvet, ac ut mortua latitat; ita nec ſe vivere abſque amaſiæ conſpectu poſſe, illoque privatus, lachrymis, varijſque animi anxietatibus tanquam undis fluentibus obrui, vitamq; infœlicem ac morti ſimilem agere, donec DIVA LVX iterum affulgeat. Poteſt etiam Theologicè interpretari Hierographia, mentem videlicet & animum hominis gratia divina affulgente florere, ac mundanas omnes tempeſtates ſuperare.

IMMERGAR AUT EMERGAM.

Præcipitem ſe nudus homo dat, ex ſcopulo in Oceanum, ait: IMMERGAR AVT EMERGAM. Similem aleam ſe Myſta

ſubire

ſubire velle docet: Quiſquis enim in republica verſari, & rebus præfici vult, neceſſe eſt multa adoriatur, tentet & audeat, quæ periculis non vacant, ac ijs ſe committat: hæc enim ſi ſuperaverit, tandem non minimam laudē conſequitur. Qui nihil tentare audet, ac audendo gloriam ſibi comparare negligit, raròꝗ emergit, aut ex privato loco ad publicum evehitur. Audendum ut fortuna ſequatur; audaces enim juvat timidoſque repellit. Indignus bona videtur, qui adverſam nunquam ſenſit. Adverſam paſſo, ſecunda dulcior eſt, teſte AEnea:

Revocate animos, mœſtumq; timorem
Mittite: forſan & hæc olim meminiſſe juvabit:

Ea enim natura boni eſt, ut neque intelligatur, neque cognoſcatur, niſi ejus contrarium malum in ſenſum aliquando inciderit. Laudanda itaque Myſtæ voluntas, quòd tentare in rebus arduis fortunam, ac illi ſe committere gravioris & utilioris rei obtinendæ causâ voluerit. Id in rebus bellicis ſæpe contingit, ubi ut ait Horatius:

Concurritur horæ momento
Citò mors venit aut victoria læta.

Verùm ea pericula, quæ omni ſpe emergendi carent, laudem non pariunt; ſed tantùm quæ cum iudicio & ſpe ſalutis ſuſcipiuntur: illa enim temerarium faciunt, hæc fortem.

OGNI BELLEZA A FINE.

Gariophyllus flos depingitur, qui cæteros omnes non ſolùm forma, coloribus ac pulchritudine vincit: verùm etiam odore, unde nomen habet: Olet enim Indicum Gariophyllum, cujus priuſquam ſe aperiat, formam reddit. Herba veteribus incognita à recentioribus tunica vetonica & ſuperbia appellatur, quòd floris elegantia alios flores omnes contemptui habeat: Celebratur florum cum ſaccharo extractum ad peſtis contagia ac cordis paſsiones, quibus cum vino aut aceto ſumptum mirificè medetur. Vt porrò in Hieroglypto teſtudo, animal vile & tardum, caulem floris morſu ſauciat, ac mox floris inde manat interitus: ita viliſsimum & minimum quid, pulchritudinem & ſplendorem rerum magnarum minuere ac delere poteſt: Omnis enim pulchritudo finem habet, ut inquit Symbolum. Nulla autem pulchritudo (de qua Camilla agere videtur) citiùs perit mulieris, teſte Ovidio:

Quam citò, me miſerum, laxantur corpora rugis
Et perit in nitido, qui fuit ore color.

Formæ inconſtantiam flos iſte eleganter exprimit: Dum enim teſtudo carpit floris caulem, illius paulatim promovet interitum, ut

Florem decoris ſinguli carpunt dies.

Ac canente Ovidio:

Forma bonum fragile eſt, quantumq; accedit ad omnes,
Fit minor & ſpacio carpitur ipſa ſuo.

Nec

Nec ſemper violæ, nec ſemper lilia florent,
Et riget amiſſa ſpina relicta roſa.
Et tibi jam venient cani formoſe capilli:
Iam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.
Iam mollire animum, qui duret & adſtrue formam,
Solus ad extremos permanet ille rogos.
Nec levis ingenuas pectus coluiſſe per artes
Cura ſit, & linguas edidiciſſe duas.

Admonemur itaque Hierographia, ne corporis aut animi donis multò minùs externis tam facilè interituris ſuperbiamus.

NEC SORTE, NEC FATO.

Laurus triumphis olim dicata fuit, gratiſsima domibus, Ianitrix Cæſarum, Pontificumque, quæ ſola & domos exornabat, & ante limina excubabat. Ejus plures ſunt ſpecies. Quæ olim regia, vel auguſta appellabatur, ampliſsima eſt arbore & folio baccis guſtatu non aſperis. Romanis præcipuæ læticiæ, victoriarumque nuncia addebatur literis, ut & militum lanceis piliſque; faſces Imperatorum decorabat, & in gremio Iovis Opt Max. deponebatur, quoties læticiam novam victoria adferebat. Hoc peculiare habere ſcribitur, quòd fulmine non iciatur, ac geſtantem ramos, ne lædatur ab ictu, defendat. Vt itaque Laurus nativa facultate ſe contra fulminis impetum tuetur, ita Myſta virtutibus ſuis confidens, NEC SORTE, NEC FATO ſe cedere velle, oſtendere conatur: Fortunam enim virtus ferendo, ac fatum prudentia avertendo, vincit, ſuperatque. Vtrumque maximi in rebus humanis momenti eſſe putatur. Verùm tale, ut altero poſito, alterum non eſſe videatur. Si enim fortuito quævis homini contingere ſtatuantur, fatalis omnis neceſsitas excluditur. Si verò fato & neceſſariò, tanquam à Dijs præviſa, & præſcripta, omnis fortuna excludetur, ac voluntas homini adimetur. Verùm hoc quia rationi contrarium, & quilibet in ſe falſum agnoſcit, moderatè de fortuna & fato cenſendum, ac complura homini accidere, quorum ipſemet cauſa eſt; unde adagium: unuſquiſque faber ſuæ fortunæ. Nonnulla naturæ certa lege advenire, quæ nec ille vitare, nec pellere poteſt, ut mors: quæ olim fati neceſsitate & Parcarum ſtatuto ſic fieri dicebantur, Nam antiqui exiſtimarunt, animalia, plantas, ædificia ac civitates, aliaque infinita, non ſolùm proprium habere Genium, à quò gubernarentur, ſed etiam ſub fati ac parcarum poteſtate eſſe ſita, ita ut quoties aliquid naſceretur, illi poſt aliquot tempus ordine fati, ferro, igne, aqua, vel ægritudine, alióve mortis genere, eſſet pereundum. Quam neceſsitatem nulla ratione, nullaque hominis prudentia, devitari poſſe exiſtimabant. Imò & Dijs ipſis dominari fatum, & Parcas, Herodoto teſte, putabant. Chriſtiani divinam providentiam quæ ſupra fatum eſt, & futura omnia in æternitate ſine tempore, & tanquam præſentia intuetur, agnoſcunt. Hæc libertatem hominis non adimit:

adimit: ſed quidnam libertas aget, & liberè eliget, antequam fiat, ineffa, bili modo & facultate prævidet.

MUTUA FOECUNDITAS.

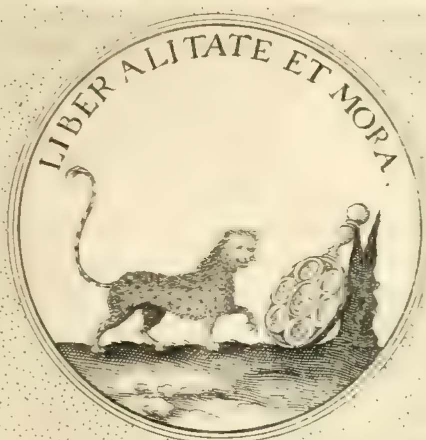
Princeps Hermes cum eccleſiaſtico ſtatui ſe per aliquot tempus conſecraſſet, ac interea familiæ ſtirps paulatim deficeret, relicto cælibatu, matrimonium contraxit, cujus ut cauſam oſtenderet, ac conjugij ad res humanas perpetuandas, neceſsitatem & utilitatem, hanc Hierographiam edidit. Dum cælebs & ſolus viveret, poſteritati & naturæ nullum ſui fructum relinquere poterat: conjugio verò inito, quia indubia prolis, & poſteritatis ſpes præ manibus eſt, eam commodè Hieroglypto duabus nempe palmis confirmat: Palma enim ſexu diſtinguitur, ac femella nunquam fructificat, niſi vicinum habeat marem, ut ejus halitu, & exſpiratione, vel aura concipiat, & fructum faciat. Auram deferre ventus poteſt: Si proximus ſit mas, ad illũ fœtus avida ſe inclinat, ut attingat, & voti compos fiat; aliàs ejus pulvere aſperſa, quæ nunquam fructum ferret, (ut à multis obſervatum eſt) fœcunda efficitur.

* * *

Petrus Franciscus de Malaspina Marchio Aedificiorum.

Joannes Baptista Castaldus Marchio Montis Gener Ferd. Imp. & Transiluania

Jo: Iacobus Triultius March. Vigueni Fráciæ Tribung ac præfect. militum Italiæ

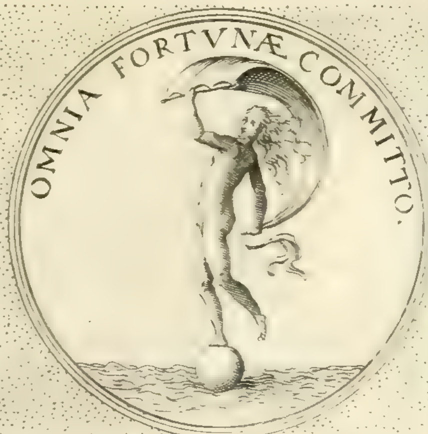
Theodorus Triultius March: Picichitoni Præfectus militum Regis Franciæ

Sigismundus Malatesta Arimini Princeps. Pandulphi filius.

Robertus Malatesta Arimini Princeps Sigisimundi filius.

INTREPIDA FIDES.

Intrepidam esse canum erga dominum fidem, nemo est qui nesciat, cùm multis ea exemplis ab historijs petitis comprobetur. Nam sæpe adversus latrones pro domino pugnasse constat, confectumque plagis, à corpore non recessisse, ac volucres, ferasque abegisse. Colophonij, itemque Castabalenses cohortes canum habuisse dicuntur, quæ primùm dimicabant in acie, ac nunquam pugnam detrectabant. Hæc erant fidissima auxilia, nec stipendiorum indiga. Canes defenderunt, Cimbris cæsis, domus eorum plaustris impositas: Canis Hircanus accenso regis Lysimachi rogo injecit se flammæ, similiterque Hieronis regis. Ab hac animalis intrepida fide Hierographia haud dubiè desumpta est, qua Mysta demonstrare cupit, se perpetuo fidum suis & vocationi suæ esse, ac omnia pericula lubenter subire velle, ut de fide ipsius constet; imò mortem potiùs, quàm datam fidem non servet, subire paratum esse. Virtus hæc ut omni laude digna, ita servanti utilissima; fidelis enim, quavis fortuna extinctus propemodum, facilè revivisćit, ac pristinum vitæ splendorem recuperat, dum amici fidelem virum auxilijs, non perituris libenter adjuvent, ut simili casu & infortunio lacessitus, illis vicissim beneficij accepti memor opem ferat. Id noverat Plautus in Asinaria, qui fidem servandam ei, qui integer manere vult svadet:

Eidem homini, si quid rectè curatum velis
Mandes: moriri sese misere mavolet:
Quàm non perfectum reddat, quòd promiserit.

Tanti fiebat olim apud Romanos fides, ut moriendum potiùs, quàm fidem non servandam putarent.

LIBERALITATE ET MORA.

Tigrin Hircani & Indi ferunt animal velocitatis tremendæ: totus enim fœtus, qui semper numerosus est, ab insidiante rapitur equo quàm maximè pernici. At ubi vacuum cubile reperit, fœta fertur præceps, odore vestigans: Raptor appropinquante fremitu fera, abijcit unum è catulis. Tollit illa morsu, & pondere etiam ocior acta, remeat, iterumque consequitur, ac subinde donec in navim regresso raptore, illa sævit in littore. Dum per mare effugium non datur, constituit in via raptor plurium facierum specula, non plana, sed paulùm connexa, ut minores fera ideæ catulorum æmulæ reddantur. Has fera intuita, dum catulos arbitratur, ac sedulò ungvibus è speculis eximere conatur, moram trahit: Interea effugit raptor, feramque illudit. Ita fit feram, & liberalitate raptoris, & mora deceptam fœtus jacturam facere. Istius exemplo exercituum summi Imperatores sciunt sæpissimè hostes etiam ferocissimos ac strenuissimos stratagemate aliquo militari citiùs quàm magna vi superare. Inter quæ profecto pecunijs, ad conatus hostium impediendos, nihil ferè est accommodatiùs. His enim si, ut aiunt, asinu onerretur, facilè mœnia transvolabit, ac obsidentibus viam in urbem faciet: Tanta enim est pecuniæ vis, propter cupientium aviditatem, u-

nihil

nihil tam arduum, nihil tam difficilè sit, quòd non leve & facile reddat. Huic si militum Duces parcere nolunt, facilè compotes voti redduntur, ac victoriã liberalitate, & largitionibus emunt. Alterum stratagema mora est, qua hostium impetus spe alicuius boni, retardantur, & tempus insidianti datur, ut ea, quæ ad obtinendam victoriam necessaria sunt, tempestivè curare posit, aut si in periculo sit, elabendi tempus habeat. His itaque duobus LIBERALITATE ET MORA, Mysta se ferocissimos quosvis rectè domare, & cicurare velle proponit: Liberalitas enim animum officijs ad mutua officia invitat, & cogit, ac mora ferocem animum, tempore molliorem reddit.

NON CEDIT UMBRA SOLI.

Inter præcipuos sui temporis Duces, haud dubiè Ioannes Iacobus Triulcius, tum authoritate, tum prudentia, ac rei militaris peritia clar⁹ fuit. Is dum ambitionem Ludovici Sfortiæ, qui ducatum Mediolanensem nepoti, ac legitimo successori auferre, ac sibi usurpare volebat, animadverteret: ipsius amicitiam reliquit, ac iniquitatem ægre ferens ac detestatus, partes regis Aragonij secutus est, qui tunc temporis se ob eandem causam hostem Ludovici esse, palàm ostenderat. Cùm verò omnibus notum cuperet, se non minùs aptum esse ad regendam provinciam Ludovico, Hierographiam exhibuit, qua quadrato marmori stilus ferreus infixus est, ac Soli oppositus, ut umbram jaciat; Antiquæ Triulsiorum familiæ signum, adjecto Symbolo NON CEDIT VMBRA SOLI. Quibus significatur: ut currentem Solem, umbra perpetuò sequitur, nec illi cedit, ita Principem, nec Duci Ludovico cedere ulla in re velle & debere, nec ad gubernacula rerum gerenda, minùs idoneum esse, minùsq; iuris quàm Ducem Ludovicum habere. Generosi profectò animi signum est pupillis, ac ijs, qui defendere se non possunt illatas injurias, ulcisci, miserorumque oppressores execrari, ac hostium loco persequi.

ME TUIS ADHÆRERE RAMIS.

Inter viros bonos nihil laudabilius est, quàm ut eos, à quibus beneficia accipimus, magnifaciamus, & vicissim mutuis officijs colamus; beneficiorumque acceptorum illis nos memores esse, ostendamus. Id Theodorus Triulcius regis Franciæ militũ præfectus sibi faciendũ esse existimavit: Ac propterea Hieroglypto ostendere voluit: ut vinea sine alterius arboris fulcimento, cui adhæreat, neque crescere, neque commodè fructus ferre potest: ita nec se boni quippiam præstare, imò ne vivere absq; regis favore ac benevolentia posse: Gratulatur enim sibi, dum Symbolo ait: ME TVIS ADHAERERE RAMIS, supple utile est; Quia sine ijs vita nulla est; Si qua alibi vita conceditur, effœta, inutilis & sine fructu est. Hac Hierographia Mysta gratitudinem magnam benefactori ac patrono ostendit. Cui vix aliquid gratius, quàm beneficij accepti recognitio, & memoria esse solet. Beneficium enim acceptum qui agnoscit, is agnitione id rependere, & compensare danti vi-

detur, propter obligationem, quam agnitio parit, & officia, quæ ipsam ut umbra sequuntur.

HIS GRAVIORA.

Celebratur ab historicis C. Mutij facinus: qui cùm Porsenam regem ac Romanorum hostem trucidare vellet, errore scribam pro rege interfecit, captusque à regijs satellitibus, ac igne ut combureretur extructo, ultrò dexteram, qua erraverat, igne cremavit, regique agere & pati fortia, Romanum esse, effatus est. Verùm Rex juvenis virtutem admiratus, ac facinoris miraculo attonitus, similesque complures in illius necem conspirasse intelligens, Mutio ad suos redire jusso, pacem cum Romanis sancivit. Mysta porrò graviora se pro ijs quibus fidem & vitam debet, tolerare, quàm C. Mutius perpessus fuerit, velle: Symbolo HIS GRAVIORA promittit. Patria autem, parentes, & amici, ea sunt, quibus vita & fides debetur, ac pro quibus pericula quævis subire, & mortem oppetere, clarum & gloriosum est. Patriam qui negligit, ac contra hostes non tuetur, ingratus erga eam, & eos qui illum aluerunt: ac indignus, ut ab illa sustentetur, ejusque fruatur donis & fructibus, est. Qui verò eam destruere conatur, lacerat, aut oppugnat, ut omni ærumnarum & calamitatum genere obruatur dignissimus. Singulare in patriam fidei extat Codri regis Atheniensis exemplum, qui vitam ut patriam salvaret, profudit: Cùm enim ingenti exercitu Attica regio ferro, ignique vastaretur, diffidentia humani auxilij, ad Apollinis oraculum legatos misit, sciscitatum; quonam modo tam grave bellum discuti posset? Respondit oraculum: ita illi finem fore, si ipse hostili manu occidisset: Quòd quidem non solùm totis Atheniensium castris, sed etiam contrarijs percrebuit. Eoque factum est, ut ediceretur, ne quis Codri corpus vulneraret. Id post quam cognovit, depositis insignibus imperij, familiarem cultum induit, ac palantium globo sese objecit, unumque ex his falce percussum, in cædem suam compulit. Cujus interitu, ne Athenæ occiderent, effectum est. Mysta ut se gratissimum erga patriam ostenderet, non solum dexteram, sed vitam offert, qua nihil neque graviùs, neque majùs dare possumus.

OMNIA FORTUNÆ COMMITTO.

Fortuna, penes quàm omnes humanæ vitæ mutationes, omneq; facultatum, honorum, amicitiarum, & commodorum arbitrium esse creditur, Oceani filia ab Homero statuitur, ante quem incognita prorsus fuit, nullumque nomen obtinuit. Hanc putant res humanas sursum ac deorsum subvertere, pro suo arbitrio, in singulos homines jus habere, civitates, regna, amicitias evertere, cùm libuerit, illa eversa, & jacentia demum erigere, opulentia, hominumque frequentia replere, & florentissima efficere. Quare si quid prosperum, si quid ex voto, si quid fœlix ex obscuris causis eveniat, aut contra, si quid turbulentum, molestum, calamitosum contingat, id totum fortunæ tribuitur: Ita ut una

una rerum domina existimata fuerit, ac vitam mortalium illius ludum esse, multi crediderint: Fortunæ signum primus Bupalus apud Smyrneos effinxit, eiusq; capiti polum imposuit, ac alteri manui cornu Amaltheæ. Deinde Archilochus dextra flammas, ac sinistra manu aquam gestantem effinxit, ut fœlicitatem donare & calamitates afferre significaretur. Postea à poëtis rotæ Oceano innatanti, adjecto velo insistere fingitur: ut hac ratione nullam stabilitatem habere, ac levissimo vento moveri, locumque mutare ostenderetur. Huic Mysta se omnia sua committere, Symbolo asserit. Fortè imprudenter: Quis enim prudens rei inconstantissimæ sua omnia committit? Respondeo Mystam Christianum esse, qui fortunam non agnoscit, sed eum, qui cuncta gubernat, ac sine cujus scitu & voluntate, ne capillus capitis decidit. Huic dum fortunæ se committere sua dicit, vere sanctè & prudenter committit: Is enim Fortunam, si qua est regit, ac unicuique fœlicia, vel infœlicia, ineffabili sua providentia & bonitate, prout saluti expedire judicat, tribuit: Multis enim bona fortuna, ut alijs benefaciant, & benefaciendo, æterna bona mereantur, datur: multis mala, ut crimina, doloribus, ac anxietatibus expient, expiatique, compotes regni cœlestis fiant. Hæc qui meditabitur ritè Mystæ exemplo, curis nullis se cruciabit, sed Deo Opt. Max. sua commendans omnia, adversa non solùm facillimè, sed animo modesto, & hilari, tanquam ad æternam beatitudinem faciliùs obtinendam, data calcaria & subsidia, feret.

Virginia Sauella Vitella Marchionissa Andridocę

Olympia Vrsina Cesi Marchionissia Mōticelli.

Portia Ceri Anguilarę Cesi Marchio: missa Riani.

Clelia Farnesia Cesarina Marchionis: sa Ciuitatis nouę.

Petrus Medices filius Magni Ducis Cosimi Hetrurię.

Petrus Medices filius Laurentij Duces Vrbini.

NON DEFICIT ALTER.

Fœdera, & olim & nunc datis utrinque dextris, contrahuntur, ac firmantur, ac is mos in conjugijs celebrandis obſervatur: in quibus fidei cultus non ſolùm utiliſsimus, ſed etiam ſanctiſsimus eſt. Vtiliſsimus, quia eo conjuges fœlicem & beatam vitam, mutuo animorum conſenſu, ac prolium delicijs degunt. Sanctiſsimus; quia matrimonij fœdus Sacramento, ac Deo teſte, firmatum eſt. Quod qui violat, in conjugem ſceleratus, in Deum impius, gehennæ dignus eſt cruciatibus, Conjugale fœdus frangentem, leges Imperatoriæ & civiles capite plectunt, ac in rebuspublicis bene conſtitutis ſimilis pœna paſsim ſtatuitur. Hæc itaq; Principiſſa cùm fœdus conjugale inijſſet, & cor id eſt, animum, omnemque voluntatem marito conſecraſſet, indicare voluit hac Hierographia, neque mariti erga ſe mutuam fidelitatem deficere, neque minùs conjugalem fidem, quàm ſe ſervare. Cùm conjunx vero amore conjugalia fœdera ſervat, & NON DEFICIT ALTER conjugum, fœlix & ſvave conjugium eſt. Contra dum deficit alter conjugum infœliciſsimum, ac orci faucibus peius fit: propter jurgia, rixas & zelotipiam, quæ inde oriuntur, & rem familiarem perdunt: Vbi enim mutuus neque amor, neque fidei conjugalis cultus eſt, concordia in diſcorordiam mutatur, res familiares negliguntur, diſsipantur, & tandem planè intereunt. Concordia res parvæ creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur. Rectè itaque ſibi gratulatur Principiſſa, quòd fide, & amore non deficiat illi maritus.

DEORSUM NUNQVAM.

Ignis ea natura eſt, ut deorſum nunquam, ſurſum ſemper tendat, cauſam philoſophi putant, quòd ſupra aërem ignis locus ſit, ac elementum quodvis quietem quærat, ac nuſquam, quàm in proprio & naturali ſuo loco quieſcere poſsit. Ob hanc cauſam terreſtria & gravia univerſi centrum petunt, ac ſurſum, nunquam deorſum, ſemper feruntur: Ibi enim naturaliter quieſcunt, etiamſi à nulla re alia ſuſtententur. Sic terræ totus globus, centro innititur univerſi, neq; ulla re fulcitur. Vt autem ignis quò magis augetur, altiùs flammas mittit: ita amor conjugalis; Nam incrementum capiens ignis inſtar, ardore & flammis excreſcit, neque ab ignis ingenita natura degenerat, ut diminuatur, aut decreſcat. Quòd autem de fœdere conjugali ſacro, ac cœleſti intelligenda ſit Hierographia, manus ſe mutuò complectentes, & è nubibus ac cœlo porrectæ ſignificant. Propoſuit enim Olympia, non ſolùm marito datam fidem ſervare, ſed etiam amorem erga maritum, tanquam fidei vinculum indies augere, ac majorem facere velle. Hoc Myſtæ propoſitum, laudem non parvam meretur: Cùm nihil laudabiliùs ſit matronis magnis, quàm fidem marito promiſſam colere, ſinceroque amore firmare, quem obſequia & officia viro præſtita pariunt: ijs enim ad mutuam fidem & amorem cogitur: Qui enim amatur, vix non poteſt amari, hinc vulgare:

Vt ameris amabilis eſto,
Obſequium amicos parit.

VTRVM-

UTRUMQVE.

Vna figura hæc Principiſſa,& Palladem,& Iunonem exhibet. Pallade virtus, Iunone majeſtas dignitaſque ſignificatur. Quæ duo, ſi prudentia, (quam anguis haſtam obrepens notat) regantur ac exerceantur, mirum in modum, Principi conveniunt: Virtute enim hominum animi ad amorem incitantur, cùm nemo non (licet iniquus) virtutem, ac qui virtute præditus ſit, amet. Maieſtate verò ſeu dignitate, populi ingenia cicurantur, ac ad obſequia flectuntur; ita ut ultrò ijs quos ſe præſtantiores, ac in dignitate conſtitutos ſcit, libenter pareat, ac eos veneretur. Amorem itaque & obſequium ſuorum, ſibi parere virtute, & majeſtate, hæc Principiſſa prudenter voluit: His enim ſtabile reipublicæ fundamentum ponitur, ac Principis perſona ita ornatur, ut amicis & ſubditis admirationi, hoſtibus verò terrori ſit. VTRVMQVE igitur & Palladem, quæ artium ac virtutum Dea à poëtis ſtatuitur, & Iunonem, quæ Iovis conjunx, omniumque Dearum regina eſt, hæc Principiſſa refert: Virtutibus enim ita ornata fuit, ut alijs exemplar vtrtutis eſſet. Majeſtas etiam perſonæ tam auguſta, ut majori loco & dignitate digna viſa fuerit.

VOLENTE.

Non eſt dubium, quin hac Hierographia Fortunæ imago depingatur, quòd volubili Spheræ inſideat, velumque manibus vento agitatum contineat. Hac enim forma in veterum monumentis figurari ſolebat. Quid autem velit Gnome: VOLENTE, ingenioſus facilè aſſequi poteſt: Sperantis enim & expectantis eſt, ut propterea VOLENTE, videlicet fortuna, Myſta ſibi fœlicē rei alicujus jam ſelectę eventum promittat. Non tamē eo fine, ut propterea Fortunam cauſam quandā Divininam humano intellectui occultam, à qua omnes effectus fortuiti fiunt, ex Stoicorum ſententia ſtatuat: nihil enim aliud eſt, quàm actio aliqua ſecundum electionem procedens, quam conſequitur finis aliquis non intentus, & ratò contingens: Sed quòd illius, qui Fortunam regit, & cui nihil fortuitum eſt, opera, & auxilio, hæc Principiſſa ſe deſideratorū & optatorum compotem fore, oſtēdere cuivis velit. Deo enim qui omnium præſcius eſt, & ipſius actioni, qua cum omnibus cauſis particularibus concurrit, nihil eſt fortuitum, aut caſuale. Nam caſus à fortuna differt, cùm caſus tantum ſit cauſa per accidens, in his quæ agunt propter finem eorum, quæ raró contingunt. Fortuna verò in his, quæ propter finem ſecundum electionem: Qua ratione intelligitur, in bruta non fortunam, ſed caſum tantum cadere poſſe. Fatum verò quia aliqui cum fortuna confundunt, ab ea definitione ipſius poſita, & intellecta facilè diſtinguitur. Eſt autem, Boëthio teſte, fatum inhærens, mobilibus diſpoſitio, ſecundum quam divina providentia ſuis quæque nectit ordinibus. Idque ita fit, ut propterea rebus omnibus neceſsitatem non imponat: Deus enim ad effectus contingentes, cauſas præordinavit contingentes, ad neceſſarios, neceſſarias: ita ut quamque cauſam agere ſecundum modum ſuæ naturæ, & effectus pariter modo ſuæ naturæ provenire permittat.

SEM-

SEMPER.

Falco annulum adamante ornatum ungvibus continet, adjecto Symbolo SEMPER: his omnibus simul Mysta se constantem, & invictum adamantis instar esse, atque id Heroibus, virisque generosis maximè convenire, indicare voluit. Falcone enim generosam pectoris sui indolem Mysticè significat, cùm falco cæteras aves fere omnes animi magnitudine superet. Id enim proprij habet, dum in subvolantem prædam impetum fecit, ac eam non rapuit, ut sibi ipsi indignabundus ob errorem commissum se præda indignum censeat, neque eam amplius persequatur. De adamante vulgaris opinio est neque malleo neque igni cedere, utrumque tamen falsum est. Nam adamas malleo in pulverem redigitur, ac ungvibus humanis absque alicuius instrumenti ope, peculiari artificio teritur, ac confringitur. Huic falsæ opinioni, tanquam veræ nititur Hierographia, qua Mysta invictum sibi amimum, tum contra fortunæ procellas, tum contra hostes & adversarios esse, palam ostendere voluit. Qui plura de adamante habere vult, legat priores Hierographias.

IN VIRIDI TENERAS EXURIT FLAMMA MEDULLAS.

Amatoria hæc est Hierographia, ab Angelo Politiano, Iovio teste, inventa, ac huic Principi juveni dicata, qua testari Princeps amasiæ suæ, amoris vehementiam, ac quopacto amoris flammis, nondum succi plenum, ac ad virile robur perductum corpus consumatur, atque tabescat, voluit. Magna siquidem vis amoris est, & tanta ut non solùm ad tabem, sed sæpe ad rabiem, & insaniam ducat amantes. Cur autem tam sevis Symptomatis amantes afficiantur, difficile scitu est. Existimo propter appetitus, & imaginationis in rem amatam perpetuam intentionem facultatum cærebri instrumenta, quorum beneficio imaginatio exercetur, debilitari, ac ijs debilitatis non sufficere ad alia munia rationis exercenda. Quòd cum sit insania vel furor, vel delirium præ manibus est: fitque intrinsecis sensibus vehementi intentione, quòd extrinsecis vehementioribus objectis. Observamus enim luce Solis diutius inspecta, non solùm visum hebetari, sed Solis speciem præ oculis versari, & tormentorum boatu surditatem & perpetuum aurium tinniurm induci. Tabes autem aut marcor inducitur amantibus, quia spiritus omnes nobiliores corporis jugi cogitatione rei amatæ occupati à coctione, digestione, & asimilatione partium nutriendarum divertuntur, sine quibus corpus neque conservari in suo statu, neque ali potest. Non mirum est itaque Mystam cavere se amorum ignibus exuri, licet juvenis adhuc sit, & propter viridem ætatem fortius amori, lignorum viridium instar resistere deberet: Tantam enim erga amasiam suam amoris vehementiam ostendere voluit, ut illi resisti non posit.

ERRATA.

Pag:	Lin:	
6.	14.	aluunt lege alluunt.
10.	36.	Tyranni haberi velint lege Tyrannus haberi velit
11.	35.	oppressio, propter lege oppressio ac propter
	ultima:	Si nomen; tum lege Si momentum
14.	15.	momentibus lege momentis
22.	29.	damnum capiant lege damnum inferant ac lacessentes
24.	6.	victam lege victum
42.	27.	dele sit
47.	13.	intervalla: requietis mediocris lege intervalla requietis: mediocrium
58.	27.	catenas lege catenis
73.	41.	istum lege ictum
77.	30.	impossibilis lege impossibile
78.	25.	oculis lege oculus
88.	11.	conbustibile, generationis lege combustibile, causâ generationis
	38.	maximè lege maximæ

Pag:	Lin:	
92.	ult:	genuit lege gemit
101.	14.	equus & Pegasus lege equ⁹ Pegas
	25.	arbor & sagitta dele & sagitta
102.	4.	perpit lege perdit
105.	ultima	hyemæ lege hyenæ
106.	1.	ut lege aut
128.	31.	Nemini lege numini
132.	10.	molendino lege molendina
125.	19.	Deo lege Deus
	30.	prade lege prædæ
130.	14.	eijciunt lege eijciuntur
134.	3.	excelsiq; lege excelsiq;
138.	34.	illo lege illi
155.	32.	in æquales lege inæquales
181.	37.	Mithridatæ lege Mithridatis
182.	23.	Principis lege principi
157.	31.	à qua lege a quo
160.	5.	illicitum lege oblinitum aut illisitum
199.	antepenult.	amari lege redamare

Cætera quoniam facilè potest lector corrigat

INDEX HIEROGLYPTORUM ET SYMBOLORUM TERTII THOMI,

Ducum, Principum & Marchionum totius Italiæ.

NUMERI NOTANT PAGINAM.

Duces

Inopem

INDEX.

FINIS.

ANNO

Regnante RoDoLpho IMperatore pIo, gLorIoso.

Typis G. N.